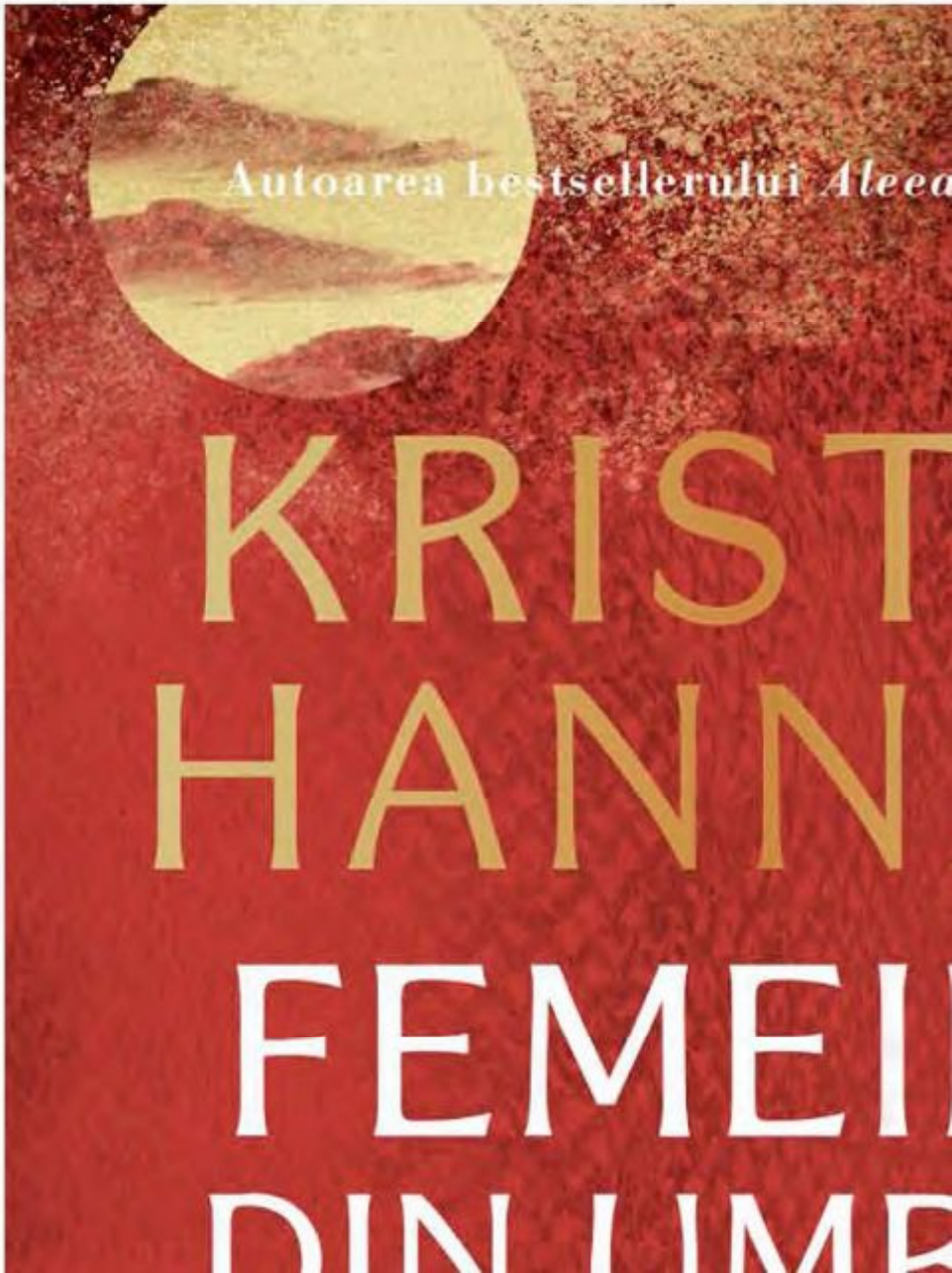
Autoarea bestsellerului *Aleea*
KRIST
HANN
FEMEI
DIN LUMB

KRISTIN HANNAH

FEMEILE DIN UMBRĂ

Traducere din limba engleză de
RALUCA-NADIA CONTIU
EDITURA LITERA
București, 2024

Kristin Hannah
The Women

Acest roman este dedicat femeilor curajoase care au luptat în Vietnam. Aceste femei, cele mai multe dintre ele asistente şi multe dintre ele crescute cu poveşti de familie pline de mândrie despre eroismul din cel de Al Doilea Război Mondial, au răspuns chemării la arme şi s-au dus la război. În prea multe cazuri, s-au întors într-o țară căreia nu i-a păsat de serviciile lor şi într-o lume care nu voia să le audă experiențele; greutățile lor de după război şi poveştile lor au fost prea des uitate sau marginalizate. Sunt mândră că am ocazia de a arunca o lumină asupra puterii, curajului şi rezilienței lor.

Şi tuturor veteranilor, prizonierilor de război şi celor dispăruți în misiune, precum şi familiilor lor, care au sacrificat

atât de multe.

În final, personalului medical care a luptat cu pandemia şi a dat atât de multe pentru a-i ajuta pe ceilalți.

Mulțumesc.

Partea întâi

Acest război... a lărgit atât de mult prăpastia dintre generații, încât amenință să distrugă țara.

Frank Church

CAPITOLUL 1

Coronado Island, California, mai, 1966

Proprietatea McGrath, înconjurată de ziduri şi de porți înalte, era o lume în sine, protejată şi privată. În această seară, ferestrele cu muluri ale casei în stil Tudor străluceau în mijlocul peisajului luxuriant şi atent aranjat. Coroanele palmierilor se legănau în bătaia vântului; pe suprafața piscinei pluteau lumânări, iar de crengile unui bătrân stejar de California atârnau lampioane aurii. Servitori în livrele negre se plimbau printre oaspeții bine îmbrăcați, cărând tăvi de argint pline cu pahare de şampanie, în timp ce un trio de jazz cânta într-un colț.

Tânăra Frances Grace McGrath, de 20 de ani, ştia ce se aştepta din partea ei în această seară. Trebuia să apară sub forma unei tinere foarte bine-crescute, zâmbitoare şi pline de seninătate; orice emoție nepotrivită trebuia ascunsă şi purtată în tăcere. Lecțiile pe care le primise Frankie acasă, la biserică şi în cadrul Şcolii pentru fete St. Bernadette îi insuflaseră un puternic sentiment de bună-cuviință. Neliniştea care stăpânea țara în aceste zile, furia care erupea pe străzile oraşelor şi în campusurile universitare, reprezenta o lume străină şi distantă pentru ea, la fel de greu de înțeles ca şi conflictul din îndepărtatul Vietnam. Frankie se plimba printre oaspeți, sorbind dintr-o coca-cola rece ca gheața, încercând să zâmbească, oprindu-se din

când în când pentru a face conversație cu prietenii părinților ei, sperând că nu i se vedea îngrijorarea. În tot acest timp, privirea ei îi căuta fratele, care întârziase la propria petrecere.

Frankie îşi adora fratele mai mare, Finley. Fuseseră mereu inseparabili, o pereche de copii cu părul negru şi ochi albaştri, cu o diferență de vârstă mai mică de doi ani între ei, care îşi petrecuseră lungile veri californiene nesupravegheați de adulți, plimbându-se cu bicicletele de la un capăt la celălalt al adormitei Coronado Island, rareori ajungând acasă înainte de căderea nopții.

Dar acum el pleca într-un loc în care ea nu-l putea urma.

Mugetul unui motor de maşină tulbură petrecerea liniştită; claxoanele sunară tare, într-o succesiune rapidă.

Frankie o văzu pe mama ei tresărind la auzul zgomotului. Bette McGrath ura orice era extravagant sau vulgar, şi categoric nu era de părere că prezența cuiva trebuia anunțată prin claxoane.

Câteva momente mai târziu, Finley dădu buzna prin poarta din spate, cu frumoasa lui față roşie şi cu o şuviță cârlionțată de păr negru atârnându-i pe frunte. Prietenul lui cel mai bun, Rye Walsh, îl ținea cu brațul pe după mijloc, dar niciunul dintre ei nu părea prea sigur pe picioare. Pufniră în râsul caracteristic beților, se susținură unul pe celălalt, în timp ce şi mai mulți dintre prietenii lor turmentați dădură năvală prin spatele lor.

Îmbrăcată impecabil într-o rochie neagră, cu părul coafat într-un coc regal, mama se îndreptă spre grupul de tineri care râdeau. Purta perlele pe care i le lăsase moştenire mama ei, un memento subtil al faptului că Bette McGrath fusese odată Bette Alexander, din ramura Alexanderilor din Newport Beach.

— Băieți, spuse ea, cu vocea modulată de anii de şcoală. Ce drăguț că ați ajuns în sfârşit!

Finley se îndepărtă nesigur de Rye, încercând să-şi îndrepte spatele.

Tatăl făcu un semn trupei, care se opri din cântat. Liniştea fu acoperită dintr-odată de sunetele obişnuite din Coronado Island într-o seară de primăvară – mugetul răguşit al oceanului, şoaptele palmierilor care se legănau deasupra, lătratul unui câine mai jos, pe stradă sau pe plajă. Tata se apropie în costumul său negru, făcut la comandă, cu o cămaşă albă, apretată, şi cravată neagră, ţinând într-o mână o ţigară şi un pahar cu cocktail Manhattan în cealaltă. Cu părul său negru tuns scurt şi maxilarul pătrăţos, arăta ca un fost boxer care reuşise în viaţă şi învăţase să se îmbrace bine, ceea ce nu era foarte departe de adevăr. Chiar şi în mijlocul acestei mulţimi de oameni frumoşi şi bine îmbrăcaţi, el şi mama ieşeau în evidenţă, radiind succes. Ea provenea dintr-o familie bogată şi făcuse mereu parte din lumea bună; el urcase treptele scării sociale pe rând, ajungând să stea alături de ea, plin de încredere.

— Prieteni, membri ai familiei, proaspăt absolvenţi, spuse tata cu vocea lui răsunătoare.

Când Frankie era mică, încă avea un uşor accent irlandez, pe care se străduise să-l elimine. Se lăudase adesea cu istoria sa de imigrant, o poveste despre independenţă şi muncă fără oprire. Rareori pomenea despre norocul şi oportunitatea de a se căsători cu fiica şefului, dar toată lumea ştia. Lumea mai ştia şi că, la moartea părinţilor mamei, tata le triplase averea cu zelul său imobiliar.

Îşi puse braţul în jurul umerilor zvelţi ai soţiei sale şi o trase cât de aproape îi permitea ea să o facă în public.

— Suntem recunoscători că aţi venit să ne ajutaţi să ne luăm rămas-bun de la fiul nostru, Finley. Tata zâmbi. Gata cu scosul pe cauţiune de la poliţia din Coronado Island la 2.00 noaptea, după câte o cursă ridicolă cu maşinile.

Se auziră câteva râsete. Toată lumea cunoştea traseul sinuos pe care îl urmase Finley spre viaţa de adult. Încă de când îşi amintea, fusese băiatul de aur, un copil sălbatic, care putea înmuia cele mai împietrite inimi. Oamenii râdeau la glumele sale; fetele îl urmau peste tot. Toată lumea îl iubea pe Finley, dar majoritatea erau de acord că era o pacoste. Repetase clasa a patra, mai mult din cauza comportamentului. Uneori era lipsit de respect în biserică, şi-i plăceau fetele cu fuste scurte, care aveau ţigări în poşete.

Când râsul se stinse, tata continuă:

— Un toast pentru Finley şi marea sa aventură. Suntem mândri de tine, fiule!

Servitorii apărură cu sticlele de Dom Perignon şi mai turnară şampanie; sunetul clinchetelor paharelor umplu aerul. Oaspeţii îl înconjurară pe Finley; bărbaţii îl felicitau, bătându-l pe spate. Tinerele se înghesuiau pe lângă el, încercând să-i atragă atenţia.

Tata făcu un semn muzicanţilor, care începură din nou să cânte.

Simţindu-se lăsată pe dinafară, Frankie se îndreptă spre casă, trecând pe lângă bucătăria mare, în care angajaţii trebăluiau de zor, aşezând antreurile pe tăvi.

Se duse în biroul tatălui ei. În copilărie, acesta fusese locul ei preferat. Fotolii mari şi confortabile din piele, taburete pentru picioare, doi pereţi acoperiţi cu rafturi cu cărţi, un birou masiv. Aprinse lumina. Camera mirosea a piele veche şi a ţigări, cu o notă de aftershave scump. Teancuri ordonate de autorizaţii de construcţie şi planuri arhitecturale erau aranjate frumos pe birou.

Un perete întreg al biroului era dedicat istoriei familiei lor. Erau acolo fotografii înrămate pe care mama şi tata le moşteniseră de la părinţii ei, şi chiar câteva aduse de tată din Irlanda. Era o fotografie a străbunicului McGrath, în

uniformă de soldat, salutând aparatul de fotografiat. Alături de această fotografie, se afla medalia înrămată, pe care bunicul ei, Francis, o primise în Primul Război Mondial. Fotografia de la nunta părinților ei era poziționată între *Inima Purpurie*[1] înrămată a bunicului ei, Alexander, şi un articol de ziar cu fotografia vasului pe care servise, sosind în port, la sfârşitul războiului. Nu exista nicio fotografie cu tatăl ei în uniformă. Spre marea lui ruşine, fusese clasificat drept 4-F[2] şi descalificat din a îndeplini serviciul militar. Era ceva de care se plângea în privat doar familiei, dar numai atunci când bea. După război, îl convinsese pe bunicul Alexander să înceapă să construiască locuințe accesibile în San Diego pentru veteranii care reveneau acasă. Tata numea acest lucru contribuția sa la efortul pentru război, şi avusese un succes spectaculos. În cadrul conversațiilor, era mereu atât de mândru de armată, încât, în timp, toată lumea din Coronado uitase că nu-şi satisfăcuse stagiul militar. Încă nu existau fotografii ale copiilor lui. Tatăl ei credea că fiecare trebuia să-şi câştige dreptul de a apărea pe acest perete.

Frankie auzi uşa deschizându-se încet în spatele ei, şi cineva spuse:

— Oh, îmi pare rău. Nu am vrut să dau buzna.

Se întoarse şi-l văzu pe Rye Walsh stând în pragul uşii. Avea un cocktail într-o mână şi un pachet de țigări Old Gold în cealaltă. Fără îndoială, căutase un loc liniştit în care să

---

[1] Purple Heart, decorație militară americană, oferită, în numele preşedintelui Statelor Unite, celor ucişi sau răniți în timpul serviciului militar.

[2] 4-F – clasificare stabilită de generalul Lewis B. Hershey pentru categoria bărbaților considerați inapți pentru serviciul militar din cauze fizice, mentale sau morale (n. Red.).

poată fuma.

— Mă ascund de petrecere, spuse ea. Se pare că nu prea am chef de sărbătorit.

El lăsă uşa deschisă în spatele lui.

— Cred că şi eu făceam acelaşi lucru. Probabil nu-ţi aminteşti de mine...

— Joseph Ryerson Walsh; ţi se spune Rye. Ca şi whisky-ul, zise Frankie, încercând să zâmbească. Aşa i se prezentase el cu o vară în urmă. De ce te ascunzi?

Tu şi Fin sunteţi ca doi gemeni. Amândurora vă plac petrecerile.

În timp ce el se apropia, inima ei făcu un salt în piept. Avusese acest efect asupra ei încă de la prima lor întâlnire, dar nu stătuseră cu adevărat de vorbă. Ea nu ştia ce să-i spună acum, când se simţea puţin îndurerată. Singură.

— Îmi va fi dor de el, rosti el încet.

Ea simţi arsura lacrimilor şi se întoarse repede, ajungând cu faţa la peretele plin cu amintiri din război; el veni lângă ea. Se uitară amândoi la fotografiile şi amintirile de familie. Bărbaţi în uniforme, femei în rochii de mirese, medalii pentru curaj şi răni, un steag american împăturit şi înrămat, care îi fusese oferit bunicii ei din partea tatălui.

— Cum se face că nu sunt fotografii cu femei aici, decât în rochii de mireasă? întrebă Rye.

— Este un perete al eroilor. Pentru a onora sacrificiile făcute de familia noastră în slujba ţării.

El îşi aprinse o ţigară.

— Şi femeile pot fi eroi.

Frankie *râse.*

— Ce e amuzant în legătură cu asta?

Ea se întoarse spre el, ştergându-şi lacrimile.

— Eu... nu vrei să spui...

— Mda, spuse el, privind-o.

Frankie nu-şi amintea ca vreun bărbat să o fi privit

vreodată astfel, atât de intens. O făcu să-şi piardă răsuflarea.

— Asta vreau să spun, Frankie. Este 1966. Toată lumea se schimbă.

Câteva ore mai târziu, când oaspeții începuseră să plece, Frankie descoperi că încă se gândea la Rye şi la ce spusese el.

Şi femeile pot fi eroi.

Nimeni nu-i mai spusese aşa ceva vreodată. Nici profesoarele de la St. Bernadette, nici părinții. Nici măcar Finley. De ce nu-i trecuse vreodată prin minte lui Frankie că o fată, o femeie, şi-ar putea găsi locul pe peretele din biroul tatălui ei făcând ceva eroic sau important, că o femeie putea inventa ceva sau descoperi ceva, sau putea fi o asistentă pe câmpul de luptă, salvând, literalmente, vieți?

Ideea aceasta o zguduise ca un cutremur, un final al perspectivei ei înguste despre lume de până atunci, al ei înseşi. I se spusese timp de ani întregi, de către călugărițe, de către mama ei, că a fi asistentă era o profesie excelentă pentru o femeie.

Învățătoare. Asistentă. Secretară. Acestea erau viitoruri acceptabile pentru o fată ca ea. Abia cu o săptămână în urmă, mama ei o ascultase pe Frankie plângându-se de cât de grea era biologia de nivel superior şi-i spusese cu blândețe: „Cui îi pasă de broaşte, Frances? Vei fi asistentă doar până când te căsătoreşti. Şi, apropo, este timpul să începi să te gândeşti la asta. Nu te mai grăbi la cursuri, ia-o încet! Cui îi pasă dacă termini mai repede? Trebuie să ieşi la mai multe întâlniri". Frankie fusese făcută să creadă că treaba ei era să fie o bună soție casnică, să crească nişte copii manierați şi să aibă o casă primitoare. În liceul ei catolic, petrecuseră ore întregi învățând cum să calce butonierele la perfecție, cum să împăturească cu precizie un şervețel, cum să aşeze masa elegant. La colegiul pentru

femei din San Diego, nu exista prea multă rebeliune printre colegele şi prietenele ei. Fetele râdeau de pregătirea pentru examenele finale. Chiar şi alegerea făcută de ea, de a deveni asistentă, nu avusese nevoie de prea multă introspecție; nu se concentrase decât la a obține note bune, făcându-şi părinții mândri.

În timp ce muzicienii îşi strângeau instrumentele, iar ospătarii începeau să adune paharele goale, Frankie îşi dădu jos sandalele, ieşi din curte şi porni pe Ocean Boulevard, strada largă, pavată, care separa casa părinților ei de ocean.

Nisipul galben al plajei se întindea în fața ei. În stânga se afla faimosul Hotel del Coronado, iar în dreapta, întinsa Naval Air Station North Island, care fusese de curând recunoscută drept locul de naştere al aviației marine.

O briză răcoroasă îi flutura părul tuns bob, până la nivelul bărbiei, dar nu făcea față stratului generos de Aqua Net, care îl ținea la locul lui. Frankie se aşează pe nisipul rece, îşi cuprinse genunchii strânşi cu brațele şi se uită fără țintă la valuri. Deasupra ei, pe cer, atârna luna plină. Nu departe, un foc aprins pe plajă strălucea portocaliu; mirosul de fum plutea prin aerul nopții.

Cum îşi lărgeau femeile lumea? Cum puteau începe o călătorie, fără nicio invitație? Pentru Finley fusese uşor; totul i se aşternuse în față. Trebuia să facă ceea ce făcuseră toți bărbații McGrath şi Alexander: să-şi servească patria cu onoare şi apoi să preia afacerea imobiliară a familiei. Pentru Frankie nimeni nu sugerase vreun alt viitor în afara măritişului şi a creşterii copiilor.

Auzi râsete în spatele ei şi sunetul unor picioare care alergau. O tânără blondă îşi scosese pantofii la marginea apei şi sărea acum în valuri. Rye o urmă, râzând, fără să se deranjeze măcar să-şi dea jos pantofii. Cineva cânta, fals, *Walk Like a Man.*

Finley se prăbuşi lângă Frankie, sprijinindu-se de ea.

— Unde ai fost toată noaptea, păpuşă? Mi-a fost dor de tine.

— Hei, Fin, spuse ea încet.

Sprijinindu-se de el, îşi aminti de viețile lor pe această plajă; în copilărie, construiseră castele elaborate şi cumpăraseră înghețată pe băț de la camionul de înghețată care se plimba în sus şi-n jos pe Ocean Boulevard în fiecare vară. Petrecuseră nenumărate ore pe plăcile lor de surf, cu picioarele atârnându-le de o parte şi de cealaltă, stând de vorbă sub soarele fierbinte, aşteptând valul perfect, împărtăşindu-şi toate secretele.

Împreună, mereu. Cei mai buni prieteni.

Ştia de ce avea el nevoie de la ea acum; trebuia să-i spună lui Fin că era mândră de el şi să-l trimită pe drumul său cu un zâmbet, dar nu o putea face. Nu se minţiseră niciodată. Nu părea momentul potrivit pentru a începe să o facă.

— Fin, eşti sigur că ar trebui să mergi în Vietnam?

— Nu întreba ce poate face ţara ta pentru tine; întreabă ce poți face tu pentru ţara ta.

Frankie oftă. Ea şi Finley îl adoraseră pe preşedintele Kennedy. Cuvintele lui însemnaseră ceva pentru ei, aşa că nu-l putea contrazice acum.

— Ştiu, dar...

— Nu este periculos, Frankie. Crede-mă! Sunt absolvent al Academiei Navale, ofițer cu un post călduț pe un vas. Mă voi întoarce repede. Abia vei avea timp să-ți fie dor de mine.

Toată lumea spunea acelaşi lucru: comunismul era un rău care trebuia oprit; aceştia erau anii Războiului Rece. Timpuri primejdioase. Dacă un om precum preşedintele Kennedy putea fi împuşcat în plină zi de un comunist în Dallas, cum se putea simți vreun american în siguranță? Toată lumea era de acord că nu i se putea permite comunismului să înflorească în Asia, iar Vietnamul era locul

în care trebuia oprit.

Ştirile de seară arătau soldaţi zâmbitori care mărşăluiau în grupuri compacte prin jungla vietnameză, făcându-le cameramanilor semne cu degetul mare în sus. Nicio picătură de sânge.

Finley îşi puse braţul în jurul umerilor ei.

— Îmi va fi dor de tine, Alunică, spuse el.

Ea îi auzi vocea şi îşi dădu seama că şi el era speriat de plecare. Ascunsese acest lucru de ea sau îl ascunsese de el însuşi?

Şi iată-le acolo, teama şi îngrijorarea pe care încercase să şi le suprime şi ignore întreaga seară. Dintr-odată, era prea greu. Nu mai putea ignora adevărul.

Fratele ei pleca la război.

CAPITOLUL 2

În timpul următoarelor şase luni, Frankie îi scrise fratelui ei în fiecare duminică, după ce se întorceau de la biserică. În schimbul scrisorilor sale, primea unele incredibil de amuzante despre viaţa sa la bordul navei şi despre bufoneriile colegilor săi marinari. Trimitea vederi cu jungla luxuriantă, marea turcoaz şi plajele cu nisip de culoarea sării. Îi povestea despre petrecerile de la Clubul Ofiţerilor, despre barurile de pe acoperişuri din Saigon şi despre vedetele care veneau să ridice moralul trupelor.

În absenţa lui, Frankie îşi crescu numărul de cursuri pe care le urma şi termină mai devreme, cu felicitări.

Ca proaspătă asistentă, primi prima ei slujbă, în schimbul de noapte al unui mic spital din San Diego. Începuse recent să se gândească să se mute din casa părinţilor ei într-un apartament propriu, un vis pe care i-l împărtăşise lui Finley numai cu o săptămână în urmă. „Gândeşte-te, Fin! Noi doi, locuind într-un mic apartament

lângă plajă. Poate în Santa Monica. Ce bine ne am distra...” Acum, în această seară rece de sfârşit de noiembrie, coridoarele spitalului erau tăcute.

Îmbrăcată în uniforma ei albă, apretată, cu boneta de asistentă prinsă de bobul ei tapat, bine fixat, Frankie mergea în spatele asistentei-şefe, care intră într-un salon privat fără flori şi vizitatori, în care dormea o tânără. Lui Frankie i se spuse – din nou – cum să-şi facă treaba.

— O liceană de la St. Anne, spuse asistenta-şefă, apoi, pe muteşte, adăugă „bebeluş”, ca şi cum cuvântul în sine ar fi fost un păcat.

Frankie ştia că St. Anne era centrul local pentru mamele necăsătorite, dar era ceva despre care nimeni nu vorbea vreodată: fete care părăseau brusc şcoala şi reveneau câteva luni mai târziu, mai tăcute şi arătând mai singure.

— Perfuzia ei are un nivel scăzut. Aş putea...

— Pentru Dumnezeu, domnişoară McGrath, ştii că nu eşti pregătită pentru asta. De cât timp eşti aici? O săptămână?

— Două, doamnă. Şi sunt asistentă calificată. Notele mele...

— Nu contează. Pe mine mă interesează abilitățile clinice, şi ai puține dintr-acestea. Trebuie să verifici ploştile, să reumpli carafele cu apă, să ajuți pacienții să meargă la toaletă. Când vei fi pregătită să faci mai mult, te anunț.

Frankie oftă pe tăcute. Nu se străduise atât de mult să termine mai repede, învățând ore lungi şi epuizante, pentru a putea schimba ploşti şi aranja perne. Cum putea câştiga deprinderile clinice de care avea nevoie pentru a primi o slujbă la un spital bun?

— Aşa că te rog înregistrează şi monitorizează toată medicația intravenoasă. Voi avea nevoie de informații curând. Du-te!

Frankie aprobă din cap şi îşi începu vizitele nocturne, trecând din salon în salon.

Era aproape 3.00 dimineața când ajunse în salonul 107.

Deschise uşa cu grijă, încercând să nu trezească pacientul, dacă nu era nevoie.

— Ai venit să vezi monstrul?

Frankie se opri, nesigură ce să facă.

— Pot veni mai târziu...

— Rămâi! Te rog.

Frankie închise uşa şi se îndreptă către pat. Pacientul era un tânăr, cu păr lung, blond şi neîngrijit şi o față palidă şi îngustă. Un petic zburlit de păr şaten şi blond era aşezat deasupra buzei sale superioare. Arăta ca un copil care face surf la Trestles, cu excepția scaunului cu rotile din colț.

Frankie putea vedea conturul picioarelor lui, a piciorului lui, sub pătură.

— Te poți uita, spuse el. Este imposibil să nu o faci. Cine nu s-ar uita la un accident de maşină?

— Te deranjez, spuse ea, făcând un pas în spate, începând să se întoarcă.

— Nu pleca! Mă trimit la secția de psihiatrie, pentru că am încercat să mă sinucid. Internare obligatorie sau aşa ceva. Ca şi cum ei ar şti ce gândesc eu. Oricum, s-ar putea să fii ultima persoană sănătoasă la cap pe care o s-o văd pentru un timp.

Frankie se apropie cu precauție, îi verifică perfuzia şi notă ceva pe fişa lui.

— Ar fi trebuit să-mi folosesc pistolul, spuse el.

Frankie nu ştia cum să răspundă. Nu mai întâlnise niciodată pe cineva care încercase să se sinucidă. Părea nepoliticos să întrebe de ce, dar la fel de nepoliticos era să tacă.

— Am rezistat 340 de zile în țară. Am crezut că sunt liber să plec acasă. Nu-i bine să mergi pe termen scurt.

În fața confuziei evidente a lui Frankie, el spuse:

— Vietnam. Oftă. Fata mea – Jilly – a rămas cu mine, mi-

a scris scrisori de dragoste, până când am călcat pe afurisita aia de Betty Ţopăitoarea şi mi-am pierdut un picior. Se uită în jos. Mi-a spus că mă voi adapta, să aştept un timp. Încerc.

— Fata ta ți-a spus asta?

— Nu. O asistentă de la Twelfth Evac Hospital. M-a ajutat enorm. A stat cu mine când mi-am pierdut capul. Se uită la Frankie şi se întinse după mâna ei. Poți rămâne până adorm? Am coşmarurile astea...

— Sigur, soldat. Nu plec nicăieri.

Frankie îl ținea încă de mână când el adormi. Nu se putea abține să nu se gândească la Finley şi la scrisorile pe care şi le scriau în fiecare săptămână, pline de poveşti amuzante şi de frumusețea vieții la țară. „Ar trebui să vezi mătasea şi pietrele prețioase de aici, păpuşă. Mama nu s-ar opri niciodată din cumpărături. Şi vai cum ştiu marinarii să petreacă!" îi spunea în mod repetat că războiul se termina. Walter Cronkite spusese acelaşi lucru la ştirile de seară.

Dar războiul era încă în desfăşurare.

Iar bărbații mureau. Aparent, îşi pierdeau picioarele.

„O asistentă de la Twelfth Evac Hospital. M-a ajutat enorm.

Frankie nu se gândise niciodată la asistentele din Vietnam; ziarele nu pomeneau niciodată de femei. Cu siguranță, nimeni nu vorbea de femei care participau la război.

Şi femeile pot fi eroi.

La aceasta, Frankie simți un fel de trezire, deşteptarea unei noi ambiții.

— Mi-aş putea servi țara, îi spuse ea bărbatului a cărui mână o ținea.

Era un gând revoluționar, înspăimântător, palpitant.

Dar o putea face? Cu adevărat?

Cum ştiai dacă ai suficient curaj pentru ceva de genul

acesta? Mai ales ca femeie, crescută să fii o doamnă, al cărei curaj nu trebuise niciodată testat.

Lăsă ideea să o cuprindă, închise ochii, imaginându-şi că le spune părinților ei că s-a înrolat în Marină şi pleacă în Vietnam, că-i scrie lui Finley o scrisoare: „Felicitări, te rog, m-am alăturat Marinei şi pornesc spre Vietnam! Ne vedem curând".

Dacă o făcea acum, puteau fi acolo împreună. În țară.

Îşi putea câştiga locul pe peretele eroilor, şi nu pentru că făcea o căsătorie bună. Pentru viețile salvate în timpul războiului. Părinții ei aveau să fie atât de mândri de ea, la fel de mândri cum fuseseră de Finley. Toată viața ei, fusese învățată că serviciul militar era o datorie de familie.

„Stai! Gândeşte-te puțin, Frankie! Ar putea fi periculos."

Dar pericolul nu o speria. Ar fi fost staționată pe un vas militar, departe de lupte.

Când lăsă mâna soldatului dintr-a ei, se hotărâse deja.

În ultima săptămână, Frankie îşi planificase ziua liberă aproape obsesiv, nespunând nimic nimănui despre intențiile ei, necerând sfatul nimănui. Îşi repetase întruna că trebuie să încetinească, să se gândească bine, dar adevărul era că ştia că vrea să facă acest lucru şi nu voia ca nimeni să o convingă de contrariul.

După un duş rapid, reveni în dormitor, care fusese proiectat cu ani în urmă pentru o fetiță, cu patul cu baldachin cu volănaşe, covorul mițos şi tapetul roz. Alese una dintre rochiile conservatoare pe care mama ei i le cumpăra adesea. „Piese de calitate, Frances; acesta este felul în care o femeie se face remarcată la prima privire."

După cum se aştepta, în acest moment al zilei casa era goală. Mama juca bridge la club, iar tata era la serviciu.

La 13.25, Frankie conduse până la cel mai apropiat birou de recrutare al Marinei, unde un mic grup de protestatari împotriva războiului se cantonase în față, strigând sloganuri

şi ţinând în mâini pancarte pe care se putea citi: „RĂZBOIUL NU E SĂNĂTOS PENTRU COPII ŞI ALTE FIINŢE VII şi BOMBARDAMENTELE PENTRU PACE SUNT LA FEL CA FUTAIURILE PENTRU VIRGINITATE”.

Doi bărbaţi cu părul lung îşi ardeau carnetele de încorporare – ceea ce era ilegal –, în timp ce mulţimea îi aclama. Frankie nu înţelesese niciodată aceste proteste. Chiar credeau că nişte marşuri şi câteva postere l-ar fi convins pe LBJ[3] să oprească războiul? Nu înţelegeau că, dacă Vietnamul cădea pradă comunismului, la fel se întâmpla cu toată Asia de Sud-Est? Nu citiseră despre cât de rău era un astfel de regim?

Frankie se simţi extrem de vulnerabilă când ieşi din maşină. Îşi strânse în mână poşeta bleumarin scumpă, din piele de viţel, şi se apropie de mulţime, care striga „La naiba, nu, nu vrem!”

Mulţimea se întoarse către ea, tăcută pentru un moment.

— E o afurisită de republicană! strigă cineva.

Frankie se forţă să meargă în continuare.

— Aoleo, spuse altcineva. Tipa asta e dusă.

— Nu intra acolo!

Frankie deschise uşa biroului de recrutare, înăuntru, văzu un birou sub un poster pe care scria: „FII PATRIOT! ÎNROLEAZĂ-TE ÎN MARINĂ!” Un marinar în uniformă stătea la un capăt al biroului.

Frankie închise uşa după ea şi se duse la birou.

Protestatarii loviră ferestrele. Frankie încercă să nu clipească sau să pară speriată.

— Sunt asistentă, spuse ea, ignorând sunetele care veneau de afară. Aş vrea să mă alătur Marinei şi să merg în Vietnam.

---

[3] Lyndon B. Johnson, al treizeci şi şaptelea preşedinte american, care a ajuns la conducere după asasinarea preşedintelui Kennedy.

Marinarul aruncă o privire neliniştită mulțimii de afară.

— Câți ani ai?

— 20, domnule. 21 săptămâna viitoare.

— Marina cere doi ani de serviciu înainte de a te trimite în Vietnam, domnişoară. Va trebui să serveşti doi ani aici, într-un spital, înainte să poți pleca.

Doi ani. Războiul avea să se termine până atunci.

— Nu este nevoie de asistente în Vietnam?

— Oh, ba da.

— Fratele meu este în Vietnam... eu vreau să ajut.

— Îmi pare rău, domnişoară. Regulile sunt reguli. Este pentru siguranța dumitale, crede-mă!

Abătută, dar nu descurajată, Frankie plecă din biroul de recrutare, grăbindu-se pe lângă protestatari, care îi strigară obscenități – şi găsi în apropiere o cabină telefonică, unde consultă cartea de telefon din Los Angeles, găsind adresa celui mai apropiat birou de recrutare al Aviației.

Odată ajunsă acolo, i se spuse acelaşi lucru, că avea nevoie de mai multă experiență în țară înainte de a pleca în Vietnam.

La biroul de recrutare al Armatei, auzi în sfârşit ceea ce dorea să audă: „Sigur, domnişoară, corpul de asistente al Armatei are nevoie de asistente. Te putem trimite imediat după instruire”.

Frankie semnă pe linia punctată, şi, uite-aşa, deveni sublocotenentul Frances McGrath.

CAPITOLUL 3

Până când Frankie ajunse înapoi pe insulă, se aprinseseră luminile stradale. Centrul Coronado Island era împodobit de sărbătoare, cu steaguri şi lumini; Moş Crăciuni cu haine roşii şi bărbi albe stăteau în fața câtorva magazine, sunând din clopoței. Fulgi de nea luminoşi

atârnau pe deasupra străzii. Acasă, Frankie îşi găsi părinţii în sufragerie, îmbrăcaţi pentru cină. Tata stătea la bar, frunzărind ziarul, în timp ce mama era aşezată în fotoliul ei preferat, lângă foc, fumând o ţigară şi citind un roman de Graham Greene. Casa era împodobită pentru sărbători, cu luminiţe extravagante şi un brad de trei metri.

La intrarea lui Frankie, tata închise ziarul şi-i zâmbi.

— Salutare, Alunică.

— Am veşti, spuse Frankie, dând pe dinafară de entuziasm.

— Ai întâlnit un băiat care îţi place, spuse mama, lăsând romanul din mână. În sfârşit.

Frankie se opri.

— Un băiat? Nu.

Mama se încruntă.

— Frances, majoritatea fetelor de vârsta ta...

— Mamă, spuse Frankie nerăbdătoare, încerc să-ţi spun ceva important. Inspiră adânc, apoi continuă: M-am înscris în corpul de asistente al Armatei. Acum sunt sublocotenentul McGrath. Merg în Vietnam. Voi fi alături de Finley pentru o parte din serviciul lui!

— Nu prea e amuzant, Frances, spuse mama.

Tata se holbă la Frankie, fără să zâmbească.

— Nu cred că glumeşte, Bette.

— Ai intrat în armată? rosti mama rar, ca şi cum cuvintele ar fi fost într-o limbă străină pe care încerca să o înveţe.

— Aş saluta, dar încă nu ştiu cum. Instrucţia de bază începe în trei săptămâni. La fortul Sam Houston.

Frankie se încruntă. De ce nu o felicitau?

— Familiile McGrath şi Alexander îşi servesc mereu patria, spuse ea. Aţi fost încântaţi când Finley s-a oferit voluntar.

— Bărbaţii îşi servesc patria, spuse tata tăios. *Bărbaţii.*

Făcu o pauză. Stai! Ai spus Armată? Suntem o familie cu tradiție în Marină, aşa a fost întotdeauna. Coronado este o insulă a Marinei.

— Ştiu, dar Marina nu mă lasă să plec în Vietnam decât după ce servesc doi ani într-un spital de aici, spuse ea. La fel şi Aviația. Au spus că nu am suficientă experiență. Doar Armata m-a lăsat să plec imediat după instrucția de bază.

— Dumnezeule, Frankie! exclamă tata, trecându-şi o mână prin păr. Există motive pentru astfel de reguli.

— Renunță la serviciu! Răzgândeşte-te! Mama se uită la tata. Se ridică încet în picioare. Doamne, Dumnezeule, ce le vom spune oamenilor?

— Ce le veți...

Frankie nu înțelese. Se purtau ca şi cum ar fi fost ruşinați de ea. Dar... nu avea niciun sens.

— De câte ori nu ne-ai adunat în birou să ne povesteşti despre istoria militară a familiei, tată? Ne-ai spus cât de mult ți-ai fi dorit să lupți pentru țară. Am crezut...

— Este bărbat, spuse mama. Şi era vorba de Hitler. Şi Europa. Nu de o țară pe care nimeni nu o poate găsi pe hartă. Nu este patriotic dacă faci ceva prostesc, Frances. Ochii i se umplură de lacrimi. Şi le şterse nerăbdătoare. Ei bine, Connor, este ce ai învățat-o tu să fie. O partizană. O patriotă.

La izbucnirea mamei, tata părăsi încăperea, lăsând în urmă o dâră de fum.

Frankie se duse la mama ei, încercând să o ia de mână, dar mama se dădu laoparte, nelăsând-o pe Frankie să o atingă.

— Mamă?

— Nu ar fi trebuit să-l las pe tatăl tău să vă umple capul cu toată istoria aceea. O face să sune atât de epic, toate poveştile acelea de război. Deşi niciuna nu a fost a lui, nu-i aşa? *El* nu a putut lupta, aşa că a devenit... Oh, pentru

Dumnezeu, nimic nu mai contează acum, îşi feri privirea. Ţin minte când a venit tata acasă de la război. Distrus. Ţinut laolaltă de copci. Avea coşmaruri. Jur că asta La băgat atât de repede în mormânt! Vocea i se frânse. Şi tu crezi că mergi acolo să te întâlneşti cu fratele tău şi să trăiţi o aventură? Cum ai putut fi atât de proastă?

— Sunt asistentă, mamă, nu soldat. Cel de la biroul de recrutare a spus că voi fi staţionată la un spital mare, departe de front. Mi-a promis că o să-l pot vedea pe Finley.

— Şi tu l-ai crezut? Mama trase lung din ţigară. Frankie văzu că mâna îi tremura. Este o afacere închisă?

— Da. Merg la instrucţia de bază în ianuarie, apoi plec spre Vietnam în martie. Voi fi acasă pentru ziua mea de săptămâna viitoare şi de Crăciun. M-am asigurat de acest lucru. Ştiu cât de important este pentru tine.

Mama îşi muşcă buza, clătinând încet din cap. Frankie îşi dădea seama că încerca să-şi stăpânească emoţiile, străduindu-se să rămână calmă. Dintr-odată se întinse, o trase pe Frankie în braţele ei, îmbrăţişând-o atât de strâns, încât nu putea respira.

Frankie se agăţă de ea şi îşi îngropă faţa în părul tapat şi bine fixat.

— Te iubesc, mamă, spuse ea.

Mama se trase înapoi, îşi şterse lacrimile şi o privi aspru pe Frankie.

— Nu face pe eroina, Frances Grace! Nu mă interesează ce ai fost învăţată sau ce poveşti ţi-au spus bărbaţii ca tatăl tău. Ţine capul jos şi stai în spate şi rămâi în siguranţă! Mă auzi?

— Promit! Voi fi bine.

În acel moment se auzi soneria.

Era un sunet îndepărtat, abia audibil pe lângă amestecul dintre respiraţiile lor şi cuvintele nerostite care pluteau în tăcerea dintre ele.

Mama aruncă o privire într-o parte, spre foaier.

— Cine ar putea fi?

— Merg eu să deschid, spuse Frankie.

Îşi lăsă mama în picioare în sufragerie, singură. În hol, Frankie înconjură măsuţa strălucitoare din lemn de trandafir, pe care era aşezat un ghiveci cu o orhidee albă, mare, şi deschise uşa. În faţa acesteia stăteau doi ofiţeri din Marină, în uniformă de paradă.

Frankie locuise pe Coronado Island întreaga ei viaţă şi văzuse elicoptere şi avioane mugind pe deasupra şi marinari alergând în formaţie de-a lungul ţărmului. La fiecare petrecere sau adunare, cineva spunea o poveste despre Al Doilea Război Mondial sau despre războiul din Coreea. Cimitirul oraşului era plin de bărbaţii din Coronado Island, morţi în războaie.

Ştia ce însemna prezenţa celor doi ofiţeri la uşă.

— Vă rog, şopti ea, dorind să se dea în spate şi să închidă uşa.

Auzi paşi în spatele ei şi zgomotul scos de tocuri pe parchetul din lemn masiv.

— Frances? spuse mama, ajungând în spatele ei. Ce...

Mama îi văzu pe cei doi ofiţeri şi lăsă să-i scape un icnet.

— Îmi pare rău, doamnă, spuse unul dintre ofiţeri, scoţându-şi bereta şi punându-şi-o sub braţ.

Frankie se întinse după mâna mamei ei, dar mama se trase.

— Intraţi, spuse ea pe un ton răguşit. Va trebui să staţi de vorbă cu soţul meu...

— *Ne pare rău să vă informăm, doamnă, că sublocotenentul Finley McGrath a fost ucis în luptă, împuşcat... într-un elicopter...*

Nicio urmă... toţi membrii echipajului au fost pierduţi.

Niciun răspuns la întrebările lor, doar un şoptit. „Este război, domnule”, ca şi cum asta ar fi spus totul.

„Răspunsurile sunt greu de găsit.”

Frankie ştia că avea să-şi amintească această seară cu toate detaliile sale îngrozitoare: tata, înalt, cu mâinile tremurând, fără să arate nicio emoție până când unul dintre ofițeri i-a numit fiul erou, cu vocea şoptită cerând detalii – ca şi cum ar mai fi contat – unde, când, cum? Mama ei, de obicei atât de elegantă şi stăpână pe sine, cuibărită într-un fotoliu, cu părul atent coafat desfăcându-se neglijent, spunând, din nou şi din nou, „Cum se poate, Connor, ai spus că nu poate fi numit război”.

Frankie nu credea că vreunul din părinții ei observase când se strecurase din casă şi traversase Ocean Boulevard pentru a se aşeza pe nisipul rece.

Cum fusese doborât? Ce făcea ajutorul unui ofițer într-un elicopter? Şi ce însemna că nu existau rămăşițe? Ce ar fi trebuit să îngroape acum?

Îşi simți lacrimile izvorând din nou şi închise ochii, rechemând în minte imaginea *lui* Finley pe această plajă, alergând în valuri, ținând-o de mână, învățând-o cum să facă pluta, cum să înoate, ducând-o să vadă *Psycho*[4]*,* când mama îi interzisese acest lucru în mod explicit, strecurându-i o sticlă de bere de 4 Iulie, închise ochii şi lăsă amintirile să curgă; îşi aminti de el şi de viața lor împreună, de luptele şi certurile lor. Prima lor vizită la Disneyland, excursiile cu bicicletele vara, graba cu care alergau spre brad în dimineața de Crăciun, când îl lăsa pe el să câştige. Fratele ei mai mare.

Plecat.

Cât de des fusese aici cu Fin, alergând pe plajă, dându-se cu bicicletele seara, ghidați de lumina felinarelor, râzând, împingându-se, întinzându-şi brațele şi considerând că,

---

[4] Film de groază, regizat de Alfred Hitchcock.

dacă mergeau fără mâini pe bicicletă, îşi asumau un mare risc?

Cât de liberi se simțiseră. Invincibili.

Simți o prezență în spatele ei pe plajă, auzi paşi.

Mama se aşează pe nisip lângă ea, lăsându-se să cadă pe ultimii câțiva centimetri.

— Spun că ar trebui să îngropăm bocancii şi casca altcuiva în sicriul fiului meu, spuse ea în cele din urmă.

Buza ei de jos sângera puțin, acolo unde şi-o muşcase. Îşi scărpină un punct roşu de pe gât.

— O înmormântare, spuse Frankie, gândindu-se pentru prima dată la acest lucru.

Asistența în doliu, aşezată în strane, părintele Michael spunând întruna poveşti amuzante despre Finley, despre zilele lui ca băiat rebel de altar, despre cum îşi spălase soldații de jucărie în cristelniță. Cum ar fi putut suporta?

Un sicriu gol. *Nicio rămăşiță.*

— Nu pleca, spuse mama încet.

— Sunt chiar aici, mamă.

Mama se întoarse.

— Vreau să spun... în Vietnam.

Vietnam. Un cuvânt îngrozitor, acum.

— Trebuie, spuse Frankie.

Numai la asta se gândise de când aflase despre moartea fratelui ei. Cum să scape de promisiunea pe care o făcuse Armatei, cum să stea aici, cu părinții săi şi să jelească şi să fie în siguranță. Dar era prea târziu pentru asta. Semnase, făcuse o promisiune.

— Nu am de ales, mamă. Nu pot da timpul înapoi. Se întoarse şi adăugă: Dă-mi binecuvântarea ta! Te rog! Am nevoie să-mi spui că eşti mândră de mine.

Timp de o fracțiune de secundă, Frankie văzu durerea mamei ei. Îi îndepărtase culoarea din obraji. Era palidă, epuizată. O privea fix pe Frankie, cu ochii albaştri lipsiți de

viață.

— Mândră de tine?

— Nu trebuie să-ți faci griji pentru mine, mamă. Voi veni acasă. Promit!

— Acestea au fost ultimele cuvinte pe care mi le-a spus fratele tău.

Vocea mamei se frânse. Se opri pentru o clipă, părând gata să vorbească din nou. În schimb, se ridică încet în picioare, se îndepărtă de Frankie şi traversă din nou plaja.

— Îmi pare rău, şopti Frankie, prea încet pentru ca mama ei să o audă, dar ce mai conta?

Era prea târziu pentru cuvinte.

Prea târziu să mai dea înapoi.

CAPITOLUL 4

Frankie excelă în timpul instrucției de bază. Alături de învățarea marşului în formație (muncă de echipă), de echiparea cu ghete şi masca de gaz cât mai repede (nu se ştie niciodată când te trezeşti la miezul nopții, de urgență; în zona de război trebuie să te mişti repede), învățase cum să aplice atele, să curețe o rană, să care targa, să pună o perfuzie. Putea desface bandajele mai repede decât oricare alt recrut. Până în martie, era mai mult decât pregătită să-şi testeze noile abilități.

Îşi împachetase şi înregistrase geanta mare, primită de la Armată, în care îşi îndesase jacheta, casca de oțel, bocancii de luptă, trusa de soldat, uniforma albă de asistentă şi mantaua.

Şi acum, în sfârşit, era pe drum. La câteva ore după aterizarea în Honolulu, urcase într-un avion cu destinația Vietnam, singura femeie între 257 de soldați în uniformă.

Spre deosebire de bărbați, îmbrăcați în ținuta de instrucție confortabilă, de culoare oliv, cu pantalonii vârâți

în bocancii negri, lui Frankie i se ceruse să călătorească în ținuta de paradă: o jachetă verde, fustă pe corp, ciorapi de nailon, pantofi negri lustruiți şi capela militară moale. Şi pe sub toate acestea, o jartieră care să-i țină ciorapii sus. Se simțise inconfortabil când plecase din Texas şi urcase în avionul către Vietnam. Acum, 22 de ore mai târziu, era de-a dreptul dureros. I se părea ridicol că în epoca prezentă nu i se permitea să poarte dresuri.

Îşi îndesă geanta de călătorie în compartimentul de deasupra capului şi se aşeză pe locul de lângă geam. În timpul acestei mişcări, una din cureluşele jartierei se desprinse şi-i lovi coapsa ca un elastic bine întins. Se strădui să şi-o pună la loc, aşezată.

Soldații trecură pe lângă ea, râzând şi vorbind, împingându-se unul pe celălalt. Mulți dintre ei păreau de vârsta ei, sau chiar mai tineri. Majoritatea părea să aibă 18,19 ani.

Un căpitan în uniformă de instrucție pătată, şifonată se opri la capătul rândului ei.

— Pot să mă aşez, locotenente?

— Desigur, căpitane.

El se aşeză pe locul dinspre culoar. Chiar şi îmbrăcat în uniforma de instrucție, ea vedea cât era de slab. Obrajii îi erau brăzdați de riduri adânci. Hainele lui aveau mirosul vag, neplăcut, de mucegai.

— Norm Bronson, spuse el, cu un zâmbet obosit.

— Frankie McGrath. Asistentă.

— Fii binecuvântată, Frankie! Avem nevoie de asistente.

Avionul rulă pe pistă, se ridică în aer şi-şi îndreptă botul către nori.

— Cum este? întrebă Frankie. În Vietnam, vreau să spun.

— Cuvintele nu sunt de ajutor, doamnă. Aş putea povesti întreaga zi despre cum e acolo, şi tot nu ai fi pregătită. Dar vei învăța repede. Doar ține capul jos.

Se lăsă pe spate şi închise ochii.

Frankie nu mai văzuse pe nimeni care să adoarmă atât de repede.

Băgă mâna în poşeta ei neagră, regulamentară, scoate broşura de informare şi o citi pentru a mia oară. Repetiția şi informațiile o calmaseră întotdeauna, şi era hotărâtă să fie un soldat exemplar, aşa cum fusese şi în timpul studiilor. Era singurul mod în care le putea dovedi părinților ei că făcuse o alegere bună, chiar curajoasă, înrolându-se; pentru ei, conta succesul.

Memorase toate comenzile militare şi locațiile spitalelor, le subliniase cu galben pe harta ei. De asemenea, învățase pe de rost toate sugestiile privitoare la comportament. Reguli pentru comportamentul propriu, pentru siguranța în cadrul bazei, cele legate de ce anume să poarte şi cum să gestioneze armele de foc, şi de mândria de a fi soldat.

Totul i se părea logic în Armată. Regulile existau pentru un motiv anume şi trebuiau urmate pentru a păstra ordinea şi pentru ca militarii să se poată ajuta unii pe alții. Sistemul era proiectat pentru a forța soldații – bărbați şi femei – să se conformeze. Să construiască echipe. Aparent, acest lucru le putea salva viețile. Era vorba despre a aparține, despre a face parte din ceva mai mare, ştiind ce trebuie să faci şi făcând-o fără niciun fel de întrebări. Se simțea confortabil cu toate acestea. Aşa cum îi spusese mamei ei de nenumărate ori, pleca la război, dar nu cu adevărat, nu aşa cum o făceau bărbații din acest avion. Ea nu avea să ajungă pe linia frontului, nu avea să se tragă asupra ei. Mergea în Vietnam pentru a salva viețile bărbaților, nu pentru a-şi risca propria viață. Asistentele militare lucrau în clădiri de cărămidă, precum uriaşul Third Field Hospital din Saigon, care era protejat de garduri înalte şi era departe de front. Frankie se lăsă pe spate şi închise ochii, încercând să lase zgomotul motoarelor să o calmeze. Auzea vocile bărbaților

care vorbeau, râdeau, fâsâitul sticlelor de cola deschise, simțea mirosul sendvișurilor care se împărțeau. Și-l imagină pe Finley în avion cu ea, întinzând mâna; timp de o fracțiune de secundă, uită că era mort, și zâmbi. „Vin să te văd”, se gândi, apoi zâmbetul îi păli.

În timp ce adormea, crezu că-l auzise pe căpitanul Bronson mormăind „Acum trimit niște afurisiți de copii”.

Când Frankie se trezi, cabina avionului era tăcută, cu excepția murmurului motoarelor. Majoritatea jaluzelelor de la geamuri erau trase. Câteva lumini de veghe aruncau o umbră mohorâtă peste bărbații înghesuiți în avion. Discuțiile zgomotoase, râsetele, prosteala care marcaseră începutul acestei călătorii de la Honolulu la Saigon dispăruseră. Aerul părea mai greu, mai dificil de tras în plămâni, mai dificil de dat afară prin expirație. Noii recruți – ușor de recunoscut după uniformele lor încă noi – erau agitați. Neliniștiți. Frankie văzu felul în care se uitau unii la alții, cu zâmbete largi și luminoase. Ceilalți soldați, cei care arătau epuizați, în uniforme șifonate, bărbați precum căpitanul Bronson, stăteau aproape prea nemișcați.

Lângă Frankie, căpitanul își deschise ochii; era singura schimbare care făcea la el trecerea de la adormit la starea de veghe, doar ochii deschiși.

Dintr-odată, avionul păru să se lase pe-o parte. Frankie se lovi cu capul de tava de pe spatele scaunului din fața ei, în timp ce avionul părea să plonjeze în jos. Compartimentele de deasupra capului se deschiseră; duzini de genți căzură pe culoar, inclusiv cea a lui Frankie.

Căpitanul Bronson își puse mâna aspră și bătătorită peste a ei, în timp ce ea strângea cu putere brațul scaunului.

— Va fi bine, locotenente.

Avionul făcu o manevră de eschivare, se echilibră, apoi se avântă în sus cu o mișcare bruscă.

Frankie auzi un poc şi ceva plesni în apropierea ei.

— Trage cineva în noi? întrebă Frankie. Oh, Dumnezeule!

Căpitanul Bronson chicoti.

— Da. Le place să facă asta. Nu te îngrijora! Vom da ocol de câteva ori, şi vom încerca din nou.

— Aici? Nu ar trebui să aterizăm altundeva?

— Cu ditamai avionul? Nu. Aterizăm la Tan Son Nhut, doamnă. Aşteaptă TN-iştii pe care îi avem la bord.

— TN-iştii?

— Tipii noi, zâmbi el. Şi o frumoasă şi tânără asistentă. Băieţii noştri vor elibera aeroportul cât ai clipi. Nu te îngrijora!

Avionul dădu ocol aeroportului până când pe Frankie o durură degetele de cât de tare strânsese mânerul scaunului. Afară, văzu explozii roşii şi portocalii şi dâre roşii de-a lungul cerului întunecat.

În cele din urmă, avionul reveni la orizontală, şi din boxe se auzi glasul pilotului:

— În regulă, iubitori ai sportului, să încercăm rahatul ăsta din nou! Puneţi-vă centurile!

Ca şi cum Frankie şi-ar fi desfăcut-o.

Avionul îşi începu coborârea. Urechile lui Frankie pocniră; câteva secunde mai târziu, rulau pe pistă în viteză.

— Ofiţerii superiori şi femeile coboară primii, se auzi în boxe.

Ofiţerii aşteptară ca Frankie să iasă prima. Ea îşi dori să nu o fi făcut. Nu voia să fie prima. Cu toate acestea, îşi luă geanta de voiaj de pe culoar şi şi-o aruncă – împreună cu poşeta – peste umărul stâng, având astfel mâna dreaptă liberă pentru a saluta.

La ieşirea din avion, o cuprinse un val de căldură. Şi *mirosul.* Dumnezeule, ce era asta? Combustibil de avion... fum... peşte şi un miros care aducea cu cel de excremente. În spatele ochilor începu să îi pulseze o durere de cap.

Coborî scările; jos, în întuneric, aştepta un soldat singuratic, a cărui siluetă se contura cu ajutorul luminii ambientale provenind de la clădirile din spate. Frankie abia îi desluşea trăsăturile.

Undeva în stânga, departe, ceva explodă într-un nor de flăcări portocalii.

— Locotenent McGrath?

Ea putu doar să aprobe din cap. Pe spate îi curgeau râuri de transpiraţie. *Bombardau* acolo, în depărtare?

Soldatul spuse:

— Urmează-mă, apoi o conduse peste pista accidentată, marcată de mici cratere, dincolo de terminal, către un autobuz şcolar care fusese vopsit negru, chiar şi geamurile, care erau acoperite în plus de o reţea de sârmă cu ochiuri mici. Eşti singura asistentă care soseşte astăzi. Ia loc şi aşteaptă! Nu ieşi din autobuz, doamnă!

Căldura din autobuz era la fel de intensă ca într-o saună, iar mirosul – de rahat şi peşte – o făcea să vomite. Se aşează pe un rând de la mijlocul autobuzului, lângă unul din geamurile negre. Se simţea ca şi cum ar fi fost într-un mormânt.

Câteva momente mai târziu, un soldat negru în uniformă, cărând cu el o puşcă de asalt M16, se urcă la volan. Uşile se închiseră, iar farurile se aprinseră, sculptând semiluni aurii în întunericul de afară.

— Nu prea aproape de geam, doamnă, spuse el, şi porni motorul. Grenade.

Grenade?

Frankie se îndepărtă puţin de geam. În întunericul fetid, stătea cu spatele perfect drept, săltând în sus şi-n jos pe scaun, până când crezu că avea să vomite cu adevărat.

În cele din urmă, autobuzul încetini; în lumina farurilor, văzu o pereche de porţi păzite de soldaţi americani din poliţia militară. Unul dintre paznici vorbi cu şoferul, apoi se

dădu în spate. Porțile se deschiseră, iar ei trecură printre ele. Nu mult mai târziu, autobuzul se opri din nou.

— Am ajuns, doamnă.

Frankie transpira atât de mult, încât trebui să-şi şteargă ochii.

— Poftim?

— Aici cobori, doamnă.

— Poftim? Aha.

Îşi dădu dintr-odată seama că nu trecuse pe la punctul de recuperare a bagajelor, că nu-şi recuperase geanta.

— Geanta mea...

— Va fi livrată, doamnă.

Frankie îşi luă poşeta şi geanta de voiaj şi se îndreptă spre uşă. În noroiul din faţa autobuzului o aştepta o asistentă, îmbrăcată într-o uniformă albă din cap până-n picioare. Cum, Doamne, îşi putea păstra uniforma curată? În spatele ei se afla intrarea într-un spital uriaş.

— Trebuie să ieşi din autobuz, doamnă, spuse şoferul.

— Oh, da.

Frankie coborî în noroiul gros şi încercă să salute. Asistenta o prinse de mână, oprindu-i salutul.

— Nu aici. Charlie[5] adoră să împuşte ofițeri. Arătă către un jeep care aştepta. El te va duce la locuința ta temporară. Raportează mâine-dimineață la administrație pentru procesare, la ora 7.00.

Frankie avea prea multe întrebări pentru a se opri doar asupra uneia, iar gâtul o durea. Strângându-şi în mâini geanta de voiaj şi poşeta, se duse la jeep şi se urcă pe bancheta din spate.

Şoferul porni atât de brusc, încât Frankie fu aruncată în spate; un arc de metal o împungea în fund. Traficul nocturn

---

[5] Poreclă pentru organizația Viet Cong.

în interiorul bazei era intermitent. În timpul străfulgerărilor de lumină, văzu sârmă ghimpată şi baricade din saci cu nisip în jurul clădirilor din lemn şi paznici înarmaţi stând în turnuri. Soldaţi trecând pe străzi în uniforme de instrucţie, cu puşti în mână. O autocisternă ajunse lângă ei, huruind, apoi îi depăşi. Claxoanele sunau constant, iar bărbaţii strigau unii la alţii.

Un alt punct de control – acesta arăta ca şi cum ar fi fost încropit în grabă, din bucăţi de metal şi colaci de sârmă ghimpată, şi o poartă înaltă cu ochiuri metalice. Paznicul le făcu semn să treacă.

În cele din urmă ajunseră la un alt gard, care în partea de sus avea colaci de sârmă ghimpată.

Jeepul se opri. Şoferul se aplecă, deschizând uşa.

— Ai ajuns, doamnă.

Frankie se încruntă. Îi luă un timp până reuşi să se dea jos din jeep, cu fusta ei strâmtă.

— În clădirea aceea, doamnă. Etajul doi, 8A.

Dincolo de gardul înalt din fier, văzu ceea ce arăta ca o închisoare abandonată. Ferestrele erau acoperite cu placaj, şi bucăţi mari din zid lipseau. Înainte ca Frankie să întrebe unde să meargă, jeepul dădea deja cu spatele, claxonă la ceva şi se pierdu în depărtare.

Frankie se duse la poartă, care scârţâi tare la deschidere, şi intră într-o curte plină de buruieni, unde copii sfrijiţi se jucau cu o minge pe jumătate dezumflată. O bătrână vietnameză stătea pe vine lângă gard, supraveghind ceva ce se gătea deasupra unui mic foc.

Frankie urmă cărarea abia ghicită către uşa din faţă şi intră în clădire. Înăuntru, câteva felinare cu gaz îşi aruncau umbrele pe pereţi. În holul întunecos o aştepta o femeie în uniformă.

— Locotenent McGrath?

Slavă Cerului!

— Da.

— Te conduc în camera ta. Urmează-mă!

Femeia o conduse printr-un hol plin cu paturi de campanie şi în sus pe nişte scări şubrede, până la o cameră minusculă de la etajul doi. Abia era suficient de mare pentru cele două paturi suprapuse şi un singur dulap. Poate că această clădire fusese cândva o mănăstire sau o şcoală.

— Procesarea mâine-dimineaţă, la 7.00. Raportezi la administraţie.

— Dar...

Soldatul se îndepărtă, închizând uşa în urma sa. *Întuneric.*

Frankie pipăi peretele, căutând întrerupătorul, dar nu se întâmplă nimic când îl găsi.

Deschise din nou uşa, recunoscătoare pentru lumina ambientală care venea de la felinarele cu gaz din hol. Plecă în căutarea băii şi găsi una cu chiuveta şi toaleta pătate de rugină. Deschise un robinet, din care începu să curgă un fir anemic de apă, şi se spălă pe faţă, apoi luă o înghiţitură.

O femeie într-un tricou verde şi pantaloni scurţi intră, o văzu pe Frankie şi se încruntă.

— Îţi va părea rău pentru asta, locotenente. Nu bea niciodată apa asta!

— Oh. Sunt nouă... aici.

— Mda, spuse femeia, măsurând-o pe Frankie cu privirea. Nu mai spune.

Frankie se trezi la miezul nopţii, cu crampe la stomac. Alergă pe hol la baie şi trânti uşa în urma ei. Nu mai avusese niciodată în viaţa ei aşa o diaree. Se simţea ca şi cum tot ce mâncase în ultima lună ieşea cu viteză din ea, şi când nu mai rămase nimic, crampele continuară.

Zorile nu aduseră nicio alinare a durerilor. Verifică ceasul, se ghemui şi adormi din nou. La ora 6.30 se ridică cu picioarele tremurându-i, abia fiind în stare să-şi îmbrace

uniforma. Jartiera fu o adevărată tortură.

Afară, curtea buruienoasă era plină de copii vietnamezi cu brațele subțiri, care o priveau în tăcere. Pe o sârmă erau întinse la uscat duzini întregi de uniforme verzi.

Trecu de poartă şi merse prin baza uriaşă şi gălăgioasă, care consta dintr-o adunătură de clădiri, corturi, colibe şi drumuri, fără niciun copac. Era evident că trasaseră locul cu buldozerul. Peste tot se vedeau ricşe cu familii întregi în ele, maşini vechi trase de boi şi duzini de vehicule ale armatei încercând să ajungă repede undeva. Un jeep trecu pe lângă ea, în timp ce şoferul claxona la nişte copii de pe marginea drumului şi la boii care treceau pe lângă el. Nimeni nu se uită de două ori la femeia în uniformă de paradă, care mergea cu atenție, sperând să nu vomite.

Lui Frankie îi luă aproape o oră să găsească clădirea administrației, aflată în apropierea aripii A a uriaşului Third Field Hospital, unde asistentele în uniforme albe se mişcau în grupuri, uneori alergând, iar prin boxele negre se auzeau uneori anunțuri asurzitoare.

Bătu la uşa închisă, auzi „intră” şi făcu aşa cum i se spusese.

Înăuntrul biroului, salută femeia colonel slabă aşezată pe scaunul din fața ei. Femeia îşi ridică privirea, apoi îşi împinse în sus bărbia, cu o mişcare care îi deranjă ochelarii aşezați într-un echilibru precar pe vârful nasului. Felul în care oftă la intrarea lui Frankie nu era deloc încurajator.

— Şi dumneata cine eşti?

— Sublocotenent Frances McGrath, colonele.

Colonelul răsfoi hârtiile de pe masă.

— Eşti arondată la Thirty-Sixth Evac Hospital. Urmează-mă!

Se ridică brusc şi trecu pe lângă Frankie, spre uşă.

Frankie se strădui să se țină după ea, sperând că nu avea să sufere de un nou episod de diaree.

Colonelul o conduse prin gloata de personal spre un heliport alb, rotund, cu o cruce roşie pictată în mijloc, unde aştepta un elicopter. Elicele uriaşe care se învârteau alene se transformară într-o ceaţă care arunca valuri de căldură în direcţia lor.

— Am întrebări, colonele, se bâlbâi Frankie.

— Nu pentru mine, locotenente. Du-te! Nu are toată ziua la dispoziţie.

Colonelul o forţă pe Frankie să se aplece şi o împinse spre elicopterul care huruia. Pe partea deschisă, un soldat o prinse de mână şi o trase înăuntru, apoi o împinse într-un scaun de pânză din spatele aeronavei.

— Ţine-te bine, doamnă, strigă soldatul în timp ce elicopterul se ridică imediat în aer, îşi înălţă botul, apoi porni înainte cu viteză, zburând pe deasupra uriaşei baze americane şi după aceea peste haosul din Saigon.

Stomacul lui Frankie se răzvrăti la toate aceste mişcări.

Nu părea deloc sigur. Şi unde le erau armele? Cum puteau împuşca inamicii, dacă era nevoie? Auzi undeva o explozie; unda de şoc scutură elicopterul, care fu împins într-o parte. Îşi puse o mână peste gură şi se rugă să nu vomite.

O altă explozie. Răpăitul unei puşti. Elicopterul se scutură, cu zgomotul a o mie de şuruburi izbindu-se de o cutie de metal.

Frankie supravieţui teribilului zbor cu câte o respiraţie o dată. Adesea fusese tot ce putuse face pentru a nu urla. Şi apoi, miraculos, coborau, îndreptându-se spre un heliport.

Când ajunseră jos, copilotul se uită în spate la Frankie.

— Doamnă?

— Da? strigă Frankie.

— Trebuie să ieşi.

— Oh. Bine.

Nu se putea mişca.

Soldatul care o ajutase să urce – un medic – o trase din scaun şi o împinse spre uşa deschisă. O femeie locotenent în uniformă stătea în apropiere, ținându-şi capela cu o mână, uitându-se în sus. Medicul aruncă geanta lui Frankie din elicopter. Aterizează la picioarele locotenentului.

— Doamnă? spuse el nerăbdător.

„Sari, Frankie!”

Cu tocuri.

Lovi pământul suficient de puternic pentru ca genunchii să i se clatine. Îşi scăpă poşeta şi se aplecă repede să o ridice. Inspirând adânc, ignorând durerea, se îndreptă încet şi începu să salute.

— Sublocotenentul McGrath, la datorie.

— Nu aici, îi răspunse locotenentul. Îmi place să fiu în viață. Sunt Patty Perkins. Asistentă la Chirurgie.

O susținu pe Frankie un moment, ajutând-o să-şi recapete echilibrul, apoi îi dădu drumul brusc şi începu să meargă.

— Bun-venit la Thirty-Sixth. Suntem un spital de evacuare de 400 de paturi, pe coastă, la vreo sută de kilometri de Saigon. Eşti una din cele nouă asistente femei, pe lângă asistenții bărbați şi infirmierii. Noi ținem pe picioare locul ăsta, îi strigă locotenentul. Este considerat a fi unul dintre cele mai sigure posturi. Zona demilitarizată este în nord, aşa că aici luptele sunt minime. Oferim îngrijiri pentru RG-ii care sunt evacuați...

Frankie se străduia să țină pasul.

— RG-ii?

— Răniții grav. Aici vei vedea totul, de la lepră la amputări, la muşcături de şobolan şi la ce mai rămâne dintr-un soldat după ce loveşte o mină de teren. Cele mai multe răni au nevoie de îngrijire primară – ceea ce înseamnă că trebuie debridate şi curățate, dar nu le şi închidem. Asta va fi principala ta sarcină. Majoritatea răniților sunt aici

pentru trei zile sau mai puțin. De aici, cei norocoşi ajung la Third Field Hospital din Saigon, pentru tratament specializat; cei nenorocoşi se întorc la unitățile lor; şi cei cu adevărat ghinionişti, se întorc acasă într-o cutie. Ține pasul, locotenente! Femeia o conduse pe lângă o serie de construcții Quonset. Aici sunt urgențele, sala preoperatorie, cele două săli de operație, secția postoperatorie, terapia intensivă şi secția de neurologie. Continuă să meargă. Acolo e popota. Ofițerii în partea dreaptă. Raportează mâine-dimineață la administrație, la maiorul Goldstein, la 8-0-0. Ea este asistenta-şefă. Se opri brusc în fața unui rând de clădiri identice din lemn, ale căror părți inferioare erau protejate de baricade din saci cu nisip. Aici stai. Duşurile şi latrinele sunt acolo. Fă duş repede, piloților le place să tragă cu ochiul de deasupra. Patty zâmbi, apoi îi oferi două flacoane cu pastile. Pentru malarie şi diaree. Ia-le cu religiozitate! Nu bea apă decât dacă este dintr-o pungă Lister sau dintr-o conservă. Dacă vrei, îți arăt...

Patty se opri în mijlocul propoziției, îşi lăsă capul într-o parte, ascultând. Un moment mai târziu, Frankie auzi sunetul elicopterelor.

— Rahat, spuse Patty. Acum sosesc. Cred că trebuie să te descurci singură, McGrath. Instalează-te!

Cu un zâmbet încurajator, o bătu pe Frankie pe umăr şi plecă în grabă.

Frankie auzi tropotul a câtorva duzini de picioare încălțate cu ghete alergând pe rampele de lemn de pe cuprinsul taberei.

Se simțea abandonată.

— Sus, McGrath, spuse ea cu voce tare.

Deschizând uşa cabanei ei, trecu peste singura treaptă şi intră într-o încăpere întunecoasă, prăfuită, de aproximativ patru pe opt metri, împărțită în trei firide, fiecare cu patul său de campanie din pânză verde şi metal, o măsuță şi o

veioză. O plasă de culoare verde atârna pe pereții urâți din placaj. Deasupra unuia dintre paturi, pe perete, erau prinse câteva fotografii color ale unui cuplu, stând în fața unui hambar roşu, un bărbat cu părul tuns scurt, sprijinindu-se de capota unui Chevrolet, acelaşi bărbat stând între o fetiță cu părul roşcat şi un cal uriaş, negru. Deasupra celuilalt pat erau postere cu Malcolm X şi Muhammad Ali şi Martin Luther King Jr. Al treilea pat – al ei, presupunea – nu avea nimic pe perete, dar placajul era plin de găuri şi urme de lipici şi hârtie de la posterele care fuseseră puse acolo şi apoi îndepărtate. Geanta ei era pe podea, lângă pat.

Într-un colț se afla un frigider mic, şi cineva construise un raft pentru cărți din câteva scânduri vechi şi îl umpluse cu cărți uzate. Era îngrozitor de cald, dar nu existau nici ventilatoare, nici ferestre. Un strat de praf roşu acoperea podeaua.

Închizând uşa din spatele ei, se aşează pe patul îngust şi-şi deschise geanta. Deasupra se afla o cameră foto Polaroid nouă-nouță, alături de câteva fotografii înrămate pe care şi le adusese de acasă. O luă pe cea de deasupra, o despachetă şi o ținu în poală. Fusese făcută la Disneyland. Frankie şi Finley stăteau în fața castelului Frumoasei Adormite, ținându-se de mână. Cu o fracțiune de secundă înainte ca diafragma să se declanşeze, Finley smulsese broşura cu bilete din mâna mamei şi rupsese biletele, spunând: „Eu şi Frankie mergem direct la racheta spre lună. Apoi la submarin”. Iar mama spusese încet: „Sper că la vreunul din chioşcurile astea servesc băuturi, Connor”.

Frankie simți arsura lacrimilor. Nu era nimeni care să o vadă sau căruia să-i pese, aşa că nu se obosi să şi le şteargă. Se uită la imaginea fratelui ei, cu dinții ieşiți în față şi părul aranjat fără cusur, cu fața plină de pistrui, şi se gândi: „Ce-am făcut?”

În continuare, despachetă fotografia părinților ei, făcută

la una din faimoasele lor petreceri de 4 Iulie, amândoi zâmbind, cu o masă drapată în culorile naționale în spatele lor.

Avuseseră dreptate. Nu avea ce căuta atât de departe de casă – la război – fără Finley. Cum avea să reziste un an?

La aceasta, stomacul ei chiorăi din nou. Alergă la latrine.

CAPITOLUL 5

Câteva ore mai târziu, Frankie era încă întinsă pe patul ei de campanie, încercând să nu plângă sau să vomite, dorindu-şi să nu se fi înrolat niciodată, când uşa barăcii se dădu de perete. Înăuntru intră o pereche de femei cu hainele stropite de sânge: o negresă cu părul scurt, care purta pantaloni scurți, un tricou şi ghete, şi o roşcată înaltă, subțire, care semăna cu Olive Oyl[6], într-o uniformă pătată. Frankie se gândi că amândouă erau mai mari decât ea, dar nu cu mult.

— Ia te uită, Babs. Carne proaspătă, spuse Olive Oyl, descheindu-şi nasturii bluzei de uniformă şi aruncând-o într-o parte.

Avea sânge şi pe sutien. Merse prin cameră, cu bocancii bocănind, indiferentă la felul în care era îmbrăcată.

— Sunt Ethel Flint, din Virginia. Asistentă la Urgențe. Îi întinse mâna lui Frankie, o scutură agresiv, ca şi cum ar fi armat o puşcă. Ea este Barb Johnson, asistentă la Chirurgie, dintr-un orăşel din Georgia. E rea ca un şarpe cu clopoței. A făcut-o pe ultima fată să plângă întruna.

— Nu e adevărat, Ethel, şi ştii prea bine, spuse negresa, îndepărtându-şi tricoul umed de piept.

Doamne sfinte, ce cald e!

---

[6] Personaj din desenul animat *Popeye Marinarul.*

Frankie se holbă la Barb. Cinstit vorbind, nu cunoştea prea mulţi negri. Ceva din felul în care Barb o privea înapoi, cu ochii îngustaţi, ca pentru a o evalua, o făcu pe Frankie să se simtă ca un copil care a intrat în sala de clasă greşită.

— Sunt Frankie McGrath, spuse ea.

Vocea i se curmă la jumătatea prezentării, şi fu nevoită să o ia de la început.

— Ei bine, Frankie, jos cu uniforma, spuse Ethel, dându-şi jos sutienul şi punându-şi un tricou de armată cu decolteul în V, care lăsa să se vadă plăcuţele ei de identificare, prinse de un lănţişor în jurul gâtului. Se dă o petrecere de ţestoase în cinstea ta...

Barb pufni.

— Nu-i da fetei speranţe, Ethel!

— Bine, poate am exagerat puţin, dar chiar avem două ţestoase, şi un tip pleacă azi acasă.

— Ce e o ţestoasă? întrebă Frankie.

— Tu eşti, fetiţo, spuse Ethel, sunând bătrână, obosită şi epuizată. Acum mişcă-ţi fundul! Mi s-a uscat gâtul de sete. A fost o zi lungă, şi mi-ar prinde bine o coca-cola.

Frankie nu era obişnuită să se dezbrace în faţa străinilor, dar nu voia ca noile ei colege de cameră să creadă că era o mironosiţă, aşa că începu să îşi dea jos hainele.

Abia când ajunse la lenjerie îşi dădu seama că nu avea în bagaje nimic altceva decât uniforma ei de instrucţie nouă-nouţă, împachetată cu grijă, despre care i se spusese să o poarte la serviciu, sau pijamale, sau o rochie de un albastru-deschis, pe care mama ei o convinsese să o ia pentru zilele libere, sau uniforma ei albă de asistentă.

— O jartieră, spuse Ethel, oftând. Deschise un sertar şi scotoci prin el, scoţând o pereche de pantaloni scurţi şi un tricou de armată, şi i le aruncă lui Frankie. Nu te teme, nu eşti doar tu. Nu ne spun adevărul despre ce trebuie să purtăm aici.

— Şi despre nimic altceva, adăugă Barb.

Frankie îşi scoase jartiera şi-şi dădu jos ciorapii de culoarea scorţişoarei. Rămase nemişcată pentru câteva secunde, simţind cum colegele ei de cameră o priveau cercetător, apoi se îmbrăcă repede cu hainele de împrumut. Tricoul îi era mare şi-i atârna până la coapse, aproape acoperind pantalonii scurţi tăiaţi, odată ce Frankie îi rulă la brâu, pentru a i se potrivi.

Deschizându-şi geanta, îşi găsi vesta antiglonţ şi cascheta de metal oferite de armată; îşi luă vesta fără mâneci, simţindu-i imediat greutatea. Cascheta îi căzu peste ochi, împiedicându-i vederea.

— E o petrecere, spuse Barb. Nu un film cu John Wayne. Scoate-ţi prostiile alea!

— Dar... Frankie se întoarse prea repede; cascheta se lovi cu putere de nasul ei. Regulile spun...

Barb ieşi din baracă. Uşa se trânti în urma ei. Ethel îi dădu jos cu blândeţe cascheta, aruncând-o pe pat.

— Uite, ştiu că ai avut parte de multe astăzi. Te vom ajuta să te adaptezi, îţi promit! Dar nu acum, în regulă? Cât despre vesta antiglonţ, nu.

Frankie îşi desfăcu vesta şi o dădu jos. Aterizăpeste caschetă, în pat. Se simţea expusă şi ridicolă în tricoul mult prea mare, care îi ascundea pantalonii scurţi şi lăsa să i se vadă picioarele goale şi bocancii noi şi strălucitori, pe care îi lustruise obsesiv. De ce nu-şi luase nişte pantofi sport? Oare cei care scriseseră secţiunea despre „Ce să iei cu tine” din broşura informativă fuseseră măcar în Vietnam? Îşi tăiase părul într-o tunsoare pixie, şi acum, după 38 de ore de călătorie şi în umiditatea aceasta îngrozitoare, probabil că arăta ca şi cum ar fi purtat o cască neagră de înot. Sau ca şi cum ar fi avut 12 ani.

Ethel mergea repede, vorbind în acelaşi timp.

— Bun-venit la Thirty-Sixth, Frank. Pot să-ţi spun Frank?

Acesta este, tehnic vorbind, un spital mobil, dar nu am plecat nicăieri de un timp; în schimb, ne tot mărim. Avem câțiva medici şi patru chirurgi – îi vei recunoaşte instantaneu. Se cred zei. Suntem nouă asistente femei şi câțiva asistenți bărbați, şi o mulțime de doctori. În cele mai multe saloane, orele de lucru sunt de la 7.00 la 19.00, şase zile pe săptămână, dar acum avem cam puțin personal, aşa că, de fapt, continuăm până terminăm cu ultimul rănit. Dacă ți se pare că e greu, să ştii că aşa este, dar te vei obişnui. Grăbeşte-te, rămâi în urmă!

În lumina tot mai scăzută, Frankie nu vedea mare lucru: un rând de barăci, o clădire mare de lemn în care se afla popota, latrinele asistentelor, o capelă, un şir de construcții Quonset slab luminate, cu emblema spitalului pictată pe pereții exteriori.

Ethel dădu colțul pe lângă o construcție Quonset şi dintr-odată ajunseră într-un spațiu larg, un petic de pământ roşu înconjurat de structuri întunecate. Totul părea construit în grabă, temporar. Nu departe – suficient de aproape pentru a auzi zgomotul valurilor – se afla Marea Chinei de Sud.

Lumina palidă scotea în evidență colacul de sârmă ghimpată care delimita perimetrul taberei. În partea stângă se afla un bunker înconjurat cu saci cu nisip, cu intrarea sub forma unui pătrat negru dedesubtul unei arcade de lemn, deasupra căreia cineva scrisese, cu spray, CLUBUL OFIȚERILOR. O perdea din mărgele multicolore ascundea interiorul de priviri.

Ethel trecu prin perdea. Mărgelele scoaseră un clinchet uşor.

Locul era mai mare decât părea de afară. Pe peretele din spate se afla un bar din placaj, cu scaune înalte în față. În spatele barului stătea un barman, ocupat să prepare băuturi. O femeie vietnameză, cu nişte pantaloni care păreau de pijama, cu o tunică deasupra, căra o tavă de la o

masă la alta. Un sistem stereo era echipat cu nişte boxe imense; lângă el, se aflau sute de casete audio. *Like a Rolling Stone* urla din boxe, atât de tare, încât oamenii trebuiau să strige pentru a putea conversa. Un trio de bărbaţi aruncau săgeţi spre ţinta atârnată pe perete. Aerul era plin de fum, înţepându-i ochii lui Frankie.

Sala era plină de bărbaţi şi femei – stând la mese sau în picioare de-a lungul pereţilor. Un tip stătea în cap, cu picioarele goale încrucişate. Majoritatea fumau şi beau.

Când se termină melodia, urmă un moment de tăcere. În timpul acestuia, Frankie auzi frânturi de conversaţii, hohote de râs, pe cineva ţipând „Nu se înţeleg deloc, omule".

Ethel bătu din palme pentru a atrage atenţia.

— Hei, toată lumea, aceasta este Frankie McGrath. E din... Ethel se întoarse spre ea. De unde eşti?

— California.

— Însorita Californie! spuse Ethel.

O trase pe Frankie în faţă, prezentând-o altor ofiţeri. Patty era lângă bar, fumând, jucând cărţi cu un căpitan. Îi zâmbi şi-i făcu cu mâna. Dintr-odată, muzica se schimbă, şi din boxe se auzi *East Coast Giris Are Hip.*

Oamenii bătură din palme, strigând:

— Bun-venit, Frankie!

Un bărbat o trase în braţe, începând să danseze cu ea.

Era înalt şi slab, arătos, îmbrăcat cu un tricou alb şi blugi Levis uzaţi. Părul său de culoarea nisipului era tuns regulamentar, dar zâmbetul de pe faţa lui şi ţigara cu marijuana din mână îi spuneau că era genul de bărbat de care tatăl ei o avertizase să se ţină departe. De fapt, în această categorie intrau toţi bărbaţii. („Holtei de război, Frankie. Bărbaţi căsătoriţi, care cred că dragostea e liberă când în jur cad bombele. Nu ne face de ruşine acolo.")

El expiră fumul dulceag în grabă şi-i oferi ţigara.

— Vrei să tragi un fum?

Ochii lui Frankie se măriră. Nu era prima oară când i se oferea marijuana *(doar fusese* la colegiu, chiar dacă la unul catolic), dar aici era Vietnam. Război. Timpuri periculoase. Nu fumase marijuana în colegiul pentru fete San Diego şi cu siguranţă că nu avea de gând să încerce droguri aici.

— Nu, mulţumesc, dar aş vrea o...

Înainte de a putea spune cola, o explozie puternică zgudui clubul. Pereţii se clătinară, din tavan căzu praf şi pământ, o ladă căzu pe jos, cineva strigă „Nu acum, Charlie! Beau..."

O altă explozie. Prin perdeaua de mărgele se vedeau lumini roşii.

O sirenă începu să urle de-a lungul taberei.

Din difuzoare se auzi o voce: „Atenţie, personal, căutaţi adăpost. Alertă roşie. Suntem atacaţi cu rachete. Repet: alertă roşie. Adăpostiţi-vă"!

Atac cu rachete?

O altă explozie. Mai aproape. Mărgelele se unduiră şi se ciocniră una de alta.

Frankie se smulse din braţele care încă o ţineau şi se îndreptă spre uşă.

El o prinse şi o trase înapoi.

Ea intră în panică, ţipă, încercă să scape din strânsoare. El o ţinu strâns. Cineva dădu muzica mai tare, în timp ce din tavan continua să cadă praf.

— Eşti în siguranţă, McGrath, îi şopti el în ureche. Frankie îi simţea respiraţia pe gât. Cel puţin la fel de în siguranţă ca oriunde altundeva în afurisita asta de ţară. Respiră! Te ţin eu.

Ea auzi rachetele aprinzându-se şi explodând, simţind cum pământul îi tremură sub picioare. Frankie tresărea la fiecare explozie. „Dumnezeule! Ce-am făcut?" Se gândi la Finley. „Ne pare rău să vă informăm... Nicio rămăşiţă."

— Te ţin eu, spuse din nou bărbatul, în timp ce respiraţia ei era tot mai accelerată. El o strânse mai tare. Nu te

îngrijora!

Sirena sună din nou.

Ea simți cum strânsoarea lui slăbeşte, simți cum tensiunea i se diminuează.

— S-a terminat, spuse el. Şi, când se auzi o altă explozie, râse şi spuse: Ăştia suntem noi. Le returnăm favoarea.

Ea îşi ridică privirea, stingherită de teama pe care o manifestase. Ce fel de soldat era? Stând aici, tremurând şi gata să plângă în prima ei zi?

— Dar... bunkerele... nu ar trebui să mergem?

— Ce fel de gazdă aş fi dacă te-aş scoate de la propria petrecere doar din cauză că ne cade puțin mortar în cap? Sunt Jamie Callahan. Tăietor de piepturi. Din Jackson Hole. Uită-te la mine, McGrath! Lasă restul laoparte!

Frankie încercă să se concentreze asupra respirației, asupra ochilor lui albaştri, blânzi şi trişti, încercând să pretindă că nu este înspăimântată.

— Eşti doctor? reuşi ea să spună.

El zâmbi, şi acest lucru o făcu să vadă că era tânăr, sau cel puțin, nu în vârstă. Poate avea vreo 30 de ani.

— Da. Pavilionul 5. Chirurgie. Se aplecă mai aproape de ea. Poate vei lucra cu mine.

Ea auzi inflexiunile sexy ale vocii lui şi mirosi alcoolul şi marijuana din respirația lui, şi lumea ciudată, plină de explozii, dispăru pentru un moment, devenind la fel de familiară ca aceea în care un doctor îi făcea avansuri unei asistente.

— Tata m-a avertizat în privința tipilor ca tine.

Exploziile se opriră.

— Gata, spuse Jamie zâmbind, dar ceva părea nelalocul său, ca şi cum poate şi el fusese înspăimântat.

Cineva dădu muzica mai tare. Începu *These Boots Are Made for Walkin'...* Mulțimea se alătură melodiei, cântând împreună versurile, formând perechi şi începând să

danseze.

Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, petrecerea era din nou în toi, cu oamenii fumând şi bând, şi râzând, ca şi cum nu fuseseră bombardați.

Jamie zâmbi.

— Ce zici de un pahar de whisky, fată din California?

Frankie avu dificultăți în a-şi regăsi vocea.

— Nu ştiu...

Împlinise 21 de ani de câteva luni, dar încă nu băuse niciodată alcool.

El se aplecă spre ea.

— Va opri tremuratul.

Frankie se îndoia.

— Adevărat?

El o privi cu tristețe.

— Cel puțin pentru seara asta.

CAPITOLUL 6

În dimineața următoare, Frankie se trezi dezorientată, nesigură unde se afla.

Apoi simți mirosul: rahat şi peşte, şi vegetație care putrezea. Şi căldura. Era udă toată din cauza transpirației. Aşternuturile aveau un miros acru.

Se afla în baraca ei ca o saună, în Vietnam. Cu o durere de cap îngrozitoare.

Se ridică şi îşi mută picioarele în lateralul patului. Timp de un minut îngrozitor de lung, crezu că avea să vomite.

Băuse două pahare mici de whisky cu o seară în urmă. *Două.*

Şi nu mâncase nimic.

Ultimul lucru de care îşi amintea era că dansa cu Ethel pe *Monday, Monday.* Era posibil să-i fi căzut pantalonii scurți la un moment dat, adunându-se grămadă în jurul

ghetelor ei strălucitoare? Credea că da, credea că-şi aminteşte de cineva spunând „Mişto picioare, Frank!” Şi de Ethel râzând, în timp ce Frankie se chinuia să îşi tragă din nou pantalonii.

Dumnezeule! Ce primă impresie făcuse...

Unde erau Barb şi Ethel?

Tremurând, simţindu-se deshidratată, îşi trecu mâinile prin părul scurt şi se uită în jur. Pe podeaua murdară de lemn stătea un şobolan mare şi gras, ţinând în labele rozalii o acadea pe jumătate mâncată; la privirea ei, se opri din ciugulit şi se uită la Frankie cu ochii săi mici şi negri, ca două picături de ulei.

Într-o dimineaţă viitoare avea să arunce cu ceva în el. Acum se simţea prea obosită pentru un asemenea efort. Frankie se ridică din pat, ignorând şobolanul, care acum o ignora şi el, şi se îmbrăcă în uniforma ei verde, având grijă să-şi bage manşetele în bocancii lustruiţi oglindă.

Şobolanul se grăbi pe podeaua murdară şi dispăru în spatele dulapului.

— În regulă, spuse Frankie, ridicându-se în picioare în spaţiul acela mic şi rău mirositor. Poţi face asta.

Avea să mănânce ceva, să bea multă apă, apoi să se prezinte la datorie. Avea să bea apă numai din pungile Lister şi să-şi ia medicamentele pentru malarie şi diaree la timp.

Afară, văzu că tabăra era compusă dintr-un complex întins de clădiri, toate aşezate pe un petic roşiatic de pământ, lipsit de orice copac. Erau clădiri de lemn, corturi şi barăci. Construcţiile Quonset care adăposteau pavilioanele medicale arătau ca nişte conserve uriaşe, tăiate în două pe verticală şi apăsate în pământ, cu intrările protejate de saci cu nisip.

Urmă aleea centrală, flancată de ambele părţi de o zonă acoperită şi de rânduri de clădiri. Trecu de barăcile bărbaţilor, de farmacie, de micuţa capelă, de staţia Crucii

Roşii şi de PX[7]. În centrul aleii, la umbra unui turn înalt de apă, se afla o scenă înălțată. Acum era goală. Popota se afla pe o direcție perpendiculară față de scenă. Se opri în fața uşii deschise a clădirii lungi de lemn. Înăuntru spațiul era împărțit în două; o parte pentru ofițeri, o parte pentru soldați.

Găsi o masă pe care erau pâine, brioşe, unt de arahide şi un tub de unt. Îşi turnă o ceaşcă de cafea şi o bău în grabă, sperând că avea să-i calmeze durerea bubuitoare de cap. După ce termină prima ceaşcă, unse o bucată de pâine prăjită cu unt şi o mâncă alături de un pahar cu lapte.

Imediat se simți rău şi alergă la latrine, dar ajunse numai la jumătatea drumului înainte să vomite în lateralul clădirii PX.

Când nu-i mai rămase nimic în stomac, se mişcă cu prudență şi reuşi să ajungă în biroul maiorului Wendy Goldstein. Înăuntru, sora-şefă stătea la un birou, în spatele unui munte de hârtii, îmbrăcată în uniforma militară decolorată, bine călcată.

Frankie intră în birou şi salută.

— Sublocotenentul McGrath, raportez la datorie, spuse ea limpede.

Maiorul Goldstein îşi ridică privirea. Fața şi părul ei erau ambele palide, şi ar fi putut lăsa impresia de fragilitate, dar cumva se simțea că opusul era adevărat.

— Ce oră este, locotenent McGrath?

Frankie aruncă o privire ceasului de pe perete, care era protejat de o plasă de sârmă de culoare neagră.

— 8.30, maior Goldstein.

— Bine, mă temeam că nu ştii să citeşti ceasul. Când ți se spune să raportezi la 8-0-0, mă aştept să te văd exact la

---

[7] Post-exchange, un mic magazin cu bunuri de larg consum de proveniență americană, pentru uzul soldaților.

8.00. Este clar?

— Da, doamnă maior, spuse Frankie. Mi-a fost rău.

— Nu bea apa de aici, altfel îți vei petrece întregul tur fie vomând, fie defecând. Nu ți-a spus nimeni asta? Cred... Se opri în mijlocul frazei, inspirând adânc. Îşi lăsă capul într-o parte, ascultând. Apoi spuse: La naiba!

Frankie auzi duduitul îndepărtat al elicopterelor care se apropiau.

— Suntem atacați?

— Nu aşa cum crezi, răspunse maiorul, punând deoparte dosarul de culoare închisă. Să vedem de ce eşti în stare, McGrath. Te voi aronda mâine. Să fii aici la 8.00 fix. Deocamdată, punem cu toții mâna. Raportează locotenentului Flint, la Urgențe.

— La Urgențe? Dar nu sunt...

— Nu este o invitație la petrecere, McGrath. *Mişcă!*

Frankie se simțea atât de confuză, încât uită să salute. Nici măcar nu-şi amintea dacă trebuia să salute. Se întoarse şi alergă afară din clădirea administrativă, urmând pasajul acoperit către setul de construcții Quonset care alcătuiau pavilioanele. Noile ei ghete începeau să-i rănească picioarele.

La heliport, marcat de o cruce roşie pe fondul unui cerc alb, văzu trei elicoptere, fiecare cu emblema Crucii Roşii, care dădeau ocol pe deasupra. Niciunul nu avea soldați înarmați la uşi. Aşadar acestea erau elicopterele de salvare de care auzise. Elicoptere de evacuare, neînarmate, care transportau răniții de pe front. Două dintre ele se mențineau încă deasupra heliportului, în timp ce al treilea cobora.

Un medic şi două asistente apărură aproape instantaneu şi începură să descarce oamenii pe tărgi.

În câteva momente, elicopterul se ridică, şi un al doilea coborî la sol. Alți oameni apărură pentru a descărca răniții. O ambulanță îi duse la pavilionul preoperatoriu.

Frankie găsi construcția Quonset care adăpostea secția de Urgențe. Medicii alergau înăuntru şi afară, cărând răniți pe tărgi: unul care țipa, cu picioarele tăiate puse pe piept; altul nu mai avea deloc picioare. Uniformele le erau pline de sânge; fețele unora încă fumegau de la incendiile pe care medicii – sau prietenii lor – le stinseseră de curând. Unii aveau răni uriaşe la piept – putea vedea un soldat căruia îi ieşea din piept o coastă ruptă. Ethel stătea în mijlocul acestui haos ca o zeiță amazoniană, direcționând traficul, aşezând răniții, indicând ce trebuia făcut cu fiecare. Părea neafectată de haosul din jur. Mai mulți bărbați îi urmau comenzile. Erau atât de mulți răniți, încât unii fură lăsați afară, cu tărgile susținute pe capre de lemn, aşteptând să se elibereze un loc în salonul de Urgențe.

Frankie se simțea copleşită de oroare. Țipetele, fumul, strigătele.

Un doctor o văzu pe Frankie stând acolo şi-i îndesă în mână o gheată. Frankie îşi coborî privirea şi văzu că piciorul soldatului era încă înăuntru. Scăpă gheata, se dădu laoparte din drum şi vomită. Era pe cale să mai vomite o dată, când auzi:

— Frank. Frank McGrath.

Ethel o prinse de mână. Frankie voia să fugă.

— Nu sunt pregătită pentru asta.

— Avem nevoie de ajutorul tău.

Frankie clătină din cap.

Ethel îi atinse bărbia, făcând-o să-şi ridice privirea.

— Ştiu, spuse ea, dându-şi părul laoparte cu o mână însângerată. Ştiu.

— La instrucție ne-au învățat cum să rulăm bandajele şi cum să pregătim pe cineva pentru operație. Nu ar trebui să fiu aici. Eu...

— Poți ține capul unui soldat. Asta poți face.

Frankie aprobă din cap, amorțită.

Ethel o luă de mână şi o duse spre zona de triaj de la Urgenţe.

— Aici este triajul, spuse Ethel. Aici îi evaluăm. Decidem cine va fi văzut de medici. Îi tratăm mai întâi pe cei pe care îi putem salva. Paravanul acela din spate? îi punem aici pe cei care aşteaptă – bărbaţii care probabil nu vor supravieţui. Pe ei îi vedem la sfârşit. Putem trata cinci răni de glonţ sau amputări în timpul necesar tratării unei răni la cap. Înţelegi? Cei care pot merge – ei stau acolo. Arătă spre un grup de soldaţi care stăteau lângă paravan, alături de alţi soldaţi, vorbind, fumând, făcând tot ce puteai pentru a-i alina pe cei aflaţi pe moarte. De ei ne ocupăm atunci când avem timp.

Ethel o conduse pe Frankie la un soldat întins pe o targă. Era scăldat în sânge, iar un braţ pur şi simplu îi dispăruse. Ea îşi feri repede privirea.

— Respiră, Frankie, spuse Ethel cu calm. Ţine-l de mână!

Frankie se poziţionă în lateralul pacientului şi se forţă să-şi coboare privirea. La început nu văzu decât oroarea, cantitatea devastatoare de sânge, braţul care fusese tăiat de la cot, lăsând la vedere osul alb şi carnea roz, din care picura sânge.

„Concentrează-te, Frankie!”

Închise ochii pentru o secundă, expiră, apoi îi deschise din nou. De data aceasta văzu soldatul, un tânăr de culoare care purta o bandană verde murdară, şi care părea că abia ajunsese la vârsta la care să se radă. Cu mare grijă, luă mâna soldatului.

— Hei, doamnă, spuse el, cu o voce împiedicată, l-ai văzut pe amicul meu, Stevo? Eram împreună...

Ethel scoase uniforma unui soldat, dezvelind o imensă rană abdominală. Îşi ridică privirea. Ochii îi erau obosiţi.

— La cei care aşteaptă, strigă ea.

Doi medici apărură, ridicară targa şi o duseră în zona din

spatele paravanului. Frankie se uită la Ethel.

— Va muri.

— Probabil.

De aceea se înrolase Frankie, pentru a vedea cum mor tinerii soldați?

— Vom salva multe vieți astăzi, Frank. Dar nu pe toate. Niciodată pe toate.

— Nu ar trebui să moară singur.

— Nu, spuse Ethel, şi-i aruncă un zâmbet obosit. Du-te, Frank! Fii sora lui, soția, mama!

— Dar...

— Ține-l de mână! Uneori doar asta putem face. Şi apoi... întoarce-te aici!

Când era mort; asta voia Ethel să spună. Păşind dincolo de paravan, Frankie se simțea ca şi cum o apăsa dintr-odată o greutate uriaşă. Soldatul – băiatul – era singur. Ea văzu că plângea.

Se apropie cu grijă de el, îşi coborî privirea, îi văzu numele şi gradul.

— Soldat Fournette, spuse ea.

Dintr-odată păru să se lase liniştea. Nu mai auzea mugetul elicopterelor care veneau şi plecau sau strigătele asistentelor. Nu mai auzea decât respirația tot mai dificilă a bărbatului din fața ei.

Îşi ținu privirea departe de rana îngrozitoare care îi lăsa la vedere intestinele lucioase şi sângele care picura. Se apropie, întinse mâna şi luă mâna lui rece.

— Soldat Fournette, spuse ea din nou. Eu sunt Frankie McGrath.

El clipi lent. Pe față îi curgeau lacrimi, amestecându-se cu mizeria şi sângele.

— L-ai văzut pe Stevo? Soldatul Grand. Era treaba mea să-l țin în siguranță. Abia a ajuns în țară de două zile. Mama lui şi a mea lucrează la acelaşi coafor. În Baton

Rouge.

— L-am văzut, spuse Frankie, găsind că îi este dificil să scoată cuvintele blocate de nodul din gât. Este bine. A întrebat de tine.

Soldatul Fournette zâmbi, uşor strâmb.

— Mă... doare ceva. Cred că trece anestezia. Doamne, ce bine mi-ar prinde o bere rece. Începu să tremure. Mâna lui deveni moale şi se făcu mai rece. Doamnă, spuse el.

— Da?

Trecu mult timp înainte să vorbească din nou, o tăcere cutremurătoare.

— Îmi doresc să-i fi spus... Inspiră cu greutate. La gură îi apăru o spumă roşiatică. Că o iubesc.

— Îi poți spune după operație, zise Frankie. Chiar după ce te faci bine. Te ajut să-i scrii o scrisoare.

— Eu...

Soldatul se opri, tremură şi închise ochii.

Strânsoarea lui slăbi. Acum era acolo, ținând-o de mână, şoptindu-şi regretele, şi în momentul următor se dusese.

Pierderi masive. Aşa numiseră această seară – PIEMAS. Aparent, de la recentul influx de trupe, astfel de lucruri se întâmplau atât de des, încât nici nu mai foloseau numele întreg.

Frankie stătea în colțul din spate al clădirii Quonset care adăpostea secția de Urgențe. După nouă ore de serviciu, era mai mult decât epuizată, iar picioarele îi ardeau din cauza bășicilor, dar nu durerile de oase şi muşchi şi picioare erau cele care contau. Era ruşinea.

Cum, Doamne, se gândise că aparținea acestui loc? Că le putea oferi ceva bărbaților atât de grav răniți? Le fusese la fel de folositoare ca o acadea colorată. În seara aceea ținuse foarfecile cu mâini care nu se opreau din tremurat, tăind tricouri şi veste antiglonț şi pantaloni, dezvăluind răni pe care nu şi le-ar fi putut imagina înainte de această zi. În

minte auzea încă țipetele pacienților ei, deşi pavilionul se golise deja de un timp.

„Răniții”, îşi reaminti ea. În lumea normală, erau pacienți; aici, erau răniți. Armata era plină de termeni precum în lumea normală. Aşa se referea toată lumea la ceea ce lăsaseră în urmă.

Frankie oftă din greu, auzi paşi şi ştiu că era Ethel, venind să verifice ce face.

— A fost o zi dată naibii, spuse Ethel, aprinzându-şi o țigară. Şi nu, nu fiecare zi este aşa, slavă Domnului!

În mintea ei, Frankie aprobă din cap. Era destul de sigură că, de fapt, stătea doar acolo, uitându-se în gol. Ethel îşi puse brațul în jurul ei.

— Cum te simți, Frank?

— Inutilă, fu tot ce reuşi ea să spună.

— Partea proastă este că te obişnuieşti. Haide!

Ethel o ținu în continuare pe Frankie şi o conduse prin tabără. Frankie îşi simțea fiecare băşică de la picioare. Afară, aerul mirosea greu, a sânge şi metal; nu era nici luna care să lumineze drumul. În popotă, văzu câțiva bărbați stând în secțiunea soldaților, bând cafea, şi în timp ce se apropiau de clubul ofițerilor, mirosi fumul care trecea în valuri prin perdeaua de mărgele. Muzica urmă fumul, infuzată cu amintiri despre acasă. „Vreau să te țin de mâânăăă.”

La distanță, auzi foşnetul valurilor care se izbeau de țărm. Sunetul o chema asemenea cântecului unei sirene, aducându-i aminte de copilărie. Nopțile pe bicicletă, cu Finley, plimbându-se liberi, cu brațele întinse, cu stelele deasupra capetelor. *Finley.* Îi simțise fantoma alături de ea întreaga seară, îi văzuse ochii pe fața fiecărui soldat a cărui mână o ținuse într-ale ei.

Se desprinse de Ethel şi înaintă de-a lungul unui colac de sârmă ghimpată, o barieră de țepi ascuțiți ca nişte lame.

În fața ei: marea. Era de o strălucire argintie, în mişcare, şi avea o familiaritate reconfortantă, cu mirosul sărat al aerului, care îi amintea de acasă. Pe plajă, se aşează pe nisip şi închise ochii.

Simți sarea, o gustă. Marea. Nu. Nu marea.

Plângea.

— Nu poți sta acolo singură, Frank. Nu toți soldații sunt nişte domni.

Ethel se aşează lângă ea.

— Voi adăuga asta pe lista mea de greşeli.

— Mda. Trebuie să ai grijă. Aici, oamenii mint şi mor.

Frankie nu avea nicio idee cum să răspundă la asta.

— Deci. Care e? spuse Ethel într-un final. Frankie îşi şterse ochii şi îşi feri privirea.

— Ce?

— Eşti aici să plângi pentru băieții pe care i-am pierdut sau pentru abilitățile tale amărâte de asistentă?

— Ambele.

— Asta înseamnă că ai ce trebuie, Frank. Toate am trecut prin asta. Asistenții din lumea reală sunt cetățeni de mâna a doua. Şi, mare surpriză – cea mai mare parte sunt femei. Bărbații ne țin în cutii, ne pun să ne îmbrăcăm într-un alb virginal şi scrobit şi ne spun că doctorii sunt nişte zei. Şi ce-i mai rău este că îi credem.

— Aici doctorii nu sunt zei?

— Sigur că sunt. Numai întreabă-i!

Ethel scoase un pachet de țigări din buzunar, îl lovi pentru a scoate o țigară şi i-o oferi lui Frankie.

Aceasta luă țigara. Nu fuma – nu o făcuse niciodată –, dar acum îi dădea ceva de făcut cu mâinile sale nesigure şi acoperea mirosul sângelui.

— De ce te-ai înrolat? o întrebă Ethel.

— Nu mai contează. A fost un lucru prostesc, copilăresc. Se întoarse spre Ethel. Dar tu de ce te-ai înrolat?

— Avem cu toții un răspuns lung şi unul scurt la întrebarea asta, presupun. Pe lung, după ce mi-am luat diploma de asistentă, am hotărât că vreau să calc pe urmele tatălui meu şi să devin medic veterinar. Într-acolo mă îndreptam atunci când bărbatul pe care îl iubeam a plecat la război. Pe scurt: l-am urmat. Vocea i se înmuie. Numele lui era George. Avea un râs care făcea ca totul să fie bine.

— Şi el...

— A murit. Şi tu?

— Fratele meu a murit şi el aici. Şi... am vrut să aduc o schimbare.

Frankie se opri, auzind naivitatea cuvintelor ei.

— Mda. De asta m-am înscris pentru un al doilea tur. Cu toții vrem asta, Frank.

În lumea reală, când Frankie le spusese prietenilor ei că spera să facă o schimbare aici, că spera să-şi facă familia mândră, ei îşi dăduseră ochii peste cap şi păruseră iritați de patriotismul ei; dar aici, aşezată lângă această femeie pe care abia o cunoştea, Frankie îşi aminti de mândria pe care o simțise atunci când se înrolase.

— Îmi pare rău de tipul tău, spuse Frankie. De George.

— A fost tare chipeş, Georgie al meu, zise Ethel, oftând. Pentru un timp, am urât faptul că am venit aici după el şi l-am pierdut oricum, dar am îndurat, şi acum mă bucur că am rămas. Asta am învățat, Frank. Sunt mai bună şi mai puternică decât am crezut vreodată, şi când mă voi întoarce la ferma tatei, în Virginia, înapoi la şcoala de medici veterinari, ştiu că nimic nu mă va putea opri. Vreau totul, Frank. Un soț, un copil, o carieră. O viață completă, care să se termine când abia mă mai pot ridica din fotoliu, cu copii, animale şi prieteni în jur. Aici vei afla şi tu ce vrei. Îți promit!

— Mulțumesc, Ethel.

— Acum, gata cu plânsul pe malul mării. Bei, Frank?

Frankie nu ştia cum să răspundă la această întrebare. Fusese la petreceri mixte în colegiu şi băuse câteva beri, şi băuse cele două pahare de whisky în prima noapte în Vietnam, dar, de fapt, era o fată bună, care urma regulile. Împlinise 21 de ani în decembrie – vârsta la care era legal consumul de alcool în California –, dar cu moartea lui Finley şi cu sărbătorile oribile din anul ce tocmai trecuse, nu îşi sărbătorise ziua de naştere.

— Am băut.

— Aici găseşti băutură din plin, spuse Ethel. Ai grijă de tine! Păzeşte-te! Ăsta este sfatul meu. Eu nu beau, dar nici nu judec. Aici funcționăm pe principiul: „Trăieşte şi lasă-i şi pe alții să trăiască”. Orice te ajută e binevenit. Se ridică în picioare şi îi dădu mâna lui Frankie. Sus, locotenente, scutură-te şi hai să ne spălăm şi să ne umplem burțile, apoi să mergem la clubul ofițerilor şi să scăpăm de stres. Tocmai ai supraviețuit primului episod de PIEMAS în 'Nam[8].

Frankie nu mai văzuse niciodată pe cineva mâncând atât de repede ca Ethel. Era ca şi cum ar fi privit o hienă hăpăindu-şi victima, înainte ca animalele de pradă să se apropie prea mult.

În cele din urmă, Ethel îşi împinse tava goală laoparte şi spuse:

— Am chef de dansat. Tu?

Frankie se uită la friptura ei Salisbury abia atinsă, acoperită cu sosul maro, şi la mazărea verde fiartă prea tare. De ce îşi pusese atât de mulți cartofi piure?

— Dansat?

Cum ar fi putut dansa? Stomacul continua să-i fie iritat şi să aibă crampe. Nu putea scăpa de oroarea a ceea ce văzuse în această seară, nici nu-şi putea accepta inaptitudinea. Se

[8] Prescurtare folosită pentru Vietnam.

simțea îngrețoşată şi plină de ruşine. Îşi împinse scaunul în spate şi se ridică.

Popota era plină de soldați cu uniformele însângerate. Era surprinsă de cât de tare vorbeau şi de cât de des râdeau. Frankie se întreba cum putea cineva trece atât de repede peste o experiență precum PIEMAS.

O urmă pe Ethel afară din popotă. În timp ce treceau pe lângă scena goală, Ethel îi povestea despre spectacolul de Crăciun de la Cu Chi, când Bob Hope distrase trupele.

— I-am trimis tatei acasă o fotografie cu mine şi cu Bob Hope. A spus că a pus-o la loc de cinste în hambar, spunându-le tuturor că fata lui salvează vieți...

Frankie nu o asculta. Nu simțise niciodată o dorință mai mică de a se afla în apropierea altor oameni, începu să o ia spre stânga, dornică să ajungă în baraca ei.

Ethel o prinse de braț, ca şi cum i-ar fi citit gândurile.

— Uşurel, Frank!

Ajunse la clubul ofițerilor, Ethel dădu deoparte perdeaua din mărgele; sunetul conversațiilor umplea liniştea dintre două melodii.

Înăuntru aproape că nu mai era loc. Bărbații stăteau în grupuri, discutând, fumând, bând. Un exemplar din ziarul *Stars and Stripes* era întins pe jos, lăsând la vedere titlul de pe prima pagină: „Linia McNamara, fortificată de-a lungul zonei demilitarizate”. Aerul era cenuşiu din cauza fumului.

Cum puteau sta aici, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, unii având încă sânge în păr, bând alcool şi fumând?

— Hei, Frank! Respiri la fel de greu ca un cal de curse. Nu vrei să dansezi, m-am prins. Dar rezistă.

Ethel luă două cola reci şi se îndreptă prin mulțime spre ieşire.

— Hei, frumoaselor, nu ne părăsiți! strigă cineva. Am spus ceva greşit?

— Îmi iau pantalonii înapoi pe mine. Întoarceți-vă!

Cele două femei trecură pe lângă latrine şi pe lângă cabinele goale de duş şi ajunseră la un rând de barăci.

Deschizând uşa, Ethel o împinse practic pe Frankie în sus pe scări şi în interiorul umed, întunecat şi rău mirositor al barăcii.

Aprinse lumina şi, luând-o pe Frankie de umeri, o forță să se aşeze pe patul ei de campanie.

— Miros a sânge, spuse Frankie.

— Şi arăți ca naiba. Este o combinație mişto.

— Ar trebui să fac duş.

Ethel îi dădu lui Frankie o coca-cola şi se aşezară pe patul lui Frankie, una lângă cealaltă, umăr lângă umăr.

Frankie se uită la fotografiile cu calul şi hambarul lipite deasupra patului lui Ethel şi simți o înțepătură de durere.

— Eu şi fratele meu am călărit de câteva ori. Mi-a plăcut.

— Am primit primul meu cal când aveam patru ani. Roibul Chester, spuse Ethel. Mama obişnuia să-i pună şaua şi să mă aşeze acolo, în timp ce grădinărea. Încă mai visez despre noi aşa, uneori.

— Este...

— Moartă. Cancer la sân. Te rog nu spune că-ți pare rău! Ştiu că este adevărat. Câți ani ai, Frank?

— 21.

Ethel clătină din cap, scoțând un fluierat.

— 21. La naiba, abia îmi mai aduc aminte de vârsta aia. Am 25.

— Uau! exclamă Frankie.

— Ai crezut că sunt mai mare, nu-i aşa? Aici îmbătrânim în ani câineşti, Frank. Şi este al doilea meu tur. Până voi pleca, voi avea păr pe bărbie şi voi purta ochelari bifocali, stai numai să vezi!

Ethel îşi aprinse o țigară. Fumul cenuşiu le învălui, făcând-o pe Frankie să-i fie dintr-odată dor de casă şi de mama ei. Se înmuie puțin.

— Unde e Barb?

— A fost adus un băiat din oraşul ei natal, crocant. Nu e a bună. Stă cu el, pun pariu.

— Crocant?

— Cu arsuri. Ştiu, ştiu, nu ar trebui să-i numim aşa. Vei învăța repede, Frank. Râdem ca să nu plângem.

Frankie nu putea înțelege aşa ceva.

— Nu cred că Barb mă place, spuse ea. Nu pot spune că o învinuiesc.

— Nu e vorba de tine, Frank. Barb a avut un parcurs dificil.

— De ce?

Ethel o privi.

— Ai observat ce culoare are pielea ei, da?

Frankie simți cum îi ard obrajii. La colegiul St. Bernadette nu fuseseră fete de culoare, la biserica St. Michael de pe Ocean Boulevard nu mergeau familii de negri. Nu întâlnise nicio fată de culoare la colegiu sau la şcoala de asistente. De ce oare?

— Desigur, dar...

— Dar nimic, Frank. Să spunem doar că Barb e sătulă de toate, şi să o lăsăm aşa. De asemenea, este una dintre cele mai bune asistente de la Chirurgie pe care o vei întâlni vreodată. Ethel o cuprinse pe Frankie cu un braț. Uite, Frank! Ştiu cum te simți acum. Toate ştim. Crezi că ai făcut o greşeală cumplită înrolându-te pentru Vietnam şi te gândeşti că nu e locul tău aici. Dar lasă-mă să-ți spun, fetițo, că nu contează de unde eşti sau unde ai crescut, sau în ce zeu crezi, dacă eşti aici, eşti printre prieteni. Îți păzim noi spatele.

Frankie stătea întinsă în patul ei, cu părul încă umed după duşul cu apă călduță, şi se holba la tavan. Multe ore trecuseră astfel; nu putea adormi.

Picioarele îi pulsau din cauza noilor bătături. Sforăitul lui

Barb umplea micuța baracă, sunând ca valurile oceanului. Undeva departe, se auzeau împuşcături. Ethel se foia în patul ei, care scârțâia la fiecare mişcare.

Imaginile din timpul PIEMAS din seara aceea îi treceau prin minte, un caleidoscop al ororii. Membre smulse, priviri goale, sânge curgând în valuri, răni uriaşe care lăsau să se vadă înăuntrul corpului. Un tânăr care urla după mama lui. Simți nevoia să meargă la baie. Oare ar fi trebuit să-şi trezească una din colegele de cameră să meargă cu ea? Nu. Nu după seara pe care tocmai o avuseseră.

Dădu cuvertura laoparte şi se ridică din pat, rămânând în picioare, în întuneric. Auzi un foşnet pe podea şi deja nu-i mai păsa. Ce mai însemnau şobolanii după seara aceea?

Se îmbrăcă în uniformă şi-şi strecură picioarele în ghete, simțind de îndată băşicile proaspăt formate.

Afară, tabăra era relativ tăcută. Nişte focuri de armă la distanță, un motor care murmura – un generator, poate – şi ritmul îndepărtat al muzicii. Cineva asculta un radio cu tranzistori.

Nu ar fi trebuit să iasă. Ştia asta. Putea fi periculos. „Nu toți soldații sunt nişte domni”, spusese Ethel, amintindu-i lui Frankie că armata în război nu era atât de diferită de restul lumii.

Dar totuşi. Nu putea respira înăuntru, nu putea dormi, iar vezica o durea deja, cerând să fie golită.

Imaginile oribile pe care le văzuse nu-i dădeau pace, iar căldura îi dădea o durere de cap.

Păşi pe cărarea bătătorită şi se îndreptă spre latrine, în stânga, o siluetă stătea lângă un butoi în care ardea focul, aruncând diferite lucruri înăuntru. Duhoarea pluti înspre ea. O punte îngustă traversa un şanț, protejată de fiecare parte de sârmă ghimpată. Traversă cu grijă podul improvizat şi se strecură în latrinele pentru femei.

Când ieşi din clădire, simți miros de fum de țigară şi se

opri.

Un punct portocaliu strălucitor se vedea la unul din posturile de pază suspendate, dezvăluind un bărbat care stătea fumând, destul de aproape.

Se întoarse repede şi păşi pe ceva ce trosni. El se întoarse.

Tăietorul de piepturi. Jamie.

În lumina aceea morbidă, faţa lui părea trasă, chiar dacă încercă să-i zâmbească.

— Îmi pare rău. Vrei să fii singur, spuse ea. Plec...

— Nu pleca, răspunse el. Te rog!

Frankie îşi muşcă buza, amintindu-şi de avertismentele lui Ethel în privinţa bărbaţilor. Acesta era un loc singuratic, ascuns. Aruncă o privire în spate, spre siguranţa relativă oferită de baraca ei.

— Eşti în siguranţă cu mine, McGrath.

Jamie îi întinse mâna. Ea văzu că tremura.

— Afurisită treabă, spuse el, mâna unui chirurg să tremure.

Frankie se apropie de el, dar rămase la o distanţă sigură.

— M-ai prins într-o seară proastă, spuse el.

Frankie nu ştia cum să răspundă.

— Azi a venit un prieten din liceu. Am jucat fotbal împreună. Mi-a spus: „Salvează-mă, JE". Vocea i se frânse. Nu mi-a mai spus nimeni JE de multă vreme. Şi nu l-am putut salva.

Frankie ar fi putut spune ceva din ce auzise la înmormântarea lui Finley, cuvintele goale ale cuiva străin. În schimb, spuse:

— Ai fost cu el atunci când a murit. Îi poţi spune familiei lui că nu a fost singur. Asta va însemna mult pentru ei. Crede-mă, ştiu ce spun. Fratele meu a murit aici şi tot ce am primit au fost bocancii unui alt bărbat.

Jamie o privi timp îndelungat, ca şi cum cuvintele ei l-ar fi surprins. Apoi îşi aruncă ţigara, stingând-o cu călcâiul.

— Haide, McGrath! E târziu. Te conduc înapoi la baraca ta.

Se apropie de ea. Frankie păşi alături de el. Pe puntea improvizată, el o lăsă pe ea să treacă prima şi se opri în faţa uşii închise a barăcii ei.

— Mulţumesc, spuse el.

— Pentru ce?

— Pentru că ai fost acolo. Uneori nu e nevoie de mai mult pentru a salva un om în 'Nam.

Cu aceasta, îi aruncă un zâmbet fals, rapid şi se îndepărtă.

CAPITOLUL 7

În dimineaţa următoare, Frankie se trezi pentru a descoperi că era singură în baracă. Se îmbrăcă repede şi se prezentă la administraţie la ora fixată.

Salută.

— Locotenent McGrath, doamnă maior.

— Am auzit că ai fost la fel de folositoare la Urgenţe ca o tiară, spuse maiorul şi deschise un dosar. O diplomă de asistentă de la ceva colegiu catolic mic, şi aproape niciun pic de experienţă clinică. Şi eşti şi tânără. Se uită la Frankie prin ochelarii cu rame negre. Ce naiba te-a adus aici, locotenente?

— Fratele meu...

— Nu contează. Nu mă interesează. Dar sper din toată inima că nu ai venit să-ţi saluţi fratele. Maiorul Goldstein îşi împinse ochelarii mai sus pe nas. Marina şi Aviaţia nu ar lăsa o fată ca tine în 'Nam. Ei cer instrucţie. Închise dosarul şi oftă. Oricum, eşti aici. Nepregătită, fără experienţă, dar aici. Te repartizez la Neuro. Tura de noapte. Cât de mult rău poţi face acolo?

— Mă voi strădui.

— Aham. Bun-venit la Thirty-Sixth Evac Hospital, McGrath. Fii cea mai bună versiune a ta!

Localizată într-o clădire Quonset de lângă sala de operații, secția de Neuro era luminată puternic şi plină de cadre de pat Stryker. Frankie nu mai văzuse înainte aceste paturi specializate, dar învățase despre ele în şcoală şi în timpul instrucției de bază: paturi pentru paraplegici, pentru pacienții cu fracturi pelviene, cu arsuri sau alții care nu puteau suporta prea multă manipulare. Două rânduri de paturi erau separate de un culoar larg. De-a lungul pereților erau prinse țevi de metal, pentru prinderea perfuziilor. Cantitatea de echipament medical de lângă fiecare pat era uimitoare: ventilatoare, pături de răcire, monitoare, perfuzii. Frankie nici măcar nu recunoştea majoritatea maşinăriilor. Luminile din tavan erau orbitor de strălucitoare. Auzea şuieratul ventilatoarelor şi bâzâitul monitoarelor EKG.

În colțul din stânga, la un birou, era aşezat un bărbat mai în vârstă, îmbrăcat cu o uniformă decolorată. Singurul alt soldat pe care îl văzu (stând în picioare) era un sanitar aflat în capătul îndepărtat al pavilionului; verifica un pacient.

Frankie îşi îndreptă postura şi încercă să pară mai plină de încredere în sine decât se simțea, în timp ce mergea spre bărbatul de la birou.

— Sublocotenent McGrath, raportez la datorie, domnule.

Bărbatul ridică privirea. Avea cei mai obosiți ochi pe care îi văzuse ea vreodată şi o față pe care se putea vedea un istoric de acnee. Fălcile umflate îi ascundeau maxilarul.

— Frances, da?

— Frankie, domnule.

— Căpitanul Ted Smith. Doctor. Ce experiență ai ca asistentă, Frankie?

— Am diploma, domnule. Şi... un pic de experiență câştigată în schimbul de noapte de la spitalul local.

— Hm. Bărbatul se ridică în picioare. Haide cu mine,

spuse el, făcând paşi mari.

La primul pat, se opri. Acolo era întins un tânăr vietnamez, cu capul înfăşurat în bandaje, pe care se vedeau, din loc în loc, înfloriturile desenate de sângele care le pătrunsese.

— E vietnamez, spuse Frankie, surprinsă.

— Tratăm şi sătenii care ne sunt aduşi, spuse căpitanul Smith. Oricum, Frankie, fiecare pacient de aici are creierul afectat. Cei mai mulţi nu mai au nici reflexe pupilare. Ştii ce înseamnă asta?

Înainte ca ea să poată răspunde, el scoase o lanternă micuţă din buzunarul de la piept şi lumină ochii pacientului.

— Vezi? Nicio reacţie. Pupilele fixe şi dilatate. Notezi asta în fişa lui, alături de oră şi dată.

Îi arătă unde şi cum să facă notaţiile, apoi îi dădu lanterna şi merse mai departe, ducând-o pe lângă un tânăr soldat american după altul, care stăteau întinşi goi sub cearşafurile pale, uitându-se în gol; majoritatea erau conectaţi la ventilatoare. Mai erau şi câţiva pacienţi vietnamezi.

— Cel de aici a intrat într-un rotor, spuse el la capul patului unui bărbat cu jumătate din cap bandajat şi fără un braţ.

Ultimul pat era ocupat de un bărbat negru acoperit cu bandaje. Acesta se foia şi bâlbâia ceva neinteligibil. Apoi ţipă, ca şi cum ar fi fost cuprins de dureri.

— Nu este comatos, dar nici nu este pe deplin conştient. Are şansa la o oarecare recuperare. Cei mai mulţi nu o au, sincer vorbind. Ne-am dezvoltat deprinderile de a le salva trupurile, dar nu şi vieţile, spuse doctorul Smith.

Frankie se uită la toate acele paturi, o mare întinsă de alb şi metal, bărbaţi şi maşini. Fiecare dintre aceştia era fiul, sau fratele, sau soţul cuiva.

— Monitorizăm şi schimbăm bandajele şi-i ajutăm să respire până când pot fi văzuți de un neurolog de la Third Field Hospital. Vei învăța curând să vezi schimbările subtile din stările lor. Dar acesta este un spital de evacuare. Nu vor sta aici prea mult.

— Nu mă pot auzi?

— Este o întrebare bună. Da, Frankie. Cred că pot. Cel puțin, aşa sper. Poți pune o perfuzie?

— În teorie, da.

Îşi simțea incompetența ca pe o literă stacojie prinsă de uniformă.

— Nu-ți face griji, Frankie! Ai inima bună, îmi dau seama. Deprinderile se pot învăța.

14 aprilie 1967

Dragă mamă şi tată,

Salutări de la 36th Evacuation Hospital! îmi pare rău că a durat atât de mult să scriu. Este greu să exprim viteza cu care se desfăşoară viața aici. Sunt fie terifiată, fie epuizată în majoritatea timpului. Când pun capul pe pernă, adorm imediat. Se pare că, dacă eşti suficient de obosit, poți dormi în orice condiții. M-am concentrat să îmi îmbunătățesc abilitățile de asistentă, care erau, să spunem, sub medie. Lucrez ture lungi la Neuro, unde am fost repartizată.

Am învățat atât de mult! îmi petrec schimbul uitându-mă cu lanterna în ochii pacienților mei, notând orice dilatare a pupilei sau lipsa acesteia, schimbând bandajele în urma operațiilor, curățând răni, monitorizând ventilatoare, schimbând perfuzii, întorcând pacienții paralizați la fiecare câteva ore, pişcând sau înțepând diferite regiuni ale corpului, pentru a vedea dacă simt durerea. Este la fel de interesant precum sună, şi, mamă, dacă ai fi aici, cu siguranță că ai avea ceva de spus despre cum arăt zilele acestea, dar deprinderile mele se îmbunătățesc. Încet. Mi-am făcut două prietene aici. Ethel Flint, o asistentă la Urgențe, din Virginia,

şi Barb Johnson, asistentă la Chirurgie, din Georgia. Ele mă ţin cu minţile întregi. Superiorul meu, căpitanul Smith, este şi el minunat. E dintr-un oraş mic de lângă Kansas City. Ţi-ar plăcea de el, tată. Colecţionează ceasuri şi îi place să joace dame.

Mi-e dor de voi. Trimiteţi-mi veşti din lumea reală! Noi nu primim decât ziarul Stars and Stripes, *şi singurul post de radio este Armed Forces Radio. Ajunge să spun că astfel nu primim ultimele bârfe. Vă rog scrieţi-mi curând!*

Vă iubesc,
Frankie

Pavilionul liniştit de Neuro era locul perfect pentru ca Frankie să-şi îmbunătăţească abilităţile de asistentă.

Aici putea respira, avea timp pentru a se concentra, pentru a-i pune întrebări căpitanului Smith, şi odată cu exerciţiul, veni şi încrederea în sine. Aveau prea puţine urgenţe în acest pavilion; rănile pacienţilor fuseseră deja îngrijite. Pacienţii erau comatoşi, dar majoritatea aveau răni care trebuiau totuşi îngrijite. Liniştea îi oferea timpul necesar pentru a se gândi, a procesa, pentru a citi notiţele detaliate pe care le scria după verificarea fiecărui pacient. Ce trebuiau ei să facă la Thirty-Sixth Evac Hospital era să stabilizeze pacienţii suficient pentru a ajunge la un spital unde să primească tratament. Gestionarea durerii era sarcina pe care Frankie o lua cel mai în serios. Deoarece pacienţii ei nu puteau vorbi, avea şi mai multă grijă atunci când îl evalua pe fiecare în parte – şi le presupunea nivelul de durere.

De la distanţă, pavilionul părea plin de bărbaţi tineri captivi în ţinutul dintre viaţă şi moarte. Cei mai mulţi nu aveau nicio reacţie la stimuli, dar, pe măsură ce Frankie îşi dezvoltase abilităţile necesare pentru a avea grijă de aceşti oameni, începuse să-i privească nu doar ca pe nişte trupuri suferinde, ci ca pe nişte bărbaţi care sperau la ceva mai

mult. Fiecare soldat o făcea să se gândească la Finley. Le vorbea cu blândețe, le atingea mâinile. Își imagina fiecare pacient zăcând acolo, încuiat în vidul comei, visând acasă. Acum era lângă patul unui soldat de 19 ani, Jorge Ruiz, un operator radio care își salvase cea mai mare parte a plutonului.

Căpitanul Smith îl plasase în partea din spate a pavilionului, ceea ce însemna că nu se aștepta să trăiască suficient pentru a fi transferat.

— Hei, soldat, spuse Frankie, aplecându-se spre el, șoptindu-i direct în ureche. Sunt Frankie McGrath. Sunt una din asistentele tale.

Trase mai aproape un cărucior din inox. Era plin cu pansamente sterile, fețe, peroxid și leucoplast. Avea să îl umple din nou înainte să iasă din tură. Luminile de deasupra o făceau să o doară ochii. Se întinse cu blândețe după piciorul lui, întrebându-se dacă simțea vreo atingere în timp ce ea îi dădea jos pansamentul însângerat.

— S-ar putea să te doară, spuse ea încet în timp ce trăgea de pansamentul uscat, care făcuse crustă, desprinzându-l de rana rozalie.

Își dorea să poată înmuia pansamentul, pentru a-l desprinde mai ușor, căci în acest fel rana sângera, iar sângerarea era bună.

Sub pansament, căută urme înnegrite de țesut sau pungi verzi de puroi. Se aplecă și mirosi rana.

Totul normal. Nicio infecție.

— Arată bine, soldat Ruiz. O mulțime de băieți din sala asta ar vrea să se vindece la fel de frumos, spuse ea, în timp ce bandaja din nou rana.

Lângă ea, ventilatorul se ridica și cobora, umflând și dezumflând pieptul lui scobit.

O agitație lângă ușă îi întrerupse gândurile, înăuntru intrară doi soldați însângerați, cu uniformele rupte și

murdare, înaintând umăr lângă umăr.

— Doamnă? spuse unul dintre ei, apropiindu-se de soldatul Ruiz. Cum se simte?

— Este în comă, spuse ea.

— Se va trezi curând?

— Nu ştiu.

Celălalt soldat se apropie de prietenul său.

— Ne-a salvat viețile. Voia să meargă acasă şi să se facă pompier. Ceva orăşel de la graniță, în West Texas. I-am spus că nu ar trece niciodată testul. Se uită la Frankie. Trebuie să-i spun că râdeam doar de el.

— Încă rezistă, spuse ea.

Era singura speranță pe care le-o putea oferi. Şi era adevărat. Odată cu viața, trebuia să existe şi speranță.

— Mulțumim, doamnă, că aveți grijă de el. Putem face o poză cu dumneata şi el? Pentru mama lui?

— Desigur, spuse ea încet, gândindu-se cât de mult ar fi însemnat o fotografie a lui Finley pentru familia lor.

Se apropie mai tare de tânăr, ținându-i mâinile inerte într-ale ei.

Soldatul făcu fotografia.

— Este norocos să aibă prieteni ca voi, spuse Frankie. Spuneți-i mamei lui că nu a fost singur.

Soldații dădură din cap cu solemnitate. Unul îşi scoase o insignă din buzunar şi i-o dădu lui Frankie.

— Mulțumim, doamnă.

Se mai uită o dată lung la Ruiz, apoi ieşiră.

Frankie puse insigna în buzunar şi se uită la pacientul ei.

— Ai nişte prieteni foarte buni, spuse ea, umplându-i din nou perfuzia.

La sfârşitul schimbului ei lung de noapte, abia mai putea sta în picioare. Abia aruncându-i o privire lui Debbie John, asistenta care venise să o înlocuiască, Frankie se împletici afară din pavilion. Era dimineața devreme, şi soarele deja

ardea. Trecu pe lângă popotă – nu-i era foame – şi pe lângă clubul ofițerilor – n-avea nicio dorință de a petrece – şi se îndreptă spre baracă. După sunetele scoase la distanță de armele de foc şi după zumzetul elicopterelor, ştia că avea să primească curând răniți. Mai bine să doarmă cât avea ocazia. Din fericire, baraca era goală. Barb şi Ethel lucrau de obicei în schimburile de zi. Timp de săptămâni întregi, abia se întâlnise cu colegele ei de cameră.

Recunoscătoare pentru relativa linişte, Frankie îşi dădu jos bocancii, îi puse în dulap şi se întinse pe pat. Adormi în câteva minute.

— Trezeşte-te şi străluceşte, prințesă!

— Pleacă, Ethel! Dorm.

Frankie se rostogoli pe o parte.

— Nu. Eu şi Barb am discutat despre asta şi te luăm sub aripa noastră ocrotitoare. Aripile?

Se uită la Barb, care ridică din umeri.

Frankie gemu şi îşi trase perna peste cap.

— Super. Începeți de mâine!

— Începem de azi, Frank. Te-ai ascuns aproape şase săptămâni. Nu te-am văzut în clubul ofițerilor de câteva săptămâni. Cine vine în 'Nam şi nu se joacă cu altcineva?

— Învăț să fiu o asistentă competentă.

— Despre asta este vorba astăzi. Acum ridică-te înainte să-ți torn apă rece în cap! Pune-ți uniforma! Mergem în excursie.

Ethel trase pătura de pe Frankie, dezvelindu-i picioarele goale.

Mormăind, Frankie se dădu cu greutate jos din pat şi se îmbrăcă cu un tricou şi pantalonii de uniformă care arătau încă noi, nepătați de sânge. În cazul urgențelor de la Neuro nu prea exista sânge.

Ethel şi Barb o aşteptau afară, în fața popotei.

— Mergem să vedem vrăjitorul. Se zvoneşte că nu ne vin

răniți, spuse Barb, zâmbind. Îi dădu lui Frankie o capelă verde oliv, din pânză. Ia-o, o să ai nevoie de ea!

Afară, tabăra era reconfortant de liniştită, fără elicoptere care livrau răniți, fără mortiere care să explodeze la distanță. Câțiva bărbați îşi dădeau pase cu mingea de fotbal, în timp ce cisterna de apă trecea pe lângă ei.

Ethel şi Barbara o conduseră spre un camion de două tone şi jumătate, care era parcat aproape de porțile spitalului. Urcară în spate, alături de căpitanul Smith. Câțiva infanterişti stăteau printre ei, cărându-şi puştile.

— Sus, îi spuse Barb lui Frankie. Nu vor aştepta o veşnicie.

Frankie se cățără în spatele camionului şi se aşeză pe podeaua de metal, lângă mitralior. Motorul uriaş porni la viață, se scutură, apoi camionul începu să înainteze.

— Unde mergem? întrebă Frankie.

— MEDCAP, spuse Ethel, în timp ce camionul trecea huruind de porțile păzite de soldați, ieşind pe un drum de țară. Erau în siguranță acolo? Medical Civic Action Program[9], continuă Ethel. Oferim îngrijiri medicale localnicilor. Sunt sigură că i-ai văzut prin pavilioane. Căpitanul Smith organizează aceste ieşiri ori de câte ori poate, spune că-i aminteşte de cabinetul lui de acasă.

Conduseră printr-un sat nu foarte departe de spital, şi văzură uniforme şi tricouri verde oliv atârnând pe sfori, la uscat. Apoi ieşiră în sălbăticie, cu jungla în partea stângă şi cu râul murdar în dreapta. Câțiva copii pluteau în josul acestuia pe un cauciuc, râzând şi împingându-se unul pe altul.

Frankie îşi folosi aparatul foto Polaroid şi făcu o fotografie unui băiat care conducea un bivol negru de apă de-a lungul

[9] Programul medical de asistență civică.

malului şi unei femei bătrâne îmbrăcate într-un costum tradiţional, cu o tunică lungă, despicată, peste o pereche de pantaloni strâmţi, despre care Frankie aflase că se numea *ao dai,* şi care căra un coş plin cu fructe.

Soldaţii din spatele camionului se îndreptară, aţintindu-şi puştile asupra junglei luxuriante de la distanţă.

— Fiţi atenţi, spuse unul dintre ei, adăugând: Lunetişti.

Frankie se uită ţintă la junglă, lăsându-şi în poală aparatul Polaroid. Acolo se putea ascunde o echipă de soldaţi inamici. Îşi imaginä bărbaţi ghemuiţi în iarba înaltă, cu puştile îndreptate spre camion. Se lăsă în jos, îşi ţinu cu mâna capela pe cap şi începu să transpire.

Camionul hurui peste un drum desfundat, plini de gropi, şi printre câmpiile verzi. Dovezile războiului se puteau vedea peste tot – cicatrici arse pe pământ, saci de nisip, colaci de sârmă ghimpată, explozii care se auzeau de la distanţă, elicoptere care zburau pe deasupra. Într-un petic uriaş din junglă, vegetaţia murise, preschimbându-şi culoarea în portocaliu; Frankie ştia că Statele Unite aruncaseră acolo un ierbicid, Agentul Portocaliu[10], pentru a ucide vegetaţia, limitând astfel abilitatea inamicului de a se ascunde.

Văzu femei vietnameze deplasându-se prin câmpurile de orez sau prin iarba înaltă, îmbrăcate cu *ao* dai-urile lor fluide şi pălării conice de paie, cărând bebeluşi şi copii mici în timp ce lucrau sub soarele arzător.

Conduseră în sus pe un drum de munte şi, în cele din urmă, ajunseră într-un sătuc ascuns pe o câmpie înaltă şi plată, adăpostită pe versantul luxuriant al dealului. Grădinile îngrijite erau îngrădite cu atenţie, iar casele din bambus erau înălţate pe piloni. În acest sat îndepărtat, oamenii trăiau aşa cum o făcuseră strămoşii lor – vânând cu

---

[10] Ierbicid toxic, conţinând dioxină, care a fost folosit pe scară largă în timpul războiului din Vietnam.

arcuri şi cultivând orez.

Satul părea să fi fost construit în jurul unei clădiri de piatră frumoase, dar decăzute, o relicvă a fostei ocupații franceze a Vietnamului. Sătenii – majoritatea bătrâni scunzi, cu spatele cocârjat, cu gâturi subțiri şi încheieturi firave, cu ochii înnegriți de mestecatul constant al semințelor de betel – ieşiră din barăcile lor şi se aşezară la rând în fața camionului, cu mâinile încleştate şi capetele plecate cu respect.

Ethel începu să se ridice.

— Ai grijă, spuse unul dintre infanteriştii înarmați. Cei din VC[11] sunt peste tot. Plantează bombe asupra copiilor şi bătrânilor. Ar putea fi ascunşi în tufişuri.

Frankie se uită în jur. Bombe... asupra copiilor? De unde se putea şti? Cum se puteau deosebi oamenii aceştia de cei din Viet Cong, ale căror bombe ascunse omorâseră atâția soldați? Cum puteai şti cine este aliat şi cine duşman?

Se uită cu atenție la rândul de săteni, îmbrăcați în hainele lor negre subțiri, observând că nu erau deloc tineri printre ei; doar cei foarte bătrâni şi copiii mici. Aveau săbii ascunse în mâneci, pistoale îndesate la brâu?

— Haideți, spuse Barb. Nu are rost să ne facem griji.

— Să trecem la treabă, spuse căpitanul Smith.

Echipa medicală sări jos din camion. Frankie fu ultima care păşi pe pământul roşcat. Cum te puteai proteja de inamicii invizibili?

Căpitanul Smith se apropie şi o bătu uşor pe braț.

— Eşti o asistentă bună, Frankie. Du-te şi arată-le!

Ea dădu din cap în timp ce el se apropia de un bărbat în vârstă, care nu era mai înalt decât un băiat american de zece ani, cu pielea întunecată şi dinții înnegriți. El zâmbi

---

[11] Prescurtare pentru Viet Cong, organizație politică şi militară comunistă.

echipei medicale; linii adânci îi crestau faţa. Le făcu semn să se apropie cu un deget strâmb, apoi se întoarse şi îi conduse în vila franţuzească gata să cadă. Pereţii din piatră erau găuriţi de gloanţe; în câteva camere, pereţii se prăbuşiseră. Pe podea erau aşternute covoare care păreau să fie din iarbă împletită. În cămin ardea un foc. Deasupra lui, un ceaun negru bolborosea, împrăştiind în aerul umed un parfum puternic de condimente.

Bătrânul luă un vas încăpător din lut şi-l întinse căpitanului Smith. Spuse ceva ce suna ca şi *Bac-si, Ca mon,* cu o voce hodorogită. Luă o înghiţitură lungă şi-i oferi vasul doctorului.

Nu avea de gând să bea, nu-i aşa? Ce era înăuntru?

— Cred că înseamnă „mulţumesc, domnilor doctori", spuse Barb.

Ea fu a doua care luă urciorul după doctor, bău îndelung şi i-l înmână lui Frankie, care îl luă încet.

Se uită la buza ciobită şi-l ridică cu grijă la buze. Luă o înghiţitură mică, surprinsă să descopere că avea un gust dulce şi înţepător, un fel de vin.

Bătrânul îi zâmbi, dând din cap, şi spuse ceva în limba lui. Frankie îi zâmbi înapoi nesigură, şi mai luă o înghiţitură.

După ritualul de bun-venit, echipa îşi pregăti punctul de lucru pentru a ajuta sătenii. Toată comunicarea avea loc prin intermediul mâinilor. Nimeni în sat nu vorbea o boabă de engleză. Echipa medicală întinse o masă portabilă de examinare într-o colibă goală, cu acoperiş de stuf; o altă masă fu întinsă afară, împreună cu o cadă plină cu apă cu săpun, pentru a curăţa păduchii din părul copiilor şi pentru a le spăla rănile de pe piele. Muştele aterizau peste tot, pe păr, pe buze, pe mâini. Şoferul camionului le împărţi copiilor dulciuri, iar aceştia se adunară în jurul lui, dornici de mai mult.

Pentru următoarele câteva ore, Frankie îi doftorici pe localnici în sufrageria fostei vile. Sătenii tineri şi bătrâni aşteptară răbdători să fie consultaţi pentru o varietate de suferinţe. Frankie împărţi pastile contra viermilor intestinali, antiacide, aspirină, laxative şi pastile pentru malarie. Verifică dinţi şi se uită în canalele auditive şi ascultă bătăile inimilor. Ajunsese aproape la finalul cozii de săteni când un băiat mic, nu mai mare de cinci ani, se strecură şi se aşeză lângă ea. Purta o cămaşă cu mânecă scurtă şi pantaloni scurţi, avea picioarele murdare şi păr negru tuns inegal, pe care şi-l îndepărtase de pe faţă şi-l fixase cu pământ roşu. Nu spuse nimic, nici nu o trase de mânecă; dar nici nu plecă de lângă ea.

— Ce doreşti, micuţule? întrebă ea după ce termină de consultat ultimul pacient.

El îi zâmbi într-un fel care îi topi inima.

Frankie îl ridică în braţe. El o cuprinse cu mâinile şi picioarele şi o privi întrebător, spunând ceva în limba lui.

— Eu nu...

Băiatul i se strecură din braţe şi o luă de mână, trăgând-o.

Dorea ca ea să îl urmeze. Frankie aruncă o privire în spate. Nimeni nu se uita la ea. Afară, Ethel făcea injecţii, iar Barb curăţa rana de macetă a unei bătrâne.

Frankie ezită; i se spusese să aibă grijă. Cei din VC se puteau ascunde oriunde.

Băiatul o trase mai tare. Părea atât de inocent, atât de tânăr! Nu cineva de care să se teamă.

— Bine, spuse ea.

El o conduse printr-un hol de piatră crăpată, prin ale cărui plăci de pardoseală sparte se strecurau viţe, întinzându-şi tentaculele peste podeaua acoperită de muşchi. Se opri în faţa unei uşi închise de lemn, pe jumătate ieşită din balamale şi îi puse o întrebare.

Ea dădu din cap.

Băiatul deschise uşa.

Frankie simți un miros neplăcut, putred...

Înăuntru, o lumânare aprinsă lumina un copil întins pe un covor de iarbă, acoperit cu pături murdare, cu o oliță aflată în apropiere, la îndemână. Frankie îşi acoperi gura şi nasul cu o batistă şi se apropie. Fata era o adolescentă, poate de vreo 13 ani, cu părul negru încâlcit şi fața palidă. Mâna stângă îi era înfăşurată într-un bandaj murdar, plin de sânge.

Frankie îngenunche lângă fată, care o privi cu precauție.

— Nu-ți fac rău, spuse ea, ridicând mâna bandajată şi desfăcând încet pansamentul.

Mirosul de putreziciune îi asaltă nările. Mâna fusese mutilată dincolo de orice recunoaştere. Din rănile deschise curgea puroi verde. Dintr-un deget, osul ieşea în sus prin carnea înnegrită.

Carnea neagră. Cangrenă. Ceva despre care citise, dar nu văzuse niciodată.

Băiatul spuse ceva în limba lui, fata clătină violent din cap.

— Stai aici, îi spuse Frankie băiatului, dând cu grijă drumul mâinii distruse a fetei.

Ieşi în hol şi apoi afară, în aerul curat şi dulce.

— Căpitane Smith! Aici! Adu-ți şi geanta!

Îl conduse pe doctor în camera întunecată, fetidă. El traversă podeaua tăcut, paşii lui înaintând în ritmul bătăilor grăbite ale inimii lui Frankie. Îngenunche lângă fată, îi examină rănile, apoi oftă greu.

— Probabil lucrează întruna din morile de trestie de zahăr. Asta e o rană produsă de un cilindru compresor.

— Ce putem face?

— Am putea-o trimite la Third Field Hospital. Au acolo un pavilion pentru vietnamezi, dar sătenii aceştia sunt o

comunitate închisă. Nu vor vrea să o lase să plece, şi nu putem garanta întoarcerea ei. Amputaţia şi antibioticele sunt cea mai bună şansă a ei la viaţă. Dacă nu facem nimic, cangrena se va întinde şi va muri din cauza infecţiei.

Se uitară unul la altul, dar niciunul nu credea că există vreun dubiu. Trebuiau să încerce să salveze viaţa fetei.

— O chem pe Ethel...

— Nu. Te vreau pe tine, Frankie. Spune-i băiatului să plece!

Frankie simţi un val de panică, dar căpitanul Smith deja îngenunchease din nou, şi-şi deschisese geanta. Scoase o seringă şi îi administră fetei un sedativ. Când aceasta închise ochii şi îşi pierdu tonusul, căpitanul Smith spuse:

— Ţine-o bine, Frankie, spuse şi scoase un fierăstrău.

Băieţelul vietnamez fugi. Doctorul Smith administră fetei morfină.

— Ţine-o de braţ, o instrui el pe Frankie. Tare.

Frankie imobiliză braţul fetei şi făcu tot ce putu pentru a ajuta; amputaţia fu atât de brutală, încât trebui să-şi ferească privirea de câteva ori, dar după ce operaţia se termină, iar fata rămase nemişcată, Frankie tată cu grijă ciotul şi îl bandajă cu tifon curat. După ce termină de tratat amputaţia, Frankie se întoarse şi văzu o vietnameză mai în vârstă, subţire, care stătea sprijinită de perete, cu ochii în lacrimi.

— Poate e bunica ei, spuse Frankie încet.

— Dă-i antibioticele şi încearcă să-i explici, spuse căpitanul Smith. Arată-i cum să schimbe bandajul!

Frankie dădu din cap. Se duse la femeia tăcută din fundul camerei şi încercă cât putu de bine să explice de ce îngrijiri avea nevoie fata.

Femeia o privi ţintă, dădu din cap a înţelegere, apoi făcu o plecăciune adâncă.

Frankie îi dădu antibioticele şi bandajul, apoi îl urmă pe

căpitanul Smith afară din clădire. În timp ce se îndreptau spre partea din spate a camionului, simți cum o trage cineva de mânecă.

Băiețelul îi întinse mâna şi-şi desfăcu degetele strânse. În palmă avea o piatră gri, netedă. Îi spuse ceva în limba lui şi împinse piatra spre ea. Frankie avea senzația că era vorba de ceva valoros pentru el.

— Este sora ta? îl întrebă ea.

El îi zâmbi şi-i întinse din nou mâna. Ea luă piatra cu delicatețe, nedorind să-l supere. Apoi îşi desfăcu de la gât medalionul cu Sfântul Cristofor, pe care îl primise cu ocazia confirmării, la 13 ani. Îi dădu lănțişorul băiețelului, ai cărui ochi se căscară de bucurie.

Îşi puse piatra netedă în buzunarul bluzei şi urcă în spatele camionului. În timp ce se îndepărtau, cu sătenii foarte bătrâni şi foarte tineri stând tăcuți într-un şir, Frankie scoase piatra din buzunar.

Un nimic, o pietricică, ceva ce în mod normal ar fi ignorat.

În palma ei, deveni un talisman. Un memento al faptului că o fată avea şansa de a ajunge la vârsta adultă datorită muncii lor din această zi. Da, fata avea să se alăture unei generații de amputați care supraviețuiseră războiului, dar putea alerga şi se putea juca şi se putea căsători şi putea ține un copil în brațe.

— Te-ai descurcat bine astăzi, Frankie, spuse Barb. S-ar putea să mai existe totuşi speranță pentru tine.

Ethel scoase un pachet de țigări.

— Acesta este primul pas pentru a o scoate pe fata noastră de la Neuro.

Frankie luă o țigară şi o aprinse.

— Care este al doilea pas?

Barb zâmbi.

— Ei, dragă, încă lucrăm la asta.

CAPITOLUL 8

21 aprilie 1967

Dragă Frances Grace,

Abia îmi vine să cred că eşti acolo de mai mult de o lună.

În absența ta, țara a luat-o razna.

Greve. Proteste. Pumni ridicați. Crede-mă, nu puține dintre fetele acestea adepte ale iubirii libere se vor trezi cu necazuri, şi unde vor fi atunci iubiții lor cu picioare murdare? În închisoare, sau plecați de mult, spun eu. Lumea se schimbă pentru bărbați, Frances. Pentru femei, rămâne cam la fel.

Preşedintele spune că protestele prelungesc războiul.

Eu şi tatăl tău ne uităm în fiecare seară la ştiri, sperând să te putem vedea, oricât de prostesc ar suna asta. Soldații par să fie într-o stare de spirit bună.

Cu dragoste,

Mama

P.S. M-am întâlnit cu o prietenă a ta, nu-mi aduc aminte cum o cheamă, fata cu părul creț de la St. Bernadette, care juca volei atât de prost... Oricum, am văzut-o în timpul unei ştiri despre un protest din San Francisco. Sânii i se mişcau atât de repede, că păreau să fie pumnii unui boxer luptându-se sub tricoul murdar. Îmi poate explica cineva cum pot ajuta sânii săltăreți cauza libertății?

Pe măsură ce se apropia înserarea, iar schimbul ei se apropia de final, Frankie stătea într-un scaun lângă patul unuia dintre pacienții ei, un tânăr din Oklahoma. Fusese promovată în schimbul de zi cu două săptămâni în urmă.

Închise cartea din care citise cu voce tare. *Sometimes a Great Notion*[12].

— Ei bine, Trevor, îi spuse ea pacientului, sunt frântă.

[12] Roman de Ken Kesey (n. Red.).

Trebuie să merg la duş şi la popotă şi apoi în pat. A fost al naibii de cald azi, aşa că apa ar putea fi călduță, îi atinse mâna. Te duci la Third mâine. Îmi vei lipsi.

Îi strânse uşor mâna şi trecu pe la celelalte paturi, spunând noapte bună fiecărui pacient, cu o atingere şi un şoptit „Eşti în siguranță acum. Te ducem noi acasă". Era tot ceea ce putea să le spună unor bărbați atât de distruşi. Apoi îşi luă doza caldă de TaB[13] şi se îndreptă spre baraca ei.

Era o seară fierbinte şi uscată de mai. Soarele arzător strălucise întreaga zi, întărind pământul şi uscându-i pielea şi părul. Se scărpinase şi transpirase constant toată ziua.

În baracă, le găsi pe Ethel şi Barb îmbrăcate în haine civile – Ethel într-o rochie de vară făcută în Saigon de o vietnameză, iar Barb cu un *ao dai* din mătase neagră, făcut la comandă.

Frankie îşi văzu rochia întinsă pe patul ei, cea pe care o cumpărase de la Bullock: o rochie albastră, drăguță, cu un guler Peter Pan şi o curea asortată.

Ceva aparținând ultimului deceniu. Mama ei insistase să o ia cu ea la război, „pentru petreceri".

Frankie dădu rochia laoparte şi se trânti pe pat.

— Sunt epuizată.

Ethel se uită la Barb.

— Eşti obosită?

— Moartă de oboseală.

— Ai de gând să dormi sau să mergi la petrecerea de rămas-bun a căpitanului Smith?

— E în seara asta? întrebă Frankie, cu umerii căzuți. La naiba!

— Mişcă-te, Frank, spuse Ethel.

Nu mai încăpea nicio discuție. Căpitanul Smith fusese un

---

[13] Băutură carbogazoasă din familia coca-cola, produsă între 1963 şi 2020.

profesor şi un ofiţer superior excelent. Îi arătase lui Frankie blândeţe şi răbdare atunci când o învăţase deprinderile de care avea nevoie pentru a îngriji pacienţii de la Neuro. Petrecuse nenumărate ore cu el în pavilion şi chiar băuseră împreună cola o dată sau de două ori în clubul ofiţerilor. Admirase fotografiile copiilor lui de acasă. Nici vorbă să piardă şansa de a-şi lua rămas-bun.

— Ăsta-i transportul nostru? spuse Frankie, încruntându-se în timp ce se apropiau de heliport.

Erau elicopterele mari şi manevrabile, dar erau, în acelaşi timp, nişte ţinte. Inamicului îi plăcea să le doboare din cer. Aceste elicoptere erau şi mai expuse, deoarece erau neînarmate, folosite pentru transportul răniţilor. Şi când un elicopter exploda în aer, adesea nu se mai găseau deloc rămăşiţe. Ştia prea bine acest lucru. Elicele aruncau înspre ele aer fierbinte, iar praful le înţepa ochii.

Ethel o împinse pe Frankie în faţă; un soldat o ajută să urce în elicopter. Frankie se strecură în spate, se aşeză şi se lipi de perete.

Barb şi Ethel se aşezară fiecare în cadrele deschise ale uşilor, cu picioarele atârnându-le în aer, râzând în timp ce elicopterul se ridică în aer şi porni în viteză, cu botul în jos şi coada în sus.

Zgomotul dinăuntru era asurzitor.

În timp ce elicopterul se aplecă înspre stânga, Frankie văzu Vietnamul prin uşa deschisă: verdele plat al junglei, o panglică maro de apă, presărată cu bărci. Plajele nisipoase mărgineau apele turcoaz ale Mării Chinei de Est. Munţii verzi din depărtare se ridicau înspre cerul albastru, pătat de nori. Existau şi distrugeri. Sârmă ghimpată care reflecta razele soarelui într-o mie de sclipiri colorate. Gropi uriaşe în pământul roşu, copaci căzuţi sau tăiaţi. Grămezi de bucăţi de metal adunate pe marginea drumurilor. Elicoptere care zburau pe deasupra capului, trăgând spre pământ sau

ferindu-se de gloanțe. Huruitul constant al elicelor, sunetele ritmice de pop-pop-pop scoase de mortiere. Tancuri care se deplasau pe drumurile desfundate, ridicând în aer nori roşii de praf. Zilele acestea, Statele Unite bombardau constant drumul Ho Şi Min. Sus în munți, lângă un sat numit Pleiku, se duceau lupte.

— Aceea-i Long Binh, strigă unul dintre artilerişti.

Frankie ştia că Long Binh era una dintre cele mai mari baze de aici, din Vietnam. Zeci de mii de oameni locuiau şi munceau acolo. Auzise că PX-ul din interiorul bazei era mai mare decât orice magazin universal de acasă. De deasupra, arăta ca un oraş decupat în jungla deasă, construit pe un dreptunghi de pământ roşu.

Buldozerele se mişcau pe margini, făcând constant mai mult loc. Nu se vedea niciun fir de iarbă, niciun copac, nimic verde, niciun petic de umbră rămas în urma junglei pe care o doborâseră pentru a-şi ridica oraşul temporar.

Aterizară pe heliport tocmai când apusul transforma cerul într-un roşu strălucitor.

Frankie se aplecă prudentă în față, ieşi din elicopter şi le urmă pe Ethel şi Barb, care ştiau exact unde mergeau prin păienjenişul de străzi, oameni, tancuri şi buldozere murdare şi urât mirositoare. Locul vuia de activitate ca un stup; se construia un nou spital, pentru numărul tot mai mare de răniți.

Clubul ofițerilor de la Long Binh era legendar. Frankie auzise poveşti despre petreceri epice şi festivaluri de beție, şi despre momente în care fusese chemată poliția militară. Căpitanul Smith – care fusese în Long Binh pentru cea mai mare parte a turului său – vorbea încă adesea despre club şi spunea că nu şi-ar fi dorit ca petrecerea lui de rămas-bun să fie organizată altundeva.

Barb ajunse prima la clubul ofițerilor şi deschise uşa. Frankie intră lângă ea. Se simțea ostentativă în rochia ei

albastră conservatoare, cu unghiile roase şi cu freza ei pixie crescută atât de mult, încât semăna cu unul din membrii formației Beatles. Eşarfa pe care şi-o legase peste păr nu prea ajuta. Cel puțin acum purta tenişi, în locul ghetelor.

Clubul ofițerilor nu era aşa cum se aşteptase. Dar la ce se aşteptase? Fețe de masă albe şi chelneri care aşteptau în spate, ca şi în clubul de pe Coronado Island?

Acesta era doar un bar întunecat şi jerpelit. Aerul fierbinte de dinăuntru mirosea a fum de țigară, a băutură vărsată pe jos şi a transpirație.

Un bar de lemn se întindea pe toată lungimea clădirii; un şir de bărbați era aliniat în fața lui. Alții stăteau adunați în jurul meselor de lemn, pe scaune desperecheate. Nu erau multe femei acolo, dar cele câteva se aflau pe ringul de dans. O văzu pe Kathy Mohr, una din asistentele de la Chirurgie de la Thirty-Sixth, dansând cu căpitanul Smith. Deasupra barului fusese atârnat un steag pe care era scris: „DRUM BUN, CĂPITANE SMITH”. Frankie îşi aminti deodată de petrecerea organizată de părinții ei pentru a sărbători plecarea lui Finley la război.

Părea să fi fost într-o altă lume, într-un alt timp. Revoltător de naiv.

Barb o târî pe Frankie printre ciorchinii de bărbați, făcându-şi loc cu coatele. La bar, comandă un gin tonic şi două sucuri, strigând pentru a se face auzită peste zgomotul vocilor şi al muzicii. Lângă ea stătea un soldat, zâmbind mânzeşte, încântat să vadă două americance. Frankie văzu pe mâneca lui emblema roşie a primei divizii de infanterie.

Barb îl ignoră pe bărbat şi duse cele trei băuturi la o masă liberă. Muzica se schimbă, devenind sexy. Un cântec pe care Frankie nu-l mai auzise înainte. *Come on, Baby, Light My Fire.*

Era pe cale să-şi facă loc înspre masă, când cineva îi atinse brațul.

În fața ei stătea doctorul Jamie Callahan, zâmbind. Ea își aminti cum o ajutase în timpul primei alerte roșii, cât de calmă fusese vocea lui, câtă bunătate îi arătase, și-și mai aminti de noaptea în care vorbiseră lângă latrine. Îl mai văzuse o dată sau de două ori la popotă sau în clubul ofițerilor, de când fusese promovată în schimbul de zi, dar nu stătuseră prea mult de vorbă.

În seara aceasta, îmbrăcat cu un tricou alb, pantalonii de uniformă și ghete de luptă, arăta la fel de bine ca Robert Redford în *Fhis Property Is Condemned.* Iar el o știa. Părul blond-murdar, mai lung decât permitea regulamentul, ochi albaștri, maxilar ferm. Oricine l-ar fi văzut drept prototipul băiatului american, și totuși în ochii lui se vedea tristețe, iar umerii îi erau ușor căzuți. Frankie simțea că în el există o disperare abia ascunsă sub suprafață. Durere. Poate că și el o vedea pe a ei.

— Acum că au sosit asistentele, chiar că e o petrecere, spuse el, zâmbindu-i strâmb.

Ea îi întâlni privirea. Săptămânile pe care le petrecuse studiind pacienții comatoși îi ascuțiseră simțul observației.

— Ești bine?

Muzica se schimbă. Din boxe se auzea acum *When a Man Loves a Woman,* a lui Percy Sledge.

— Dansează cu mine, McGrath, spuse el.

Nu era cererea îndrăzneață, de tipul sunt-atât-de-tare-și-o-să-te-iau-pe-sus, nu era ceea ce se așteptase ea. La așa ceva, ar fi râs.

Aceasta era rugămintea unui bărbat, cu tonuri de disperare și singurătate.

Cunoștea prea bine acest sentiment. Îl simțea în timpul fiecărui schimb, în timp ce se plimba printre pacienții ei comatoși, sperând la un miracol.

Întinse mâna după a lui. El o conduse pe ringul de dans. Ea se sprijini de el, simțindu-i soliditatea și puterea, și-și

dădu seama, dintr-odată, cât de singură se simțea şi ea. Nu doar aici, în Vietnam, ci de când murise Finley.

Îşi sprijini obrazul de umărul lui. Se mişcară într-un ritm uşor, familiar, schimbându-şi paşii doar atunci când se modifica muzica.

În cele din urmă, ea îşi ridică privirea şi-l văzu uitându-se în jos, la ea. Se întinse încet şi-i dădu laoparte părul din ochi.

— Pari obosit.

— O zi grea.

Jamie încercă să-i zâmbească, iar efortul o mişcă. Ştia cât de greu putea fi acest tip de camuflaj.

— Sunt atât de tineri, spuse el.

— Spune-mi ceva frumos, zise ea.

El se gândi timp de un minut, apoi zâmbi.

— Nepoatei mele de şapte ani, Kaylee, i-a căzut un dinte. Zâna Măseluță i-a lăsat 50 de cenți, iar ea şi-a cumpărat un peştişor auriu. Fratele ei, Braden, a ajuns în echipa de fotbal a şcolii.

Frankie zâmbi la auzul acestor cuvinte. Era pe cale să-l întrebe ceva despre viața lui de acasă, când uşa clubului ofițerilor se deschise brusc, lăsând să se audă zgomotul distant al unui atac cu mortiere. Înăuntru intrară trei bărbați.

De fapt, intrară cu paşi mari. Erau zgomotoşi şi râdeau, atrăgând atenția. Nu păreau să fie militari, cu atât mai puțin ofițeri. Toți trei aveau părul prea lung, neconform regulamentului. Doi dintre ei aveau mustață. Unul purta o pălărie de cowboy şi un tricou cu Warlocks. Doar unul avea uniforma albastră a Marinei. Se țineau cu brațele pe după umeri şi cântau ceea ce părea să fie un cântec de luptă.

Îşi făcură loc prin mulțime şi se aşezară la o masă pe care era un semn de REZERVAT. Unul dintre ei ridică mâna, şi o ospătăriță vietnameză, îmbrăcată cu un *ao dai,* se grăbi spre

ei cu o sticlă de Jack Daniels şi trei pahare pe o tavă. Un bărbat mai mic, cu părul roşcat şi o mustață rară îşi dădu capul pe spate şi urlă ca un lup.

— Cine sunt? întrebă Frankie.

Păreau mai degrabă studenți la Berkley sau cowboy decât ofițeri ai Marinei.

— Un escadron nou. Seawolves[14]. Piloții Marinei.

Marina avea nevoie de piloți de elicoptere, aşa că anul trecut au ales câțiva piloți, au solicitat voluntari şi i-au învățat să piloteze elicoptere. Pot părea aroganți şi neîngrijiți, cu hainele şi frezele lor, dar muncesc pe rupte. Au pilotat de multe ori pentru noi elicopterele de evacuare, în timpul lor liber. Poți apela la unul dintre ei, şi dacă nu se luptă cu galbenii, îşi va oferi ajutorul. Tăcu un minut, apoi spuse: M-am gândit la tine, McGrath.

Acum părea şi suna ca oricare alt medic chirurg în devenire.

De bărbatul acesta putea râde.

— Serios?

— Te-ai ascuns suficient de mult.

— M-am ascuns?

— La Neuro. Echipa ta – Barb şi Ethel – mi-au spus că eşti gata să avansezi.

— Oh!

— Căpitanul Smith spune că lucrezi excepțional. Ai învățat cel mai rapid, spune el.

Frankie nu ştia exact cum să răspundă. Căpitanul Smith nu-i spusese niciodată acest lucru.

— Mai spune că eşti plină de compasiune, ceea ce ştiam deja.

— Ei bine...

---

[14] Lupi de mare.

— Ce vreau să ştiu: ai venit în gaura asta de iad să salvezi vieţi sau să schimbi bandaje?

— Păi... Nu ştiu dacă este chiar corect, domnule.

— Jamie, spuse el. Pentru Dumnezeu, McGrath. *Jamie.*

— Bine. Jamie. Nu cred că este corect. O infecţie oportunistă poate...

— Vino să lucrezi cu mine la Chirurgie! Patty Perkins e pe termen scurt. Am nevoie de cineva care să o înlocuiască.

— Nu sunt suficient de bună, spuse ea. Ia-o pe Sara, de la unitatea de arşi!

— Te vreau pe tine, McGrath.

Ea auzi mai mult decât ar fi fost cazul în propoziţia aceea, suficient pentru a-i declanşa alarma.

— Dacă ăsta e un mod de a mă convinge să mă culc cu tine...

El îi zâmbi.

— Oh, mi-ar plăcea să mă culc cu tine, McGrath, dar nu despre asta este vorba.

— Nu sunt suficient de bună. Serios.

— Vei fi, atunci când voi termina cu tine. Pe cuvânt de cercetaş.

— Ai fost vreodată cercetaş?

— La naiba, nu. Încă nu-mi pot da seama ce fac aici. Prea multe datorii şi prea multe poveşti despre război, presupun. Tata mi-a spus că sunt un prost. Dar acum sunt aici, şi voi rămâne pentru alte şapte luni. Am nevoie de o asistentă ca lumea lângă mine.

Frankie se temea de toate – de pierderile masive, de eşecul în slujba ei, de nevoia de a-l ţine pe Jamie la distanţă –, dar era aici deja de aproape două luni şi, oricât de rău ar fi fost, timpul trecea repede. Învăţase tot ce putuse învăţa de la Neuro. Dacă iubea cu adevărat meseria de asistentă şi dorea să se dezvolte, era timpul să facă pasul următor.

— În regulă, căpitane Callahan. Îmi voi cere transferul la

Chirurgie.

— Excelent.

Jamie părea foarte încântat de sine. În ochii lui apăruse o sclipire despre care Frankie presupunea că sedusese multe femei. Nu intenționa să-i cadă pradă; dar adevărul era că o tenta. Şi era destul de sigură că el ştia acest lucru.

În prima sa zi din primul schimb în sala de operații, Frankie se opri lângă baricada de saci cu nisip din fața uşii, inspiră adânc şi intră în clădirea Quonset.

Haos.

Lumini puternice, muzică asurzitoare, doctori, infirmieri şi asistente strigând instrucțiuni, răniți urlând. Îl văzu pe Jamie, îmbrăcat cu un halat însângerat şi cu masca pe față, venind în direcția ei. Era sânge peste tot, pe pereți, pe podea, pe fețe – picurând, țâşnind, băltind. Patty Perkins, cu uniforma plină de sânge, strigă:

— Eşti în drum, McGrath, şi o împinse pe Frankie laoparte.

Frankie se împiedică şi se lovi de perete; pe lângă ea trecură doi infirmieri ducând o targă. Pe ea, un soldat – un copil – stătea în şezut, țipând:

— Unde-mi sunt picioarele?

— Respiră, McGrath, spuse Jamie, atingându-i cu blândețe umărul cu cotul.

Ea se uită la el şi-i văzu privirea obosită de deasupra măştii.

O altă targă cu roți trecu pe lângă ei, un tânăr ale cărui intestine atârnau în afară. Barb alerga alături de targă.

— Vine de la pregătirea preoperatorie.

Frankie se holbă la dâra de sânge rămasă în spatele târgii, simțind cum i se face rău.

— În regulă, McGrath. Ştii ce este *ÎÎR,* da? o întrebă Jamie.

Frankie nu-şi putea aminti.

— *McGrath.* Concentrează-te!

Ştia, sigur că ştia. Avusese grijă de aşa ceva timp de câteva săptămâni.

— Închiderea întârziată a rănilor. Rănile murdare trebuie curăţate. Le închidem mai târziu, pentru a preveni infecţiile.

— Exact. Hai cu mine!

Frankie se mişcă prin sala de operaţii, dându-şi seama la mijlocul drumului că Jamie era suficient de aproape pentru a o ajuta să înainteze. O duse la un tânăr întins pe o targă.

— Aici ai un D şi I. Debridare şi irigare. Este o rană de glonţ cu fragmentare. Trebuie să oprim sângerarea şi să scoatem fragmentele de metal şi să înlăturăm pielea moartă. Apoi irigăm cu soluţie salină. Facem găuri mici din cele mari. Mă poţi ajuta?

Ea clătină din cap.

El se uită ţintă la ea, apoi spuse, cu blândeţe:

— Uită-te la mine!

Frankie expiră încet şi-şi ridică privirea.

— Nu te teme, McGrath! Poţi face asta.

Nu te teme!

— Bine. Da, minţi ea. Sigur că da.

În următoarele şase ore, uşile Pavilionului şase se deschiseseră de nenumărate ori, cu infirmierii aducând răniţii de la pregătirea preoperatorie. Frankie învăţă că acest lucru se numea împingere.

Acum stătea în picioare lângă masa de operaţie, vizavi de Jamie, amândoi purtând halate, măşti şi mănuşi. Între ei stătea întins un tânăr sergent, care fusese împuşcat de aproape în piept. În dreapta lui Frankie se afla tava cu instrumente chirurgicale.

— Pensă hemostatică, spuse Jamie. O lăsă pe Frankie să studieze câteva secunde tava cu instrumente, apoi spuse: E cea de lângă retractor. O vezi?

Frankie încuviinţă din cap, luă pensa şi i-o dădu. Privi,

uluită, cum el repară rana, cosând o venă adânc în interiorul pieptului bărbatului.

— Pensă Allen.

Luă pensa pe care i-o înmână Frankie şi se întoarse la treabă.

La ora 22.00, Frankie era moartă de oboseală şi plină de sânge din cap până-n picioare.

— Gata, spuse Jamie în cele din urmă, făcând un pas în spate.

— Ultimul pacient! zise Barb, dând radioul mai tare pe o melodie a lui Van Morrison. Cântând alături de el, traversă sala de operații şi se apropie de Frankie şi Jamie. Cum s-a descurcat fata mea? îl întrebă Barb pe Jamie.

Jamie se uită la Frankie.

— De minune.

— Ți-am spus că faci față, îi spuse Barb lui Frankie, dându-i un ghiont.

Patty veni lângă Barb.

— Bună treabă, Frankie. Vei fi o stea cât ai zice peşte.

Îşi puse brațul în jurul mijlocului lui Barb.

— Mergem la clubul ofițerilor?

Barb îşi trase masca în jos.

— Sigur. Ne vedem acolo, Frankie?

Frankie era atât de obosită, că abia putu da din cap.

Barb şi Patty se prinseră pe după umeri, ajutându-se reciproc să stea în picioare, şi se îndreptară spre uşă.

Jamie îşi scoase masca chirurgicală şi chemă un infirmier să ducă pacientul la secția Postoperatorie. Când targa fu îndepărtată de acolo, Jamie şi Frankie rămaseră singuri în sala de operații, uitându-se unul la celălalt.

— Ei bine? spuse el, privind-o fix.

Ea ştiu intuitiv că pentru el conta cum se simțea ea în această seară.

— Am multe de învățat, spuse ea. Apoi îi zâmbi. Dar da.

— Sunt soldați care se întorc acasă la familiile lor datorită nouă. Asta este tot ce putem spera. Se apropie de ea. Haide, îți cumpăr ceva de băut!

— Nu prea beau.

— Atunci îmi poți cumpăra tu mie o băutură.

După ce-şi dădură jos halatele, măştile şi mănuşile, el o luă de mână şi o conduse afară din sala de operații. Ea se trezi sprijinindu-se de el în timp ce mergeau. Nu avusese niciodată un prieten serios, nu făcuse niciodată dragoste. În lumea reală, i se păruse important să fie o fată cuminte, să-şi facă părinții mândri, dar, sincer, ororile pe care le vedea aici în fiecare zi făceau ca regulile societății să pară prosteşti.

Deloc surprinzător, clubul ofițerilor era plin ochi, şi toată lumea dinăuntru părea epuizată după seara aceasta. Dar acum terminaseră şi aveau nevoie să se destindă. Ethel stătea singură la o masă, fumând o țigară; Barb era pe ringul improvizat de dans în brațele unui bărbat, abia mişcându-se în ritmul muzicii. Părea că mai degrabă se susțineau unul pe celălalt, decât dansau. Într-un colț, un tip cânta la ukulele.

Jamie o conduse pe Frankie la masa lui Ethel şi-i trase scaunul. Frankie aproape căzu pe scaun. Apoi el se îndreptă spre bar, pentru a cumpăra băuturi.

— Ei bine? întrebă Ethel, oferindu-i lui Frankie o țigară.

Frankie o luă şi o aprinse de la cea a lui Ethel.

— N-am omorât pe nimeni.

— La naiba, Frank, asta e o primă zi grozavă în sala de operații. Ethel oftă. Triajul a fost brutal. Charlie i-a făcut praf pe băieții ăştia. Toți dintre cei lăsați să aştepte au murit.

Ethel luă mâna lui Frankie, atât pentru a primi, cât şi pentru a oferi confort. Apoi se ridică în picioare.

— Nu suport să fiu aici în seara asta. Mă duc în baracă

pentru un moment de linişte, poate îi scriu tatălui meu o scrisoare. Tu?

Frankie se uită la Jamie, care revenea de la bar.

— Jamie e...

— Căsătorit.

Frankie se uită în sus la Ethel.

— Căsătorit? Poftim? Nu a pomenit nimic despre asta.

Ethel o atinse uşor pe umăr.

— Ai grijă, Frank! Nu tot ce te învaţă lumea este o minciună. Nu vrei să capeţi o anume reputaţie aici. Ştiu că sunt o bună baptistă şi nu sunt deloc de gaşcă, dar unele lucruri sunt pur şi simplu adevărate, indiferent de cât de mult se schimbă lumea. Gândeşte-te bine în al cui pat intri!

Frankie se uită după Ethel până când aceasta ieşi din clubul ofiţerilor.

Câteva momente mai târziu, Jamie se aşează lângă Frankie, îşi trase scaunul mai aproape şi-i oferi un pahar de Fresca.

— Ţi-am luat asta, dar îţi recomand cu seriozitate whisky-ul.

— Serios? zise Frankie, luând o înghiţitură din sucul călduţ.

— Este un hotel în Saigon, spuse el. Caravelle. Are un bar excelent pe acoperiş. Ţi-ar plăcea. Paturi moi. Aşternuturi curate.

Frankie se întoarse spre el.

— Ar trebui să porţi verighetă, ştii?

Zâmbetul lui păli.

— McGrath...

— Când aveai de gând să-mi spui?

— M-am gândit că ştii. Toată lumea ştie.

— Cum o cheamă pe soţia ta?

El oftă.

— Sarah.

— Ai copii?

— Unul, spuse el după o pauză. Davy.

Frankie închise ochii pentru o clipă, apoi îi deschise din nou.

— Ai fotografii?

El îşi scoase portofelul, scoase fotografia unei femei înalte, subțiri, cu părul înfoiat, ținând în brațe un băiețel cu obrajii dolofani şi brațele şi picioarele pufoase.

Jamie lăsă fotografia deoparte. Între ei se aşternu tăcerea, o linişte scăldată în dezamăgirea lui Frankie.

— Nu trebuie... să aibă nimic de-a face cu... asta. Cu noi. Aici.

— Mă dezamăgeşti, spuse ea.

— Eu...

— Nu mă minți, Jamie! *Te rog* respectă-mă! Eu cred în lucrurile de modă veche. Ca dragostea şi sinceritatea. Şi jurămintele. Îşi bău sucul atât de repede, că îi arse gâtul. Apoi se ridică. Noapte bună.

— Nu fugi, McGrath! Voi fi un domn. Pe onoare de cercetaş.

— Cred că am stabilit deja că nu ai fost niciodată cercetaş.

— Mda, spuse el. Dar mi-ar prinde foarte bine un prieten în seara asta.

Ea ştia cum era acest lucru. Se întrebă dacă nu cumva fotografia băieţelului fusese aceea care îi furase zâmbetul şi-l întristase. Se aşeză încet lângă el. Adevărul era că îl plăcea; poate prea mult, şi avea nevoie de un prieten în această seară la fel de mult ca şi el.

— De când eşti căsătorit?

— De patru ani. Se uită în jos, la băutura din fața lui. Dar...

— Dar ce? întrebă ea, ştiind că era o întrebare primejdioasă.

Aici erau departe de casă, într-o lume care părea imposibil de fragilă. De singură.

— Sarah a rămas însărcinată prima dată când am făcut sex. La o petrecere în cămin, în ultimul ei an. Eu eram la Medicină. Nu ne-a trecut nici unuia prin cap să nu ne căsătorim.

— Şi...

— Sunt un tip de treabă, McGrath.

Ea se uită la el, simțindu-se ciudat de nefericită. Ca şi cum pierduse o oportunitate înainte să fi ştiut de existența ei.

— Iar eu sunt o fată bună.

— Ştiu asta.

Între ei se lăsă din nou tăcerea. Apoi Frankie se forță să zâmbească.

— Sarah trebuie să fie o sfântă, ca să reziste cu tine.

— Chiar este, McGrath, spuse el, privind-o cu tristețe. Chiar este.

16 mai 1967

Dragă mamă şi tată,

Acum mă pregătesc să devin asistentă la Chirurgie.

Vreau să fiu bună la asta mai mult decât am vrut orice altceva vreodată. Este plăcut să iubeşti ceea ce faci.

Peisajul este minunat aici. Un fel de verde pe care nu l-am mai văzut, iar apa este de un turcoaz uimitor. Suntem în sezonul musonului acum, dar deocamdată asta înseamnă doar rafale de ploaie care vin şi pleacă, lăsând în urma lor soare. Nu e de mirare că totul este atât de verde.

Fac o mulțime de fotografii şi abia aştept să împărtăşesc totul cu voi. Atunci veți înțelege.

Cum e viața în lumea reală?

Vă iubesc,

F.

P.S. Vă rog trimiteți-mi nişte cremă de mâini şi un tonic şi

parfum. Şi un medalion nou cu Sfântul Cristofor.

31 mai 1967

Dragă Frances Grace,

Mă gândesc mai tot timpul la tine. Aprind în fiecare duminică o lumânare pentru tine, şi ştiu că tatăl tău stă uneori în broscuța[15] ta, cu mâinile pe volan, uitându-se țintă la peretele garajului. Nu pot decât ghici la ce se gândeşte.

Trăim într-o lume ciudată. Volatilă şi nesigură. Noi – americanii, vreau să spun – părem să nu mai vorbim unii cu alții, neînțelegerile dintre noi par insurmontabile.

Îmi imaginez că este minunat să fii bună la ceva ce îți place. Asta este ceva ce prea multe femei din generația mea nu au luat în considerare.

Cu dragoste,
Mama

CAPITOLUL 9

Frankie nu se mai temea de fiecare dată când intra în sala de operații. Adesea se simțea încă nesigură, dar, asemenea țestoasei al cărei nume îl primise în prima seară aici, îşi formase o carapace groasă care să-i protejeze inima de ceea ce vedea şi încrederea de a trece peste temerile ei, pentru a-i putea ajuta pe bărbații – şi femeile, şi copiii – care ajungeau în sala de operații. Era singurul mod de a supraviețui.

În ultima sa săptămână la Thirty-Sixth, Patty îşi făcuse o misiune din a o învăța pe Frankie tot ce învățase ea în timpul serviciului ei, şi, desigur, Barb era oricând gata să dea o mână de ajutor în sala de operații, indiferent de cât de puțin dormise cu o noapte înainte. Iar Ethel era acolo, oferindu-i sprijin emoțional.

---

[15] Model de Volkswagen.

Acum, într-o zi fierbinte şi ploioasă de iunie, îl asista pe Jamie la o operaţie, când auzi zumzetul elicopterelor apropiindu-se. Mai multe. Nici măcar nu o mai surprindea acest lucru, numărul tot mai mare de victime care ajungeau în sala de operaţii, numărul tot mai mare de cazuri. Armatele Statelor Unite şi ale Republicii Vietnam înaintaseră în zona demilitarizată care separa nordul comunist de sudul ajutat de americani, iar luptele erau brutale. Îşi dori ca Patty să fi fost încă aici, dar plecase acasă cu o săptămână în urmă. Cu o petrecere dată naibii.

— Rahat, spuse Jamie prin mască. Era cu mâinile băgate până la coate în abdomenul soldatului. I s-a rupt splina.

Frankie luă o pensă şi i-o dădu.

Uşile sălii de operaţii se dădură zgomotos laoparte. Barb, purtând mască şi mănuşi, aduse un alt rănit de la secţia preoperatorie.

— Doctore, o rană la piept. Este grav.

Jamie făcu un pas în spate de lângă masă, îşi scoase mănuşile şi îşi luă o pereche nouă.

— Termină tu, McGrath.

— Eu?

— Nu pot fi în două locuri deodată, şi suntem aglomeraţi. Trebuie să faci o splenectomie. Te îndrum eu.

Ea clătină din cap.

— Nu pot.

— La naiba, McGrath! Nu avem timp pentru frici. Eşti suficient de bună. Fă-o!

Frankie dădu din cap, înghiţi cu greu, se apropie de pacient şi de abdomenul lui despicat. Jamie se duse lângă celălalt pacient şi începu să-l opereze, cu Barb alături. În acelaşi timp, vorbea cu Frankie.

— Pipăie şi găseşte-i splina, McGrath!

Frankie trase adânc aer în piept şi-i dădu drumul. „Poţi face asta.”

— Bagă mâna înăuntru! Dă laoparte muşchiul şi ţesutul, cu grijă! Găseşte splina! Ai reuşit?

Ea avu nevoie de încă un moment pentru a se concentra, pentru a da laoparte zgomotul şi haosul, răpăitul ploii pe acoperiş; când se calmă, bagă mâna cu blândeţe în abdomenul băiatului, căutând splina.

— Am găsit-o.

— Bine. Acum prinde între degete sistemul vascular.

Era alunecos, umflat, dar îl simţi şi-l apucă.

— Am reuşit.

— Clampează-l imediat în spatele degetelor tale. Pune încă o pensă în cealaltă parte. Ai reuşit?

— Da.

— Taie splina şi leagă vasele de sânge...

Frankie nu se mai concentrase atât de mult la ceva în toată viaţa ei. Tot ce se întâmpla în jurul ei în sala de operaţii dispăru. Îşi simţea inima bătând, îşi simţea pulsul, aerul mişcându-i-se prin plămâni. Întreaga lume se comprimase în spaţiul însângerat din abdomenul acestui băiat. Testă pensele, pipăi splina şi simţi ruptura acesteia. Cu grijă, tăie splina, o ridică şi o lăsă să cadă într-un bol de metal de pe căruciorul cu instrumente.

— Coase vasele de sânge, spuse Jamie, încercând în continuare să-şi salveze propriul pacient. Trebuie doar să coşi, McGrath. Nu ştiu toate femeile să facă asta?

Frankie se concentră, dându-şi seama că transpira abundent, şi continuă să lucreze. În cele din urmă se îndreptă şi se uită la ceea ce făcuse. Cusăturile ei erau mici, perfecte.

„Asta”, se gândi ea. „De asta am venit aici.”

— Am terminat aici, îi spuse Jamie lui Frankie.

— Şi eu, răspunse ea.

Îşi ridicară amândoi privirea în acelaşi timp. Deşi el purta mască, Frankie îşi dădu seama că zâmbea.

— Ți-am spus eu, McGrath.

Ea nu putu decât să încuviințeze din cap.

— Acuma mişcă, spuse el. Tocmai am auzit un alt elicopter aterizând.

La sfârşitul lui iunie, sezonul musonului sosi cu adevărat; Frankie nu mai văzuse niciodată o asemenea vreme.

Vânturi urlătoare rupeau acoperişuri şi smulgeau stâlpii din pământ. Ploaia cădea ca o perdea, fluturând din cauza vântului. Pământul roşu se transformă într-un noroi clisos, care intra în sala de operații de afară, amestecându-se cu sângele pe podeaua de beton. Era o muncă obositoare şi continuă să-l scoată de acolo. Frankie şi celelalte asistente, împreună cu infirmierii şi oricine altcineva era disponibil, puneau mâna pe lopată, luptându-se să scoată noroiul afară. Şi *era frig.*

Frankie se uită țintă la pacientul din fața ei, cu abdomenul despicat şi pieptul acoperit de răni de gloanțe cu fragmentare. Furtuna din această seară se izbea de pereții clădirii Quonset ca un copil lovind un hambar de jucărie cu ciocanul.

— S-a dus, spuse Jamie, apoi înjură şoptit.

Ea se uită la ceas pentru a nota ora decesului, şi raportă cu o voce scăzută.

Stătea în picioare de 12 ore. Sezonul musonului îngreuna toate aspectele vieții. Sau poate că nu vremea era cea nepotrivită; poate că era vorba de numărul tot mai mare de răniți care intrau pe uşă. Cu o săptămână în urmă, fusese relativ linişte, iar asistentele avuseseră timp pentru a se odihni; dar acum nu mai era aşa. LBJ continua să trimită tot mai multe trupe în luptă, sperând că numărul acestora avea să întoarcă soarta războiului, în timp ce *Stars and Stripes* publica săptămânal articole de tipul Ura-America-va-câştiga războiul.

Tremură, cu uniforma pătată şi decolorată umedă pe sub

halatul chirurgical. Buzunarele îi erau pline cu pachete de ţigări şi brichete. (Voia să le aibă la îndemână, pentru a le oferi băieţilor ei; aşa se gândea acum la răniţi, ca la băieţii ei). În buzunarul de la piept avea o lanternă mică şi foarfece pentru bandaje. De un epolet îi atârna un tub de cauciuc, în caz că ar fi avut nevoie să ia urgent sânge. O pensă Kelly îi era agăţată de curea. Părul neîngrijit îi era acoperit de o bonetă chirurgicală albastră, iar peste nas şi gură avea o mască. Tot ce se mai vedea din ea erau ochii obosiţi.

Jamie se uită la ea pe deasupra trupului băiatului mort, care probabil că jucase fotbal în echipa liceului cu numai şase luni în urmă.

— Eşti bine, McGrath?

— Bine. Tu?

El dădu din cap, dar Frankie văzu adevărul din ochii lui. Era la fel de epuizat şi de deprimat ca ea. Se cunoşteau acum atât de bine unul pe altul. În ultima lună, petrecuseră mai multe ore împreună decât petreceau unele cupluri căsătorite în ani întregi. Toate neajunsurile – ploaia, umezeala, frigul, noroiul, rănile, orele petrecute încercând să salveze vieţi – îi legaseră unul de altul, îi transformaseră în ceva mai mult decât prieteni. Uneori, aici, singurul mod de a face faţă durerii emoţionale era de a râde – sau plânge. Frankie nu prea mai plângea, dar atunci când o făcea, era probabil în braţele lui Jamie. El era mereu acolo pentru ea, şi ea era acolo pentru el. Jamie o putea face să râdă chiar şi în cele mai dificile momente.

Stăteau în picioare împreună ore întregi, ea şi Jamie, lucrând în tandem. Ea cunoştea fiecare nuanţă a emoţiilor de pe faţa lui: felul în care îşi încleşta dinţii cu furie atunci când vedea un copil ars de napalm dincolo de recunoaştere sau un soldat care se îngrijora pentru camarazii săi, chiar dacă sângera de moarte. Ştia că îi lipsea ferma lui iubită din Wyoming, cu nopţile sale răcoroase şi zilele fierbinţi, cu caii

din grajd şi câmpul plin de flori care începea din pridvorul casei. Îi lipseau pescuitul şi călăritul, şi plutitul în josul lui Snake River pe un cauciuc, cu un bax de şase beri lângă el. Ştia că Sarah era educatoare şi că-i trimitea pachete cu mâncare în fiecare săptămână, şi că era îngrijorată că el nu-i răspundea suficient de des la scrisori, şi-l întreba în mod repetat dacă era bine, iar el nu putea răspunde altfel la aceste întrebări decât cu *Da.*

Se lupta cu sentimentele pe care le avea pentru el, dar noaptea, singură în patul ei de campanie, se gândea „cum ar fi dacă". Poate că această legătură dintre ei nu era decât un miraj, adus de proximitate şi de ororile văzute în fiecare zi, dar se simțea reală.

El o atingea ori de câte ori avea ocazia, cât mai nonşalant posibil şi cu un zâmbet forțat. Uneori stăteau în picioare împreună sau se aşezau unul lângă altul, doar privindu-se, fără să spună nimic, amândoi simțind prea mult pentru celălalt şi ştiind că niciun fel de cuvinte nu aveau să le aline dorul.

Îşi dădu jos mănuşile şi-şi îndepărtă masca de pe față. Amândoi aveau noroi roşu în colțurile ochilor, dizolvându-se uşor în lacrimi, şi între dinți.

— Ce mai zi!

— Am nevoie de o băutură. Vii cu mine?

În seara asta, dorul ei pentru el era prea intens pentru a-l ascunde. Trebuia să stea departe de el.

— Sunt prea obosită pentru clubul ofițerilor, spuse ea.

— Este posibil aşa ceva? o întrebă el.

Frankie încercă să zâmbească.

— În seara asta este.

Îşi scoaseră halatele şi bonetele şi-şi luară pe ei mantalele verzi militare, ieşind din sala de operații în furtuna furioasă de afară.

— Şi când credeai că nu se poate mai rău... spuse Jamie.

Ploaia răpăia pe acoperişul pasajului şi cădea într-o perdea compactă de-o parte şi de cealaltă a lor, răscolind noroiul roşu, gros.

Trecură pe lângă popotă, şi Frankie îşi dădu seama, şocată, că era ora prânzului. Timpul îşi pierdea orice semnificaţie în timpul PIEMAS-urilor, şi când aveau oricum prea puţin personal, schimburile păreau că durează o veşnicie. Oare de când nu mâncase? De la cina din seara trecută? îşi auzi stomacul chiorăind.

Nu-şi arătă intenţia, doar se împletici într-o parte, lovindu-se de Jamie, împingându-l fără să vrea. Trecând pe lângă cafetiera plină cu cafea fierbinte („duş" era singurul ei gând), apucă două gogoşi şi ieşi împleticindu-se din popotă, lângă Jamie, care o aştepta afară.

— Glazurate, spuse ea, întinzându-i o gogoaşă.

— Preferatele mele.

— Ştiu.

Trecură prin spatele scenei, unde un afiş pe care scria „MARTHA RAYE VINE SĂPTĂMÂNA VIITOARE" fusese rupt de vânt şi era acum întins şi distrus în noroi. Frankie îşi băgă gogoaşa sub manta, pentru a o proteja.

Jamie se opri în faţa intrării protejate cu saci de nisip în clubul ofiţerilor. Vântul clătina perdeaua din mărgele, făcându-le să se lovească de zid. Frankie simţi miros de ţigară. Dinăuntru se auzea muzică. *Happy Together,* de la The Turtles.

„Imaginează-ţi, tu şi cu mine..."

— O fac, să ştii, spuse el.

— Ce faci?

— Îmi imaginez cum am fi împreună. Visez la tine, McGrath.

Frankie simţi că nu mai putea respira. Acum, când era atât de epuizată, voinţa de care avea nevoie pentru a pretinde că erau doar prieteni era greu de găsit.

Nu putu zâmbi. Nu se putea gândi decât la faptul că îl iubea. Dumnezeu să o ajute.

— Jamie, nu...

— Dacă te-aş fi întâlnit pe tine prima dată... spuse el.

— Nu te-ai fi uitat la mine. Mare vedetă de fotbal şi chirurg în devenire.

El îi atinse obrazul cu o mângâiere uşoară. Pielea ei se simţea mai rece fără atingerea lui.

— Habar n-ai cât eşti de frumoasă, McGrath.

Frankie se temea că, dacă mai stătea o secundă acolo, uitându-se la el, în lumea aceasta secretă în care ploaia cădea în jurul lor, aveau – ea avea – să piardă bătălia. Dacă unul din ei se apleca în faţă, ar fi putut-o face şi celălalt. Niciodată nu-şi dorise mai mult să sărute un bărbat. Iubirea pe care o simţea pentru el o făcea să o doară pieptul. Trebui să se forţeze să facă un pas înapoi. Ar fi vrut să spună ceva isteţ, dar nu-i veni nimic în minte. Ridicându-şi gluga şi protejându-se cât mai mult de ploaia care îi cădea în jos pe gât, porni în fugă spre duşurile asistentelor.

Acestea erau goale, probabil din cauza furtunii. Ploaia răpăia pe rezervorul de apă, numit Water Buffalo, care alimenta duşurile. Frankie se dezbrăcă şi îşi atârnă în cuier pantalonii şi mantaua. În aerul rece, apa de la duş i se păru caldă. Nu trebuia să se uite în jos pentru a vedea că apa care curgea se înroşea – sânge, noroi roşu, transpiraţie roşie. Şopârlele gecko se căţărau pe pereţii de lemn ai duşului, ascunzându-se printre bârne.

Îşi spălă corpul şi părul. Fără să se mai deranjeze să se usuce, se îmbrăcă din nou cu hainele ei umede şi murdare, îşi aruncă mantaua peste cap şi ieşi în ploaie. La puntea improvizată de peste şanţul acum plin de noroi şi apă murdară, făcu o pauză, încetinind suficient de mult pentru a-şi recăpăta echilibrul şi a nu cădea în colacii de sârmă ghimpată de o parte şi de cealaltă a punţii, apoi intră din

nou în pasajul acoperit.

Baraca răsuna din cauza ploii; apa şiroia pe pereţii din lemn, formând în faţa uşii o baltă de noroi roşu până la glezne. Deschise uşa cu grijă, păşi înăuntru, aducând cu ea ploaie şi noroi. Nu avea cum să evite acest lucru. În acest sezon de vânt şi ploi, baraca mirosea mereu a mucegai, iar podeaua era mereu înnoroită.

Pe dulapul micuţ de lângă patul ei, Frankie văzu o cutie învelită în hârtie maro, cu multiple timbre şi ştampile, sub o scrisoare trimisă par avion, într-un plic de culoare albastră.

Îşi agăţă pelerina udă, îşi făcu o ceaşcă de cafea, îşi scoase pantalonii umezi şi-şi puse bocancii în dulap.

Bocancii uscaţi făceau cu adevărat o diferenţă. Se îmbrăcă în pijamaua pe care i-o trimisese mama ei cu o săptămână în urmă, se dădu cu puţin parfum pe gât şi se urcă în pat.

Deschise cutia, văzu un pachet de biscuiţi de casă, o cutie de ciocolată See şi nişte batoane Twinkies şi zâmbi. Când deschise plicul, din el căzu un articol decupat din ziar. În el văzu o mulţime de protestatari care ardeau un drapel american.

5 *iulie 1967*

Dragă Frances Grace,

Aş vrea să-ţi scriu doar veşti bune, dar lumea a luat-o razna. Hipioţii nu mai sunt atât de paşnici, crede-mă!

Mii de protestatari împotriva războiului. Băieţi care îşi ard carnetele de înrolare, femei care îşi ard sutienele. Răzmeriţe rasiale. Doamne, Dumnezeule! Petrecerea noastră anuală a fost mult redusă, trebuie să mărturisesc. Toată lumea vorbeşte numai despre război. Îţi aminteşti de Donna Van Dorn, de la şcoala de duminică? La clubul de bridge, săptămâna trecută, am auzit că a început să consume acid[16]

[16] Se referă la acidul lisergic, LSD, drog psihedelic.

şi a renunţat la facultate pentru a se alătura unei trupe de folk. Se pare că trăieşte în ceva comunitate şi face lumânări. Pentru Dumnezeu, este o membră a DAR[17] şi a clubului de fete.

Oamenii de la club încep să se întrebe dacă nu cumva războiul din Vietnam este greşit. Aparent, un tribunal internaţional al crimelor de război a găsit că Statele Unite sunt vinovate de bombardarea unor ţinte civile, inclusiv şcoli – ŞCOLI, Frankie! — şi biserici şi chiar o colonie de leproşi. Cine ştia că mai există leproşi în lume?

Ai grijă de tine, Frances, şi scrie-ne curând! Mi-e dor de tine.

Cu drag,
Mama

Frankie găsi o foaie albastră aproape uscată, pe care putea scrie. Cu toată această umiditate, cerneala pătrundea până pe cealaltă parte.

18 iulie 1967

Dragă mamă,

Mulţumesc mult pentru bunătăţi. Nu-ţi pot spune ce bine ne-au prins tuturor în sezonul acesta groaznic al masonului.

Vremea este greu de descris, şi încă şi mai greu de îndurat. Singurul lucru mai rău decât ploaia este că prietenei mele Ethel i-a sosit ordinul de lăsare la vatră. În limbajul armatei, asta înseamnă că pleacă acasă.

(îţi aminteşti că ţi-am povestit despre Ethel – cea care cântă la vioară şi vrea să fie medic veterinar la ţară?). Oricum, în septembrie va pleca din Vietnam. Merge acasă.

Nu-mi imaginez cum voi putea face asta fără ea. Dar probabil voi reuşi.

---

[17] Daughters of the American Revoluţion – organizaţie ale cărei membre provin din familii direct implicate în lupta pentru independenţă a Statelor Unite.

Aici Frankie auzi sunetul elicopterelor care se apropiau şi lăsă jos stiloul. Oftând, puse deoparte scrisoarea neterminată şi majoritatea bunătăților primite în noptiera ei, se îmbrăcă cu pantalonii încă umezi şi-şi puse din nou bocancii.

Schimbul ei se terminase, dar ce mai conta, la cât de puțin personal aveau? Veneau răniți, şi era nevoie de asistente. Punându-şi mantaua încă udă peste haine, se îndreptă spre pavilionul pentru urgențe şi văzu două ambulanțe îndreptându-se spre pavilionul preoperator, de lângă heliport.

Jamie era deja în sala de operații, cu halatul şi masca chirurgicală deja puse.

— Niciun pic de odihnă pentru cei răi, nu-i aşa, McGrath?

Ea îi întinse un baton Twinkie.

— Deloc.

La sfârşitul lui iulie, într-o zi în care nu aşteptau răniți, Barb organiză o excursie MEDCAP, şi cele trei asistente, împreună cu Jamie, se îndreptară spre heliport, unde îi aştepta un elicopter Huey. În această zi mergeau la orfelinatul St. Elizabeth, care era găzduit de o veche biserică din piatră, nu foarte departe.

Ținându-şi cu o mână boneta verde pe cap, Frankie se aplecă în față şi alergă la elicopter, sărind înăuntru. Pentru prima dată, nu se duse în partea din spate. Nu mai voia să se teamă, nu mai voia să se gândească la Finley de fiecare dată când urca într-un elicopter. În schimb, se aşeză cu grijă pe jos lângă unul din mitraliori, a cărui armă era îndreptată spre terenul de dedesubt. Îşi lăsă cu prudență un picior peste margine, apoi pe celălalt. Barb stătea în cadrul celeilalte uşi deschise. Ethel şi Jamie se aşezară în spate. Când elicopterul se ridică, lui Frankie i se opri respirația.

Şi apoi ajunseră sus, zburând peste câmpuri.

Frankie nu se simțise niciodată atât de liberă, atât de

lipsită de teamă. Vântul îi bătea în față. Peisajul verde de dedesubt era uluitor de frumos; văzu fâşia de nisip de pe malul Mării Chinei de Sud.

Elicopterul viră strâns, se îndreptă spre continent şi trecu, jos, pe deasupra unor câmpuri de orez. Frankie văzu un drum de pământ roşu care şerpuia printre peticele compacte de iarba elefantului; acolo, elicopterul făcu o pauză, pluti deasupra, cu elicele huruind zgomotos şi culcând iarba la pământ. Încet, aparatul se lăsă la sol şi rămase suficient de mult pentru ca echipa MEDCAP să coboare, apoi se ridică şi zbură spre nord.

În timp ce echipa medicală se apropia de orfelinat, uşile se deschiseră cu o izbitură şi copiii îmbrăcați în zdrențe năvăliră afară, dând din mâini şi împingându-se entuziasmați unii pe alții. Ştiau că americanii le aduceau dulciuri. În spatele lor, călugărițe vietnameze, îmbrăcate în rase negre, purtând pălării conice de paie, îi priveau cu prudență.

Asistentele fură năpădite de un grup de fete, toate întinzându-se, dorind să le atingă. Lângă Frankie, Barb se lăsă în genunchi şi îi lăsă pe copii să îi atingă părul, în timp ce le împărțea acadelele. Apoi îi alinie pentru vaccinare.

Pentru următoarele patru ore, asistentele administrară vaccinuri şi împărțiră vitamine, îngrijiră muşcăturile de şobolan şi tratară malaria. Jamie cusu răni şi chiar scoase câțiva dinți cariați.

Se pregăteau de plecare când o călugăriță vietnameză tânără, drăguță şi micuță se apropie de ei. Se duse la Frankie, ezitând.

— Ăăă... *madame?* spuse ea, într-o engleză cu accent franțuzesc.

— Da? răspunse Frankie, ştergându-şi transpirația de pe frunte şi aşezându-şi geanta cu echipamentul medical peste umăr.

— Poți să mă urmezi, te rog?

Frankie o urmă pe călugăriță în interiorul răcoros al orfelinatului. Fiecare încăpere fusese transformată într-un dormitor, cu saltele de paie întinse pe jos, pentru somn. Într-una din camere erau cel puțin o duzină de pătuțuri pentru bebeluşi, în care aceştia plângeau sau dormeau. Inima lui Frankie se frânse la gândul nenumăraților orfani produşi de acest război.

Cine avea să îngrijească toți aceşti bebeluşi şi copii după terminarea războiului?

În cele din urmă, trecură pe după un colț şi ajunseră într-o cameră lungă. Lumânări arse erau puse pe pervazurile ferestrelor şi de-a lungul podelei – aşadar, nu exista electricitate.

Aici era un singur copil, o fetiță mică, întinsă pe o saltea, cu genunchii strânşi la piept şi brațele înfăşurate în jurul picioarelor. Părea să se facă cât mai mică posibil. Frankie se uită întrebătoare la călugăriță.

— O fierbințeală pe frunte, spuse călugărița, atingându-şi propria frunte pentru a comunica cât mai clar.

Frankie îngenunche pe podeaua tare de piatră, lângă saltea. De aproape, putu vedea că fetița era mai mare decât crezuse inițial, dar că trupul ei fusese afectat de malnutriție.

— Nu mănâncă, spuse călugărița.

— Hei, micuțo, spuse Frankie, mângâind părul negru, zburlit, al fetei.

Fata nu se mişcă şi nu răspunse, se uită doar la Frankie cu ochii ei căprui, trişti. Părul care îi cădea în ochi ascundea o arsură urâtă care îi marca fața de-a lungul maxilarului.

— Cum te cheamă? o întrebă Frankie, atingând fruntea copilei şi studiindu-i arsura, care nu părea să fie infectată.

Avea febră, dar nu foarte mare.

— Nu-i ştim numele, spuse călugărița încet, îngenunchind şi mângâind spatele fetei. Satul ei a fost

bombardat. Ea a fost găsită de unul din infirmierii noştri, ascunzându-se într-un şanţ. Făcu o scurtă pauză, apoi continuă: în braţele mamei ei moarte.

Frankie simţi o greutate în piept, o tristeţe despre care ştia că avea să rămână în ea pentru totdeauna. Nu exista niciun fel de apărare împotriva unui asemenea lucru. Indiferent de carapacea pe care şi-o construise pentru a se proteja, unele dureri nu puteau fi uitate. Fata aceasta avea să fie una dintre ele, una din feţele pe care avea să le vadă în somn. Sau în nopţile în care nu putea dormi.

— Îi spunem Mai. Nu ştim dacă ne înţelege. Unii dintre ei... sunt prea... distruşi.

Frankie voia să ia copila în braţe şi să-i spună că totul urma să fie bine, dar putea fi totul bine pentru o fată ca ea? Căută în geanta ei aspirină pentru copii şi antibiotice.

— Astea ar trebui să-i ţină febra sub control. Şi-ţi dau un unguent pentru arsură. Va ajuta cicatrizarea.

Apoi Frankie băgă din nou mâna în geanta ei magică şi scoase o acadea de cireşe, pe care i-o oferi fetiţei.

Aceasta se uită doar la ea.

Frankie despachetă acadeaua, o linse şi zâmbi, apoi i-o oferi din nou.

Fata se întinse încet şi prinse în mână băţul subţire, alb. Uitându-se ţintă la Frankie, duse acadeaua la gură şi o linse.

Şi o linse din nou. Şi din nou.

Frankie aşteptă un zâmbet care nu apăru niciodată, îşi dori să se fi simţit surprinsă, dar înţelegea prea bine trauma acestui copil. Tot mai multe sate erau arse sau bombardate. Tot mai mulţi vietnamezi mureau, lăsându-şi copiii singuri pe lume. Tragedia era copleşitoare.

Începu să se ridice.

Fata se întinse după ea şi îi atinse glezna. Frankie se aşeză din nou.

Lacrimile sclipiră în ochii fetei.

Frankie luă copila în braţe, o legănă cu blândeţe, murmurând *Puff the Magic Dragon*[18], până când fetiţa adormi. Frankie se uită la copilul rănit din braţele ei, această fetiţă care era prea mică pentru vârsta ei şi care era probabil rănită pe viaţă şi singură pe lume, iar inima o duru pentru Mai şi pentru toţi copiii asemenea ei, devastaţi de acest război. Mângâie fruntea fetei şi continuă să cânte, reţinându-şi lacrimile cu fiecare respiraţie.

— McGrath? Elicopterul este pe drum încoace. Trebuie să plecăm.

Frankie se întoarse şi-l văzu pe Jamie stând în pragul uşii.

Puse copilul adormit pe saltea şi se aplecă, sărutându-i obrazul rănit.

— Somn uşor, Mai, spuse ea cu o voce încordată.

În timp ce se ridică, îşi pierdu echilibrul. Picioarele o furnicau.

Jamie fu dintr-odată lângă ea, ţinând-o. Se întinse după mâna lui şi i-o prinse, neîndrăznind să se uite la el.

— Frankie...

Ea nu se putu abţine. Se întoarse spre el, iar Jamie o cuprinse în braţe şi o ţinu aşa. Frankie simţi cum lacrimile i se adunau în ochi, arzându-i, şi apoi alunecând; se pierdeau în câmpul de bumbac al tricoului lui.

El nu spuse nimic, o ţinu doar până când ea se simţi suficient de puternică pentru a se desprinde de el.

— Mulţumesc, rosti ea în cele din urmă, fără să-l privească şi ştergându-şi lacrimile.

— Îşi va aminti de bunătatea ta, spuse el. Fetiţa aceasta. Probabil pentru tot restul vieţii. Şi va alerga şi se va juca şi

---

[18] Cântec de leagăn.

va creşte.

Cuvintele acestea însemnau atât de mult pentru Frankie, încât putu doar să încuviinţeze din cap. De unde ştiuse el ce avea ea nevoie să audă?

Ieşiră la lumina soarelui. În curtea părăginită, copiii se jucau cu o minge pe care o adusese echipa medicală, lovind-o cu piciorul înainte şi înapoi, şi râzând. Nu departe, elicopterul aterizase pe drumul de pământ, cu elicele turtind iarba elefantului şi ridicând praful.

Echipa medicală alergă la elicopter şi sări înăuntru. Frankie se aşeză în uşa deschisă, cu picioarele atârnându-i afară. Din când în când, îşi scotea aparatul Polaroid din geantă şi făcea câte o fotografie, scoţând apoi cartonul lucios din aparat şi fluturându-l pentru a-l usca, până când imaginea apărea pe el, dar nu o făcea cu toată inima.

La distanţă, un alt elicopter zbura jos peste junglă, împrăştiind erbicid.

Aterizară înapoi fără probleme la Thirty-Sixth, unde totul era liniştit.

În mod uimitor, nu alerga nimeni de la Urgenţe la secţia preoperatorie sau la sala de operaţii, nu era niciun pacient la triaj, nicio ambulanţă care să se plimbe prin complex, nicio picătură de ploaie pe acoperişuri, nicio baltă de noroi prin care să fie nevoiţi să treacă.

Ea, Ethel, Barb şi Jamie se duseră la popotă, unde femeile luară sendvişuri şi băuturi răcoritoare, iar Jamie – o bere.

Pe plajă, o duzină de bărbaţi dezbrăcaţi până la brâu jucau volei. Muzica răsuna asurzitor dintr-o pereche de boxe, şi de undeva se auzea sunetul ciocanelor – se construiau şi mai multe clădiri. Pe dealurile din depărtare, rundele de mortiere care explodau făceau un sunet asemănător boabelor de porumb care pocneau, transformându-se în floricele. Jamie îşi scoase cămaşa şi-şi

aruncă bocancii din picioare, apoi se alătură bărbaților care jucau volei.

Femeile târâră trei scaune de plajă pe nisip şi se aşezară acolo, mâncându-şi sendvişurile, uitându-se la nisipul alb şi la marea albastră. Şi la bărbații fără cămăşi. În seara aceasta, pe plajă urma să fie montat un ecran de cinema. Zvonurile spuneau că primiseră o copie după *The Great Escape*[19].

În spatele lor, cineva dădu muzica şi mai tare. *Leaving on a Jet Plane* îi făcu pe toți să cânte alături de formație. O pereche de voluntare ale Crucii Roşii – cărora li se spunea Donut Dollies –, îmbrăcate în uniforma lor, împingeau pe plajă un cărucior plin cu băuturi şi biscuiți. Porecla lor poate că suna dulce, dar fetele acelea erau cât se putea de dure. Călătoreau peste tot prin Vietnam, cu orice mijloace de transport era nevoie, pentru a ridica moralul trupelor.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă Barb pe Frankie.

Frankie nu era surprinsă de întrebare. Erau mai mult decât cele mai bune prietene, ea şi Barb, şi Ethel. Radicala, fata de la fermă şi fata cea bună; înapoi în lumea reală, poate că nu s-ar fi întâlnit niciodată, nu ar fi devenit niciodată prietene, dar războiul le transformase în surori.

— Era o fetiță la orfelinat, spuse Frankie. A fost arsă. Infirmierii noştri au găsit-o pe marginea drumului – în brațele mamei ei moarte.

Ethel scoase un oftat obosit.

Frankie nu se putea opri din a se gândi la Mai, întinsă în şanțul acela, încă în brațele mamei sale moarte.

— Satul ei a fost bombardat.

Războiul era una; bombardarea satelor pline de femei şi

---

[19] *Marea evadare,* film din 1963, bazat pe povestea evadării în masă a unor prizonieri britanici dintr-un lagăr german, în timpul celui de Al Doilea Război Mondial.

copii era ceva diferit. Dumnezeu ştia că despre asta nu se scria în *Stars and Stripes.* De ce nu raportau adevărul acesta?

Între ele se aşternu tăcerea; în ea se regăsea adevărul urât pe care niciuna nu dorea să-l recunoască. Satul era în Vietnamul de Sud.

Şi numai americanii aveau bombe.

CAPITOLUL 10

Luna august trecu într-o serie de zile fierbinți, înecate de ploaie; uneori aerul era atât de umed, încât abia puteai respira. Toate hainele cu care se îmbrăca sau de care se dezbrăca Frankie în acest sezon al musonului miroseau a mucegai şi erau stropite de noroi. Nu exista niciun mod de a spăla şi usca complet hainele. Ca toată lumea din tabără, Frankie învață să nu-i pese.

În septembrie, ploaia se opri în cele din urmă, fiind înlocuită de o căldură sufocantă. La finalul fiecărui schimb, când îşi dădea jos masca şi halatul chirurgical, acestea erau ude de transpirație. Construcțiile Quonset şi cele în care locuiau se transformară în cuptoare. După o perioadă de relaxare în clubul ofițerilor sau un film văzut la lumina stelelor, pe plajă, sau poate după un joc de gin rummy cu Ethel şi Barb, se prăbuşea pe patul ei de campanie, rugându-se să poată adormi.

— Trezeşte-te, Frank!

— Nu.

Frankie se rostogoli pe patul ei, luând cu ea şi cearşaful umed. Urmă o lovitură ascuțită în umăr.

— Sus. E ora 13.00 fix.

Frankie gemu şi se rostogoli din nou. Deschise ochii dureros de încet. Atacul de mortiere din seara precedentă durase ore întregi; exploziile făcuseră barăcile să se

cutremure atât de tare, încât picuri mari de noroi roşu căzuseră din tavan, aterizând pe obrajii lui Frankie. Îşi acoperi ochii cu un braţ.

— Pleacă, Ethel! Ne-am culcat abia acum o oră.

— Două, de fapt, spuse Barb. Gândeşte-te puţin ce zi e astăzi!

Frankie reuşi să se ridice pe jumătate, sprijinindu-se în coate. Văzu calendarul agăţat pe perete, deasupra patului lui Ethel, cu toate zilele marcate cu câte un X.

— Lăsarea la vatră a lui Ethel.

— Exact, campioane, spuse Ethel, scoţându-şi bigudiurile roz din păr. 'Nam pierde cea mai bună asistentă care a servit vreodată în armată. Mă întorc în lume. Şi nu am de gând să părăsesc gaura asta de iad, după două tururi, cu o petrecere cu pizza la clubul ofiţerilor. Pune-ţi costumul de baie, Frumoasa Adormită! Ne aşteaptă un elicopter.

— Costum de baie?

Lui Frankie nu-i venea să creadă. Cu o zi în urmă, lucrase timp de 14 ore, în picioare tot timpul; petrecuse cea mai mare parte a acelor ore în operaţii. Spatele şi genunchii o dureau. Iar acum – aruncă o privire la ceas – aveau să meargă să înoate în cine ştie ce club al ofiţerilor după-amiaza, la ora 13.00, în singura lor zi liberă în două săptămâni?

Ethel trase pătura de pe ea, dezvelind-o pe Frankie, îmbrăcată în tricou şi chiloţi. Purta şosete în pat, chiar şi pe căldura asta, pentru a-şi proteja degetele de gândaci şi alte târâtoare scârboase. Adevărul era că şi chiloţii îi purta din acelaşi motiv.

Frankie se dădu jos din pat. (Fu nevoie de efort; picioarele îi tremurau şi îşi simţea tălpile ca şi cum ar fi fost sfâşiate de câini sălbatici în timp ce dormea.) îşi puse costumul roşu de baie din două piese, îşi luă tenişii în picioare şi se îndreptă spre latrine.

Mirosul o izbi la jumătatea drumului încolo. Rahat şi fum. Ceva proaspăt recrut amărât era de serviciu la rahat. Literalmente. Treaba lui era să golească latrinele şi să ardă resturile în butoaie de metal de 200 de litri.

Urmă pasajul acoperit care ducea înspre duşuri. În acest moment al zilei, apa era aproape caldă, încălzită fiind de soare. Cu toate acestea, făcu duş repede, apoi se şterse cu prosopul. Nu că ar fi avut nevoie, pe o aşa căldură.

— În sfârşit, spuse Ethel când Frankie intră înapoi în baracă. Până şi unei afurisite de debutante i-ar lua mai puțin să se pregătească.

— Ce ştii tu despre debutante? spuse Frankie, încheindu-şi nasturii şi aplecându-se apoi pentru a-şi lega şireturile.

După aceea apucă o foarfecă şi-şi tăie părul din jurul feței. În baracă nu exista oglindă, dar Frankie se gândea că era mai bine aşa.

Barb îşi acoperi frizura afro scurtă cu o basma legată la spate, apoi luă foarfeca de la Frankie. Fără niciun cuvânt, începu să-i retuşeze tunsoarea. Frankie o lăsă să o facă, având deplină încredere. Aşa era natura prieteniilor formate de Frankie aici. Nu era exagerat să spună că le-ar fi încredințat lui Ethel şi Barb chiar şi viața ei.

— Haide, debutante, îi spuse Barb lui Frankie, aruncând foarfeca pe noptieră. Ne aşteaptă băieții.

— Băieții?

Frankie îndesă nişte haine în rucsacul ei, şi cele trei fete părăsiră baraca.

Thirty-Sixth era neobişnuit de tăcut astăzi. Sigur, se auzeau mortierele – explozii în junglă, dincolo de bariera din sârmă ghimpată –, dar nu şi sirena de alertă roşie. Putea auzi bărbați strigând. Aceştia jucau fotbal în spațiul liber din fața scenei goale.

La heliport, le aştepta un elicopter înarmat – unul din elicopterele celor de la Seawolves. Asistentele se aplecară în

față şi alergară spre el. Mitraliorul le ajută pe toate să urce. În ultimul moment înainte de decolare, apăru Jamie, în pantaloni scurți şi cu un tricou decolorat cu Warlocks, şi sări şi el în elicopter.

Pilotul le făcu un semn cu degetul şi începură să urce, în timp ce elicele se învârteau tot mai repede. Sunetul ritmat scos de acestea deveni curând unul continuu. Botul elicopterului coborî brusc, coada i se ridică, şi porniră în viteză în față, zburând jos. Mitraliorii stăteau lângă mitralierele fixe, din uşile deschise.

Frankie se aşează pe un scaun din pânză din spatele elicopterului, cu Jamie lângă ea.

Prin uşile deschise, văzu lumea trecând fulgurant pe sub ei: plaje albe, apă turcoaz, drumuri roşii de pământ care străbăteau totul ca nişte vene, în timp ce ei se îndreptau spre Saigon. Apropiindu-se de capitală, Frankie văzu un peisaj verde luxuriant, decorat cu vine argintii; delta Mekongului părea o dantelă suprapusă peste jungla de dedesubt. În depărtare, fulgere portocalii sclipeau în junglă, marcând exploziile.

Câteva minute mai târziu, elicopterul aterizează pe un câmp plat, lipsit de copaci. Pilotul lăsă aparatul la pământ, apoi îşi scoase cascheta de zbor şi se întoarse.

— O altă aterizare perfectă pentru Seawolves. Doamnelor, vă rog scrieți o notiță în jurnale!

Ethel râse.

— Frankie, fă cunoştință cu Slim! Zâmbeşte, dar nu crede un cuvânt din ce spune. Se crede James Bond. Asta se întâmplă când un tip ştie să piloteze elicoptere şi avioane. Crede că este un zeu.

Slim era înalt şi slab, cu umeri largi. O mustață stufoasă şi o barbă neîngrijită înfrumusețau oarecum fața de băiat de dedesubt, oferindu-i o imagine rebelă. El îşi puse imediat o pălărie de cowboy asortată cu tricoul său de camuflaj şi

pantalonii scurți de înot.

— James Bond îşi doreşte să fie ca mine, spuse Slim, atingându-şi mustața neregulamentară. Era un bărbat arătos. De fapt, mai mult decât arătos, şi el ştia acest lucru. Salutare, doamnă, îi spuse el lui Frankie, care nu se putu abține să nu zâmbească la farmecul lui sudist.

— Iar Slim îşi doreşte să fie ca mine, spuse copilotul, un tip subțire şi deşirat, cu păr roşcat şi o mustață zburlită. El îi rânji lui Frankie şi celorlalte femei, arătându-şi şirul de dinți strâmbi. Spuneți-mi Coyote, zise el, şi scoase un urlet de lup, pentru a-şi sublinia prezentarea.

Le ajută pe femei să se dea jos din elicopter şi ținu mâna lui Frankie puțin mai mult decât ar fi fost nevoie. Ea îl simți privind-o țintă în timp ce spunea, pe un ton tărăgănat, de texan:

— Doamnelor, bun-venit în tabăra de vară Seawolves.

Era atât de ridicol, atât de asemănător cu ceva de acasă, că Frankie izbucni în râs.

În fața lor, un râu maro lat se arcuia leneş, lovindu-se de malul mlăştinos, acoperit cu trestie. Blocurile turn ale Saigonului se ridicau în depărtare, dincolo de malul opus. O şalupă lovită îi aştepta lângă mal, goală, cu excepția unui soldat cu o mitralieră, care stătea în spate, atent la orice mişcare pe pământ, în apă şi în aer. Terenul dintre elicopter şi râu fusese transformat într-o petrecere pe plajă. Un banner pe care scria „Ne va fi dor de tine, Ethel" atârna între doi stâlpi de bambus. Dedesubtul lui, un bărbat îndesat, care purta un tricou cu Rolling Stones prăjea burgeri pe un grătar. Un generator portabil alimenta un casetofon din ale cărui boxe răsuna *Purple Haze,* suficient de tare pentru a acoperi vuietul distant al războiului.

Cel puțin treizeci de persoane erau acolo – asistente de la Thirty-Sixth, Long Binh şi Vung Tau, infirmieri, doctori şi soldați. Frankie recunoscu câțiva piloți de la Dust Off, cât şi

câțiva de la Seawolves, şi nu puține Donut Dollies de la Thirty-Sixth. La sosirea lui Ethel, toți se opriseră din ceea ce făceau şi se întorseseră spre asistentă, bătând din palme şi strigând urale.

— Discurs, discurs! strigă cineva.

Ethel rânji.

— Asistentele nu țin discursuri, spuse ea. Noi petrecem!

Un muget de aprobare se ridică din mulțime. Muzica se schimbă şi începu *Good Lovin,* şi câteva persoane începură să danseze.

Ethel se uită la Slim.

— Mişto zbor, cowboy!

El o cuprinse cu un braț şi o trase aproape. Frankie ştia că Slim şi Ethel formaseră o prietenie apropiată aici; fuseseră legați de dragostea lor comună pentru grătarele din sud, dansurile din vest şi cai.

— Băieții mei îți vor duce dorul, spuse Slim.

— Sunt doar una dintre cele multe, Slim. Barb şi Frankie m-ar face de ruşine.

El o sărută pe obraz.

— Mă bucur că pleci din gaura asta de iad, dar mă enervează că ne laşi pe noi în urmă.

— Ha. Ca şi cum voi, Seawolves, nu vă folosiți ghearele unii pe alții pentru a vă alătura unității.

Preferi să fii aici decât la ferma la care ai crescut.

— Câteodată, spuse el.

— Mda, făcu Ethel. Ăsta e adevărul. Cele mai bune vremuri, cele mai năprasnice vremuri.

— Dacă mai filosofați mult, sau dacă deveniți melancolici, o să vărs pe bocancii voştri, spuse Barb. Nu ne-am mişcat fundurile încoace să ne uităm la voi cum simțiți chestii. Am venit să ne luăm rămas-bun de la cea mai bună asistentă de la Thirty-Sixth. Aşa că unde-i băutura?

Coyote se duse la o piramidă de răcitoare şi îl deschise pe

cel de deasupra, scoțând patru beri reci şi întorcându-se înapoi cu ele.

Frankie desfăcu capacul sticlei şi luă o gură, plină de ezitare. Aproape înainte să înghită lichidul, Ethel o prinse de mână şi îi spuse:

— Haide, californianco, şi o trase spre malul înecat în papură al râului.

Cum naiba ajunseseră aici cu şalupa?

Un bărbat înalt, cu o mustață zburlită şi un tricou cu Rainier Beer, stătea la cârma şalupei. El îşi atinse marginea pălăriei de paie, salutând-o.

— Ziua bună, doamnă.

Coyote sări la bord, urlă din nou ca un lup şi o cuprinse pe Frankie cu brațul.

— Ce zici, Frankie McGrath? Te bagi?

— Ştii bine că da.

Luă o gură din berea rece ca gheața. Avea un gust surprinzător de bun în ziua aceea caniculară. Cât de mult trecuse de când nu se mai simțise atât de tânără şi liberă?

— Avem o participantă! spuse Coyote, dezlegând parâma. Scoate-ne în larg, Renegade!

Bărbatul de la cârmă rânji şi porni motorul. Frankie se ciocni de Ethel, care o privi ridicând dintr-o sprânceană.

— Care este cea mai importantă regulă în 'Nam, Frank?

— Să nu bei apă?

— Asta e numărul unu. Numărul doi: nu te oferi niciodată voluntar.

Şalupa prinse viteză, făcând-o să se simtă plină de adrenalină.

Dintr-odată, încetiniră. Şalupa se opri în mijlocul unei porțiuni întinse a râului şi prinse a se legăna dintr-o parte în alta.

Coyote îşi duse o mână la ochi, privind cu atenție ambele maluri ale râului.

— Nu văd nimic îngrijorător.

— Ce, noi să ne îngrijorăm de ceva? spuse Renegade.

Aplecându-se pe o parte, scoase o pereche de schiuri de apă din lemn, vechi şi uzate.

Frankie izbucni în râs.

Apoi mai scoase o centură gonflabilă zdrenţuită, pe care cineva scrisese „Ţineţi-o tot aşa, băieţi”. Îi aruncă centura lui Frankie.

Ea se opri din râs.

— Când am spus că mă bag...

— Am ştiut că eşti o fată pe placul meu.

Coyote îşi aprinse o ţigară şi-i zâmbi ştrengăreşte.

— Eu... eu n-am schiat niciodată.

— Te vei prinde repede, crede-mă! Pune-ţi centura!

Frankie aruncă o privire râului. Auzise despre trupurile care pluteau în apa maronie, umflate din cauza morţii şi pline de explozivi. Şi aici erau la tropice. Oare existau şerpi veninoşi şi aligatori? Şi cum rămânea cu Viet Gongul? Se putea Charlie ascunde sub apă, cu o plantă deasupra capului, pentru camuflaj, aşteptând un american suficient de prost să facă schi nautic pe râul Saigon?

Frankie inspiră adânc şi-şi aminti de cuvintele lui Jamie.

„Fără teamă, McGrath!”

Expiră şi se dezbrăcă în costumul de baie din două piese, apoi îşi prinse centura în jurul taliei.

— Aşadar, spuse Ethel, atingându-i umărul. Eu am început să fac schi nautic când eram copil, într-o tabără religioasă. O poveste amuzantă, pentru o altă ocazie. Oricum, ţine-te bine şi lasă-te pe spate, şi ţine schiurile perpendiculare faţă de barcă. Hai să te ridicăm, e ca şi cum te-ai ridica dintr-un scaun. Frânghia trebuie să treacă printre schiuri. Dacă – de fapt atunci când – cazi, dă-i drumul imediat.

— În caz că mor, îmi iau rămas-bun de pe acum.

Ethel râse.

— Adio, Frank! Mi-a părut bine să te cunosc.

Frankie trecu peste marginea şalupei în apa murdară şi maronie a râului. Ţinând strâns schiurile într-o mână, înotă până în spatele şalupei şi petrecu mai mult de cinci minute încercând să-şi vâre picioarele goale în legăturile de cauciuc. De cel puţin trei ori reuşi să-şi pună schiurile şi să cadă imediat în faţă, fiind nevoită să lupte pentru a se ridica din nou, ţinându-şi în tot acest timp gura strâns închisă. Ideea de a bea din apa asta o speria mai mult decât muşcătura unui şarpe.

În cele din urmă reuşi să se ridice în poziţia potrivită. Se lăsă pe spate, trecu frânghia printre schiuri, se prinse de bară şi dădu din cap.

Şalupa porni, târând-o. Frankie se luptă să-şi ţină schiurile fixe. Ambarcaţiunea acceleră.

Frankie fu ridicată pe jumătate şi căzu cu faţa în jos. Şalupa vină strâns şi se întoarse.

Ethel îi aruncă frânghia.

— Lasă-ne să te tragem! Pornim când pari stăpână pe tine.

Frankie dădu din cap, cu gura bine strânsă, încercând să nu se gândească la faptul că apa îi intra în ochi şi în nas.

Mai avu nevoie de patru încercări, şi până atunci Frankie era deja prea obosită să se mai lupte cu frânghia sau cu viteza. Se lăsă doar pe spate şi se ţinu, gândindu-se: „De câte ori mai trebuie să încerc?” Şi apoi, cu viteza unei respiraţii, era în picioare în spatele şalupei, chinuindu-se să-şi ţină schiurile fixe şi greutatea egal distribuită.

Văzu cum cei din barcă o aplaudau. Se menţinu în picioare în apa mai calmă din siajul alb, cu schiurile bufnind şi căzând peste apă. Vântul îi ridica părul, iar soarele fierbinte strălucea deasupra ei şi, pentru un moment minunat, îngheţat în timp, fu doar o fată care participa la o

petrecere pe plajă, cu prietenii ei. Se gândi la Finley, la cum o învățase să facă surf pe valurile care se rostogoleau spre țărm. „Am prins valul, Fin. Uită-te la mine!”

Fu năpădită de o bucurie atât de adâncă, dulce şi pură, încât nu-i mai rămânea de făcut decât un singur lucru. Îşi înălță capul şi scoase un urlet de lup.

În seara aceea, apusul coloră lumea în mov şi roşu. La distanță, dincolo de panglica râului, luminile din centrul Saigonului sclipeau.

Grupul de pe plajă se liniştise odată cu scăderea luminii. Plini de burgeri, cartofi prăjiți şi bere americană, pe jumătate beți, toți stăteau în jurul unui foc de tabără.

Frankie, ametită plăcut de cele trei beri băute, se sprijinea de Ethel. I se părea cel mai natural lucru din lume să se țină de mâini.

— Mai spune-mi, murmură ea.

— Iarba este atât de verde, că te dor ochii, spuse Ethel. Bunicul meu a găsit terenul acela şi a strâns fiecare dolar pe care l-a putut economisi din munca lui de fierar pentru a-l cumpăra. Nimic nu-mi place mai mult decât să călăresc toamna pe drumurile de țară, în galop. Veți veni odată acolo tu şi Barb. Vom face grătare şi vom călări şi vom uita tot ce am văzut aici.

Frankie iubea poveştile lui Ethel despre Virginia; târgurile de țară, concursurile 4-H, întâlnirile sociale de la biserică. Păreau să fie dintr-o lume care nu mai exista.

— Nu te las să te întorci fără mine, spuse Frankie.

Înainte ca Ethel să poată răspunde, Jamie se împletici şi se ridică în picioare în fața lui Frankie.

Ea se temea să se uite la el. Păstrase distanța întreaga zi, deoarece îşi simțea zidul de apărare slăbit din cauza berilor băute, a camaraderiei acestei zile şi a straniului sentiment că acestea erau zilele cele bune, poate – oricât de imposibil părea – cele mai bune zile din viețile lor.

Jamie era acum oficial pe lista celor al căror serviciu se încheia curând. Ordinele lui de lăsare la vatră sosiseră şi mai avea de stat mai puțin de trei luni. Ca toți ceilalți aflați pe picior de plecare, începuse să se îngrijoreze că nimic nu avea să funcționeze în viața lui, că Vietnamul îl distrusese cumva şi că nu avea să plece viu de aici. Şi în fiecare zi, Frankie se confrunta cu realitatea faptului că el era cu o zi mai aproape de plecare.

— Dansează cu mine, spuse el, întinzându-i mâna.

Treaz fiind, nu ar fi făcut acest lucru, nu în fața tuturor, într-o seară în care dorul din privirea lui era evident, iar ea nu ar fi fost de acord într-o altă seară. Dar acum, cu trei beri în corp şi cu Ethel care pleca, Frankie nu avu tăria de a-i spune nu. Îl lăsă să o tragă în picioare.

El o conduse mai departe şi o luă în brațe.

Mâinile lui îi mângâiară spatele, coborând dincolo de curbura taliei. Ea îi simți degetele strecurându-se sub elasticul pantalonilor ei scurți.

Se întinse şi-i mută mâna mai sus.

— Fii un cercetaş de treabă!

— Mă vrei, McGrath, spuse el. Şi Dumnezeu ştie că şi eu te vreau.

Ea îşi ridică privirea.

— Nu contează ce vrem noi.

— Haide mâine cu mine la Maui, pentru R&R[20].

— Sarah nu ar aprecia asta, spuse Frankie. Ştia că Jamie se întâlnea cu soția lui în aceste escapade. Odată ce o vei vedea, vei uita cu totul de mine.

El se aplecă în față atât de încet, încât ştia că se aştepta ca ea să-l oprească, dar nu o putu face. Jamie îi sărută gâtul.

---

[20] Rest and Relaxation – Odihnă şi relaxare, permisiile primite de soldați în timpul războiului.

Ea îl lăsă să o facă mai mult decât ar fi fost înțelept, apoi îl împinse, simțindu-i imediat lipsa.

— Nu. Te rog.

— De ce nu?

— Ştii de ce, spuse ea încet.

— M-ai fi putut iubi? o întrebă el la fel de încet.

Ea îşi dorea atât de mult să răspundă „Deja o fac”, încât avu nevoie de fiecare strop de voință pentru a zâmbi. Îi atinse fața, lăsându-şi mâna să-i mângâie pielea pentru un moment, încercând să-i spună astfel cuvintele pe care nu îndrăznea să le rostească. Apoi se îndepărtă de el cât încă mai avea puterea să o facă şi se aşeză din nou lângă Ethel.

— Tipul ăsta te iubeşte, rosti Ethel cu blândețe.

Sentimentele ei pentru Jamie nu erau un subiect despre care să poată vorbi, nici măcar cu Ethel. Se sprijini de prietena ei.

— Cum voi face asta fără tine?

— Şi eu te iubesc, Frank. Şi vei fi în regulă fără mine.

Fără mine.

Poate că era vorba de cele trei beri băute sau de seara stranie care se lăsa, ciuruită de sunetele războiului îndepărtat, dar Frankie se simți copleşită de un val de dor de casă, care o făcu să se gândească la Finley. *Nicio rămăşiță.* Era sătulă să mai piardă oameni.

— Cred că am înnebunit de la pufarine, spuse Ethel. Nebună de legat. Pentru că nu vreau să plec.

— Şi eu sunt nebună, pentru că nu vreau să te văd plecând.

Focul trosni şi pocni. Slim prăjea o bezea la una dintre flăcările acestuia. Muzica fusese dată mai încet.

Dintr-odată, noaptea erupse într-o explozie de zgomot şi culoare. Explozii roşii, trasoare care brăzdau cerul întunecat. Nu foarte departe, se auzea bubuitul ritmic al unei mitraliere.

Mitraliorul elicopterului alergă la ei.

— Îmi pare rău, gaşcă. Tocmai am fost apelaţi. Este nevoie de Seawolves în Rocket City. Petrecerea s-a terminat.

Frankie se uită la Ethel.

— Rocket City?

— Pleiku. Este sus, în munţi. E un loc periculos.

Petrecerea se dispersă, oamenii alergară la elicopter, la şalupă şi la cele trei jeepuri ascunse în tufişuri. Frankie şi prietenii ei urcară în elicopter, care se ridică cu repeziciune în aer.

Terenul de dedesubt era brăzdat de explozii. Sus în aer, bombele, rachetele şi gloanţele şuierau în jurul lor, aprinzând pete de un portocaliu puternic în întunericul din jur. Persista mirosul de fum.

Elicopterul viră strâns şi urcă în viteză.

— Trag în noi, strigă Slim în casca de comunicaţii. Al dracului de nepoliticos după o zi la plajă.

Elicopterul viră atât de brusc, încât Frankie ţipă. Jamie o cuprinse cu braţul şi o ţinu strâns.

— Este în regulă, McGrath, îi şopti el la ureche. Sunt aici.

Frankie rămase aşa un moment, apoi se trase de lângă el. Mitraliorul răspundea focului. Pac-pac-pac.

Un alt viraj, o altă manevră de evitare. Un avion de luptă trecu pe lângă ei; dedesubt, o bucată de junglă izbucni în flăcări roşii. Frankie simţi căldura exploziei încălzindu-i faţa.

Pac-pac-pac.

Mitraliera de la uşa elicopterului răspundea răpăind, iar cartuşele goale zornăiau pe podea.

Nu era nevoie decât de o lovitură norocoasă, şi elicopterul ar fi explodat. Nu se putu abţine să nu se gândească la Finley. Aşa fusese şi pentru el?

Totul se termină la fel de brusc cum începuse. Elicopterul se lăsă pe o parte şi cealaltă, coborî deasupra junglei pline de fum, apoi ateriză pe heliportul de la Thirty-Sixth.

La ora 3.00, în complex se auzi urletul sirenei de alarmă. Apoi se auziră elicopterele care se apropiau. O mulțime. Câte un Dust Off după altul ateriza în ploaia care turna, plin de răniți. Frankie, Barb şi Ethel se ridicară împleticindu-se din paturi şi alergară la heliport, ajutând la descărcarea răniților. Frankie îşi petrecu următoarele opt ore lângă Jamie, trecând de la o operație la alta, până când fu atât de obosită, că abia se mai ținea pe picioare.

La orele 11.00, când ultimul pacient fu scos din sala de operații, Frankie se întinse amorțită după un mop şi începu să curețe podeaua, până când Jamie o opri.

— Am terminat, spuse el. Altcineva poate curăța sângele. Să mergem!

Dând din cap, ea îşi puse mantaua cea verde, îşi trase gluga pe cap şi îl urmă pe Jamie afară din sala de operații. Pasajul de lemn era inundat de apă. Ploaia cădea cu putere pe acoperiş. El îşi puse un braț în jurul ei, echilibrând-o, în timp ce se deplasau prin tabără.

Ajunşi la baraca lui, Jamie se opri; Frankie îşi dădu seama dintr-odată că era prea aproape de el, că-i atingea corpul cu al ei, aşa cum stăteau acolo, în pridvor, abia ieşiți din raza ploii. Un firişor subțire din sângele altcuiva curgea pe gâtul lui Jamie. Ea se întinse să-l şteargă.

Jamie aproape că zâmbi.

— Vrei să mă săruți înainte să pleci, spuse el. Ştiam eu.

— Distracție plăcută în Maui, spuse ea, stingherită de gelozia pe care o simțea la ideea că el avea să fie cu soția lui. Adu-mi ceva amuzant de acolo!

În ochii lui se vedea mai multă iubire decât ar fi trebuit să fie, şi probabil la fel şi în ochii ei.

— Te iubesc, McGrath. Ştiu că nu ar trebui...

Ea ar fi vrut să-i răspundă la fel, dar cum putea să o facă? Cuvintele erau creatoarele lumilor; trebuiau folosite cu atenție. El avea să se întâlnească cu soția lui, să vadă

fotografii cu fiul său.

— Îmi va fi dor de tine, spuse ea în schimb.

El făcu un pas în spate.

— Ne vedem într-o săptămână.

Privindu-l plecând, în minte i se derulă din nou momentul: *Te iubesc, McGrath.*

Poate că ar fi trebuit să i-o spună şi ea. Dar ce ar fi putut ieşi bun din iubirea ei pentru el? Jamie nu-i aparţinea ei. Atunci când nu mai putu suporta regretul, îşi puse din nou gluga şi se îndreptă spre baraca ei.

Deschise uşa şi-şi dădu seama dintr-odată de ceea ce uitase în timpul asaltului.

Barb stătea aşezată pe patul gol al lui Ethel.

— A plecat.

Frankie se aşeză lângă Barb, nederanjându-se nici măcar să-şi dea jos mantaua udă.

— Nu am apucat să ne luăm rămas-bun.

— Nici nu a vrut. Probabil s-a strecurat când ne uitam noi în altă parte. Ticăloasa!

Aşa era în Vietnam; oamenii veneau, îşi făceau turul, apoi plecau. Cei norocoşi, ca Ethel, zburau acasă într-o bucată. Unii voiau petreceri de rămas-bun, alţii voiau să plece în tăcere. Unii le voiau pe amândouă. Oricum ar fi fost, într-o bună zi te trezeai, iar prietenul tău era plecat.

Războiul era plin de despărţiri, iar cele mai multe nici măcar nu aveau loc; era mereu prea târziu sau prea devreme.

Aşa cum se întâmplase cu Finley.

Ea îşi luase rămas-bun de la fratele ei la mult timp după ce cuvintele încetaseră să mai aibă vreo însemnătate pentru el. Acesta era unul din lucrurile pe care le învăţase în război; nu era niciodată suficient timp alături de oamenii care contau.

Plouă întreaga săptămână care urmă. Nu o ploaie

musonică, ce acoperea totul cu o perdea de apă, ci doar una mocănească, un *pic-pic-pic* enervant, care demoraliza pe toată lumea. Chiar şi întâlnirile de la clubul ofiţerilor luaseră o pauză. Nimeni nu avea chef de petrecere pe o astfel de vreme.

Acum, pe măsură ce se apropia miezul nopţii, Frankie era în sala de operaţii, îmbrăcată cu halat, mănuşi, bonetă şi mască, şi închidea o incizie. Nu departe, noul doctor, Rob Aldean, din Kentucky, încerca să salveze piciorul unei tinere vietnameze. În timp ce Jamie era în Maui, pentru R&R, împreună cu soţia lui, ei rămăseseră doar cu doi chirurgi, insuficient pentru a face faţă răniţilor. Pentru a înrăutăţi lucrurile, încă nu o înlocuiseră pe Ethel, aşa că aveau şi prea puţine asistente. Pe mese zăceau patru pacienţi în aşteptarea operaţiilor, cu mai mulţi în triaj şi în pavilionul preoperator.

Pe peticul de piele maro al soldatului care zăcea anesteziat în faţa lui Frankie strălucea o lumină puternică.

După ultima cusătură, ea îşi lăsă instrumentele însângerate pe tavă şi-şi dădu jos mănuşile.

— Îl rog pe Sammy să te ducă în salonul postoperatoriu, soldat Morrison, spuse ea cu glas tare, deşi pacientul nu o putea auzi.

Auzi sunetele distante ale unui elicopter care se apropia. Doctorul Rob se uită în sus, privirea lui îngrijorată întâlnind-o pe a lui Frankie. Erau la capătul puterilor.

Doar un elicopter.

— Slavă Cerului, spuse Frankie.

Rob se întoarse la lucru.

Uşile sălii de urgenţă se dădură de perete, şi o Barb îmbrăcată cu halat şi cu mănuşile puse intră alături de doi infirmieri care duceau un pacient însângerat pe o targă.

— Avem nevoie de un chirurg. Şi de tine, Frankie. Urgent!

Frankie îşi dădu seama că era vorba de ceva rău, după

privirea lui Barb.

Frankie îşi spălă mâinile şi luă o pereche nouă de mănuşi, punându-şi-le cu rapiditate.

Soldatul de pe targă avea un tricou înmuiat în sânge şi pantaloni care fuseseră tăiaţi la nivelul coapsei. Îşi pierduse piciorul stâng de la genunchi, şi un infirmier înfăşurase ciontul însângerat, dar rana aceea nu era nimic pe lângă cea pe care o avea la piept.

Un strat gros de sânge roşu întunecat îi acoperea faţa. Ea îi luă plăcuţele de identificare.

— Hei, căpitane C...

Callahan.

Jamie.

Se uită la Barb şi văzu durerea din ochii prietenei ei.

„îmi pare rău", se citea pe buzele lui Barb.

— Elicopterul lui a fost doborât, doamnă, spuse unul dintre infirmieri.

Frankie şterse sângele de pe faţa lui Jamie şi văzu rana groaznică de la nivelul craniului.

— Rob! strigă ea. Treci aici! Acum!

Doctorul veni, se uită la Jamie şi apoi la Frankie.

— Nu va rezista, Frankie, ştii asta, şi avem...

— Salvează-l, doctore! Cel puţin încearcă!

Prinse mâna rece şi inertă a lui Jamie.

— Te rog! Te *rog!*

CAPITOLUL 11

Jamie stătea întins într-un pat Stryker la Neuro, gol sub un cearşaf, cu faţa bandajată atât de complet, încât nu se vedea decât un ochi închis. Un tub i se strecura printr-o nară. Un ventilator îl ajuta să respire. O altă maşinărie îi monitoriza bătăile inimii. Rob, chirurgul, făcuse tot ce putuse, apoi se dăduse în spate, clătinând din cap,

spunând:

— Îmi pare rău, Frankie. Îi voi scrie mâine soției lui. Ar trebui să-ți iei rămas-bun.

Acum Frankie stătea lângă patul lui Jamie, ținându-l de mână. Căldura pielii lui indica faptul că era deja cuprins de infecție.

— Te ducem la Third, Jamie. Rezistă! Mă auzi?

Mintea lui Frankie derula ultimul lucru pe care i-l spusese Jamie. *Te iubesc, McGrath.*

Şi ea nu-i spusese nimic.

Dumnezeule, cât îşi dorea să-i fi spus adevărul, îşi dorea să se fi sărutat, măcar o dată, ca să aibă acum acea amintire.

Ar fi trebuit să... Ce? Ce ar fi trebuit să facă? Ce ar fi putut face? Iubirea era importantă în această lume distrusă, dar la fel era şi onoarea. Ce ar fi fost una fără cealaltă? El era căsătorit, şi Frankie ştia că îşi iubea soția.

— Eşti puternic, spuse ea, cu vocea gâtuită. Asistenta din ea ştia că nimeni nu era suficient de puternic pentru anumite răni; femeia din ea dorea să creadă într-o recuperare imposibilă.

— Locotenente? Locotenente?

Vocea părea să vină de departe. Iritantă, enervantă, ceva ce trebuia îndepărtat.

Îşi dădu seama că lângă ea stăteau doi infirmieri. Realiză cu întârziere că unul din ei îşi pusese mâna pe umărul ei.

Îşi ridică privirea la el. De cât timp era aici? O durea spatele, iar capul îi bubuia în spatele ochilor. I se părea că trecuseră câteva ore, dar nu fusese atât de mult.

— A sosit elicopterul. Va fi trimis la Third. Îl aşteaptă o echipă de neurologi.

Frankie dădu din cap, îşi împinse scaunul în spate şi se ridică în picioare. Timp de o secundă, picioarele îi tremurară. Infirmierul o ajută să-şi păstreze echilibrul.

Ea văzu geanta de la picioarele lui.

— Acestea sunt lucrurile lui Jamie – ale căpitanului Callahan?

— Da, doamnă.

Frankie băgă mâna în buzunar şi scoase o cariocă şi o piatră gri pe care o primise de la un copil vietnamez. Părea că trecuse atât de mult timp de când i-o îndesase în palmă. Devenise un fel de talisman pentru ea. Scrise „Luptă” pe o parte a pietrei şi „McGrath” pe cealaltă şi apoi o strecură în geantă.

Se aplecă şi îi sărută obrazul bandajat, îi simți febra şi şopti:

— Te iubesc, Jamie.

Se trase încet în spate şi se îndreptă. Avu nevoie de fiecare strop de voință pentru a sta deoparte în timp ce ei îl pregăteau de plecare şi-l scoteau apoi din salon, îndreptându-se spre heliport.

La jumătatea drumului, Frankie auzi un infirmier strigând „Urgență!” şi îl văzu începând compresiile toracice. Inima lui Jamie se oprise.

Frankie urlă:

— Salvează-l!

Îl ridicară pe Jamie în elicopterul care aştepta; infirmierul sări la bord şi continuă compresiile toracice, în timp ce aparatul se ridica încetişor de la sol.

Frankie rămase acolo, uitându-se în sus după Dust Off.

Văzu infirmierul oprind compresiile, făcând un pas în spate şi clătinând din cap.

— Nu vă opriți! Are o inimă puternică! strigă ea, dar vocea îi fu înecată de zgomotul elicelor. Nu vă opriți!

Elicopterul zbură în sus şi departe, cufundându-se în întunericul nopții, şi deveni un sunet îndepărtat, şi apoi până şi acesta se topi în depărtare.

Dus.

Cum i se putuse opri inima? Inima lui frumoasă, frumoasă...

Închise ochii, simțind cum lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Jamie, spuse ea cu vocea spartă.

Nu-şi dorea decât încă un minut, încă o privire, încă o şansă de a-i spune că nu fusese singur în ceea ce simțise, că, într-o lume diferită, într-un moment diferit, ar fi putut fi împreună.

Bubuitul mortierelor şi al rachetelor era singurul zgomot rămas, la fel de constant ca bătaia inimii ei. Când se întoarse, o văzu pe Barb aşteptând. Aceasta îşi deschise larg brațele.

Frankie păşi în îmbrățişarea prietenei ei, lăsându-se cuprinsă în brațe cât de mult îndrăzni.

Cuprinzându-se una pe cealaltă, se îndreptară spre clubul ofițerilor. Ca întotdeauna, dinăuntru pluteau valuri de fum şi se auzea muzica. We *Gotta Get Out of This Place*[21]. Noul lor imn.

Barb dădu laoparte perdeaua din mărgele.

Înăuntru erau vreo duzină de oameni, adunați în mici grupuri. Nimeni nu râdea, nu cânta sau dansa, nu în această noapte, nu în lumina celor întâmplate cu Jamie. Unele lucruri puteau fi uitate prin petreceri, date laoparte cu băutură şi droguri şi uitate momentan. Dar nu acesta.

Barb luă o sticlă de gin de la bar şi apoi o conduse spre o canapea desfundată, pe care se aşezară.

— Presupun că acum eşti pregătită pentru o băutură adevărată.

Frankie se aşează lângă prietena ei, sprijinindu-se de ea. Barb luă o înghițitură mare de gin şi îi dădu sticla lui Frankie.

---

[21] Trebuie să plecăm din locul acesta.

Ea se uită la sticlă un moment, aproape gata să spună „Nu, mulțumesc”, şi apoi se gândi: „Ce mama naibii?” Luă sticla, luă o înghițitură mare, lungă şi aproape că se înecă. Avea gust de alcool izopropilic. Era chiar mai rău decât whisky-ul băut – cu Jamie – în prima ei seară aici.

Eşti în siguranță, McGrath... Te țin eu.

Barb mai bău o înghițitură.

— Nu a fost deloc singur, Frankie. A fost aici, cu noi, prietenii lui, până la final. Asta înseamnă ceva. Şi a fost un afurisit de erou în sala de operații. Familia lui va şti acest lucru. Făcu o pauză, apoi ridică sticla: Pentru Jamie, spuse ea încet.

„Pentru Jamie”, se gândi Frankie, forțându-se să mai bea.

Avea nevoie de ceva care să-i amorțească durerea, închise ochii, dar în întunericul minții ei, nu văzu decât infirmierul care oprise compresiile.

Pentru un moment, Frankie îşi dori să nu fi fost asistentă, să nu fi fost înrolată în război, să nu fi lucrat la Neuro, să nu fi ştiut ce însemnau rănile lui Jamie şi oprirea resuscitării. Îşi dorea să-i spună cineva că totul avea să fie în ordine.

Dar aici nu era timp pentru minciuni.

— Mai este ceva, spuse Barb. Nu-mi place să aduc vorba acum...

— Ce este? spuse Frankie, obosită.

— Mi-au sosit ordinele de lăsare la vatră. Plec de aici în 26 decembrie.

Frankie ştiuse că acest moment trebuia să vină, dar tot o duru.

— Foarte bine pentru tine.

— Nu mai pot face încă un tur.

— Ştiu.

Finley. Ethel. Jamie. Barb.

— Sunt atât de sătulă să-mi iau rămas-bun, spuse

Frankie încet, închizându-şi ochii strâns, pentru a-şi reține lacrimile.

La ce erau bune lacrimile? Cine pleca era bun plecat. Plânsul nu putea schimba acest lucru.

— Pentru Jamie, spuse ea din nou, mai mult pentru ea decât pentru Barb, întinzându-se după sticlă.

30 septembrie 1967

Dragă Ethel,

Nu ştiu cum să scriu această scrisoare, dar dacă nu spun aceste cuvinte cuiva, voi continua să mă mint. Jamie a plecat.

Nu. Plecat este unul din acele eufemisme pe care le folosesc oamenii pentru a înfrumuseța lucrurile. A murit în fața mea, şi uneori simt că nu mai pot respira. Încerc să mă prefac că este bine, acasă cu familia lui, dar nu mă pot păcăli pentru multă vreme. Am obosit să mai pierd oameni dragi.

Au trecut trei zile de când s-a întâmplat. Vezi, şi eu fac acelaşi lucru. Trei zile de când a murit. E tot ce pot să fac ca să mă dau jos din pat. Nu plâng, nu-mi este rău. Sunt doar... amorțită, cred. Jalea mă sfâşie atunci când stau. Au nevoie de mine în sala de operații. Ştiu ce vei spune. Barb spune acelaşi lucru. Încerc din toate puterile să-mi pese de asta. Dar cum pot intra în sala de operații, ştiind că el nu este acolo? îl voi căuta, îl voi striga, şi altcineva îmi va răspunde.

Ai crede că, după ce mi-am pierdut fratele, ar trebui să fiu mai rezistentă. Nici măcar nu a fost al meu. Mă gândesc întruna la soția şi la fiul lui. Şi la înmormântare. Aş vrea să iau legătura cu ei, dar nu ar fi corect.

Nu e treaba mea să fac asta.

Mi-e dor de tine, fato. Mi-ar prinde bine acum echilibrul tău şi poate una din poveştile despre plimbarea în galop printre frunzele toamnei... sau chiar una din prelegerile tale despre grătarele mâncate la prânz.

Sper că totul este bine în lumea reală.

Cu drag,

F.

9 octombrie 1967

Dragă Frank,

Mi s-a rupt inima. Pentru Jamie, pentru fiul şi soţia lui, şi pentru tine şi toţi soldaţii pe care i-ar fi salvat. Al naibii război! Ţin minte cum m-am simţit atunci când l-am pierdut pe Georgie. Nu cred că există un cuvânt pentru o asemenea durere. Dar ştii ce voi spune. Ăsta este Vietnamul.

Întâlneşti oameni, formezi legăturile astea care se strâng în jurul tău, şi unii dintre cei pe care îi iubeşti mor. Toţi pleacă, într-un fel sau altul. Nu poţi să-i iei cu tine acolo, nu poţi. Nu este suficient timp, şi amintirile sunt mult prea greu de cărat. Îţi vei aminti de el mai târziu.

Deocamdată, continuă să rezişti câte o zi, Frank. Îţi trimit pace şi iubire, fato!

E.

13 octombrie 1967

Dragă Ethel,

Azi este suficient de cald să poţi prăji carne pe podeaua barăcii, jur! Transpir atât de mult, că trebuie să-mi şterg mereu ochii.

Mulţumesc pentru scrisoarea despre Jamie. Ai dreptate. Ştiu că ai dreptate.

Nu pot continua să mă gândesc la el. La dorinţe, la amintiri, la alegerile pe care le-am fi putut face. Din fericire pentru mine, Thirty-Sixth a fost liniştit în ultima săptămână. Dar poate că nu este bine aşa. Prea mult timp pentru gânduri.

Cred că sunt norocoasă că l-am cunoscut şi că am învăţat de la el. Prea multe afurisite de lecţii de învăţat aici, dar una dintre ele este cu siguranţă aceea că viaţa e scurtă. Nu sunt sigură că am crezut cu adevărat acest lucru înainte. Acum, ştiu.

Mulţumesc că-mi eşti alături, chiar dacă la jumătate de lume distanţă. Mi-ar plăcea să mai primesc o fotografie de

acasă. Mi-e dor de tine.

Te iubesc,
F.

Frankie puse stiloul jos, luă o gură din doza cu suc cald şi împături foaia albastră, subțire. Aplecându-se într-o parte, puse scrisoarea pe noptiera de lângă patul ei, lângă teancul de scrisori de acasă, pe care le recitea.

Avea să le scrie şi părinților ei. Nu le scrisese de la moartea lui Jamie, incapabilă să găsească cuvintele prin care să înfrumusețeze viața ei de aici.

Probabil le putea scrie, spunându-le că era în siguranță, bine. Asta îşi doreau ei să audă. Deşi adevărul era că asta îşi dorea mama ei să audă. Nu avea nicio idee ce-şi dorea tatăl ei. El nu-i scrisese nici măcar o dată.

Din ce înțelegea din scrisorile frecvente ale mamei ei, toată lumea de acasă vorbea despre muzică şi hipioți, şi despre aşa-numita vară a iubirii. Vara iubirii. (Nu exista nicio mențiune despre asta în *Stars and Stripes').* Era ceva vag obscen. Ca şi cum băieții nu mureau cu miile aici.

Se sprijini cu spatele de perete şi închise ochii, sperând să adoarmă. Voia să viseze despre Jamie – obsesia față de el devenise, într-un fel ciudat,

' ' confortabilă –, dar acum, în schimb, se gândea la ordinele de lăsare la vatră ale lui Barb, în decembrie.

Cum putea să supraviețuiască aici fără prietena ei? O bătaie în uşa barăcii o trezi din visare.

— Intră!

Uşa se deschise, şi în prag apăru un tânăr soldat agitat, al cărui măr al lui Adam se plimba în sus şi-n jos fără încetare.

— Locotenent McGrath?

— Da?

— Maiorul Goldstein vrea să te vadă.

— Când?

— Acum.

Frankie dădu din cap şi se ridică încet în picioare, îşi luă bocancii şi se încălţă. La clădirea administraţiei, bătu la uşa asistentei-şefe, auzi un „Intră!” mormăit şi deschise uşa.

Maiorul îşi ridică privirea. Frankie văzu epuizarea sa în umerii căzuţi şi în pungile de culoarea levănţicii de sub ochi.

— Te simţi bine, doamnă maior? o întrebă Frankie.

— *Câteva* zile mai grele, răspunse aceasta.

Frankie ştia că asistenta-şefă nu avea de gând să dezvolte mai departe acest subiect. Maiorul Goldstein era de şcoală veche. Exista un motiv serios în spatele ierarhiei. Fraternizarea ieşea din discuţie. Într-o lume în care se aflau oricum prea puţine femei şi majoritatea aveau ranguri inferioare şi mai puţină experienţă, trebuia să existe multă singurătate.

Cu siguranţă, bărbaţii de acelaşi rang i se considerau superiori.

— Vei fi transferată la spitalul de evacuare Seventy-First.

Frankie simţi un gol în stomac.

— Pleiku?

— Da. Este aproape de graniţa cambodgiană. În munţi. Junglă adâncă. Făcu o scurtă pauză. Lupte intense.

— Ştiu.

Maiorul Goldstein oftă adânc.

— Din punctul meu de vedere, pierderea ta e un mare rahat. Voi primi o asistentă nouă care să te înlocuiască, fără îndoială, dar ordinele sunt ordine. Eşti o asistentă dată naibii. Oftă din nou. Aşa că, normal, te pierd. Aşa funcţionează armata. Asigură-te că ţi-ai actualizat testamentul. Şi scrie-le părinţilor o scrisoare drăguţă înainte să pleci.

Frankie era prea uluită – prea speriată – pentru a spune altceva în afară de:

— Mulţumesc, doamnă maior.

— Crede-mă, locotenente McGrath, nu-mi vei mulțumi pentru asta.

Frankie ieşi din clădirea administrației cu mintea înceţoşată.

Pleiku.

Rocket City.

Trecu pe lângă un grup de bărbați care jucau fotbal pe plajă şi pe lângă o pereche de muncitori de la Crucea Roşie, care stăteau pe două scaune pliante pentru plajă, urmărind meciul. Alți câțiva bărbați fără cămăşi stăteau aşezați la soare. Cineva pregătea ecranul şi proiectorul pentru filmul din această seară.

O găsi pe Barb aşezată pe un scaun de plajă, citind o scrisoare de acasă. Frankie se aşează lângă ea.

— Am fost transferată la Seventy-First.

Barb luă o gură mare din ginul ei tonic.

— Mamă. Nimeni nu i-o trage mai bine unei femei decât armata asta făcută pentru bărbați.

— Mda.

— Când plecăm?

Frankie crezu că auzise greşit.

— Noi?

— Dragă, ştii cât îmi place să călătoresc. Pot să mă transfer cu tine. Fără glumă. Dumnezeu ştie câtă nevoie au de noi acolo.

— Dar, Barb...

— Fără alte discuții, Frankie. Cât mai stau în locul ăsta uitat de Dumnezeu, stau cu tine.

Uşa barăcii se trânti de perete. Fără nicio bătaie. În interiorul întunecat năvăli o rază fierbinte de soare.

Barb stătea în prag, îmbrăcată într-un tricou şi pantaloni scurți kaki şi bocancii de luptă pe care îi purtase în această dimineață în sala de operații. Coafura ei afro era mai mare acum; în ultimele câteva săptămâni, o lăsase de izbelişte,

numind acest lucru rebeliunea ei privată.

Lângă Barb stătea o tânără, purtând uniforma de paradă şi cărându-şi bagajele regulamentare, alături de o geantă de călătorie din pânză. Fardul albastru electric atrăgea atenţia la ochii ei largi deschişi, înfricoşaţi. Frankie îşi dădu seama că biata fată tremura.

— Sunt Wilma Cottington din Boise, Idaho, spuse ea, încercând să vorbească fără să se bâlbâie.

Barb spuse:

— Ţinutul cartofilor.

— Soţul meu este în Da Nang, zise Wilma. Am venit după el.

— Un soţ aici. Ce norocoasă!

Frankie făcu un scurt contact vizual cu Barb. Ştiau amândouă că un soţ aflat în Vietnam era, potenţial, un noroc. Sau un mare ghinion.

— Eu sunt Frankie. Se ridică în picioare. De ce nu îţi despachetezi bagajele? îţi arătăm ce e pe aici după ce termini.

Wilma privi de jur-împrejurul barăcii.

Frankie ştia exact ce gândea şi ce simţea.

Ele toate fuseseră odată ţestoase, iar Thirty-Sixth era un adevărat carusel de oameni care veneau şi plecau. Wilma avea să se descurce – să devină o asistentă mai mult decât competentă – sau nu. Cel mai probabil, da, chiar fără Frankie sau Barb, care să o înveţe. Maiorul Goldstein avea să o pună la început în schimbul de la Neuro.

Ciclul vieţii de la Thirty-Sixth.

Un şobolan traversă în fugă podeaua; Wilma ţipă.

Frankie abia observă rozătoarea.

— Nu e cel mai rău lucru pe care îl vei vedea, fetiţo! *Fetiţo.*

Probabil aveau aceeaşi vârstă, dar Frankie se simţea antică prin comparaţie.

— Nu bea apă decât dacă provine dintr-o pungă Lister,

Wilma, spuse Frankie. Pentru început, locul ăsta e la fel de bun ca oricare altul.

20 octombrie 1967

Dragă mamă şi tată,

Salutări din fierbintele şi umedul Vietnam.

Nu v-am povestit niciodată despre petrecerea noastră de pe plajă. Am făcut pentru prima dată schi nautic. Apoi am avut o minipetrecere americană cu dansuri şi grătare, pe plajă. Sunt piloții ăştia navali – Seawolves – care chiar ştiu să se distreze.

Prietena mea Ethel s-a întors acasă, iar lui Barb şi mie ne este dor de ea. Nu ştiam cât de intense pot fi prieteniile legate în timpul războiului.

Am fost la spitalul de evacuare Fhirty-Sixth timp de şase luni, şi se pare că armata vrea să mă mute acum în nord, în munții centrali, la Seventy-First. Vă voi trimite adresa când o voi avea. Vine şi Barb. Până atunci, îmi trimiteți, vă rog, nişte cremă de mâini, tampoane (dispar repede de la magazinul de aici, pentru că bărbații le folosesc pentru a-şi curăța armele), şampon, loțiune de curățare, şi aş aprecia cu siguranță nişte dulciuri. Ah, şi aproape am rămas fără parfum. Băieților le place când miros ca fetele de acasă.

Voi scrie de îndată ce mă instalez. Sunt nelinişti tă din cauza transferului, dar şi entuziasmată. Asta mă va ajuta să-mi dezvolt abilitățile profesionale. Îmi pare rău că nu am scris un timp. Am pierdut un prieten bun de curând şi nu m-am simțit prea grozav. Dar acum sunt mai bine. Nu prea avem aici timp pentru jelit, chiar dacă am avea suficiente motive. Oamenii vin şi pleacă. Dar iubesc această meserie. Este important să ştiți asta, şi că sunt bucuroasă că am venit aici. Chiar şi în zilele rele, chiar şi în cele mai proaste, cred că asta este menirea mea şi că aici trebuie să fiu. Finley mi-a spus odată că aici s-a regăsit, că oamenii lui erau importanți pentru el, şi ştiu acum ce a simțit.

Vă iubesc pe amândoi,
F.

Frankie văzu prima dată Pleiku din aer, din elicopterul de aprovizionare, uitându-se în jos la jungla verde şi deasă de dedesubt. Barb stătea în cealaltă uşă a elicopterului, uitându-se, la rândul ei, în jos.

În jungla deasă de pe munte fusese curăţat un petic plat de teren – un pătrat uriaş de pământ roşu care conţinea un amalgam de corturi, construcţii Quonset şi clădiri temporare. Uitându-se la ea, Frankie îşi aminti – sau înţelese, în final – că Seventy-First era un spital chirurgical mobil al armatei. Îşi dădu seama dintr-odată ce însemna acest lucru. Mobil. Temporar, în junglă, aproape de graniţa cambodgiană, unde Viet Congul cunoştea fiecare cărare şi luminiş, unde plantau bombe pentru a-şi ucide inamicii americani. Colaci de sârmă ghimpată separau complexul de jungla care îl înconjura din toate părţile.

Elicopterul coborî spre heliport. Barb şi Frankie săriră jos, şi câţiva soldaţi se apropiară pentru a descărca proviziile, inclusiv bagajele asistentelor. Totul înăuntrul, în jurul său privitor la elicoptere trebuia făcut cu repeziciune; Charlie nu avea nicio ţintă mai potrivită decât un elicopter la sol.

— Locotenenţii McGrath şi Johnson? întrebă un bărbat scund, îndesat, îmbrăcat cu o uniformă decolorată. Sunt sergentul Alvarez. Urmaţi-mă!

Frankie îşi ţinu boneta cu mâna şi se aplecă sub elicele care se învârteau. Praf roşu se ridica de jos, formând vârtejuri, şi i se strecura în ochi, în nas, în gură.

El arătă spre cea mai apropiată clădire Quonset şi strigă:

— Urgenţele. Acela e pavilionul preoperator. Continuă să meargă şi ajunse lângă o altă baracă, cu intrarea protejată de saci cu nisip: Sala de operaţii. În apropiere se află o bază aeriană mare, continuă el, precum şi satul Pleiku. Nu

mergeți nicăieri fără escortă.

Le conduse mai departe prin tabăra prin care personalul se mişca grăbit. Nu era mare lucru aici – nişte clădiri Quonset, un şir de barăci de lemn dărăpănate, corturi. Totul era pătat cu roşu şi înconjurat de sârmă ghimpată şi protejat de soldați înarmați, stând în turnurile de pază.

— Morga, spuse el, arătând în stânga.

Frankie văzu un infirmier obosit, care împingea printre uşi o targă pe roți, pe care era întins un soldat, într-un sac pentru cadavre. Înăuntru, văzu saci clădiți pe mese şi paturi de campanie, şi câțiva chiar pe jos.

— Ştiu că arată ca naiba, în comparație cu Thirty-Sixth, spuse sergentul, fără să se oprească. Şi sezonul ploios ține aici nouă luni, dar avem şi noi avantajele noastre.

Le arătă o zonă numită „Parcul”, care era de fapt un şir de bananieri în putrezire, cu coroanele aplecate şi distruse, şi o piscină înălțată, plină de apă maro şi de frunze. Într-o parte se afla un bar în stil tiki, decorat cu torțe şi cu un semn pe care scria „Aici se vorbeşte Hula”. Lângă el, un bunker protejat cu saci de nisip şi o duzină de scaune pliante aşteptau mohorâte petrecăreții.

— Ofițerii organizează nişte petreceri mişto aici în parc, doamnelor. Aproape întotdeauna puteți găsi pe cineva, dacă vă simțiți supărate sau triste. Nu prea există loc pentru alte emoții aici, în Rocket City.

Arătă spre baraca ofițerilor şi trecu pe lângă un şir de cabane de lemn care nu arătau deloc impresionant. Drept în față se aflau latrinele şi duşurile.

— Pe la ora 15.00, apa se simte aproape caldă, spuse el. La ultima cabană din lemn, ridicată pe un şir de cărămizi din beton şi protejată de saci cu nisip, se opri şi se întoarse spre ele: Casă, dulce casă! Aranjați-vă, doamnelor locotenent, adăugă. Vi se pare că e linişte? Nu va dura. Luptele din Dak To au fost brutale săptămâna aceasta.

Genţile voastre vor fi livrate imediat. Schimburile sunt de la ora 7-0-0 la ora 19.00, şase zile pe săptămână, dar dacă avem prea puţin personal şi, la naiba, mereu avem prea puţin personal, muncim până suntem gata.

Le deschise uşa.

Mirosul aproape că o făcu pe Frankie să se înece. *Umezeală. Mucegai.*

Insectele şi moliile de praf zburau peste tot prin aer. Înăuntrul spaţiului mic, urât mirositor, erau două paturi de campanie, şi pe fiecare erau pături de lână împăturite şi câte o pernă despre care ea ştia deja că nu le vor folosi, şi două noptiere şubrede. Praful roşu acoperea totul, chiar şi tavanul. Pentru prima dată, se gândi cu drag – şi nostalgie – la baraca lor de la Thirty-Sixth.

Frankie se întoarse să-i mulţumească sergentului, dar el plecase deja. O urmă pe Barb în interiorul barăcii.

Rămaseră acolo, umăr lângă umăr.

— Mama ar leşina, spuse Frankie în cele din urmă.

— Fată albă răsfăţată, răspunse Barb.

Frankie îşi aruncă poşeta şi geanta de călătorie pe patul cel mai apropiat. Acestea aterizară cu un scrâşnet metalic, care nu-i inspira prea mare încredere pentru un somn odihnitor. Simţi insectele ospătându-se pe picioarele şi mâinile ei goale. Plesnindu-şi coapsa, îşi despachetă cele câteva lucruri şi aranjă cu grijă fotografiile de familie pe noptiera cea şubredă. Apoi scoase o fotografie cu Jamie; în ea, Jamie se sprijinea de un stâlp, cu o bere în mână, oferindu-i unul din acele zâmbete care ridicau moralul tuturor. Barb îşi despachetă posterele. Le prinse pe perete, un trio cu idolii ei: Martin Luther King Jr., Malcolm X şi Muhammad Ali refuzând să fie recrutat, având înscrise următoarele cuvinte de-a latul corpului: „N-am nicio treabă cu Viet Congul”.

Frankie deschise dulapul care scârţâia şi văzu că era plin

de excremente de şobolani.

— Rahat, spuse ea. Şi spun asta literal. Rahat.

Începu să râdă, apoi auzi sunetul unui elicopter care se apropia. Îşi plesni din nou coapsa, şi când ridică mâna, aceasta era însângerată.

— Şi eu, care credeam că avem timp să jucăm ceva, spuse Barb.

— Sau să ne facem unghiile, răspunse Frankie, dându-şi jos pantalonii scurți.

Îşi puse pantalonii de uniformă şi-şi adună proviziile: o brichetă, un sul de pansament, foarfece, o lanternă, gumă de mestecat şi o cariocă. Îşi trecu prin gaica pantalonilor un tub subțire de cauciuc, în caz că ar fi fost nevoită să pună o perfuzie, şi-şi prinse o pensă Kelly la centură. Nu ştiai niciodată când erau suficiente materiale sau nu, şi pregătirea minuțioasă putea salva vieți.

Afară, duduitul elicelor elicopterelor era asurzitor.

Frankie şi Barb alergară pe lângă heliport, unde erau descărcați răniții dintr-un Dust Off şi încărcați într-o ambulanță. Bărbați acoperiți de sânge şi noroi lucrau împreună, strigând unii la alții peste zgomotul elicelor. În aer plana un şir de elicoptere, fiecare aşteptându-şi rândul să poată debarca răniții.

Un infirmier negru cărunt făcea triajul urgențelor, determinând când avea să fie consultat fiecare rănit. Capre de lemn erau instalate rapid, pentru a susține tărgile pe care aşteptau soldații. Un paravan în partea din spate îi separa pe cei care nu aveau şanse.

— Locotenenții Johnson şi McGrath, spuse Barb. De la Thirty-Sixth. Asistente de chirurgie.

El se uită la uniformele lor însângerate şi pătate, însemna că trecuseră prin greutăți.

— Slavă Domnului, spuse el, suficient de tare pentru a se face auzit peste zgomotul făcut de bărbații care strigau şi

elicopterele care aterizau şi decolau. Arătă spre o clădire Quonset. Sala de operaţii 1. Raportaţi-i lui Hap! Dacă nu are nevoie de voi acolo, încercaţi la preoperator.

Frankie şi Barb erau la jumătatea drumului, când se auzi sunetul asurzitor al sirenei. Câteva secunde mai târziu, o bombă explodă nu departe de ele. Un val de ceva care suna ca pietrişul împrăştiat lovi baraca. Aerul mirosea îngrozitor a fum şi a ceva acru.

Ceva fluieră peste capul lui Frankie şi se izbi de pământ în spatele ei.

Ajunse la sala de operaţii 1, Frankie deschise uşa.

Înăuntru: Lumini puternice. Bărbaţi care îşi aşteptau rândul la operaţii, întinşi pe mese.

Ea şi Barb se spălară pe mâini, apoi îşi luară câte un halat, bonete, măşti şi mănuşi şi-l găsiră pe Harry „Hap" Dickerson, un locotenent-colonel, care opera fără asistentă o rană abdominală profundă.

— Locotenenţii McGrath şi Johnson, domnule. Raportăm la datorie!

— Slavă Domnului! Căruciorul e acolo, îi spuse Hap lui Frankie. Johnson, acela e căpitanul Winstead. Va avea nevoie de ajutorul tău.

— Da, domnule.

Barb alergă înspre celălalt doctor.

Explodă o altă rachetă, aceasta suficient de aproape pentru a zgudui clădirea Quonset. Luminile slăbiră şi apoi se stinseră.

— Rahat. Generatoarele! strigă Hap.

Frankie îşi scoase lanterna şi o aprinse, direcţionând îngustul fascicul de lumină galbenă către rană.

Câteva secunde mai târziu, luminile se aprinseră din nou, însoţite de murmurul generatoarelor de urgenţă.

Exploziile continuară, aruncând o ploaie de foc asupra complexului. Bum. Poooc! Exploziile erau atât de aproape,

încât lui Frankie îi clănțăneau dinții.

Zgomotul era îngrozitor, lăsându-i lui Frankie impresia că erau de-a dreptul în iad. Elicoptere care veneau şi plecau, atacul mortierelor care continua fără încetare, murmurul aparatelor de sucțiune, bâzâitul generatoarelor, pâlpâitul luminilor din cauza scurgerilor de electricitate, şuierul ventilatoarelor.

— Hap! E Reddick! Are necazuri, strigă cineva peste toate aceste zgomote.

— Poți închide? o întrebă Hap pe Frankie, făcând un pas în spate de lângă pacient.

— Da, spuse Frankie, dar mâinile îi tremurau.

Cusutul unei incizii era una; a face acest lucru cu prea puțini doctori şi asistente, cu electricitatea care fluctua şi cu bombe care aterizau în apropiere era cu totul altceva.

Închise ochii, şi-l aduse pe Jamie în minte, apoi pe Ethel. Le simți prezența alături de ea.

Nu te teme, McGrath!

Auzi vocea lui Jamie în minte. *E ca şi cum ai coase, McGrath. Nu ştiu toate femeile să facă asta?*

Frankie dădu haosul din jur laoparte; când se simți calmă, închise rana abdominală, apoi dădu pacientul pe mâna unui infirmier, îşi spălă mâinile, luă o pereche nouă de mănuşi şi-l urmă pe Hap lângă o altă masă.

— Hei, frumuşico, îi spuse pacientul, cu vocea împiedicată, în timp ce pleoapele îi deveneau tot mai grele. Era un marinar, şi anestezia începea să-şi facă efectul. Eşti aici să vezi ce fac?

Ea se uită la plăcuțele lui de identificare.

— Hei, soldat Waite.

Îşi păstră privirea asupra feței lui, având grijă să nu coboare înspre picioare, care îi fuseseră amândouă tăiate de la jumătatea coapsei. Tuburi galbene, groase drenau sângele de la rana lui de la piept, pompându-l într-o maşină care îl

aspira, lângă bocancii pătați de sânge ai lui Hap.

O altă rachetă. Aproape.

— Ne țintesc pe noi, urlă cineva. Stingem luminile în trei... doi... unu.

Luminile se stinseră.

— Jos!

— Coboară masa, spuse Hap.

— Bagă-mă în joc, domnule antrenor, mormăi soldatul Waite. Pot să marchez.

Frankie şi Hap lăsară masa de operații cât mai jos posibil.

Anestezista era întinsă pe podea, monitorizând aparatele la lumina lanternei.

Frankie îngenunche în sângele de pe jos şi-şi aprinse lanterna, ținând-o în gură.

Pentru următoarele 10 ore, îl urmă pe Hap de la o operație la alta, într-un întuneric complet; se uitau unii la alții doar la lumina lanternelor.

Răniți continuau să sosească, val după val de bărbați aduşi în bucăți, după luptele de la Dak To.

Soseau şi sud-vietnamezi; soldați şi civili. Copii. Umpleau saloanele, holurile, morga, erau puşi chiar şi afară.

În cele din urmă, Frankie observă că zgomotul scădea în intensitate.

Nu mai era niciun Dust Off care să aterizeze, niciunul care plana, aşteptându-şi rândul. Nu mai explodau bombe.

Nu se mai auzeau ambulanțele grăbindu-se spre sala de operații.

Luminile se aprinseră din nou, strălucind cu putere.

Hap îşi scoase boneta şi-şi coborî masca. Era mai bătrân decât crezuse Frankie, corpolent, cu o piele cu pori mari şi umbra întunecată a unei bărbi care începuse probabil să crească în timpul acestui asalt.

— Hei, McGrath, bună treabă! Prima zi la Pleiku, şi ai avut parte de un atac de mortiere.

— Aşa e întotdeauna aici?

Hap ridică din umeri. Fusese o întrebare prostească: Frankie ştia că în Vietnam nu există niciun „întotdeauna aşa”. Totul se schimba, se muta, murea; oameni şi clădiri apăreau şi dispăreau peste noapte, se construiau drumuri care erau apoi abandonate. Hap îşi aruncă echipamentul chirurgical într-un coş de gunoi care dădea pe dinafară şi ieşi din sala de operaţii.

Frankie rămase acolo, incapabilă să se mişte deocamdată; simţi oameni în jurul ei – asistente şi infirmieri care curăţau, care mişcau lucrurile din jur şi scoteau tărgile din sală.

„Mişcă, Frankie!”

Fu nevoie de un adevărat act de voinţă pentru a-şi ridica piciorul, făcând un pas. Se simţea ameţită, copleşită.

Ieşi din baracă. Pleoscăitul scos de şosetele ei îi spunea că – deşi imposibil – avea sânge înăuntrul tenişilor. O dureau picioarele de la atâta stat, iar genunchii o dureau de la cât stătuse pe podea. În faţa barăcii preoperatorii, văzu morţi întinşi pe tărgi, prea mulţi pentru ca să mai încapă la urgenţe. Nu mai văzuse atât de mulţi răniţi într-un singur episod de PIEMAS.

La morgă era şi mai rău. Sacii negri de cadavre erau clădiţi unii peste alţii. În întuneric se auzeau zgomote şi explozii îndepărtate. Ici şi colo, dincolo de sclipirea argintie a sârmei ghimpate, văzu grupuri de lumini galbene care se mişcau prin junglă. Inamicii erau dincolo de bariera de sârmă, abia în afara razei de acţiune a mitralierelor, observându-i, plantând bombe şi capcane.

Dând colţul după clădirea Quonset, o văzu pe Barb aşezată pe pământ, cu genunchii ridicaţi, cu spatele lipit de peretele de metal, cu boneta verde trasă pe frunte. Frankie se lăsă să alunece pe peretele barăcii şi se aşeză lângă ea.

Timp de un moment îndelungat, niciuna nu spuse nimic.

Sunetele distante ale războiului purtat în munți le însoțea respirațiile.

— Asta nu e vacanța la care ne-am înscris, spuse în cele din urmă Frankie, cu vocea tremurând. Îmi vreau banii înapoi.

Mâna lui Barb tremură în timp ce își scoase din buzunar o țigară cu marijuana, aprinzând-o.

— Ni s-a promis şampanie.

— Vorbind de săritul din lac în puț. Mi se pare că suntem în afurisitul de Mordor[22], zise Frankie.

— Habar n-am ce înseamnă asta.

— Înseamnă să-mi dai şi mie jointul[23] ăla.

Barb se uită la ea.

— Eşti sigură, fata cea cuminte?

Frankie luă țigara din mâna prietenei ei şi trase un fum adânc, începând imediat să tuşească. Râse pentru un moment, apoi spuse:

— Uite, mamă, mă droghez, apoi începu să plângă.

— Isuse, ce noapte! spuse Barb.

Frankie auzea tremurul din vocea lui Barb şi ştia că prietena ei avea nevoie de ea în noaptea aceasta, avea nevoie ca Frankie să fie cea puternică. Își şterse lacrimile şi se sprijini de Barb, punându-şi un braț în jurul umerilor ei.

— Sunt aici, fato.

— Slavă Cerului, rosti Barb încet. Apoi, şi mai încet, aproape şoptind, spuse: Cum vei face asta singură?

Frankie se prefăcu că nu aude.

CAPITOLUL 12

---

[22] Baza maleficului Sauron, în lumea fictivă creată de J.R.R. Tolkien în trilogia sa, *Stăpânul Inelelor.*

[23] Țigară rulată care conține marijuana pe lângă tutun.

Acum erau mai mult de 450 000 de americani în Vietnam, şi numai Dumnezeu ştia câţi dintre ei erau morţi sau răniţi. Cu siguranţă, răspunsul nu se găsea în *Stars and Stripes.* Mulţi dintre noii recruţi abia avuseseră parte de şase săptămâni de instrucţie. Spre deosebire de cel de Al Doilea Război Mondial, când soldaţii se antrenaseră împreună în plutoane şi merseseră la război alături de bărbaţii cu care se instruiseră, aceşti noi recruţi veneau singuri şi erau trimişi acolo unde era nevoie de ei, fără sprijinul unui pluton, fără camarazii pe care să se poată baza. Instrucţia de bază a armatei fusese scurtată, pentru a putea trimite bărbaţii în luptă mai repede; Frankie se întreba cine naiba decisese că mai puţină instrucţie era o idee bună, dar nimeni nu-i cerea părerea. Aveau şi zile bune, când soseau puţini răniţi, iar sunetul elicopterelor era îndepărtat; zile în care asistentele jucau jocuri, citeau romane şi scriau scrisori acasă, şi organizau expediţii MEDCAP în satele din jur, pentru a oferi servicii medicale. În zilele rele, Frankie auzea mugetul motoarelor elicopterelor Chinook, aparatele uriaşe care puteau transporta mai mult de două duzini de răniţi, şi ştia că vin necazurile. Uneori aceste asalturi erau atât de intense, numărul răniţilor atât de mare, iar rănile lor atât de grave, încât Frankie, Barb, Hap şi restul doctorilor şi asistentelor lucrau câte 18 ore neîntrerupt, atât cu soldaţi, cât şi cu civili, abia reuşind să ia o îmbucătură de mâncare sau o gură de apă.

Frankie învăţase să gândească repede şi să se mişte şi mai repede. Putea face mai mult decât îşi imaginase vreodată; putea începe o operaţie, putea închide un pacient, putea monta un tub de drenaj. Hap avea încredere în ea să administreze morfină şi-i explica fiecare pas în timpul operaţiilor, învăţând-o ce trebuia făcut. Iar unele din aceste lecţii aveau loc sub atacul direct al rachetelor, în condiţii

obligatorii de camuflaj, fără lumină, pe ploi torențiale.

Acum abia trecuse de ora 3.00, şi ultimul pacient fusese scos cu targa din sala de operații şi dus în salonul postoperator.

Nu se mai auzea niciun elicopter apropiindu-se. Niciun atac de mortiere. Nicio sirenă de alarmă.

Liniște. Nici măcar picăturile de ploaie.

Luă un mop şi începu să curețe sângele de pe pardoseala din ciment. Nu era treaba ei, dar o făcea oricum. Era atât moartă de oboseală, cât şi plină de adrenalină.

Împinse mopul în fața ei, făcând o cărare prin balta de sânge.

Sângele alunecă înapoi la loc.

Hap intră în sala de operații, dând din cap către sanitarul care stătea la birou, completând nişte hârtii.

Se apropie încet de Frankie, atingându-i umărul.

— Nu trebuie să cureți cu mopul, McGrath.

Se uita la ea cu privirea aceea – o cunoştea de-acum tristețe învăluită în compasiune, învăluită în înțelegere. Aşa se uitau cu toții unii la alții după un episod de PIEMAS, când nu puteai face altceva decât să numeri oamenii pierduți.

În ultimele zece zile, cele mai multe ploioase, Frankie petrecuse mai mult de 100 de ore alături de acest bărbat, lângă o masă de operație. Ştia că nu transpira niciodată, indiferent de cât de cald era sau cât de dificilă era operația; ştia că în momentele uşoare, murmura în barbă „nu-i păcat?”, iar în cele dificile, scotea un sunet furios cu gura. Ştia că poartă verighetă şi că-şi iubea soția şi era îngrijorat pentru fiul său cel mare. Mai ştia şi că îşi făcea semnul crucii de fiecare dată când termina o operație, şi că, la fel ca ea, purta un medalion cu Sfântul Cristofor alături de plăcuțele lui de identificare.

El îi zâmbi obosit.

— Pleacă de aici, Frankie! Mi se pare că am văzut lume dansând în Parc. Du-te şi eliberează-te puţin, altfel vei exploda.

Frankie ştia că avea dreptate. Îşi dădu jos halatul şi plecă din sala de operaţii. La baraca ei, îşi luă haine curate şi un prosop.

Făcu un duş pe întuneric, îşi spălă părul şi se îmbrăcă cu un tricou şi o pereche de pantaloni scurţi. Înapoi la baracă, îşi schimbă tenişii însângeraţi şi plini de noroi cu o altă pereche şi se îndreptă spre parc, unde o întâmpină muzica celor de la Beatles.

Văzu un trio de bărbaţi care stăteau lângă barul tiki improvizat, bând şi fumând. Şirul de bananieri foşnea lângă ei. Torţe tiki străluceau, galbene, şi trimiteau înspre cerul nopţii fum negru.

Barb era aşezată pe unul din scaunele de plajă de lângă casetofon, fumând o ţigară.

Frankie îşi trase un scaun şi se aşează lângă ea. O cutie de carton întoarsă cu fundul în sus, pătată, era folosită pe post de măsuţă de cafea; pe ea stăteau o sticlă pe jumătate goală de gin şi o scrumieră care dădea pe dinafară.

— Ai făcut duş, spuse Barb. Urăsc asta la tine.

— Aveam sânge şi sub braţ. Cum naiba se întâmplă asta? Şi apa era rece. Ar trebui să menţioneze asta în broşura turistică despre Pleiku.

— Hai să fim cinstite, tre' să fii nebun să vrei să vii aici.

Frankie se întinse după pachetul de ţigări şi-şi aprinse una.

— Am primit poşta azi. Fratele meu, Will, mi-a trimis asta, spuse Barb, dându-i lui Frankie o fotografie Polaroid cu mii de oameni aşezaţi pe jos, cu Casa Albă în fundal. Cineva ţinea în mână o pancartă pe care scria „Puneţi-l sub acuzare pe LBJ". Pe o alta se putea citi „Fiul meu a fost ucis în Vietnam. De ce?"

— De ce, într-adevăr, spuse Frankie, lăsându-se pe spate, încercând să scape de un cârcel la ceafă.

— Mama mi-a trimis un articol din ziar despre un marş în Washington. 100 000 de protestatari s-au adunat la Lincoln Memorial.

Frankie nu ştia ce să spună despre asta sau, de fapt, ce să creadă. Lumea hipioților şi a protestatarilor părea îndepărtată. Nu avea nimic de-a face cu tipii care mureau aici. Dar, de fapt, avea. Protestele îi făceau să simtă că sacrificiile lor nu însemnau nimic, sau, mai rău, că făceau ceva greşit.

— Lumea e cu susul în jos.

— Mda, zise Barb. Nu mai spune! Din ce am auzit, Canada cere Statelor Unite să oprească bombardarea Vietnamului de Nord. *Canada.* Dacă reuşeşti să-i enervezi pe ei, ştii că faci ceva greşit, spuse Barb, expirând fumul.

— Mda.

Titlurile din *Stars and Stripes* spuneau „Este aproape gata. Câştigăm războiul". Dar spuneau acelaşi lucru încă de la moartea lui Finley. Şi uite numai câți muriseră între timp. Nu era vorba de câştigarea nici unui război. Cel puțin, nu a acestuia. Aici era vorba doar de durere şi distrugere; bărbați buni care ajungeau acasă fie prea distruşi pentru a mai putea fi reparați, fie în saci pentru cadavre, iar bombele cădeau asupra civililor, creând o întreagă generație de orfani.

Cum putea toată această moarte, toată această distrugere să fie modul potrivit pentru a opri comunismul? Cum putea America pretinde că face lucrul potrivit, bombardând toate acele sate pline de copii şi bătrâni şi folosind napalmul pentru a arde ce mai rămânea în picioare?

7 noiembrie 1967

Dragă mamă şi tată,

Am avut o noapte foarte rea. Nici măcar nu sunt sigură de

ce. Astăzi a fost doar o altă zi obişnuită la 71. Nimic groaznic în mod deosebit.

Dumnezeule! Nici nu-mi vine să cred că am scris aceste cuvinte.

Dacă ar fi să descriu pierderile în masă, aţi fi oripilaţi. Eu sunt oripilată, şi mă oripilează şi mai mult faptul că pot să trăiesc aşa ceva. Vreau să ştiu cum pot vedea toate aceste lucruri şi să fiu totuşi capabilă să respir şi să mănânc, şi să beau, şi să râd, şi să dansez? Mi se pare obscen să trăiesc, să am o viaţă, dar, dat fiind faptul că toţi aceşti soldaţi au renunţat la ale lor pentru ţară, pentru noi, mi se pare la fel de obscen să nu o fac. Luptele de lângă Dak To au fost devastatoare. Şi nu sunt ucişi doar soldaţi americani. Şi poporul vietnamez suferă şi este ucis. Bărbaţi. Femei. Copii. Săptămâna trecută, un întreg sat a fost bombardat şi incendiat. De ce? Pentru că aici nimeni nu ştie exact cine este inamicul, iar băieţii noştri sunt ucişi de lunetişti din junglă şi sunt al naibii de irascibili. Este periculos să fii speriat tot timpul.

Ce pierdere de vieţi şi de promisiuni! Singurul lucru pe care îl ştiu este că soldaţii – obişnuiam să mă gândesc la ei ca la „băieţii mei" – sunt atât de tineri. Dar sunt bărbaţi, luptând pentru ţara lor. Vreau să îi ajut. Încerc să nu mă gândesc la altceva. Pentru unii, sunt ultima fată americană pe care o vor vedea vreodată, şi asta înseamnă ceva. Nu v-ar veni să credeţi câţi vor să-şi facă o fotografie cu mine, înainte de a pleca.

Îmi scrieţi mereu despre protestele împotriva războiului şi incendierea steagurilor. Nimic din toate acestea nu apare în Stars and Stripes. *Iar mama lui Barb i-a scris că Martin Luther King a spus că acest război este nedrept. Încep şi eu să îmi pun întrebări în legătură cu acest lucru. Dar nu ar putea sprijini luptătorii şi să urască doar războiul? Bărbaţii noştri mor aici în fiecare zi, servindu-şi patria. Nu mai*

contează asta deloc?

Cu multă dragoste,
F.

P.S. Trimiteți cremă de mâini, parfum, loțiune tonică, film pentru aparatul Polaroid şi lumânări. Se ia mereu curentul.

Un val de căldură lovi ținutul la mijlocul lui noiembrie. Noroiul prezent peste tot se usca, transformându-se într-un praf roşu fin, care acoperea totul, care le intra în plămâni şi le colora lacrimile în roşu. Indiferent de cât de des se ştergea Frankie pe frunte, nu putea scăpa de praful care îi marca noile riduri de pe frunte, se aşeza în liniile din colțurile ochilor şi îi acoperea dinții. Picături mari de transpirație roşie alunecau pe fața ei şi în jos, pe spate, în aceste condiții, căldura era la fel de demoralizantă ca ploaia şi noroiul. Nu se putea dormi din cauza ei, şi asta însemna că după orele de lucru Parcul era plin de oameni care ascultau muzică americană, încercând orice pentru a mai uita puțin de război.

— Du-te, Frankie, spuse Hap, luând-o de umeri şi întorcând-o spre uşile sălii de operații. Barb a plecat deja de o oră.

Frankie dădu din cap. Oare adormise în picioare pentru o clipă? Prea obosită să mai protesteze, îşi dădu jos masca, mănuşile, boneta şi halatul, şi le aruncă.

Afară era lumină.

Clipi, confuză. Cât era ceasul? Ce zi era?

„Mişcă-te, Frankie!”

Ieşi din sala de operații şi păşi afară, pe trotuar; în apropiere erau grupuri mici de oameni, care arătau obosiți şi care nu vorbeau prea mult, intrând şi ieşind din popotă.

În fața morgii, văzu o singură targă, poziționată pe două capre. Lângă ea se vedea o stivă de saci pentru cadavre.

Se îndreptă încet către targă, atrasă de singurătatea bărbatului întins acolo, sperând că nu murise singur. Era

tânăr – atât de tânăr – şi negru. Avea doar un membru rămas – braţul drept – şi acesta îi atârna pe o parte, cu degetele la doar câţiva centimetri de solul însângerat.

Tinereţea ei o copleşi. Ea avea 21 de ani şi se simţea bătrână. Cu toţi aceşti bărbaţi tineri care veniseră aici, majoritatea din proprie voinţă, şi care erau împuşcaţi, sfâşiaţi, rupţi în bucăţi. Cei mai mulţi erau negri, sau hispanici sau săraci, abia ieşiţi de pe băncile şcolilor. Nu aveau părinţi care puteau trage sfori pentru a-i scăpa de serviciul militar, sau pentru a-i înrola în Garda Naţională, sau ore la facultate, care să-i ţină în siguranţă, sau fete care să se căsătorească cu ei. Unii se oferiseră voluntari doar pentru a putea alege ramura în care să servească, în loc să fie trimişi undeva la întâmplare.

O întreagă generaţie dispărută. Generaţia ei.

Pe faţa lui se vedeau noroi şi sânge. Putea vedea petice de piele transpirată acolo unde avusese casca. Nu se putea abţine să nu se întrebe cine fusese el, în ce crezuse. Cu toţii aveau poveşti, poveşti despre care crezuseră că aveau să dureze ani buni, ducând la căsătorie, la slujbe, la copii şi la nepoţi.

Văzu o cască în apropiere şi se aplecă să o ridice. O fotografie Polaroid, stropită cu noroi, ieşea din ea.

Era acest bărbat, purtând o haină de frac albă şi pantaloni negri, cu ochelari pe nas şi cu braţul îndoit la 90 de grade. Lângă el stătea o tânără negresă îmbrăcată într-o rochie lungă, purtând mănuşi albe, până la cot, cu braţul încolăcit pe după al lui.

„Balul majoratului 1966” scria pe marginea albă a fotografiei. Pe spate se vedea scris „Haide acasă, Beez! Te iubim”.

Frankie şterse cu blândeţe fotografia Polaroid şi o puse în buzunarul soldatului.

— Cel puţin mergi acasă, spuse ea încet, atingându-i

obrazul. Asta va însemna ceva pentru familia ta.

La distanță, auzi explozia unei mortiere, apoi liniște.

Se săturase să mai vadă tineri murind. În loc să se îndrepte către baraca sa, se duse către Parc, unde oamenii erau așezați pe scaune, uitându-se la un film. Răpăitul proiectorului zgomotos acoperea dialogul. Frankie știa că niciun film nu avea să-i ușureze singurătatea sau nu avea să-i diminueze acest nou și acut sentiment de dezastru iminent care o însoțea, dar era mai rău să fie singură decât printre oameni. Se așează lângă Barb, care îi oferi o băutură.

— La ce vă uitați?

— *Marea evadare.*

— Din nou?

„O băutură", se gândi Frankie. „Doar una."

În prima lor zi liberă în două săptămâni, Frankie și Barb stăteau pe scaune în Parc, cu un răcitor lângă ele, bând sucuri TaB călduțe. Barb citea cu glas tare o scrisoare primită de acasă.

17 noiembrie 1967

Dragă Barbara Sue,

Doamne, nu știu pentru ce să mă tem mai tare, pentru tine care ești în pericol, sau pentru fratele tău, în California. Scrisorile primite de la Willsunt îngrijorătoare, cu siguranță. Ți-am trimis articole despre revolta din Detroit de astă vară, ții minte, când a fost chemată Garda Națională? Au fost și alte revolte. În Buffalo, Flint, New York, Houston. O mulțime de orașe. Polițaii care ne ciomăgesc pe noi, negrii. Jafuri. Tocmai am aflat că Will a fost în Detroit în ziua aceea, protestând. 33 de negri au murit atunci.

Mi-e frică. De când fratele tău s-a întors din Vietnam, este furios într-un fel care îl va ucide. Tipii aceia albi cu facultate pot scăpa cu fața curată după violențe la proteste, dar pentru Will și prietenii lui de la Black Panther nu va fi la fel. Știu că ești ocupată, dar poate reușești să-l suni. S-ar putea să

asculte de sora lui mai mare. Dumnezeu ştie că de mama lui nu ascultă. Crede că ar trebui să fiu furioasă ca naiba, dar la ce ar folosi asta? Dacă sparg o fereastră sau particip la un marş nu se va schimba nimic. El uită că l-am văzut pe unchiul vostru Joey linşat pentru că s-a uitat greşit la o femeie albă. Asta nu s-a întâmplat cu atât de mult timp în urmă.

Oricum, ne e tare dor de tine aici, acasă.

Numărăm zilele până când te întorci.

Cu drag,
Mama

— Locotenent Johnson?

Barb ridică privirea.

Lângă ele stătea Talkback, operatorul radio al complexului. Era un tip sfrijit din Nebraska, cu obraji rozalii şi un gât subțire.

— Doamnelor locotenent, am un mesaj pentru amândouă de la locotenentul Melvin Turner.

— Cine este? îl întrebă Barb.

— Coyote, doamnă, de la Seawolves.

— Amicul tău de schi nautic, îi spuse Barb lui Frankie.

— Mi-a spus să vă spun că va avea loc o petrecere dată dracului – cuvintele lui – de rămas-bun, în seara asta la Saigon, şi că ar fi trist ca două dintre cele mai drăguțe asistente din 'Nam să piardă aşa petrecere. Vine acum un C-7 să vă ia.

— Asta sună ca un ordin, Talkback. De obicei prefer invitațiile tipărite, spuse Frankie.

— Gravate, adăugă Barb.

Talkback părea agitat.

— Coyote nu a părut să întrebe, doamnelor. Cred că s-a gândit că veți fi bucuroase să plecați de aici puțin. Avionul nu va rămâne mult timp. A venit doar pentru aprovizionare.

Barb îşi împături scrisoarea.

— Mulțam, Talkback.

— Urăsc să mi se spună ce să fac, zise Frankie.

— Şi să fiu luată pe sus, adăugă Barb.

Apoi zâmbiră amândouă şi spuseră deodată:

— Am şters-o de-aici!

Cele două femei alergară la baracă şi îşi făcură bagajul pentru o noapte departe de complex.

În mai puțin de cincisprezece minute, cu bagajele făcute şi îmbrăcate în haine civile, cu solda militară transformată în bani vietnamezi, Frankie şi Barb urcară la bordul avionului de marfă şi se aşezară pe jos.

La Tan Son Nhut, un polițist militar le escortă pe Frankie şi Barb către un jeep care le aştepta; ele săriră pe bancheta din spate. Uimitor, dar asta era prima dată când Frankie vedea Saigonul de aproape, la lumina zilei. Oraşul era un haos: străzi pline de tancuri şi militari înarmați, şi polițişti militari. Biciclete şi pietoni care se străduiau să-şi croiască loc pe lângă ei. Familii întregi stăteau îngrămădite pe motociclete care îşi făceau loc în zigzag prin trafic. Trecură pe lângă o vietnameză subțire care stătea pe vine la un colț, tăind legume pe un tocător din lemn.

Vehicule militare se luptau pentru un loc în trafic cu motocicletele şi bicicletele. Se auzeau claxoane. Soneriile bicicletelor răsunau ascuțit. Oamenii țipau unii la alții. Vehicule cu trei roți treceau agresiv printre motociclete, scoțând valuri uriaşe de fum negru. Poliția din Saigon – cărora americanii le spuneau *„Şoarecii albi”,* din cauza uniformelor lor albe – gestiona traficul acolo unde nu funcționau semafoarele sau unde nu erau urmate indicațiile lor luminoase.

Sârmă ghimpată, bidoane de ulei şi saci cu nisip protejau clădirile guvernamentale. La un colț se vedea un memorial floral pentru unul din călugării budişti care îşi dăduse foc pentru a protesta împotriva modului în care erau tratați de către guvernul sud-vietnamez. Fără îndoială că poliția avea

să ia de acolo toate florile, iar acestea aveau să apară din nou a doua zi.

Jeepul opri în faţa hotelului Caravelle, care domina colţul unei străzi. Frankie sări jos, îşi aruncă geanta peste umăr şi mulţumi şoferului. Barb veni lângă ea.

— La naiba, zborurile astea mă fac să-mi fie sete.

Zâmbind, se îndreptară spre uşile duble de sticlă ale hotelului.

Petrecură întreaga zi în vechiul Cartier Francez al Saigonului, cu clădirile sale minunat decorate şi străzile mărginite de copaci. Era ca şi cum ar fi urmărit un frumos colţ al Parisului printr-o fereastră murdară. Puteai simţi ce fusese odată acest loc, îţi puteai imagina ocupanţii francezi cinând cu foie-gras şi bând vinuri alese, în timp ce bucătarii şi ospătarii vietnamezi se luptau să-şi hrănească familiile din salariile mizere.

La ora 12.00 se duseră la un mic bistrou în stil franţuzesc, cu feţe de masă albe, ospătari în uniformă şi flori proaspete; Frankie fu lovită de discrepanţa dintre existenţa acestui loc într-un ţinut sfâşiat de război. Era ca şi cum ar fi trecut printr-un portal magic, care ducea înapoi în timp.

— la lucrurile aşa cum sunt, îi spuse Barb, atingând-o pe braţ. Ne întoarcem oricum curând în rahat.

Barb ştia întotdeauna cum se simţea Frankie. Îşi strecură braţul pe sub al lui Barb, şi urmară ospătarul până la o masă de lângă fereastră, unde se aşezară şi comandară prânzul.

Înăuntru, zgomotul oraşului scăzuse şi mireasma dulce de peşte şi supă înlocuise mirosurile exterioare, de fum de eşapament şi motorină. După prânz, se plimbară de la un magazin la altul, cumpărându-şi haine noi şi tenişi, lumânări şi loţiuni parfumate de corp. Frankie cumpără un tricou pe care scria SKI VIETNAM. Îşi comandară fiecare

câte un *ao dai* din mătase diafană, moale, şi Frankie mai cumpără mătase şantung argintie pentru mama ei şi un cuţit de aramă pentru ţigările de foi, pentru tatăl ei.

La ora 16.15, se întoarseră la hotel şi se pregătiră pentru petrecerea de la club.

Ce mai tratație! Apă fierbinte-fierbinte şi din plin. Săpunuri şi loţiuni parfumate. Frankie se îmbrăcă cu o rochie nouă, mov, cu o centură albă din plastic, şi o pereche de sandale. Când se uită în oglindă, se văzu pentru prima dată în opt luni. Ochii de un albastru încă vibrant, pielea palidă cu pistrui din cauza soarelui, buze atât de crăpate, că rujul nu le putea ascunde, părul neîngrijit şi având lungimi diferite.

Faţa îi era suptă; pierduse atât de mult în greutate, încât partea de sus a braţelor semăna cu un băţ.

Barb veni lângă ea şi o cuprinse cu braţul. Se uitară amândouă la reflexiile lor în oglindă. Barb purta pantaloni tricotaţi, bleumarin, şi o cămaşă albă, cu o cravată îndrăzneaţă, cu motive geometrice. O bandană accentua mărimea la care ajunsese coafura ei afro.

— Nu ştiam că am slăbit atât de mult, spuse Frankie. Şi de ce am cumpărat azi rochia asta ridicolă? Voiam să fiu un fel de Grace Kelly la război?

— Te-a făcut să te gândeşti ce înseamnă acasă. La prăjituri proaspăt scoase din cuptor. La martiniul tatălui. Sau, în cazul tău, al mamei.

Frankie zâmbi. Barb avea dreptate. Frankie *cumpărase* rochia aceasta deoarece o făcuse să se gândească ce înseamnă acasă, la mama ei, la viaţa pe care fetele ca ea fuseseră învăţate să o dorească în anii ’50, când conformitatea era atât de importantă. Dar nu mai era aşa.

Poate că Frankie era virgină, dar nu mai voia să fie o „fată bună”. Viaţa era prea scurtă pentru a rata ceva din cauza regulilor unei generaţii mai vârstnice.

Se schimbă într-o pereche de pantaloni albastru cu alb, pe care tocmai îi cumpărase, şi o tunică cu mânecile tip clopot. În ultimul minut adăugă şi centura albă din plastic.

— Haide! Să mergem!

Urcară în barul de pe acoperiş şi mâncară o cină delicioasă, privind de sus haosul din oraş. La ora 20.15 plecară de la hotel şi găsiră un poliţist militar care le aştepta. Conduseră prin traficul aglomerat şi haotic, şi opriră în faţa unui club jerpelit, deasupra căruia atârna un semn pe care era scris DRUM BUN, HAWK, cu litere mari, negre. Spaţiul era întunecos; se vedea un bar, care se întindea de la un capăt la altul; în faţa acestuia, ofiţeri în pantaloni de uniformă şi tricouri kaki, sau în tricouri şi blugi, stăteau umăr lângă umăr, lovindu-se unii pe alţii peste spate şi felicitându-se, şi bând cocktailuri care conţineau cuburi adevărate de gheaţă. Ospătăriţe vietnameze se mişcau prin mulţime, servind mâncare şi băuturi; altele curăţau mesele. În mijlocul încăperii se crease loc pentru un ring de dans, prin împingerea câtorva mese către perete; câteva cupluri dansau deja. O trupă din trei membri cânta o muzică irecognoscibilă. Două ventilatoare de tavan fâşâiau liniştite peste mulţime, mişcând aerul cald de colo-colo, fără să-l răcească.

La bar, Coyote o văzu pe Frankie şi făcu un semn cu mâna. Se apropie de Frankie cu o ezitare adorabilă, care îi aminti de viaţa ei de acasă, de primele întâlniri şi de seratele dansante de la şcoală. Nu era deloc pilotul sigur pe sine.

— Arăţi minunat, Frankie. Îmi acorzi acest dans?

— Desigur, răspunse ea.

Dialogul i se păru atât de ridicol de demodat şi din altă lume, încât nu se putu abţine să nu râdă.

El o prinse în braţe şi o conduse pe ringul de dans. Ea îi simţi mâna odihnindu-se pe şold. I-o mută mai sus, pe talie. Se părea totuşi că mai rămăsese în ea ceva din fata cea

bună, mai mult decât crezuse.

— Cred că mă confunzi cu o altfel de fată.

— Nici vorbă, Frankie. Eşti genul de fată pe care un bărbat o duce acasă să i-o prezinte mamei lui. Am ştiut asta din primul moment în care te-am întâlnit, la petrecerea de pe plajă.

— Aşa am fost, spuse ea. Apropo, mulţumesc pentru invitaţia din seara asta.

— Mă gândesc la tine de când ne-am întâlnit, spuse Coyote.

Următorul cântec avea un tempo mai rapid, iar el o învârti până când Frankie rămase fără suflare, ameţită. Timp de un moment minunat, fu doar o fată în braţele unui băiat care credea că este specială.

Trecuse de mult de stadiul de „strălucire" despre care o avertizase adesea mama ei. În căldura asta, transpira şi se bucura de fiecare moment.

— Frankie. Uite-l pe Riot! Vreau să ţi-l prezint pe noul meu comandant, spuse Coyote, luând-o de mână.

Frankie se împletici pe lângă el, râzând de schimbarea lui abruptă. Acum încerca să îi atingă fundul şi în minutul următor o târa de pe ringul de dans.

Se opri atât de brusc, încât ea se lovi de el. Mâna lui Coyote alunecă pe braţul ei gol; degetele lui le cuprinseră pe ale ei.

— Riot? spuse Coyote. Vreau să ţi-o prezint pe fata mea.

— Fata ta? Nu prea...

Frankie râse şi ridică privirea spre comandantul lui Coyote, care era îmbrăcat în uniformă şi purta o pereche de ochelari de aviator. Semăna cu un agent CIA. Sau cu o vedetă rock. Postura şi atitudinea lui erau o definiţie a regulamentelor armatei.

— Măi, măi, spuse el şi-şi dădu încet ochelarii de soare laoparte. Frankie McGrath.

Rye Walsh.

Frankie fu trasă momentan înapoi în timp, la petrecerea de 4 Iulie, când Finley îşi adusese acasă cel mai bun prieten.

— Rye, ca şi whisky-ul, spuse ea, simțind un nod în gât-

El o făcea să se gândească la Finley, la acasă, la iubirile inocente de şcolăriță.

El o prinse în brațe şi o strânse atât de tare, încât o ridică de pe podea.

— Stai! Vă cunoaşteți? spuse Coyote, încruntându-se şi uitându-se de la unul la altul.

— A fost la Academia Navală cu fratele meu mai mare, spuse Frankie, dându-se în spate. El a fost cel care mi-a spus că şi femeile pot fi eroi.

Coyote o cuprinse cu brațul pe Frankie, trăgând-o mai aproape. Ea se eliberă.

Rye îşi puse din nou ochelarii de soare.

— Păi nu vreau să vă stric distracția, copii. Îmi pare bine să te văd din nou, Frankie.

Se întoarse pe călcâie, un gest lin, ca de paradă, şi se întoarse la bar.

CAPITOLUL 13

— Ce ştii despre comandantul tău? îl întrebă Frankie.

— Este un dur. Nu vorbeşte prea mult despre el. Am auzit că este logodit cu fiica unui amiral. Probabil tu îl cunoşti mai bine decât noi.

— Nu, spuse Frankie. Nu-l cunoşteam prea bine. Fiica unui amiral, mda? Logodit. Nu este surprinzător.

— De ce?

Frankie aproape că spuse „Uită-te la el”, dar reuşi să se stăpânească.

Chiar şi având brațele lui Coyote în jurul ei, în timp ce

dansau lent, Frankie se trezi că privirea i se îndreaptă din când în când spre Rye; se uita la cum râdea el alături de oamenii lui, la felul în care ieşea uneori în evidenţă printre ei. Îşi dădea seama cât de mult îl respectau ei. Fiecare privire o ducea înapoi în timp, la petrecerea de rămas-bun a lui Finley – nici atunci nu-şi putuse muta privirile – şi la momentul lor din biroul tatălui ei.

Femeile pot fi eroi.

Aceste cuvinte – cuvintele lui – spuse unei tinere impresionabile de 20 de ani o aduseseră inevitabil în această încăpere, în acest război. Era ca şi cum soarta făcuse să îl întâlnească aici.

— Am propria cameră, Frankie, spuse Coyote, atingându-i gâtul cu nasul în timp ce dansau. Am putea fi singuri.

— Coyote, spuse ea încet.

El se trase puţin înapoi şi se uită la ea.

— Ai dreptate. Ar trebui să te scot la o întâlnire adevărată. Vreau să fac lucrurile cum trebuie cu tine, Frankie.

Muzica se schimbă. Se auzi mobilă trântită şi un hohot de râs.

La marginea ringului de dans, Barb ratase scaunul şi căzuse jos. Frankie se eliberă din braţele lui Coyote şi se duse la prietena ei. Rye era deja acolo, ajutând-o pe Barb să se ridice în picioare. Aceasta îşi aruncă braţele în jurul gâtului lui Rye şi se ţinu bine.

— Mi s-au topit oasele, spuse ea. Capul i se legăna pe spate, şi Barb îi rânji lui Frankie, beată. Uită-te la ăsta, Frankie...

Frankie se întoarse spre Rye. Felul în care o privea el era neliniştitor. Prea intens. O făcea să se simtă ciudat, ca şi cum ar fi avut fluturi în stomac.

— Ar trebui să o duc înapoi la Caravelle.

— Caut un poliţist militar să vă însoţească.

Rye o ajută să o scoată pe Barb afară din clubul ofițerilor şi să o urce într-un jeep militar. Frankie urcă lângă ea.

Coyote ieşi din club.

— Frankie, voi veni să te...

— La revedere, Coyote, spuse Frankie, făcându-i cu mâna, în timp ce jeepul pornea din loc.

Înapoi la hotel, o ajută pe Barb să urce scările şi ajunseră în camera lor.

În timp ce Barb era pe toaletă, îşi ridică privirea, cu ochii obosiți, şi spuse:

— Nu mă lăsa să cad de aici. Am un echilibru de rahat.

— Whisky, spuse Frankie, şi izbucniră amândouă în râs.

Frankie o ajută pe Barb să se dezbrace şi să se bage în pat.

— Ai văzut motanul cu ochelarii de soare? spuse Barb, trântindu-se pe aşternuturile albe, curate. Un tip arătos.

— L-am văzut, răspunse Frankie, trăgând plapuma până la bărbia prietenei ei.

Când se stinseră luminile, Frankie încercă să adoarmă, ignorând sforăiturile lui Barb. Ar fi trebuit să fie uşor; băuse destul în seara asta şi nu exista teama de un atac cu mortiere sau de PIEMAS care să o trezească în miez de noapte. Cu toate acestea, somnul o ocolea. Se simțea nelinişti tă, agitată.

Sună telefonul. Răspunse înainte ca sunetul să o trezească pe Barb.

— Alo?

Domnişoară McGrath, spuse un bărbat vietnamez, într-o engleză cu accent franțuzesc. Vă caută un tânăr domn. Vă roagă să-l întâlniți în barul de pe acoperiş.

Coyote.

Frankie nu voia să-l vadă acum, dar îi datora adevărul. Nu era bărbatul potrivit pentru ea. Şi oricum nu putea dormi.

Dădu laoparte aşternuturile şi se îmbrăcă cu blugi şi un tricou, apoi se duse la lift, care nu funcţiona. Oftând, urcă patru etaje şi ieşi în barul de pe acoperiş al hotelului, slab luminat. Un trio de muzicieni trimitea acorduri peste ringul de dans gol. Văzu un grup mic de bărbaţi şi femei într-un colţ, toţi fumând şi vorbind zgomotos, certându-se. Putea auzi, de asemenea, sunetul clapelor unor maşini de scris.

Jurnalişti. Auzise că barul acesta era unul din locurile lor de întâlnire, alături de cel al hotelului Rex. Se întrebă de ce se certau, dacă perspectivele lor asupra războiului erau la fel de ciudate ca a ei; dacă erau la fel de divizaţi cum părea să fie întreaga Americă.

Frankie se duse la o masă izolată, de lângă o fereastră, şi se aşeză. În lumina lunii, hotelul Continental de peste drum era întunecat, cu excepţia câtorva camere luminate. Nu se putu abţine să nu se gândească la Jamie, care îi spusese demult despre acest bar romantic de pe acoperiş. Amintirea fu însoţită de durere, care o muşcă ascuţit, apoi se transformă în regret.

O tânără vietnameză subţire se apropie să-i ia comanda. Câteva momente mai târziu, se întoarse cu un pahar de Sancerre.

Frankie luă o înghiţitură de vin, uitându-se pierdută la luminile nocturne ale Saigonului. Chiar şi cu muzica ce se auzea aici, zgomotul războiului era atotprezent: huruitul elicopterelor care zburau pe deasupra oraşului, pocnetele armelor de foc. Ici şi colo, dâre roşii se arcuiau peste cerul nopţii, ca nişte focuri de artificii; apoi înfloreau focuri portocalii. Văzut de aici, războiul era aproape frumos. Poate că acesta era un adevăr fundamental: războiul le părea într-un fel celor care îl priveau de departe. Pentru cei care îl vedeau de aproape, impresia era alta.

— Frankie.

Rye.

Îşi ridică privirea, surprinsă.

Ospătăriţa vietnameză alunecă fără efort lângă Rye.

— Scotch. Sec, spuse Rye.

După ce fata plecă, Rye se aşeză vizavi de Frankie, fără să spună nimic până când băutura fu pusă în faţa lui, şi ospătăriţa plecă din nou.

— Să te văd a fost ca şi cum m-aş fi întors în timp.

— Mda.

— Finley a fost cel mai bun prieten pe care l-am avut.

— Şi pentru mine a fost la fel.

El se lăsă pe spate, studiind-o.

— Deci. Asistentă pe front. M-aş fi gândit că până acum ai fi căsătorită cu fiul vreunui milionar.

— Un tip mi-a spus la o petrecere că şi femeile pot fi eroi. Nimeni nu mi-a mai spus aşa ceva înainte.

— Nu cred că aveai nevoie să o auzi de la mine, replică el, privind-o în ochi.

Ea se întreba ce vedea el. Pe sora mai mică a lui Finley? Sau vedea cine devenise ea?

— Aveam nevoie să o aud, rosti ea încet.

Muzica se schimbă în ceva irecognoscibil. El spuse:

— Dansează cu mine!

Ca fată, visase la un astfel de moment cu el; ca femeie, ştia cât de fragile erau visurile, şi acest război o învăţase să danseze atunci când avea ocazia. Se ridică în picioare.

El o luă de mână şi o conduse pe ringul de dans. Ea se apropie de el, simţind cum o cuprindea cu braţele. Se mişcau pe ritmul muzicii, dar nu dansau, de fapt. Frankie ar fi putut jura că-i simte bătăile inimii, deodată cu ale ei.

El îşi coborî privirea, şi Frankie văzu dorinţă în ochii lui. Niciun bărbat nu o privise astfel, ca şi cum ar fi vrut să o devoreze, cu oase cu tot.

Când se termină melodia, ea se desprinse.

— Poate că nu ar trebui să dansăm, spuse, simţind că

tremură. Din câte am auzit, eşti logodit.

— Ea este foarte departe.

Frankie reuşi să zâmbească, dar cu greu. Nu acestea erau cuvintele pe care ar fi vrut să le audă de la el.

— Deja am avut inima frântă aici, zise ea încet, făcând un alt pas în spate. Şi mă aştept ca un ofițer să fie un domn adevărat, Rye.

El îşi împreună mâinile la spate. Postura soldatului. O distanță respectabilă.

— Iartă-mă că am venit aici în seara asta! Vocea lui era puțin aspră. Nu ar fi trebuit să o fac.

Ea dădu din cap, încercând din nou să zâmbească.

— Să rămâi în viață, Rye! Văd prea mulți piloți de elicopter în sala mea de operații.

— La revedere, Frankie.

— La revedere.

Frankie se întoarse şi se răsuci întreaga noapte, cu somnul întrerupt de doruri ascuțite, nefamiliare. Când se trezi, era dimineață târziu şi lumina soarelui îşi făcea loc prin ferestrele curate ale camerei.

Primul ei gând fu spre Rye.

Dansul acela. Şi apoi felul în care o privise.

Se dădu jos din pat, şi văzu că Barb îi lăsase un bilet.

Ne vedem jos, la micul-dejun.

Jos, o găsi pe Barb deja aşezată în restaurantul hotelului, bând un Bloody Mary.

— Cui pe cui, spuse ea. Ce s-a întâmplat aseară? Cum am ajuns înapoi la hotel?

— Mi-am folosit superputerile şi te-am cărat.

— Uh! Cam atât cu buna mea reputație.

— Ai rămas îmbrăcată tot timpul, dacă te ajută. Şi nu a avut loc niciun episod de vomat în public. Se poate să fi folosit toaleta bărbaților, totuşi.

Ospătărița se întoarse cu un al doilea Bloody Mary, pe

care i-l înmână lui Frankie.

— Ştiu că am fost beată ca naiba aseară, dar te-ai purtat ciudat, spuse Barb.

— Adevărat?

Ceva din tonul răspunsului ei o făcu pe Barb să intre în alertă.

— Bun, acum ştiu că există o poveste. Varsă tot, fetiţo!

Frankie oftă.

— Fin obişnuia să-şi aducă vara acasă prietenii de la Academie. Mie mi se păreau ca nişte zei. Zâmbi, un zâmbet mic, şi se gândi că poate totul era prea trist pentru a fi real. Rye Walsh era cel mai bun prieten al lui. Comandantul cu ochelarii de soare de aseară. Am fost îndrăgostită lulea de el.

— Tipul care arăta ca Paul Newman? Uau! Păi ia-l de mână şi arată-i...

— E logodit.

— Rahat! Nu din nou! Barb luă o gură din cocktailul ei. Şi tu eşti o fată al naibii de bună.

— Când am dansat cu Jamie, m-am simţit în siguranţă. Iubită, cred. Era ca şi cum aş fi fost acasă, dar cu Rye... când eram în braţele lui, am simţit că mă priveşte ca şi când ar fi înfometat. Aproape că m-am speriat.

— Se cheamă dorinţă, Frankie, şi-ţi poate da peste cap lumea ta de fată cuminte.

Întoarse înapoi la Seventy-First, singurul lucru diferit era vremea. În decembrie, zilele erau uniform de fierbinţi şi uscate. Acum, cu temperatura ajungând la peste 40° în sala de operaţii, lui Frankie îi era cald şi o durea capul. Nu mai dormise bine de când fuseseră în Saigon.

Uşile sălii de operaţii se deschiseră şi înăuntru intră o pereche de infirmieri care aduceau un soldat de la secţia preoperatorie; era aşezat pe targă cu faţa în jos, cu fundul gol şi însângerat ridicat în sus. Unul dintre infirmieri râdea de ceva – un semn bun.

— Spectacol cu funduri! îi strigă el lui Frankie, care le arătă o masă liberă şi-şi puse o nouă pereche de mănuşi.

Tânărul de pe targă îşi răsuci gâtul, uitându-se la Frankie.

— Am un fund mişto, nu? spuse el cu un zâmbet în ochii sticloşi, care arătau că primise nişte morfină pentru durere. Abia trecuse de 18 ani, ghici Frankie. Sunt Albert Brown. Soldat clasa întâi.

— Hei, soldat Brown. Da, ai un fund mişto, aş spune. Păcat că trebuie să culeg bucăţi de şrapnel din el.

Îi făcu cu mâna asistentului anestezist – poreclit Gazatorul – care îi injectă soldatului un anestezic local. Când fesele acestuia amorţiră, Frankie se aplecă peste el şi începu să lucreze, scoţând cu penseta bucăţile de şrapnel. Dacă ar fi simţit, l-ar fi durut ca naiba. Avea oricum să-l doară, după ce trecea efectul anesteziei.

— De unde eşti, Albert?

— Kentucky, doamnă. Ţinutul burbonului şi al bărbaţilor arătoşi.

— Cu funduri mişto, spuse Frankie.

El râse.

— Mă bucur să-i reprezint, doamnă.

Când termină, Frankie îl curăţă şi-i bandajă fesele, apoi chemă un infirmier să-l ducă la secţia postoperatorie.

— Aşteaptă, doamnă, zise el. Poţi face o poză cu mine, pentru mama mea, Shirley? I-ar plăcea mult.

Frankie zâmbi, obosită. Era o cerere des întâlnită.

— Sigur, Albert. Dar fundul tău arată ca şi cum ar fi fost muşcat de lupi, iar părul meu, la fel.

Albert rânji.

— Nici vorbă. Eşti cea mai drăguţă fată care mi-a atins vreodată fundul.

Frankie nu putu decât să izbucnească în râs. Se aplecă şi-l lăsă pe soldat să facă o fotografie cu Polaroidul.

Făcându-i cu mâna, îl trimise la recuperare şi-şi dădu jos mănuşile, aruncându-le la gunoi şi întinzându-se după o nouă pereche. Se gândea să meargă după un suc, când auzi elicopterele.

Mai multe.

Se uită în sala de operaţii, luă contact vizual cu Barb, care părea la fel de obosită precum se simţea Frankie. Cele două asistente alergară la heliport, cu picioarele afundându-li-se într-un nor de praf roşu. Ajutară la descărcarea răniţilor şi-i ghidară spre triaj.

Acolo se mişcară rapid printre răniţi, lătrând ordine şi stabilind prioritatea tratamentelor.

Aproape că terminaseră când Frankie auzi:

— Unde vreţi să-l pun, doamnă?

Apărură doi infirmieri, cărând un rănit pe o targă. Ea aruncă o singură privire rănitului şi le răspunse:

— Sala de operaţii, urgent, şi porni alergând alături de ei.

În sala de operaţii, le indică o masă liberă şi o chemă pe Sharlene, cea mai nouă asistentă de la Seventy-First; biata de ea abia aterizase din Kansas. Acesta era primul ei schimb.

— Sharlene, spuse Frankie, aruncându-i o foarfecă. Taie-i hainele!

Tânăra femeie blondă se uită împietrită la sângele care curgea din pieptul soldatului, pe bocancii ei impecabil lustruiţi.

Frankie văzu teama femeii şi se gândi „Respiră, Frankie”.

Îşi forţă vocea să se înmoaie şi spuse:

— Uită-te la mine, Sharlene.

Ochii acesteia erau plini de lacrimi.

— Da... doamnă.

— Este îngrozitor, ştiu. Dar îi poţi tăia hainele şi-i poţi da jos bocancii. Eşti o asistentă cu diplomă.

Sharlene luă foarfeca cu mâini care tremurau şi se duse

la capătul mesei. Uitându-se la ce mai rămăsese din piciorul stâng al soldatului, începu să taie pantalonii murdari de noroi şi înmuiaţi în sânge.

Pacientul se ridică brusc în şezut şi-şi văzu piciorul mutilat.

— Unde mi-e piciorul? Unde mi-e piciorul?

— Doctore! Aici!

Frankie luă o seringă cu morfină şi i-o administră.

— Asta te va ajuta. Vei fi bine, caporale!

— Îngrijesc tauri, doamnă, spuse el, începând să vorbească împleticit pe măsură ce morfina îşi făcea efectul. În Oklahoma. Miroşi bine, doamnă, ca fata mea de acasă.

— Este parfum, Jean Nate. Cum îngrijeşti tauri, marinare? întrebă Frankie, căutând din priviri un chirurg.

— Pentru rodeo, doamnă. Am nevoie de piciorul ăla...

Frankie strigă:

— Este pe aici un afurisit de doctor sau trebuie să-l operez eu pe băiatul ăsta?

De ziua ei, după un schimb lung în sala de operaţii, Frankie se îndreptă spre parc, unde se desfăşura o petrecere. Barb şi Slim stăteau lângă piscina murdară, plină de frunze. Între doi bananieri pe moarte fusese agăţat un banner pe care scria: LA MULŢI ANI, FRANKIE! Un grup mic de asistente şi doctori epuizaţi strigă şi bătu din palme la apariţia ei.

Coyote o văzu pe Frankie. Se aplecă peste barul tiki, turnă o băutură şi i-o aduse.

În zilele de când îl văzuse la clubul ofiţerilor din Saigon, îşi răsese mustaţa. Părea mai tânăr.

— La mulţi ani, Frankie. Mă bucur că am putut fi aici. Dansezi cu mine?

Ea începu să spună nu, dar când se uită în ochii lui, văzu cât de mult efort îi trebuia pentru a zâmbi şi-şi dădu seama că erau la fel: încercau să ascundă durerea pe care o

simțeau în fiecare zi aici, sătui să fie singuri.

— Dă-mi o şansă, Frankie! Sunt un bărbat bun.

Părea atât de serios, şi ea ştia că vorbea serios, ştia că ar fi fost logic să facă ce-i cerea el, aşa că-l lăsă să o tragă în braţe. Nu avea de gând să se culce cu el, nu avea de gând să-l lase să o sărute – ar fi fost necinstit, i-ar fi oferit speranţă –, dar acum era singură şi obosită. Era melodia nepotrivită şi bărbatul nepotrivit şi mâna nepotrivită într-a ei, dar adevărul era că se simţea bine să nu fie singură. Şi, la urma urmei, era doar un dans.

— Spune-mi că vrei să fii fata mea!

— Îmi pare rău, Coyote, spuse ea cu blândeţe.

Timp de un moment, aproape că speră că nu o auzise.

— Mda, şopti el înapoi în urechea ei. Ştiu. Nu eşti de nasul meu, Frankie McGrath.

Ea îl strânse mai tare.

— Nu, Coyote. Eşti tot ce şi-ar putea dori o fată.

El se trase în spate.

— Dar nu tu.

Doamne, ura asta!

— Dar nu eu.

El o trase din nou aproape, reluând dansul.

— Îmi plac provocările, Frankie. Ar trebui să ştii asta despre mine. Dar mă întorc curând acasă. Mai am puţin. Aşa că nu-ţi irosi şansa.

Îşi dădu capul pe spate şi urlă, dar, pentru prima dată, Frankie auzi singurătatea din urletul lui, tristeţea şi durerea ascunse acolo. Se întrebă dacă nu fuseseră, de fapt, acolo tot timpul.

CAPITOLUL 14

Decembrie fusese o lună dată naibii sus, în munţi. Armata nord-vietnameză ucisese o mulţime de civili sud-

vietnamezi în Dak To. Sala de operații și saloanele erau pline de copii care își pierduseră părinții, bătrâni care își pierduseră fiicele, mame care își pierduseră fiii.

Acum, în ajunul Crăciunului, după ore de stat în picioare, Frankie era epuizată. În sfârșit terminaseră de tratat răniții. Din fericire, restul nopții avea să fie liniștit.

— Du-te, spuse Hap. Ăsta e ultimul. Du-te și bea niște lichior de ouă!

— Ești sigur?

— La fel de sigur ca mâncărimile date de gonoree. Du-te!

Frankie își dădu jos mănușile și le aruncă în butoiul de lângă ușă, împreună cu boneta și halatul.

— Crăciun fericit, îi ură ea sanitarului de la biroul de lângă ușă.

— Nu-i minunat? spuse el. Crăciun fericit!

Plecă din sala de operații și ieși la lumina neașteptată a soarelui. O găsi pe Barb în zona triajului, stând lângă un soldat negru mort, întins pe o targă. O schijă de mortier care explodase îi distrusese aproape în întregime uniforma. O parte a feței era sfâșiată și arsă. Arăta ca și cum ambele brațe și picioarele îi fuseseră distruse.

— Explozia i-a zburat plăcuțele de identificare. Nu-i știm numele, spuse Barb. De Crăciun.

— Cineva îl cunoaște cu siguranță. Plutonul lui este la Postoperator.

— Mda, spuse Barb, punând cu grijă mâna soldatului pe piept.

Își ținu propria mână peste a lui.

Frankie știa că Barb se gândea la fratele ei, Will, care se întorsese acasă din Vietnam cu doi ani în urmă, un bărbat cu totul diferit. Furios. Radical. Menit să dea de necazuri.

Frankie găsi un cearșaf alb și acoperi soldatul mort, șoptind:

— Dumnezeu să te binecuvânteze și să te păzească,

soldat!

Barb nu-şi ridică privirea.

— *Stars and Stripes* a raportat că ieri nu au existat victime americane. Numai în sala de operații au murit şapte bărbați.

Frankie dădu din cap.

Orice dubiu – sau speranță – ar fi avut vreodată era acum dispărut: guvernul american mințea cu privire la război. LBJ şi generalii lui mințeau poporul american, reporterii, pe toată lumea. Poate se mințeau chiar şi unii pe alții.

Trădarea era la fel de şocantă ca asasinarea lui Kennedy, o răsturnare a binelui şi a răului. America în care credea Frankie, Camelotul strălucitor al tinereții sale, dispăruse sau se pierduse. Sau poate că întotdeauna fusese o minciună. Tot ce ştia era că ei erau aici, în această țară îndepărtată, soldați şi marinari, aviatori şi voluntari, riscându-şi viețile, iar în guvernul lor nu se mai putea avea încredere să le spună adevărul despre motivul pentru care erau acolo.

Trupele soseau încă în Vietnam cu miile, şi, contrar celor sugerate de hipioți şi protestatari, cei mai mulți veneau voluntar, deoarece credeau în țara lor. Cum se putea ca guvernului – mai rău, poporului american – să nu-i pese de acest lucru?

Frankie şi Barb trecură pe lângă morgă, unde o pereche de sanitari procesau cadavrele nopții trecute.

Frankie fu prima care auzi elicopterul. Se întoarse şi îşi puse o mână deasupra ochilor, umbrindu-i.

— La naiba!

Sunetul elicelor se auzea tot mai tare.

— E doar unul.

Se grăbiră spre heliport pentru a ajuta la descărcarea răniților, şi văzură un Huey înarmat aterizând. Coyote era aşezat pe locul din stânga; se aplecă înspre Frankie, rânjind:

— Tocmai asistentele pe care speram să le văd în ajunul Crăciunului, spuse el. Vreți să vă distrați puțin?

— Nu trebuie să ne întrebi de două ori.

Barb sări în elicopter, şi Frankie o urmă.

Odată înăuntru, Frankie văzu că Rye era pe locul din dreapta, purtând casca de comunicații pe fruntea căreia era scris RIOT. Ochelarii de aviator cu lentilele tip oglindă îi ascundeau ochii. Rye îi zâmbi; ea îi răspunse ridicând degetul mare în sus.

Coyote le dădu câte o pereche de căşti.

Frankie şi le puse pe ale ei şi se aşeză pe podea, lângă mitraliorul postat lângă uşa deschisă şi în spatele lui Rye. Îşi lăsă picioarele să-i atârne afară în timp ce decolau.

Zburară peste peticul plat şi roşu, lipsit de copaci, în care funcționa spitalul de evacuare, apoi peste jungla goală, în care frunzele portocalii, moarte, zăceau pe pământ lângă copacii pe moarte.

Sus. Sus. Departe în munți, unde lumea era imposibil de verde.

Câteva minute mai târziu, Rye spuse în microfonul său:

— Acolo!

Iar elicopterul coborî brusc, până la aproximativ doi metri deasupra solului. Plană acolo un timp.

— Două minute, Coyote. Nu-mi place să fac pe ținta.

Coyote apucă o puşcă şi o secure şi sări jos. Cu arma pregătită, alergă spre un şir de copaci. Frankie supraveghea zona deschisă. Charlie putea fi oriunde, ascunzându-se în jungla verde, luxuriantă... ar fi putut planta Betty Țopăitoare sau capcane din pari ascuțiți, băgați adânc în pământ, acoperiți cu fecale umane, pentru a se asigura că rănile adânci făcute atunci când cineva călca peste ei aveau să se infecteze rapid.

— E o nebunie, spuse Frankie. Ce face?

Câteva momente mai târziu (care le părură o eternitate),

Coyote se întoarse cărând un pom ciufulit, îl aruncă în spatele elicopterului şi urcă pe locul său.

— Toate astea pentru un pom? strigă Frankie în microfonul ei. Voi doi sunteți nebuni.

— Un pom de Crăciun, spuse Coyote, râzând, în timp ce elicopterul se întoarse şi porni în sus, spre nori.

Douăzeci de minute mai târziu, aterizară înapoi la Seventy-First. Coyote se întoarse, îşi scoase casca şi zâmbi.

— Eu şi Riot ne-am gândit că voi, fetele, aveți nevoie de un brad de Crăciun.

Barb râse. Frankie se gândi că acesta era cel mai onest râs pe care îl auzise vreodată la prietena ei.

— Voi, Seawolves, trăiți cu adevărat la înălțimea reputației voastre de nebuni, trebuie să recunosc, spuse Barb. Sper numai că aveți şi un curcan, altfel mama v-ar rupe fundul în bătaie că vă jucați cu sufletul sensibil al unei fete.

Coyote rânji.

— Şi plăcintă cu nuci pecan, toate din bucătăria mamei mele, din San Antonio.

Puseră pomul în baraca lor, decorând ramurile scheletice cu orice putuseră găsi. Agrafe de birou, bucăți de folie de aluminiu, capace de la rațiile goale, tuburi de cauciuc, pense Kelly. Stătea într-un colț, cu toată gloria lui de Charlie Brown[24]. Barb confecționă o stea din folie de aluminiu, pentru a o pune în vârf. Rye şi Coyote stăteau pe patul lui Frankie, uitându-se la decorațiunile care se acumulau. La boxele radioului cu tranzistori al lui Barb se auzea melodia *White Christmas.*

Frankie era în genunchi în fața pomului, atârnând un şirag de agrafe de birou de la o creangă la alta, când Coyote

[24] Personaj din desene animate.

spuse:

— Avem nevoie de băuturi.

— La naiba, zburătorule, ai dreptate! spuse Barb, şi amândoi ieşiră din baracă.

Frankie auzi rama metalică a patului ei scârțâind, în timp ce Rye se ridica în picioare. Îl auzi apropiindu-se, îl simți stând în picioare chiar lângă ea. Fiecare celulă din corpul ei părea acordată la prezența lui. Încet, se ridică în picioare, dar nu se întoarse.

— Mulțumesc pentru asta, spuse ea. A fost o nebunie, ceva stupid şi periculos, şi... drăguț.

— Nu am vrut să mă gândesc la tine, spuse el.

Ea se întoarse în cele din urmă spre el.

Privirile lor se întâlniră şi rămaseră fixate.

Ea îşi simți inima bătându-i mai repede. „Dorință”, spusese Barb. Era oare atât de simplu?

Nu avea niciun motiv să pretindă că nu o simțea. Dacă învățase ceva în timpul petrecut aici, acela era că trebuia să spui ceea ce doreai atunci când aveai ocazia.

— Eşti logodit, spuse ea. Şi ştiu că sunt de modă veche, dar nu pot fi cealaltă femeie. Nu aş putea trăi cu mine astfel.

— Ştii că suntem în război, zise el.

— Te rog să-mi spui că nu vrei să încerci abordarea mâine-am-putea-muri.

El făcu un pas în spate.

— Ai dreptate. Am greşit. Crăciun fericit, Frankie! Nu te voi mai deranja.

— Nu trebuie să pleci.

— Ba da. Tu... îmi faci ceva.

Mult timp după ce el şi Coyote plecaseră, în timp ce Frankie şi Barb băuseră lichior de ouă, ascultând muzică de Crăciun şi deschizându-şi cadourile de acasă, în mintea ei rămase ecoul cuvintelor lui.

Îmi faci ceva.

Armistițiul de Crăciun fu respectat, oferind tuturor celor de la Seventy-First timp pentru a se bucura cu adevărat de o masă de sărbătoare, în popotă. Curcan, cartofi piure şi sos, fasole verde, cârnați, umplutură, mâncare de cartofi dulci. Plăcinte cu dovleac şi nuci pecan. După aceea, un grup se duse în Parc, unde Frankie agățase un banner: DRUM BUN, LT. JOHNSON! NE VA FI DOR DE TINE.

Petrecerea de rămas-bun a lui Barb.

Acum Frankie şi Barb stăteau pe scaune de plajă, aproape una de cealaltă şi aproape de şirul de bananieri. În spatele lor urla muzica. Un copac amărât, împodobit cu beteală şi cu funde roşii, se apleca învins spre barul tiki.

— Cred că ar trebui să vorbim acum, Frankie, spuse Barb, dându-i lui Frankie o brichetă.

Frankie îşi aprinse țigara.

— Despre plecarea ta? Aş prefera să nu, zise ea.

— Eşti singurul lucru pe care nu doresc să-l las în urmă.

Frankie se întoarse spre prietena ei. În lumina aceasta, coafura afro a lui Barb arăta ca un halou întunecat. Dacă nu te uitai în ochii ei, puteai crede că este o fată oarecare de 25 de ani. Frankie nu putea calcula tot ce-i oferise prietenia ei cu Barb. Barb îi arătase licăriri ale unei lumi la care ea nu fusese expusă şi despre care nu învățase prea multe. Frankie crezuse că pasajul din legea drepturilor civile era un final triumfător. Barb îi arătase că, de fapt, nu era decât un început fragil. Ştia că Barb se temea pentru fratele ei, Will, şi pentru afilierea lui la organizația Panterele Negre, dar că era şi mândră de asta. Ştia despre lupta pentru orice; deşi avea un masterat în domeniul sanitar, fusese nevoită să lupte pentru a fi trimisă în Vietnam, şi trebuise să lupte din nou pentru a fi repartizată la un spital de evacuare. Ofițerii negri erau puțini aici, dar Barb fusese încăpățânată în hotărârea ei ca soldații negri să fie consultați de o asistentă de culoare.

Barb se sprijini de spătar, oftând. Luă un fum şi apoi expiră încet.

— Nu mai pot face un an, spuse ea în cele din urmă.

— Ştiu asta. Doar că...

— Şi mie îmi va fi dor de tine, Frankie.

În dimineaţa următoare, când Frankie se trezi, primul lucru pe care îl văzu fu patul gol al lui Barb.

Posterele de deasupra patului – Malcolm X, Muhammad Ali şi Martin Luther King Jr. – fuseseră luate; nu mai rămăseseră decât nişte bucăţi rupte de hârtie pe pasta cu care fuseseră lipite pe pereţii din lemn. Lucruri luate, bucăţele rămase în urmă. O metaforă a vieţii în Vietnam.

Frankie văzu un bilet împăturit lăsat pe noptiera de lângă pat. Îl deschise încet.

26 decembrie 1967

Dragă Frankie,

Poţi să-mi spui laşă. Ar fi trebuit să te trezesc când a sosit elicopterul meu, dar dormeai profund, şi ştim amândouă cât de rar se întâmplă asta aici. Nu am vrut să mă vezi plângând.

Te iubesc.

Ştii asta, şi ştiu că şi tu mă iubeşti, şi când lucrurile stau aşa, nu avem nevoie să ne spunem la revedere.

Aşa că îţi spun: pe curând!

Vino să mă vizitezi în Georgia! Te voi învăţa totul despre crupe şi plante furajere, şi o poţi cunoaşte pe mama. Este o lume total diferită de mica ta insulă, crede-mă!

Până atunci, rămas-bun, sora mea. Ţine capul la cutie!

Şi acum. Ştiu că pierderea lui Jamie ţi-a frânt inima, dar moartea lui nu înseamnă sfârşitul tău. Eşti tânără. Nu lăsa afurisitul ăsta de război să-ţi fure şi acest lucru!

Am văzut cum te priveşte tipul cel mişto. Doamne, aş ucide pentru ca un bărbat să se uite aşa la mine.

Viaţa aici este scurtă, şi regretele durează pentru totdeauna.

Poate că fericirea de aici, chiar dacă numai pentru un moment, este tot ce avem.

Fericirea pentru totdeauna pare un vis de rahat într-o lume care arde.

Ai grijă de tine!

B.

Lângă Frankie, pe comodă, era o fotografie Polaroid cu Barb, Ethel şi Frankie, toate îmbrăcate cu pantaloni scurţi, tricouri şi bocanci, cuprinzându-se cu braţele, cu nişte zâmbete atât de largi şi încrezătoare, că părea imposibil ca această fotografie să fie făcută pe timp de război. În spatele lor se vedea perdeaua din mărgele de la clubul ofiţerilor. Frankie aproape că putea auzi sutele de mărgele clătinându-se în bătaia vântului sau împinse de ploaie. Fuseseră vremuri bune.

Spera să ţină minte acest lucru.

CAPITOLUL 15

5 *ianuarie 1968*

Dragă Frankie,

Am promis să scriu când ajung înapoi în bătrâna noastră ţară. Sunt acasă cu mama (deocamdată) şi stau în pridvor, bând nişte ceai îndulcit. Copiii se joacă în stradă, dând cu piciorul în cutii de conserve. Râsul lor e molipsitor.

Mi-e dor de tine. Mi-e dor de noi. Mi-e dor chiar şi de Seventy-First. Vorbind de asta, n-o să ghiceşti niciodată cine era în elicopterul care m-a luat. Coyote. Doamne, băiatului i s-au aprins rău călcâiele după tine. Mi-a arătat o fotografie cu voi doi în clubul ofiţerilor din Saigon, dar nu-ţi face griji. Îşi va găsi o fată veselă acasă, în Texas.

Viaţa de aici nu este aşa cum m-am aşteptat. M-am angajat la spitalul local şi, sincer, mă plictisesc de moarte.

Trebuie să-mi găsesc un nou drum. Sunt sătulă să fiu

tratată ca o voluntară. Noi, veteranii, nu prea suntem iubiți aici.

Nu ştiu ce voi face acum. Este greu să trec de la sirene de alarmă şi salvat vieți la ciorapi lungi şi pantofi cu tocuri. Poate că lumea se schimbă, dar femeile au rămas cetățeni de mâna a doua. Şi negresele... ei bine, fă tu socoteala!

Viața nu este liniştită aici. Mama îmi recomandă mai multă mâncare şi întâlniri. Săptămâna trecută mi-a cumpărat o maşină de cusut folosită.

Probabil crede că, dacă învăț să tivesc bine, îmi voi reveni. Cred că am nevoie de o schimbare. Poate că orăşelul ăsta este prea mic pentru mine acum. Dar unde să merg?

Oricum, ai grijă de tine şi ține-ți vesta antiglonț aproape! Salvează nişte vieți pentru mine!

B.

Într-o zi liniştită de la mijlocul lui ianuarie 1968, sosiră ordinele de lăsare la vatră pentru Frankie. Îşi prinse hârtiile de placajul de deasupra patului ei, desenă un cerc mare, roşu, în jurul datei de 15 martie, şi făcu un X peste ziua în care se afla. Era oficial – mai avea de stat doar puțin.

La ora 4-0-0, în 31 ianuarie, o rachetă lovi Seventy-First.

Exploziile sfâşiară noaptea. Sirenele de alarmă începură să sune asurzitor.

Frankie se ridică împleticindu-se din pat, îşi luă vesta antiglonț şi cascheta de metal de sub pat şi se îmbrăcă repede.

O altă rachetă îi lovi. Baraca se cutremură. Un şobolan alergă pe podea, căutând adăpost.

Noua colegă a lui Frankie, Margie Sloan, se ridică în şezut în pat şi țipă.

— Ce se întâmplă? Oh, Dumnezeule!

Sirena sună din nou, şi sunetul deveni continuu. În boxe se auzi:

— Atenție, personal, mergeți la adăpost! Nivel de alertă

roşu. Suntem atacaţi cu rachete. Repet: alertă roşie! Adăpostiţi-vă!

— Trebuie să mergem la spital, ţipă Frankie în timp ce alerga spre uşă, deschizând-o cu o izbitură.

Afară, terenul era plin cu foc şi fum: clădiri în flăcări, fum negru care se aduna, mirosind a acru. Un butoi de ulei din spatele latrinelor izbucni în flăcări. Unul din rezervoarele de apă de deasupra duşurilor explodă; apa curse fierbinte, fâşâind.

— Margie. Acum!

Margie veni lângă ea.

— Nu putem ieşi acolo.

Frankie o prinse de mână, dorindu-şi să fi avut mai mult timp pentru a o pregăti pe asistentă pentru o noapte ca aceasta.

— Ştiu că-i îngrozitor, Margie, şi-aş fi dorit să nu fii atât de începătoare. Dar luăm lucrurile pe rând, bine? Pune-ţi vesta şi acoperitoarea...

— Ce?

— Cascheta de metal. Îmbracă-te şi hai la Urgenţe! Ajuţi cu triajul.

— Nu pot...

— Ba poţi.

Era tot timpul pe care îl avea Frankie. În timp ce alerga spre sala de operaţii, ceva mare explodă în apropiere. Poate că fusese clădirea Crucii Roşii.

În afara sălii de operaţii, personalul îmbrăcat cu vestele antiglonţ şi caschetele de metal, unii încă în pijama sau pantaloni scurţi şi bocanci, alergau între diferitele pavilioane, pregătind răniţii şi cărând tărgi spre triaj. Sirena continua să sune asurzitor.

În sala de operaţii, Frankie aprinse luminile, pregăti mesele, umplu cărucioarele cu provizii şi le puse la îndemână: cărucioare pentru pansat, cărucioare pentru

intervenții de urgență, tăvi pentru toracotomie, butelii de oxigen, o mașină portabilă de sucțiune. Își dorea ca Hap să fi fost încă aici, dar plecase cu două luni în urmă. Cel mai nou doctor al lor era aici de o săptămână. Avea să fie o noapte dificilă pentru el.

Auzi primul Dust Off sosind la 4.30.

Primul val de răniți ajunseră în sala preoperatorie și cea de operații câteva minute mai târziu. Prea mulți pentru câte mese aveau, pentru câte asistente, infirmieri și medici erau. Răniți stăteau pe tărgi așezate pe capre de lemn, pregătiți pentru operații, așteptând. Văzu civili, auzi un copil plângând după mama sa. Bombardaseră Statele Unite un alt sat sud-vietnamez?

În timp ce Frankie se pregătea pentru operație, auzea pocnetul constant al gloanțelor care devastau complexul. Clădirea Quonset se clătină, iar perfuziile zăngăniră în stativele lor. Cascheta îi cobora mereu până la rădăcina nasului.

Încă o lovitură. *Aproape.*

În sala de operații, răniții care se puteau mișca se rostogoliră din paturi sau de pe tărgi pe jos, iar perfuziile le fură smulse din mâini. Frankie apucă niște perne, pături, orice altceva mai găsi, și le întinse peste pacienții care se simțeau prea rău pentru a se mișca. Nu i-ar fi salvat de la o lovitură directă, dar nu putea face altceva.

Luminile se stinseră. Întuneric absolut. Apoi generatoarele de urgență prinseră viață, huruind, și luminile se aprinseră din nou. Frankie se duse la cea mai apropiată masă de operații și văzu un soldat întins acolo. Abia era conștient, gemând după ajutor. Uniforma îi fusese tăiată în triaj, expunându-i rana devastatoare de la nivelul pieptului. Sângera de peste tot; avea bucăți de șrapnel până și în gât.

— Sunt aici, spuse ea, aplicând presiune cu toată puterea asupra rănii de la piept.

Pacientul icni, încercă să respire, intră în panică.

— Calmează-te, soldat, spuse Frankie, uitându-se după un doctor. Avem nevoie de o traheotomie aici! Urgent!

Nu văzu însă decât o mare de răniți şi infirmieri care se grăbeau de colo-colo.

Trase un cărucior mai aproape. Instrumentele argintii erau pregătite. Nu mai făcuse niciodată o traheotomie până acum, dar asistase duzini întregi. Hap îi arătase cum să o facă, pas cu pas.

Se uită în jur, strigă din nou după un doctor. În haosul care domnea peste tot, nu primi niciun răspuns.

Dezinfectă partea anterioară a gâtului soldatului, luă bisturiul şi făcu o incizie, deschizând o cale directă pentru aer în traheea lui. Sângele se adună la marginile inciziei; ea îl şterse şi introduse un tub traheal.

El icni trăgând aer în piept, apoi îl expiră, calmându-se.

Ea lipi tubul la locul lui, luă o rolă de pansament şi reveni la rana de la piept.

— Unde naiba e un doctor? strigă ea.

Zgomotul din sala de operații era asurzitor. Perfuzii şi sticle, instrumente şi cărucioare se prăbuşiră pe podeaua de ciment. Luminile pâlpâiră. Răniții curgeau în valuri de la triaj în sala de operații.

Noul doctor se strecură în sală, alunecând pe podeaua însângerată, aproape căzând. Purta vesta antiglonț şi cascheta.

— Căpitane Morse. *Mark.* Am nevoie de tine.

El se holbă la ea, fără să pară că înțelege.

— *Acum!* strigă ea.

El se uită la rana din pieptul soldatului.

— Rahat!

Frankie ştia cum se simte doctorul. Din nefericire, nu era timp pentru a-i spune acest lucru. Acest soldat rănit avea nevoie de ajutorul lui, şi asta imediat.

— Uită-te la faţa lui, doctore! Uită-te la el! Uită-te la specialistul Glenn Short!

Privirea tânărului doctor se mută încet în sus spre faţa lui Frankie; ochii lui erau larg deschişi şi plini de teamă. Ea dădu din cap, cu înţelegere, şi spuse:

— Uită-te la el!

— Anestezie, strigă Frankie, chemându-l pe anestezist lângă ei. Haide, doctore, spuse ea, cât timp pacientul era anesteziat. Spală-te, pune-ţi mănuşile! Poţi face asta. Aici facem găuri mici din altele mai mari, nu-i aşa? Haide...

Atacul continuă atât de mult timp, că Frankie îşi scoase în cele din urmă vesta şi cascheta prea mare, şi nu mai tremură la fiecare sunet de explozie sau şrapnel.

Timp de ore întregi, spitalul de evacuare fu inundat de răniţi; salonul preoperator, urgenţele, sala de operaţii, terapia intensivă şi pavilionul vietnamezilor erau pline de paturi din perete în perete, şi toate erau pline, dar, în cele din urmă, ajunseră la finalul asaltului. Toţi răniţii fuseseră operaţi. Acum Frankie stătea în mijlocul sălii, ştergându-şi transpiraţia de pe frunte şi uitându-se la doctorul Morse, care termina ultima operaţie. Ştia că avea să cadă epuizat curând, că urma să înceapă să tremure, incapabil să se oprească, dar el continua încă. Asta însemna că era din materialul potrivit pentru Vietnam.

— McGrath, strigă un infirmier din pragul uşii. Cineva vrea să te vadă afară. Urgent.

Frankie alergă din sala de operaţii şi-l văzu pe Rye stând afară, acoperit de sânge şi noroi.

— Eşti rănit?

— Nu e sângele meu. El o trase în braţe şi o ţinu strâns. Eşti bine, spuse el tremurând, şi apoi, mai sigur pe sine: Eşti bine. Se trase în spate şi se uită ţintă la ea. Am auzit că aţi fost loviţi direct şi nu m-am putut gândi decât la tine. Am crezut... Am vrut să mă asigur că eşti bine.

Îi dădu drumul, dar ea nu se trase în spate. Se simțea aşa de bine să fie în brațele lui, să fie alinată, chiar şi pentru un moment.

— Doar o altă zi la Seventy-First, spuse ea, încercând să zâmbească.

— Haide, Frankie, spuse el. Te scot de aici.

— Nu există alt loc, răspunse ea obosită.

El o prinse de mână şi o duse departe de sala de operații.

Complexul era o harababură plină de fum, urât mirositoare. Ceva de lângă Parc ardea, luminând cerul care avea să se întunece din nou curând.

Rye spuse:

— Nu am văzut nicicând o astfel de noapte.

Frankie începu să răspundă ceva – nu ştia ce – când auzi un soldat gemând de durere. Strigă:

— Infirmier! şi alergă în direcția morgii, unde erau şiruri întregi de cadavre acoperite cu pânză.

O pereche de sanitari obosiți se ocupau de acestea, verificând plăcuțele de identificare şi băgând corpurile în saci.

Undeva în stânga era o singură targă, aşezată pe două capre. Văzu sânge curgând de pe marginea ei şi prin fundul acesteia; auzi pacientul gemând din nou.

— Westley, i s-a dat morfină acestui soldat? îl întrebă ea pe unul dintre sanitari.

— Da, doamnă. L-a văzut doctorul Morse. A spus că nu poate face mai mult.

Frankie dădu din cap şi se duse la bărbatul de pe targă. Simți cum Rye i se alătură.

Nu mai rămăsese aproape nimic dintr-un bărbat care fusese întreg cu numai câteva minute în urmă. Pansamentele în care îi erau înfăşurate trei dintre membre erau înecate în sânge. Sânge şi noroi acoperiseră ce-i mai rămăsese din față. Frankie îi căută plăcuțele de identificare,

să-l poată alina spunându-i pe nume.

— Hei, sold... Vocea i se înecă.

Soldatul Albert Brown.

— Hei, Albert, spuse ea cu blândețe. Ai venit să-mi arăți din nou fundul tău cel mişto?

Se aplecă peste muribund, abia mai mare decât un băiat, şi-şi puse mâna pe pieptul lui distrus. Capul lui se răsuci înspre ea. O privea cu un ochi. Ştiu că o recunoscuse când ochiul i se umplu de lacrimi.

— Sunt aici, Albert. Nu eşti singur.

Îl ținu de mână. Era tot ce putea face pentru el în acest moment, să fie fata de acasă, pe care nu o avusese niciodată.

— Pun pariu că te gândeşti la familia ta, Albert. În Kentucky, nu-i aşa? Ținutul burbonului şi al bărbaților arătoşi. Îi voi scrie mamei tale...

Frankie nu-şi mai aducea aminte cum o chema pe mama lui. Ştia, dar nu-şi putea aminti. I se părea că mai pierduse ceva prin faptul că nu-şi amintea. Albert încercă să vorbească. Orice ar fi vrut să spună, fu prea mult. Îşi închise ochiul; respirația îi deveni greoaie. Frankie îi simți ultima respirație prin propriii plămâni.

Şi apoi el plecă.

Frankie scoase un oftat zgomotos şi se întoarse spre Rye.

— Dumnezeule, sunt sătulă de asta!

Rye o luă în brațe şi o cără prin tabăra care ardea, printre oamenii adunați împreună în grupuri, jelind ceea ce pierduseră. Popota era pe jumătate distrusă, la fel şi birourile Crucii Roşii. Grămezi uriaşe de ruine fumegânde aruncau scântei înspre cerul tot mai întunecat.

Uşa de la baraca ei era făcută bucăți în noroi.

Rye o cără înăuntru şi o aşeză pe patul îngust de campanie.

Ea căzu pe pat.

— Avem prea mulți începători pe aici. Aveam nevoie de Barb şi de Ethel, şi de Hap, şi de Jamie în seara asta...

Rye se aşează pe marginea patului, mângâindu-i spatele.

— Dormi, Frankie!

Ea se sprijini de el.

— Pe mama lui o cheamă Shirley, şopti ea, amintindu-şi prea târziu. Îi voi scrie.

La cât de epuizată şi singură se simțea, i-ar fi fost uşor să se întoarcă spre Rye, să-l caute, să-l lase să o țină şi să o aline. Alături de acest gând, veni dorul. Se întinse şi închise ochii, aproape şoptind „Stai până adorm". Dar la ce bun?

Câteva ore mai târziu, când se trezi, el plecase.

Stars and Stripes numiră acest episod Ofensiva Tet: un atac masiv, coordonat de-a lungul întregii țări de către nord-vietnamezi, în primele ore ale lui 31 ianuarie 1968, cea mai sângeroasă zi a războiului din Vietnam, de până acum. Atacul distrusese uşile care ascunseseră fața secretă a războiului. Aparent, când Walter Cronkite[25] a raportat carnagiul Tet, el spusese în direct: „Ce naiba se petrece? Credeam că noi câştigăm războiul".

Dintr-odată, toți cei din mass-media întrebau *Ce naiba se petrece în Vietnam?*

În 2 februarie, LBJ folosi moartea drept o estimare a succesului Tet, afirmând că 10 000 de nord-vietnamezi muriseră, pe lângă numai 249 de americani. „Ştiu să număr", spusese preşedintele, implicând faptul că inimile oprite erau cele care contau (nici măcar nu pomenise de victimele sud-vietnameze).

249 de morți americani.

O minciună, Frankie era sigură, dat fiind numărul de morți la care fusese martoră doar aici, la Seventy-First, dar

---

[25] Jurnalist şi prezentator american de televiziune, cunoscut pentru emisiunea sa de pe canalul CBS.

cine ştia adevărul?

Dimineaţa următoare, Frankie stătea lângă patul unei tinere sud-vietnameze care fusese adusă noaptea târziu, arsă şi în durerile facerii. Echipa făcuse tot ce putuse pentru a salva bebeluşul, dar nu fusese posibil.

Femeia stătea ridicată în pat, ţinându-şi nou-născutul mort în braţele bandajate. Sub bandajele albe, pielea îi fusese înnegrită, dar femeia nici măcar nu ţipase când Frankie îi curăţase carnea moartă. Scosese un sunet doar atunci când încercase să-i ia bebeluşul.

O durere de nesuportat.

Atât de mulţi morţi, muribunzi şi dispăruţi.

Colega ei de baracă, Margie, se apropie de Frankie şi-i oferi o cafea fierbinte. Cana îi tremura în mâna nesigură.

— Eşti bine?

— Cum poate fi vreunul din noi bine? răspunse Frankie.

— Păi... eşti deja aproape de plecare. Gândeşte-te! Mergi acasă.

Frankie dădu din cap. Abia aşteptase să plece acasă, dusese dorul acestui moment, dar acum şi-l imagină, dintr-odată.

Coronado Island.

Mama, tata şi clubul.

Cum avea să fie, de fapt, să locuiască acasă, cu părinţii ei?

Cum putea trece de la alertele roşii şi salvarea vieţilor la cuţite pentru unt şi pahare de şampanie?

— Nu ştiu cum ne vom descurca fără tine, spuse Margie.

Frankie se întoarse şi se uită la ea; ochii lui Margie erau roşii din cauza plânsului.

Tânăra asistentă nu era nici pe departe pregătită pentru ce avea să vină. Avea să fie cândva – probabil –, dar nu încă.

Nu mai era nicio asistentă cu experienţa lui Frankie aici.

Cum putea părăsi acest spital şi răniţii – americani şi

sud-vietnamezi – care aveau nevoie de ea? Venise aici pentru a face o diferență, şi Dumnezeu ştia că încă mai trebuiau salvate vieți. Oricât de mult ura uneori războiul, iubea mai mult meseria sa de asistentă.

3 *februarie 1968*

Dragă mamă şi tată,

Această scrisoare este una dificil de scris, şi sunt sigură că va fi dificil de citit. Îmi cer scuze în avans, îmi doresc să fi putut ridica receptorul telefonului să vă sun, dar, credeți-mă, telefonul de aici nu ne este prieten.

Sună nebuneşte şi absurd, dar mi-am găsit chemarea aici, în Vietnam. Iubesc ce fac, şi chiar fac o diferență. După cum ştiți, războiul se înteţeşte. Ştiu că mass-media şi guvernul mint poporul american, dar sunt sigură că ați auzit de Ofensiva Tet.

În fiecare zi sosesc tot mai multe trupe, şi mulți dintre ei sfârşesc răniți. Facem tot ce putem pentru a-i salva, şi dacă nu pot fi salvați – ca Finley –, stau cu ei şi-i țin de mână şi îi asigur că nu sunt singuri. Le scriu scrisori mamelor, surorilor, soțiilor lor. Vă imaginați ce ar fi însemnat o astfel de scrisoare pentru noi?

Aşadar.

Nu vin acasă luna viitoare. M-am înrolat pentru încă un an. Pur şi simplu, nu-mi pot părăsi postul când bărbații de aici au nevoie de mine. Nu avem suficient personal experimentat aici.

Gata! Vă pot auzi țipetele. Dacă m-ați cunoaşte acum, ați înțelege. Sunt asistentă de front.

Vă iubesc pe amândoi.

F.

17 februarie 1968

Dragă Frances Grace,

NU, NU, NU.

Răzgândeşte-te! Hai acasă! Fii în siguranță!

Ai putea fi rănită acolo. Destul! Haide acasă ACUM! Tată,

tău este extrem de nefericit de această idee, trebuie să adaug.

Cu multă dragoste,
Mama ta

1 martie 1968

Dragă Frank,

Bineînțeles că rămâi. Nu m-am îndoit de asta niciodată.

Eşti puternică şi cei de acolo au nevoie de tine.

Dumnezeu ştie că şi aici lucrurile sunt ciudate. Nixon şi-a anunțat candidatura, iar polițiştii statali au folosit gaze lacrimogene pentru a opri un protest. Rahat! Nimic nu mai are sens.

Cu toate astea, viața continuă. Studiez Medicina veterinară şi muncesc pe brânci. M-am înscris în orchestra locală şi am început din nou să cânt la vioară. Ajută puțin, deşi tot nu pot dormi bine.

Vino în vizită când te întorci în lume. Te aştept cu brațele deschise. Avem o iapă nouă care este de vis pentru începători. Nimic nu linişteşte sufletul mai bine decât un galop în plin soare.

Cu drag,
Ethel

Într-o zi sufocant de fierbinte de la început de martie, Frankie îşi începu schimbul, obosită şi agitată din cauza lipsei somnului.

Sala de operații nu fusese deosebit de plină în ultima săptămână – avuseseră suficient timp pentru jocuri şi seri de filme şi scrisori trimise acasă. Frankie îşi găsise timp pentru a sări într-un Huey care venise cu provizii şi se dusese la Quy Nhon pentru o după-amiază la cumpărături. Chiar şi aşa, era la limită, iritată, cerând prea mult de la cei din jurul ei. Nu ajuta deloc faptul că aveau prea puțin personal. Frankie ştia că ar fi trebuit să apeleze la asistentele mai noi, în special la Margie, şi să le îndrume,

dar era epuizată. Şi singură.

— Locotenent McGrath.

Se întoarse şi îl văzu pe căpitanul Miniver, asistenta-şefă de la Seventy-First, care ținea la piept un dosar, având o postură rigidă, cu spatele atât de drept precum cerea regulamentul.

— Locotenent McGrath.

— Da, căpitane?

— Am fost informată că nu ți-ai luat perioada de R&R în turul acesta. Iar următorul tău tur începe în două săptămâni.

— Cine m-a pârât?

— Cineva căruia îi pasă de tine, evident. O păsărică.

— Barb.

— Care Barb? Zâmbi. Oricum, îți ordon să pleci! Am itinerarul tău chiar aici. Un hotel pe plajă la Kauai sună minunat. Este un zbor mai lung, dar acolo vor fi mai puțini soldați care să caute să-şi facă de cap.

— E nevoie de mine...

— Nimeni nu este imposibil de înlocuit, McGrath. Te-am urmărit. Am primit rapoarte despre nivelul de ticăloşie pe care l-ai atins în ultimul timp. Este impresionant. Expresia ei se înmuie. În ea, Frankie văzu înțelegere. Ai nevoie de o pauză.

— Crezi că un pic de hula o să mă vindece?

— Nu-ți va face rău. Oricum ar fi, pleci mâine. Iată itinerarul. Du-te! Odihneşte-te! Bea cocktailuri cu umbrelute! Dormi! Ți-ar putea salva viața, McGrath. Crede-mă! Am fost şi eu în locul tău. Toți putem ceda.

CAPITOLUL 16

După mai mult de 22 de ore de călătorie, Frankie se trezi în holul hotelului Coco Palms, de pe insula Kauai, şi se

cază. Odată ajunsă în cameră, fără să se mai deranjeze să facă duş, trase draperiile şi se trânti pe cel mai moale pat pe care îl simțise vreodată, şi adormi.

Când se trezi, auzi ciripitul păsărilor.

Păsări.

Ciripind.

Fără explozii de mortiere, fără şrapnel lovind pereții, fără miros de sânge sau rahat, sau fum în aer, fără țipete, fără elicoptere Dust Off huruind deasupra ei.

Căpitanul avusese dreptate; Frankie avea nevoie de acest respiro.

Rămase întinsă în pat, simțindu-se pe jumătate adormită într-un mod minunat, ascultând ciripitul neaşteptat al păsărilor, surprinsă să vadă că era trecut bine de prânz. Împrospătată şi plină de energie, se ridică din pat şi dădu laoparte draperiile grele, alb cu galben, cu un imprimeu cu gardenii, şi văzu Kauai pentru prima dată.

Uau!

Plajele din California erau magnifice, puternice, nesfârşite şi uimitoare, dar aceasta... aceasta avea o frumusețe intimă, înecată în culori scânteietoare – nisip auriu, iarbă verde intens, cerul albastru-închis, flori de bougainvillea de un mov vibrant. Deschise fereastra şi se aplecă, sorbind ziua minunată şi luminoasă de afară. Aerul mirosea dulce a flori şi a apa sărată a oceanului. Pe un petic neted de iarbă, palmierii creşteau în grupuri mici.

Făcu o baie fierbinte lungă şi luxuriantă, folosind un săpun care mirosea a cocos, şi-şi spălă şi uscă părul, văzând pentru prima dată cât de mult îi crescuse. Petrecuse luni la rând tăindu-l la întâmplare, aşa cum ar fi făcut cu nişte buruieni crescute aiurea, tăind părțile care îi împiedicau privirea, ceea ce o făcuse să ajungă să aibă un breton inegal.

Din fericire, avea cu ea o pălărie. Nu era la modă, de fapt

era chiar opusul, dar pălăria aceasta de culoare oliv devenise obiectul ei preferat aici în 'Nam, aproape un companion, şi-i proteja ochii de soare. Era decorată cu o duzină de insigne şi petice, daruri primite de la pacienții ei. Fiecare avea emblema unei unități militare. Screaming Eagles, Seawolves, Big Red One.

Se îmbrăcă cu costumul ei de baie decolorat, din două piese, un tricou şi pantaloni scurți, observând că toate aveau petele roşietice cauzate de solul din Vietnam. Pentru prima dată în luni bune, se obosi să se machieze – rimei, ruj şi fard de obraz. Se încălță cu sandale, îşi puse ochelarii de soare, luă un prosop din baie şi coborî în hol. Deşi îi era foame – stomacul îi chiorăia sonor –, avea mai multă nevoie de aer proaspăt. De aer proaspăt şi de sunetul valurilor. De puțin nisip între degetele de la picioare, de plutit în apa sărată.

Ieşi din hotel şi trecu prin grădina atent îngrijită, printre palmierii care se unduiau în jurul ei. Trecu strada liniştită şi păşi pe nisip. A doua zi avea să-şi aducă aparatul foto şi să fotografieze frumusețea din jurul ei.

În această zi însorită, localnicii şi turiştii umpluseră plajele: familii pe pături; părinți care îşi supravegheau cu grijă copiii, dintre care unii erau goi, dar care zâmbeau cu toții larg. Erau bărbați cu părul lung, purtând la gât coliere cu simbolul păcii, şi câțiva bărbați în pantaloni scurți kaki, cu părul tuns regulamentar, stând la un bar din piatră vulcanică, cu acoperişul din stuf. Deasupra acestuia stătea scris: „FRUCTE DE MARE ŞI COCKTAILURI".

Ceva mai departe, în ocean, văzu copii care făceau surf, călărind valurile. Acest lucru o făcu să se gândească la Finley şi să-i fie un dor acut de el. „Ăsta e valul tău, păpuşă. Vâsleşte mai tare!" Expiră lung; acest proces devenise un fel de a-şi lua rămas-bun, de a-şi elibera durerea suficient cât să poată merge mai departe.

Se dezbrăcă în costumul de baie şi intră în apă. Era mai caldă decât cea cu care se obişnuise în California, dar tot răcoroasă. Pe suprafaţa apei strălucea soarele, înotă dincolo de valurile mici care se grăbeau spre mal, şi se lăsă să plutească pe valurile calme din larg.

Cu ochii închişi, aproape că se simţea din nou tânără, o fată plutind pe valuri, cu soarele încălzindu-i pielea.

În cele din urmă, ieşi din apă şi găsi un petic de nisip – era numai ea acolo, fără nimeni în jur – şi îşi întinse prosopul.

Cu ochii protejaţi de pălărie şi de ochelarii mari şi rotunzi de soare, se lăsă să plutească în braţele somnului; adormi profund şi se trezi când soarele cobora deja de pe cer. Se ridică în coate, îşi ridică şi picioarele, îndoindu-şi genunchii, şi privi marea. În minte îi apărură imaginile preţioase, ea cu Finley făcând surf, Finley făcându-i cu mâna, spunându-i să ţină pasul. Ei doi pe plajă, ţopăind inconfortabil pe spatele cailor închiriaţi, Finley mormăind ceva despre bijuteriile de familie. Şi apusurile pe care le priviseră împreună, în timp ce-şi depănau visurile copilăreşti şi vorbeau despre viitor.

— Pot să-ţi cumpăr ceva de băut, doamnă?

Frankie se scutură de trecut şi-şi ridică privirea. În faţa ei stătea un tânăr, fără cămaşă, purtând pantaloni scurţi kaki şi o centură militară. În partea stângă, în jumătatea de sus a pieptului, avea un tatuaj cu SEMPER FI. Frankie putea spune, după ochii lui, că fusese în Vietnam, poate undeva în junglă. Se întrebă cât timp aveau să aibă bărbaţii privirea aceea hăituită. Ura să-l dezamăgească.

— Îmi pare rău, marinare. Am venit aici pentru a mă bucura de linişte. Ai grijă de tine!

El se întoarse, fără îndoială căutând cu privirea o altă fată pe care să o abordeze.

Frankie începu să simtă usturimea unei arsuri solare şi

observă cât de roz îi erau picioarele. Cât de mult stătuse acolo?

Auzi pe altcineva care venea în direcția ei. Ar fi trebuit să se îndepărteze şi mai mult pe plajă, departe de bar. De data asta nu-şi ridică privirea.

— Sunt bine singură, mulțumesc.

— Eşti?

Se uită încet în sus, coborându-şi ochelarii mari de pe ochi.

Rye.

El stătea relaxat, cu mâinile împreunate în spate. Purta o pereche de pantaloni scurți multicolori şi un tricou albastru-deschis pe care scria I LOVE TO SURF, dar nimeni nu l-ar fi luat drept un surfer, nu cu postura sa militară şi muşchii bine făcuți şi părul atât de scurt.

— Ce mai coincidență, spuse Frankie.

— Nu e o coincidență. Am muncit din greu să-ți fac rost de o permisie pentru R&R.

— Deci tu eşti păsărica ce m-a turnat la căpitan. De ce?

— Ca să te văd.

— Rye, ți-am spus...

— Am rupt logodna.

Acest lucru o făcu să se oprească.

— Ai rupt-o?

— Nu m-am mai putut preface, nu după Tet. Viața e scurtă, şi... Se opri o clipă. Există ceva între noi, Frankie. Spune-mi că tu nu simți asta, şi plec.

Frankie se ridică în picioare în fața lui.

— Spune-mi că nu mă vrei.

Felul în care spusese acest lucru dezvăluia o vulnerabilitate neaşteptată. Nu avea cum să flirteze cu el, sau să-l mintă.

— Nu pot spune asta, zise ea pe un ton egal.

El expiră, uşurat.

— Iei cina cu mine în seara asta?

Ea ştia că el nu voia doar o cină; dar şi ea voia mai mult. Dar totuşi, el era Rye Walsh, care încălca regulile şi care îi făcuse fratele să dea de necazuri de mai multe ori (nu că Finley ar fi avut nevoie de prea mult ajutor în această privință), şi ea ştia că nu ar fi fost în siguranță cu un bărbat ca el. Dar era ofițer, şi, spera ea, un gentleman.

— Ai rupt logodna? Juri?

— Jur că nu sunt logodit.

Frankie se uită țintă la el, simțind o scânteie de entuziasm, ca şi cum s-ar fi trezit la viață după o hibernare îndelungată.

— Cina este o idee minunată.

Frankie stătea la rând la telefonul cu plată de treizeci de minute. În ultimul an, sunase acasă doar de două ori: de Crăciun şi de ziua mamei ei.

Barb răspunse la al doilea apel, părând obosită şi distrasă.

— Alo?

— Barb! Sunt eu.

— Frankie! E atât de bine să-ți aud vocea!

Frankie se sprijini cu coatele de raftul metalic de dedesubtul telefonului. Pe acesta erau pregătite câteva monede de un sfert de dolar, frumos aranjate. Spera că aveau să-i ajungă. Nu ştia cât de scump putea fi acest telefon.

— Sunt în Kauai, pentru permisia mea R&R.

— Stai! Vin şi eu!

— În mod normal aş profita de oferta ta, dar... Aruncă o privire în jur, pentru a se asigura că nu o auzea nimeni. Rye Walsh e aici.

— Tipul cel şmecher?

— A rupt logodna. Poate pentru mine. Lucrurile stau aşa: am nevoie de un sfat. Ce fac dacă vrea să facem sex?

— Îți garantez că vrea să facă sex. Poți să-mi spui că sunt telepată. Dacă n-ai fi o reprezentantă atât de bună a şcolilor catolice, şi tu ai vrea acelaşi lucru.

— Vreau. Adică, aşa cred. Dar am nevoie de sfaturi practice.

Operatoarea interveni, cerând mai mulți bani. Frankie introduse restul monedelor pe care le avea.

— Foloseşte metode de contracepție, spuse Barb. Va trebui să te mulțumeşti cu prezervativele. Asta dacă nu ai o verighetă falsă.

— Poftim?

— Nu-i vor da unei femei singure pilule contraceptive. Nici nu vreau să încep să discut despre rahatul ăsta, dar dacă te prefaci că eşti căsătorită, le poți obține. Nu că ar funcționa până diseară. Aşa că, mda. Prezervative. Ia cât de multe.

— Vorbesc serios, Babs. Trebuie să ştiu cum merg lucrurile pas cu pas.

— Ați făcut educație sexuală la şcoala aia a voastră, nu? Şi la cea de asistente...

— Taci! Ajută-mă! Ce fac...

— Crede-mă, Frankie! Tipul ăla ştie totul despre sex. Încearcă doar să nu fii tensionată şi nu te aştepta la prea mult prima dată. Poate să te doară puțin.

— Nu-mi dai prea multe detalii.

— Bun. Rade-te pe picioare şi sub braț. Poartă lenjerie sexy, spuse Barb, râzând. Oh! Şi fii îndrăzneață! Nu ca o domnişoară. Şi nu-l crede dacă îți spune că te iubeşte.

— Poftim? De ce...

Legătura se întrerupse.

Frankie ieşi din hol şi chemă un taxi, care o duse în micuțul oraş Lihue. Acolo îşi tunse părul până la nivelul bărbiei şi-l aranjă într-un bob pe o parte, apoi îşi cumpără o rochie de mătase cu un imprimeu roşu cu alb, împreună cu o eşarfă asortată şi sandale albe, cu toc.

Întoarsă la hotel, urmă sfatul lui Barb şi se rase cu grijă, dându-şi apoi cu loţiune pe pielea arsă de soare.

În baia hotelului, uitându-se ţintă în oglinda opalescentă, de forma unei scoici, care atârna deasupra unei chiuvete mari, cu aceeaşi formă, abia se recunoscu. Coafeza redase din nou strălucirea părului ei negru, iar noua tunsoare îi scotea în evidenţă ochii albaştri şi linia fermă a maxilarului. Încă avea un aer de tristeţe – tristeţea pe care o învăţase în Vietnam. Se întrebă dacă aceasta avea să dispară vreodată. Dar felul în care arăta avea şi un aer plin de entuziasm tineresc. Speranţă. Uitată de mult şi niciodată luată drept ceva sigur de acum înainte.

La 18.30, plecă din cameră şi coborî la parter. Tavanul holului hotelului se arcuia mult deasupra capului ei, asemenea navei unei biserici.

Intră în sala de mese în aer liber. Dincolo de pereţii ridicaţi pe jumătate, văzu lagunele umbrite lângă care ardeau torţe. Cocotierii se unduiau în vânt, şoptind, umbre negre pe cerul violet. Undeva, cineva cânta la ukulele.

Cele mai multe mese erau ocupate de turişti, care vorbeau, râdeau şi fumau. Acest lucru îi aminti brusc faptul că, în timp ce ea era în Vietnam, lumea îşi continuase viaţa. Copiii se duseseră la şcoală, părinţii se duseseră la muncă; nu toată lumea trăia şi respira războiul. În 'Nam, era uşor să auzi despre protestele care aveau loc în America şi să crezi că toată lumea ardea steaguri şi protesta pentru pace; aici, era evident că cei mai mulţi oameni îşi văzuseră în linişte de vieţile lor, evitând extremele periculoase ale fiecărei tabere.

Îl văzu pe Rye aşezat la o masă liniştită, dintr-un colţ în spate.

O hawaiiană drăguţă, îmbrăcată într-un muumuu[26] lung

[26] Rochie tradiţională hawaiiană, de obicei largă şi înflorată.

până la pământ, purtând un lei[27] parfumat în jurul gâtului, o conduse prin restaurantul aglomerat.

În timp ce se apropie de masa lui, Rye se ridică în picioare, aşteptând ca ea să se aşeze înainte de a-şi relua locul.

Îi oferi un lei minunat, făcut din flori mărunte, albe şi galbene.

— Sunt flori de ghimbir alb.

Parfumul era amețitor.

— Pot să vă aduc un cocktail? întrebă ospătărița după ce Frankie se aşează. Poate un mai tai? Proprietara hotelului, doamna Guslander, crede că este cel mai bun cocktail din lume.

Frankie încuviință din cap.

— Da. Mulțumesc.

— Eu vreau un Jameson cu gheață, spuse Rye. Ospătărița plecă, lăsându-i singuri.

Lumânarea din centrul mesei îşi trimitea în sus lumina aurie. Ospătărița se întoarse cu cele două băuturi şi cu meniuri.

Mai Tai-ul era dulce, acrişor şi tare. Frankie se jucă cu umbreluța roz cu care era decorat. O ridică şi mâncă cireaşa confiată, foarte dulce, şi ananasul care garniseau băutura. Ştia că această cină cu el însemna ceva, poate totul, dar se simțea ciudat. Putea să-şi bage mâna în pieptul unui bărbat şi să-i prindă inima, dar uitase cum să facă conversație măruntă.

Rye se uita în paharul lui, jucându-se cu cuburile de gheață.

— Gheață, spuse Frankie, doar pentru a spune ceva. Nu o voi mai lua niciodată drept ceva sigur.

---

[27] Cunună din flori, purtată în jurul gâtului, de obicei în semn de prietenie.

— Sau o baie fierbinte.

— Sau aşternuturi uscate.

Apăru ospătăriţa, care le luă comanda şi dispăru din nou.

Frankie îşi dădea seama că şi el era nesigur. Se cunoşteau doar superficial, şi acum el rupsese logodna pentru ceva ce putea să nu însemne nimic.

Ospătăriţa le aduse două cocktailuri de creveţi.

Frankie înmuie un crevete plin, rozaliu în sosul picant şi luă o muşcătură, mestecând încet.

— Îţi aminteşti de noaptea petrecerii de rămas-bun a lui Finley?

— O petrecere de rămas-bun înainte de Vietnam, spuse el. Era o altă lume.

— Pe atunci nu ştiam.

El bău din paharul său.

— Nu, zise apoi încet. Nu ştiam.

— Ai discutat vreodată cu Finley despre Vietnam? Aţi discutat cu adevărat?

Rye îşi feri privirea pentru o secundă; în ezitarea lui, Frankie văzu regret.

— Eram la Annapolis, spuse el. Totul era despre ce tare e Marina. Şi el credea asta. Voia să-l facă pe tatăl vostru mândru de el. Ştiu asta.

— Mda, spuse Frankie. Tata. Peretele eroilor. Ne-am întâlnit acolo, la petrecere.

Rye zâmbi la această amintire comună.

— Amândoi ne ascundeam.

— Tu de ce te ascundeai?

— Sunt un băiat sărac din Compton. Nu ştiam cum să mă port acasă la voi, cum să mă îmbrac. Nimic. Şi...

— Ce?

— Dacă tot ne spunem secretele, te-am urmărit pe tine până în birou.

— Glumeşti!

— Voiam să te invit la Ring Dance în ’65. Ți-a spus vreodată Fin asta?

— Nu.

— Mi-a cerut să nu o fac, a spus că eşti prea bună pentru cineva ca mine. Zâmbea spunând asta, dar am ştiut că vorbeşte serios. Am sfârşit amândoi invitând... câte un tip diferit de fată, să spunem.

— Tipul care nu se dă înapoi de la a aburi geamurile unei maşini parcate, spuse Frankie, zâmbind. Asta sună ca Fin.

— Ştiam că avea dreptate. Nu aveam nimic în comun cu o femeie ca tine. Cu toate astea, te-am urmat în birou în seara aceea, mă gândeam să-ți fur un sărut, dar mi-am dat seama că nu eşti pregătită. Şi acum...

— Iată-ne, spuse Frankie, înțelegând.

Trecuseră prin greutăți – moarte peste tot în jur – pentru a fi aici, sorbind cocktailuri pe o insulă tropicală. Însemna acest lucru ceva?

Cum puteau şti, dacă nu îndrăzneau să înceapă?

Întâi trebuiau să se cunoască. Aşa că ea spuse:

— Povesteşte-mi despre familia ta. Ai frați?

— Ah. Ne jucăm de-a douăzeci de întrebări. Bună idee! Nu am frați. Mama a fost profesoară de engleză. I-a plăcut la nebunie Yeats. Bătrânul meu locuieşte încă în Compton. A cumpărat casa în anii ’30, crede că oraşul a luat-o razna în jurul lui. Este proprietarul unui atelier auto, Stanley şi Mo, deşi nu există niciun Mo; nimeni nu l-a putut suporta prea mult, nici măcar propriul frate.

Ospătărița apăru lângă masa lor, se opri şi apoi spuse:

— Îmi pare rău să vă deranjez, domnule, dar este un domn la bar. Vă solicită puțin timp.

În spatele ei, la barul întunecat din piatră vulcanică, un bărbat mai în vârstă, îmbrăcat cu un costum demodat şi cravată, se uita înspre ei, făcându-le cu mâna.

— Desigur, răspunse Rye.

Bărbatul se apropie de ei cu un mers şchiopătat, lent. Era înalt şi slab, şi purta un costum scump de in, care părea să fie o mărime mai mare. Avea o mustață subțire şi părul tuns scurt.

— Edgar LaTour, spuse el, cu un puternic accent de Louisiana. Căpitan. Armata Statelor Unite. Presupun că eşti aici în permisie, îi spuse el lui Rye.

— Amândoi suntem, domnule. Aceasta este locotenent Frances McGrath. Asistentă. Eu sunt din Marină.

Edgar rânji.

— Ei bine, nu ți-o iau în nume de rău, băiete. Vreau doar să vă mulțumesc pentru ce faceți voi, băieți – şi fete – pentru a lupta împotriva comunismului. Este o lume dură, şi trebuie să ştiți că mulți dintre noi vă apreciem sacrificiul. M-aş simți onorat să vă fac cinste cu cina.

— Nu este neces...

— Nu este necesar, dar este vorba de onoarea mea. Şi, doamnă, o femeie ca tine mi-a salvat viața în Franța. Fii binecuvântată!

La câteva momente după ce bărbatul plecă, ospătărița le aduse antreurile – miel rumenit la foc de lemne, mazăre şi chiftele din cartofi, înmuiate în unt. În timpul mesei, vorbiră despre speranțele lor pentru viața de după Vietnam, despre prietenii pe care şi-i făcuseră aici, despre protestele care aveau loc acasă.

Când cina luă sfârşit – după o minunată porție de desert Baked Alaska[28] – Rye luă coşul de picnic de la picioarele sale şi îi oferi brațul lui Frankie. Ieşiră din restaurant, pe lângă un trio de femei care dansau hula în hol, pe dulcea melodie scoasă de ukulele.

Afară, terenul aparținând hotelului se transformase într-

[28] Desert din înghețată, pandişpan şi bezea.

un spectacol de umbre şi lumini – provenind de la lună şi de la torţele tiki. Se simţeau înconjuraţi de parfum şi sunete – ghimbir dulce şi frangipani, şi o briză caldă, uşor sărată.

Torţe tiki aprinse erau aşezate în mijlocul terenurilor atent îngrijite. Valurile lagunelor se loveau încet de maluri, în timp ce ei treceau peste podurile arcuite.

Rye o conduse pe plajă, unde găsi un loc retras, perfect, departe de baraca cu gustări, şi deschise coşul pe care îl adusese cu el. O pătură. Câteva lumânări în suporturile lor, o cutie de chibrituri, o sticlă de şampanie şi două pahare. Le aranjă pe toate pe nisip şi-i turnă un pahar cu şampanie.

— Ai venit pregătit, spuse ea, nesigură dacă se simţea plină de romantism sau manipulată. Până la urmă câştigă romantismul.

— Întotdeauna, răspunse el, zâmbind. Am fost cercetaş.

— Adevărat?

— Nu, râse el. În cartierul în care locuiam eu nu se prea punea mare preţ pe asta.

Se aşezară pe pătură; amândoi se uitară în sus, la Calea Lactee. El îi arătă constelaţii, spunându-i povestea fiecăreia.

La jumătatea acestor poveşti, Frankie se întoarse spre el pentru a-l întreba ceva, exact în momentul în care şi el se întoarse spre ea.

Se uitară unul la altul, fără a scoate niciunul niciun cuvânt, apoi Rye se aplecă încet în faţă, cu privirea întrebătoare.

— Pot să te sărut, Frankie?

Ea dădu din cap.

Rye se aplecă înspre ea; ea îl întâlni la jumătatea drumului. Abia în ultima secundă, când buzele lui le atinseră pe ale ei, îşi aminti să închidă ochii. Sărutul continuă şi continuă, până când ea îi simţi mâna alunecându-i pe spate, ghidându-i corpul în jos, pe nisip. Se întinseră pe pătură, mişcându-se împreună fără a scoate

niciun cuvânt.

Ea se aşteptă ca el să o mângâie pe sub rochie sau să o sărute pe gât, să ceară mai mult, aşa cum făcuseră mereu băieţii pe care îi cunoscuse, dar el nu o făcu. Părea mulţumit să o sărute adânc, aducând-o aproape de un extaz de care ea nu ştiuse că există şi care o făcu să se simtă ameţită de dorinţă, şi totuşi el rămase un gentleman.

Pentru prima dată, ea era cea care voia mai mult.

În toată lumea, în tot universul, ajunseseră cumva împreună, la jumătate de lume distanţă, şi părea să fie mâna destinului.

Ea se trase în spate şi se uită la el. Din copilărie, fusese învăţată că acest tip de dorinţă era imoral, greşit, un păcat, dacă se întâmpla în afara căsătoriei.

— Putem aştepta, spuse el.

— În şase zile ne întoarcem în Vietnam. Se gândi la piloţii de elicopter pe care îi îngrijise în sala de operaţii. La Fin, şi la Jamie, şi la durerea provocată de pierdere. Nu vreau să aştept.

— Eşti sigură?

— Da. Se uită la el. Speriată, dar sigură. Nu ştiu ce trebuie să fac.

— Ştiu eu.

Rye îi sărută bărbia, gâtul, umflătura sânilor. Îi deschise fermoarul de la spatele rochiei, coborându-i-o lent de pe umeri, făcându-i pielea să se înfioare.

Cumva reuşise să-i desfacă sutienul fără ca ea să ştie, iar Frankie îi simţi gura pe sânii ei.

— Oh, Dumnezeule, şopti ea.

El continuă să o sărute, să o atingă, să îi trezească trupul la viaţă. Ea se împotrivi pentru o clipă, încercând să reziste; se simţea ca şi cum s-ar fi deşirat.

— Relaxează-te, iubito, spuse el, trăgându-i rochia mai jos, apoi chiloţii, până când rămase goală în lumina stelelor,

tremurând.

Undeva adânc în trup, simțea o zbatere dureroasă.

— Vreau să te ating, spuse ea.

El îi zâmbi şi îşi dădu jos tricoul.

— Speram să spui asta.

Frankie întinse mâna spre el, nesigură de ce să facă şi cum să o facă.

Fii îndrăzneață!

Dragă Barb,

Am timp numai să îți trimit o vedere.

Sexul a fost minunat. Am fost îndrăzneață. Şi ai avut dreptate. El ştia ce face.

F.

Frankie deveni o nouă versiune a ei în patul lui Rye. Îşi petrecură zilele şi nopțile explorându-şi trupurile, învățând semnalele celuilalt şi ascultând. Frankie îşi descoperi o pasiune atât de profundă, încât timiditatea îi dispăru, dizolvând regulile bunei-cuviințe şi redefinind-o. Dorința ei pentru el părea să nu aibă sfârşit, era fără limite şi disperată.

Acum stăteau întinşi pe o plajă pustie, sub o stâncă hotărâtă să coboare peste ei. Localnicii o numeau Plaja secretă, iar numele era unul potrivit. Erau singurii oameni de pe această plajă uluitoare, cu nisip alb. Valurile se izbeau de țărm, mugind, în timp ce pescăruşii se roteau pe deasupra capetelor lor, picături albe desenate pe cerul albastru, lipsit de nori. Apa era prea agitată pentru a înota în ea, aşa că se mulțumeau să stea întinşi lângă țărm.

Adormiseră la umbră pentru un timp, ținându-se de mână, în timp ce picioarele goale li se atingeau. Frankie deja nu mai putea dormi fără să-l atingă.

Frankie nu ştia cât de mult dormiseră, dar când se trezi, soarele începuse să apună. Se rostogoli, odihnindu-se cu bărbia pe pieptul lui.

Rye o sărută şi făcură dragoste din nou, în felul devenit deja familiar pentru Frankie, la început încet, crescându-şi dorința până la paroxism, apoi izbind, icnind, cu o furie cutremurătoare, care îi lăsa pe amândoi fără răsuflare şi fără energie.

După ce terminară, ea se uită țintă la el, incapabilă să îşi mute privirea, încă fără să-şi fi recăpătat răsuflarea. Nisipul se lipise de fața lui bronzată şi de genele întunecate. Fiecare moment petrecut cu el se contopi într-o greutate care îi apăsa inima, şi-şi dădu seama brusc, dintr-odată, cât de mult schimbase pasiunea lucrurile. Rye îi putea zdrobi inima în feluri pe care nu şi le imaginase vreodată.

— Este totul real, Rye? îl întrebă ea. S-a întâmplat atât de repede. Nu am suficientă experiență...

— Nu am simțit niciodată aşa, răspunse el. Pe cinstea mea. Tu... mă distrugi, Frankie.

— Slavă Domnului, spuse Frankie încet.

Dragoste adevărată. Nu ştiuse până acum, în această secundă, că o aşteptase întreaga viață, păstrându-se pentru ea, crezând în ea chiar şi în mijlocul războiului.

În ultima lor zi pe insulă, Frankie şi Rye rămaseră în pat întreaga zi. Când începu în sfârşit să se lase seara, făcură duş şi se îmbrăcară pentru cină, apoi merseră la restaurant, unde încercară să păstreze fluxul conversației, dar din când în când, fiecare cădea pe gânduri.

După cină, luară cu ei cocktailurile şi se duseră pe plajă.

O jumătate de lună, drapată în nori cenuşii, diafani, arunca o lumină argintie pe plajă. Un val de spumă palid se lovea de țărm, urcând spre ei şi coborând înapoi în ocean.

— Vreau să te văd cât mai mult înainte să pleci, spuse Rye.

— Să plec?

Frankie se uită la el.

— Pleci acasă în câteva săptămâni, nu? În ajunul

Crăciunului i-ai spus lui Coyote că ți-au sosit ordinele de lăsare la vatră pentru luna martie. Ştiam că nu avem prea mult timp împreună.

— M-am reînrolat, spuse ea.

El se trase în spate, dându-i drumul.

— Poftim? Nu pleci acasă? Războiul escaladează, Frankie. Statele Unite nu pot admite înfrângerea, aşa că lucrurile se înrăutățesc...

— Ştiu toate astea, Rye. De aceea m-am reînrolat. Au nevoie de mine.

— Nu. *Nu.*

Rye părea aproape furios. Frankie îl iubea pentru că era îngrijorat din cauza ei.

— Nu aşa facem lucrurile să meargă, Rye.

— Ce lucruri?

— Noi. Am fost crescută să fac ce mi se spune, şi asta e o prostie. Aşa că hai să nu ne spunem unul altuia ce să facem! în regulă?

Era evident că el se lupta cu această idee.

— Pot să spun că mă sperie? Sunt un şovin dacă recunosc că vreau să te ştiu în siguranță?

— Vom fi împreună.

— Împreună în Vietnam, spuse el aspru. Nu e ca şi în Kauai.

— Haide, Rye! Ăştia suntem noi. Suntem credincioşi propriilor principii. Eu cred în tine, în datoria ta, în onoarea ta. Tu crezi în mine?

Văzu cum aceste întrebări îi spulberau rezistența.

— Bine, atunci.

— Vom avea o poveste de dragoste minunată în timpul războiului, pilotul şi asistenta, ținându-se de mână în timp ce se feresc de gloanțe.

— Ai văzut prea multe filme.

— Spune-mi doar că mă iubeşti! Vom trece prin asta şi

vom merge acasă împreună.

El o privi țintă, părând trist şi speriat, mândru şi puțin furios.

— Nu mai ai cum să scapi de mine acum, McGrath. Presupun că va trebui să mă reînrolez şi eu. Nu-mi las fata aici, fără mine.

CAPITOLUL 17

În drumul înapoi spre Pleiku, într-un elicopter, zburând peste ținutul muntos central, Frankie auzi răpăitul familiar al armelor de foc. Elicopterul făcu manevre evazive, aplecându-se atât de tare pe partea stângă, încât ea alunecă în Rye. El o cuprinse cu brațul, ținând-o strâns.

— Ține-te bine, iubito! Lui Charlie nu-i place pasărea noastră, strigă el, pentru a se face auzit peste zgomot.

Îşi scoase cascheta din geantă şi i-o puse pe cap lui Frankie, strângându-i chingile sub bărbie. Ea îi zâmbi.

— Oh, asta chiar că-mi va salva viața.

El râse.

— Lasă-mă să fac pe eroul, bine?

Mai târziu, în timp ce elicopterul cobora spre heliport, Rye o trase pe Frankie aproape de el şi o sărută. Frankie îşi desfăcu cascheta şi i-o dădu înapoi. Cu o ultimă privire, îşi întipări zâmbetul lui în memorie, îşi luă geanta de voiaj şi sări din elicopter; rămase apoi pe heliport, uitându-se după elicopterul care se îndepărta.

— Ai grijă de tine, Riot!

Rye se aşezase în uşa deschisă, lângă mitralior, zâmbindu-i lui Frankie în timp ce elicopterul se ridica în aer. Îi strigă ceva ce ea nu putu auzi. Îi făcu apoi un semn de la revedere cu mâna.

Elicopterul viră brusc într-o parte, se îndreptă spre nord şi coborî aproape de perdeaua junglei.

Poc-poc-poc.

Frankie văzu câteva scântei lovind peretele larg al elicopterului. Mitraliorul răspunse cu foc, în timp ce elicopterul viră din nou brusc.

Alte împuşcături. Scântei. Răpăitul ritmic al mitralierei. Elicopterul Huey care făcea manevre de evitare. Dâre portocalii care pătau cerul.

Împuşcăturile se opriră, lăsând ca tăcerea să se aştearnă peste junglă, netulburată decât de sunetul tot mai îndepărtat al elicelor.

În siguranţă.

De această dată.

De acum încolo, până când ea şi Rye aterizau înapoi în Statele Unite, ştia că o parte din ea avea să se teamă mereu.

10 aprilie 1968

Dragă Frankie,

Nu ştiu cum să-ţi scriu asta. Fratele meu, Will, a fost ucis săptămâna asta de poliţia din Oakland. A fost o răfuială cu Panterele Negre. A fost împuşcat de zece ori, deşi se predase.

Sunt devastată. Mi-e inima bucăţi. Sunt furioasă.

Am nevoie de cea mai bună prietenă a mea aici, cu mine, să îmi redea echilibrul.

Te iubesc,

B.

24 aprilie 1968

Dragă Barb,

Ştiu cum te doare. A pierde un frate este ca şi cum ai pierde o bucăţică din tine, din trecutul tău.

Îmi pare rău că ceea ce spun este inutil, nasol şi nu e de-ajuns, dar ce altceva pot spune?

Dacă aş crede încă într-un Dumnezeu binevoitor, ţi-aş trimite rugăciunile mele. Fii puternică pentru mama ta!

Găseşte un mod de a-i cinsti memoria şi de a-l ţine minte.

Cu dragoste,

F.

16 iunie 1968

Dragă mamă şi tată,

Nu-mi vine să cred că a mai fost asasinat un Kennedy. Ce naiba e în neregulă cu lumea? Lucrurile se înrăutăţesc şi aici. Moralul trupelor e la pământ. Cu asasinarea lui MLK[29] şi Robert Kennedy, şi protestele de acasă, toată lumea e furioasă ca naiba. Dacă vă întrebaţi cum putem pierde un război, imaginaţi-vă cum se simte acest lucru pentru cei care luptă. Iar LBJ trimite tot mai mulţi copii neantrenaţi să lupte. Sălile de operaţii sunt mereu pline. Sunetul elicopterelor Dust Off care aterizează este deja unul constant. Înainte aveam zile libere sau momente liniştite în sălile de operaţii. Dar asta nu se mai întâmplă. Nu credeţi tot ce citiţi – băieţii noştri mor în fiecare zi. Văd tot mai mulţi soldaţi care dau buzna aici, cu minţile rătăcite, care nu mai ştiu de ei. Trec prin junglă, cu lunetişti pândindu-i de peste tot, calcă pe mine care îi aruncă la zece metri de camarazii lor. Este îngrozitor. Şi da, unii dintre ei sunt drogaţi. Heroina are propria poveste de groază. Aşa că în halul acesta ajung ei în cele din urmă la spital. Nu îi pot repara pe toţi. Nimeni nu poate. Dar fac tot ce pot mai bine. Vreau ca voi să ştiţi acest lucru. Fac o diferenţă aici şi ajut la salvarea tuturor acestor vieţi.

Mulţumesc pentru toate scrisorile şi pentru pachetele trimise. Aş mai avea nevoie de film pentru aparatul foto. Şi cine ar fi crezut că o să-mi lipsească butoanele Twinkies şi Pop-Tart în războiul ăsta?

Vă iubesc,

F.

Într-o seară liniştită şi înăbuşitoare de 4 iulie 1968, Frankie stătea sub luminile strălucitoare din sala de

[29] Martin Luther King, asasinat la 4 aprilie 1968 în Tennessee.

operații, cosând o rană abdominală minoră. Masca și boneta îi erau ude de transpirație, care îi aluneca în jos pe spate. Temperatura trecea de 45°C. Când termină, își dădu jos mănușile însângerate și le aruncă la gunoi.

Doi soldați intrară împleticindu-se în sala de operații, desculți, cu picioarele pline de sânge, cărând între ei un alt bărbat, pe o targă. Bărbatul părea uscat, aproape mumificat. Ochii înfundați în orbite, obrajii supți, privirea fixă a muribunzilor, pe care Frankie învățase să o recunoască drept privirea celor care fuseseră prea mult timp în junglă, încercând să evite minele, căutându-l peste tot pe Charlie, în fiecare umbră, în fiecare ascunziș. Frica constantă transforma oamenii cu totul.

Frankie luă un teanc de măști și le împărți bărbaților.

— L-am cărat 50 de kilometri, spuse unul dintre ei. Am scăpat... prea târziu.

Așadar, prizonieri de război. Nu era de mirare că arătau atât de epuizați, atât fizic, cât și mental. Se zvonea că armata nord-vietnameză ținea prizonierii americani în cuști prea mici ca să poată sta în picioare în ele. Și îi torturau.

— Cât timp ați fost prizonieri?

— Trei luni, răspunse celălalt.

Acesta purta un colier făcut din degete și urechi amputate, legate pe un fir de piele. Trofee, probabil, luate de la paznicii lor nord-vietnamezi, atunci când evadaseră. Era ceva ce văzuse destul de des în ultimele luni, pe măsură ce luptele se intensificaseră. De asemenea, era ceva peste măsură de tulburător, înfricoșător. Un semn al faptului că mințile soldaților erau la fel de distruse de acest război ca și trupurile lor.

Nu-și putea imagina prin ce trecuseră, sau ce făcuseră pentru a evada, sau cât de greu le fusese să-l care pe acest bărbat rănit pe o asemenea distanță, prin jungla împânzită de capcane, cu picioarele goale.

Bărbatul de pe targă avea o rană infectată de glonț în piept, care mustea de puroi. Frankie nu avea nevoie să-i atingă fruntea pentru a-şi da seama că era răpus de febră. O putea vedea în ochii lui, o putea mirosi. Gloanțele fragmentate îi distruseseră brațele şi gâtul. Abia putea respira, icnind mereu după aer. Probabil că traheea lui era inflamată sau blocată de ceva.

Avea să moară, şi asta curând.

Frankie îl strigă pe doctorul Morse, care veni, se uită la băiatul de pe targă, şi spuse:

— În aşteptare, McGrath.

— Fă-i o traheotomie, doctore, spuse ea. Cel puțin să poată respira uşor.

— Pierdere de vreme, McGrath. Du-te şi găseşte pe cineva care poate fi salvat.

Unul din soldați spuse:

— Aşteaptă! Tocmai am venit prin junglă timp de o săptămână cu Fred...

Frankie ştia că doctorul avea dreptate. Soldatul nu avea cum să supraviețuiască, iar sala de operații era plină de răniți pe care îi puteau salva, dar nu le putea întoarce spatele acestor bărbați şi lucrurilor prin care trecuseră ei.

Arătă spre o masă liberă.

— Puneți-l acolo, băieți!

— Ce faci, McGrath? o întrebă doctorul Morse.

— Îl las să îşi ia rămas-bun de la prietenii lui şi să moară în pace.

— Grăbeşte-te! Am o rană la piept pentru care aveam nevoie de tine acum zece minute.

Bărbații aşezară rănitul pe masa liberă. Frankie îi tăie ce îi mai rămăsese din uniformă. Trăgându-şi căruciorul mai aproape, îşi schimbă mănuşile cu o pereche curată şi-i şterse gâtul cu soluție antiseptică. Luându-şi bisturiul, inspiră adânc, pentru a se linişti, apoi făcu o mică incizie

între tiroidă şi cartilajul cricoid şi inseră un tub.

Muribundul inspiră adânc, şuierat; Frankie văzu uşurare în ochii lui. Cât de mult se luptase pentru a putea respira?

— Am scăpat, Fred, îi spuse unul dintre camarazi. Am luat cu noi cinci afurisiți de vietnamezi.

Frankie îl prinse pe Fred de mână şi se aplecă spre el, şoptindu-i:

— Trebuie să fii un om bun. Prietenii tăi sunt aici.

Camarazii lui continuará să vorbească – despre fata lui, despre bebeluşul care îl aştepta acasă, despre cum le salvase viețile în gaura aceea de iad.

Frankie îl văzu pe Fred luând ultima sa gură de aer; simți apoi cum rămâne nemişcat.

— S-a dus, spuse ea obosită, uitându-se la cei doi soldați însângerați, murdari, din fața ei.

— I-ați dat totuşi o şansă.

Frankie nu ar fi fost surprinsă dacă privirile acelea fixe ar fi rămas pentru totdeauna în ochii lor. Bărbați care se uitau țintă înspre o lume din care nu mai făceau parte, pe care nu o mai înțelegeau, o lume în care îți exploda pământul de sub picioare. Un alt fel de răniți. Se gândi la alți bărbați care o prinseseră de mână în timpul ultimelor luni, implorând-o să le răspundă la întrebarea „Cine mă va vrea aşa?”, şi îşi dădu seama că soldații nu aveau să plece din Vietnam numai cu răni fizice. De acum încolo, toți aveau să înțeleagă profund atât eroismul, cât şi cruzimea ființelor umane.

Un infirmier intră printre uşile sălii de operații, strigând:

— Sosesc 45 de săteni vietnamezi. Napalm, şi plecă din nou.

Napalm.

— Mergeți la popotă, le spuse ea celor doi soldați, dându-şi jos mănuşile. Mâncați ceva! Faceți un duş! Şi scăpați de afurisitul acela de colier.

Strigă la cineva să ia soldatul mort de acolo. Apoi o găsi

pe Margie şi împreună împinseră spre pereţi cei câţiva pacienţi din sala de operaţii, adunând apoi paturile libere şi transformând sala într-o unitate pentru arşi supraaglomerată.

Două minute mai târziu, un val de săteni lovi sala de operaţii, cei mai mulţi arşi dincolo de orice posibilitate de recunoaştere. Frankie ştia că aceeaşi scenă se desfăşură la Terapie intensivă şi în salonul preoperator, şi în toate pavilioanele.

Napalmul – o bombă incendiară folosită cu aruncătoarele de flăcări de către armata americană, pentru a curăţa tufişurile şi tranşeele, şi aruncată din avioane – devenise ceva comun în aceste prime luni ale celui de-al doilea ei tur în Vietnam. Tot mai multe din victimele sale ajungeau în sala de operaţii; majoritatea erau săteni.

A doua zi urmau să fie trimişi la Third Field – o unitate adevărată pentru arşi –, dar puţini aveau să supravieţuiască până atunci. Cei care o făceau aveau să-şi dorească să fi murit. Aceste arsuri nu semănau cu nimic altceva de pe faţa Pământului. Amestecul de gel şi bombă incendiară se lipea de ţintă şi nu se oprea din ars decât atunci când nu mai rămânea nimic. Frankie trecu de la un pat la altul, aplicând unguente topice şi debridând ţesutul mort, dar ceea ce putea face era prea puţin pentru a-i ajuta să se vindece, şi nimic pentru a le uşura durerile imense.

La ora 10.00 era epuizată, iar victimele cu arsuri încă soseau. Îi putea auzi pe Margie şi pe doctorul Morse şi pe câţiva infirmieri vorbind unii cu alţii, mutând cărucioare, strigând după unguente.

În patul următor era o femeie – imposibil de spus dacă era tânără sau bătrână; trupul ei era ars din cap până în picioare. Carnea neagră, carbonizată, fumega încă.

Lângă ea, ghemuit lângă corpul ei, la adăpost, era un bebeluş. Frankie se opri. Timp de o secundă, oroarea o

copleşi pe de-a-ntregul.

Fu nevoită să respire adânc, pentru a se linişti.

Bebeluşul era încă în viață.

— Dumnezeule mare, spuse Frankie înăbuşit.

Cum se putea?

Cu grijă, ridică bebeluşul, care nu putea avea mai mult de trei luni.

— Hei, micuțule, spuse Frankie, cu vocea frângându-i-se.

Prin rănile îngrozitoare şi arsurile de la nivelul pieptului, i se vedeau coastele albe.

Frankie găsi un scaun şi se aşează. Sala de operații era o cacofonie de țipete, gemete, plânsete ale răniților şi strigătele medicilor, ale asistentelor şi ale infirmierilor, sunetul roților care se rostogoleau pe podeaua de beton, al mănuşilor curate care se plesneau de piele. Dar pentru un moment, Frankie nu mai auzi nimic, decât respirațiile chinuite ale bebeluşului.

— Îmi pare atât de rău, micuțule, spuse ea.

Bebeluşul trase o ultimă dată aer în piept, expiră încet, apoi rămase nemişcat.

Frankie ținu în brațe copilul mort, copleşită de această pierdere, incapabilă să se mişte, incapabilă să se ridice în picioare. Nimeni nu avea să ştie vreodată cine fusese acest copil, nici măcar că trăise şi murise. Cum se putea întâmpla aşa ceva, chiar şi în numele războiului?

— McGrath! Am nevoie de tine!

Era doctorul Morse.

Ignorându-l atât pe el, cât şi haosul din sala de operații, ea duse bebeluşul la morgă, unde stive de saci pentru cadavre stăteau deja clădite de-a lungul pereților.

Soldatul Juan Martinez, un băiat din Chula Vista care fusese recrutat direct din liceu, stătea în centrul încăperii. Arăta la fel de epuizat pe cât se simțea ea.

— O seară plină, spuse el.

Ea aruncă o privire spre bebeluşul din braţele ei.

— Şi acum, asta.

Martinez se holbă la bebeluş.

— Doamne, rosti el moale, venind mai aproape. Puse mâna, pe care avea o mănuşă neagră, pe corpul bebeluşului, acoperindu-i întregul piept. Dumnezeu te va primi în ceruri.

Frankie fu surprinsă să audă această referinţă religioasă de la un bărbat care stătea toată ziua la morgă, catalogând morţii şi închizând sacii cu cadavre. Dar poate că această slujbă nici nu se putea face altfel.

Martinez găsi o cutie de carton şi un tricou vechi. Frankie înveli corpul în ţesătura kaki moale, de bumbac şi puse bebeluşul în cutie.

Ea şi Martinez rămaseră acolo un moment, cu cutia cu bebeluşul între ei.

Niciunul nu vorbi.

Apoi Frankie plecă din morgă. În timp ce închidea uşa, auzi sunetul deja cunoscut al elicopterelor care se apropiau şi simţi cum în ea prinde rădăcini ceva urât: o furie întunecată. Era atât de sătulă să mai acopere feţele soldaţilor morţi, şi acum, bebeluşul acesta.

Oftând, se întoarse în sala de operaţii, îşi luă un halat şi începu din nou să muncească.

— Pleacă de aici, McGrath, spuse doctorul Morse la ora 2.00. Eşti moartă de oboseală.

— Cu toţii suntem, spuse ea.

Sala de operaţii fusese atât de plină de victime cu arsuri, încât mulţi erau aşezaţi în pat câte trei.

— Da, dar la tine se vede.

— Ha, ha! O glumă despre cum arătăm. Perfect.

El îi atinse umărul, strângându-l uşor.

— Du-te! Dacă nu pleci tu, plec eu.

Frankie îşi dădu jos boneta albastră.

— Mersi, doctore. Chiar am rămas fără niciun pic de energie.

— Dormi puțin!

Frankie se uită în jur.

— După asta?

El o privi cu compătimire. Ştiau amândoi că era puțin probabil să poată dormi. Nu exista suficientă iarbă sau alcool în toată tabăra pentru a o face să uite de bebeluşul mort din brațele ei.

Îi mulțumi doctorului şi porni spre baraca ei. Când trecu pe lângă noua clădire a administrației, băgă capul înăuntru şi-l găsi pe Talkback vorbind la radio.

— Hei, Talkback, pot să dau un telefon? Scurt, promit!

El aruncă o privire de la stânga la dreapta, căutând un superior care să nu fi fost de acord. Telefoanele militare nu erau pentru uzul personal.

— Scurt.

Ea se aşează pe scaun şi ridică receptorul.

— Sun la Vung Tau HAL-3. Locotenentul comandant Joseph Ryerson Walsh. Terminat.

Frankie bătu cu nerăbdare din picior, ascultând zgomotul static.

— Cine sună? Terminat.

— Locotenent McGrath. Seventy-First, spitalul de evacuare. Terminat.

— O urgență, doamnă? Terminat.

— Da. Urgență. Terminat.

— Aşteptați! Terminat.

Frankie ştia că nu ar fi trebuit să facă asta, să-l sune, spunând că era vorba de o urgență. Dar nu se văzuseră de mai mult de o lună, şi avea nevoie de el.

— Frankie? Vocea lui Rye se auzi peste zgomotul static. Eşti bine?

— Hei, spuse ea, cu vocea sugrumată. Terminat.

— Ce s-a întâmplat? Terminat.

— Napalm. Terminat.

În tăcerea statică, ea ştia că amândoi vedeau suferinţele din această seară.

— Îmi pare rău că te-am trezit. Aveam nevoie să îţi aud vocea. Terminat, spuse ea.

— Înţeleg, iubito. Îmi pare rău. Terminat.

— Mi-e dor de tine. Terminat.

— Rezistă! Terminat.

— Recepţionat. Terminat, am închis.

Puse receptorul jos.

— Mulţumesc, Talkback.

Frankie se îndreptă din nou spre baraca sa. Parcul era gol acum, dar ştia că acest lucru nu avea să dureze. Când asaltul acesta urma să ia sfârşit, oamenii aveau să vină aici să se destindă. Prin uşa deschisă se auzea muzică. Aproape că recunoscu melodia, dar nu chiar. Auzea ritmul muzicii americane, coloana sonoră a vieţii de acasă. Făcu un duş rapid, apoi trecu pe lângă un soldat care arunca nişte lucruri într-un butoi în care făcuse un foc şi din care ieşea mirosul greu de carne arsă şi excremente omeneşti.

În baraca ei, îşi dădu jos pantalonii şi îi îndesă în geanta cu haine pentru spălat, aşezată la capătul patului ei. Spălarea lor nu avea să îndepărteze petele de sânge, dar avea să scoată o parte din miros. Urcă în pat. Ştiind că nu avea să doarmă, luă ultima scrisoare pentru Ethel şi continuă să scrie.

O noapte grea în sala de operaţii. Ne-arfifost de ajutor cineva cu abilităţile şi experienţa ta, dar Margie a învăţat multe, şi doctorul cel tânăr – Morse – devine tot mai bun.

În seara asta am avut un bebeluş. Napalm.

Puse pixul jos, incapabilă să scrie despre acest episod. Puse scrisoarea deoparte. Avea nevoie Ethel să citească aşa ceva?

Stingând lumina, se întinse şi apoi închise ochii.

La ora 4.00, când Margie veni şi se întinse în patul ei, era încă trează.

La 5.24 era încă trează, ascultând sforăiturile colegei ei de baracă, când auzi sunetul unui elicopter care se apropia de spital.

Doar unul.

Expirând cu un oftat, închise din nou ochii.

„Te rog, Doamne, ajută-mă să dorm!”

Un ciocănit la uşa barăcii o luă prin surprindere. Se ridică în şezut.

Uşa se deschise.

Rye intră în baraca micuță, părând să ocupe o mulțime de spațiu. Păşind cu grijă, să nu o trezească pe Margie, veni lângă pat, se aşeză şi-şi scoase bocancii.

Frankie încă nu spusese nimic. Era speriată că, dacă o făcea, avea să izbucnească în lacrimi.

El o luă în brațe şi o ținu strâns. Abia începeau împreună în patul de campanie strâmt. Ea se lipi de el şi îi sărută gâtul.

— Am venit cât de repede am putut, spuse el.

Ea începu să îi răspundă, dar înainte de a putea vorbi, adormi.

În sfârşit, Seventy-First era liniştit. În această zi fierbinte şi uscată de început de noiembrie, nu la mult timp după ce Nixon câştigase alegerile acasă şi la opt luni după începerea celui de-al doilea ei tur, Frankie era aşezată pe un scaun de plajă în Parc, purtând pantaloni scurți şi un tricou, şi sandalele ei uzate. O briză fierbinte mişca frunzele uscate ale bananierilor. După un sezon al musonului lung, ud şi noroios, aerul uscat şi praful reprezentau aproape o uşurare. Cel puțin nu mai mirosea a mucegai. Îşi ținea pălăria trasă pe ochi, protejându-i de soare, şi avea, de asemenea, o pereche de ochelari de soare mari, rotunzi. O

doză caldă de TaB era aşezată pe jos, lângă ea. În spatele ei, de la barul tiki, răsuna din boxe *I Heard It Through the Grapevine.* Putea auzi oameni vorbind, râzând, cântând alături de formație. Fusese o săptămână deosebit de grea, dar în acest moment de după-amiază târzie, în timp ce soarele strălucea puternic deasupra lor fără să-i mai ardă, Seventy-First nu era chiar cel mai rău loc de pe Pământ.

Câțiva bărbați jucau volei pe un petic de pământ roşu. Voluntarele de la Crucea Roşie, Donut Dollies, împărțeau poşta şi gustări dintr-un cărucior. Frankie îşi adusese cu ea câteva scrisori, pentru a le reciti, în timp ce mânca gustarea pe care i-o trimisese Ethel odată cu ultimul pachet. Barb şi Ethel continuaseră amândouă să îi scrie şi să-i trimită bunătăți în fiecare lună. Margie stătea pe un scaun lângă Frankie, cu părul pus pe bigudiuri roz, citind *Rosemarys Baby.*

Frankie bău din sucul ei cald, apoi se lăsă pe spate şi închise ochii.

— Doamnă? spuse cineva câteva momente mai târziu.

Frankie se ridică în şezut. Parcul era gol; niciun bărbat nu mai juca volei, nicio Donut Dolly nu mai împărțea nimic. Oare adormise?

Noul operator radio – nu-şi putea aduce aminte numele lui – stătea lângă scaunul ei.

— E o urgență la popotă, doamnă. Doctorul Morse are nevoie de dumneata.

Frankie se ridică din scaun şi-l urmă pe tânăr la popotă.

Acesta se opri în fața uşii închise, lăsând-o pe ea să intre prima.

Frankie deschise uşa şi intră în popotă. Deasupra avizierului atârna un banner: FELICITĂRI, LOCOTENENT MAJOR MCGRATH!

— Felicitări!!!

Frankie avu nevoie de o secundă să proceseze întreaga

scenă. Niciun infarct. Nicio urgență.

O petrecere.

Pentru ea.

Maiorul Goldstein de la Thirty-Sixth se apropie de ea, împreună cu căpitanul Miniver.

— Promovarea aceasta a venit târziu, dar nimic nu se întâmplă la timp în armată, spuse maiorul Goldstein. Ştim cu toții asta. Felicitări, Frankie! Ai făcut un drum lung, fetițo.

Căpitanul Miniver adăugă:

— Mulțumesc că ai rămas. Sunt bărbați care au putut să se întoarcă acasă datorită acestui lucru.

— Un toast, un toast! strigă cineva.

Ryan Dardis, noul chirurg căruia îi spuneau Hollywood pentru felul în care arăta, făcu un pas în față, ținând o sticlă de gin.

— Ştim cât de mult îți place ginul, McGrath. Ce am vrut să ştii e cât ne place şi nouă de tine. Chiar dacă nu eşti în stare să dansezi, cât despre cântat... nici nu are rost să vorbim.

Ridică sticla de gin în sus, şi din jur se auzi un strigăt colectiv de aprobare.

Cineva dădu muzica mai tare. În spatele ei, uşa se dădu de perete. Frankie se simți luată pe sus şi întoarsă.

— Îmi pare rău că am întârziat, iubito. Rye rânji, dându-şi pe spate cascheta sa Seawolves. Traficul a fost infernal.

Muzica se schimbă în *Born To Be Wild,* şi lumea începu să dea scaunele laoparte.

Frankie îl prinse pe Rye de mână şi-l trase pe ringul improvizat de dans.

— Eşti sigură că vrei să dansezi cu mine în public? o tachină el.

— Eu sunt cea cu două picioare stângi, spuse ea, zâmbindu-i.

Ceva mai târziu, Margie îi găsi pe ringul de dans şi o lovi cu şoldul pe Frankie. Faţa îi era îmbujorată şi transpirată din cauza dansului.

— În seara asta dorm la Helen, spuse ea, cu răsuflarea tăiată. Sau poate la Jeff. Arată din ce în ce mai bine.

— Mulţumesc, Margie, spuse Frankie.

Rye o luă pe Frankie de mână şi o conduse afară, părăsind petrecerea care era încă în plină desfăşurare, astfel că nimeni nu le observă dispariţia. Nu se mai văzuseră de aproape o lună.

— Chiar aveam nevoie de asta, spuse Frankie, sprijinindu-se de el în timp ce traversau complexul.

El o cuprinse cu un braţ.

— Şi mie mi-a fost dor de tine. Săptămâna trecută a mai fost bombardat un orfelinat. St. Anne, din Saigon.

Frankie dădu din cap.

— Am auzit zvonuri şi despre un loc de lângă My Lai, spuse ea.

— Sunt o mulţime de lucruri rele care se întâmplă.

În faţa barăcii ei, Frankie se întoarse spre Rye, se uită în ochii lui şi-i văzu tristeţea; era aceeaşi privire pe care o vedea şi în ochii ei. Ultimul lucru despre care voia să vorbească acum era războiul.

— Iubeşte-mă, şopti ea, ridicându-se pe vârfuri.

Sărutul acela cuprinse tot: întoarcerea acasă, zborul departe de aici, un vis pentru viitor.

Când Rye se retrase, ea văzu în ochii lui ceva ce o înspăimântă. Apoi el spuse:

— Mă tem că o să te iubesc până voi muri, Frankie. *Iubire.*

Cât de mult aşteptase să audă cuvintele acestea de la el? I se părea că fusese dintotdeauna, pentru că timpul în Vietnam se mişca altfel – uneori prea repede, alteori prea încet.

— Şi eu te iubesc, Rye.

Abia după câteva ore, când stăteau lipiţi unul de altul în patul ei îngust, epuizaţi după ce făcuseră dragoste, Frankie îşi dădu seama ce spusese el şi cum o spusese – *mă tem că o să te iubesc până voi muri* – şi această promisiune plantă o sămânţă mică şi teribilă în inima ei.

Mă tem. Până voi muri.

Erau cuvinte nepotrivite pentru război, o mănuşă aruncată unui Dumnezeu nepăsător.

Ar fi vrut să repete momentul acela altfel, să-l facă să-i spună *Te iubesc* într-un alt mod.

CAPITOLUL 18

În ultima ei zi în Vietnam, 14 martie 1969, Frankie se trezi cu mult înainte de răsărit, ascultând sforăiturile tihnite ale lui Margie.

Aprinse veioza de lângă patul ei, se întinse peste ea şi ridică de pe noptieră fotografia cu ea şi Finley la Disneyland, uitându-se lung la ea şi gândindu-se la copilăria lor.

„Hei, Fin! Mă duc acasă."

Se alăturase armatei pentru a-şi reîntâlni fratele, dar în schimb se regăsise pe sine; în timpul războiului descoperise cine era cu adevărat şi cine voia să fie şi, oricât de sătulă era de toată această moarte şi distrugere, îi era şi teamă să se întoarcă acasă. Cum avea să fie viaţa ei acolo?

Se ridică din pat şi îşi scoase cufărul de sub pat. Ridicând capacul, se uită la ceea ce urma să trimită acasă: mărunţişuri primite de la soldaţi, o brăţară din piele şi mărgele, un mic pandantiv cu un elefant, „pentru noroc", nişte mătase cumpărată în Saigon, o pensă Kelly şi nişte tuburi de cauciuc, cadourile pentru familie şi prieteni, fotografiile preţioase de aici, din Vietnam, atât cele făcute de ea, cât şi cele primite, ca aceea cu ea, Barb şi Ethel dansând

în pantaloni scurți şi tricouri în fața clubului ofițerilor, cea pe care Barb i-o lăsase, cu ele trei împreună, una cu Jamie zâmbind larg şi făcând un semn cu degetul mare în sus şi o alta cu ea şi Rye. Mai erau cel puțin o duzină de alte fotografii cu ea şi alți soldați, cei care trecuseră prin mâinile ei în sala de operații. Cei norocoşi, cărora le făcuse cu mâna de la revedere şi le pozase pentru o fotografie.

Înapoi în lumea reală, aşa-numita vară a iubirii venise şi trecuse; în urma sa, protestele deveneau mai puternice, mai zgomotoase, mai furioase. Chiar şi aici exista furie în ceea ce priveşte războiul. Soldații începuseră să deseneze simboluri ale păcii pe căşti, o încălcare a regulamentelor armatei.

La ora 6.00 îşi luă genților de voiaj şi îi scrise un bilet de rămas-bun lui Margie, în care spunea, printre altele: „Ştiu că ai fi vrut să te trezesc pentru a ne lua rămas-bun. Nu va mai dura mult până vei şti ce greu este acest lucru. Suntem profesioniste în a ne lua la revedere, şi tot doare. Fii tare! Mulțumesc că-mi trimiți cufărul acasă".

Se îmbrăcă în uniforma de paradă, cu tot cu ciorapi şi pantofii cu toc bine lustruiți. Nu avea o oglindă suficient de mare, dar îşi imagina că nu mai semăna deloc cu fata cu ochii mari care aterizase aici cu doi ani în urmă. Iar uniforma îi mirosea a mucegai.

Când deschise uşa barăcii, îl găsi pe Rye sprijinindu-se de un stâlp, fumând o țigară.

— Gata? spuse el, luându-i geanta cea mare şi aruncându-şi-o cu uşurință peste umăr.

— Nu prea.

Merseră împreună prin complexul surprinzător de tăcut, urcară la bordul unui Huey şi se ridicară spre cer.

În Saigon, la aeroport, ea îi mulțumi pilotului, îşi înregistră bagajele şi îl lăsă pe Rye să o conducă spre avionul libertății, care avea să o ducă acasă.

Pe pista de la Tan Son Nhut, un şir neîntrerupt de soldați

trecu pe lângă ea, urcând scările mobile şi intrând în uriaşul avion Braniff. Toţi erau tăcuţi; nu se auzeau glume, nici râsete. Nu încă, nu cât timp mai erau în Vietnam.

— Încă 27 de zile până pleci şi tu, spuse Frankie, uitându-se în sus spre el.

Trebui să-şi ridice vocea pentru a fi auzită peste zgomotul motoarelor.

27 de zile. O eternitate, pe timp de război.

Nu te teme, McGrath!

Pe lângă ei trecu un jeep, plin de soldaţi cu puşti, căutând lunetişti.

În apropiere se auziră mai multe focuri de armă. *Pac-pac-pac.* La distanţă, o explozie zgomotoasă.

Ceva explodă în flăcări pe una din piste.

Rye se uită la ea.

— Frankie... nu ştiu cum să-ţi spun... eu nu...

— Ştiu, spuse ea, atingându-i faţa aspră, nerasă. Şi eu te iubesc.

El expiră sonor şi se uită la ea.

— Dumnezeule, ce dor îmi va fi de tine!

El o prinse într-o îmbrăţişare strânsă, o ţinu lipită de el şi o sărută de rămas-bun. Ea se agăţă de el cât de mult îndrăzni, apoi se retrase încet.

Niciunul nu-şi luă rămas-bun. Cuvintele puteau aduce ghinion.

Frankie îşi îndreptă umerii şi se forţă să se îndepărteze de el. În capătul scărilor, îşi întoarse în cele din urmă privirea înapoi.

Singur, el stătea drept şi înalt în uniforma uzată, cu şapca având însemnele Seawolves coborâtă pe frunte. De aici, părea solid şi sigur, marinarul perfect, dar ea îi văzu linia încleştată a maxilarului. Rye ridică o singură mână, cu degetele răşchiate, şi o ţinu acolo, apoi şi-o apăsă pe inimă. Frankie dădu din cap, îi făcu încă o dată semn cu mâna,

apoi intră în avion. Cele mai multe locuri erau deja ocupate de bărbați care se uitau mereu înspre uşă, ca şi cum Charlie ar fi putut da buzna oricând, cu puştile pregătite. Ştiau cu toții că nu erau în siguranță odată ridicați în aer decât după ce ieşeau din spațiul aerian vietnamez.

Frankie îşi găsi un loc în dreapta, îşi puse geanta de călătorie în compartimentul de deasupra capului şi se aşează la geam, uitându-se la Rye. Îşi lipi mâna de sticla geamului.

Auzi uşa avionului închizându-se cu un pocnet. Câteva secunde mai târziu, avionul rulă pe pistă, scuturându-se pe suprafața accidentată a acesteia, şi se ridică încet în aer.

Frankie se uita încă pe geam şi văzu norii care goneau înspre ei în timp ce zburau deasupra pământului sfâşiat de război, înspre siguranța de acasă.

Pasagerii aplaudară; cineva strigă:

— Am plecat de aici!

Frankie fu surprinsă să constate că simțea ceva asemănător cu tristețea.

Oricât de rău fusese în 'Nam, oricât de înspăimântată, furioasă şi trădată de guvern şi de război fusese, se simțise, de asemenea, vie. Competentă şi importantă. O femeie care făcuse o diferență în lume.

Locul acesta avea să-i rămână mereu într-un colțişor al inimii. Aici, îşi descoperise locul în lume şi se temea că „acasă" nu mai era locul în care îşi dorea să fie.

34 de ore mai târziu, după o escală de şase ore la baza aeriană Travis din nordul Californiei, Frankie se uită prin geamul oval la pista aglomerată a aeroportului internațional Los Angeles.

Era zi. Un soare atât de strălucitor, că o dureau ochii. Un cer albastru, fără nicio urmă de nori.

California.

Golden State. Acasă.

Intenționase să îşi sune părinții de la Travis, dar când

ajunsese în sfârşit la telefonul cu plată, făcuse cale întoarsă. Nu ştia exact de ce.

Poarta de sosire de la LAX era aglomerată. Văzu personal militar dormind pe bănci, oameni întinşi pe podeaua murdară, folosindu-şi genţile de voiaj drept perne. Încă o escală în drumul lor spre casă. Nu i se părea corect. Bărbaţi asupra cărora se trăsese, care, în unele cazuri, fuseseră cârpiţi şi trimişi înapoi în calea răului, dormeau acum pe podea, între două zboruri. Armata plătea drumul până la aeroportul bazei; odată acolo, trebuia să îţi cumperi singur biletul spre casă. Un adevărat mulţumesc pentru servirea patriei.

Apropiindu-se de banda pentru bagaje, văzu un grup de protestatari care aveau în mână pancarte pe care scria: „TERMINAŢI RĂZBOIUL ÎNAINTE CA EL SĂ VĂ TERMINE PE VOI! FOLOSIŢI ACID, NU BOMBE! AFARĂ DIN VIETNAM ACUM! BOMBARDAMENTELE PENTRU PACE SUNT CA FUTAIURILE PENTRU VIRGINITATE!”

Protestatarii o văzură apropiindu-se de ei în uniforma armatei şi ridicară pancartele înspre ea, ca pentru a o convinge.

Cineva scuipă în direcţia ei.

— Căţea nazistă, strigă unul dintre protestatari.

Frankie se împletici, şocată.

— Ce mama n...

O pereche de soldaţi ai Marinei apărură lângă ea, flancând-o.

— Nu-i asculta pe rataţii ăştia, spuse unul dintre ei. O însoţiră până la caruselul pentru bagaje. Nu avem de ce să ne fie ruşine.

Frankie nu înţelegea. De ce ar fi vrut cineva să o scuipe?

— Du-te înapoi în Vietnam! strigă altcineva. Nu vă vrem aici, ucigaşi de copii!

Ucigaşi de copii?

Geanta mare a lui Frankie căzu cu un bufnet pe carusel. Se întinse după ea, dar unul dintre soldați i-o luă.

— Lasă-mă pe mine, locotenente!

— Lasă cățeaua să-şi ia singură bagajele, strigă cineva.

O persoană râse.

— Mulțumesc, îi spuse Frankie soldatului. Am auzit despre proteste, dar ce se întâmplă aici?

Se uită la lumea adunată în jurul caruselului, bărbați în costume şi femei în rochii, care nu spuseseră nimic pentru a o ajuta. Li se părea normal ca o asistentă a armatei să fie scuipată când se întorcea acasă de la război? Se aşteptase la aşa ceva de la hipioți şi protestatari, dar de la oamenii obişnuiți?

— Nu-i nicio paradă ca după Al Doilea Război Mondial, spuse unul dintre soldați.

— Presupun că pierderea unui război nu este ceva ce merită aclamat de popor, adăugă celălalt.

Frankie se uită la cei doi bărbați şi văzu fantomele care locuiau în spatele ochilor lor.

— Suntem acasă, spuse ea, având nevoie să creadă că acesta era lucrul care conta.

Văzu că şi ei aveau nevoie să creadă acelaşi lucru.

Afară, le mulțumi celor doi pentru ajutorul lor şi se uită după un taxi. Fiind singură acum, observă felul în care o priveau cei din jur. Întâi căscau ochii – surprinşi să vadă o femeie în uniformă –, apoi îşi îngustau privirile cu neîncredere sau de-a dreptul cu dezgust. Câțiva se uitară prin ea, ca şi cum nu ar fi fost acolo. Se gândi să-şi schimbe hainele, dar se hotărî să nu o facă.

Dă-i dracului!

Nu avea de gând să le permită să o facă să se simtă ruşinată. Ieşită afară, ridică brațul pentru a chema un taxi. Cel mai apropiat taxi ieşi de pe banda din mijloc, se îndreptă spre ea şi încetini. Ea coborî de pe bordură, dar

taximetristul îi arătă degetul, strigându-i ceva, şi acceleră, oprind nu departe, lângă un bărbat în costum.

Unul după altul, taxiurile încetiniră suficient pentru a-i aprinde speranţele, apoi accelerară, îndepărtându-se.

În cele din urmă renunţă, cumpără un bilet de autobuz şi ignoră privirile veninoase care i se aruncau în timp ce-şi căra bagajul înspre autobuz.

Ce era în neregulă cu lumea?

Avu nevoie de patru ore şi de trei autobuze pentru a ajunge pe Coronado Island. Până atunci fu scuipată de patru ori, i se arătase degetul de mai multe ori decât putuse număra şi se obişnuise – sau cel puţin devenise imună – cu privirile pe care i le aruncau oamenii. Nimeni nu se oferise să o ajute să-şi care geanta grea.

La terminalul feribotului de pe Coronado, reuşi în cele din urmă să cheme un taxi. Şoferul cu aer morocănos nu făcu contact vizual cu ea, dar o luă şi opri în faţa porţii casei ei, lucru pentru care ea îi fu extrem de recunoscătoare.

Îşi scoase geanta cea grea din maşină şi o trânti pe trotuar; rămase acolo, scufundându-se în sentimentul de a fi acasă. Aerul mirosea a mare, a lămâi şi portocale, a copilărie.

Se uită spre măreţul ocean Pacific. Putea auzi valurile de aici; sunetul familiar îi calmă anxietatea. Un grup de copii pe biciclete, cu spiţele decorate cu cărţi de joc, trecu pe lângă ea în viteză, râzând. Nu se putu abţine să nu se gândească la Finley, la forturile pe care le construiseră cândva printre eucalipţi, la castelele de nisip ridicate pe plajă, la orele petrecute pe biciclete. La sosirea nopţii, luminile din verande se aprindeau în susul şi-n josul străzii – faruri călăuzitoare aprinse de către mame pentru a-şi chema copiii la cină.

Două avioane de luptă trecură urlând pe deasupra capului ei. Se întrebă dacă erau pilotate de bărbaţi care

urmau să meargă curând la război în cealaltă parte a lumii.

Deschise poarta şi se uită țintă la casa în care crescuse, cuprinsă de un val de emoții. Abia aştepta să fie bine primită acasă, în sfârşit, să fie admirată pentru serviciul în slujba țării ei, în loc să fie insultată.

Cât de des visase la acest moment, la siguranță, la dragoste şi la confort, la băi fierbinți şi cafea proaspătă, la plimbări lungi şi încete de-a lungul plajei, fără a avea alături un paznic înarmat?

Intră în curtea din spate, atent îngrijită, lăsându-se să simtă tot: şoaptele frunzelor de stejar, mirosul de clor şi lămâi coapte, zăngănitul molcom al clopoțeilor de vânt ai mamei ei.

Luptându-se cu geanta ei grea şi voluminoasă, trecu pe lângă piscină şi o luă spre uşile din sticlă. Deschizându-le, se întoarse în timp. Pentru o secundă, fu din nou fetiță, urmându-şi fratele aventuros peste tot.

Acasă.

Îşi lăsă geanta jos, pe podeaua lustruită, din lemn.

— Hei! strigă ea, în acelaşi moment în care tatăl ei apăru de după colț, îmbrăcat cu o helancă de culoarea lămâilor verzi, ținând un ziar în mână.

Părul lui era puțin mai lung, ca şi favoriții, în care se vedeau câteva fire argintii.

La vederea ei, el se opri şi se încruntă scurt.

— Frankie. Ne-ai spus că vii acasă?

Ea nu se putu abține să nu zâmbească.

— Am vrut să vă surprind.

El se apropie de ea mecanic, cu o expresie de confuzie pe față. Frankie ştia că tatălui ei nu-i plăceau surprizele; îi plăcea să dețină mereu controlul. O prinse în brațe scurt, cu putere.

Îi dădu drumul atât de repede, încât Frankie se împletici în spate.

— Ar... ar fi trebuit să sun, spuse ea.

— Nu, zise el, clătinând din cap. Sigur că nu. Suntem bucuroşi că eşti acasă.

Frankie îşi dădu seama dintr-odată cum arăta după atât de multe ore de călătorie – părul nearanjat, tuns fără pricepere, fără machiaj, cu uniforma şifonată. Nu era de mirare că tatăl ei se încruntase. Scoase din poşetă fotografia ei preferată cu ea, cu Ethel şi Barb, ţinându-se una pe alta cu braţele pe după talie, în faţa clubului ofiţerilor.

— Am adus asta pentru tine.

El aruncă o privire fotografiei.

— Oh!

— Pentru peretele eroilor, spuse ea.

Mama veni de după colţ, îmbrăcată cu pantaloni până la gleznă, roşu aprins, şi o bluză albă, cu părul acoperit cu o eşarfă de mătase.

— Frances!

Alergă spre Frankie şi o cuprinse într-o îmbrăţişare puternică.

— Fata mea, spuse ea, dându-se în spate şi atingând faţa lui Frankie. De ce nu ai sunat?

— A vrut să ne surprindă, spuse tatăl ei. Se pare că nu ne-a surprins suficient când s-a înrolat. Îmi pare foarte rău, dar am o întâlnire.

Frankie se uită după tatăl ei care ieşi din casă, şi auzi uşa închizându-se în urma lui. Plecarea lui atât de abruptă o nelinişti.

— Nu pune la inimă, spuse mama încet. De când Finley... s-a dus, şi de când ai plecat şi tu, nu mai este el însuşi.

— Oh, spuse Frankie.

Tocmai pusese mama ei semnul egal între înrolarea ei şi moartea lui Finley?

— Frances... spuse mama, mângâindu-i braţul, ca şi când nu ar fi vrut să-i dea drumul fiicei ei, mi-a fost atât de dor

de tine!

— Şi mie, spuse Frankie.

— Trebuie să fii extenuată, spuse mama.

— Sunt.

— De ce nu faci o baie fierbinte şi lungă, şi poate un pui de somn după aceea?

Frankie dădu din cap, stăpânită de confuzie; se simțea epuizată după atâtea ore de călătorie şi după felul în care fusese tratată de străini. Iar acum, de către părinții ei. Ce era în neregulă?

O lăsă pe mama ei în sufragerie şi se îndreptă spre dormitorul ei din copilărie, cu patul cu baldachin şi volane roz. Cei mai mulți copii aveau postere în dormitoare, dar mama nu îi permisese să le lipească pe tapetul scump, aşa că Frankie avea pe pereți artă înrămată. Un şir de animale vechi de pluş era aliniat în partea de sus a bibliotecii ei. Pe noptieră, o cutiuță muzicală roz cu o balerină cuprindea toate nimicurile ei din gimnaziu şi liceu, şi probabil un teanc de fotografii de la sfârşitul liceului şi amintiri de la bal. Ştiai ce se aştepta de la o fată care dormea într-un astfel de dormitor.

Numai că Frankie nu mai era fata aceea.

La capătul patului se afla un cufăr, plin cu fețe de masă şi aşternuturi italieneşti perfect împăturite şi călcate, şi cearşafuri brodate. Mama începuse să umple acest cufăr când Frankie avea opt ani. Cu ocazia fiecărei aniversări şi a fiecărui Crăciun, Frankie primise ceva pentru cufărul ei de zestre. Mesajul de atunci – şi acum – era clar: căsătoria era ceea ce făcea o femeie să se simtă fericită şi împlinită.

Dar asta era valabil pentru fata care plecase în Vietnam, nu pentru femeia care se întorsese acasă, orice se dovedea că era această femeie.

Frankie îşi dădu jos uniforma şi o lăsă într-o grămadă pe podea.

Târându-se între aşternuturile moi, mirosind a levănțică, îşi puse capul pe perna înfățată în mătase. Nu ar fi trebuit să-şi ia părinții prin surprindere. Îi prinsese cu garda jos.

Mâine avea să fie mai bine.

CAPITOLUL 19

Mirosul de carne arsă. Cineva urlă.

Alerg, strigând după ajutor, încercând să văd prin fum.

Țin în brațe un bebeluş care arde; pielea i se înnegreşte şi cade. Țin în brațe o grămadă de oase...

Elicoptere trec pe deasupra. Vin răniții!

Un țipăt. O mină? Sirena de alarmă sună asurzitor. Ceva explodează lângă capul meu.

Mă arunc jos din pat, mă lovesc de podea, mă târăsc după vesta antiglonț şi caschetă.

Tăcere.

Frankie se trezi încet din coşmar, dându-şi seama că era pe jos, în dormitorul său.

Ghemuindu-se jos, pe covor, încercă să adoarmă din nou.

Data următoare când se trezi, era ora 21.15, iar casa era întunecată. Auzi ticăitul înăbuşit al ceasului de pe noptieră. Habar nu avea cât timp dormise. O zi? Două?

Se îmbrăcă şi începu să cutreiere casa. În biroul tatălui ei, se uită la fotografiile de pe peretele eroilor şi-l văzu pe Finley zâmbindu-i, în drumul lui spre război. O altă lume. Acum nimeni nu-ți ura bun-venit acasă, nici nu-i mai sărbătorea pe cei care plecau. Dintr-odată, se simți sufocată de parfumul de lămâie al soluției de lustruit mobila şi de aşteptări. Fusese crescută să fie o doamnă, mereu senină şi calmă, zâmbitoare, dar acea lume şi lecțiile sale păreau să fie undeva departe, departe.

Afară, luna plină strălucea deasupra valurilor. Se simți atrasă spre plajă, ca întotdeauna, de peticul de nisip ce-i

fusese teren de joacă în copilărie.

— Hei, Fin, spuse ea, aşezându-se aproape de linia apei.

Picături de apă îi ajungeau din când în când pe faţă, simţindu-se ca lacrimile.

Îşi închise ochii.

Respiră, McGrath!

Treptat, strânsoarea din jurul pieptului ei slăbi. Mult mai târziu, se întoarse în camera ei cu volane roz şi se băgă în pat. La lumina veiozei de pe noptieră, deschise sertarul acesteia şi scoase hârtia de corespondenţă, cu numele ei scris elegant în capul foilor.

17 martie

Dragă Barb,

Sunt acasă. Nimeni nu mi-a spus ce dificilă va fi întoarcerea. De ce nu m-ai avertizat? Oamenii m-au scuipat la aeroport, mi-au strigat că sunt ucigaşă de copii. Ce mama naibii? Părinţii mei nu au întrebat nimic de Vietnam. Mama se poartă ca şi cum m-am întors din tabără, iar tata abia mi-a spus o vorbă. Pe cuvântul meu!

Este ciudat.

Spune-mi că voi fi bine, te rog!

Tu cum eşti? M-am gândit la tine, ţi-am trimis gânduri bune despre fratele tău. Jalea doare. Acum că sunt acasă, mi-e iarăşi dor de Fin. Este ca şi cum m-aş uita la un puzzle din care lipseşte o piesă; strică întregul ansamblu.

Acum m-am întors în pat. Sunt mai mult decât obosită. Prea multe ore de călătorie şi disperare şi diferenţă de fus orar, cred.

Te iubesc, sora mea.

Ai grijă!

F.

Se dezbracă apoi în sutien şi chiloţi şi intră din nou în pat.

— Trezeşte-te, Frances!

Frankie deschise încet ochii, simțind că are praf în ochi. Se ridică în şezut, amețită. Se afla din nou pe covor.

— Ne vedem în bucătărie, spuse mama, privind-o îngrijorată pe Frankie înainte să se întoarcă şi să iasă din cameră.

— Bine, spuse Frankie, simțind un gust neplăcut în gură.

Când se spălase ultima oară pe dinți? Şchiopătă până la dulap (cum îşi scrântise glezna?), dădu laoparte bețele pogo din copilărie şi un cerc hula, îşi luă pe ea halatul roz cu găitane şi ieşi din dormitor. De ce erau toate lucrurile din trecutul ei atât de roz?

— În sfârşit, spuse mama zâmbind, aşezată la masa de bucătărie.

Frankie se duse la cafetieră, îşi turnă o cană de cafea, apoi se aşează la masă, față în față cu mama sa.

— Unde e tata?

— Arăți groaznic, Frances!

— Am coşmaruri.

— Am făcut rezervare la club pentru prânz. M-am gândit că ți-ar prinde bine să revii la viața adevărată. Doar noi, fetele.

Frankie sorbi din cafea, savurând gustul ei amar şi bogat. Imaginile din coşmar îi rămăseseră în minte, ca nişte pânze de păianjen.

— Asta crezi, că viața de la club e viața adevărată?

Mama se încruntă.

— Ce e în neregulă cu tine?

— Oamenii m-au scuipat la aeroport, spuse Frankie, surprinsă să-şi audă vocea frângându-i-se. Mi-au spus ucigaşă de copii.

Gura mamei se deschise de surprindere, apoi se închise încet.

— L-am sunat pe Paul şi ți-am făcut o programare pentru dimineața asta. O tunsoare frumoasă îmi ridică mereu

moralul.

— Sigur, mamă. Ştiu cât de mult contează pentru tine aparenţele. Unde e tata? întrebă ea din nou.

— Ţi-am cumpărat nişte haine noi. Sunt în dulapul tău.

— Mamă? Nu mi-ai răspuns la întrebarea despre tata.

— Lasă-mă să-mi recapăt suflul, Frances, bine? Ar fi fost de ajutor un mic avertisment că vii acasă.

— Aţi ştiut data de un an, mamă.

— Tot ar fi trebuit să suni. Du-te, fă un duş şi îmbracă-te! Ştii că urăsc întârzierile.

Dând din cap, Frankie se ridică, îşi luă cafeaua cu ea şi se întoarse în dormitor. Acolo găsi noile haine pe care i le cumpărase mama. Pantaloni evazaţi şi fuste în carouri şi tunici. Toate cu o mărime mai mari. Niciuna nu i se potrivea cum trebuie. Se îmbrăcă cu rochia pe care o cumpărase în Kauai, îşi luă o pereche de ciorapi şi sandale. Ce dacă era martie, iar ea se îmbrăcase ca pentru vară? Rochia o făcea să se simtă bine, îi amintea că Rye venea acasă în 23 de zile.

O găsi pe mama ei aşteptând-o nerăbdătoare la uşa de la intrare. La apariţia lui Frankie, ridică dintr-o sprânceană atent pensată. Când Frankie se apropie, nările mamei începură să fremete.

— Da. Rochia miroase a mucegai. Ştiu.

Mama reuşi să zâmbească.

— Să mergem!

Cincisprezece minute mai târziu, ea şi mama ei ajunseră la salonul de frumuseţe de pe insulă, unde fură întâmpinate de Paul.

— Cine te-a tuns, dragă? o întrebă el.

— Eu, răspunse Frankie. Sau câte o prietenă.

— Cu o macetă, din câte se pare.

Frankie zâmbi.

— Cam aşa. Tocmai m-am întors din Vietnam.

Neplăcerea de pe faţa lui Paul nu putea fi confundată cu

nimic altceva. Acesta chiar făcu un pas în spate.

— Cred că reuşesc să-ți fac un bob asimetric, până la bărbie. E bine?

Expresia lui o duru, dar ar fi trebuit să fie pregătită pentru aşa ceva.

— Sigur, cum vrei.

Paul începu să lucreze, spălând, pieptănând, tăind, aranjând. Când ajunse în partea din spate, Frankie îl opri, spunând ferm:

— Fără rahaturi din acelea feminine, Paul.

Auzi cum mama sa inspiră, şocată.

— Ai grijă la limbaj, Frances. Nu eşti docher.

Când Paul termină, Frankie se ridică şi se uită la reflexia ei în oglindă. Îi făcuse părul negru strălucitor din nou, ridicându-l în partea din spate şi tăindu-l de-a lungul maxilarului ei, într-o linie precisă. Bretonul lung era pieptănat pe o parte.

— E drăguț, spuse ea. Mulțumesc.

El dădu din cap scurt şi se îndepărtă.

Ajunse la Coronado Golf and Tennis Club cu Cadillacul, fură întâmpinate de un valet negru, în uniformă, care deschise uşa lui Frankie. Ea ieşi din maşină, simțind o stranie senzație de conflict. Cum putea exista lumea aceasta albă, plină de bani, într-o bulă, în timp ce în Vietnam războiul făcea ravagii, şi aici, acasă, lumea protesta împotriva violenței, luptând pentru drepturile civile fundamentale?

Clădirea principală a clubului era proiectată ca o sufragerie de modă veche, centrată în jurul unui şemineu din piatră. Ici şi colo, grupuri de bărbați stăteau la mese, bând şi fumând. Prânzurile urmate de cocktailuri erau norma aici pentru clasa muncitoare. Un grup de femei învăluite în fum de țigară jucau bridge într-o încăpere laterală.

Ospătărița le conduse la masa preferată a părinților ei, lângă o fereastră care dădea înspre piscină. Fețe de masă albe, argintărie, farfurii de porțelan şi un aranjament central din flori parfumate.

Frankie se aşează.

— Ce drăguț să ies la prânz cu fiica mea, spuse mama, scoțându-şi tabachera argintie şi luând o țigară subțire, pe care o aprinse.

Când veni ospătărița, mama comandă două Bloody Mary.

— Nu e cam devreme, mamă?

— Şi tu, Frances?

— Ce vrei să spui?

— Tatăl tău îmi face mereu observații cu privire la băut. Când e acasă, vreau să spun.

Înainte ca Frankie să poată formula o replică, lângă masa lor apăru un bărbat. Era un bărbat mai în vârstă, cu fălci ca de morsă şi o tunsoare militară căruntă, îmbrăcat cu un costum maro, cu o cravată subțire.

— Bette, spuse el, zâmbind jovial. Ce drăguț să te văd din nou! Millicent a mea spune că eşti pe cale să câştigi şi turneul de anul acesta.

Mama zâmbi.

— Millicent este prea amabilă. Frances, ți-l amințeşti pe doctorul Brenner?

— Aceasta nu poate fi Frances, nu-i aşa? Te-ai întors deja din Florența?

— Florența?

Frankie era pe cale să spună mai multe, când auzi un zgomot brusc, puternic.

„Cad bombele.”

Se lăsă jos, pe podea.

— Frankie? Frankie?

„Ce mama naibii?”

Lumea reveni la normal. Nu era în ’Nam. Era în sufrageria

clubului, întinsă pe podea lângă masă, ca o proastă. Nu departe, o ospătăriță era îngenuncheată pe podea, culegând de jos cioburi. Doctorul Brenner o luă de mână şi o ajută să se ridice în picioare.

— Frankie? spuse mama, încruntându-se. Cine cade de pe scaun?

Frankie nu ştia ce tocmai se întâmplase. Amintirea i se păruse atât de *reală*.

— Nu... nu ştiu. Se simțea lipicioasă, tremura. Îşi dădu laoparte părul de pe față şi simți cum fruntea i se udase de transpirație. Fu nevoită să facă un efort pentru a zâmbi. Îmi pare rău. Tocmai m-am întors din Vietnam, şi...

Şi ce?

Doctorul Brenner îi dădu drumul mâinii.

— În Vietnam nu sunt femei, dragă.

— Sunt, domnule. Am fost acolo doi ani.

— Tatăl tău a spus că eşti plecată la studii în străinătate.

— *Poftim?* Frankie se întoarse spre mama ei. Este o afurisită de glumă?

Doctorul Brenner o zbughi ca din puşcă la auzul acestor cuvinte.

Mama se uită în jur, pentru a vedea dacă erau observate.

— Aşază-te, Frances!

— Ați mințit cu privire la locul în care eram?

— Tatăl tău a crezut...

— I-a fost *ruşine* cu mine? Ruşine de serviciul meu, după toate poveştile acelea despre eroi?

— Aşază-te, Frances! Faci o scenă.

— Te *stânjenesc?* spuse ea. Şi ai impresia că asta e o scenă? Nu, mamă. O scenă este atunci când un soldat se întoarce de pe câmpul de bătaie ținându-şi în mână propriul picior. Este atunci când...

— *Frances Grace.*

Ochii lui Frankie se umplură de lacrimi. Ieşi alergând din

club, auzi şoaptele care aveau să se transforme în zvonuri despre „fata aceea, McGrath”, şi, dacă nu ar fi durut-o atât de mult, ar fi izbucnit în râs.

În josul străzii, cu o durere ascuțită în partea dreaptă a corpului, chemă un taxi.

Acum era uşor, nu trebuia decât să ridice o mână. Nu avea uniforma care îi făcea pe oameni să o urască.

Taxiul se opri lângă ea, şi şoferul coborî geamul.

— Încotro?

Încotro?

Se simțea ca şi cum pentru ea nu mai rămăsese nimic aici, în locul acesta pe care îl iubise întotdeauna.

Dar unde altundeva să meargă?

— Ocean Boulevard, spuse, apoi oftă şi-şi şterse ochii.

Nu avea altundeva unde să meargă.

Odată ajunsă acolo, scoase o foaie de hârtie. Cu o mână care nu se mai oprea din tremurat, îi scrise lui Rye, încercând să-şi uşureze durerea, împărtăşind-o.

22 martie 1969

Dragostea mea,

Mi-e atât de dor de tine, că nu mai suport.

Număr zilele până la întoarcerea ta.

Acasă, lucrurile sunt groaznice. Nu ştiu ce să fac. Părinții mei au mințit cu privire la plecarea mea în Vietnam. Atât de ruşine le este cu mine. Asta mă face să mă simt furioasă într-un fel cum nu m-am mai simțit niciodată. Furioasă. Iritată. Astăzi am făcut o scenă la club. Nu prea pot controla furia asta nouă, care mă macină. Poate că am doar nevoie de somn...

Totul e atât de ciudat şi cu capul în jos, că nici nu le-am spus părinților mei despre tine. Nu sunt sigură că le-ar păsa.

Abia aştept să vii acasă.

Te iubesc,

F.

Ceva mai târziu, Frankie se trezi întinsă pe podeaua din dormitorul ei, cu o durere bubuitoare de cap şi cu gâtul usturând-o. Probabil că ţipase în somn.

Se ridică în picioare, ţinându-şi echilibrul doar prin puterea voinţei. Coşmarul o epuizase şi încă era furioasă pe trădarea părinţilor ei. Camera era întunecată, nicio lumină nu îmblânzea noaptea. Cât de mult dormise?

În hol, decorat bogat cu lemn şi alamă strălucitoare, simţi miros de fum de ţigară, soluţie de lustruit mobila cu aromă de lămâie şi o urmă de parfum Shalimar.

Mama era în sufragerie, încă îmbrăcată pentru club, aşezată într-un fotoliu lângă şemineu, bând un martini şi citind revista *Life.* O pereche de veioze iluminau încăperea; focul din cămin trimitea valuri de căldură.

Tata stătea lângă foc, îmbrăcat cu costum şi cravată, ţinând în mână o băutură şi o ţigară aprinsă. La vederea lui Frankie în halat, se încruntă. Probabil că nu arăta cel mai bine.

— Mda. Sunt eu, tată, m-am întors de la studii din Florenţa. Mâncarea nu a fost la fel de bună cum m-am aşteptat, spuse Frankie, incapabilă să ascundă durerea din voce.

— Nimănui nu-i place cineva care face pe deşteptul, Frankie, spuse el.

Frankie se duse la bar, îşi turnă o porţie mare de gin peste cuburile de gheaţă şi se aşeză lângă mama ei.

Tensiunea din cameră era grea; Frankie văzu privirea îngrijorată şi temătoare a mamei ei. Se întinse după una din ţigările mamei ei şi o aprinse.

— Când ai început să fumezi? o întrebă mama.

— Cred că după o alertă roşie. La privirea goală a mamei ei, adăugă: Un atac cu rachete asupra spitalului. Exploziile erau asurzitoare. Îngrozitoare. Sau poate după un asalt în spital, când răniţii veneau făcuţi bucăţi. Cine ştie? Acum nu

fumam, şi imediat după, fumam. M-a ajutat să nu-mi mai tremure atât de tare mâinile.

— Înțeleg, spuse mama ei scurt.

— Nu, nu înțelegi, răspunse Frankie, disperată dintr-odată să îi explice. Dacă o ascultau, poate că totul revenea la normal. La Thirty-Sixth – spitalul de evacuare unde am fost trimisă – în timpul primului meu schimb am avut un episod de PIEMAS – pierderi masive – şi am fost de tot rahatul, zise Frankie.

Ei se holbau la ea, ascultând. Măcar atât.

— Soldatul a venit pe o targă, făcut bucăți. Călcase pe o Betty Țopăitoare, şi nu mai avea picioare. Deloc. Eu nu...

— Destul! Tata îşi trânti paharul cu băutură pe bar. O făcuse cu atâta forță, că paharul s-ar fi putut crăpa.

Nimeni nu vrea să audă poveştile astea, Frankie. Dumnezeule! Picioare explodate.

— Şi limbajul, spuse mama. Înjuri ca un marinar. Nu mi-a venit să cred ce limbaj ai folosit la club. Şi în fața doctorului Brenner. A trebuit să o sun pe Millicent şi să-mi cer scuze în numele tău.

— Să te scuzi în numele meu? spuse Frankie. Cum se poate să nu vă pese de experiența mea în război?

— S-a terminat, Frances, spuse mama cu calm.

„Liniştește-te, Frankie!” Dar nu putea. Inima i se zbătea în piept şi simți un val de furie atât de mare, încât îi venea să spargă ceva.

Se abținu pentru un moment, dar efortul i se păru toxic, ca şi cum poveştile pe care ar fi vrut să le împărtăşească s-ar fi putut transforma în otravă înăuntrul ei. Nu putea fi aici, pretinzând că nimic nu se schimbase, că fusese în Florența timp de doi ani, în loc să țină bucăți din trupurile soldaților în mâinile ei. Se simți sufocată de nevoia de a spune: „Am fost acolo, şi aşa a fost”. De nevoia ca ei să o primească cu brațele deschise acasă şi să spună că sunt

mândri de ea.

Frankie se ridică brusc.

— Nu-mi vine să cred că vă este ruşine cu mine.

— Nu ştiu cine eşti acum, spuse tatăl ei.

— Nu vrei să ştii, răspunse Frankie. Tu crezi că nu înseamnă nimic când o femeie, o asistentă, pleacă la război. Crezi că este o mândrie când fiul tău se înrolează şi o ruşine când o face fiica ta.

Mama ei se ridică, ţinând în mână paharul acum gol, puţin nesigură pe picioare, cu lacrimi în ochi.

— Frances, te rog, zise ea. Connor... Amândoi...

— Taci şi bea, spuse tata aproape răstit.

Frankie văzu cum mama ei se clatină la aceste cuvinte.

Întotdeauna fusese aşa? întotdeauna fusese mama ei o fantomă, ţinută laolaltă de vodcă şi fixativ de păr? Tatăl ei fusese mereu bărbatul acesta furios, care credea că are dreptul de a dicta fiecare acţiune şi emoţie din casa asta? Sau pierderea lui Finley fusese cea care îi distrusese?

Frankie nu ştia. Nu trăise alături de ei în ultimii doi ani; ea jelise singură şi apoi plecase în Vietnam, unde învăţase că există şi altfel de pierderi dureroase.

Frankie trebuia să iasă de aici înainte să spună ceva oribil. Îi lăsă stând acolo, uitându-se la ea ca şi cum ar fi fost o intrusă, şi ieşi din casă; trânti uşa în urma ei. Nu îi era caracteristic să aibă asemenea accese de furie pe care să le şi exprime, dar nu se putea abţine. Afară, pe plajă, cu noaptea devenind tot mai neagră în jurul ei, căzu în genunchi, dorindu-şi să fie calmată de sunetul valurilor.

Dar acestea o făcură să se gândească la Vietnam, la Finley şi Jamie, şi la cei căzuţi.

Ţipă până când gâtul o duru din nou. Iar furia din ea crescu şi mai tare.

24 martie 1969

Dragă Rye,

De data asta am avut parte de un adevărat spectacol acasă. Chiar şi acum, când îți scriu aceste cuvinte, cred că nu sunt eu, dar sunt eu cea de acum. Sunt furioasă tot timpul. Şi supărată. Părinții mei abia îmi vorbesc, şi abia vorbesc unul cu altul. Nu vor să audă nimic despre Vietnam.

Şi asta nu-i cea mai rea parte. Am nişte coşmaruri îngrozitoare despre război. Mă trezesc simțindu-mă ca şi cum aş fi fost bătută.

Este pentru că nu eşti cu mine în pat. În brațele tale, aş putea dormi. Visul la întoarcerea ta este ceea ce mă ține în viață. Număr zilele până când ajungi aici. Cu mine. Mă gândesc la noi. La tine. O casă. Poate undeva la țară. Vreau să avem cai şi un câine. O grădină.

Întoarcerea acasă nu este aşa cum am crezut.

Dar nu contează. Tot ce contează suntem noi.

Te iubesc,
F.

Într-o seară răcoroasă, la două săptămâni după revenirea ei acasă, Frankie stătea într-un şezlong pe terasă, cu picioarele sub ea, şi cu o pătură acoperindu-i umerii. Îmbrăcată cu tricoul ei verde din armată şi cu pantaloni scurți, mirosea a mucegai şi praf, dar era aproape confortabil. Avea în mână un pahar cu martini cu gheață, din care lua câte o gură şi se uita neatentă în jur.

Era acasă, în curtea ei, unde copacii de jacaranda aveau să fie curând plini de flori mov, iar grădinarii aveau să petreacă ore întregi curățând florile de pe jos. Curtea aceasta era ca o capsulă a timpului, în care nu se schimba nimic, niciodată. Lumea de afară se putea destrăma, dar în interiorul acestor pereți, totul era calm, linişt it, erau mereu cocktailuri. Poate de aceea construiau oamenii ziduri: să se uite în altă parte, să ignore orice nu voiau să vadă.

În ultimele câteva zile, familia căzuse într-un fel de relaxare jenată în care nimeni nu vorbea despre război.

Frankie ura fiecare secundă, se simțea goală din cauza ruşinii părinților ei, dar lucrurile nu mai aveau să dureze mult. Trebuia să reziste doar până la întoarcerea lui Rye. Nu le spusese despre Rye sau despre dragostea lor; nu prea vorbise despre nimic cu ei, de fapt. Doar despre vreme, mâncare şi grădină.

Subiecte neutre, toate. Era singurul mod de a putea rezista în prezența lor.

— O să denumesc complexul Shores, spuse tata, expirând fumul de țigară şi turnându-şi un alt Manhattan. Sau poate Cliffs.

Frankie asculta discuția despre afaceri a tatălui ei şi se prefăcea interesată.

Făcea tot posibilul pentru a fi fata pe care o crescuseră, fata care se aşteptau ei să fie. Nu se agita, nu spunea prea multe, nu menționa niciodată războiul. Făcea pe drăguța. Ei nu păreau deloc deranjați de tăcerea ei. Acest calm forțat i se părea oarecum periculos. Ca şi cum fiecare cuvânt pe care şi-l înghițea conținea un venin care o putea omorî într-o zi.

Se concentră asupra paharului cu martini. Cel de-al doilea. Se gândea că ar fi ucis pentru o astfel de băutură rece acolo, în Vietnam.

Tata se duse la sistemul stereo, schimbă albumele, şi puse unul de la Beach Boys. *California Giris* se auzi imediat din boxe.

— Închide rahatul ăla! izbucni Frankie.

Ambii ei părinți se opriră din ceea ce făceau şi se holbară la ea.

— Cine crezi că eşti? spuse tata.

Frankie se ridică brusc.

Aproape îi urlă „Uită-te la mine! Trebuie să mă vezi”.

— Sunt chiar aici, tată, spuse ea, cu vocea tremurându-i. Fiica ta, întoarsă acasă din război.

El se întoarse la combină şi începu să aranjeze teancurile de discuri.

Frankie simți cum furia îi creşte din nou, umplând-o, deformând-o.

Se duse la bar, înşfacă o sticlă de gin şi se întoarse în dormitorul ei, trântind uşa în spate.

Orfelinatul St. Elizabeth. Sunt în genunchi pe podea, ținând-o pe Mai în brațe, mângâindu-i părul moale. Aud elicopterele care se apropie de departe. Pac-pac-pacul *armelor de foc.*

O bombă se izbeşte de pereții de piatră, aruncând bucăți de piatră într-o mie de direcții.

Aud copii țipând.

Altă bombă.

Mă uit în jos; Mai se topeşte în brațele mele. Foc peste tot.

Frankie se trezi urlând, cu inima bătându-i nebuneşte în piept; era udă de transpirație.

Se împletici afară din cameră, în casa întunecată şi tăcută. Ora 5.23.

Se duse la telefonul din bucătărie, ridică receptorul şi formă numărul lui Barb. Fără îndoială că avea să se dezlănțuie iadul la venirea facturii – telefoanele la distanță erau atât de scumpe dar avea nevoie să vorbească cu cea mai bună prietenă a ei.

Barb răspunse la al doilea apel.

— Alo?

— Hei, spuse încet Frankie. Ținând receptorul la ureche, se lăsă să alunece în josul peretelui bucătăriei şi se aşeză pe podeaua acoperită cu linoleum. Am... am vrut să văd ce faci. Să văd cum rezişti. Cum e mama ta?

— Frankie? spuse Barb. Eşti bine?

Frankie clătină din cap şi şopti:

— Nu. Nu sunt bine.

— Am primit scrisoarea ta. Ai tăi chiar au spus celorlalți

că ai plecat să studiezi în străinătate? E o nebunie.

— Mda.

Frankie expiră sonor.

— Trebuie să-ți fie greu, spuse Barb.

— Cum a fost când te-ai întors tu acasă? A fost rău?

— Mda, dar în blocul mamei e plin de veterani care se întorc acasă. Nu te pot minți. Tot ce ştiu este că trebuie să rezişti, să mergi înainte. Totul se va rezolva până la urmă.

Frankie auzi speranța din cuvintele ei.

— Rye vine acasă curând. Aşa că măcar am asta. Jur că dacă îmi cere să mă mut cu el, nu stau pe gânduri!

Barb râse.

— Tu, domnişoara întâi-îmi-trebuie-un-inel?

— Nu mai sunt eu aceea, spuse Frankie.

— Mda. Viața e scurtă, şi nu o ştim noi cel mai bine? Dai o petrecere pentru el când se întoarce? Poate o conving pe Ethel să facă o excursie.

— Nu m-am gândit la o petrecere.

— Ştim amândouă ce grea este întoarcerea acasă. O bucată de tort poate ajuta puțin.

Frankie se gândi la ideea asta. O petrecere.

— Tatăl lui locuieşte în Compton. Poate reuşim să facem împreună un plan.

— Aşa te vreau.

— Mersi, Barb. Ştiam eu că o să mă scoți din impasul în care mă aflu.

— La ce sunt bune prietenele?

Mai vorbiră câteva minute, şi, când închiseră, Frankie avea deja un plan.

Poate că era o idee proastă. Sau una minunată.

Nu era sigură.

Tot ce ştia era că, odată ce Barb îi sugerase ideea unei petreceri pentru Rye, Frankie se îmbarcase într-o misiune. Aşa că se îmbrăcă cu hainele cumpărate de mama sa –

pantaloni evazați şi o tunică cu centură – şi sună la informații pentru a cere adresa atelierului auto Stanley şi Mo, din Compton.

La ora 9.00, fără a le spune un cuvânt părinților ei, era îmbrăcată, machiată şi ieşea din curte cu broscuța Volkswagen albastră pe care o primise la cea de-a şaisprezecea sa aniversare.

Ajunsă pe feribot, dădu geamul jos, lăsând aerul să-i mângâie fața. Auzea zgomotul făcut de echipamentul greu şi de ciocanele industriale folosite pentru construcția podului dintre San Diego şi Coronado – o îmbunătățire pentru care tatăl ei luptase neobosit. Simțea speranță pentru prima dată după multe zile. După cum sunau cuvintele poeziei sale preferate, *Desiderata*[30]*,* avansa cu încredere în direcția visurilor ei.

Ajunsă pe continent, dădu drumul radioului şi auzi urletul faimos al lui Wolfman Jack şi cântă alături de el cântecele auzite. Apoi Cream. Country Joe and the Fish. Beatles. Muzica din Vietnam.

Ajunsă în Compton, încetini. Trecuseră ani buni de la revoltele Watts[31], dar încă se mai vedeau urmele acestora în ferestrele sparte, pridvoarele distruse, mâzgăliturile de pe pereți.

Pumni negri pictați cu spray decorau fațadele goale ale magazinelor şi restaurantelor închise. Sărăcia acestui loc era evidentă.

---

[30] Poem în proză scris în 1927 de poetul american Max Ehrmann, al cărui text a fost distribuit pe larg în postere în anii 1960 şi 1970 (n. Red.).

[31] Rebeliune care a avut loc între 11 şi 17 august 1965, într-un cartier predominant de culoare al Los Angelesului, în urma altercației dintre o familie de persoane de culoare şi poliție.

Trecu pe lângă un cimitir de maşini, unde bucăți de metal şi maşini parțial dezmembrate stăteau în grămezi în spatele gardului legat cu lanțuri. Un câine însoți maşina de-a lungul gardului, lătrând, oprit în cele din urmă de lanțul cu verigi mari cu care era legat.

În parcările neîngrijite erau maşini abandonate, cu cauciucuri lipsă, fără capote, cu parbrizele crăpate. Multe dintre case erau dărăpănate, având mare nevoie de un strat proaspăt de vopsea. Văzu grupuri de bărbați negri plimbându-se pe stradă, îmbrăcați în negru, purtând berete negre.

Atelierul auto Stanley şi Mo era localizat într-o benzinărie din anii '40, care avea un garaj mare alături. De-a latul uşilor garajului era scris, cu spray, ÎNCHIS. Doze strivite de bere murdăreau curtea. Un coş de gunoi dădea pe dinafară.

Un trio de tineri de culoare trecură pe lângă garaj. Unul din ei o văzu pe Frankie şi se opri să se uite la ea pentru un moment, apoi se îndepărtă repede, pentru a-şi ajunge prietenii din urmă.

Frankie opri în parcarea goală şi ieşi din maşină.

Undeva în apropiere, un câine începu să latre. Țeava de eşapament a unei maşini pocni, sunând ca o armă de foc.

„Calmează-te, Frankie! Respiră! A fost doar o maşină. Nu un atac de mortiere."

Se duse la biroul atelierului, care părea abandonat. Fiecare fereastră era acoperită cu placaj şi sârmă ghimpată, şi cineva pictase cu spray PANTHER POWER[32] sub una din ele. Cuvintele erau mânjite, ca şi cum cineva ar fi încercat să le curețe, dar renunțase.

Frankie bătu la uşă.

— Pleacă! strigă cineva dinăuntru.

---

[32] Puterea panterelor.

Frankie deschise uşa şi fu asaltată de mirosul berii stătute şi al fumului de ţigară.

— Bună?

Împinse uşa până la capăt şi păşi peste prag.

Avu nevoie de câteva secunde pentru ca privirea să i se adapteze la semiîntunericul de dinăuntru.

Pe un fişet din metal acoperit cu teancuri de hârtii se afla o singură veioză. Calendare vechi acopereau un perete, tipul acela de calendare dintr-o altă epocă. Betty Grable, Rita Hayworth.

Un bărbat grizonant stătea trântit pe un scaun de birou, holbându-se la un televizor cu antenă, aşezat pe un alt fişet. Se uita la As *the World Turns.*

— Este închis, spuse el aspru, fără măcar să se uite la ea. Am închis de când cu revoltele, dar să fiu al naibii dacă plec. Nu mă alungă ei pe mine.

— Domnule Walsh?

— Cine vrea să ştie? o întrebă bărbatul, scoţând ţigara din gură. Se întoarse încet, o văzu şi se încruntă. Fetiţo, eşti în partea greşită a oraşului.

Frankie se apropie încet. Văzu asemănarea dintre Rye şi tatăl său – era ca şi cum faţa frumoasă a lui Rye fusese acoperită cu lut modelator gri şi lăsată la soare să se usuce. Bărbatul în vârstă avea obrajii căzuţi şi un nas borcănat. Sprâncenele groase, negre contrastau puternic cu pielea sa lipsită de culoare şi cu părul blond cărunt. Avea o mustaţă neîngrijită. Îşi ţinea mâinile strânse în jurul paharului cu băutură. Avea o salopetă veche de mecanic, pe al cărei buzunar scria STAN.

Frankie văzu în faţa ei realitatea copilăriei lui Rye. Nu era de mirare că se simţise inconfortabil în casa familiei McGrath, la petrecerea de bun-rămas a lui Finley. Nu era de mirare că se înrolase şi visase să zboare mai repede decât viteza sunetului.

Acest lucru îi întări şi mai mult hotărârea de a-i arăta dragostea ei, cu o petrecere de bun-venit.

— Am vrut să vorbim despre organizarea unei petreceri de bun-venit pentru Rye. Sunt...

— Ştiu cine eşti, domnişoară. Şi nu va fi nicio afurisită de petrecere pentru fiul meu. Ar trebui să ştii asta.

— Eşti unul din oamenii aceia care se simt ruşinați din cauza bărbaților şi a femeilor din Vietnam?

El pufni.

— Femei în Vietnam. Ce, iei droguri?

— Domnule Walsh, vreau să ştii...

— Opreşte-te chiar acum! Se duse la biroul de metal de sub fereastra acoperită cu placaj, care era plin de hârtii, scrumiere şi vase murdare. Răscoli prin grămada de plicuri şi reviste şi scoase o bucată de hârtie. Uite, spuse el, întinzându-i o telegramă. Acum trei zile, doi pungaşi în uniformă au apărut aici şi miau spus că băiatul meu e mort. Doborât cu elicopterul, în ceva loc numit Ankle. Ankee. Cine dracu' ştie?

Frankie se holbă la telegramă.

Regretăm să vă informăm că... Locotenentul comandant Joseph Ryerson Walsh a fost ucis în misiune.

— Rămăşițele nu-s *recuperabile,* au spus tâmpiții ăia. Aşa că sigur nu are nevoie de o petrecere de bun-venit, spuse domnul Walsh.

Frankie simți că nu putea respira.

— Nu... nu poate fi adevărat.

— Este.

— Dar...

— Pleacă, domnişoară! Nu e nimic aici pentru tine.

Frankie se întoarse, ieşi împleticindu-se din biroul murdar, şi reuşi să ajungă la broscuță, prăbuşindu-se înăuntru. Telegrama îi tremura în mână.

Regretăm să vă informăm.

Rye. Se gândi la el cărând-o spre baracă... în noaptea în care apăruse în sala de operații, îngrijorat în privința ei... primul lor sărut... noaptea aceea pe plajă în Kauai, când îi arătase cum se simte dragostea.

Mă tem că te voi iubi până la moarte...

Rye. Dragostea ei. Mort.

Frankie nu-şi amintea cum condusese până acasă. Când ajunse pe aleea din fața casei părinților ei şi parcă, se uită în jur, printre lacrimi, şi fu vag surprinsă să vadă unde era.

Ieşi din maşină, uită să închidă portiera sau să ia cheile. Intră în casă şi se duse direct în dormitorul ei. Muzica o urmă – Pat Boone, cântărețul preferat al mamei ei, încercă să o aline cu vocea lui mângâietoare, dar ea abia mai auzea.

Trecuseră abia câteva ore de când auzise acele cuvinte – *ucis în misiune* – dar deja i se părea că simte durerea de o viață. Interminabilă.

Se urcă în pat, încălțată şi cu hainele cu care ieşise; se sprijini de pernele lipite de tăblia patului şi se holbă la baldachinul roz, plin de volane.

Durerea înfăşură lumea într-un fel de ceață, punând un strat de vată între Frankie şi restul lumii. Era atât de amorțită, că avu nevoie de un moment înainte de a-şi da seama că cineva bătea la uşa dormitorului ei.

— Pleacă, spuse ea.

Uşa se deschise. În fața acesteia stătea mama ei, zâmbind nesigură. Acesta era felul în care se uitau unii la alții zilele acestea, dar lui Frankie nu-i mai păsa.

— Iată-te!

Frankie îşi auzi propriul țipăt şi ştiu că era o greşeală, dar nu se putu opri. Trecu de la țipătul plin de furie la suspine în scurtul timp în care mama ei ajunse de la uşă la pat.

Frankie se rostogoli pe o parte, ridicându-şi genunchii la gură, în poziție fetală.

Mama se aşează pe marginea patului, lângă ea, şi-i

mângâie părul. Pentru un timp îndelungat, nu spuse nimic, lăsând-o pe Frankie să plângă.

În cele din urmă, ea se întoarse către mama ei, lăsându-se îmbrățișată.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă mama.

— M-am îndrăgostit în Vietnam. Frankie inspiră, cutremurându-se. A fost doborât. Ucis în misiune. Se uită la mama ei. Cum se poate să nu fi ştiut?

— Nu ai spus nimic de niciun bărbat... Mama oftă din greu. Oh, Frances...

— Nu ați vrut să auziți nimic despre război.

Frankie aşteptă nişte cuvinte pline de înțelepciune, ceva – orice – care să-i amintească de faptul că mai are încă motive pentru a trăi.

Mama nu spuse nimic, îi mângâie doar părul, ținând-o aproape. Frankie îşi simți inima bătând încet, simți vag că aceasta s-ar putea rupe, efectiv, şi că nu ar mai putea bate într-o lume fără Rye, în corpul acesta al ei, care i se părea, dintr-odată, străin.

Auzi paşi apropiindu-se pe hol.

Tatăl ei apăru în pragul uşii deschise, cu o servietă în mână şi un teanc de scrisori în cealaltă.

— Un prieten de-al ei a fost împuşcat, spuse mama.

— Oh, spuse tata.

Se întoarse şi se îndepărtă, închizând uşa în urma lui.

Frankie se cuibări în brațele mamei ei şi plânse.

Trag în noi.

Poc-poc-poc!

O scânteie loveşte elicopterul în lateral. Mitraliorul răspunde cu foc, elicopterul virează brusc la stânga, apoi drept în sus, aproape face o piruetă. O altă împuşcătură. Scântei. Răpăitul ritmic al mitraliorului care trage, apoi sunetul puternic al unei explozii. Coada elicopterului se îndoaie, se rupe, cade în junglă. O altă explozie; aceasta la

nivelul rezervorului. Elicopterul este cuprins de o minge de flăcări şi fum şi se prăbuşeşte la pământ.

O *coloană groasă de fum negru şi flăcări se ridică din junglă; copacii se aprind.*

Frankie se trezi, încă în ghearele coşmarului, gândindu-se că era din nou în Vietnam, că îl văzuse pe Rye doborât.

Lumea reveni încet la normal.

Era în dormitorul ei, cu baldachinul roz deasupra capului şi cu cutia muzicală cu balerină alături, pe noptieră.

Seara trecută fusese îngrozitoare. Coşmaruri unul după altul. Îşi amintea vag că se plimbase prin casa întunecată, fumând, temându-se să adoarmă.

Simţindu-se amorţită, cu trupul greu şi inima şi mai grea, se ridică, dar odată în picioare, nu ştia ce să facă.

Rămase pe loc, nemişcată.

Se auzi o bătaie la uşă.

Frankie oftă. Avusese doar două zile în lumea în care nu mai era Rye; 48 de ore de durere, şi deja nu mai suporta să fie în această casă. Ura felul în care o privea mama ei, cu ochi trişti, precauţi, ca şi cum s-ar fi temut că Frankie ar fi putut ieşi în calea unei maşini în orice moment.

Mama deschise uşa. Era îmbrăcată cu un halat din mătase de culoarea levănţicii, cu nasturi din perle, şi papuci de casă albi, cu pompoane. Pe cap avea un turban alb.

Frankie se uită la ea cu ochii umflaţi şi roşii.

— Cum să fac să nu-l mai iubesc?

— Nu poţi. Înduri. Mergi mai departe. Nu te voi insulta, pomenind despre proprietăţile vindecătoare ale timpului, dar lucrurile se vor îmbunătăţi. Mama o privi cu tristeţe şi compătimire. El ar vrea să trăieşti în continuare, nu-i aşa?

Frankie pierduse şirul diferitelor variaţii ale sintagmei viaţa-merge-mai-departe pe care le auzise de la mama ei. Cuvintele deveniseră doar un zgomot de fond enervant, care răsunau în golul dinăuntrul ei.

— Sigur, mamă. Aşa va fi.

CAPITOLUL 20

— Mă îngrijorezi, Frances, spuse mama.

— Pleacă!

Frankie se rostogoli şi-şi puse perna peste cap.

Cât de mult trecuse de când îl pierduse pe Rye? Trei zile? Patru?

— Frankie...

— PLEACĂ!

O atingere uşoară pe umăr.

— Frances?

Frankie rămase nemişcată până când mama ei oftă adânc şi ieşi din cameră, închizând uşa în urma ei. Îşi dădu jos perna de pe ochi. Crezuse oare mama că deja depăşise momentul? La acest gând, durerea explodă din nou; Frankie se lăsă cuprinsă de valurile ei. În mod ciudat, găsea linişte în nimicnicie, confort în durere. Cel puțin Rye era alături de ea acolo, în întuneric. Se lăsă să-şi imagineze viața pe care ar fi putut-o avea, copiii care ar fi semănat cu ei. Durerea fu însă prea mare. Se retrase, încercă să dea gândul acesta laoparte. Dar gândul nu se lăsă alungat.

— Rye, şopti ea, întinzându-se după un bărbat care nu era acolo.

— Frances. Frances.

Frankie auzi vocea mamei ei venind de undeva de departe.

— Pleacă!

— Frances. Deschide ochii! Mă sperii.

Frankie se rostogoli şi-şi deschise ochii, uitându-se la mama ei, care era îmbrăcată pentru biserică.

— Nu mă duc la biserică, spuse Frankie.

Vocea i se părea îngroşată. Sau poate era vorba de limbă.

Mama luă paharul gol de pe noptieră. Lângă el se afla o sticlă goală de gin.

— Bei prea mult.

— Uite cine vorbeşte, spuse Frankie.

— Tata a spus că ai bântuit prin sufragerie. Poate că mergeai prin somn.

— Cui îi pasă?

Mama se apropie de ea.

— Ai pierdut pe cineva pe care credeai că-l iubeşti. Doare. Ştiu. Dar viața merge mai departe.

— Am crezut că-l iubesc?

Frankie se rostogoli din nou pe o parte şi închise ochii, gândindu-se: „Rye, îți aminteşti primul nostru sărut?”

Adormi înainte ca mama ei să iasă din cameră.

Frankie deveni treptat conştientă de muzică. Întâi de ritm, apoi, în sfârşit, de cuvinte. The Doors. *Light My Fire.* Era în 'Nam, în clubul ofițerilor, dansând cu Rye. Îşi simți brațele în jurul ei, coapsele lipite de ale ei, mâna lui odihnindu-se posesiv pe curbura spatelui ei. El îi şopti ceva, făcând-o să simtă un fior rece de teamă. „Poftim?” îl întrebă ea. „Spune-o din nou”, dar el se îndepărta, lăsând-o singură. Dintr-odată, muzica bubui, suficient de tare să o doară urechile, sunând ca o sirenă de alarmă. Se ridică în şezut, amețită, cu o durere de cap, şi-şi dădu laoparte părul umed din ochi.

Genele îi erau lipite. La colțurile ochilor i se adunase murdărie.

Muzica se opri.

— Frumoasa adormită se trezeşte.

— Nu atât frumoasă, dar adormită din plin.

Frankie întoarse capul şi le văzu pe Ethel şi pe Barb stând în dormitorul ei. Ethel era mai plină decât fusese în Vietnam, cu nişte curbe rotunjite care îi completau silueta înaltă. Părul ei roşcat era prins într-o coadă de cal asimetrică. Purta o pereche de blugi evazați şi o tunică din

poliester, cu dungi. Barb era îmbrăcată cu pantaloni şi tricou negre, cu o jachetă militară, de culoare oliv, cu mânecile tăiate.

— Dă-te jos din pat, Frankie, spuse Barb.

— A chemat mama întăririle? întrebă Frankie.

— De fapt, am sunat eu, spuse Barb. Nu am mai auzit de tine de când am vorbit despre petrecerea de bun-venit pentru Rye. M-am îngrijorat şi am sunat. Mama ta a răspuns la telefon.

— Dă-te jos din pat, Frankie, sau te iau pe umăr, spuse Ethel. Să nu crezi că nu sunt în stare. Pot ridica un balot de fân.

Frankie ştia că nu avea rost să se opună. Văzu cum o priveau, cu un amestec de compasiune şi hotărâre. Erau aici pentru a-i uşura disperarea; se vedea în felul în care arătau, în felul în care stăteau, în hotărârea care li se citea în priviri.

Voiau ca ea să se ridice şi să înceapă să meargă. Ca şi cum durerea ar fi fost doar o piscină din care puteai ieşi oricând doreai.

În realitate, era mai asemănătoare cu nisipul mişcător. Un început greu, dar odată ce renunțai, totul era cald şi primitor.

Dădu deoparte cuvertura transpirată, urât mirositoare, şi se ridică din pat. Fără a face contact vizual – nu se putea uita la ele fără a se gândi la Rye se duse în josul holului, la baia ei, şi făcu un duş, încercând să-şi amintească când dăduse drumul la apă ultima oară sau când îşi spălase părul.

Îşi şterse părul cu prosopul şi se îmbrăcă cu hainele pe care le lăsase atârnate de un cârlig în spatele uşii (haine pe care i le cumpărase mama ei pentru a o înveseli) – pantaloni şi o tunică albastră, cu un guler alb, marinăresc, şi o curea albă. Se simțea ca o actriță îmbrăcată pentru rolul fiicei

recunoscătoare. *Ridicol.* Dar efortul necesar pentru a alege altceva i se părea mult prea mare.

Desculță, se întoarse în dormitorul ei.

La vederea prietenelor ei care o aşteptau acolo, ştiu cât de mult le iubea. Aproape putea simți dragostea aceea, dar nu chiar. Durerea înăbuşea încă orice altă emoție.

— Sunt bine, să ştiți, spuse Frankie.

— Se pare că eşti în pat de mai bine de o săptămână, zise Ethel.

— Timpul zboară când te distrezi.

— Haide, Frank, spuse Ethel, prinzând-o pe Frankie de braț.

Barb luă radioul şi se duse de cealaltă parte a lui Frankie. O manevră de flancare, prin care se asigurau că Frankie era prinsă la mijloc.

Trioul o porni în josul holului.

Frankie le trase dincolo de biroul tatălui ei. Ultimul lucru pe care îl dorea era ca ele să vadă peretele eroilor, şi absența ei de acolo.

Frankie fu surprinsă să vadă că păreau să fie familiare cu casa şi păreau să aibă un plan. Trecură prin curte, traversară strada şi ajunseră pe plajă, unde erau trei scaune de plajă goale şi o ladă frigorifică portabilă care le aştepta. Barb puse radioul pe răcitor şi dădu drumul la muzică. Frankie se simțea nesigură pe picioare, ascultând valurile care se năpusteau spre țărm. Muzica familiară o duse înapoi la cele mai bune şi cele mai rele momente din Vietnam.

— L-am iubit, spuse ea cu voce tare.

Barb îi dădu un gin tonic şi zise;

— Stai jos, Frankie!

Aceasta mai degrabă căzu decât se aşeză pe scaun. Ethel se aşeză lângă ea, ținând-o de mână. Barb ocupă cel de-al treilea scaun.

Toate trei se ținură de mâini, uitându-se în zare, la

oceanul Pacific ale cărui valuri se spărgeau de mal, la mişcarea neîntreruptă a apei, la retragerea calmă a fiecărui val.

Frankie spuse:

— Cum am putut să nu ştiu că este mort? Cum am putut să nu *simt* dispariția lui din lume?

Pentru asta, nu exista niciun răspuns. Toate trei cunoşteau moartea într-un mod intim, stătuseră alături de ea timp de ani întregi.

— Trebuie să faci ceva, spuse Ethel. Să începi să-ți faci o viață.

— Există un grup, zise Barb. Veteranii din Vietnam împotriva războiului. A pornit de la şase veterani care au pus la cale un protest paşnic pentru a pune capăt războiului. Poate că ți-ai putea folosi furia pentru o cauză bună.

Furia? Aceasta era acum undeva departe, la orizontul durerii ei.

Barb habar nu avea cum se simțea asta, cât de debilitant era să te pierzi pe tine alături de dragostea ta. Şi Frankie nu îi putea explica fără să pară patetică sau fără a le îngrijora şi mai mult.

Mai bine să spună doar:

— Hmm.

— Viața trebuie să continue, Frankie, spuse Ethel. Eşti suficient de tare pentru Pleiku. Poți supraviețui şi de astă dată.

Ah! Viața merge înainte!

Dar merge cu adevărat? Nu aceeaşi viață, cu siguranță.

— Vă iubesc, spuse ea, ştiind că prietenele ei voiau să o ajute, dar cum ar fi putut, cum ar fi putut oricine?

Îi spuneau doar ce mai auzise deja: singurul mod de a depăşi acest episod era să treacă prin el.

Platitudini.

Întrebarea era: *cum?* Cum treceai prin durere, cum ajungeai să vrei din nou să trăieşti, când nu-ți puteai imagina viața aceea, nu-ți puteai imagina cum ai putea simți din nou fericire.

Era o întrebare la care nu se mai gândise înainte. Făcuse tot ce putuse pentru a exista (de fapt, pentru a nu exista) în siguranța patului ei, cu păturile trase peste cap, dar chiar şi ea ştia că nu putea continua astfel la nesfârşit.

Ce voia?

Pe Rye.

O nuntă.

Să țină bebeluşul lor în brațe. O casă a ei.

— Cum a fost întoarcerea acasă? o întrebă Barb.

— În afară de faptul că am aflat că bărbatul pe care îl iubesc a murit? spuse Frankie.

— Înainte de asta, rosti Ethel cu blândețe.

— A fost greu, răspunse Frankie. Nimeni nu vrea să vorbească despre război. Tatălui meu îi este ruşine că m-am înrolat. Se uită la cele două prietene ale ei. Ce ați mai făcut voi două?

Ethel ridică din umeri.

— Ştii povestea mea: am început şcoala de Medicină veterinară şi m-am îndrăgostit din nou de iubitul meu din liceu, Noah. A fost şi el în Vietnam în acelaşi timp cu mine, dar nu ne-am întâlnit. Ştia cât de mult l-am iubit pe George. Avem... un trecut. Când mă simt fragilă, el ştie cum să mă ajute să rămân puternică.

Frankie dădu din cap.

— Aveți coşmaruri?

— Nu prea mai am, răspunse Ethel, în acelaşi timp în care Barb zise:

— Trebuie să dai totul laoparte, Frankie. *Fă* ceva!

— Ce ți-a mai rămas, Frank? întrebă Ethel după un timp, când muzica se schimbă în ceva mai melodios şi calm. Nu

era pic de furie în muzica aceasta, doar tristețe, pierdere şi durere.

— Ce vrei să spui?

— Spune-mi tu!

— Păi...

Cinstit vorbind, era ceva la care Frankie nu se gândise niciodată. Ştia ce fusese crescută să fie, ce se aştepta de la ea, dar asta fusese înainte, nu-i aşa?

Barb repetă întrebarea:

— Ce ți-a mai rămas?

Frankie se gândi la cum se schimbase în ultimii doi ani, la ce învățase despre ea însăşi şi despre lume. Se gândi la Jamie şi la certitudinea ei că trebuia să facă ceea ce se cuvenea, ceea ce însemna că nici măcar nu îl sărutase; se gândi la Rye şi la felul în care o transformase pasiunea lor, într-o versiune mai deschisă şi mai îndrăzneață a ei. Se gândi la Fin şi la copilăria lor idilică, la felul în care el îi spusese *este în regulă,* iar ea îl crezuse.

Toți aceşti bărbați pe care îi iubise o treziseră, îi umpluseră inima, o făcuseră fericită, dar nu se putea ca ei să însemne totul.

— Meseria de asistentă, răspunse ea încet.

— Aşa este, zise Ethel. Eşti o asistentă al naibii de bună. Salvezi vieți, Frank. Gândeşte-te la asta!

Frankie dădu din cap. Simți o scânteiere de posibilitate, un mod de a ocoli durerea. Ajutându-i pe alții, poate că descoperea un mod de a se ajuta pe ea însăşi.

— Sunteți cele mai bune, zise ea, cu vocea frângându-i-se. Şi vă iubesc, cu adevărat vă iubesc.

Se ridică în picioare, se întoarse şi se uită la ele. Veniseră aici pentru a o ajuta, dar ea ştia – la fel ca ele – că, dacă avea să fie salvată, trebuia să o facă ea însăşi.

În următoarele câteva zile, Frankie le arătă lui Barb şi Ethel toate locurile pe care le iubise în copilărie; cele trei

prietene petrecură ore lungi pe plajă, vorbind, ascultând muzică ce le făcea să râdă şi să plângă şi să-şi amintească. Până când prietenele ei plecară, Frankie avea conturat un plan pentru a merge mai departe. Petrecu zile întregi frunzărind anunţurile de angajare din ziarele din San Diego şi dând telefoane. Când reuşi în cele din urmă să obţină un interviu, se trezi devreme, pentru a se pregăti. Îşi scrise un CV la maşina de scris IBM Selectric din biroul tatălui ei, pe care nu o folosea nimeni din casă. Mama ei credea, bineînţeles, în scrisorile scrise de mână, iar tatăl ei avea secretare care îi băteau la maşină corespondenţa. Când fu mulţumită de rezultat, scoase foaia de hârtie din maşină, verifică din nou ceea ce scrisese, căutând eventuale greşeli, apoi băgă foaia în servieta din piele de miel pe care o primise cadou la absolvirea liceului. Acum o folosea pentru prima dată. Iniţialele ei – FGM – erau imprimate cu aur pe pielea neagră.

Recunoscătoare – măcar de data asta – că mama ei era o cumpărătoare ardentă, Frankie găsi în dulap o rochie potrivită din două piese, cu dungi, cu guler tubular şi o centură verde, căzută pe şolduri. În sertarul comodei avea chiloţi frumos împăturiţi, câteva sutiene din dantelă şi ciorapi subţiri de culoarea scorţişoarei, pe care Frankie şi colegele ei de liceu îi purtau iarna, pentru a părea bronzate. Îşi completă ţinuta cu o pereche de pantofi cu toc jos.

De pe puntea rezervată maşinilor pe feribot, văzu podul aproape gata; piloni uriaşi din beton se ridicau din apa albastră, arcuindu-se de la un mal spre celălalt.

Pe continent, micul spital era găzduit de clădirea albă, în stil misionar, care ocupa o stradă şi care avea curţile din faţă şi din spate mărginite de palmieri. Frankie parcă în spaţiul dedicat vizitatorilor şi merse la intrarea principală. În momentul în care aceasta se deschise, primitoare, ea simţi mirosurile familiare de dezinfectant, alcool, înălbitor şi,

pentru prima dată de când se întorsese, se simți ea însăşi. Acesta era locul de care simțea că aparține, aici era ea. Aici avea să găsească o cărare pentru a-şi ocoli durerea.

Se duse la recepție, unde o tânără cu părul înfoiat o întâmpină cu un zâmbet şi o îndrumă spre biroul directoarei asistentelor, de la etajul doi.

Mâna cu care Frankie ținea servieta era umedă. Acesta era abia al doilea ei interviu adevărat pentru o slujbă. Recrutarea militară nu conta. Ştia că părea tânără – era tânără, cel puțin din punct de vedere cronologic. Găsi biroul pe care îl căuta, două uşi mai jos de liftul de la etaj. În fața lui, se opri şi inspiră adânc.

Nu te teme, McGrath!

Cu spatele drept şi umerii traşi în spate, cu bărbia sus, aşa cum fusese învățată de către părinții ei şi de călugărițele de la St. Bernadette, se duse la uşa pe care scria: „DOAMNA DELORES SMART, DIRECTOAREA ASISTENTELOR", şi bătu. Doamna Smart ridică privirea de la hârtiile de pe biroul său. Avea o față rotundă, cu obrajii de un roşu aprins, iar părul cărunt îi era aranjat într-o frizură de modă veche, cu buclele prinse bine cu agrafe.

În spatele ei, o fereastră de dimensiuni generoase dădea înspre parcare.

— Doamnă Smart? Sunt Frances McGrath. Am venit pentru un interviu.

— Intră, spuse femeia în vârstă, indicându-i scaunul gol din fața biroului ei. CV-ul dumitale?

Frankie se aşează, scoase dosarul din servietă şi-l împinse pe birou.

Doamna Smart îl citi.

— St. Bernadette, spuse ea. Note bune.

— Am absolvit printre primele din anul meu la San Diego College for Women, unde am urmat specializarea pentru a deveni asistentă.

— Văd asta. Ai lucrat câteva săptămâni la spitalul St. Barnabas. În schimbul de noapte.

— Da, dar după cum vedeți, tocmai m-am întors din Vietnam, doamnă, unde am fost asistentă militară timp de doi ani. Am avansat, ajungând asistentă la Chirurgie, şi...

— Nu ai experiență pentru asistență chirurgicală, spuse doamna Smart înțepat. Îşi ridică ochelarii şi se uită țintă la Frankie. Poți urma instrucțiuni, domnişoară McGrath? Să faci ce ți se spune?

— Crede-mă, doamnă, armata cere aşa ceva. Iar instruirea mea din Vietnam m-a făcut să fiu o asistentă excepțională.

Doamna Smart bătu ritmic cu pixul în birou, citind şi recitind CV-ul lui Frankie. În cele din urmă, spuse:

— Du-te la doamna Henderson, la oficiul asistentelor de la etajul întâi, miercuri la ora 23.00, pentru prima dumitale noapte de lucru. Tilda, din biroul de lângă mine, îți va face rost de o uniformă.

— Sunt angajată?

— Te pun în perioada de probă. De la 23.00 la 7.00.

— Schimbul de noapte?

— Bineînțeles. Toți noii angajați încep de acolo, domnişoară McGrath. Ar trebui să ştii acest lucru.

— Dar...

— Fără niciun dar. Vrei să lucrezi aici?

— Da, doamnă.

— Bun. Ne vedem miercuri.

În prima sa zi de muncă, Frankie se îmbrăcă într-o uniformă apretată, cu şorț, ciorapi albi, groşi şi pantofi albi, confortabili. Boneta de asistentă stătea peste părul ei tuns cu precizie ca un steag de capitulare. În 'Nam, în mijlocul haosului, ar fi căzut în rana căscată a vreunui pacient sau ar fi fost stropită cu sânge.

Sosi gata de lucru, i se arătă dulapul ei din vestiar şi

primi o cheie. La ora 23.00 fix, se prezentă la asistenta-şefă responsabilă de schimbul de noapte, doamna Henderson, o femeie mai în vârstă, îmbrăcată în alb, care avea o figură de bull-terrier, inclusiv favoriți asemănători.

— Frances McGrath, doamnă, prezentă la datorie.

— Nu suntem în armată, domnişoară McGrath. Ajunge să saluți. Am auzit că nu ai aproape deloc experiență în spital.

Frankie se încruntă.

— Poate nu într-unul civil, dar am fost în Vietnam, la un spital mobil...

— Urmează-mă! îți arăt de unde să începi.

Asistenta-şefă mergea repede, cu umerii drepți, bărbia lăsată în piept, cu capul rotindu-se dintr-o parte în cealaltă.

— Eşti în perioada de probă, domnişoară McGrath. Presupun că doamna Smart ți-a spus acest lucru. Pacienții noştri sunt importanți pentru noi, şi ne străduim să le oferim cea mai bună îngrijire, ceea ce înseamnă, desigur, că asistentele care nu ştiu aproape nimic nu fac aproape nimic. Îți voi spune când vei putea trata cu adevărat pacienții. Deocamdată îi poți ajuta să meargă la baie, să le aduci apă, să schimbi ploştile şi să răspunzi la telefon în oficiul asistentelor.

— Dar ştiu să...

Femeia ridică o mână, cerându-i tăcere.

— Aici este camera de gardă pentru urgențe. Vei vedea de toate aici – de la un atac de cord la mărgele blocate în nasul unui copil.

— Da, doamnă.

— Eşti politicoasă. E un semn bun. În ziua de azi, cele mai multe tinere se poartă ca nişte câini sălbatici. Nepoata mea se îmbracă ca o vagaboandă. Urmează-mă! Ține pasul! Aici este pavilionul chirurgical. Numai asistentele cu multă experiență lucrează aici.

Merse în continuare, făcând turul spitalului.

Frankie îşi urmă noua şefă în josul holului, trecând pe lângă o serie de uşi închise. I se arătară toaletele, laboratorul, sala pentru echipamente; ajunseră în final înapoi la primul etaj, la oficiul asistentelor.

— Aşază-te aici, spuse doamna Henderson. Răspunde la telefon! Dacă apar necazuri, cheamă-mă!

Frankie se aşeză. „Poți ajuta pacienții să meargă la baie, le poți duce apă, le schimbi ploştile."

Inspiră şi expiră adânc. Nu avea sens să fie furioasă. Barb şi Ethel o pregătiseră pentru asta. Pur şi simplu, trebuia să le arate ce putea face.

Lucrurile bune aveau nevoie de timp.

27 aprilie 1969

Dragă Ethel,

Am primit o slujbă la un spital local. Ura! Sper că poți citi sarcasmul din acest cuvânt.

Barb a avut dreptate. Mă tratează ca şi cum aş fi o novice. Uneori asta mă înfurie atât de tare, încât îmi vine să urlu. M-au pus în schimbul de noapte, unde răspund la telefoane, schimb ploşti şi umplu urcioarele cu apă.

Eu. În schimbul de noapte.

Singurul lucru bun este că furia mă face uneori să uit cât de tristă sunt.

Voi rezista, însă. Voi dovedi de ce sunt în stare. Pun pariu că te gândeşti la primul meu schimb în Vietnam.

Pot face asta. Mulțumesc că mi-ați amintit, apropo. Încă iubesc meseria de asistentă.

Asta e ceva!

Cum e viața la fermă? încă eşti cea mai bună la şcoală? Cum e noua iapă, cum o cheamă? Silver Birch? După ceva carte pe care ai citit-o în liceu?

Cum e Noah?

Cu drag, F.

Alerg, respir greu.

Clădirea administrației explodează lângă mine.

Deasupra, un elicopter. Mă uit şi văd că Rye e în scaunul pilotului. Un sunet fluierat.

Urlu.

Elicopterul explodează pe cerul nopții, se desface în bucăți. Cenuşa cade pe mine.

O cască se loveşte de pământ, cu o bufnitură, la picioarele mele, în flăcări. „Riot" se topeşte încet, curge de pe metal.

Frankie se trezi brusc, se uită în jur.

Cel puțin nu era pe podea. Acest lucru i se părea o mică victorie.

Dădu pătura laoparte şi coborî din pat, fără să se mire că se simțea slăbită. Noaptea precedentă fusese una rea din punct de vedere al coşmarurilor. Nu exista nicio rațiune; avea coşmaruri şi schimbări de dispoziție din senin. Uneori se simțea ca şi cum era atârnată la capătul unei frânghii gigantice, care se ondula. Avea nevoie de toată forța pentru a nu-şi da drumul.

Luându-şi pe ea halatul de baie, se duse în bucătărie, care era goală la ora 15.00. Îşi turnă o cană de cafea şi ieşi cu ea pe terasă, unde mama ei stătea la o masă de lângă piscină, rezolvând un rebus.

— Iată-te, spuse mama ei, lăsând rebusul laoparte. Îşi îngustă privirea şi o măsură pe Frankie din cap până-n picioare. Iarăşi nu ai dormit bine?

Frankie ridică din umeri.

— Schimbul ăsta pentru vampiri nu te ajută.

— Poate că nu.

Frankie se aşează.

— Cât de mult te vor mai ține să lucrezi la ore din astea?

— Cine ştie? Au trecut doar două săptămâni.

— Nu-mi place.

— Nici mie.

Se uită la mama ei, despre care ştia că vede ce tristețe

avea de depăşit Frankie în fiecare zi şi care se îngrijora în legătură cu furia pe care o simțea Frankie, furie ce putea apărea oricând, fără niciun avertisment.

— Ar trebui să mergem curând la cină. La club.

— Sigur, mamă, cum vrei.

La puțin peste ora 22.00, Frankie conducea spre terminalul feribotului de pe Coronado. Erau puține maşini acolo, atât de târziu, într-o noapte de weekend de la mijlocul lui mai; nu erau turişti care să se plimbe din bar în bar, nici cupluri bine îmbrăcate care ieşeau de la cină şi mergeau să-şi ia maşinile. Insula era pregătită de culcare deja, iar Frankie se ducea la serviciu. Intenționa să ajungă mai devreme decât îi începea schimbul, ca de obicei; era ceva ce învățase în Vietnam.

În San Diego, spitalul strălucea de lumini. Parcă sub un palmier şi intră, făcându-le cu mâna colegilor săi în timp ce se îndrepta către vestiar.

Zâmbea încordat, sperând că nimeni nu putea detecta frustrarea furibundă pe care o simțea în timpul fiecărui schimb. *Încă* o tratau ca pe o începătoare care nu ştia nimic. Nici măcar nu o lăsaseră să pună o perfuzie.

Cu toate astea, îşi ținea gura închisă şi mergea mai departe, aşa cum fusese învățată să facă. Ajunsă la dulapul ei, se îmbrăcă în uniformă şi se duse la oficiul asistentelor, pentru a-şi ocupa locul la birou.

Ca de obicei, holurile erau tăcute; cei mai mulți pacienți dormeau, cu uşile închise. Prima sarcină a lui Frankie era mereu să verifice fiecare cameră, fiecare pacient. Şi să sune după ajutor, dacă era nevoie.

Îşi turnă cafea într-un pahar de unică folosință şi se aşează la birou, bând din licoarea amară.

Un bărbat mai în vârstă veni spre ea, mişcându-se ca şi cum ar fi avut dureri, cu umerii căzuți.

Ea puse cafeaua pe birou.

Bărbatul era îmbrăcat cu haine de modă veche: pantaloni închişi la culoare, şi o cămaşă albă, bine călcată.

— Soră?

— Da, domnule?

— Sunt José Garcia. Soția mea, Elena, nu poate respira.

Frankie dădu din cap. Ştia că trebuia să o cheme pe doamna Henderson, să ceară întăriri, dar nu o făcu. La naiba cu toate! Orice se întâmpla cu doamna Garcia, Frankie se putea descurca.

Îl urmă pe domnul Garcia în camera 111.

În singurul pat din cameră, o femeie stătea întinsă, nemişcată, cu corpul acoperit cu pături şi capul puțin ridicat pe un maldăr de perne. Fața îi era palidă; gura îi stătea deschisă. Respira lent, scoțând un horcăit oribil.

— Acum a început să respire aşa, spuse José încet.

— De cât timp e bolnavă?

— Şase luni. Cancer la plămâni. Elevii ei vin aproape în fiecare zi, nu-i aşa, Elena? Atinse mâna soției lui. Este profesoară la liceu. Una bună, adăugă el. Se întoarse spre Frankie. Ai auzit despre greve? Când profesorii şi elevii au protestat împotriva inegalității din şcoli? Şi Elena mea a luat parte la ele. Nu-i aşa? Se uită la soția lui. A luptat pentru ca elevele ei să aibă parte de pregătire pentru facultate, în loc să învețe doar despre viața domestică. Ai schimbat vieți, *mi amor.*

Vocea lui se frânse.

Frankie se uită la mâna osoasă, diformă a femeii, cu pielea uscată, şi se gândi un moment la toate mâinile pe care le ținuse în Vietnam, la toate femeile şi bărbații pe care îi alinase şi pe care îi îngrijise. Acest lucru o aduse cu picioarele pe pământ, o calmă, şi blocă zgomotele din capul ei.

— Nu eşti singură, Elena, spuse ea. Ce ai spune de nişte cremă de mâini? Pun pariu că ți-ar plăcea...

CAPITOLUL 21

Într-o după-amiază fierbinte de iunie, la trei luni după revenirea ei din Vietnam, Frankie se trezi după prima noapte de somn decent.

Poate că era mai bine. Aşa era.

Era tot mai bine.

Îşi luă un halat peste tricoul ei cu SKI VIETNAM şi se duse în bucătărie, după cafea.

O găsi pe mama ei aşezată la masa din bucătărie, îmbrăcată pentru club, fumând o ţigară, cu o cană de cafea alături, şi citind ziarul. Frankie văzu titlul: LOCOTENENTUL MAJOR SHARON LANE, UCISĂ ÎNTR-O EXPLOZIE ÎN VIETNAM.

Mama inspiră adânc şi trânti ziarul pe masă, cu faţa în jos. Apoi ridică privirea, încercând să zâmbească.

— Bună dimineaţa, dragă. Adică... bună ziua, deja. Frankie se întinse după ziar.

— Nu... spuse mama.

Frankie îl smulse din mâna mamei ei şi-l deschise la articol.

Asistenta militară Sharon Lane este prima – şi deocamdată singura – asistentă ucisă de focul inamic, deşi alte şapte asistente au fost ucise sau au murit în acest conflict până în prezent. Locotenentul major Lane a murit aproape instantaneu când a fost lovită de un fragment de rachetă în timpul unui atac la Cu Chi.

Frankie puse ziarul jos. Foc inamic. Un fragment de rachetă.

Aproape instantaneu.

— O cunoşteai? o întrebă mama încet.

— Nu.

„Şi da. Eram toate la fel, oarecum. Aş fi putut să fiu eu în

locul ei.”

Frankie închise ochii şi spuse o rugăciune în gând.

— Poate ar trebui să-ți iei o zi liberă astăzi.

Frankie deschise ochii. Se simțea agitată acum, anxioasă. Furioasă.

— Dacă mi-aş lua o zi liberă de fiecare dată când mă simt tristă, nu m-aş mai duce niciodată la serviciu.

— M-am întâlnit ieri cu Laura Gillihan, la Free Bross Market. A pomenit despre faptul că Rebecca ar vrea să te vadă.

Frankie îşi turnă o cană de cafea şi amestecă în ea nişte frişcă.

Respira puțin mai repede, se simțea aproape amețită.

Becky Gillihan. Iată un nume pe care nu-l mai auzise de mult timp. Odată, demult, fuseseră prietene. La academia St Bernadette, fuseseră inseparabile.

— S-a căsătorit. Încă locuieşte pe insulă. Aş putea să o sun. Să-i spun că treci pe la ea înainte de serviciu. Ce altceva vrei să faci înainte de schimbul tău?

Frankie nu o asculta cu adevărat. Putea simți privirea îngrijorată a mamei ei, simțea cum era privită. Ar fi trebuit să spună mai multe, să-i spună mamei ei că era bine, *să nu se îngrijoreze,* dar gândul la Sharon Lane nu-i dădea pace.

Aproape instantaneu. Traversă holul; ajunsă în dormitor, se dezbrăcă, apoi făcu un duş lung şi fierbinte, plângând pentru asistenta necunoscută până când rămase fără lacrimi.

După aceea se îmbrăcă din nou în hainele pe care le găsi pe podeaua dormitorului – blugi evazați şi o ie brodată – şi-şi dădu seama că tremura din cauza foamei. În loc să mănânce însă, îşi aprinse o țigară.

Pe masa din bucătărie, găsi un bilet de la mama ei.

Frances Grace,

Am vorbit cu Laura. Rebecca a fost încântată de ideea de a

vă întâlni. M-a rugat să îți transmit că găzduieşte o petrecere pentru Dana Johnston astăzi, de la ora 16.00 după-amiază. Te-a invitat!

570, Second Avenue.

Am plecat la un eveniment caritabil în Carlsbad.

Ne întoarcem târziu.

Frankie se uită la ceasul aragazului. Petrecerea începuse de un sfert de oră.

Nu voia să meargă la Becky. De fapt, ideea asta o făcea să se simtă puțin îngrețoşată. Putea face față întâlnirii cu prietenele vechi?

Nu.

Dar care era alternativa? Să stea în acest mausoleu de casă, singură, aşteptând până după căderea nopții pentru a merge la muncă? Sau să fie încă aici la întoarcerea părinților ei? Mama ei o privea mereu neliniştită, ca şi cum s-ar fi temut că Frankie ar putea exploda oricând, la un cuvânt nepotrivit. Iar tata părea hotărât nici să nu se uite la ea.

Le promisese lui Barb şi lui Ethel că avea să facă mai mult decât să îndure, că avea să se implice.

Acesta era un început la fel de bun ca oricare altul.

Mâncă o bucată de pâine cu unt, peste care presără zahăr, şi se duse înapoi în camera ei să-şi ia pantofii şi o poşetă. Se gândi că poate ar trebui să facă puțin efort cu părul şi machiajul. Poate chiar să poarte o rochie. La urma urmei, acolo aveau să fie câteva dintre prietenele ei din liceu – dintre care cele mai multe crescuseră înotând la club şi învățând să joace golf.

Dar nu o putea face. Moartea asistentei militare îi demolase zidul de apărare. Abia mai rezista şi aşa cum era. Porni broscuța şi ieşi cu spatele din garaj; traversă insula, conduse pe Orange Avenue şi vira la stânga pe Second, la numai o stradă distanță de parc. Casa era un bungalow din

anii ’40; mică şi perfect întreţinută, vopsită în gri, cu uşa de un roşu strălucitor. Pe marginile cărării pietruite care ducea până la uşă erau ghivece pline de flori atent îngrijite.

Frankie ieşi din maşină şi merse foarte încet spre poartă, deschizând-o – *clic* – şi închizând-o apoi în urma ei – *clic.*

Cărarea pietruită era mărginită pe ambele părţi de flori roz aprins.

Se opri la uşă, bătu şi auzi imediat paşi de cealaltă parte.

Becky deschise uşa. Pentru o fracţiune de secundă, Frankie nu o recunoscu pe femeia aceasta frumoasă, cu părul blond înfoiat, care ducea în braţe un copilaş rotunjor, cu ochii albaştri, îmbrăcat într-un costum marinăresc.

— Hei, a ajuns Frankie!

Becky strigă atât de tare, încât băieţelul din braţele ei începu să plângă. Frankie fu trasă prin casa plină de jucării până pe terasă, unde o duzină de femei bine îmbrăcate stăteau pe scaune pliante, bând şampanie.

Un serviciu de cafea de argint era aşezat pe o măsuţă din lemn; lângă, se aflau diferite aperitive: porcuşori în aluat, furnici pe buştean[33], bile din brânză cu nuci şi biscuiţi Ritz.

Lui Frankie i se păru discordant că această lume neschimbată, plină de flori roz, şampanie şi femei în rochii de vară rezista încă, în timp ce bărbaţi – şi femei – mureau în Vietnam.

Frankie îşi recunoscu câteva dintre fostele colege de liceu, fete cu care jucase volei şi cu care mersese la întâlniri duble, câteva majorete, două sau trei femei mai în vârstă – mamele lor – şi mai văzu şi câteva tinere pe care nu le cunoştea. Probabil colege de facultate sau rude cu Dana.

Terasa era decorată cu baloane; pe o masă mare se găseau cadouri frumos împachetate. Presupunea că era

---

[33] Aperitiv cu unt de arahide sau cremă de brânză unse pe tulpini de ţelină şi decorate cu stafide.

vorba de o aniversare. Oare îi spusese mama ei acest lucru?

— Ar fi trebuit să aduc un cadou, spuse Frankie, simțindu-se nelalocul ei.

Nu se simțea în largul ei aici, în cadrul acestei petreceri pline de soții îmbrăcate cu rochii bine călcate, care fumau țigări Virginia Slims.

— Nu era cazul, spuse Becky, luând-o de braț şi conducând-o spre un scaun aflat lângă un portocal încărcat de fructe, care mirosea intens.

Dana începu să deschidă cadourile.

Frankie încercă să zâmbească admirativ în momentele potrivite. Văzu că celelalte femei scoteau exclamații de încântare la vederea obiectelor casnice. Sfeşnice pentru lumânări. Pahare Waterford de cristal. Aşternuturi din Italia.

Dana, de care Frankie abia îşi amintea din şcoala gimnazială, zâmbea strălucitor la fiecare cadou deschis şi spunea ceva special pentru cea care i-l oferise. Mama ei era lângă ea, luând notițe despre fiecare cadou, pentru a uşura scrierea notelor de mulțumire. O subretă în uniformă negru cu alb trecea de la o masă la alta, reumplând paharele cu băuturi şi aducând aperitive.

O petrecere de logodnă, îşi dădu Frankie seama în cele din urmă. „Oh, Dumnezeule!" Frankie apucă un pahar de şampanie de pe o masă din apropiere.

Îl bău repede, puse paharul gol jos, şi luă altul, apoi îşi aprinse o țigară, încercând să se calmeze. Îşi aminti însă că trebuia să fie la serviciu la ora 23.00. Nu era înțelept să bea înainte de a merge la spital.

Era doar o petrecere. Nimic periculos sau înfricoşător, dar se simți cuprinsă de anxietate. Panica începea să urce; închise ochii, apoi se gândi: „Poți pleca imediat". Dar de ce se temea atât de tare?

— Eşti bine?

O simți pe Becky apropiindu-se, îi simți parfumul floral. Jean Nate. Preferatul lor în liceu. O făcu pe Frankie să se gândească la 'Nam şi la cum parfumul le amintea bărbaților răniți de fetele lor de acasă.

Frankie expiră lent şi deschise ochii.

Becky era acolo, stând aproape de ea, aşa cum obişnuia să facă cu o viață în urmă. Zâmbetul ei era larg şi neumbrit de nimic. Părea imposibil de tânără, dar avea aceeaşi vârstă ca Frankie.

Frankie încercă să zâmbească, dar anxietatea sa era atât de mare, că nu îşi dădea seama dacă reuşise sau nu.

— Bine, spuse Frankie. Cu cât timp în urmă o întrebase Becky? Bine, spuse ea din nou, încercând să zâmbească. Aşadar... când e nunta?

— Peste două luni, spuse Becky. Dana se căsătoreşte cu Jeffrey Heller. Îl ții minte? A primit o bursă sportivă, pentru fotbal. Am fost colegi cu toții la USC.

— A fost în Vietnam?

Becky râse. Un sunet drăguț, plin de optimism.

— Sigur că nu. Cei mai mulți dintre băieții pe care îi cunoaştem au o cale de scăpare. Câțiva s-au căsătorit.

— Ce noroc!

Frankie se ridică în picioare atât de repede, că probabil părea că nu-şi controlează corpul şi, de fapt, nici nu o făcea. Era asemenea unui animal care simțise un pericol şi intrase în starea de apărare. Dacă nu pleca acum, avea să țipe.

— Ar trebui să plec.

— Vai, dar de abia ai ajuns!

— Trebuie... să merg la serviciu.

Frankie se trase puțin în stânga, asigurându-se că avea cale liberă.

Cineva puse un disc în combina stereo şi dădu volumul tare.

Wegotta get out ofthis place...

— Închide rahatul ăla! izbucni Frankie.

Nu-şi dădu seama că ţipase decât atunci când discul fu oprit şi toată lumea se uita la ea, în liniştea mormântală.

Nu reuşi să zâmbească.

— Îmi pare rău. Urăsc melodia asta.

Becky părea înspăimântată.

— Uh. Cum a fost în Florenţa? Eu şi Chad mergem acolo pentru aniversarea căsătoriei.

— Nu am fost în Florenţa, Bex, spuse ea încet, încercând să se calmeze, să-şi revină, să fie în regulă. Să fie normală. Dar nu era în regulă.

Stătea alături de un grup de debutante şi fete aparţinând cluburilor universitare care planificau o nuntă cu flori naturale şi luni de miere în străinătate, în timp ce bărbaţi de vârsta lor mureau pe un pământ străin. Nu bărbaţii *lor,* totuşi, nu băieţii lor drăguţi, bogaţi, cu facultate.

— Am fost în Vietnam.

Tăcere.

Apoi un hohot de râs întrerupse liniştea; toate femeile i se alăturară.

Becky părea uşurată.

— Ah! Bună glumă, Frankie! întotdeauna ai fost amuzantă.

Frankie făcu un pas mai aproape, stând faţă în faţă cu prietena ei cea mai bună din clasa a noua. În tot acest timp se gândea „Calmează-te, las-o baltă”, dar, în acelaşi timp, se gândea „Ucisă de focul inamic, aproape instantaneu”.

— Crede-mă, Bex! Nu este o glumă. Am ţinut în mână picioarele tăiate ale soldaţilor şi am încercat să le ţin închise rănile de la piept suficient de mult ca să poată ajunge în sala de operaţii. Ce se întâmplă în Vietnam nu e o glumă. Gluma e aici. Asta. Se uită în jur. Voi.

Trecu pe lângă prietena ei şi printre celelalte femei care se holbau la ea în tăcere, şi auzi pe cineva spunând:

— Ce-i în neregulă cu ea?

Şi, înainte să ajungă la maşină, se trezi ţipând.

Frankie stătea la o masă de picnic în parcul Ski Beach, uitându-se spre ocean. Ca de obicei în serile de vară, locul era plin de oameni ieşiţi la plimbare cu câinii sau la alergat în echipamente sportive viu colorate. Copiii se jucau în iarbă şi în nisip, strigătele lor de bucurie auzindu-se uneori extrem de intens.

Ea ignoră totul sau, mai precis, nu observă agitaţia din jurul ei. Fumă o ţigară după cealaltă, ridicându-se doar pentru a arunca mucurile la gunoi.

Era ceva în neregulă. Cu ea. Şi nu ştia cum să rezolve acest lucru. Comportamentul ei de la petrecere fusese inacceptabil. Nu exista nicio îndoială în această privinţă. Oh, Becky şi celelalte avuseseră o atitudine jignitoare cu privire la Vietnam, dar la fel era majoritatea populaţiei. Acest lucru nu-i oferea însă lui Frankie permisiunea să se dezlănţuie astfel. Tot ce ar fi trebuit să facă ar fi fost să invoce un motiv şi să plece de la petrecere într-un mod politicos.

În schimb...

Anxietatea şi furia ei izbucniseră, venind din senin, sufocând-o.

Chiar şi acum, câteva ore mai târziu, erau încă acolo, aşteptând, gata să se dezlănţuie într-o secundă. Acest lucru o făcea să se simtă slabă, fragilă.

Nu se gândise niciodată la ea ca fiind fragilă, şi totuşi acum aşa era. Singură şi speriată. Putea face faţă cu uşurinţă unui episod de PIEMAS în Vietnam, dar întâlnirea cu o prietenă de demult, la o petrecere de logodnă, o putea face să se simtă pierdută din punct de vedere emoţional la un simplu cuvânt.

Vietnam.

Aceea trebuie să fi fost cauza izbucnirii ei. Şi cum ar fi

putut să nu fie? Venise la o petrecere de logodnă la doar câteva luni după moartea lui Rye. Cine nu ar fi fost cuprins de durere într-un asemenea moment?

Dar cum rămânea cu furia aceea bruscă? Făcuse parte din durere? Nu se simțise astfel atunci când jelise pierderea fratelui ei sau a lui Jamie.

Trebuia să se descurce mai bine, să fie mai bine. Să nu se mai pună în astfel de situații supărătoare. Să nu le mai spună oamenilor că fusese în Vietnam. Oricum nu voiau să audă asta. Mesajul era clar: *nu vorbi despre asta.*

Trebuia să facă aşa cum îi sugera toată lumea şi să uite.

Ştia că tăcerea aceasta forțată avea să-i crească anxietatea, să-i crească furia, dar era de necontestat că până şi familia ei era ruşinată de serviciul ei militar şi se aştepta ca şi ea să fie la fel de ruşinată.

La ora 22.45, mult după căderea întunericului, era încă la masa de picnic, încă îngrijorându-se cu privire la tot, învârtindu-şi mereu în minte eşecurile. Când se ridică, îşi dădu seama că nu mâncase nimic întreaga zi, iar pachetul de țigări fumate o făcuse să se simtă amețită.

Se ridică şi se duse la maşină, auzind oceanul torcând în spatele ei. Parcul era aproape gol la ora aceasta; doar câte o pereche de îndrăgostiți ici şi colo.

Conduse pe distanța scurtă până la spital şi parcă. Mişcându-se cu grijă – tremura şi se simțea nesigură pe picioare – intră în clădirea puternic luminată, se duse la vestiar şi-şi luă uniforma. După ce se spălă pe dinți, se îndreptă de spate şi se privi în oglindă: o față tânără cu ochi bătrâni, obosiți, păr negru şi o bonetă albă de asistentă.

Se duse la oficiul asistentelor, îşi făcu o cană de cafea, mâncă ceva de la automatul de gustări şi-şi începu rundele.

Holurile şi camerele erau tăcute. Cei mai mulți pacienți dormeau, şi nu era nicio operație programată.

Patru ore mai târziu, era aşezată la biroul asistentelor,

bătând cu pixul în tăblia acestuia. Până acum schimbase patru ploşti, ajutase trei pacienți să meargă la baie şi înlocuise două perne. Umpluse urcioarele de apă şi coborâse un pat, şi ajutase o femeie să adoarmă, citindu-i.

Ca de obicei, nu făcuse prea mare lucru.

Dintr-odată, uşile liftului se deschiseră zgomotos. Un asistent de pe ambulanță aduse un pacient pe o targă cu roți.

— La urgență e plin, spuse el. Accident de autobuz.

Frankie sări în picioare şi căută instinctiv pensa Kelly în buzunarul pantalonilor. Nu era acolo.

— Plagă împuşcată, spuse asistentul.

Frankie simți un val de adrenalină.

— Pe aici, spuse ea şi alergă pe lângă targa pe care era întins pacientul, un tânăr.

Împuşcat în partea superioară a pieptului, de aproape. Sângele curgea în valuri din rană, picurând pe podea. Nu putea respira şi icnea, întinzându-se după ea.

În sala de operații 1, Frankie deschise interfonul.

— Cod albastru. Sala unu. Urgență! Sala unu.

Asistentului, Frankie îi spuse:

— Pune-l pe masă!

— Nu e niciun doctor...

— Pe masă, strigă ea, spălându-şi mâinile, căutând din priviri o pereche de mănuşi. *Acum.*

Asistentul mută tânărul pe masa de operație. Frankie îşi puse o mască şi se spălă, apoi se grăbi înapoi la masă.

— Vei fi bine, îi spuse ea tânărului.

El scoase un gâlgâit, icni, se prinse cu mâinile de gât. Ceva îi obstrucționa căile respiratorii.

Frankie se duse din nou la interfon, apăsă butonul cu cotul şi chemă ajutor, de data aceasta spunând:

— Cod albastru. Urgent. Sala de operații unu. Rezistă, băiete, îi spuse pacientului. Doctorul va ajunge curând!

Pacientul icni, începând să se învinețească.

Frankie se uită la uşă. Oamenii ăştia nu *auzeau?* Nu răspundeau apelurilor de ajutor?

Aşteptă încă cinci secunde, apoi găsi un cărucior chirurgical, luă un antiseptic, un bisturiu şi un tub de cauciuc.

Tânărul murea.

Îi şterse gâtul cu antiseptic şi ridică bisturiul. Avu nevoie de mai puțin de douăzeci de secunde pentru a face traheotomia, permițându-i tânărului să poată respira din nou.

— Gata, spuse ea când îl auzi inspirând şi expirând prin tub.

Îi tăie cămaşa şi vesta, expunând rana. Aceasta era plină de sângele care curgea fără oprire. Luă nişte tifon, aplică presiune, şi încercă să oprească sângerarea.

Un bărbat cu părul scurt, în halat, intră în sala de operații şi se opri brusc.

— Ce *dracu?*

Frankie îi aruncă o privire iritată.

— În sfârşit. De ce a durat atât de mult?

Doctorul se holbă la ea, cu gura căscată. Doamna Henderson apăru lângă el. Se uită la Frankie, a cărei față era fără îndoială stropită de sângele pacientului, cu uniforma cu pete roşii, boneta pe jos, în timp ce ea aplica presiune pe rana tânărului.

— Cine a făcut traheotomia? *Tu?* spuse doctorul.

— Am chemat ajutor. N-a venit nimeni, răspunse Frankie.

— Avem şi alte urgențe, zise el.

— Spune-i asta băiatului!

Doctorul se întoarse şi spuse:

— Soră Henderson, cheamă o echipă. Acum.

Se duse să se spele pe mâini.

Frankie se simți inundată de mândrie. Le arătase ce ştia

să facă.

Poate că salvase viața acestui tânăr.

Doamna Henderson stătea acolo, cu brațele încrucişate, cu părul zbârlit în jurul bonetei ei albe apretate, cu fruntea încruntată, cu buzele strânse într-o dungă subțire.

— L-ai fi putut ucide.

— L-am salvat, doamnă.

— Unde crezi că te afli?

— Sunt o asistentă combatantă. Una bună.

— Poate că eşti, spuse doamna Henderson, dar eşti şi scăpată din frâu. Tocmai ai expus acest spital unui potențial proces. Eşti concediată!

CAPITOLUL 22

Farurile luminau dantelăria elaborată de metal din fața ei, scoțând în evidență M-ul auriu din mijlocul porților. Când Frankie era mică, această casă nu avusese nici porți, nici ziduri, ci fusese deschisă spre lume, situată cu mândrie pe lotul său, cu fața spre ocean. Pe atunci, Ocean Boulevard fusese o stradă liniştită, folosită în principal de localnici. Lumea păruse un loc sigur.

Asasinarea preşedintelui Kennedy schimbase totul, încă se mai gândea la copilăria ei în termeni de „înainte" şi „După". După moartea preşedintelui, nimeni din America nu se mai simțise în siguranță față de Ciuma Roşie; aşa că în jurul proprietății McGrath crescuseră ziduri. Nu mult după aceea, poarta le închisese, formând o oază menită să adăpostească oamenii dinăuntru de urâțenia vieții. Ca şi cum cărămizile şi mortarul ar fi putut proteja pe cineva.

Frankie conduse printre porțile deschise şi urmă aleea până în garajul pentru patru maşini, unde parcă lângă Cadillacul mamei ei. Mercedesul argintiu al tatălui ei era mai departe, în stânga. Îşi dădu seama prea târziu – când

era aproape de uşa principală – că îşi uitase poşeta. Simțindu-se nesigură pe picioare, se duse înapoi, îşi recuperă poşeta, scoase cheile şi deschise uşa din față.

Era ora 4.00 dimineața. Liniște. Întuneric. O singură veioză aprinsă în sufragerie arunca puțină lumină, dar altfel camerele erau scufundate în întuneric. Frankie şi-ar fi putut găsi drumul prin casă şi legată la ochi, aşa că nu se deranjă să aprindă vreo lumină. Intră în sufragerie, luă o sticlă de băutură şi un pahar de la bar şi le duse pe terasă.

Concediată.

Pentru că salvase viața unui tânăr. Ce naiba se întâmpla în lume?

Trebuia să mănânce ceva. De ce se gândise tocmai la acest lucru, nu avea nicio idee.

Îşi turnă un pahar de... vodcă, după cum se părea, îl bău repede şi mai turnă unul.

Avea nevoie de ceva care să-i amorțească durerea sau cel puțin să o facă să nu mai fie atât de ascuțită. Trebuia să-şi revină cumva. Mintea îi era un vârtej: furie, teamă, durere, tristețe. Din când în când, plângea. Apoi țipa. Niciuna nu ajuta prea mult.

Dumnezeu să o ajute, îi era dor de Vietnam, îi era dor de persoana care fusese acolo. Închise ochii, încercând să-şi egalizeze respirația.

Auzi paşi. De cât timp era aici, bând, fumând şi plângând? Şi cum de mai avea încă lacrimi? îşi dădu seama dintr-odată că afară era lumină. Fusese aşadar aici de câteva ore.

Luminile se aprinseră.

Tatăl său veni pe terasă îmbrăcat în pijama şi cu halatul cu monogramă. O văzu şi se opri.

— Ce naiba...

Mama apăru în spatele lui, încă în pijamaua din mătase.

— Frances? Ce s-a întâmplat? Eşti bine?

Frankie realiză că încă purta uniforma albă de asistentă, stropită de sânge. Cândva în timpul nopții, boneta îi căzuse. Pe partea din față a uniformei avea sânge peste tot, la fel şi pe ciorapi şi pantofi.

— Am salvat viața unui tânăr în spital, în noaptea asta. Am făcut o traheotomie.

— Tu? spuse tatăl ei, cu o sprânceană ridicată a neîncredere.

— Da, tată. *Eu.*

— Am auzit despre scena pe care ai cauzat-o la petrecerea lui Becky, spuse el.

Pentru un moment, ea nu ştiu la ce se referea; după-amiaza de ieri i se părea la o eternitate distanță. La această schimbare bruscă a subiectului, deveni confuză, îşi pierdu din furie. Nu voia să-i dezamăgească; din nou.

— N-am intenționat să cauzez o scenă. Doar că...

— Ei bine, ai făcut-o. Fără îndoială că povestea va ajunge peste tot la club. Fiica lui Connor McGrath s-a dus în Vietnam şi s-a întors acasă nebună.

— Iei droguri? o întrebă mama, frământându-şi mâinile.

— Poftim? Droguri? Nu, spuse Frankie. Este vorba doar de felul în care se uită oamenii la mine când spun că am fost în 'Nam...

— Ai dat de gol fabulația mea despre Florența, zise tata.

— Fabulație? Lui Frankie nu-i venea să creadă că el spusese asta. *Fabulație?*

Atunci îşi dădu seama despre ce era de fapt vorba, despre ce fusese mereu. Reputația lui. Bărbatul cu peretele lui stupid de eroi, care nu ştia nimic despre eroism şi trăia cu teama dezvăluirii adevărului care l-ar fi făcut să-i fie ruşine.

— Dacă nu vrei să fii văzut ca un mincinos, atunci poate nu ar trebui să minți, tată. Poate că ar trebui să fii *mândru* de mine.

— Mândru? Că ne faci familia de râs cu fiecare ocazie?

— Am fost la *război,* tată. Război. S-a tras asupra mea în elicopterul Huey şi am supravieţuit atacurilor de mortiere. Urechile mi-au ţiuit zile întregi când o bombă a căzut prea aproape. Dar nu ştii nimic despre toate astea, nu-i aşa?

El păli şi îşi încleştă fălcile.

— Destul, zise el.

— Ai dreptate, răspunse ea strigând.

Trecu pe lângă el şi se îndreptă spre dormitorul ei, înainte să spună ceva şi mai rău.

Uşa biroului tatălui ei era deschisă. Ea văzu toate acele fotografii şi mementouri de pe peretele eroilor, şi, fără să se gândească, intră în spaţiul acela sacru şi începu să smulgă fotografiile înrămate de pe pereţi, aruncându-le pe jos. Auzi sticla spărgându-se.

— Ce naiba crezi că faci? urlă tata din pragul uşii.

— Asta, spuse ea. Peretele *eroilor.* Este o minciună mare şi gogonată, nu-i aşa? Nu ai şti ce-i acela un erou nici dacă te-ar muşca de fund. Crede-mă, tată, am văzut eroi.

— Fratelui tău i-ar fi la fel de ruşine de comportamentul tău, ca şi nouă, spuse tata.

Mama apăru în pragul uşii, aruncându-i tatei o privire rugătoare.

— Connor, nu!

— Cum *îndrăzneşti* să-l pomeneşti pe Finley? strigă Frankie, a cărei furie revenise. Tu l-ai ucis. S-a dus acolo pentru *tine,* să te facă pe tine mândru. Acum i-aş putea spune să nu se deranjeze, nu-i aşa? Oh, dar e mort.

— Afară, spuse tatăl ei, într-o şoaptă abia audibilă. Ieşi din casa asta şi nu te mai întoarce.

— Cu plăcere, sâsâi Frankie.

Luă cu ea fotografia fratelui ei şi ieşi în trombă din birou.

— Lasă fotografia, spuse tata.

Ea se întoarse.

— Nici vorbă. Nu mai rămâne în casa asta toxică. L-ai

ucis, tată. Cum trăieşti cu gândul ăsta?

Alergă până în dormitorul ei, îşi îndesă câteva lucruri în geanta de voiaj, îşi luă poşeta şi plecă din casă.

Ajunsă afară, simți înțepătura regretului, şi lacrimile îi întunecară privirea. Dumnezeule, era sătulă până peste cap de plâns. Şi de toate aceste schimbări de dispoziție. Nu ar fi trebuit să-i spună toate acele lucruri oribile tatălui ei. Îşi aruncă lucrurile pe bancheta din spate, alături de portretul lui Finley, urcă la volan şi trânti portiera broscuței.

Ştia că merge prea repede pe Ocean Boulevard, dar nu se putea abține. Nu reuşea să respire bine. Se simțea ca o protagonistă dintr-un film de groază, alergând să-şi salveze viața, dar pericolul nu era în spatele ei, încercând să o ajungă, ci în ea, încercând să iasă afară. Se gândi că, dacă ieşea, *ceva rău avea să se întâmple.* Toată această furie şi durere o puteau distruge, dacă nu le ascundea bine.

Se întinse după poşetă şi îşi căută țigările în haosul dinăuntru.

Muzica izbucni, asurzitoare, din micile boxe negre. *Light My Fire.* Timp de o secundă simți totul, pierderea ei, pierderea Vietnamului, iubirile ei pierdute. Lacrimile îi încețoşară privirea; nu-şi putea ridica mâna, pentru a le şterge. Apăsă piciorul pe pedala de accelerație, când de fapt dorea să-l ridice.

Un fulger brusc. Ceva colorat.

Un semafor, un câine care îi apăru brusc în față.

Vină şi apăsă frânele atât de tare, încât fu aruncată în față şi se lovi cu capul de volan.

Unde era?

Îşi reveni încet, văzu capota şifonată a broscuței.

Se lovise de un semafor şi fusese aruncată în curbă.

Ar fi putut ucide pe cineva.

— Doamne, spuse Frankie.

Întregul corp îi tremura. Îi era rău.

Nu mai putea continua aşa. Avea nevoie de ajutor.

Şi nu se putea întoarce la părinții ei. Nu încă, poate niciodată, după ceea ce-i spusese tatălui ei.

Băgă broscuța în marşarier şi dădu în spate. Maşina zăngăni pe stradă.

Pe iarbă stătea un câine care o privea.

Frankie nu se urâse niciodată atât de intens ca acum. Îi era foame, avea inima făcută bucăți, era beată, şi totuşi se urcase la volan.

Parcă maşina avariată pe marginea drumului şi lăsă cheile în contact. În acest cartier, poliția avea să fie alertată imediat de prezența ei. Aveau să-l sune pe proprietarul din acte, Connor McGrath, iar el avea să o găsească parcată acolo, stricată.

Spera ca acest lucru să-l sperie puțin. (Cine devenise, deşi dorea ca o persoană iubită să simtă durere?)

Aruncându-şi geanta şi poşeta peste umăr, porni pe jos pe stradă.

Abia după ce urcă la bordul feribotului şi văzu cum se holbau oamenii la ea, îşi dădu seama că încă purta uniforma însângerată.

Se duse la baie şi se schimbă, luându-şi o pereche de blugi şi un tricou. Uitase să-şi împacheteze şi pantofi, aşa că rămase cu cei albi, de asistentă, stropiți cu sânge.

Pe continent, se duse pe jos la stația de autobuz. Fiecare pas lua ceva din ea, o făcea să se simtă mai mică, mai lipsită de valoare, mai pierdută.

Mai singură.

Cine o putea ajuta?

Nu se putea gândi decât la un singur loc.

Urcă într-un autobuz local şi se dădu jos câțiva kilometri mai încolo, apoi merse pe jos până la clinica ambulatorie pentru veterani.

Birourile erau închise când ajunse ea. Se aşeză pe o

bancă în față, fumând țigară după țigară, aşteptând nerăbdătoare, rememorând întruna lucrurile rele pe care le spusese şi le făcuse.

La ora 8.30, se aprinseră luminile în clădire. Parcarea începu să se umple de maşini.

Frankie intră în clinică. Un hol generos continua cu un coridor vopsit în bej. Pe scaunele aliniate de-a lungul pereților stăteau bărbați cu umerii căzuți, unii dintre ei tineri, cu părul lung, purtând haine zdrențuite – uniforme cu mânecile tăiate, jachete din denim, tricouri rupte –, iar unii mai în vârstă, probabil veterani ai războiului din Coreea sau din cel de Al Doilea Război Mondial. Câțiva se plimbau de colo-colo.

Ea se opri în fața recepției.

— Sunt... Am nevoie de ajutor, spuse ea. Ceva e în neregulă.

Femeia din spatele recepției ridică privirea.

— Ce fel de ajutor?

Frankie îşi atinse capul, noua vânătaie care acum se forma. Durerea de cap îi îngreuna procesul gândirii.

— Sunt... *nebună? Scăpată din frâu?* Gândurile mele... Mă înfurii şi sunt tristă, şi iubitul meu tocmai a fost ucis în misiune.

Femeia se uită la ea un moment, într-o stare evidentă de confuzie.

— Păi... aici este o clinică pentru veterani.

— Ah, da. Sunt asistentă militară. Tocmai m-am întors din 'Nam.

Femeia o privi cu scepticism.

— Doctorul Durfee este în biroul său. Nu are programări până la ora 9.00. Cred că poți...

— Mulțumesc.

Femeia oftă.

— Două uşi mai jos. Pe partea stângă.

Frankie merse pe coridorul larg, unde şi mai mulţi bărbaţi stăteau pe scaune sub portretul înrămat al lui Richard Nixon. Frankie văzu postere şi broşuri care ofereau diferite tipuri de ajutor veteranilor, ajutor pentru angajare, beneficii sociale, educaţie şi instruire.

La uşa doctorului Durfee, se opri, luă adânc aer în piept şi bătu.

— Intră!

Deschise uşa şi intră într-un birou mic şi îngust, aproape de dimensiunile unui dulap. Un bărbat bătrân – suficient de în vârstă pentru a-i putea fi bunic – stătea în spatele unui birou încărcat. Pe fiecare suprafaţă din încăpere se găseau teancuri de hârtii. Pe peretele din spatele lui era lipit un poster: un pisoi atârnat de o singură gheară, iar dedesubt se putea citi REZISTĂ.

Doctorul se uită la ea prin ochelarii cu rame negre şi lentile groase ca fundurile de borcan. Puţinele fire de păr pe care le mai avea, le pieptănase pe o parte şi probabil le fixase cu fixativ. Purta o cămaşă din madras, închisă până la gât.

— Bună ziua, domnişoară. Te-ai rătăcit?

Frankie zâmbi, obosită. Era atât de uşurată să se afle aici. Să spună „am nevoie de ajutor” şi să-l primească.

— Sunt rătăcită, dar sunt în locul potrivit. Probabil ar fi trebuit să vin înainte.

El îşi îngustă privirea şi coborî de la faţa ei spre tricoul şi blugii şifonaţi, până la petele roşietice de pe pantofi.

— Femeia de la recepţie a spus că nu aveţi programări înainte de 9.00. Pot face o programare, dar chiar am nevoie de ajutor, dacă nu vă supăraţi.

— Ajutor?

Ea se lăsă pe scaunul din faţa biroului.

— Am fost în Vietnam doi ani. Şi iubitul meu trebuia să vină acasă în aprilie, dar a fost ucis în misiune, aşa că nu a

sosit decât telegrama regretăm-să-vă-informăm. Ne-am dus să ne apărăm țara, şi acum lumea ne spune ucigaşi de copii. Tata nu se poate uita la mine. Am fost concediată de la serviciu pentru că am fost prea bună, deşi probabil am salvat viața unui tânăr. Şi, ei bine, se pare că nu-mi prea pot stăpâni emoțiile de când m-am întors. Sunt mereu fie furioasă peste poate, fie izbucnesc în lacrimi. Lui tata îi este atât de ruşine, încât a spus tuturor că am fost în Florența.

Spuse totul dintr-o răsuflare şi după aceea se simți epuizată.

— Eşti la menstruație acum?

Frankie avu nevoie de un moment pentru a procesa întrebarea lui.

— Vă spun că am necazuri după întoarcerea din Vietnam, şi *asta* e întrebarea pe care mi-o puneți?

— Ai fost în Vietnam? Dar în Vietnam nu merg femei, drăguță. Te gândeşti uneori să-ți faci rău? Să faci rău altora?

Frankie se ridică încet în picioare. I se păru ceva aproape imposibil de făcut.

— Nu mă ajutați?

— Sunt aici pentru veterani.

— *Sunt* unul dintre veterani.

— În luptă?

— Nu. Dar...

— Vezi? Aşadar, vei fi bine. Ai încredere în mine. Du-te acasă! Ieşi cu prietenele! îndrăgosteşte-te din nou! Eşti tânără. Uită de Vietnam!

Să uite. Asta îi spunea toată lumea.

De ce nu o putea face? Doctorul avea dreptate. Nu fusese pe front, în luptă, nu fusese rănită sau torturată.

De ce nu putea uita?

Se întoarse şi ieşi din birou, trecând pe lângă bărbații care stăteau pe scaunele înşirate de-a lungul pereților, sub

ochii atenți ai președintelui Nixon. În hol, văzu un telefon cu plată și se gândi „Barb”, apoi se opri.

Avea nevoie ca prietena ei cea mai bună să vorbească cu ea, să-i aline disperarea pe care o simțea.

Se duse la telefon și sună cu taxă inversă.

Barb răspunse la al doilea apel.

— Alo?

— Aici centralista. Acceptați un apel cu taxă inversă de la Frankie McGrath?

— Da, spuse Barb repede.

Operatoarea ieși de pe linie.

— Frankie? Ce s-a întâmplat?

— Îmi pare rău. Știu că este un apel scump...

— Frances. Ce s-a întâmplat?

— Eu... nu știu. Dar sunt într-o stare proastă, Barb. Mă tem că-mi pierd mințile aici. Încercă să râdă, să ia lucrurile în glumă, dar nu reuși. Părinții m-au dat afară. Am accidentat mașina. Am fost concediată. Și toate acestea doar în ultimele 24 de ore.

— Oh, Frankie!

Compasiunea din vocea lui Barb fu mai mult decât putu Frankie să îndure. Începu să plângă – *patetic* – și nu se mai putu opri.

— Am nevoie de ajutor.

— Unde ești?

— La inutila clinică pentru veterani.

— Ai unde să mergi?

Nu se putea gândi la niciun loc. Încă plângea.

— *Frankie!*

Ea își șterse ochii.

— Nu sunt departe de Crystal Pier Cottages. Mergeam cu Finley cu bicicletele acolo, pe doc...

— Bine. Du-te și rezervă o cameră! Mănâncă ceva! Și nu pleca, da? Pornesc îndată. Mă auzi?

— Este prea scump să zbori, Barb...

— Nu pleca, Frankie! Ia o cameră la Crystal Pier şi stai acolo. Vorbesc serios.

Cineva bătea cu pumnii în uşa ei.

Frankie se ridică în şezut şi i se făcu imediat rău. Pe covorul de lângă patul ei stătea o sticlă goală de gin.

— Deschide afurisita de uşă, Frankie!

Barb.

Frankie se uită ameţită în jurul căsuţei pe care o închiriase, văzu sticla goală de gin, o scrumieră care dădea pe dinafară, o pungă goală de chipsuri de cartofi.

Nu era de mirare că se simţea ca naiba.

Se dădu jos din pat şi se duse la uşă, descuind-o şi lăsând-o să se deschidă.

Barb şi Ethel erau acolo, una lângă alta, cu expresii îngrijorate.

— Nu ştiu ce e în neregulă cu mine, spuse Frankie.

Vocea îi era aspră. Iarăşi ţipase în somn.

Barb fu prima care o luă în braţe. Ethel veni lângă ele şi le cuprinse cu braţele ei puternice.

— Aş prefera să fiu în Pleiku, zise Frankie. Cel puţin acolo ştiu când să-mi pun vesta antiglonţ. Aici...

— Mda, spuse Barb.

— Nu ştiu ce să fac, cine sunt acum. Fără armată şi fără Rye... tata m-a alungat din casă. Vreau doar... nu ştiu... să-i pese cuiva că sunt acasă. Că am mers acolo.

— Nouă ne pasă, spuse Ethel. De aceea suntem aici. Şi pe drum încoace, am făcut un plan.

Frankie îşi dădu laoparte părul unsuros de pe faţă.

— Un plan pentru ce?

— Pentru viitorul tău.

— Am şi eu un cuvânt de spus? întrebă ea sarcastic, dar nu-i păsa cu adevărat.

Voia doar ca prietenele ei să o salveze.

— Nu, răspunse Ethel. Asta a fost prima noastră decizie.

— Când prietena ta sună şi spune *am nevoie de ajutor,* sari în ajutor. Aşa că să nu crezi că te poți răzgândi acum.

Frankie dădu din cap. În spatele prietenelor ei, văzu un taxi galben, care aştepta cu motorul pornit.

— Ia-ți lucrurile, spuse Barb.

Frankie se simțea prea rău pentru a se certa sau a pune întrebări, şi mai uşurată decât putea spune. Se duse în baie, se spălă pe dinți şi-şi luă pantalonii, apoi aruncă la gunoi pantofii însângerați şi ieşi desculță.

— Aşadar, ce voi face pentru a-mi repara viața? întrebă ea în timp ce mergeau împreună spre taxi. Prietenele ei o flancau, ca şi cum s-ar fi temut să nu o şteargă.

Frankie îşi aruncă geanta în maşină, apoi se strecură pe unul din locurile din spate, cu Barb de o parte şi Ethel de cealaltă.

— La gară, îi spuse Ethel taximetristului.

În acelaşi timp, Barb zise:

— Am rezolvat noi cu motelul, Frankie, aşa că stai liniştită!

Taxiul coborî pe chei, cu roțile lovindu-se de lemnul aspru.

— Unde mergem? întrebă Frankie.

— La ferma tatălui meu, lângă Charlottesville, spuse Ethel. Voi două vă mutați în baracă. O să o renovăm noi singure. Ne va oferi ocazia de a lovi lucruri. Eu îmi voi termina şcoala. Barb s-a înscris în organizația aceea nouă: Veteranii din Vietnam împotriva războiului[34].

Frankie se întoarse.

— Acum eşti împotriva războiului?

— Trebuie să se termine odată, Frankie. Nu ştiu dacă asta

---

[34] Vietnam Veterans Against War.

ajută, şi cu siguranţă nu vreau să fac parte din ceva pichet organizat de tinerii albi privilegiaţi împotriva a ceva despre care n-au habar. Dar asta – VVAW – ne dă *nouă* o voce. Veteranilor. Nu crezi că ar trebui să ne asculte cineva?

Frankie nu ştia ce simte în legătură cu acest lucru.

— Şi eu? Ce aţi decis pentru mine?

— Asta îţi oferim, spuse Ethel, timp să îţi dai seama.

Dacă Frankie nu ar fi fost atât de sătulă de plâns, ar fi plâns acum. Slavă Domnului pentru prietene! în această lume nebună, haotică, divizată, condusă de bărbaţi, puteai conta pe femei.

— Baraca asta, zise Frankie, are instalaţii sanitare înăuntru?

Fata lui Ethel se transformă cu un zâmbet, arătând cât de neliniştită fusese că Frankie avea să refuze acest plan îndrăzneţ.

— De ce? Eşti prea bună pentru latrine, locotenente?

Frankie zâmbi pentru prima dată în... cât timp? Nici măcar nu ştia.

— Nu, doamnă. Cu voi două alături, pot trăi oriunde. Barb întinse mâna. Se prinseră toate trei de mâini.

— Gata cu amintirile neplăcute, spuse ea solemn. Nu vom uita niciodată, Dumnezeu ştie, dar mergem înainte. Departe de Vietnam. Spre viitor.

Momentul părea solemn şi important, şi dintr-odată posibil. Frankie se gândi: „Nu voi mai vorbi despre asta! Voi uita. Voi merge mai departe”.

— La drum, spuseră toate trei deodată.

Se opriră numai cât să-şi cumpere Frankie o pereche de pantofi.

Partea a doua

Într-o țară în care tinerețea este adorată, noi neam pierdut-o pe a noastră înainte să fi depăşit cu mult 20 de ani. Am învățat să acceptăm moartea acolo, şi acest lucru ne-a distrus sentimentul de imortalitate. Am cunoscut fragilitatea umană, partea noastră întunecată, față în față... Războiul ne-a distrus credința, ne-a trădat încrederea şi ne-a lăsat la marginea societății. Încă nu simțim că aparținem acesteia pe deplin. Mă întreb dacă o vom face vreodată.

WINNIE SMITH
Fiică a Americii, plecată la război

CAPITOLUL 23

Virginia, aprilie 1971

La 25 de ani, Frankie se purta cu precauția care venea odată cu vârsta; era mereu în gardă, conştientă că ceva rău se putea întâmpla în orice moment. Nu avea încredere nici în pământul de sub picioare, nici în cerul de deasupra capului. De când se întorsese de la război, învățase cât de fragilă era, cât de uşor îi puteau fi emoțiile date peste cap.

Cu toate acestea, învățase să-şi ascundă izbucnirile, crizele de plâns, chiar şi de cele două prietene ale ei, care, pentru cea mai mare parte a timpului din primul lor an în Virginia, o supravegheaseră cu atenție, încercând mereu să-i ghicească dispoziția, să evalueze nivelul ei de autodistrugere, durerea şi furia. La început, fusese dificil să folosească mult-prețuita mască McGrath a lui „sunt bine”.

Coşmarurile fuseseră groaznice când sosise aici, întrerupându-i somnul şi trântind-o chircită pe podea.

Dar timpul – şi prietenia – făcuseră exact ceea ce promiseseră: tristețea şi durerea păliseră, deveniseră aproape flexibile în mâinile ei. Descoperi că le putea transforma în ceva mai blând, dacă gândea şi acționa deliberat, dacă ducea o viață prudentă, dacă se ținea

departe de tot ce-i amintea de război, de pierdere, de moarte.

De Crăciunul acelui prim an, se simțise suficient de puternică pentru a-i scrie mamei ei, care îi răspunsese prompt. În modul caracteristic familiei ei, niciuna nu vorbi despre seara aceea groaznică ce precipitase fuga lui Frankie în celălalt capăt al țării. Pur şi simplu, reveniseră pe cărarea familiară, pe terenul uşor accidentat care le lega, hotărâte amândouă să nu mai eşueze. Frankie îşi amintea şi recitea adesea acea primă scrisoare de la mama ei:

Le sunt atât de recunoscătoare prietenelor tale din armată că au fost lângă tine atunci când eu şi cu tatăl tău nu am fost. Te iubim, şi dacă nu o spunem suficient de des, este pentru că am crescut în familii în care nu exista un astfel de vocabular. Cât despre tatăl tău şi... reticența lui față de tine şi război, tot ce pot spune este că ceva din el s-a rupt atunci când nu a reuşit să-şi servească țara. Toți bărbații din generația lui s-au dus în Europa, în timp ce el a rămas acasă. Da, a fost mândru de Finley şi ruşinat din cauza ta. Dar poate că adevărul este că îi e ruşine de el însuşi şi se teme că-l judeci aspru, cum se teme că au făcut-o prietenii lui...

Frankie nu mai vorbise despre greutățile ei, încercase să nu mai spună deloc cu voce tare *Vietnam.* Şi atunci când simțea o creştere a tensiunii, un val de durere sau furie, zâmbea încordat şi ieşea din camera în care se afla în acel moment. Învățase că oamenii erau atenți la tonul ridicat; tăcerea era camuflajul perfect pentru durere.

La început, îi fusese aproape imposibil să scoată episodul despre Vietnam din povestea ei. Lumea, i se părea, conspira împotriva vindecării.

Războiul apărea constant în conversații. În baruri, în sufragerii, la televizor. Toată lumea avea o opinie. Acum cei mai mulți americani păreau să fie împotriva războiului şi a bărbaților care luptaseră pe front. În 1969, lumea aflase

despre oribilul masacru de la My Lai, unde soldații americani omorâseră aproape 500 de civili sud-vietnamezi neînarmați – bărbați, femei, copii – în satul lor. Discuția despre veteranii ucigaşi de copii se intensificase; aceştia apelau tot mai mult la heroină pe front şi reveneau acasă dependenți.

America pierdea războiul; acest lucru era evident pentru toată lumea, mai puțin pentru Nixon, care continua să mintă poporul şi să trimită soldați la luptă, dintre care prea mulți se întorceau acasă în saci pentru cadavre.

Fiecare dintre femei răspunsese diferit valului de violență care sfâşia țara în două, divizând tinerii de bătrâni, bogății de săraci, conservatorii de liberali. Ethel era în al treilea an la Medicină veterinară şi lucra împreună cu tatăl ei. Ea şi Noah începuseră să vorbească despre căsătorie şi copii. Ei doi nu lipseau în nicio duminică de la slujba religioasă sau de la meciurile de fotbal ale echipei locale. Preferința lor pentru caserole şi *cribbage*[35] dusese la apariția unor glume între cele trei femei. Ethel crescuse la această fermă, printre aceşti oameni, şi intenționa să fie îngropată aici. Aşa că-şi ținea capul jos, îşi făcea treaba şi nu spunea nimic controversat nici prietenelor ei, nici vecinilor. „Acest război se va termina curând”, spunea ea mereu, „dar eu voi locui întotdeauna aici. Copiii mei vor fi în echipa de fotbal, şi probabil voi conduce afurisitul de comitet al părinților”.

Barb era opusul în toate privințele. Devenise vocală, un membru activ al asociației VVAW. Mergea la întâlniri. Picta bannere pentru marşuri. Protesta. Şi nu doar împotriva războiului. Susținea aprobarea amendamentului pentru drepturi egale. Mărşăluia pentru dreptul femeilor de a avorta în siguranță şi de a avea acces la serviciile sanitare de bază.

---

[35] Joc de cărți.

Atunci când nu încerca să schimbe lumea, câştiga bani lucrând ca barmaniță. Era, spunea ea, slujba perfectă pentru o femeie care nu ştia încă de ce anume aparținea. Frankie, pe de altă parte, îşi găsise drumul înapoi înspre profesia de asistentă. Rezistase prejudecăților şi lipsei de respect inițiale pentru instrucția ei din Vietnam şi devenise hotărâtă să-şi arate abilitățile.

Muncise mai mult şi mai greu decât majoritatea celorlalte asistente, stătuse peste program, făcuse cursuri de specializare. În timp, devenise asistentă la Chirurgie; acum se pregătea pentru o specializare în domeniul chirurgiei traumelor.

În această dimineață răcoroasă de aprilie, se trezi cu mult înainte de ivirea zorilor şi se îmbrăcă pentru călărie. Avea să fie frig afară, un frig de primăvară.

Ajunsese să iubească mirosul dulceag al aerului sudului, felul în care ceața se agăța de iarbă dimineața. Calma tumultul din sufletul ei. Astăzi, cireşii care mărgineau aleea erau în plină floare. Ethel avusese dreptate, cu toți acei ani în urmă, când spusese că îți puteai recăpăta pacea călărind dimineața.

Frankie iubea câmpurile verzi, ondulate, gardurile negre, copacii care îşi schimbau culoarea odată cu anotimpurile. Acum frunzele erau de un verde viu, proaspăt, şi copacii aveau flori roz. Dar cel mai profund calm îl simțea atunci când era în preajma cailor. Ethel avusese dreptate în legătură cu asta. Călăritul o echilibrase pe Frankie la fel de mult ca prietenia.

Frankie trecu printre bârnele gardului şi intră în grajd; abia îşi putea vedea ghetele, atât de groasă şi de gri era ceața.

Înăuntrul grajdului mirosea a balegă, a baloturi proaspete de fân şi a grâne ținute în butoaie mari de metal. Caii nechezară la ea în timp ce trecea pe lângă ei.

Ajunsă la ultimul staul din stânga, se opri şi deschise ivărul. Silver Birch veni spre ea, mişcându-şi botul, căutând bunătăţi, pufnind pe nări.

— Hei, fată, spuse Frankie, întinzând mâna pe care avea pusă mănuşa.

Silver mâncă recunoscătoare grăunţele, dintre care mai multe căzură de jos decât ajunseră în gura ei. Frankie conduse iapa spre ieşire, o înşeuă repede, apăsând cu genunchiul în burta ei, asigurându-se că strânge bine chingile.

Cât ai clipi, Frankie şi Silver erau afară, pe cărare, galopând prin ceaţă. Când Silver începu să respire greu, Frankie încetini la un trap rapid, apoi la plimbare. Se întoarseră acasă încet, într-un ritm constant şi aducător de calm.

Înapoi în grajd, Frankie hrăni şi adăpă caii, o duse pe Silver în boxa sa, apoi se întoarse la mica baracă. Lumina matinală a soarelui inunda câmpurile. Undeva în stânga era clădirea principală a fermei, cu acoperişul ascuţit, pridvorul larg şi primitor şi pereţii din lemn spălaţi de timp, unde locuia Ethel împreună cu tatăl ei. Departe, în dreapta, era baraca ce găzduise cândva angajaţii fermei. De-a lungul ultimelor optsprezece luni, fusese renovată într-o căsuţă cu două dormitoare, în care locuiau Frankie şi Barb. Cele trei femei învăţaseră să zugrăvească, să demoleze, să reconstruiască şi să facă lucrări rudimentare de instalaţii. Petrecuseră ore întregi pândind târgurile de vechituri şi căutând prin ceea ce aruncau alţi oameni, dar se mai putea folosi. Petrecuseră multe seri în jurul căminului din pietre de râu, vorbind. Niciodată nu rămâneau fără cuvinte.

Frankie urcă cele câteva trepte şi se duse în singura baie a barăcii, unde făcu duş, se schimbă şi se pregăti de mers la muncă.

Era ieşită din casă şi pe drum deja, înainte ca Barb să se

fi dat jos din pat.

La sfârşitul schimbului său de 12 ore în sala de operaţii, Frankie le făcu cu mâna colegilor ei şi se îndreptă spre maşină – un Ford Falcon vechi şi îndoit, pe care îl împărţea cu Barb – şi sări înăuntru. În drumul de ieşire din oraş băgă în casetofon o casetă cu John Denver şi începu să cânte alături de acesta.

Conduse până la taverna unde lucra în prezent Barb şi parcă printre maşinile vechi şi prost întreţinute ale clienţilor obişnuiţi ai localului, care erau aici la această oră. Bicicleta lui Barb era rezemată de peretele aspru al clădirii.

Înăuntru, locul era întunecat şi mirosea a mucegai, cu rumeguş pe podea şi scaune de bar lustruite de clienţii fideli care se aşezaseră pe ele timp de 100 de ani.

Barb lucrase aici în ultimele câteva luni; nu era o slujbă pe care intenţiona să o mai păstreze mult timp. Sau cel puţin aşa spunea adesea. Curând avea să caute ceva mai dichisit, mai aproape de oraş, unde bacşişurile erau mai bune. Dar acest loc era aproape de fermă şi-i oferea o mulţime de timp liber pentru a se dedica cauzei ei.

Acum stătea în spatele barului, cu o cârpă aruncată peste umăr şi cu frizura afro acoperită cu un batic roşu-alb-albastru. Cerceii rotunzi, uriaşi, din aur, reflectau lumina.

Frankie se urcă pe unul din scaunele înalte de la bar.

— Salutare.

— Jed! Iau o pauză, strigă Barb.

Un moment mai târziu, şeful ei, Jed, ieşi din birou şi îi luă locul în spatele barului.

Barb luă două beri reci şi se îndreptă spre partea din spate, la una din mesele pentru picnic. La sosirea verii, barul urma să vândă frigărui pe farfurii roşii din plastic, dar abia după ce vremea avea să se încălzească. Frankie luă berea, o desfăcu şi luă o înghiţitură lungă, sprijinindu-se cu spatele de masă şi întinzându-şi picioarele. Se uită la Barb,

se încruntă şi spuse:

— Ce s-a întâmplat?

— Acum poți să-mi citeşti gândurile?

— Nu e o noutate, Barb. Ce e?

— La naiba, voiam să o iau uşor. Oftă. Trebuie să-ți cer o favoare.

— Orice. Ştii asta.

— Este pentru ei toți, spuse Barb. Pentru Finley şi Jamie, şi Rye. Pentru cei căzuți.

Frankie tresări. Numele erau rareori pomenite în discuțiile lor. Barb şi Ethel erau încă îngrijorate că Frankie era fragilă şi putea aluneca uşor înapoi în durere, şi aveau dreptate să fie îngrijorate. Frankie se mai trezea uneori şi, timp de o fracțiune de secundă, uita că Rye era mort şi se întindea după el.

— VVAW protestează săptămâna viitoare în Washington. Îi spun acțiunii teatru de guerilă.

Veteranii din Vietnam împotriva războiului.

— Ştii că nu mă interesează. Mi-ai mai spus şi altă dată, zise Frankie. Eu nu sunt adepta marşurilor.

— De data asta e ceva special. Crede-mă! Nu suntem singurul grup care va mărşălui. Vrem să creăm un eveniment media atât de mare, încât până şi Nixon să-l observe. Barb se uită la ea. Haide cu mine!

— Barb, ştii că aici încerc să nu mă gândesc...

— Ştiu, şi respect efortul tău. Ştiu cât de greu a fost pentru tine, dar ei încă mor în junglă, Frankie. Mor pentru un război pierdut. Şi, ei bine... mi-ai spus să fac ceva pentru Will. Asta este ceea ce fac.

— Nu este corect să-mi arunci înapoi propriile cuvinte.

— Ştiu, ştiu. E de rahat, dar noi credem, tu şi cu mine, spuse Barb, că oricât de lovite şi de împinse de colo-colo am fost, oricât de multe am văzut, suntem nişte patriote.

— Nimeni nu mai are nevoie de patrioți, spuse Frankie.

Dacă port un tricou de armată undeva în afara fermei, voi fi scuipată. Țara noastră crede că suntem monştri. Dar nu voi arăta lipsă de respect față de trupe.

— Nu este lipsă de respect să protestezi, Frankie. Am înțeles greşit. E nevoie de curaj să te ridici şi să ceri schimbarea. Suntem *veterani.* Nu ar trebui ca şi vocile noastre să fie auzite la protest? Nu ar trebui să fie *zgomotoase?*

Barb scoase o pagină îndoită de revistă din buzunarul din spate, o netezi şi o întinse pe masă. Era o reclamă din *Playboy* pentru Asociația Veteranilor din Vietnam împotriva războiului. Fotografia înfățişa un sicriu solitar, înfăşurat în drapelul american. Titlul spunea ÎN ULTIMII 10 ANI, MAI MULT DE 335 000 DINTRE SOLDAȚII NOŞTRI AU FOST UCIŞI SAU RĂNIȚI ÎN VIETNAM, ŞI MAI MULȚI SUNT UCIŞI ÎN FIECARE ZI. NU CREDEM CĂ MERITĂ. În colțul de jos al reclamei era tipărit îndemnul ALĂTURĂ-NI-TE!

Frankie se uită la reclamă. De când valul opiniei publice se întorsese atât de evident împotriva războiului, se raportau tot mai mulți răniți şi morți. Era greu de văzut aşa ceva negru pe alb. Atât de mulți tineri ucişi, în timp ce alții erau trimişi pe front în locul lor.

Presa nu mai raporta, ascultătoare, după cum dorea Nixon. Jurnaliştilor li se permisese accesul la trupe; erau martorii bătăliilor, raportau morții. În această săptămână, o jurnalistă din Australia se aflase printre cei capturați de Armata Poporului din Vietnam, fiind luată prizonieră. Kate Webb. Acum toată lumea aflase probabil că erau şi femei în Vietnam. Frankie trase adânc aer în piept şi expiră.

Barb spuse:

— Slim mi-a spus odată că speranța medie de viață a unui pilot de elicopter în Vietnam este de treizeci de zile.

— Ştiu. Am auzit şi eu asta. Nu ştiu dacă este adevărat.

— Trebuie să-i punem capăt, zise Barb. Noi. Cei care am

plătit prețul.

Felul în care guvernul american trăda armata era greşit, era de-a dreptul criminal. Dar ce puteau face o mână de veterani pentru a pune capăt unui război?

Oameni ca Barb protestau de ani întregi, şi la ce bun?

Protestele păreau inutile. Poate chiar lipsite de patriotism.

Dar acolo mureau bărbați, prăbuşindu-se cu elicopterele, şi călcând pe mine, şi fiind împuşcați de nişte inamici pe care nici măcar nu-i vedeau.

Cum putea să *nu* protesteze împotriva acestor lucruri, cel puțin?

— Am putea fi arestate, spuse Frankie.

— Ar putea chema Garda Națională. Am putea fi atacate cu gaze lacrimogene sau se va trage asupra noastră, chiar, spuse Barb cu solemnitate, apoi adăugă: Aşa cum s-a întâmplat la Kent State şi Jackson.

— Mişto mod de a prezenta situația.

— Nu e o glumă, zise Barb. Bătrânii albi care conduc această țară sunt speriați. Iar oamenii fac lucruri stupide şi urâte atunci când sunt speriați. Se aplecă mai aproape de Frankie. Dar ei contează pe puterea lor şi pe teama noastră. Şi, în fiecare minut, fiul cuiva este omorât acolo, pe front. Fratele cuiva.

Frankie nu voia să se alăture marşului. Nu voia să se gândească la Vietnam şi la cât o costase. Voia să facă ceea ce încerca de mai bine de doi ani: să uite.

Era periculos ceea ce-i cerea Barb şi destabiliza precarul echilibru la care reuşise să ajungă mintea ei.

Nu te teme, McGrath).

Vocea lui Jamie în mintea ei. Barb avea dreptate.

Frankie avea nevoie să facă acest lucru. Ca veterană din Vietnam, pentru Finley, Jamie şi Rye; trebuia să adauge vocea ei corului tot mai sonor al dizidenților. Trebuia să spună: *gata cu asta!*

— Doar de data asta, spuse Frankie.

Regretă aproape imediat.

În ziua de dinaintea marşului, Frankie avu dificultăți în a se concentra la serviciu. Între operații, se îngrijora cu privire la ce o aştepta; mintea ei alerga printre toate exemplele de violență care marcaseră atâtea marşuri şi proteste. Nixon trimisese Garda Națională să pună capăt unui protest paşnic la Kent State, cu mai puțin de un an în urmă. După ce fumul se ridicase, patru studenți erau morți, iar alte duzini, răniți. După numai unsprezece zile, poliția împuşcase studenți în timpul protestului de la Jackson State College.

Dar adevărul era că, deşi era îngrijorată în privința posibilelor violențe din timpul marşului, era şi mai îngrijorată cu privire la prezența ei alături de ceilalți veterani, spunând: „Am fost acolo". În ultimii doi ani, ascunsese acest lucru cu fiecare ocazie, schimbase subiectul ori de câte ori se pomenise despre Vietnam. Chiar şi Barb şi Ethel menționau rareori Vietnamul; Frankie ştia că tăcerea lor era pentru a o proteja, şi în zilele ei bune, ştia că acest lucru o ajuta. În zilele rele, se îngrijora că nu avea să uite niciodată, pentru că era ceva în neregulă cu ea, ceva se stricase. În timp, păstrând secretă înrolarea ei şi nevorbind despre acea parte a vieții ei, permisese ruşinii să prindă rădăcini.

Nu era niciodată foarte sigură cu privire la ce anume simțea ruşine, doar pentru că era slabă, sau pentru că făcuse ceva rău, sau fusese parte din ceva rău, ceva despre care nimeni nu voia să vorbească. Poate că era vorba, pur şi simplu, despre faptul că onoarea americană părea că dispăruse. Nu ştia.

În drum spre casă, încercă să-şi dea seama ce naiba ar fi trebuit să poarte la un protest. Se decise să se îmbrace cu o pereche de blugi cu talie joasă şi o curea lată, în stil

western, şi o helancă albă, pe gât. Îşi uscă părul, îndreptându-l. În ultimul moment, se hotărî să-şi pună insigna ANC – un caduceu de alamă, cu aripi în spatele unui N reliefat – şi o prinse de pulover.

Ieşind din dormitor, închise uşa în urma ei.

În bucătărie, Barb şi Ethel vorbeau pe un ton scăzut. Barb purta pantalonii ei vechi şi pătaţi de uniformă, cu un pulover negru pe gât şi o jachetă de blugi Levi's cu mânecile tăiate. Duzini de insigne şi petice colecţionate de la prieteni şi pacienţi din Vietnam decorau partea din faţă a jachetei. Pe spate desenase un simbol mare al păcii. Scrisese pe o bucată mare de carton ADUCEŢI-I ACASĂ şi o prinsese de un băţ.

Ethel, îmbrăcată cu halatul ei albastru de laborator, îşi turnă o cană de cafea.

— Nu ştiu cum te-a convins Barb, Frank. VVAW e la fel de sexist ca misoginismul însuşi, adăugă ea. Dacă apăreţi voi, fetelor, vă vor cere să le faceţi o cafea şi să pregătiţi gustări.

— Cei care rămân în spate nu au dreptul să comenteze, spuse Barb.

— Dezamăgitor, mormăi Frankie, posomorâtă.

Ele trei petrecuseră cel puţin o oră în seara precedentă stând în jurul focului în curtea din spate, înfăşurate în pături de lână, discutând despre marşul de astăzi. Barb spusese că mai mult de o duzină de grupuri antirăzboi aveau să sosească în Washington în următoarele câteva zile. VVAW voia să se separe de restul, mărşăluind primii. Aveau planuri mari de a atrage atenţia asupra lor. De a apărea la ştiri.

— Aveţi grijă, le spuse Ethel. Veniţi la timp acasă, altfel sun la poliţie!

Barb râse.

— Dacă dăm de necazuri, va fi din cauza poliţiei. Frankie se holbă la prietena ei.

— Comentariile de genul ăsta *nu sunt* de ajutor.

— Haide, copile, spuse Barb. Ne descurcăm noi.

Ethel o îmbrăţişă pe Frankie şi zise:

— Mergeţi cu Dumnezeu, fetelor! Schimbaţi lumea!

Frankie o urmă pe Barb afară, la maşină, şi urcă pe scaunul pasagerului.

Barb porni maşina şi dădu drumul casetofonului, în care avea o casetă cu Creedence. Se întoarse zâmbind spre Frankie.

— Eşti gata?

Frankie oftă. Nervii ei erau întinşi la maximum.

Toată treaba asta era o greşeală.

— Porneşte odată, Barbara!

Era aproape miezul nopţii când ajunseră în D.C.

Potomac Park, destinaţia lor, era un petic mare de întuneric în mijlocul oraşului bine luminat; în întuneric, Frankie desluşea ici-colo corturi. VVAW ocupase parcul, transformându-l într-un camping.

— Haide să ne găsim un loc, spuse Frankie.

Barb parcă maşina pe marginea străzii.

— Scoate cortul din portbagaj.

Peste drum, un şir lung de poliţişti stăteau îmbrăcaţi în echipamentul pentru revolte, umăr lângă umăr.

— Nu spune nimic, o avertiză Frankie, în timp ce treceau pe lângă poliţişti, în drumul lor spre parc.

Vorbesc serios! Nu am de gând să fiu arestată înainte de marş.

Barb dădu scurt din cap. Ajunseră la marginea parcului. Fără să spună nimic – niciuna alteia, nici celorlalţi veterani aflaţi deja acolo – îşi ridicară cortul, apoi îşi desfăcură două scaune pliante în faţa lui. În timp ce stăteau în întuneric, ascultând cum ancorele corturilor erau înfipte în pământ, tot mai multe maşini se apropiau de parc, cu farurile străpungând întunericul. Auziră muzică undeva în

depărtare şi bâzâitul liniştit al conversaţiilor.

— Mă întreb dacă suntem singurele femei, spuse Frankie, bând cafea din termos.

Barb oftă.

— Nu suntem întotdeauna?

Dimineaţă, când Frankie ieşi din cort, se trezi stând în mijlocul unui adevărat ocean de veterani bărbaţi – mii –, majoritatea de vârsta ei, purtând uniforme decolorate, blugi şi berete; unii purtau semne ale păcii şi steagurile statelor lor de proveniență sau ale unităţilor militare. Sute de maşini erau parcate lângă parc, cu portierele acoperite de sloganuri, convoaie din California sau Colorado. Mai multe erau parcate pe iarbă.

În timp ce stătea acolo, un autobuz şcolar vechi, dărăpănat opri pe iarbă şi deschise uşile. Veteranii ieşiră din autobuz, cântând: „La ce bun? La nimic!”

În centrul parcului, un bărbat cu părul stufos, care avea un megafon, sări pe platforma unui camion pe care cineva scrisese: „GATA!”

— Fraţii mei de arme, este momentul. Astăzi mărşăluim pentru a fi auziţi, ne ridicăm vocile – dar nu pumnii, şi nu armele – pentru a spune: „Destul! Aduceţi-ne soldaţii acasă!” încolonaţi-vă în spatele lui Ron, cel în scaunul cu rotile. O coloană întinsă, neîntreruptă. Nu le oferiţi niciun motiv pentru a ne opri. Să mergem!

Bărbaţii formară încet o coloană, condusă de câţiva veterani în scaune cu rotile, care purtau steaguri. În spatele lor veneau cei cu cârje, sau bărbaţi cu faţa arsă şi braţe sau picioare lipsă, şi orbi conduşi de prietenii lor.

Barb şi Frankie erau singurele femei din parc, după câte puteau vedea. Se luară de mână şi se alăturară fraţilor lor în marşul peste podul Lincoln Memorial.

Veterani din Vietnam: un râu de soldaţi, mărşăluind şi cântând, ţinând pancarte în mâini.

Li se alăturară şi mai mulţi bărbaţi, strigând sloganuri şi ridicând sus pancartele.

Cineva se izbi de Frankie atât de tare, că ea se dezechilibră, scăpă mâna lui Barb şi căzu. Strigă:

— Barb!

Şi auzi:

— Frankie!

Dar bărbaţii le despărţiseră.

Frankie nu-şi văzu prietena în mulţime.

— Ne întâlnim la cort! strigă ea, sperând că Barb o auzise.

— Eşti bine, doamnă? o întrebă un bărbat, ajutând-o să se ridice în picioare.

Era tânăr, blond, cu o barbă şi mustaţă blond-roşcate. O ridică de braţ şi o ajută să îşi regăsească echilibrul. Era îmbrăcat cu uniforma de camuflaj pătată, cu mânecile tăiate. Pe cască îşi desenase un simbol uriaş al păcii. În cealaltă mână, ţinea o pancartă pe care scria: „VETERANII DIN VIETNAM ÎMPOTRIVA RĂZBOIULUI”.

Protestatarii continuau să înainteze, împingându-i şi pe ei cu valul lor.

— Opriţi războiul! Aduceţi-i acasă! Opriţi războiul! Aduceţi-i acasă!

— Ar trebui să ieşi pe margine, doamnă, spuse el.

Cineva o îmbrânci din nou pe Frankie. Ea se împletici.

— Am venit aici să mărşăluiesc.

— Îmi pare rău, doamnă. Marşul ăsta este pentru veterani. Încercăm să ne facem auziţi. Să sperăm că ticălosul ăla de la Casa Albă ne va asculta şi nu va mai minţi poporul.

— Şi eu sunt veterană, spuse ea.

— Din Vietnam, spuse el nerăbdător, uitându-se în faţă.

— Am fost acolo.

— Nu sunt femei în ’Nam.

Strigătele deveniră mai sonore.

— Opriți războiul! Aduceți-i acasă!

— Dacă nu ai întâlnit pe cineva ca mine, ai fost norocos. Înseamnă...

— Dă-te deoparte, doamnă! Asta este pentru bărbații care au luptat. Pe front, înțelegi?

Bărbatul dispăru în mulțimea în mişcare, plină de cămăşi militare şi piepturi goale şi uniforme vechi. Păr lung, frizuri afro şi caschete.

Ce mama naibii?

Aşadar, nici aici nu-şi găsea locul?

— AM FOST ACOLO! țipă ea, plină de frustrare.

Îşi făcu loc înainte, contopindu-se cu valul de protestatari care trecea podul.

— Opriți războiul! spuse ea, ridicând pumnul. Aduceți-i acasă!

Vocea ei nu însemna nimic printre toate țipetele, dar continuă să strige mai tare şi mai tare, până când ajunse să urle, să urle la Nixon, la administrație, la nord-vietnamezi. Cu cât urla mai mult, cu atât se aprindea mai tare; când ajunse la cimitirul național Arlington, cu toate acele cruci albe plantate în iarba tunsă cu grijă, era furioasă.

La cimitirul Arlington, polițiştii opriră un grup de femei îmbrăcate în negru, care duceau coroane.

— Sunt mamele cu medalii, strigă cineva. Lăsați-le să treacă!

— Lăsați-le să treacă, lăsați-le să treacă, lăsați-le să treacă, începu mulțimea să scandeze.

Mamele cu medalii stăteau în fața intrării în cimitir, într-un grup compact, toate în negru, iar mişcările le erau blocate. Părea că nu ştiu încotro să o apuce. Niciuna nu lăsă din mână coroanele de flori. Mamele cu medalii, femei care îşi pierduseră fiii în Vietnam şi care nu avuseseră ocazia de a pune coroanele pe mormintele fiilor lor. Una dintre mame ridică privirea, cu obrajii plini de lacrimi, şi

întâlni privirea lui Frankie.

Aceasta se gândi la propria mamă şi la pierderea fratelui ei. Pierderea lui Finley le distrusese familia. Cum îndrăznea poliția să țină aceste mame departe de mormintele fiilor lor?

Dispoziția celor care mărşăluiau se schimbă. Frankie simți indignarea, simți furia. Îşi adăugă şi ea vocea celor care scandau:

— Lăsați-le să intre!

— La naiba, nu, nu vrem războiul vostru!

Un elicopter zburătoare amenințător peste mulțime. Frankie auzi sunetul familiar al elicelor şi se gândi la toți bărbații care muriseră. Şi ştia că elicopterele sunt înarmate.

— Aduceți-i acasă! strigă ea. Opriți războiul!

Două zile mai târziu, Frankie şi Barb erau înapoi în D.C., în timp ce sute de mii de protestatari curgeau în valuri în oraş, venind dinspre străzi, dinspre parcuri, de dincolo de pod; acum nu mai erau doar veterani. Studenți de la universități, profesori, bărbați şi femei din toate colțurile țării. Femei care împingeau cărucioare, bărbați cu copii mici pe umeri.

Faptul că mamele cu medalii nu fuseseră lăsate să-şi jelească fiii în ziua marşului VVAW ajunsese la toate ştirile de-a lungul şi de-a latul Americii. Devenise emblema vizuală perfectă a cât de mult greşise America în Vietnam: mame cărora nu li se permitea să viziteze mormintele copiilor lor. Bărbați decimați de război, sfâşiați pe câmpul de luptă, şi cei uitați odată reveniți acasă. Era *greşit.*

Frankie auzise de destule ori de la prietenele ei, de la Finley, de la Jamie, că moralitatea ei era de neclintit, şi era adevărat. În sinea ei, încă era fata catolică cuminte, aşa cum fusese în tinerețe. Credea în bine şi în rău, în corect şi greşit, în visul american. Cine ar fi fost, dacă ar fi ales să îşi întoarcă privirea de la nedreptatea acestui război?

Astăzi era din nou alături de Barb pe Constitution

Avenue, o parte din mulțimea mai mare, mai furioasă, două femei în vasta mare de oameni care purtau pancarte, veterani în scaune cu rotile, ridicându-şi cu furie pumnii în aer. Acest al doilea marş din Washington într-o săptămână atrăsese duzini de grupări antirăzboi; urma să fie un protest masiv, care avea să dureze câteva zile, un val de sentimente antirăzboi care să inunde Casa Albă şi Capitoliul. Întregul eveniment urma să fie înregistrat de echipajele de ştiri şi transmis în fiecare casă din America.

Barb îşi ridică pancarta. Pe ea scrisese: „ADUCEȚI TRUPELE ACASĂ ACUM!”

Veteranii din Vietnam împotriva războiului erau uşor de recunoscut în uniformele şi jachetele lor de blugi peticite şi bonete, dar erau şi alte mii de protestatari: hipioții şi studenții mărşăluiau alături de bărbați în costume şi femei în rochii. Călugărițe, preoți, doctori, profesori. Oricine care avea o voce şi voia să-i ceară lui Nixon să pună capăt războiului. Frankie şi Barb se țineau de mâini în timp ce mărşăluiau, dar de data asta înțeleseseră riscurile şi căzuseră de acord dinainte să se întâlnească la un hotel local dacă se pierdeau una de cealaltă. Barb îşi agită pancarta în aer, strigând:

— Aduceți-i acasă, aduceți-i acasă!

Coloana se opri în fața treptelor Capitoliului, oamenii fiind strânşi unii în alții, umăr la umăr. Bărbații îşi ridicară vocile şi pancartele, strigând:

— Opriți războiul! Aduceți-i acasă!

Toate acestea în timp ce echipajele de televiziune filmau totul.

Un bărbat cu părul lung, care purta uniformă, păşi în față, fiind singur în fața tuturor pentru un moment. Mulțimea tăcu.

Un val de anticipare trecu prin grupul celor de la VVAW, apoi ceva zbură prin aer din mulțime, pluti peste baricadă şi

ateriză pe treptele Capitoliului cu un clinchet, scânteind într-o rază de soare.

O medalie de război.

Unul câte unul, veteranii făcură câte un pas în față, stând singuri în fața mulțimii, şi-şi smulseră medaliile din piept, aruncându-le zornăind pe trepte. Inimi Purpurii, Stele de Bronz, medalii pentru bună purtare, plăcuțe de identificare. Unele loviră treptele şi zornăiră în liniştea care se aşternuse peste mulțime. Barb îi dădu drumul lui Frankie, îşi făcu loc în fața mulțimii şi-şi aruncă tresele de locotenent pe trepte.

Poliția în echipament pentru înăbuşirea revoltelor – cu căşti şi cu scuturile din plastic ridicate – sosi pe dată, la sunetul unui fluier. Atacară mulțimea şi începură să împingă protestatarii.

Mulțimea se sparse; haosul umplu străzile.

Frankie fu doborâtă din picioare şi căzu lovindu-se tare. În confuzia care domnea peste tot, se ghemui în poziție fetală şi se rostogoli din drum, încercând să se protejeze atât de protestatari, cât şi de poliție. Se lipi de baricada cu lanțuri şi rămase acolo, respirând greu, plină de vânătăi. Gazul lacrimogen plutea prin aer, înțepându-i ochii şi înceţoşându-i vederea până când abia mai putu distinge ceva.

Cât timp rămase întinsă acolo, clipind, simțindu-şi ochii în flăcări? Nu ştia.

Încet, se ridică în picioare, încercând să se concentreze. Strada era plină de poliție în echipamentul complet, gonind protestatarii, de maşini care înaintau claxonând, de echipaje de ştiri care filmau totul.

Pe jumătate orbită, Frankie se împletici în față, nereuşind să înțeleagă tot ceea ce tocmai văzuse, profunda nedreptate la care fusese martoră. Strada era plină de mucuri de țigări, broşuri despre protest, pancarte distruse, livrete militare rupte.

Pe treptele Capitoliului, în spatele barierei temporare din lanțuri, sute de medalii străluceau în lumina soarelui. Medalii care îi costaseră atât de mult pe cei care le primiseră, aruncate în semn de protest.

Un polițist singuratic începu să le adune. Ce avea să se întâmple cu ele, cu medaliile pentru care soldații se sacrificaseră şi pentru care sângeraseră?

Frankie se prinse de bariera din lanțuri şi o scutură cu putere.

— Nu le atinge!

Un bărbat o prinse de braț.

— Nu, spuse el. Te vor aresta.

Ea încercă să se elibereze.

— Nu-mi pasă.

Dintr-odată, era furioasă. Cum îndrăznea guvernul american să le facă cetățenilor săi aşa ceva; să oprească mamele din a-şi onora fiii căzuți, să ignore semnificația unei medalii aruncate în aer?

Îşi şterse ochii din nou, încercând să-şi limpezească privirea.

— Nu ar trebui să li se permită să atingă medaliile acelea.

— Veteranii s-au făcut înțeleşi. Al naibii de bine, spuse bărbatul. Imaginea aceea va rămâne în mintea oamenilor: un veteran într-un scaun cu rotile, aruncându-şi Inima Purpurie? O imagine puternică.

Frankie se trase, smulgându-şi brațul din strânsoare. Bărbatul care o oprise nu era aşa cum se aşteptase. În primul rând, era mai în vârstă decât majoritatea protestatarilor, cu siguranță mai în vârstă decât majoritatea veteranilor din Vietnam. Părul lung şi întunecat îi cădea în rânduri mătăsoase până aproape de umeri şi era înspicat cu argintiu. O mustață groasă îi acoperea buzele. Purta ochelari rotunzi, ca ai lui John Lennon, dar chiar şi aşa putea vedea cât de verzi îi erau ochii.

— Eşti un veteran din Vietnam? îl întrebă ea, încercând să-şi regăsească calmul.

Toate acestea o supăraseră, îi stârniseră emoţii pe care nu voia să le simtă. Trebuia să reducă tensiunea. Şi asta cât mai repede. Pierderea calmului în legătură cu subiectele legate de Vietnam nu era niciodată bună.

— Nu. Doar cineva care e împotriva războiului. Henry Acevedo, spuse el, întinzând mâna.

Ea o scutură, distrată.

— Frankie McGrath. Ai avut un fiu în Vietnam?

El râse.

— Nu sunt *atât* de bătrân. Sunt aici din acelaşi motiv ca şi tine: să spun că destul e destul, la naiba!

— Mda. Bine. Mulţumesc, Henry.

Frankie se îndepărtă. Henry o însoţi.

— Crezi că aceste proteste vor face ceva? îl întrebă ea.

— Trebuie să încercăm, fu răspunsul lui.

„Mda", se gândi Frankie, „e adevărat". Văzuse oameni luaţi pe sus de poliţie astăzi, riscându-şi libertatea pentru a protesta împotriva unui război în care mulţi dintre ei nici măcar nu luptaseră. Civilii fuseseră arestaţi pentru că-şi exercitaseră dreptul fundamental de a protesta împotriva guvernului; la Kent State şi la Jackson, fuseseră împuşcaţi pentru asta.

Nu ştia dacă protestele şi marşurile, şi pancartele puteau schimba ceva, dar ştia al naibii de bine că America nu păstra democraţia şi nu lupta cu comunismul din Vietnam, şi cu siguranţă nu câştiga. Până la urmă, mult prea multe vieţi fuseseră pierdute pentru nimic.

— Pot să-ţi cumpăr ceva de băut? o întrebă Henry.

Frankie aproape uitase că bărbatul mai era alături de ea; se pierduse în vâltoarea propriului trecut. Merseseră împreună aproape două străzi. Se opri şi se uită la el.

Păr lung, nearanjat, ochi verzi strălucitori, riduri ce

aminteau de tristețe, un nas care părea să fi fost rupt de mai multe ori. Blugi uzați, decolorați, un tricou cu Rolling Stones. Sandale. Arăta ca un profesor de filosofie de la Berkley.

— De ce?

El ridică din umeri.

— De ce nu? Mă simt... mâhnit, cred. Ceea ce s-a întâmplat azi a fost greu de privit.

Ce bărbat folosea cuvântul *mâhnit?*

— Eşti profesor de filosofie? Sau poate surfer?

— Aproape ai ghicit. Psihiatru. Şi da, fac surf. Am crescut în La Jolla. Asta e în sudul Californiei.

Frankie zâmbi.

— Eu sunt o fată de pe Coronado Island. Eu şi fratele meu obişnuiam să facem surf la Trestles şi Black's Beach.

— Ce mică e lumea!

Frankie simți un fel de legătură cu el. Îi plăcea faptul că era surfer, că ştia Trestles şi că era aici, împotrivindu-se unui război la care nu luase parte.

— Mi-ar prinde bine o băutură. Ar trebui să mă întâlnesc cu prietena mea la Hay Adams. Ne-am pierdut una de alta.

Se întoarseră în tandem, îndreptându-se spre hotel.

De cealaltă parte a străzii, o masă micuță fusese pusă dedesubtul unui banner pe care se putea citi: „NU LĂSAȚI SĂ FIE UITAȚI".

La masă, acoperită de broşuri antirăzboi, stăteau doi bărbați cu părul lung şi favoriți zbârliți, aşezați pe scaune pliante.

— Hei, doamnă, vrei să cumperi o brățară şi să ajuți un prizonier de război să ajungă acasă?

Frankie se duse la masă şi se uită într-o cutie din carton, plină cu brățări dintr-un metal argintiu.

— Costă cinci dolari bucata, spuse tipul din spatele mesei.

Frankie scoase una dintre brățări. Era un cerc subțire, argintiu, pe care era gravat MAIOR ROBERT WELCH 16-1-1967.

— Suntem o organizație studențească, spuse unul din tineri. Strângem bani. Lucrăm cu Liga familiilor prizonierilor sau a celor dispăruți în misiune. Este o organizație nouă.

— Liga familiilor? întrebă Frankie.

— Soții ai soldaților din Marină, în majoritate, care luptă să-şi aducă soții acasă. Se organizează o strângere de fonduri în oraş săptămâna viitoare, dacă vrei să te alături efortului. Uite un fluturaş! Au nevoie de donații.

Frankie luă fluturaşul, îi dădu tipului zece dolari, şi-şi puse brățara la mână.

Ea şi Henry merseră până la hotel, trecură pe lângă portarul îngrijorat, care părea gata să-i oprească, dar nu o făcu. Coborâră scările până la barul sexy din beci, unde se zvonea că multe dintre deciziile de guvernare a țării fuseseră luate de bărbați bându-şi paharele cu martini.

Aleseră un separeu în spate; el comandă o bere, ea – un gin martini. Pe masa din fața lor, pe suporturile pentru pahare se vedeau caricaturi ale preşedintelui Nixon. Frankie îşi dădu seama că mâinile îi tremurau, aşa că îşi aprinse o țigară.

Barmanul le aduse un bol mic cu chipsuri din cartofi făcute în casă.

Ea bău din băutura ei, ceea ce o ajută să-şi stăpânească tremurul uşor al mâinilor. Ochii o usturau încă, dar privirea îi era limpede. Între ei plutea fumul de țigară. Cineva de aici fuma, de asemenea.

— Pe cine ai pierdut în Vietnam? o întrebă Henry.

Ea puse paharul jos. În felul în care o privea el, cu o compasiune tăcută şi, poate, un sentiment de grijă, exista ceva cu care ea nu era obişnuită.

— E o listă lungă.

— Un frate?

— El a fost primul. Mda. Dar... au mai fost şi alţii.

El nu mai spuse nimic, dar nu-şi feri privirea. Ea avea sentimentul că vedea mai mult decât alți oameni. Tăcerea deveni neliniştitoare.

— Am fost acolo, spuse ea cu voce moale, surprinzându-se pe sine cu această mărturisire.

— Am văzut insigna, spuse el. Caduceul tău. Aripi. Eşti asistentă. Am auzit poveşti despre femeile ca tine.

— Cum? Nimeni nu vorbeşte despre război. Nimeni care a fost acolo, oricum.

— Tratez câțiva veterani la cabinetul meu. Alcoolici, dependenți, majoritatea. Ai coşmaruri, Frankie? Ți-e greu să dormi?

Înainte ca Frankie să poată răspunde – schimbând subiectul – apăru Barb, aproape fără suflu. Se lăsă să cadă pe banchetă, lovind-o pe Frankie.

— Ne-ai văzut aruncând medaliile? Asta va ajunge la ştiri.

Ridică o mână pentru a atrage atenția barmanului şi-i strigă:

— Rom şi cola.

Henry se ridica deja de pe banchetă. Se uită la Frankie.

— Mi-a făcut plăcere să te întâlnesc, Frankie. Cum dau de tine? o întrebă el, prea încet pentru ca Barb să-l audă.

— Îmi pare rău, Henry. Nu cred că sunt pregătită să fiu găsită.

El îi atinse umărul cu blândețe.

— Ai grijă de tine!

Pusese greutate în cuvintele acelea?

— Cine era? o întrebă Barb, întinzându-se după un chips. Unul din prietenii tatălui tău?

— Nu e aşa de bătrân, spuse Frankie, uitându-se în jos, la noua sa brățară de argint.

Cu vârful degetului, trasă cuvintele gravate. Maiorul

dispăruse cu trei luni înainte ca Frankie să aterizeze în Vietnam. În timp ce ea era la fortul Sam Houston, învățând prea puține pentru a fi trimisă pe front.

Câți prizonieri de război erau încă acolo? Şi de ce nu se spunea nimic despre ei la ştiri?

— Frankie? spuse Barb, terminându-şi băutura. Ce e? Amintiri? Ai nevoie să vorbim?

Frankie îşi ridică privirea.

— Mă bucur că am venit. Ai avut dreptate.

Barb zâmbi.

— Fato, eu mereu am dreptate. Ştii asta deja.

— Dar cred că putem face mai mult.

CAPITOLUL 24

— Mi-eşti datoare, zise Frankie din nou.

Barb era în micuța lor sufragerie cu pereții din placaj de pin, îmbrăcată doar cu chiloți şi sutien. Vechiul lor televizor alb-negru huruia liniştit în spatele lor; Hugh Downs spunea că administrația Nixon arestase 13 000 de protestatari antirăzboi în trei zile. Filmările cu mamele cu medalii şi cu medaliile aruncate de către veterani umpleau micul ecran oval; după aceea urmară filmările de la Kent State, unde Garda Națională ucisese studenți neînarmați.

— Te bucuri că am fost la marş.

— Da. Şi tu te vei bucura că am fost la o strângere de fonduri pentru a ajuta prizonierii de război să vină acasă. Eu te-am urmat pe tine. Acum trebuie să mă urmezi tu.

— De ce vrei să mergi? Nu eşti soție de soldat din Marină.

— Ar fi trebuit să fiu, spuse Frankie cu blândețe. Şi pentru Finley. Nu mi-l pot imagina prins undeva într-o cuşcă, uitat de toată lumea. De ce nu vrei să mergi?

— Din cauza soților. Şi a ciorapilor. Ştii că nu am mai purtat de ani întregi.

— Poți să-ți iei o pereche de ciorapi şi să iei prânzul cu alte femei. După aceea îți cumpăr rom şi cola.

— Voi avea nevoie de un pahar, cu siguranță.

Frankie se îmbrăcă într-un fel de care mama ei ar fi fost mândră: un costum tricotat albastru-închis, cu pantaloni. Pe sub jachetă, avea o bluză cu un imprimeu geometric îndrăzneț, cu un guler larg, răsfrânt. Îşi prinse părul într-o coadă de cal.

Frankie ştia ce fel de femei erau soțiile acestea din Marină. Coronado Island era plină de ele. Ştia că mențineau o ierarhie socială strictă, pe baza rangurilor deținute de soții lor. Frankie nu ar fi fost surprinsă să afle că încă îşi dădeau una alteia cărți de vizită. Dar nu împărtăşi gândurile acestea cu Barb. La 11.50, ea şi Barb (care purta o fustă mini neagră, o helancă neagră şi cizme negre până la genunchi) opriră în fața hotelului Hay Adams.

Un şir de protestatari trecu pe lângă hotel, mărşăluind înspre Capitoliu. Mii de oameni, hotărâți să dea bătăi de cap guvernului.

Poliția îmbrăcată în echipament de înăbuşire a revoltelor stătea în spatele baricadelor.

— Ar trebui să fim cu ei, spuse Barb.

— Nu azi, răspunse Frankie. Haide!

Odată ajunse în hotel, luară liftul până la terasa de pe acoperiş, care dădea înspre Casa Albă şi Monumentul Washington. Înăuntrul restaurantului, fusese agățat un banner uriaş: „NU LĂSAȚI SĂ FIE UITAȚI”.

Frankie simți un fior de emoție. Ei *fuseseră* uitați. Chiar şi de ea.

La intrare, două femei bine îmbrăcate vindeau bilete pentru prânz şi împărțeau plicuri pentru donații.

Frankie cumpără două bilete şi o conduse pe Barb înăuntru. Încăperea îi aminti de clubul de tenis şi golf de pe Coronado: fețe de masă albe, farfurii din porțelan şi

argintărie fină. În partea din față a încăperii se afla un podium cu un microfon.

Femei îmbrăcate în rochii şi costume cu pantaloni intrară în restaurant, vorbind unele cu altele. Câteva treceau de la o masă la alta. Probabil soțiile ofițerilor. Ea şi Barb găsiră două locuri libere şi se aşezară. Un ospătar le turnă cu promptitudine vin în pahare.

— Vezi? spuse Frankie. Nu e chiar aşa de rău.

Încăperea se umplu încet. Ospătarii treceau de la o masă la alta, servind fiecărui oaspete ardei roşii umpluți cu salată de ton.

O femeie blondă, subțire, într-o rochie tricotată de un albastru-deschis, urcă pe podium şi spuse:

— Bun-venit, soții ale Marinei şi prieteni. Bun-venit în capitala națiunii noastre. Sunt Anne Jenkins, din San Diego. Soțul meu este comandantul Mike Jenkins, care actualmente este prizonier de război în închisoarea Hoa Lo, din Hanoi. Sunt aici, alături de alte soții, pentru a cere donații – în timp şi bani – pentru a ajuta la repatrierea prizonierilor noştri de război.

În restaurant se aşternu tăcerea. Furculițele erau puse jos, pe mese.

— Aşa cum unii dintre voi poate ştiți, multe dintre noi am purtat această bătălie timp de ani întregi. Informațiile care vin de la administrația Nixon sunt false şi incomplete, în cel mai bun caz. Rapoartele privitoare la militarii dispăruți în misiune sau ucişi în misiune sunt nesigure. Soțul lui Jane Adon a fost împuşcat în 1966. Guvernul i-a spus întâi că a fost ucis în acțiune, raportând că rămăşițele sale erau irecuperabile. Ea a organizat o înmormântare pentru el. L-am plâns toate. Şi apoi, acum şase luni, soțul meu a inclus în scrisoarea sa o mențiune despre ziua perfectă pe care o văzuse. De fapt, acesta era numele de cod pentru nava lui Adon. Credem că asta ar putea însemna că este în viață, la

Hanoi Hilton. Dar, vă întreb, ce ar trebui ea să le spună copiilor lor acum? Aşa ceva este inacceptabil. Iar Jane nu este singura. Am stat de vorbă cu senatorul Bob Dole anul trecut, care a recunoscut că până în 1970 mulţi senatori nici nu ştiau ce înseamnă DIM sau PR[36]. Gândiţi-vă la asta! Anul trecut, oamenii care ne conduc ţara – o ţară aflată în război – nu ştiau ce înseamnă dispărut în misiune (DIM). Din fericire, domnul Dole – un mândru veteran el însuşi – este de partea noastră, şi sperăm ca, în sfârşit, roata să se întoarcă în favoarea noastră. Destul cu tăcerea, destul cu cerutul politicos al informaţiilor. Destul cu comportamentul acesta de doamne. Nu suntem „doar" soţii. Este timpul să ne ridicăm, să stăm drepţi cu mândrie, ca familii şi soţii de militari, şi să *cerem* răspunsurile. Ne-am stabilit cartierul general într-o clădire goală de aici, din D.C. Şi căutăm un spaţiu similar în San Diego, unde locuim majoritatea dintre noi. Scopul nostru este să găsim numele fiecărui prizonier american de război din Vietnam şi să punem presiune asupra guvernului să îi aducă acasă. Cu ajutor din partea soţilor noştri închişi, am început să facem lista de nume. Credem că acum cunoaştem toţi prizonierii din Hoa Lo. Intenţionăm să devenim o maşinărie politică cu un singur scop: de a face ca toată lumea din ţara asta să devină conştientă de existenţa militarilor ţinuţi în cuşti în Vietnam.

— Cum? întrebă cineva.

— Începem prin a scrie scrisori şi dând interviuri. Facem din soţii noştri dispăruţi o poveste care trebuie spusă. Cine este dispus să scrie scrisori pentru a ne aduce bravii soldaţi înapoi acasă?

Aplauze. Femeile se ridicară în picioare, bătând din palme.

---

[36] Prizonier de război.

Anne aşteptă până când zgomotul se stinse, apoi spuse:

— Mulţumesc. Fiţi binecuvântate! Şi dacă nu puteţi scrie scrisori, vă rog faceţi donaţii generoase cauzei noastre. Vom face asta să se întâmple, doamnelor. Nu mai păstrăm tăcerea. Nu vom lăsa să fie uitaţi.

Anne dădu din cap şi coborî de pe podium, oprindu-se la fiecare masă pentru a saluta. În cele din urmă ajunse la masa lui Frankie şi se opri acolo.

— A fost minunat, Anne, spuse una din femeile aşezate acolo.

— Mulţumesc. Doamne, urăsc vorbitul în public!

Anne se uită la Barb şi apoi la Frankie.

— Bun-venit, doamnelor. Sunteţi soţii ale celor din Marină?

— Am fost asistente în Vietnam spuse Frankie. Locotenenţii majori Frankie McGrath şi Barb Johnson.

— Fiţi binecuvântate, spuseră femeile de la masă pe tonuri scăzute.

Anne spuse:

— Cunoaştem cu toţii marinari care s-au întors acasă datorită ajutorului medical pe care l-au primit. Sunteţi din D.C.?

— Georgia, răspunse Barb.

— Coronado Island, doamnă, zise Frankie.

— Coronado? spuse Anne, uitându-se la ea. Frankie McGrath. Nu eşti cumva fiica lui Bette şi a lui Connor?

— Vinovată, spuse Frankie.

Anne zâmbi.

— Ce femeie minunată este mama ta! Strânge neobosită fonduri, chiar şi după moartea fratelui tău. Eu şi Bette am prezidat un comitet de înfrumuseţare acum câţiva ani. Nimeni nu organizează mai bine evenimentele. Mi-a părut rău să aud despre atacul ei.

Frankie se încruntă.

— Despre ce?

— Atacul cerebral. Asta ne face pe toți să ne gândim, nu-i aşa? Tragedia ne poate lovi în orice moment. Şi după tot ce ați suferit deja. Te rog spune-i tatălui tău că o pomenim în rugăciunile noastre.

Frankie stătea pe un scaun inconfortabil, sub lumina albă şi strălucitoare dintr-unul din terminalele aeroportului Dulles. O serie de anunțuri înregistrate bubuiau din boxe, dar pentru ea era doar zgomot. Amestecul de oameni de aici era un microcosmos al diviziunii tăioase a Americii – tineri cu părul lung, îmbrăcați cu blugi uzați şi tricouri viu colorate, soldați care se întorceau din război şi oameni obişnuiți, care încercau să evite contactul vizual cu ambele părți.

Frankie sunase acasă de o duzină de ori în ultimele 24 de ore, dar nimeni nu ridicase receptorul nici măcar o dată. Nu avusese cum să lase un mesaj, aşa că sunase la biroul tatălui ei pentru prima dată în ani buni şi aflase de la secretara tatălui său că mama ei era la spital. Zece minute mai târziu, avea bagajul făcut şi era gata de plecare.

Ajunsă la poarta de la care pleca zborul ei, îşi căută prin geanta din macrame o țigară şi o aprinse.

Cum putuse tatăl ei să nu o sune şi să-i dea vestea aceasta îngrozitoare?

Doar încă o dovadă că o scosese din familie.

Când fu anunțat zborul ei, stinse țigara, îşi aruncă geanta de voiaj peste umăr şi urcă la bordul avionului.

Ajunsă pe rândul ei, în secțiunea pentru fumători, se aşează pe locul de lângă culoar. Când veni stewardesa, îmbrăcată în uniforma ei roşie-albastră, cu fustă scurtă, cu o pălărie şi pantofi asortați, Frankie comandă un gin cu gheață.

— Să fie unul dublu, spuse ea.

Frankie nu mai fusese până atunci într-un centru

medical. Era o clădire albă, impresionantă, poziționată la mijlocul unui deal în San Diego: o capodoperă arhitecturală din sticlă scânteietoare şi piatră. În anul în care murise Finley era încă în construcție.

Era aproape noapte când taxiul opri în fața spitalului. Frankie intră în holul puternic luminat, cu un perete exterior din sticlă, înalt cât două etaje şi cu un perete interior curbat, tot din sticlă. Câțiva palmieri înalți şi vibranți contrastau cu albul pereților şi argintiul ramelor ferestrelor. Holul găzduia o colecție de scaune moderne în culori ruginii, care păreau confortabile şi care erau aproape goale în această seară de marți, în luna mai. Televizorul din colț emitea râsetele înregistrate care însoțeau un episod din *The Beverly Hillbillies.*

Frankie se duse la recepție, în spatele căreia stătea o femeie înaltă, cu o figură osoasă, care purta ochelari rotunzi şi ruj de un roz aprins. Eticheta cu numele o identifica drept Karla.

— Bună, Karla, spuse Frankie. Am venit să o văd pe Bette McGrath.

Karla consultă nişte hârtii.

— Numai familia are acces.

— Sunt fiica ei.

— În regulă. Este la Terapie intensivă. Etajul al doilea. Oficiul asistentelor este în stânga liftului.

— Mulțumesc.

Frankie se duse către lifturi şi urcă la etajul al doilea.

Secția de Terapie intensivă era mai nouă, mai luminoasă decât cea din spitalul din Virginia unde lucra Frankie, dar în mare era la fel – camere cu pereți de sticlă, cu asistente care treceau din cameră în cameră, membri ai familiei adunați în uşi, părând îngrijorați, oferindu-şi unii altora zâmbete anemice.

La oficiul asistentelor se opri, întrebă de mama ei, şi fu

direcționată înspre camera 245, unde o găsi pe mama ei întinsă într-un salon cu pereții de sticlă, conectată la un ventilator care respira în locul ei.

Leucoplast alb lipit în cruciş ținea tuburile pentru respirat şi hrănire la locul lor. Balustrada de metal a patului era ridicată pe o parte, iar capul patului era uşor înălțat. O pernă de un alb imaculat încadra capul mamei.

În jurul ei erau plasate maşini care şuierau, sunau, afişau grafice colorate.

Frankie oftă adânc; mama avea 52 de ani, dar părea mult mai bătrână, sfrijită şi micşorată.

— Hei, mamă! Se apropie încet de pat, scoase fişa mamei ei din suport şi o citi. *Hemoragie intracraniană. Absența respirației spontane.* Puse fişa înapoi. Nu ne pasă de statistici, nu-i aşa, mamă? Eşti puternică. Ştiu că eşti.

Rămase uitându-se la pielea palidă, albăstruie, a mamei sale, la obrajii ei înfundați şi ochii închişi.

Frankie îşi dorea să nu mai audă sunetul ventilatorului şi să-şi imagineze în schimb mişcarea naturală a pieptului mamei ei, dar ştia prea multă meserie pentru a se păcăli. Ştia că pacienții cu atacuri cerebrale care respirau asistați de ventilator mureau de obicei în primele câteva săptămâni.

Îşi trecu dosul palmei peste fruntea fină şi caldă a mamei ei.

Auzi paşi, şi nu trebui să se întoarcă pentru a şti cine era.

Tatăl ei. Bărbatul care îi spunea odată Alună şi o căra pe umeri şi o arunca jucăuş în aer, până când probabil că brațele îi amorțeau din cauza efortului. Bărbatul pe care dorise să-l facă mândru, plecând la război.

El se opri în uşă. Frankie îşi ridică privirea.

El o privi țintă un moment nesfârşit, ca şi cum s-ar fi gândit ce să facă, apoi înaintă încet şi se opri de cealaltă parte a patului. Degetele lui se strânseră pe balustrada ridicată a acestuia. Ea văzu cât era de bronzat, chiar şi în

mai, de la faptul că mergea să verifice şantierele sub soarele puternic al Californiei. Purta o cămaşă din poliester, de un albastru intens, încheiată greşit, şi pantaloni bej din poliester. O curea lată, strânsă bine, arăta că pierduse în greutate.

— Nu m-ai sunat, spuse ea.

— Nu am putut.

Ea auzi vocea frângându-i-se şi ştiu că frica îl oprise să o sune, nu furia.

— Când s-a întâmplat?

— Acum câteva zile. A avut o durere de cap, rosti el încet, cu o voce pe care ea abia o recunoscu. I-am spus să nu se mai plângă.

Durerea îi umplu privirea când se uită la Frankie.

— Va trece de asta, tată.

— Crezi? Adică, eşti asistentă. Ar trebui să ştii.

— Este puternică, spuse Frankie.

— Mda.

— Acum suntem doar noi trei, tată.

El îşi ridică privirea, cu ochii în lacrimi la amintirea faptului că îl pierduseră pe Finley, că oricare dintre ei putea dispărea în orice moment, în timp ce un altul se uita într-o parte, respira sau era furios.

— Rămâi? o întrebă el.

Aşadar, şi el simţea asta. Erau o familie. Oricât de slabă şi de uzată era legătura dintre ei, la bază era puternică, ceva de care te puteai agăţa.

— Desigur, spuse Frankie.

În următoarele două zile, Frankie plecă rareori de lângă patul mamei ei. Se împrieteni cu asistentele de la Terapie intensivă de pe toate schimburile, şi le aducea gogoşi dimineaţa, când sosea. Stătea lângă mama ei ore în şir, citindu-i cărţi cu glas tare, vorbind despre orice îi venea în minte, masându-i mâinile şi picioarele cu cremă. Tata stătea

şi el cât de mult putea, dar Frankie vedea cât de dificil era pentru el să fie acolo. Timp de câteva ore în fiecare zi, el mergea la serviciu – Frankie era de părere că făcea acest lucru pentru a evita durerea de a sta acolo, aşteptând –, dar apoi revenea şi stătea în salon cu Frankie şi cu mama. Îi spunea mamei poveşti din tinereţea lor, retrasând paşii iubirii dintre ei, râzând de felul în care reacţionase familia ei. Frankie află mai multe despre tatăl ei şi despre profunzimea iubirii lui pentru familia sa decât aflase în toţi anii de până atunci, dar niciunul nu vorbi cu glas tare despre acest subiect.

În această zi – în sfârşit – echipa de la Terapie intensivă avea să o scoată pe mama de pe ventilator.

— Ce înseamnă asta? o întrebă tata pentru a treia oară, în timp ce urcau cu liftul.

— Dacă se descurcă bine la testul de evaluare – dacă semnele ei vitale sunt stabile – vor opri medicaţia sedativă, o vor trezi şi vor scoate tubul prin care respiră.

Frankie văzu schimbarea din postura tatălui ei. Umerii lui se lăsară în jos; era ca şi cum s-ar fi scufundat în sine însuşi, devenind mai mic.

Într-o versiune anterioară a relaţiei lor, ea şi-ar fi strecurat mâna într-a lui, oferindu-i şi primind alinare, dar încă nu se vindecaseră suficient de mult pentru o mişcare atât de îndrăzneaţă. Frankie petrecuse două nopţi în dormitorul ei roz, plin de volănaşe, îi gătise de două ori cina şi vorbiseră numai despre mama. Poate că nimic altceva nu conta până când nu era ea mai bine. Tăcerile prelungite nu se simţeau pline de supărare, nu răneau sentimentele lui Frankie. El era trist, iar Frankie cunoştea fiecare nuanţă a tristeţii; el nu ştia cum să acţioneze fără mama, ce să spună, cine să fie. Bărbatul acesta, care în copilăria ei fusese locomotiva care trăgea totul înainte, părea că deraiase.

Uşile liftului se deschiseră. Frankie şi tatăl ei traversară holul, oprindu-se în faţa geamului de la camera mamei ei.

La şase dimineaţa, secţia de Terapie intensivă era relativ tăcută. O echipă de asistente era în camera mamei, adunate în jurul patului ei, verificând dacă era pregătită.

— Dar dacă nu poate... spuse tata, incapabil să pună întrebarea în cuvinte.

Respira de una singură.

— Ar fi un moment bun să te rogi.

Frankie se apropie mai tare de geam, încercând să audă ce spuneau asistentele dinăuntru.

Vârful de presiune a aerului... 23.

Asta era bine.

Semne vitale.

Frankie se uită la aparate.

Asistentele dădură din cap una către alta. Una dintre ele ridică receptorul telefonului şi transmise totul doctorului.

Frankie văzu asistenta dând din cap şi punând receptorul jos.

Scoateţi-o de pe sedative!

Frankie îl simţi pe tatăl ei apropiindu-se de ea. Aproape că se sprijini de el. Se uitară, aşteptând.

Prin geam, Frankie văzu pleoapele mamei ei fluturând. Încet, încet, ochii ei se deschiseră. Una din asistente o extubă pe mama, care începu imediat să tuşească.

— Respiră, spuse tata.

De îndată ce li se permise accesul în cameră, Frankie şi tatăl ei îşi ocupară locurile; câte unul de fiecare parte a patului.

Mama clipi încet. Tata îi atinse faţa.

— Bette, m-ai speriat.

— Mda, spuse ea, cu un zâmbet strâmb.

Capul mamei alunecă în dreapta. Se uită la Frankie.

— Fata... mea.

Ochii lui Frankie se umplură de lacrimi.

— Hei, mamă.

— Fran, şopti ea, ridicând o mână osoasă, tremurătoare, pentru a fi atinsă. Ce... făcut... cu părul?

Frankie nu putu decât să râdă.

9 *mai 1971*

Dragă Barb şi Ethel,

Salutări din lumea mea izolată de pe Coronado Island.

Îmi pare rău că a durat atât de mult să vă scriu, dar lucrurile au fost complicate un timp cu mama. Vestea bună este că a ieşit din spital. Va dura până să-şi recapete complet mobilitatea, aşa că rămân să o ajut. Nu ştiu cât va dura. Am demisionat de la spitalul din Charlottesville. Aţi putea să-mi trimiteţi aici câteva lucruri?

Vreau să ştiţi amândouă cât de mult însemnaţi pentru mine şi că anii împreună cu voi – atât în Vietnam, cât şi în Virginia – au fost cei mai buni ani ai mei.

Voi reveni să vă văd cât de curând voi putea. Până atunci, aveţi grijă de voi!

Vă iubesc pe amândouă.

F.

14 mai 1971

Dragă Frankie,

Spargi gaşca, fată, şi urăsc asta, dar cred că e timpul, şi ăsta e şutul în fund de care aveam nevoie. Mi-am trimis CV-ul la Operation Breadbasket, în Atlanta. Poate mă voi întâlni cu Jesse Jackson!

Îmi va fi dor de tine! Păstrăm legătura.

Ai grijă,

B.

PS. Pun pariu că Noah o va cere pe Ethel de soţie, acum că noi am dispărut din peisaj.

Frankie o dădu pe mama ei cu cremă pe pielea uscată a mâinilor.

— Asta... e bine... spuse mama, luptând să scoată cuvintele.

Frankie se aplecă şi îi sărută obrazul uscat.

Ochii mamei se închiseră. Obosea atât de uşor. Dar era de aşteptat în primele câteva zile după un atac cerebral. Era acasă, într-un pat de spital care fusese instalat într-una din camerele de oaspeți de la etaj.

Mama se simțea adesea frustrată. Uneori nu găsea un cuvânt sau alegea cuvântul greşit, sau vorbea neclar. Din când în când, un puseu de amețeală o făcea să-i fie greață.

Frankie închise uşa în urma ei şi-l găsi pe tata aşezat în sufragerie. Era aplecat în față. Orice ar fi fost ceea ce-l ținea cu spatele drept se pierduse odată cu atacul mamei.

— Se descurcă bine, spuse Frankie.

— E bine că eşti aici. Mamei tale i-a fost dor de tine.

— Şi ție?

El îşi ridică privirea, surprinzând-o cu felul direct în care o privi, ca şi cum ar fi aşteptat această întrebare.

— Când te-ai întors acasă, erai o altă fată, răspunse el.

— Mi-a fost greu un timp după Vietnam, spuse ea.

— Tuturor ne-a fost. După Finley, nu am mai fost eu însumi. Nu am ştiut cum să...

Ridică din umeri, incapabil să găsească cuvintele, la fel cum fusese incapabil să proceseze durerea.

— Îmi pare rău pentru ultima noapte înainte de plecarea în Virginia, pentru lucrurile pe care ți le-am spus, zise Frankie.

În tăcerea care urmă scuzelor ei, se ridică, se duse pe hol, până la dormitorul ei, şi scormoni prin geanta de voiaj. Găsi fotografia cu Finley, pe care o dăduse jos în momentul acela de furie, apoi se întoarse în sufragerie şi i-o oferi tatălui ei.

— Locul lui este pe peretele eroilor, spuse ea încet, punând fotografia înrămată jos, pe masă. Îmi pare rău, tată.

El o privi timp îndelungat, apoi se ridică. Era uşor nesigur

pe picioare. Fie băuse prea mult, fie mâncase prea puțin, fie îngrijorarea îl dăduse din nou peste cap.

— Hai cu mine!

Se duse în bucătărie, luă o legătură de chei din cârligul de lângă telefon şi se îndreptă spre terasă.

Frankie îl urmă pe Ocean Boulevard. Merseră pe trotuarul lat din beton, umăr lângă umăr, fără să spună nimic.

— Ne-am certat în legătură cu tine după ce ai plecat, spuse el în cele din urmă.

Frankie nu ştiu ce să răspundă la asta.

— Ea m-a învinuit pe mine. A spus că m-am purtat neplăcut cu tine.

— Am fost şi eu destul de afurisită.

— I-am spus şi ei asta.

Frankie se surprinse zâmbind.

— Ştia că te vei întoarce, spuse el.

— Ştia? Mă întreb de unde.

— Viața. Fiindcă e mama ta. A spus ceva despre înmulțirea somonilor.

După încă o jumătate de stradă, tata se opri în fața unei căsuțe de plajă gri, cu un singur etaj, cu o fântână din cărămidă vopsită în alb, bine poziționată în fața unui petic de iarbă. Un exemplu absurd de fantezie în această lume încurcată. Case mai mari, cu două etaje, încadrau căsuța, făcând-o să arate ca o jucărie. Un Mustang albastru-închis, decapotabil era parcat pe aleea din fața ei.

— Eram hotărât să dărâm căsuța asta şi să construiesc ceva mai mare. Şi atunci... când ai plecat în Virginia, mama ta a vrut să ai un loc în care să te întorci. Cândva. Mi-a spus fără niciun echivoc că această căsuță trebuia să fie locul tău sigur. A pus piciorul în prag. Nu cred că mi-a mai spus aşa ceva vreodată. Nici mie, nici altcuiva. Oricum, a zugrăvit căsuța pe dinafară şi pe dinăuntru şi a mobilat-o cu ce era esențial. Bine, esențialul definit de mama ta.

Maşina este contribuţia mea.

Băgă mâna în buzunar şi scoase două seturi de chei, pe care i le dădu.

Frankie era prea uluită pentru a vorbi; se holbă la tatăl ei, văzându-l într-un fel în care nu-l mai văzuse niciodată, văzând fantoma bărbatului care părăsise Irlanda în copilărie şi traversase singur un ocean, care fusese incapabil să meargă la război cu bărbaţii generaţiei sale, care se îndrăgostise de o femeie obişnuită să primească totul. Bărbatul care pierduse un fiu în război şi care aproape îşi pierduse soţia, care îşi făcuse singura fiică să fugă de acasă pentru că nu ştiuse cum să o facă să se simtă binevenită acasă. Se întrebă dacă aveau să vorbească vreodată despre lucrurile acestea dintre ei.

— Mulţumesc, tată, spuse ea încet.

El părea să se simtă inconfortabil din cauza gratitudinii ei sau poate doar cu istoria care o însoţea. Aruncă o privire în josul străzii.

— Ar trebui să plec. Nu-mi place să o las pe mama ta singură prea mult timp.

Frankie dădu din cap şi-l privi cum se îndreaptă spre casă. După ce el trecu de colţ, ea se îndreptă spre căsuţa cea gri.

Descuie uşa, o deschise şi aprinse lumina. Înăuntru, descoperi o sufragerie cu pereţii decoraţi cu panouri din lemn de pin, cu un şemineu din pietre de râu şi ferestre mari, cu draperii cadrilate. Podeaua din lemn masiv, un covor oval, o bucătărie proaspăt vopsită în albastru-deschis, o canapea înflorată şi un singur fotoliu. O vază plină de flori din mătase pe poliţa şemineului.

Se plimbă prin casă, aprinzând luminile în drumul ei. Casa avea două dormitoare mici, dintre care cel mai mare dădea înspre o curte îngrădită, cu un stejar în centru. Mama mobilase camera cu un pat dublu, o cuvertură albă,

pufoasă, şi o noptieră mică, cu o veioză decorată cu scoici.

Frankie expiră prelung. Poate că de acest lucru avusese nevoie. Un loc numai al ei.

CAPITOLUL 25

În acea noapte, Frankie dormi bine.

Dimineaţă, găsi în dormitorul ei un dulap plin cu haine.

Strictul necesar.

Zâmbind, se îmbrăcă cu o pereche de pantaloni în dungi şi o ie vaporoasă, brodată şi conduse până la casa părinţilor ei, unde o găsi pe mama pe prima treaptă, ţinându-se de cadrul pentru mers.

— Ai... întârziat, spuse ea, părând agitată.

— Nu am întârziat, mamă, zise Frankie, ajutând-o pe mama ei să urce în maşină.

Mama se strecură stângaci pe banchetă.

— Îmi place casa, mamă, spuse Frankie. Oriunde mă uit, te văd pe tine. Ştiu cât de mult ai muncit să o faci primitoare. Mulţumesc că mă laşi să stau acolo.

Mama dădu din cap cu mişcări bruşte, fără prea mare control. Frankie putea vedea cât de anxioasă era, cum se prinsese cu mâna de consola dintre scaune, pentru a se echilibra.

— Ai ameţit puţin? o întrebă Frankie.

Mama confirmă din cap şi spuse un „da” distorsionat, lungit, şi apoi:

— La dracu’.

Frankie putea număra pe degete de câte ori o auzise pe mama ei folosind aceste cuvinte.

— Va dura, mamă. Nu fi prea dură cu tine! Fizioterapia va ajuta, la fel şi terapia ocupaţională.

Mama pufni uşor, ceea ce putea fi atât un dezacord, cât şi un acord; era greu de spus.

În San Diego, Frankie conduse până la intrarea centrului medical şi parcă. O ajută pe mama ei să iasă din maşină şi o susţinu. Folosind cadrul, cu încheieturile albite din cauza efortului, mama şchiopătă încet de la maşină până în hol. Frankie o înregistră la recepţie şi apoi se aşezară amândouă în sala de aşteptare.

— Teamă, bâigui mama ei.

Frankie n-o mai auzise niciodată folosind acest cuvânt.

— Sunt aici, mamă. Am eu grijă de tine. Vei fi bine. Eşti puternică.

— Ha.

O asistentă se apropie şi strigă:

— Elizabeth McGrath!

Frankie o ajută pe mama ei să se ridice în picioare, susţinând-o în timp ce traversau holul. În ultimul moment, aceasta se întoarse şi se uită la Frankie cu o privire înfricoşată.

— Voi fi aici când termini, mamă, zise Frankie, zâmbindu-i cu blândeţe.

Mama dădu din cap stângaci.

Frankie se întoarse la locul său şi se aşează. Aplecându-se într-o parte, răsfoi teancul de reviste şi găsi într-una un articol despre prizonierii de război aflaţi încă în Vietnam.

Articolul îi aminti de Liga familiilor şi de eforturile lor de a-i aduce acasă pe prizonierii de război.

Atunci când ea şi Barb participaseră la prânzul acela din Washington D.C., Liga căuta un birou în San Diego.

Frankie plecă în căutarea unui telefon cu plată, găsi unul şi sună la informaţii.

— Aveţi un număr de telefon pentru Liga familiilor din San Diego? întrebă ea centralista.

Un moment mai târziu, aceasta spuse:

— Există Liga naţională a familiilor prizonierilor americani dispăruţi în Asia de Sud-Est.

— Asta este.

— Vă fac legătura.

— Liga familiilor, aici Sabrina, cu ce vă pot ajuta? spuse o voce de femeie la telefon.

— Bună. Acceptați donații? o întrebă Frankie.

Femeia râse.

— Şi încă cum. Ați vrea să veniți pe la birou?

— Sigur. Am puțin timp.

Frankie notă adresa biroului şi ieşi afară, la maşină.

În compartimentul pentru mănuşi, găsi ghidul Thomas al regiunii, căută adresa şi începu să conducă.

În cealaltă parte a oraşului, pe o stradă laterală drăguță, parcă în fața unei clădiri mici, care arăta ca şi cum ar fi fost restaurată odată. Un semn pictat de mână, atârnat deasupra uşii, indica localizarea Ligii familiilor prizonierilor/dispăruților în război. Se duse la uşa din față, care era deschisă.

Biroul era mic, aproape nemobilat, cu excepția unui birou pe care se aflau teancuri de fluturaşi. În spatele lui stătea o femeie. La intrarea lui Frankie, aceasta se ridică în picioare.

— Bun-venit la Liga familiilor!

O altă femeie era în genunchi, cu fața acoperită de o cascadă de păr blond, pictând o pancartă pe care se putea citi: „NU LĂSAȚI SĂ FIE UITAȚI!”. Îi făcu şi ea cu mâna lui Frankie.

— Salut! Bun-venit!

Femeia de la birou era frumoasă într-un fel exotic, cu părul lung şi negru şi pomeți înalți. Lângă ea, un copil mic dormea într-un cărucior.

— Sunt Rose Contreras. Intră! Eşti soție de combatant de Marină?

— Nu. Sunt Frankie McGrath, fostă asistentă în armată.

— Fii binecuvântată, spuse Rose blând. Cunoşti prizonieri de război?

— Nu. Sunt aici doar pentru a dona pentru cauza voastră.

— Primim orice donații, desigur, spuse Rose. După cum vezi, deocamdată nu prea avem mare lucru.

Frankie îşi deschise poşeta şi scoase portmoneul.

— Dar, Frankie...

— Da?

— Ajutorul de care avem cu adevărat nevoie este pentru a ne face auzite. Doamnele mai în vârstă – Anne, Melissa şi Sheri, fetele căsătorite cu comandanții – ele se ocupă de tot ce înseamnă aparițiile publice şi mărturiile în fața Senatului. Eu sunt preşedinta comitetului pentru scrierea scrisorilor. Scopul nostru este să scriem scrisori oricui şi tuturor celor la care ne gândim că ne-ar putea ajuta. Îi *îngropăm* în scrisori. Şi facem la fel cu ziarele. Ai vrea să ajuți?

Să scrie scrisori. Ceva ce putea face în timp ce stătea cu mama sa sau pregătea cina familiei, sau aştepta ca mama să termine diferitele întâlniri.

Frankie zâmbi.

— Mi-ar plăcea să mă alătur echipei, Rose.

Scrierea scrisorilor pentru Liga familiilor prizonierilor de război din Vietnam deveni curând o obsesie.

Frankie scria când se simțea singură, când nu putea dormi, când se simțea anxioasă, când mama ei era la fizioterapie sau terapie ocupațională, când stătea în sala de aşteptare a centrului medical. Scria pe plajă, după cină. Scrise tuturor celor la care se putea gândi –

Henry Kissinger, Richard Nixon, Spiro Agnew, Bob Dole, Harry Reasoner, Gloria Steinem, Walter Cronkite, Barbara Walters. Oricine ar fi putut asculta şi ajuta, sau vorbi cu cineva care putea ajuta.

Dragă doctore Kissinger,

Scriu în numele iubiților noştri eroi americani, bărbații care au fost lăsați în urmă. Ca asistentă în armată, care a fost în

Vietnam, ştiu ororile pe care le îndură aceşti bărbaţi. Au plecat la război pentru ţara lor, pentru a face ceea ce este corect, şi acum ţara lor trebuie să facă, la rândul ei, ceea ce este corect. Nu putem lăsa în urmă niciun bărbat – şi nicio femeie...

Atunci când nu scria, era cu mama ei, ajutând-o să meargă, încurajând-o să mănânce suficient pentru a-şi recăpăta greutatea, ducând-o la întâlnirile de la centrul medical. Recuperarea în urma unui atac cerebral mergea încet, dar mama ei îşi punea la lucru voinţa extraordinară şi făcea paşi mici, uneori până în pragul epuizării. Doctorii erau uimiţi de viteza cu care se recupera; Frankie şi tatăl ei nu erau. Bette McGrath avusese întotdeauna o voinţă de oţel.

Pe scurt, Frankie era bine; schimbările ei de dispoziţie se diminuaseră şi nu mai avusese coşmaruri despre Vietnam de câteva săptămâni, şi încă nu se trezise nici măcar o dată pe podeaua căsuţei. La fiecare două duminici le scria lui Barb şi lui Ethel, şi primea de la ele scrisori în mod regulat. Apelurile telefonice interurbane fiind exorbitante, trebuiau să se descurce cu scrisorile.

Nu o deranja deloc (deşi o deranja pe mama ei) că nu avea o viaţă socială adevărată şi că nu fusese la nicio întâlnire... ei bine, de dinainte de Vietnam.

Dragostea era ultimul lucru la care se gândea. Nu dorea decât linişte şi pace.

Spre sfârşitul lunii iunie 1971, aproape la două luni după ce se mutase înapoi acasă, Frankie ajunsese la o rutină destul de stabilă. Ajutorul oferit mamei ei pe drumul înspre recuperare îi oferea satisfacţie, iar scrierea scrisorilor în numele prizonierilor de război îi oferea un scop. Dar astăzi – în sfârşit – fusese invitată să facă ceva mai mult decât să scrie scrisori.

La mijlocul după-amiezii, parcă maşina în faţa centrului

comercial Chula Vista şi se îndreptă spre scările rulante. Centrul comercial era decorat cu roşu, alb şi albastru, în aşteptarea viitoarei sărbători din weekend, şi în majoritatea vitrinelor se vedeau anunţuri de reduceri de un fel sau altul.

În curtea centrului comercial, dedesubtul unui palmier, fusese instalată o masă. În spatele acesteia stătea o tânără drăguţă, care avea părul lung şi blond prins în două cozi; tânăra scria o scrisoare. În stânga ei se afla o cuşcă din lemn de bambus brut, insuficient de mare pentru ca un om să poată sta în picioare în ea. Pe un banner prins de cuşcă scria: „NU LĂSAŢI SĂ FIE UITAŢI!”

Frankie zâmbi şi se aşeză pe scaunul liber.

— Sunt Frankie, spuse ea, întinzând mâna.

Femeia i-o scutură.

— Joan.

— Cum merge treaba azi?

— Lent. Oamenii se pregătesc de sărbătoare.

Frankie aranjă teancul de fluturaşi din faţa ei. În centrul mesei se afla o cutie cu brăţări pentru prizonierii de război, care se vindeau cu cinci dolari bucata.

Joan se întoarse la scrisoarea ei.

— Crezi că e prea dur să încep scrisoarea cu „Ţine-ţi afurisita de promisiune, preşedinte Nixon”? o întrebă ea pe Frankie, aşteptând cu pixul poziţionat deasupra foii de hârtie.

— Nu cred că poţi fi prea agresivă, spuse Frankie, scoţând o foaie de hârtie şi un pix.

Un tânăr cu părul lung şi o barbă stufoasă trecu pe lângă masă, murmurând „Instigatori” printre dinţi, continuându-şi apoi drumul.

— Libertatea nu vine gratis, tâmpitule, strigă Frankie. Cum se face că nu eşti în Canada?

— Nu ar trebui să ţipăm la susţinătorii păcii, spuse Joan, rânjind. Dar ce regulă stupidă!

— E mai mult o recomandare, spuse Frankie.

Joan râse.

— De când e prizonier soțul tău?

— Nu sunt căsătorită. Fratele meu şi... câțiva prieteni au murit acolo. Dar soțul tău?

— A fost doborât în ’69. E în Hoa Lo.

— Îmi pare rău, Joan. Aveți copii?

— Doar una. O fetiță. Charlotte. Ea nu şi-l aminteşte pe tatăl ei.

Frankie atinse mâna femeii. Aveau aproximativ aceeaşi vârstă, cu vieți foarte diferite, dar războiul le adusese împreună.

— Se va întoarce acasă, Joan.

O femeie brunetă, îmbrăcată cu un costum cu pantaloni în alb şi negru se apropie de masă.

— Ne pun soldații în cuşti ca aceasta? Adevărat? în care nici nu au loc să se ridice în picioare?

— Da, doamnă.

— Ce au făcut?

— Făcut? întrebă Joan.

— Ca să ajungă în cuştile acelea. Sunt ca şi locotenentul acela, Calley, de la My Lai?

„Păstrează-ți calmul! Educă, nu anihila!”

— Şi-au servit țara, spuse Frankie. Întocmai ca şi tații şi bunicii lor, au făcut ceea ce le-a cerut țara în timp de război şi au fost luați prizonieri de către inamic.

Femeia se încruntă, alese o brățară nichelată din cutie şi citi numele de pe ea.

— Acela este fiul cuiva, doamnă. Soțul cuiva, spuse Frankie. Şi ele îl aşteaptă acasă. Făcu o pauză, apoi adăugă: Soțul acestei femei este în închisoarea lor.

Femeia scoase o bancnotă de douăzeci de dolari din portmoneul ei uzat şi i-o dădu lui Frankie, apoi puse brățara înapoi în cutie.

— Ideea este să purtați brățara până când el se întoarce acasă, spuse Joan. Pentru a-i păstra amintirea vie.

Femeia scoase din nou brățara, şi-o puse la încheietură şi se uită la ea.

— Mulțumim, spuse Frankie.

Femeia dădu din cap şi se îndepărtă.

În următoarea jumătate de oră, Frankie şi Joan împărțiră fluturaşi, vândură brățări şi scriseră scrisori. Frankie era la jumătatea ultimei ei scrisori pentru Ben Bradlee, când simți cum Joan îi face semn cu cotul.

— Vin, şopti Joan.

Frankie ridică privirea şi văzu doi bărbați apropiindu-se de masa lor.

Nu, nu chiar doi bărbați. Un bărbat şi un copil. Tată şi fiu, poate; bărbatul era slab şi înalt, cu păr cărunt până la nivelul umerilor, şi cu mustață. Purta un tricou negru cu Grateful Dead, blugi uzați şi sandale. Băiatul de lângă el – 16, poate 17 ani – era plin de muşchi şi purta un hanorac pe care scria ANNAPOLIS. Era proaspăt bărbierit, şi părul îi era tuns scurt, după moda din 1950. Se opriră în fața mesei, sub bannerul pe care scria: „NU LĂSAȚI SĂ FIE UITAȚI”.

Bărbatul mai în vârstă se apropie.

— Încă mai lupți pentru cauză, văd. Frankie McGrath, nu? Fata de pe Coronado?

Lui Frankie îi luă un moment să-l recunoască pe bărbatul care participase la protestul din Washington D.C.

— Psihiatrul care face surf.

— Henry Acevedo, spuse el, zâmbind. Acesta este nepotul meu, Arturo. Se întoarse spre tânăr. Vezi cuştile acelea, Art? Uită-te bine la ele!

Arturo îşi dădu ochii peste cap, lovindu-l în glumă pe unchiul său în coaste.

— Unchiul meu e supărat că mă duc la Academia Navală

din septembrie. Dar tata este încântat.

— Fratele meu a fost la Academie, spuse Frankie. I-a plăcut la nebunie.

— Şi soţului meu, zise Joan. Este o şcoală grozavă.

— Nu sunt în favoarea universităţilor care scot luptători pe bandă rulantă şi-i trimit să-şi pună viaţa în primejdie, spuse Henry.

— Fii mândru de el, Henry, rosti Frankie încet. Face o alegere onorabilă, chiar dacă tu nu eşti de acord cu ea. Împinse cutia cu brăţări înspre tânăr. Cinci dolari dacă vrei să ajuţi un erou să se întoarcă acasă.

Arturo făcu un pas în faţă şi se uită la brăţări.

— Mişto. Cunoşti vreun prizonier de război? o întrebă el pe Joan.

— Soţul meu, spuse ea, arătându-i lui Arturo brăţara ei.

El se aplecă să citească.

— 69, spuse el. Uau. Este acolo de mult timp.

Frankie simţi privirea lui Henry aţintită asupra ei, dar el nu spuse nimic. După un moment, îşi puse braţul în jurul umerilor nepotului lui.

— Haide, viitorule pilot! Să lăsăm femeile acestea frumoase să-şi salveze soţii.

— Nu sunt căsătorită, spuse Frankie, surprinzându-se să se audă rostind aceste cuvinte.

— Nu vor înceta niciodată minunile? replică Henry, aruncând pe masă două bancnote de douăzeci de dolari. Spor la treabă, doamnelor! Ne vedem curând, Frankie.

Îl conduse pe Arturo de acolo, iar acesta se trase din strânsoarea unchiului său, gândindu-se, în mod evident, că era prea mare pentru aşa ceva.

— Cine e, tipul acela care face mereu pe cowboy-ul la televizor?

Frankie clătină din cap.

— E doctor.

— Nu ştiu de ce eşti încă aici, spuse Joan, scoţând o pilă de unghii şi pilindu-şi o unghie ruptă.

— Ce vrei să spui?

— Dacă un tip atât de bine s-ar uita la mine aşa cum tocmai s-a uitat el la tine, nu l-aş lăsa să plece.

— Poftim? Crezi că... Nu. Nu cred... adică... e bătrân.

— Timpul nu mai înseamnă acelaşi lucru ca altă dată, spuse ea.

Frankie nu putea să nu fie de acord.

27 iulie 1971

Dragă Frank,

Salutări din fierbintea Captiva Island. Asta e în Florida. Tărâmul oamenilor bogaţi care conduc maşini cât nişte iahturi şi beau cocktailuri încă de la micul-dejun.

Ştiu că o să ţipi, la fel ca Barb, care primeşte aceeaşi scrisoare. Eu şi Noah am fugit să ne căsătorim! Ştiu că aţi vrut să veniţi la nunta mea, dar nu am mai putut aştepta. După ce m-am gândit bine, mi-am dat seama că nu vreau o zi cu miros de flori şi gust de tort. Când nu o ai aproape pe mama... Nu ştiu. Pur şi simplu, nu am vrut asta. Dar vom sărbători, şi curând!

Te iubesc, prietena mea.
Doamna Ethel Ellsworth

CAPITOLUL 26

1972. Şi războiul continua.

Mai multe morţi, mai multe răni groaznice pe câmpul de luptă, mai multe elicoptere doborâte, mai mulţi bărbaţi trimişi la închisoarea Hoa Lo sau dispăruţi în misiune.

Ca şi cei mai mulţi americani, Frankie se uita la ştirile de seară cu oroare. Cu un an în urmă, o investigaţie media, Winter Soldier Investigation, sponsorizată de către VVAW, expusese partea întunecată a războiului: atrocităţile comise

de către americani în junglă, în sate şi pe câmpul de luptă, iar locotenentul William Calley fusese judecat şi condamnat la închisoare pe viaţă pentru masacrul de la My Lai. America invadase Cambodgia. Toate acestea crescuseră furia şi dezgustul arătat veteranilor care se întorceau acasă.

Uneori, uitându-se la ştiri, Frankie nu se putea abţine să nu plângă.

Putea să fie din senin. La naiba, uneori plângea în maşină, când o melodie îi aducea aminte de Finley, de Jamie, de Rye. Dar fiecare lacrimă îi amintea că stabilitatea ei era foarte fragilă.

Nimeni nu mai credea că America câştigă războiul; chiar şi pe Coronado Island, printre membrii elitei republicane, bogate şi conservatoare, dubiile erau tot mai mari.

— Trebuie să terminăm odată cu asta, îl auzea Frankie adesea pe tatăl ei spunând prietenilor lui, ca şi cum războiul ar fi fost o vacanţă scumpă, care nu ieşise după dorinţe.

După ce mama ei îşi reveni suficient pentru a putea conduce şi rămâne singură, Frankie fu forţată să îşi facă o viaţă a ei, cel puţin în aparenţă. Se angajă la spitalul centrului medical. Educaţia şi experienţa ei îi asigurară un post de asistentă la Chirurgie, în schimbul de zi, şi munca aceasta dădu din nou vieţii ei un scop şi o structură, de care avea nevoie cu disperare. Se străduí să fie cât mai ocupată; scria în continuare scrisori şi îşi dona timpul Ligii familiilor ori de câte ori putea, şi lucra schimburi lungi şi obositoare în sala de operaţii. Orice ar fi putut să-i ţină mintea ocupată cât mai mult, obosindu-i în acelaşi timp trupul suficient pentru a putea dormi.

Dar ştia că în această seară nimic din toate acestea nu avea să ajute. Era 4 Iulie.

Frankie ura această sărbătoare. În ultimii ani, rămăsese închisă înăuntru de 4 Iulie, cu muzica dată tare, încercând să facă faţă zgomotelor nopţii. Barb şi Ethel o lăsaseră să se

ascundă şi în Virginia, iar cu un an în urmă, mama ei nu se simțise suficient de bine pentru tradiționala lor petrecere. Anul acesta însă, lucrurile stăteau diferit.

Petrecerea de la casa părinților ei era ultimul loc în care îşi dorea Frankie să fie, dar nu avea de ales. În urma a cincisprezece luni de terapie şi muncă grea, mama ei plănuise să revină în glorie în cadrul vieții sociale de pe Coronado Island, iar prezența lui Frankie era obligatorie.

„Sunt bine. Pot face asta."

Se îmbrăcă cu o pereche de pantaloni mov şi o bluză albă, subțire, cu umerii goi, apoi îşi aranjă părul acum lung cu cărare pe mijloc, şi se machie. Totul pentru a se camufla.

La apus, ieşi din căsuța ei şi se îndreptă pe plajă spre casa părinților ei, în direcția acoperişului roşu emblematic al Hotel del Coronado. De streaşina acestuia atârnau lumini care îi luminau drumul.

Peste tot în jurul ei, viața mergea mai departe. Familii, copii, câini. Țipând şi strigând, oamenii se jucau în valuri.

Rămase pe nisip cât mai mult posibil, apoi traversă Ocean Boulevard, care zumzăia de activitate în această seară caldă: şoferi care căutau locuri de parcare, bărbați care descărcau portbagajele, femei îndrumând câinii şi copiii spre plajă, căutând un loc în care să-şi întindă scaunele pliante.

Casa în stil Tudor se înălța deasupra zidului de cărămidă, cu toate ferestrele strălucind de lumină. De ramurile stejarilor din curte atârnau felinare. Decorațiuni roşii, albe şi albastre înfrumusețau masa şi barul de afară. Frankie închise poarta în urma ei.

Ziua Independenței fusese mereu sărbătoarea preferată a tatălui ei. Familia o sărbătorea aşa cum o făcea la fiecare eveniment social. La maximum. Un bufet „americana" era amenajat pe terasă – tăvi de coaste la grătar, hamburgeri zemoşi, porumb fiert cu unt, salată de cartofi şi, desigur, un tort tricolor şi înghețată, pentru desert. Fiecare aducea ceva

la petrecere, iar femeile de pe Coronado Island se luau la întrecere, încercând să se depăşească una pe alta.

Oaspeții erau deja de un timp aici; volumul vocilor lor indica consumul susținut de alcool. Auzi un bărbat strigând:

— Cine se crede Jane Fonda? E o antiamericancă.

Undeva în stânga, un trio cânta o versiune proastă a melodiei *Little Deuce Coupe.*

Pe pereții terasei era prins un poster pe care scria: „DUMNEZEU SĂ BINECUVÂNTEZE AMERICA ŞI TRUPELE NOASTRE".

— Câtă vreme sunt bărbați, mormăi Frankie.

Expiră lent, încercând să nu se enerveze sau să se simtă tristă.

Dacă Barb şi Ethel ar fi fost aici... Frankie nu-şi văzuse prietenele de prea mult timp. Ethel şi Noah tocmai îşi întâmpinaseră fiica, pe Cecily, proaspăt sosită pe lume, iar Barb mărşăluia undeva în acest weekend, pregătindu-se pentru un eveniment strict secret al VVAW, despre care până acum făcuse doar câteva aluzii.

Frankie se plimbă prin mulțime, oferind zâmbete false celor cu care se întâlnea. Auzi frânturi de conversații, bărbați bine îmbrăcați vorbind despre „soldații înfundați cu heroină, care bombardează sate" şi femei cu rochii colorate cutremurându-se la gândul că Charles Manson avea să rămână în viață „... trebuie să ne încuiem uşile acum. Ar fi trebuit să-l condamne la moarte. La naiba cu liberalii".

Frankie se concentră asupra respirației, încercând să rămână calmă, până când ajunse la bar.

— Gin cu gheață şi lămâie.

În timp ce barmanul îi pregătea băutura, tatăl ei se desprinse de mulțime. Atrăgea atenția cu uşurință, aşa cum o făcuse întotdeauna. Făcu un gest cu mâna, iar trioul se opri din cântat. Frankie văzu zâmbetul lui de un milion de

dolari, cel care îi revenise odată cu recuperarea soției sale. Dar acum era însoțit de o anumită umbră, de conştientizarea faptului că banii nu puteau cumpăra sănătatea sau siguranța. Purta pantaloni cu dungi, cu o curea lată şi o cămaşă din poliester, cu revere exagerate. În ultimul an îşi lăsase favoriții să crească, iar aceştia începuseră să se păteze cu gri; părul negru cârlionțat îi era destul de lung acum pentru a putea fi pieptănat pe o parte. Noii lui ochelari erau mari şi pătrățoşi.

— Vreau să vă mulțumesc tuturor pentru prezență. După cum ştiți, petrecerea noastră cu ocazia Zilei Independenței este o tradiție aici, pe Coronado. Prima dată ne-am invitat prietenii să sărbătorim împreună în 1956, când mişcările de dans ale lui Elvis încă erau scandaloase.

Mulțimea râse la această amintire dintr-o lume diferită.

— Nu cred că cop... fiica mea îşi aminteşte de viața de dinaintea petrecerilor McGrath de 4 Iulie. Făcu o pauză, părând să ducă o luptă interioară. Dar anul trecut, nu am trimis invitații. Ştiți cu toții de ce. Şi vă mulțumesc tuturor pentru flori şi felicitări. Au fost momente dificile pentru noi, după atacul cerebral al lui Bette.

Mama apăru în uşa terasei, cu spatele drept, cu bărbia ridicată. Începuse să îşi vopsească părul pentru a ascunde noile fire albe, ceea ce o făcuse să şi-l tundă scurt în ceea ce era poate cea mai la modă tunsoare a ei în întreaga viață. Cu machiajul impecabil, îmbrăcată într-un costum elegant, cu pantalon, arăta la fel de uluitor ca întotdeauna. Păşi cu grijă peste prag. Doar cineva care o cunoştea foarte bine i-ar fi sesizat uşoara încruntare sau ezitarea din paşi.

Tata se întoarse şi o luă de mână, ajutând-o să coboare. Mama le zâmbi musafirilor.

— Am avut mult de tras, şi nu ştiu cum să-mi exprim mulțumirea pentru toate încurajările voastre. Millicent, caserolele tale mi-au salvat viața. Joanne, încă nu înțeleg

mah-jongul, dar vocea ta calmă mi-a rămas în suflet. Doctore Kenworth, mulțumesc că mi-ați salvat viața, pur şi simplu. Şi Connor. Aici se uită la tata, apoi din nou la mulțime. Şi Frances. O văzu pe Frankie şi îi făcu cu mâna. Voi doi ați fost stâncile mele.

Frankie văzu cum tatăl ei o strânge mai tare de mână, apoi o sărută pe obraz.

Oaspeții aplaudară; cineva strigă:

— Bravo, bravo!

— Încă un lucru, spuse tata. Înainte să mâncăm, să bem şi să dansăm, aş vrea să-i urez bun-venit acasă locotenentului Leo Stall. Tocmai s-a întors acasă din Vietnam şi de la Walter Reed. Ridică paharul. Pentru bărbații care-şi servesc țara! Din partea unei națiuni recunoscătoare.

Frankie îşi trânti paharul gol pe bar.

— Încă unul, spuse ea, în timp ce muzicanții începură din nou să cânte, de data aceasta *American Pie,* atât de lent, că melodia era abia recognoscibilă.

Bărbații care îşi servesc țara. O națiune recunoscătoare.

Simți un val de supărare, dădu pe gât al doilea pahar şi se uită înspre poartă. Putea pleca? Avea să-i observe cineva dispariția?

Mâna îi tremura în timp ce-şi aprinse o țigară.

O națiune recunoscătoare.

— Trebuie să încetăm să ne mai întâlnim aşa, spuse o voce.

Frankie se întoarse repede şi aproape se ciocni de bărbatul care stătea lângă ea.

El o prinse.

— Henry Acevedo, spuse ea, ridicându-şi privirea.

Părul lui se schimbase: încă era lung, dar umiditatea nopții îi adăugase volum.

Era evident că se răsese pentru petrecere; nu avea nicio

umbră de barbă pe maxilar. Favoriții lungi îi îngustau fața.

— Ce faci aici? îl întrebă ea, făcând un pas în spate, încercând să-şi recapete echilibrul. Nu prea e genul tău de mulțime.

— Mama ta şi prietenele ei au organizat un eveniment caritabil pentru noul centru terapeutic de tratament al dependenței de alcool şi droguri. A invitat în seara asta câțiva dintre membrii comitetului de conducere, spuse el, ridicând din umeri şi zâmbind.

— Nu arăți ca un membru al comitetului de conducere. Şi ăsta e un compliment.

— Am avut de ales între petrecerea asta sau cea a familiei surorii mele, în suburbie.

— Aş fi ales suburbia.

Henry zâmbi.

— Este clar că nu ai petrecut prea mult timp în suburbii.

Frankie auzi sunetul distinctiv scos de mortiere şi explozia unei rachete.

Țipă:

— Sosesc!

Şi se lăsă la pământ. Tăcere.

Frankie clipi.

Era întinsă în iarbă, în curtea din spate a părinților ei. „Ce mama naibii?” Se târî în genunchi, simțindu-se slăbită.

Cineva aprinsese o petardă.

Iar ea se trântise la pământ. Ce era în neregulă cu ea? Ştia diferența dintre o petardă şi focul mortierelor.

Oh, Dumnezeule!

Henry îngenunche lângă ea şi o atinse pe umăr cu o blândețe care o făcu să-i vină să plângă.

— Pleacă, spuse ea, umilită.

Nu i se mai întâmplase aşa ceva de la prânzul de la club, cu ani în urmă.

— Sunt aici, zise el.

Ea îl lăsă să o ajute să se ridice, dar nu se putu uita la el.

— Idioții care-şi cumpără petardele şi artificiile din Mexic ar trebui să ajungă la închisoare, spuse el.

Voia să spună că era *normal* să auzi aşa ceva şi să te arunci la pământ?

— Mă duci, te rog, acasă? îl întrebă.

Auzi cuvintele şi ştiu că sunau ca o invitație, dar nu asta dorise. Nu-l dorea *pe el.*

Sau poate că da.

Nu voia să fie singură acum.

El îşi strecură brațul în jurul taliei ei, susținând-o.

— Maşina mea...

— Putem merge pe jos.

Îl conduse la poartă, o deschise.

Ocean Boulevard era ca o casă de nebuni, plin de trafic şi turişti. Fâşia lată de nisip era plină de familii, copii, studenți, personal al Marinei. Toți amestecați. Câini care lătrau. Copii râzând. Părinți obosiți, încercând să-şi țină progeniturile aproape. Curând aveau să aprindă alte artificii şi petarde cumpărate de peste graniță, din Mexic. Cerul avea să arate şi să sune ca şi cum ar fi fost atacați.

Pe trotuar, Frankie se ținu aproape de Henry, dându-şi seama la un moment dat că uitase să se încalțe cu sandalele atunci când ieşise din casă. Venise la casa părinților ei desculță.

Frankie nu ştia ce să-i spună acestui bărbat de lângă ea, care îşi ținea mâna pe talia ei, cu o atingere care o calma, în timp ce mergeau cele câteva străzi până la casa ei.

Acolo, ea se opri.

Căsuța părea argintie în noaptea care se lăsa. Uşa de un roşu aprins, fântâna din cărămizi vopsite alb. Dintr-odată, Frankie văzu căsuța drept ceea ce era: un cămin dintr-o altă epocă, pentru un alt stil de viață. Una cu copii; cu câini; cu biciclete.

Conştientizarea acestui lucru o umplu de tristeţe.

— Pun pariu că te-ai jucat pe plajă în copilărie şi probabil te-ai plimbat cu bicicleta pe Ocean Boulevard, cu cărţi de joc prinse de spiţe. Ce mai copilărie!

— Cu fratele meu, rosti ea încet. Se întoarse şi se uită la Henry. Mulţumesc.

El făcu o plecăciune dramatică.

— La dispoziţia dumneavoastră, milady.

Frankie simţi un fior surprinzător de dorinţă. Prima în ani întregi. Dorinţa de a fi atinsă, de a fi ţinută în braţe. De a nu fi singură.

— Eşti căsătorit?

— Nu. Soţia mea – Susannah – a murit de cancer de sân acum câţiva ani.

Ea văzu tristeţea prin care trecuse el alături de soţia sa, şi înţelegerea pierderii lui îi uşură singurătatea sau cel puţin i-o împărtăşi.

— Câţi ani ai? îl întrebă, deşi în acest moment nu îi păsa cu adevărat.

— 38. Dar tu?

— 26.

El nu spuse nimic la asta, iar Frankie se bucură. Momentul lor de acum nu avea nevoie de cuvinte. Cuvintele însemnau ceva; ea voia ca seara asta – ei doi – să nu însemne nimic.

— Vrei să intri? îl întrebă ea încet.

El înţelese în mod evident întrebarea ei – toată – şi dădu aprobator din cap.

Ea deschise poarta din spate şi-l conduse în curte, pe care intenţionase să o aranjeze, dar nu o făcuse încă. Iarba creştea sălbatică, pe alocuri îngălbenită din cauza căldurii verii şi a udatului ocazional. Grătarul pe care îl cumpărase la mâna a doua nu fusese încă folosit, iar ramurile stejarului din curte plângeau după un leagăn agăţat de ele.

Curtea din spate, ca şi viaţa ei, era goală.

Închise poarta în urma lor, şi micuţul clinchet fu asemenea unui semnal de început. El o trase aproape, într-o îmbrăţişare. Ea îi simţi puterea, dorinţa pentru ea, şi se simţi la fel – dorită. Ceva ce nu mai simţise de mult timp.

El se trase în spate, privind-o.

Frankie îl prinse de mână şi îl conduse în dormitor. Acolo îi dădu drumul, făcu un pas în spate şi se uită la el, dorindu-şi să-şi fi făcut patul. Pe jos erau împrăştiate haine. Pe noptieră, pahare goale. Băuse prea mult cu o seară înainte şi ajunsese împleticindu-se în pat? Nu-şi putea aminti.

El o luă de mână şi o conduse către pat.

Frankie se simţea din nou ca o virgină, nesigură, temătoare. Încet, îşi dădu jos pantalonii şi-şi trase bluza peste cap.

Purta un sutien alb din dantelă, chiloţi albi şi pandantivul cu Sfântul Cristofor pe care i-l trimisese mama ei în Vietnam.

— Am fost doar cu un singur bărbat şi a trecut mult timp, spuse ea, nesigură în privinţa motivului pentru care spusese asta. Şi nu vreau mai mult. Nu am loc pentru altceva.

— Ce îţi ocupă tot locul, Frankie?

— Dragostea.

— Ah!

— Iubesc pe altcineva.

— Unde este?

— Mort.

El o trase aproape. Ea se înmuie în îmbrăţişarea lui; buzele li se atinseră, timid, sărutul unor străini. La început, ea nu se putu gândi decât la Rye şi la cum nu era sărutul, la cine nu era Henry, dar apoi pierdu aceste gânduri şi se lăsă pradă noii pasiuni ce creştea încet.

— Acolo, spuse ea pe un ton răguşit, aspru, când mâna

lui îi coborî pe pielea goală şi i se strecură în chiloți.

Nu era iubire, dar pentru un moment minunat, trupul ei reveni la viață, vibrând, murmurând, şi fu suficient de bine.

Când privea înapoi, ceea ce făcu suficient de des în vara aceea a lui 1972, se întrebă când începuseră ea şi Henry să se întâlnească.

În mintea ei, nu începuseră niciodată o relație. Pur şi simplu, ajunseseră la una; doi oameni aflați pe drumuri diferite care ajunseseră să se contopească – inexplicabil – într-unul singur. Totul începuse în noaptea aceea, în căsuța ei. Henry ştia ce înseamnă durerea şi pierderea; după moartea soției sale, spusese că se apucase de băut şi căzuse în întuneric. Frankie ştia ce însemna asta, cât de greu era să îți revii şi cât de grijuliu trebuia trăită viața după aşa ceva. Erau singuri amândoi şi cu inimile zdrobite. Ea vedea tristețea din ochii lui atunci când pomenea despre soția sa şi ştia că şi vocea ei se frângea atunci când vorbea despre Rye, despre Jamie, despre Finley.

Aşa că nu le mai pomeniră numele, nu mai vorbiră despre adevăratele lor iubiri, şi lăsară aproape – iubirea – pasiunea – să le intre în viață. Frankie merse la centrul de planificare familială şi luă anticoncepționale. Încercă să se simtă modernă şi sigură pe sine atunci când intră în clinică, dar când doctorul o întrebă dacă era căsătorită, obrajii i se aprinseră. Aprobă repede, apoi clătină din cap. Doctorul îi zâmbise cu blândețe şi-i spusese că nu mai trebuia să mintă. Era în sfârşit legal şi pentru femeile singure să primească contraceptive. Îi scrise o rețetă.

Ea şi Henry se întâlneau după serviciu la o băutură şi uneori chiar la cină. Henry era adesea ocupat cu strângerea de fonduri pentru spital şi noua sa clinică, iar Frankie nu simțea dorința de a i se alătura în cadrul acestor evenimente.

Niciunul nu era pregătit să se implice total în viața

celuilalt. Cel puțin ea nu era pregătită, aşa că el nu insistă.

Frankie nu le spusese mamei sau prietenelor ei despre Henry, deoarece i se părea oarecum greşit, imoral poate, să atingă un bărbat pe care nud iubea, să doarmă în brațele lui ore întregi şi să-l vadă plecând în zori la serviciu.

Dar nu se putea opri. După atâția ani de singurătate şi durere, Henry aducea lumină în viața ei. Iar Frankie se temea să se întoarcă din nou la întuneric.

1 august 1972

Dragă Frankie,

Destul e destul. Crezi că sunt idioată?

În caz că răspunzi incorect, nu, nu sunt. Mama ta m-a sunat aseară. Îmi spune că te porți şi mai ciudat decât de obicei şi că ai început să te dai din nou cu parfum. Ştiu ce înseamnă asta, fată.

Sex.

De unde-l primeşti, şi cum este? Te rog spune-i asta prietenei tale, să poată şi ea trăi prin tine.

Viața în Chicago este bună. Nu sunt singură, niciodată nu sunt singură. Sunt mereu în mişcare, dar este greu să fii femeie într-o lume a bărbaților, chiar şi atunci când munceşti pentru a schimba lucrurile.

Următorul bărbat care îmi cere să fac cafea pentru cei din grup sau să bat la maşină un fluturaş – pentru că ştiu cum – o să primească un şut înfund.

Ethel, pe de altă parte, îmi spune că toate hainele ei miros acum a vomă de bebeluş şi că nu-şi mai aminteşte ce e acela somn.

Presupun că toate avem provocările noastre.

În câteva săptămâni, merg cu cei de la VVAW la convenția națională a republicanilor. Sper să nu fie violențe, dar, Dumnezeule, războiul ăsta a durat destul.

Gata, mă duc să-mi torn ceva de băut. Ar fi bine ca telefonul să sune în secunda în care primeşti scrisoarea asta.

Ai grijă, surioară!

Te iubesc
B.

O dimineață fierbinte, în a treia săptămână din august. Soarele sclipeşte prin parbrizul murdar, din boxele Chevy-ului Nova al lui Henry bubuie *Nights în White Satin.*

— Nu sunt sigură, spuse Frankie, uitându-se la şirul nesfârşit de maşini, camioane şi motociclete din fața lor, văzând şi mai multe în oglinda retrovizoare.

Majoritatea veterani din Vietnam, dar nu toți.

Începuseră acest convoi cu trei zile în urmă, în sudul Californiei, ca una din aproximativ douăzeci de maşini, dar tot mai multe vehicule li se alăturaseră într-un ritm constant: dube VW cu sloganuri pictate şi perdele la geamuri, camionete vechi şi rablagite, maşini îmbunătățite, motociclete cu steaguri militare fluturând în partea din spate.

Conținând acum mai mult de o sută de vehicule, grupul ajunse în Miami, claxonând şi făcând semnale luminoase cu farurile, bărbații aplecați peste geamurile deschise făcându-şi unii altora cu mâinile.

Henry dădu muzica mai încet.

— Barb ne-a rugat să facem asta.

— Mda. M-a rugat pe mine. Am crezut că am refuzat.

Frankie îşi încrucişă brațele, simțindu-se încăpățânată, dar dorind să ascundă acest lucru. După o lună şi jumătate cu el, avea încă garda sus în preajma lui Henry, ascunzându-şi schimbările iraționale de dispoziție şi furia inexplicabilă cât de mult putea. Altfel, el i-ar fi pus întrebări de sondare, la care ea refuza să răspundă. El nu avea habar că Frankie încă plângea uneori la duş, fără niciun motiv.

Într-un parc, găsiră câteva mii de protestatari deja adunați – nu doar veterani. Toate grupurile posibile de protestatari erau aici: hipioți, studenți, feminişti. Grupul

celor de la VVAW urmară maşina conducătorului către un colţ neocupat al taberei, unde îşi stabiliră propriul domeniu, care era protejat de veterani cu aparate de emisie-recepție, care patrulau în jurul perimetrului. Frankie şi Henry îşi ridicară cortul lângă maşină. La căderea nopții, tabăra VVAW se transformase într-o petrecere uriaşă, la care fiecare era binevenit – soții, prietene, suporteri, foste asistente, lucrători ai Crucii Roşii.

Liderul părea să fie un bărbat în scaun cu rotile – Ron Kovic, care paralizase de la brâu în jos în Vietnam – şi care numea marşul ce urma „ultima patrulă".

Dimineață apăru Barb, care se opri în mijlocul taberei în dezordine şi strigă:

— Frankie McGrath, unde eşti?

Frankie îşi văzu cea mai bună prietenă şi alergă înspre ea, aproape doborând-o cu exuberanța îmbrățişării ei.

— Nu-mi vine să cred că eşti aici, spuse Barb. Unde este Henry? A promis că te aduce, şi iată-te! Trebuie să fie un magician.

— Este, admise Frankie, şovăind.

Înapoi lângă cort, Henry făcea cafea deasupra unui foc. Frankie văzu că adusese trei căni, şi vederea acestora o făcu să simtă ceva aproape ca şi dragostea – sau, cel puțin, o versiune mai diluată a acesteia.

El le privea zâmbind, cu încrederea unei persoane care se ştia cu conştiința curată.

— Hei, Barb. Fata noastră ți-a dus dorul.

Barb zâmbi şi îl măsură cu privirea de sus în jos.

— Te ştiu de undeva.

— Washington, D.C. La barul din...

— Hay Adams, spuse Barb. Un coleg revoluționar.

— E timpul să plecăm! strigă cineva într-un megafon. Nu uitați: linişte! Vrem ca ticăloşii ăia să ştie că suntem de părere că nu a mai rămas nimic de spus.

Cei trei înaintară, ținându-se de mâini, amestecându-se în mulțimea din parc. În fruntea coloanei se aflau veteranii răniți: bărbați în scaune cu rotile, cu cârje, orbi conduşi de frați care puteau vedea.

Se deplasară pe Collins Avenue în tăcere, mai mult de o mie de oameni. Spectatorii umpleau străzile, martori ai marşului, şi făceau fotografii.

Frankie îl simți pe Henry dându-i drumul mâinii. Se întoarse spre el.

— Este un marş al veteranilor. Nu e locul meu aici, drăguță, spuse el încet. Dar e al tău. Ai nevoie de asta.

— Aşa că tu...

— Du-te, Frankie! Fii alături de prietena ta! Voi fi la maşină când terminați.

Frankie nu avu de ales decât să-l lase să plece şi să înainteze alături de mulțime, alături de colegii ei veterani, ținându-se de mâna lui Barb, înspre centrul unde avea loc convenția partidului republican.

Frankie simți puterea protestului lor, a tăcerii, deoarece şi ea devenise tăcută în ceea ce priveşte războiul. Ei erau bărbații şi femeile care *fuseseră* acolo, şi, prin tăcerea lor, spuneau *Destul!*

Frankie fu surprinsă de mândria pe care o simțea fiind acolo, mărşăluind, văzând pumnii ridicați, dar vocile mute, tropotul paşilor lor pe pavaj, unii, ca Barb, încălțați cu bocancii de luptă.

Se opriră în fața clădirii; scaunele cu rotile rămaseră nemişcate. Poliția stătea într-o linie dreaptă, blocând intrarea.

În cadrul protestatarilor, comandanții de pluton dădură comenzile cu mâna; veteranii se răspândiră, blocând în linişte trei benzi de circulație.

Cineva – Ron Kovic, se gândi Frankie – strigă printr-un megafon:

— Vrem să intrăm înăuntru.

Aşteptară. Tăcuți. Umăr lângă umăr.

Frankie văzu fotografi făcând fotografii şi camere de televiziune filmându-i. Deasupra capului zumzăiau elicopterele Gărzii Naționale.

Tensiunea crescu. Frankie simți prezența unui pericol; se gândea că toți simțeau acelaşi lucru. Dar cu siguranță că poliția nu avea să atace militari veterani, nu?

— Poate că ne-ați luat trupurile, dar nu ne-ați luat mințile! strigă cineva.

În cele din urmă din clădire ieşi un congresmen, în uralele spectatorilor. Frankie se ridică pe vârfuri, încercând să vadă până în prima linie. Congresmenul însoți trei veterani în scaune cu rotile în interiorul clădirii.

Protestatarii nu puteau intra fără a-şi risca viețile şi creând exact genul de situație pe care doreau să o evite.

Frankie nu ştia cât de mult timp stătuseră acolo, înghesuiți, blocând traficul, dar, în timp, marşul care începuse plin de hotărâre se termină cu mai mult de o mie de veterani revenind în parc, în uralele – şi huiduielile – mulțimii care privea de pe margini.

— Nu ne vor asculta, spuse Barb. Nici dacă țipăm, nici dacă suntem tăcuți. Vor să uite de noi.

— Nu ştiu, spuse Frankie. Uită-te la cum se retrag trupele! Poate că ceva funcționează.

Continuară să meargă.

— E mişto, spuse Barb. Henry, adică.

— Mda.

— De ce l-ai ținut secret? Eu îți spun despre toți tipii pe care i-aş săruta.

— Am un fişet întreg cu ei, de fapt.

Barb o împinse cu şoldul.

— Vorbesc serios.

— Este ceva distractiv.

— Fată, tu nu prea eşti regina distracției.

— Mă ajută el cu asta.

— Îl iubeşti?

— Nu mă mai interesează aşa ceva. Nu cred că mai pot supraviețui încă o dată.

— Nu toate iubirile sfârşesc rău.

— Aham. Asta explică de ce eşti căsătorită şi ai copii.

— Eu nu vreau o astfel de viață. Barb o cuprinse pe Frankie pe după umeri. Sunt destul de sigură că te iubeşte.

— De ce?

— Cine vine cu o femeie de cealaltă parte a țării să se asigure că participă la un protest şi apoi spune că nu este locul potrivit pentru el? După părerea mea, e o mişcare tare de tot.

— Are 38 de ani. A fost deja căsătorit.

— Ăsta-i răspunsul tău? Motivul pentru care nu te-ar iubi?

Frankie nu dorea să-i spună lui Barb adevărul, dar ştia că prietena ei avea să sape până îl afla.

— Eşti o afurisită de lupoaică, spuse ea, oftând. Cu o voce înceată, adăugă: Rye.

— Nu şi-ar dori să fii fericită?

— Ba, sigur.

Oamenii spuneau asta mereu. Dar Frankie nu făcea decât să-şi simtă şi mai tare singurătatea.

— Asta fac, spuse ea. Asta sunt eu fericită.

În ziua următoare, ziarele şi reportajele erau pline de această poveste: trei veterani din Vietnam, în scaune cu rotile, intraseră la convenția națională, tocmai când Nixon îşi ținea discursul de acceptare. Ei strigaseră: „Opriți bombardamentele!”

Fuseseră scoşi afară repede, luați de către poliție, dar imaginile ajunseseră la ştiri. Veteranii strigaseră atât de tare, încât preşedintele fusese nevoit să-şi întrerupă

discursul.

Infirmierii aleargă pe lângă mine, cărând răniți pe tărgi. Cineva țipă.

Frankie se trezi țipând şi se ridică în şezut, respirând greu. Îi luă un timp până să-şi aducă aminte că era în casa ei de pe Coronado, în pat, cu Henry dormind lângă ea. Întinse o mână tremurătoare şi-l atinse, având nevoie să ştie că era real.

— Eşti bine? mormăi el, nu chiar adormit, dar nici chiar treaz.

— Bine, spuse ea, atingându-l până când el adormi la loc.

Dându-se jos din pat, se duse în sufragerie. Pe raftul de sus al unui dulap de bucătărie, găsi un pachet de țigări şi îşi aprinse una, stând lângă chiuvetă. Imaginile din Vietnam o asaltară, cerându-i să-şi amintească.

Fusese marşul.

Toți acei veterani împreună, amintindu-şi unii altora de trecutul lor comun. Toată durerea, pierderea, dispăruții, ruşinea.

Nu ar mai fi trebuit să se gândească la toate acestea. Ar fi trebuit să le depăşească.

Uită, Frankie!

CAPITOLUL 27

Aproape patru luni mai târziu, în ziua ei liberă, Frankie opri la Clubul de tenis şi golf Coronado Island şi parcă sub galeria exterioară albă. Un valet se grăbi să-i preia maşina.

— Mulțumesc, Mike, spuse ea, aruncându-i cheile Mustangului.

Înăuntru, clubul era decorat pentru Crăciun, de la o etravă la alta, după cum spuneau adesea marinarii din club. Ghirlande artificiale atârnau deasupra şemineului, presărate ici şi colo cu lumânări albe. Un brad de Crăciun

strălucea într-un colț, împodobit cu lumini şi ornamente multicolore. În boxe se auzea melodia lui Elvis, *Blue Christmas.* Pentru acest loc, era o alegere scandaloasă.

Câțiva bărbați în costume din poliester stăteau în proximitatea şemineului, bând cocktailuri Bloody Mary.

Mama era deja aşezată în sala de mese, care mirosea a pin şi vanilie. În spatele ei, canalul de navigație se unduia printre câmpiile întinse, verzi ca smaraldul.

Mama stătea cu spatele drept, la masa acoperită cu o față de masă albă. Purta o rochie din jerseu cu decolteu, părul îi era acoperit de o beretă tricotată, iar la urechi avea cercei lungi, aurii.

Frankie se aşează pe scaunul din fața ei.

— Îmi pare rău că am întârziat.

Mama îi făcu semn unui ospătar şi comandă două pahare de şampanie.

— Sărbătorim ceva? o întrebă Frankie.

— Întotdeauna, spuse mama, aprinzându-şi o țigară. Merg şi vorbesc, nu-i aşa?

Frankie luă o gură de şampanie şi simți un spasm în stomac, care anunța un val de greață.

Abia apucându-se să se scuze, alergă la baie şi vomă. De două ori.

Se duse la chiuvetă şi bău apă. Îi fusese rău şi cu o dimineață în urmă.

Nu.

Nu.

Îşi apăsă o mână pe abdomen. Era oare umflat? îl simțea mai sensibil?

Un bebeluş?

Dar... lua anticoncepționale. Se putea să fi dat greş? Le luase cu religiozitate, în fiecare dimineață? Poate că uitase o dată sau de două ori...

Se duse înapoi la masă, dar nu se aşează. Mama îşi ridică

privirea.

— Eşti palidă, Frances.

— Tocmai am vomat. De două ori.

Mama se încruntă.

— Eşti mahmură? Ai febră?

Frankie clătină din cap.

Privirea mamei rămase ațintită asupra ei.

— Ai... relații intime cu un bărbat, Frankie?

Frankie aprobă încet, simțindu-şi obrajii arzând.

— Ne întâlnim de câteva luni.

— Şi nu le-ai spus părinților tăi. Înțeleg. Şi ultima ta vizită de la... musafiri?

— Nu sunt sigură. De când am început să iau anticoncepționale, abia dacă am avut... ceva.

— Trebuie să mergi la un doctor.

Frankie dădu amorțită din cap.

— Aşază-te! După prânz, mergem la Arnold. Ne va găsi loc.

O oră şi jumătate mai târziu, după un prânz incomod, plin de lucruri rămase nespuse, plecară de la club şi conduseră la cabinetul doctorului, pe Orange Avenue. La recepție, mama spuse:

— Bună, Lola. Am nevoie de un test de sarcină.

Femeia mai în vârstă ridică privirea.

— Sunteți...

Mama dădu iritată din mână.

— Nu pentru mine, Lola. Pentru fiica mea.

Lola îşi scoase un pix din părul tapat şi spuse:

— Doctorul îşi va face timp. Mă bucur să vă văd mişcându-vă atât de bine.

Frankie îşi împreună mâinile şi se aşează în sala de aşteptare.

Câteva momente mai târziu, o asistentă ieşi, o luă pe Frankie şi o conduse în sala de examinare.

— Puneți-vă halatul acesta! Se leagă în față. Doctorul va veni curând.

Frankie se dezbrăcă şi îşi luă halatul, apoi se urcă pe masa de examinare.

Însărcinată.

Cuvântul i se învârtea neîncetat în minte.

Se auzi o bătaie uşoară în uşă, apoi aceasta se deschise.

Închizând uşa în spatele lui, doctorul îşi ridică mai sus pe nas ochelarii cu rame groase.

— Bună, Frankie. A trecut ceva timp.

— Bună, doctore Massie, spuse ea.

Ultima dată când îl văzuse pe doctor, avea 17 ani şi pleca la facultate, iar el îi ținuse discursul despre sex, unul mult mai franc decât cel primit de la mama ei, dar care începuse cu aceeaşi „doar în noaptea nunții”, iar ea se simțise atât de agitată şi de inconfortabil, auzind despre penisuri şi vaginuri de la un bărbat în vârstă, că abia îl ascultase.

— Nu ştiam că te-ai căsătorit, spuse el.

Frankie înghiți greu, dar nu spuse nimic.

Dacă doctorul Massie îi observă tăcerea, nu făcu nicio remarcă asupra ei.

— Urcă pe masă!

Frankie se întinse pe masa de examinare şi-şi fixă picioarele în suporturile din metal. Doctorul se plasă între picioarele ei. Frankie se holbă la peretele de un alb strălucitor, închizându-şi apoi ochii strâns când el îi depărtă şi mai tare picioarele, apropiindu-se şi punându-şi o pereche de mănuşi.

— Va fi un pic rece, spuse el, scuzându-se, în timp ce introducea speculumul.

Făcu apoi un examen cu mâna. După aceea, se ridică, îi acoperi picioarele cu halatul, şi veni în lateralul ei. Deschizându-i cu grijă halatul, îi palpă abdomenul şi sânii.

O acoperi din nou şi făcu un pas în spate.

— Când ai avut ultimul ciclu, Frankie?

— Nu sunt foarte sigură.

— Iei anticoncepționale?

— Da.

— Nu sunt sută la sută eficiente. Mai ales dacă nu le iei cu conştiinciozitate. Făcu un pas în spate. Voi mai face câteva analize, să fiu sigur, dar examenul fizic îmi spune că eşti, într-adevăr, însărcinată. Aş spune că ai aproximativ două luni.

Două luni.

— Oh, Dumnezeule... nu sunt pregătită... nu sunt căsătorită...

El veni lângă ea şi îi spuse cu blândețe:

— Serviciul catolic de adopții face o treabă bună, plasând copiii în familii respectabile, Frankie. Ştie mama ta despre asta.

Frankie îşi aminti despre câteva fete din liceu, care dispăruseră din clasă şi reveniseră câteva luni mai târziu, mai slabe şi mai tăcute. Toată lumea ştia că se duseseră într-un centru pentru mamele necăsătorite, dar aceste cuvinte nu erau nici măcar şoptite, atât de ruşinos era considerat totul. Şi fuseseră zvonuri – o dată – despre o fată de la St. Bernadette care murise în urma unui avort ilegal.

Frankie nu-şi putea imagina niciuna din aceste căi; nu pentru că erau alegeri greşite, ci pentru că de fapt ştia că îşi doreşte să fie mamă, dar nu singură; voia totul: un soț, un copil, o familie făcută din iubire.

Dădu din cap, se ridică, şi-şi atinse abdomenul. Un *bebeluş*.

Nu era pregătită să fie mamă, şi totuşi, când îşi închise ochii pentru o secundă, îşi imaginä o versiune cu totul diferită a vieții ei, una în care iubea necondiționat şi era iubită, în care prezentul ei nu era umbrit constant de către trecut, de ruşine, anxietate şi pericol. O versiune în care ea

era *mama.*

Se îmbrăcă şi ieşi din sala de examinare.

Mama era în sala de aşteptare, stând cu spatele drept în ceea ce era noul ei normal, ca şi cum s-ar fi temut că postura proastă i-ar fi putut provoca un nou atac cerebral. Îşi ridică privirea, întâlnind-o pe a lui Frankie.

Frankie simți că îi dau lacrimile.

Mama se apropie de Frankie şi o prinse de braț, conducând-o afară din clinică şi prin parcare, apoi în Cadillac, unde mama îşi aprinse imediat o țigară.

— Nu ar trebui să fumezi, mamă, rosti Frankie pe un ton egal. Ai avut un atac cerebral.

— Cine este băiatul cu care te vezi?

Frankie aproape izbucni în râs.

— Este un bărbat, mamă. Henry Acevedo.

— Doctorul care vrea să construiască clinica aceea pentru dependenții de droguri?

— Mda, mamă.

— Dar de când?

— De la petrecerea voastră de 4 Iulie.

Mama zâmbi puțin.

— Un doctor. În regulă, tu şi Henry vă veți căsători. O ceremonie restrânsă. Bebeluşul se va naşte prematur. Se întâmplă mereu.

— Nu trebuie să mă căsătoresc, mamă. Suntem în 1972, nu în ’42.

— Eşti gata să creşti un copil singură, Frankie? Sau să-l dai spre adopție? Şi ce va spune Henry despre asta? Mi se pare că e un om bun.

Frankie simți lacrimile curgându-i pe obraji. Ce bine ar fi fost ca viața ei să fie diferită. Una în care să fi fost bebeluşul lui Rye, să fi fost căsătoriți şi pregătiți să aibă copii.

Ce va spune Henry?

Bărbatul nepotrivit. Momentul nepotrivit.

— Nu ştiu.

În cele patru zile de când doctorul Massie sunase şi confirmase sarcina, anxietatea lui Frankie crescuse zilnic. Telefonul din bucătăria ei suna des; Frankie nu răspundea. Ştia că era probabil mama ei, îngrijorată pentru ea, dar nu ştia ce i-ar putea spune.

Henry ştia şi el că ceva nu era în regulă; o întreba mereu de ce era atât de tăcută.

Nu ştia ce să-i spună lui, sau ei, sau oricui, de fapt. Aşa că mergea înainte, se trezea, se ducea la serviciu, şi încerca să nu se gândească la viitorul dintr-odată înfricoşător. Acum era în sala de operații doi, gata să asiste la ultima operație de pe schimbul ei. Muzica de Crăciun răsuna din boxe.

— La mulți ani, Frankie, spuse anestezistul.

Părul lui lung abia încăpea sub boneta albastră; dincolo de pacient, de cealaltă parte a mesei, stătea chirurgul, care se uita la abdomenul drapat în cearşafuri albastre. Deasupra lor străluceau lumini puternice.

— Mulțumesc, Dell.

Frankie alese un bisturiu de pe căruciorul pentru instrumente şi-l înmână chirurgului înainte să-i fie cerut. Doctorul făcu prima incizie.

Frankie tamponă sângele care începea să curgă.

— Începem, spuse doctorul Mark Lundberg. Intrăm. Tumoare. Pensă.

În următoarele două ore, doctorul Lundberg exciză tumoarea care creştea în stomacul pacientului. După ce operația se termină şi incizia fu cusută, doctorul îşi scoase masca albastră şi se încruntă.

— S-a întâmplat ceva? îl întrebă Frankie, coborându-şi masca.

— Cât are, Frankie, vreo 30 de ani? Cum naiba a făcut cancer gastric? Clătină din cap. Trimite proba la Patologie!

Frankie îşi dădu jos mănuşile şi le aruncă la gunoi.

Urmând pacientul la secția de Recuperare, trecu în revistă instrucțiunile pentru îngrijirea lui cu asistentele de acolo.

După aceea, îi studie fișa.

Scott Peabody. Învățător. Lăsat la vatră cu onoruri. 1966. Vietnam. Căsătorit. Doi copii.

Notă câte ceva în fișa lui, apoi o puse din nou la locul ei, la capătul patului. Îndreptându-se spre dulapul ei din vestiar și trecând pe lângă decorațiunile de Crăciun de pe pereți, își dădu seama pentru prima dată cât de tare o dureau picioarele și simți prezența unei dureri la baza spatelui. Avea numai puțin peste două luni de sarcină și deja începea să o simtă? După ce-și schimbă uniforma în vestiar, își luă poșeta și ieși din spital.

Conduse acasă cu geamurile coborâte, trecând peste noul Coronado Bridge, în timp ce Jim Croce îi cânta despre timp într-o sticlă.

Virând pe strada ei, văzu fumul ieșind pe hornul casei ei, și-și aminti că Henry era acolo, pentru a sărbători ziua ei de naștere.

27 de ani.

Nu mai era chiar atât de tânără. Cele mai multe dintre prietenele ei din liceu și facultate erau deja căsătorite, aveau copii. Ethel îi trimitea atât de multe fotografii cu fetița ei, că Frankie începuse să le pună deja într-un album.

Parcă pe stradă și rămase un timp dedesubtul unui stâlp de iluminat, uitându-se la forma întunecată a plajei de peste drum.

Era timpul să îi spună lui Henry despre copil. Nu mai putea face față singură. Secretul o distrugea. Și îi provoca singurătate.

Avea să intre în casă, să deschidă ușa și să îi spună. Se gândi cum să o facă, răsucind cuvintele de zeci de ori în minte, rearanjându-le, încercând să accentueze, să ascundă sau să întărească ceea ce trebuia să spună, dar în cele din

urmă, era ceva simplu şi avea doar nevoie de curaj.

Deschise uşa căsuţei.

Înăuntru mirosea a carne rumenită şi cartofi la cuptor. Fără îndoială, era reţeta specială a lui Henry de pulpe la cuptor, cu cartofi şi ceapă.

El era în faţa aragazului, purtând şorţul lui preferat, pe care scria: „IUBIREA ÎNSEAMNĂ SĂ-ŢI CERI MEREU SCUZE", pus deasupra unei perechi de blugi şi a unui tricou cu mânecă lungă, cu California Angels.

— Am ajuns, spuse ea.

El se întoarse.

— La mulţi ani, iubito! spuse el, dezlegându-şi şorţul şi punându-l pe spătarul unui scaun.

O trase în braţe şi o sărută. Când se trase înapoi, văzu că ea plângea.

— Ce s-a întâmplat, Frankie?

— Sunt însărcinată, spuse ea.

El îi căută privirea. Frankie nu avea habar ce-şi dorea să spună el. Nimic nu putea face acest moment aşa cum îl dorea ea. Era bărbatul nepotrivit, şi momentul era nepotrivit.

— Căsătoreşte-te cu mine, zise el în cele din urmă. Mă mut aici. Renunţ la chiria din La folia. Vei dori să fii aproape de părinţii tăi.

Arăta atât de serios, privind-o ca şi cum ea ar fi fost centrul universului. Exact aşa cum ar fi trebuit un bărbat îndrăgostit să privească femeia pe care o adora.

— Henry...

— De ce nu? Ştii că mi-am dorit mereu să fiu tată. Şi asta – iubirea – e un lucru la care mă pricep, şi tu ai nevoie de ea, Frankie, poate mai mult decât orice altă persoană întâlnită vreodată.

— Dar eu nu... — „te iubesc" – ... cred că sunt pregătită, spuse ea.

— Acesta este unul din acele momente din viață în care nu contează dacă eşti pregătită sau nu. Aud asta mereu de la oameni: a fi părinte înseamnă a te arunca în adâncuri. Întotdeauna.

Părea atât de sigur pe ceea ce spunea, atât de dornic să îşi asume acest lucru împreună, încât ceva în inima ei se mişcă, dându-i speranță. Oamenii se căsătoreau din tot felul de motive, în tot felul de situații. Nimeni nu ştia ce rezervă viitorul.

Era un bărbat bun. Cinstit. Onest. Tipul de bărbat care avea să rămână alături de soția sa. Iar ea avea nevoie de putere pentru a face acest lucru. Nu mai era atât de puternică ea singură.

— Am putea fi o familie, zise ea.

Ea îşi puse o mână pe abdomenul plat, gândindu-se la „bebeluşul nostru". Se imaginase pe sine în rolul de mamă, dar, cumva, experiența ei din Vietnam – bebeluşul care îi murise în brațe – deraiase aceste planuri, plantase frică acolo unde ar fi trebuit să existe numai bucurie.

Era surprinsă să descopere că visul de a fi mamă era încă acolo, nesigur, ascuns, temător, dar acolo, împletit cu speranța pe care credea că o pierduse.

Nu venise aşa cum se aşteptase sau cu bărbatul cu care se aşteptase, dar, oricum, era un miracol.

O nouă viață.

— Bine, spuse ea.

El o trase lângă el şi o sărută atât de adânc, cu atât de multă dragoste şi pasiune, încât ea se trezi crezând în el. În ei.

— Trebuie să le spunem părinților mei...

— Niciun moment mai bun decât prezentul, spuse el.

Închise cuptorul şi acoperi tigaia de pe aragaz. Frankie nu voia să-i spună tatălui său aceste veşti, să-i spună că „dăduse de necaz" şi se căsătorea, dar ce altceva putea face?

Sarcina nu era genul de lucru care putea fi ascuns mult timp, iar ceasul deja ticăia.

— Îți păzesc eu spatele, zise el, luând-o de mână. Ai încredere în mine.

Ea dădu din cap.

Deşi după standardele din sudul Californiei era rece, Frankie şi Henry merseră pe jos, ținându-se de mână, fără să-şi mai ia pulovere sau haine.

Maşinile treceau pe lângă ei, cu farurile aprinse. Plaja era un petic mare şi întunecat în dreapta lor, cu luna desenându-se pe cerul negru. Casele plasate de-a lungul Ocean Boulevard erau decorate pentru Crăciun, cu moşi, reni şi lumini sclipitoare înfăşurate în jurul palmierilor. La casa părinților ei, trecură prin curtea din spate, decorată agresiv pentru sărbători, şi intrară în casă, care era plină de şi mai multe decorațiuni. Un brad uriaş domina sufrageria.

Tata stătea lângă mama, la bar, ținând în mână un shaker argintiu pentru martini.

— Frances, spuse mama. La mulți ani, dragă! Nu te aşteptam în seara asta.

Frankie nu putea da drumul mâinii lui Henry; era pentru ea un colac de salvare.

— Tată, mamă, cred că-l cunoaşteți pe Henry Acevedo. Ne... întâlnim.

— Henry, zise tata, apropiindu-se cu paşi mari, zâmbind larg cu zâmbetul caracteristic lui, cel care îi făcea pe toți să se simtă bineveniți şi importanți. Mă bucur să te văd din nou.

— Doctore Acevedo, spuse mama, aproape strălucind de bucurie.

Henry întrebă:

— Putem vorbi o clipă, Connor? în privat.

Tata se încruntă scurt, apoi dădu din cap.

— Desigur, desigur.

În timp ce cei doi bărbați se îndepărtară pe hol, mama se apropie de Frankie.

— Este ce sper eu să fie?

— Mamă, nu am reuşit niciodată să-ți ghicesc gândurile, spuse Frankie.

Nu se gândise că Henry avea să-i ceară mâna formal tatălui ei. I se părea ceva atât de demodat, ca în *Ozzie şi Harriet,* în această lume de genul *Bob & Carol & Ted & Alice.*

Câteva momente mai târziu, Henry şi tata se întoarseră în sufragerie.

— Bette, vom avea un ginere! Bun-venit în familie, Henry!

Mama o îmbrățişă cu putere pe Frankie. Când se retrase, avea lacrimi în ochi.

— O nuntă. Un nepot. Oh, Frances, întreaga lume ți se va schimba când îți vei ține copilul în brațe.

Henry se apropie şi-şi puse un braț pe după umerii lui Frankie, ținând-o atât de aproape, încât ea se întrebă dacă se temea că avea să plece.

— Bun-venit în familie, Henry, spuse mama. Apoi se uită la tata. Avem nevoie de şampanie!

Când mama se îndepărtă şchiopătând, Frankie se întoarse spre Henry, îl cuprinse cu brațele pe după gât şi se uită la el.

— Eşti sigur că avem nevoie de o nuntă adevărată? Nu ne ajunge o vizită rapidă la judecătorul de pace?

— Nici vorbă. Copilul acesta este un miracol, Frankie. Dragostea care apare în lumea asta cu susul în jos merită sărbătorită aşa cum se cuvine. Când a murit Susannah, am crezut că totul s-a terminat pentru mine.

Ea îi simți dragostea pentru ea, pentru copilul lor, simți cum visul lor îşi întinde aripile şi zboară. Acest lucru o umplu de speranță.

— Vreau să te văd venind înspre altar, înspre mine, şi vreau să te aud spunând că mă iubeşti în fața familiei şi a

prietenilor tăi. Vreau o fetiță care arată exact ca tine.

— Sau un băiat care să arate ca Finley, spuse ea, îndrăznind să viseze. Cred că asta înseamnă că în viitorul nostru se prefigurează o lună de miere.

— Iubito, spuse el, viața noastră va fi o lună de miere continuă.

CAPITOLUL 28

20 decembrie 1972

Dragă Barb,

Mulțumesc pentru felicitarea de ziua mea! Îi scriu o scrisoare identică lui Ethel. Ar trebui să sun? Mda. Sigur.

Bineînțeles.

Dar nu pot. Poate că devin încet o laşă pe măsură ce înaintez în vârstă, nu sunt sigură.

Oricum, voi trece la subiect. Sunt însărcinată.

Cine s-ar fi gândit la aşa ceva? Deşi îmi amintesc că ai pomenit de anticoncepționale acum o mie de ani, când mi-am pierdut virginitatea.

Eu şi Henry ne căsătorim. Ştiu, sunt multe de procesat, şi repede, şi sunt o femeie modernă, pot creşte un copil singură, dar, ei bine, Henry are ceva special. Cred că voi învăța să-l iubesc. Mai important, deşi pare imposibil, cred că deja sunt îndrăgostită de bebeluşul din pântecul meu. Cum se poate asta? Uneori sunt amețită şi jenată de cât de mult vreau asta (sau pe ea, cred).

Nunta nu va fi mare lucru, probabil ceva mic, în curtea noastră sau pe plajă.

Vii? Vrei să fii domnişoara mea de onoare? Ethel va fi doamna de onoare. Îi va plăcea cât de bătrână o face acest titlu.

Te iubesc,
F.

Henry puse inelul cu diamante al bunicii lui pe degetul lui Frankie în dimineața de Crăciun, spunând:

— Pentru totdeauna, Frankie, şi mai mult de atât.

Se hotărâră asupra datei de 17 februarie, o sâmbătă, şi trimiseră un număr restrâns de invitații, scrise de mână.

Henry o învăță pe Frankie cum să transforme un vis în ceva tangibil: camera copilului. Începură cu mobilierul – cumpărară un pătuț şi o masă de înfăşat – şi apoi merseră la magazin împreună într-o sâmbătă dimineață şi aleseră o nuanță veselă de galben pentru pereți. Petrecură următoarele două weekenduri şi câteva seri în timpul săptămânii pregătind micuța cameră de la capătul holului.

O cameră galbenă, cu ferestre mari şi draperii noi, cadrilate.

Henry era aşezat acum pe podea, cu piesele pătuțului împrăştiate peste tot în jur, numărând şuruburi şi înjurând în barbă.

— De ce naiba îți dau mai multe şuruburi decât sunt găuri?

Zâmbind, Frankie îl lăsă alături de instrucțiunile incomprehensibile şi se îndreptă spre bucătărie. Îi luă o mulțime de timp să se spele de vopseaua galbenă de pe mâini şi obraz. O avea chiar şi în păr, şi purtase batic. În cele din urmă începu cina, şi pentru desert făcu o plăcintă cu mere.

— Ceva miroase bine, spuse Henry o oră mai târziu, când intră în bucătărie.

— Eu sunt aceea, spuse Frankie.

El o luă în brațe şi o trase aproape.

— Îmi plac femeile care miros a mere şi scorțişoară. Ai făcut plăcintă?

— De la zero, aş putea adăuga. Este rețeta de familie a lui Ethel.

Frankie zâmbi. Sarcina o calma. Pentru prima dată în ani

întregi, dormea bine. Dispoziția ei nu mai era atât de schimbătoare; în sfârşit, se gândea, redevenea ea însăşi.

— Presupun că te vei apuca de tricotat botoşei. Sau vei prepara singură mâncarea pentru bebeluş.

Ea zâmbi.

— Sugerezi cumva că am luat-o razna cu pregătirea cuibului?

— Niciodată.

O sărută, apoi o conduse în josul holului, spre camera copilului. În camera galbenă, luminoasă, cu tavanul alb strălucitor, noul pătuț stătea lângă perete.

Frankie se duse la pătuț, atinse caruselul cu rachete şi stele atârnat deasupra lui, amintindu-şi de disputa avută în privința acestuia: să fie cu rachete sau cu prințese şi castele? „Vreau ca fiica noastră să ştie că poate merge pe Lună dacă vrea”, fusese argumentul hotărâtor cu care câştigase Henry.

Un balansoar nou stătea într-un colț, lângă un corp de bibliotecă gol, pe care ea avea să-l umple curând cu poveştile preferate din copilărie. Se aşează pe balansoar şi-şi luă avânt cu picioarele. Scaunul scoase un scârțâit, frecându-se de podea. Se lovi de bibliotecă, şi în poală îi căzu o caracatiță albastră de pluş. Absentă, Frankie îi mângâie blana moale.

Henry se apropie, se uită în jos la ea, cu hainele pătate de vopsea şi cu părul cărunt în dezordine.

— Te iubesc, spuse ea şi în acel moment, când el o ridică pentru a o săruta, o credea cu adevărat. Sau cel puțin credea că putea fi adevărat.

Îşi dorea să fie adevărat.

În prima săptămână a noului an, 1973, începură tradiția cinelor săptămânale cu părinții lui Frankie. Tata şi Henry păreau să nu rămână niciodată fără subiecte de discuții, deşi părerile lor politice difereau. Clinica pe care Henry şi

colegii săi munciseră din greu să o construiască era doar la câteva luni de deschidere, iar el putea să se laude cu planurile lor de a ajuta alcoolicii şi dependenţii să se vindece. Mama se oferise să găzduiască o altă acţiune caritabilă pentru a strânge fonduri, alături de celelalte soţii din Liga juniorilor. Deja se pregătea să-şi cumpere rochia pentru deschidere.

Tata părea încântat că fiica lui păşise în sfârşit pe calea social acceptabilă pentru o femeie: căsătorie şi maternitate. Mama vorbea plină de entuziasm despre nuntă, insistând pentru o mică recepţie la club după ceremonia din curte, o cerere pe care Frankie o declinase cu politeţe.

Acum erau cu toţii aşezaţi în sufragerie, adunaţi în fotolii confortabile în apropierea şemineului în care ardea focul. Televizorul din colţ era pornit. Cronkite făcea un reportaj despre scandalul Watergate. Din bucătărie venea aroma fripturii la tavă.

În mijlocul emisiunii, Frankie se ridică din fotoliul ei şi se duse la baie. Era deja pe drumul înapoi, în hol, îndreptându-se spre sufragerie, când Henry apăru pe hol, părând îngrijorat.

— Eşti bine? Pari palidă.

— Sunt irlandeză, spuse ea. Şi acum am o vezică de mărimea unui bob de mazăre, pe care sunt destul de sigură că stă fiica noastră.

El îi puse o mână pe abdomen, se aplecă şi spuse:

— Hei, bebeluş. Tati e aici.

Sarcina lui Frankie era abia vizibilă. Abdomenul ei era foarte puţin umflat, şi ea îl atingea des, mângâindu-l, imaginându-şi bebeluşul (încă se gândea la el ca la o fetiţă) ca pe un peşte mic, înotând şi făcând salturi fără niciun efort.

Începuse recent să-şi atingă frecvent abdomenul, spunând „Hei, bebe, fă o tumbă pentru mama, lasă-mă să te

simt”, dar ştia că era prea devreme.

— Şi mama are nevoie de puţină atenţie, spuse Frankie, luându-l pe Henry de mână şi conducându-l în josul holului.

Deschise uşa de la biroul tatălui ei şi-l trase înăuntru.

Henry o sărută, apoi se retrase, spunând:

— Bine, ne-am ascuns aici suficient de mult. Mama ta va trimite trupele speciale de intervenţie după noi.

Frankie îşi dădu seama de greşeala ei; în ultimele câteva săptămâni – din noaptea logodnei lor – avusese grijă să nu-i arate lui Henry această cameră, să treacă de fiecare dată pe lângă uşa închisă. Acum văzuse peretele eroilor.

Ea încercă să-l tragă de acolo.

— Uau!

El îi dădu drumul la mână şi se apropie de perete, uitându-se la fotografiile şi amintirile expuse acolo. Frankie veni lângă el, ţinându-şi un braţ pe după talia lui îngustă. Nu mai fusese în această cameră de ani întregi. Ultimul lucru pe care dorea să-l vadă era steagul american primit de Finley, împăturit într-un triunghi impecabil, protejat în cadrul unei rame din lemn, acoperite cu sticlă.

— Unde-i fotografia ta? o întrebă Henry, iar ea îl iubi pentru că observase absenţa acesteia şi pentru că nu-i fusese teamă să facă o remarcă în acest sens.

Înainte să poată răspunde, uşa din spatele lor se deschise.

Tata intră în cameră, mişcându-se aşa cum o făcuse întotdeauna, cu autoritate.

— Suntem atât de mândri de felul în care şi-a făcut familia noastră datoria, spuse el.

— Bărbaţii din familie, remarcă Frankie.

Mama sosi o secundă mai târziu, cu un martini în mână.

— Sper că nu le-ai spus fără mine, zise ea.

— Sigur că nu, răspunse tata. Deschise sertarul biroului

şi scoase de acolo un plic gros, sigilat. Acestea sunt actele pentru căsuța de pe Ocean Bulevard. Este cadoul nostru de nuntă pentru voi.

— Este foarte generos, spuse Henry, cu o încruntătură.

— Ar trebui să toastăm, zise mama. Henry, te rog vino şi ajută-mă să alegem o sticlă de şampanie!

Mama îşi petrecu brațul pe sub al lui Henry şi-l duse de acolo.

Frankie rămase aşadar singură cu tatăl ei şi cu peretele eroilor. Stătură acolo un moment îndelungat, uitându-se la fotografii şi la celelalte obiecte.

— De ce nu ai acolo şi o fotografie a mea, tată?

— Vom pune fotografia de la nuntă. Asta facem pentru femeile din familie. Sunteți eroine pentru cum rezistați cu noi, bărbații.

De câte ori mai făcuse această glumă?

— Au fost asistente care au murit în Vietnam, tată.

— Conversația asta mă face să mă simt inconfortabil.

Logodnicul tău e aici. Eşti însărcinată. Mândria ta ar trebui să fie dată de faptul că ai grijă de soțul şi de copilul tău. Femei care merg la război... spuse el, clătinând din cap.

— Dacă aş fi un fiu şi m-aş întoarce de la război într-o bucată, mi-ai pune fotografia pe perete, tată?

— Mă superi cu prostiile astea, Frankie. Eşti fiica mea. Nu aveai ce să cauți la război, şi ți-am spus asta atunci. Acum aflăm că nici măcar nu ar fi trebuit să luptăm în afurisitul ăsta de război şi că *pierdem.* America. Pierde un război. Cine vrea un astfel de memento? Las-o baltă, Frankie! Uită şi mergi mai departe!

Avea dreptate. Trebuia să uite.

Era logodită, pe cale să se căsătorească. Însărcinată. De ce i-ar fi păsat dacă nimănui – inclusiv propriei familii – nu-i păsa de serviciul pe care îl făcuse țării ei?

De ce i-ar fi păsat dacă nimeni nu-şi amintea de femei?

Dar ea îşi amintea.

De ce nu era suficient?

Uşa biroului se deschise dintr-odată. În prag era Henry, ţinând în mână o sticlă de şampanie.

— S-a terminat, spuse el.

— Ce s-a terminat? îl întrebă Frankie.

— Războiul, răspunse Henry. Nixon a semnat acordul de pace.

La două săptămâni după ce preşedintele Nixon semnase acordul de pace, toate televiziunile au anunţat în cadrul emisiunilor de ştiri că primul val de prizonieri de război avea să revină acasă din Vietnam. I se spusese operaţiunea Reîntoarcerea, şi, peste noapte, eforturile Ligii familiilor se schimbară de la pledoarie la pregătirea întoarcerii prizonierilor, dintre care unii lipsiseră aproape un deceniu. La sediile Ligii familiilor din San Diego şi D.C. Începură să sosească vederi şi scrisori din toată ţara, de la oameni care purtaseră brăţările prizonierilor de război; scrisori de bun-venit, care le mulţumeau soldaţilor. Străinii, plini de recunoştinţă, trimiteau cadouri şi donaţii. Un public care abia aştepta să treacă de război şi care îmbrăţişa cu entuziasm întoarcerea prizonierilor din închisoarea Hoa Lo, un loc care abia acum devenea cunoscut drept iadul pe pământ, aşa-numitul „Hilton din Hanoi”.

Soţiile îşi pregătiră propria operaţiune Reîntoarcerea, pregătindu-şi casele, ducându-se la saloanele de înfrumuseţare, adunând familia, pictând bannere cu urări de bun-venit. Copiii fuseseră aliniaţi şi curăţaţi exemplar; multora dintre ei li se spuseseră poveşti despre taţi pe care nu-i cunoscuseră niciodată.

În această după-amiază de februarie, biroul din San Diego al Ligii familiilor era decorat pentru petrecere, cu bannere atârnate pe pereţi, pe care se regăseau sloganuri precum NICIODATĂ UITAŢI sau AM REUŞIT. Încăperea era plină de

o energie vibrantă.

Frankie simțea mândria şi teama femeilor. Le auzise pe câteva dintre ele vorbind despre pregătirea pe care le-o făcuse Marina soțiilor prizonierilor de război, cărora li se spusese să nu se aştepte la prea multe din partea soților lor. Le fusese oferit un fluturaş:

Nu ştim în ce stare fizică sau emoțională vor sosi. Din câte ştim, există rapoarte despre torturi. Din aceste motive, sugerăm să planificați reuniunile cu grijă şi să vă expuneți soții unor situații liniştite, cu excepția cazurilor în care vă spun că sunt pregătiți pentru mai mult. Fără petreceri mari, fără interviuri pentru reviste sau televiziune, fără zgomote puternice sau aşteptări ridicate. Unii dintre aceşti bărbați, după cum bine ştim, au trăit în captivitate, în condiții grele, până la opt ani. Aceşti ani au fost cu siguranță foarte grei pentru trupurile şi mințile lor. Nu vă aşteptați să fie ei înşişi imediat. Ne aşteptăm să fie impotenți din punct de vedere sexual şi predispuşi spre ostilitate față de cei pe care îi iubesc.

Tortură. Captivitate. Predispuşi spre ostilitate.

Cum puteau reveni bărbații acasă după ani de asemenea tratament, altfel decât plini de ostilitate? Frankie ascultă soțiile care îşi exprimau nervozitatea – *m-am îngrăşat, mi-am pierdut strălucirea, nu mai sunt atât de tânără* – şi se întrebau cu glas tare dacă bărbații cu care se căsătoriseră aveau să le mai iubească. Ascultă planurile lor de a asista la reîntoarcerea primului grup care sosea în San Diego – de ziua Sfântului Valentin – şi simți un puternic sentiment de mândrie.

Dar, oricât de mândră era de serviciul făcut Ligii, acum se terminase. Locul ei nu mai era în această cameră plină de soții. Îşi puse jos farfuria goală de prăjitură şi se îndreptă spre uşă.

— Frankie!

Se opri şi o văzu pe Joan venind spre ea. Cele două femei nu se văzuseră de luni întregi, dar bucuria din ochii femeii nu putea fi confundată.

— Am vrut doar să-ți mulțumesc, spuse Joan, atingându-i brațul. Ajutorul tău a fost neprețuit.

Frankie zâmbi.

— Mulțumesc, Joanie. Mă bucur că soțul tău se întoarce acasă.

Era un rămas-bun perfect.

Un capitol al vieții ei – Vietnamul – se închidea, şi un altul se pregătea să înceapă. Căsătoria şi viața de mamă.

În ziua în care primul grup de prizonieri de război urma să aterizeze la Manila, Frankie îşi turnă un ceai cu gheață şi se aşeză pe canapea, uitându-se la televizor. Walter Cronkite spunea: „Au existat poveşti despre torturi. Bărbații de la Hiltonul din Hanoi, cei mai mulți dintre ei piloți, au pus la cale un sistem ingenios de comunicare între ei. Astăzi, 108 dintre ei vor ateriza la Manila, prima oprire în drumul spre casă...”

— Hei, iubito, spuse Henry, aşezându-se lângă ea.

— Începe.

Frankie se simțea aproape la fel de neliniştită acum ca şi soțiile. Se întâmpla cu adevărat, războiul se terminase.

Imagini colorate granulate umplură ecranul, apoi se schimbară cu imagini ale lui Sybil Stockdale, soție de ofițer al Marinei, care vorbea în fața Senatului, a mulțimii, a lui Henry Kissinger. Walter Cronkite nara totul: „Liga familiilor a lucrat neîncetat pentru a aduce aceşti eroi americani înapoi acasă. În câteva momente, avionul plin de prizonieri de război va ateriza la baza aeriană Clark. În două zile, vor păşi pe pământ american pentru prima dată în ani întregi”. Şi apoi: „E aici. Avionul a aterizat la baza aeriană Clark din Filipine, doamnelor şi domnilor”.

Frankie se aplecă în față.

Pe ecran, avionul rula pe pistă. Luminile scăldau întreaga scenă. Avionul se opri, încet. Imagini cu mulțimea înnebunită, aclamând: bărbați şi femei, înghesuindu-se lângă baricada instalată pentru a-i ține la distanță. Camera se opri asupra unei pancarte pe care scria: „REÎNTOARCEREA ACASĂ, 1973. TE IUBIM, JOHN!”

Uşa avionului se deschise.

„Toți aceşti bărbați care zburau spre libertate, în afară de unul, au fost doborâți în timpul unora dintre cele mai groaznice bătălii ale războiului. Iată-l pe comandantul naval Benjamin E. Strahan, doborât în septembrie 1967... şi maiorul de aviație Jorge Alvarez, doborât în octombrie 1968...”

Bărbații ieşeau pe rând din avion, salutau şi coborau rampa. Erau slabi, dar părul le era tuns conform regulamentului şi stăteau cu spatele drept. Câțiva şchiopătau.

Un alt bărbat ieşi din avion, salutând mulțimea adunată pe pistă.

„Locotenent comandantul naval Joseph Ryerson Walsh, doborât în martie 1969, presupus mort până în urmă cu un an...”

Frankie se îndreptă.

Rye coborî rampa, ținându-se cu putere de balustradă. Felul în care mergea era inegal, probabil şchiopăta, iar unul din brațe îi rămăsese întins pe lângă corp.

La capătul rampei, salută din nou.

Camera se apropie de fața zâmbitoare şi trasă a lui Rye.

Frankie se ridică, holbându-se la televizor, la Rye. Inima îi bătea atât de tare, că nu mai auzea nimic altceva.

— Iubito? Spuse Henry. Frankie? Ce s-a întâmplat?

— Nu mă simt bine. Greața. O scuză care funcționa mereu în cazul femeilor însărcinate. Mă duc să fac o baie.

Henry se ridică şi el.

— Dau eu drumul la apă...

— Nu.

Strigase? Plângea? îşi şterse ochii şi simți lacrimi. Se uită la el.

— Nu, spuse ea cu mai multă blândețe, cât de multă putea, oricum, când de fapt nu voia decât să plece de acolo. Stai aici! Uită-te la ştiri! Mă duc... să mă calmez şi să mă relaxez cu o baie caldă.

Îl sărută grăbită pe obraz – aproape lovindu-l cu capul, pentru că-şi pierduse echilibrul – şi se îndreptă spre bucătărie.

Este în viață.

Aceste cuvinte îi dădură lumea peste cap, dereglând echilibrul precar pe care îl găsise în ultimul an.

Telefonul de pe blatul din bucătărie sună.

— Răspund eu, spuse Henry.

— Sunt aici, strigă Frankie, lansându-se înspre telefon. Alo?

Barb spuse:

— Frankie?

— L-ai văzut? şopti Frankie.

— L-am văzut, zise Barb. Eşti bine?

— Bine? spuse Frankie, trăgând telefonul cât de departe putea, coborându-şi vocea până la o şoaptă. Sunt însărcinată, nunta mea e weekendul acesta şi dragostea vieții mele tocmai s-a întors din morți. Cum aş putea fi bine?

O auzi pe Barb oftând la celălalt capăt al firului.

— Ce naiba ar trebui să faci acum? Adică, sarcina e una. Nunta e altă treabă.

— Ştiu, dar... e Rye, spuse ea încet.

— Ştiu.

— Trebuie să-l văd, cel puțin, spuse Frankie.

Spunând aceste cuvinte, ştiu că erau doar o jumătate de adevăr. Voia mai mult decât doar să-l vadă. Voia viitorul

care le aparținea lor.

— Trebuie să fiu pe aeroportul din San Diego atunci când aterizează.

Urmă o tăcere lungă. Apoi Barb spuse:

— O sun pe Ethel. Prindem cursa de noapte.

Toată ziua următoare, Frankie fu atât de agitată, că nu putu sta locului, nici măcar când Barb şi Ethel apărură să-i fie alături. Nu se putea gândi decât la Rye... aterizând în San Diego... fiind în viață.

— Ar trebui să-i spui lui Henry, zise Barb.

Erau în curtea din spate a căsuței, ea cu Frankie şi cu Ethel.

Rochia de mireasă a lui Frankie – o rochie albă din dantelă, în stil prerie – atârna pe un umeraş, într-un cârlig agățat de dulapul din bucătărie, amintindu-le tuturor că nunta era programată pentru sâmbătă.

— Nu pot, răspunse Frankie.

Ştia că vestea că Joseph Ryerson Walsh, recent întors din prizonierat, era acel Rye pe care îl iubise Frankie avea să-i sfâşie inima lui Henry.

Acel Rye pe care încă îl iubea.

Se uită nelinişti tă la ceasul din bucătărie. Era 8.10. Avionul plin cu prizonieri de război era programat să aterizeze în San Diego la 9.28. Frankie o sunase pe Anne Jenkins şi primise permisiunea de a fi acolo. Fusese ceva uşor de făcut într-o zi în care Anne era prinsă cu o mulțime de alte lucruri.

— Sigur, spusese ea. Desigur. Mulțumesc din nou pentru tot ajutorul, Frankie.

Frankie îşi răsuci inelul de logodnă pe deget, uitându-se la el, şi apoi, încet, îl scoase de pe deget. Nu voia ca Rye să-l vadă înainte să aibă timp să-i explice.

— Dacă mergem, ar trebui să plecăm, spuse Ethel.

Urcară în Mustangul lui Frankie şi plecară de pe insulă,

ajungând pe continent şi apoi la porţile aeroportului la ora 8.45.

Pe pistă era deja adunată o mulţime de oameni şi de reporteri. Femei, copii, bărbaţi, toţi ţinând în mâini pancarte de bun-venit acasă. Soţiile, familiile şi reporterii erau în faţă, prietenii şi personalul de serviciu, în spate.

— Am uitat să fac o pancartă, spuse Frankie.

Era atât de agitată, încât nu putea gândi limpede, nu putea sta locului. În partea din faţă, reporterii ţineau microfoane şi aruncau deja cu întrebări. Barb şi Ethel stăteau de o parte şi de alta a ei, ca nişte gărzi de corp, oferindu-i timpul pentru a se aduna.

Avea Rye să o ierte pentru Henry, pentru că fusese suficient de slabă pentru a spune da? Pentru că purta copilul altui bărbat? în timp ce el fusese deţinut şi torturat, ea avusese o relaţie cu altcineva. Cum îl putea face să creadă că nu încetase niciodată să-l iubească?

— Aterizează, zise Barb.

Frankie ridică privirea, simţind teamă şi bucurie, în egală măsură.

Avea să o iubească încă – o versiune diferită a lui, întâlnind o versiune diferită a ei?

Avionul medical de evacuare, C-141, coborî, atinse pista, se opri.

Reporterii alergară înspre el, întinzând microfoanele şi camerele de filmat, zumzăind de întrebări, dar fură opriţi de o barieră, neputând să se apropie prea mult de avion.

Cele trei femei fură împinse de către mulţime; o bandă galbenă ţinea toate familiile în spate, dar soţiile şi copiii se lipiseră de ea, cu pancartele ridicate, fiecare încercând să ajungă cât mai în faţă.

Lângă avion, marinarii aşezară rampa de coborâre. Un ofiţer al Marinei stătea în partea de jos a rampei, ţinând la distanţă reporterii şi familiile.

Uşa avionului se deschise şi dinăuntru ieşi primul prizonier, purtând o uniformă kaki prea mare pentru el. Comandorul James, doborât în 1967. Acesta se opri la capătul rampei, clipi în lumina puternică a soarelui şi păşi pe rampă. Jos, salută ofiţerul din faţa lui şi fu ajutat să urce pe un podium ridicat în faţa mulţimii de reporteri.

Se uită peste mulţime, căutându-şi familia.

— Mulţumesc, America. Suntem recunoscători să fi avut oportunitatea de a ne servi ţara şi recunoscători că ţara noastră ne-a adus acasă.

Soţia lui trecu pe sub bandă, pe lângă reporteri, şi alergă spre soţul ei, aruncându-i-se în braţe. Mulţimea se împrăştie, cu familiile rămânând în grupuri mici. Frankie o văzu pe Anne Jenkins alături de copiii ei, şi pe Joan cu fiica ei, şi câteva alte soţii pe care le întâlnise în cadrul Ligii familiilor. Toate păreau neliniştite, nici măcar nu-şi făceau cu mâna una alteia.

Următorul care ieşi din avion fu un alt comandor.

Soţia şi fiii lui, şi un bărbat – care era probabil tatăl său – înaintară, întâmpinându-l.

Şi apoi veni el – Rye – oprindu-se în capul rampei, clipind la fel precum ceilalţi, purtând o uniformă kaki proaspăt călcată, prea mare, şi o curea strânsă bine în jurul taliei. Şchiopătă în josul rampei, ţinându-se cu o mână de balustradă.

Tot restul dispăru; lumea din jurul lui se înceţoşă. Frankie văzu vopseaua de camuflaj cu care era vopsit avionul şi un pâlc de reporteri care cereau comentarii şi auzi sunetul suspinelor peste tot în jurul ei. Trebuia să-şi facă loc prin mulţimea din faţa ei, să ajungă la banda galbenă, dar abia se putea mişca. Plângea prea tare pentru a putea vedea bine.

— Rye, şopti ea.

El şchiopătă înainte, scrutând mulţimea cu ochii. Fără să

o vadă, o luă la stânga, spre un grup de soții care aşteptau.

— Rye! strigă ea, dar vocea îi fu înecată în sunetul ururelor. Sunt aici!

El se îndreptă spre o femeie înaltă, voluptuoasă, cu o cascadă de păr blond cârlionțat, care stătea într-o parte, ținând de mână o fetiță. Copilul ținea o pancartă pe care scria: „BUN-VENIT ACASĂ, TATI”.

El alergă ultimii câțiva paşi şi o prinse pe femeie în brațe, sărutând-o adânc.

Apoi se aplecă să o sărute pe fetița care ținea pancarta cu BUN-VENIT ACASĂ, TATI! O ridică în brațe. Femeia îi îmbrățişă pe amândoi; toți trei plângeau.

— E căsătorit, rosti Ethel încet. Ticălos afurisit!

— Dumnezeule, şopti Frankie, simțind cum totul se prăbuşeşte în interiorul ei.

CAPITOLUL 29

Frankie deveni conştientă de muzică: întâi ritmul, apoi cuvintele.

Hey, Jude...

Era în clubul ofițerilor, dansând cu Rye. Îi simțea brațele în jurul ei, mâna odihnindu-i-se în partea de jos a spatelui; familiar, la locul său, ținând-o aproape, îi şopti ceva ce ea nu putu auzi.

— Poftim? zise ea. Poftim?

Sunt căsătorit.

Am fost căsătorit de la început.

Dintr-odată muzica crescu în intensitate, suficient de mult pentru a sparge sticla. Frankie deschise ochii. Erau murdari de secreții şi uzi de lacrimi. Muzica se opri.

Era în propria casă, în propriul pat.

Se ridică în capul oaselor, le văzu pe Barb şi Ethel acolo, arătând atât de triste, că rana lui Frankie se deschise din

nou.

A mințit.

Îşi aminti că-i pusese întrebarea greşită în Kauai, şi răspunsul lui: „Jur că nu sunt logodit”. Cuvintele i se derulau fără încetare în minte.

— Trebuie să te ridici, dragă, spuse Ethel. Henry este pe drum încoace.

Frankie nu putu răspunde. Venise acasă de la baza aeriană şi se băgase în pat, plângând până când o luase durerea de cap, apoi somnul.

Ştia că prietenele ei erau gata să o ajute, să o facă să se simtă mai bine, dar durerea aceasta, trădarea, era mai rea decât fusese jalea de dinainte. Le făcuse pe prietenele ei să oprească în drum spre casă, pentru a cumpăra un ziar local. Citise şi recitise articolul despre Joseph „Rye” Walsh, eroul local care se căsătorise cu iubita lui din facultate chiar înainte de a pleca la război şi care nu-şi întâlnise niciodată fiica născută în absența lui. Josephine, i se spunea Joey.

— Frankie? spuse Barb cu blândețe, aşezându-se pe marginea patului şi dând laoparte părul umed de pe fruntea prietenei ei.

Frankie ieşi de sub cuvertura urât mirositoare. Fără a face contact vizual cu prietenele ei (nu se putea uita la ele fără să se gândească la Rye), se dădu jos din pat. Dragostea, durerea şi umilința aproape o făcură să se prăbuşească din nou.

Se simțea atât de proastă. Nu o avertizase Ethel de la bun început? *Bărbații de aici mint şi mor.*

Se duse la baie şi făcu un duş fierbinte, lăsând ca apa să curgă peste ea în timp ce plângea.

În bucătăria goală, rochia ei Gunne Sax atârna de dulap. Nu se putu uita la ea, aşa că se întoarse şi ieşi afară. Barb şi Ethel erau în curtea din spate, care fusese transformată pentru ceremonia din weekend. În fața unei arcade din

lemn, închiriate, fuseseră puse scaune pliante, unsprezece la număr – pentru părinții lui Frankie, Barb, Ethel, Noah şi Cecily, şi mica familie a lui Henry. La insistențele mamei, arcada fusese decorată cu trandafiri albi. Ca şi când Frankie ar fi fost o debutantă naivă, în loc de o veterană de război deja însărcinată.

Cu două zile în urmă, fusese aproape entuziasmată la gândul căsătoriei cu Henry Acevedo; aştepta copilul lui şi începerea unei noi vieți împreună.

Astăzi nu-şi mai putea imagina nimic din toate acestea.

Barb se ridică de pe scaun şi veni spre ea. Ethel o urmă.

— Henry te iubeşte, Frank, spuse Ethel. Asta este evident.

— Tu îl iubeşti? îndrăzni Barb să o întrebe.

Cuvintele o înecară din nou pe Frankie, nelăsând-o să respire. Ştia că aceste femei, cele mai bune prietene ale ei – care zburaseră aici fără a sta pe gânduri –, aveau să o sprijine, fiindu-i alături la altar sau rămânând lângă ea dacă avea să anuleze ceremonia.

O iubeau şi erau aici pentru ea.

Dar acum nu le voia aici, nu voia să le vadă mila. *Departe.*

Asta voia. Un loc în care să se ascundă.

— Dacă nu te căsătoreşti, rosti Ethel ezitant, întoarce-te în Virginia cu mine! Baraca este încă goală. Noah te va iubi, iar Cecily are nevoie de o mătuşă cu care să se joace.

— Sau la Chicago, cu mine, spuse Barb.

Îi ofereau noi căi, noi vieți. Habar nu aveau cât de distrusă se simțea de trădarea lui Rye.

Dar nu sentimentele ei erau cele mai importante acum. Avea să devină mamă.

— Mă căsătoresc cu Harry sâmbătă, zise ea încet. Ce altă alegere putea face? Va fi un tată grozav. Copilul nostru merită asta.

Ştia că acesta era lucrul corect. Dacă era ceva ce rămăsese cu ea întreaga viață, acela era că ştia mereu ce era

corect de făcut, şi făcea asta. Chiar şi atunci când o durea atât de mult, că nu putea respira.

Rye o trădase. Nu o iubise.

Henry o iubea, nu numai pe ea. Ci şi copilul lor nenăscut, şi dorea să formeze o familie. Copilul merita această şansă, iar Frankie îi datora totul acestui copil.

— Eşti sigură? o întrebă Barb, strângându-i braţul.

Frankie se uită la cele două cele mai bune prietene ale ei.

— Voi fi mamă, spuse ea. De acum înainte, alegerile mele trebuie să ţină cont de asta.

— Atunci asta este petrecerea burlăciţelor, spuse Ethel. Să-i dăm drumul!

Se duse înapoi în sufragerie, dădu drumul casetofonului şi deschise uşile terasei.

Sunetele familiare ale melodiei *California Giris* plutiră în curtea din spate.

— Cântecul ăsta îmi aduce mereu aminte de prima zi a lui Frankie la Thirty-Sixth, îi spuse Barb lui Ethel, trăgând-o pe Frankie să danseze cu ea pe terasă. Ochii ei erau atât de mari, că păreau să fie nişte găuri arse în cearşafurile bune ale mamei.

— V-aţi dezbrăcat în sutien şi chiloţi în faţa mea, spuse Frankie. Am crezut că aterizasem pe lună.

Muzica se schimbă din nou.

Born to be w-i-i-i-i-l-d...

La jumătatea cântecului, Frankie simţi o crampă în stomac.

Întâi o tensiune, apoi o durere atât de ascuţită, că icni.

Lenjeria îi fu inundată de un val umed. Îşi duse mâna la chiloţi. Când o ridică din nou, văzu că era plină de sânge. Cineva bătu la uşă. Înainte ca oricine să poată răspunde, uşa din faţă se deschise. Henry intră în curte.

— Hei, fetelor, aveţi muzică bună, şi...

Văzu sângele de la picioarele lui Frankie.

Frankie se uită la el.

— Nu se poate să se întâmple asta. Nu am făcut nimic greşit.

Henry acționă rapid, luând-o pe Frankie în brațe şi cărând-o la maşină, unde o aşează pe scaunul pasagerului. Dădu cu spatele atât de repede, încât Frankie simți mirosul de cauciuc ars.

Conduse în viteză până la intrarea de la Urgențe a spitalului Coronado, unde apăsă brusc pe frână.

Ridicând-o pe Frankie din maşină, o duse în camera strălucitoare, unde strigă:

— Avem nevoie de ajutor. Logodnica mea este însărcinată, şi ceva este în neregulă.

Frankie se trezi într-o cameră întunecată, care mirosea a dezinfectant şi înălbitor.

La spital.

Seara precedentă îi reveni în minte în viteză – sângele care îi curgea pe picioare, crampele oribile, un tânăr doctor care spunea:

— Îmi pare rău, doamnă Acevedo. Nu pot face nimic.

Ea, care răspundea prosteşte:

— Sunt Frankie McGrath.

Auzi sunetul făcut de un scaun în apropiere; îl văzu pe Henry stând acolo, cu umerii căzuți.

— Hei, spuse Frankie; simpla lui vedere o întrista.

Era un bărbat atât de bun şi merita mai mult. Îşi puse o mână pe abdomenul gol.

— Hei, răspunse Henry, ridicându-se şi luându-i mâna într-a lui.

Se aplecă şi o sărută pe obraz.

— A fost...

— Un băiat, spuse Henry.

Finley.

— Doctorul spune că putem încerca din nou, zise el.

Se auzi o bătaie la uşă, apoi aceasta se deschise. În prag era mama, îmbrăcată într-o fustă de culoarea ruginii, cu o vestă cu imprimeu peste o bluză închisă până la gât şi cizme până la genunchi.

— Cum se simte?

Henry răspunse:

— Este...

— Este chiar aici, mamă. Şi conştientă.

Mama zâmbi nervos.

— Henry, dragă, îmi aduci te rog o cafea de la cantină? Mă doare capul.

Henry o sărută pe Frankie şi îi şopti:

— Te iubesc.

Şi ieşi din cameră.

Mama se apropie încet de pat. Lui Frankie i se păru că mama ei arăta obosită. Se machiase un pic prea mult şi nu-şi putea menține zâmbetul. Ca de obicei, când era obosită sau stresată, efectele atacului ei cerebral erau mai uşor de observat. Unul din colțurile gurii ei era puțin curbat în jos.

— Îmi pare atât de rău, Frances!

Lacrimile umplură ochii lui Frankie, începtoşând imaginea mamei ei.

— Dumnezeu mă pedepseşte. Dar aveam de gând să fac lucrul corect.

— Nu e nimic din ce ai făcut tu.

Mama îşi desfăcu lănțişorul de la gât şi i-l întinse lui Frankie.

În copilărie, aceasta fusese obsedată de lănțişor, întrebându-se cum de un lanț atât de delicat de aur putea susține o inimă atât de grea.

Mama îşi scoase tabachera din argint şi îşi aprinse o țigară Eve.

— Ştii că nu ar trebui să fumezi, spuse Frankie.

Mama dădu din mână.

— Uită-te pe spatele inimii!

Frankie întoarse pandantivul şi văzu o inscripție în partea din spate.

Celine.

Se încruntă.

— Cine e Celine?

— Fiica pe care am pierdut-o, spuse mama. Bebeluşul pe care îl purtam atunci când m-am căsătorit cu tatăl tău.

— Niciodată nu ai...

— Şi nici acum, Frances, spuse mama. Unele lucruri nu pot fi puse în cuvinte. Asta e problema cu generația voastră, toți vreți să vorbiți, vorbiți, vorbiți. Ce rost are? M-am gândit... îi poți da copilului tău un nume, pe care să-l gravezi sub cel al surorii tale, şi să porți pandantivul.

— A fost băiat, spuse Frankie. I-am fi pus numele Finley.

Mama se albi la față.

Unele lucruri nu pot fi puse în cuvinte.

— Îmi pare atât de rău, Frances. Lasă durerea deoparte, uită de ea şi mergi înainte!

— Tu ai putut face asta?

— De cele mai multe ori.

Mama scoase din poşetă două flacoane de pastile.

— Ştiu că eşti asistentă, dar pilulele astea sunt excelente. Cheryl Burnam le numeşte „micile ajutoare ale mamei”. Cele albe te ajută să dormi, iar cele galbene te țin trează.

— *Sunt* asistentă, mamă. Şi am citit *Valea păpuşilor*[37].

— Prostii! Alea erau fete rele. Ai nevoie de ceva care să te ajute puțin. Astea nu sunt mai tari decât un gin martini.

— Mulțumesc, mamă.

— Ți le pun în poşetă. Crede-mă, tu şi Henry veți fi căsătoriți şi veți aştepta un nou copil cât ai zice peşte.

---

[37] Carte de Jacqueline Susann, publicată în 1966.

Frankie oftă.

— Îți amintești de bărbatul de care m-am îndrăgostit în Vietnam?

— Pilotul care a fost ucis?

— Da, el...

— Frances, destul cu Vietnamul! Pentru numele lui Dumnezeu, au trecut ani de atunci. Las-o baltă!

Frankie închise ochii, îndurerată, nemaiputând să se uite la mama ei, nemaidorind să vadă milă și tristețe și să știe că toate acestea erau pentru ea.

Barb și Ethel erau lângă patul lui Frankie.

Misiunea lor era evidentă, trebuiau să flecărească neîncetat, să vorbească despre orice le venea în minte: schimbarea pedepsei lui Charles Manson, de la pedeapsa cu moartea la închisoare pe viață, la greutățile din căsnicia cuplului Taylor-Burton, la valurile ridicate de filmul *Deep Throat.*

Frankie nu le mai putea asculta. Ridică mâna.

Ethel se opri din vorbit – Frankie nu avea habar despre ce – și se aplecă spre ea.

— Ce este?

Frankie se ridică în șezut, uitându-se țintă la peretele alb.

— Nu mă căsătoresc cu el, spuse ea. Nu ar fi corect.

— Lasă să treacă puțin timp, zise Ethel. Nu decide acum, după...

— Spune-o! După ce mi-am pierdut fiul.

— Mda, spuse Barb, luând-o pe Frankie de mână. După ce ți-ai pierdut copilul. Nu-mi imaginez durerea ta.

— Rye...

— Rye te-a mințit, Frankie, spuse Ethel.

Vocea ei avea deja o notă aspră, dar lacrimile din ochii ei erau evidente.

— Și-a pus oamenii să te mintă. Sau i-a mințit și pe ei. Oricum, nu este suficient de bun nici să lingă praful de pe

jos, şi dacă-l văd vreodată...

— Te ajut să-i tăbăceşti fundul, spuse Barb. Plătesc oameni să ne ajute.

— Puteți merge acasă, le zise Frankie. Nu mai este nicio nuntă pentru care să rămâneți. Ethel, soțul şi fiica ta au nevoie de tine, şi, Barb, operațiunea PUSH se apropie, şi Jesse Jackson contează probabil pe tine.

— Nu vrem să te lăsăm, spuse Barb.

— Sunt bine, minți Frankie.

Îşi atinse inima de aur de la gât. Toate trei ştiau adevărul: că avea să treacă mult timp înainte ca Frankie să fie cu adevărat bine, dar oricum arăta această călătorie, oricum se vindeca, ea avea să ducă tot greul. Prietenele ei puteau fi acolo pentru ea, ajutând-o să se ridice în picioare, dar de mers numai singură putea merge.

O sărutară pe frunte, Ethel prima, apoi Barb, al cărei sărut dură ceva mai mult.

— Te sunăm mâine, spuse Barb.

— Şi poimâine, adăugă Ethel.

Frankie fu uşurată când ele plecară. Se lăsă din nou pe perne, simțindu-se epuizată. Şi speriată. Uşa camerei ei se deschise, şi Frankie tresări.

Henry intră în cameră, închizând uşa în urma lui. Arăta la fel de înfrânt pe cât se simțea ea.

Veni lângă ea şi îi luă mâna. Ea nu-şi găsi puterea să răspundă strânsorii lui. Henry îi dădu laoparte părul de pe față. Ea ştia cât de mult suferea, cât de mult avea nevoie să împărtăşească asta cu ea, dar ea era acum o uşă închisă.

Închise ochii, urând faptul că urma să-l rănească.

— Nu mă lăsa pe dinafară, Frankie, spuse Henry. Am nevoie de tine... de noi. Asta ni s-a întâmplat amândurora. Doctorul spune că trebuie să o dăm laoparte şi să încercăm din nou. Putem face asta, nu-i aş a?

Cu alte cuvinte, să uite. Acelaşi vechi sfat, dat pentru o

durere cu totul nouă.

Dumnezeu s-o ajute, nu era în stare să jelească alături de el. Chiar şi acum, cu toate pierderile din jurul ei, din propriul corp, nu se putea gândi decât la Rye. A lui era atingerea pe care o dorea.

— Îmi pare rău, spuse el, şi vocea i se frânse. Ar fi trebuit să ajung mai devreme.

Ea se uită la el, simţind un val fierbinte de dispreţ faţă de sine.

— S-ar fi întâmplat oricum, zise ea pe un ton egal.

— Ştiu, dar...

— Fără niciun dar, Henry. Nu vreau să vorbesc despre bebeluş. Inspiră adânc. Vreau să vorbesc despre nuntă. Despre noi.

— Noi? Oh, iubito, nu te îngrijora în privinţa nunţii! Avem timp. Să ne revenim puţin.

Ea se uită la el, văzând cât de profund o iubea.

— Henry. Oftă, jucându-se cu inelul de logodnă – al bunicii lui. Ţii minte că ţi-am povestit despre Rye? Bărbatul pe care l-am iubit în Vietnam, prietenul lui Finley?

El se trase în spate, dându-i drumul la mână.

— Sigur. Pilotul care a fost ucis?

— Nu a murit acolo. A fost în închisoare. S-a întors ieri în Statele Unite.

— Oh, spuse el pe un ton lejer, apoi se încruntă şi spuse din nou: Oh! L-ai văzut?

— Da.

— Încă îl iubeşti?

— Da, spuse Frankie, începând să plângă.

Îşi dorea să-i spună despre trădarea lui Rye, despre cum durerea aceasta cauzase cumva avortul, şi, *totuşi,* nu se putea opri din a-l iubi. Dar Henry era un bărbat prea bun pentru aşa ceva. Dacă îi spunea adevărul, avea să stea cu ea, oferindu-i timp, spunându-i că merita mai mult de un

bărbat care o minţise. Ştia fără niciun dubiu că nu exista un viitor pentru ea şi Rye. Nu se păcălea în privinţa aceasta. Dar simplul fapt de a-l şti în viaţă făcea imposibil să mai pretindă că-l iubea pe Henry suficient pentru a se căsători cu el.

Încet, îşi scoase inelul de logodnă de pe deget şi i-l dădu înapoi.

— Nu mă pot căsători cu tine, Henry.

Îl văzu cum se lupta cu emoţiile.

— Ar trebui să vorbeşti cu cineva, Frankie. Noul centru pentru veterani oferă terapie. Discuţia cu cineva te poate ajuta mult.

— Îmi pare rău, spuse ea.

— Te iubesc, Frankie, zise el, cu vocea încărcată de emoţie.

— Vei găsi pe cineva mai potrivit.

— Doamne, Frankie! îmi rupi inima.

— Henry...

— Şi, pentru o femeie îndrăgostită, ai cei mai trişti ochi pe care i-am văzut vreodată.

Frankie plecă din spital într-un scaun cu rotile, ca o femeie bătrână, purtând un absorbant pentru sângerare. Tata împingea căruciorul şi le comanda asistentelor din jur ca şi cum ar fi fost angajatele lui.

Mama trase maşina în faţa spitalului, şi amândoi o ajutară pe Frankie să urce pe scaunul pasagerului în noul Cadillac.

Acasă, Frankie se urcă în pat. Mama rămase în căsuţă, încercând să-i distragă atenţia – ca şi cum ar fi fost posibil aşa ceva – până când Frankie o imploră să meargă acasă.

„Sunt bine”, continuă ea să spună, până când, în cele din urmă, mama nu putu decât să plece.

Singură, Frankie se întinse după poşeta de pe noptieră. Luă o pastilă pentru durere şi apoi două somnifere.

Închise ochii, lăsându-se pe spate. Plutind. Prin ceața care îi cuprinsese mintea, auzi uşa deschizându-se.

Frankie nu deschise ochii. Atârna de un fir de ață; ultimul lucru de care avea nevoie era un public.

O putea simți pe mama ei uitându-se la ea, îngrijorându-se, dar nu deschise ochii. Era profund obosită, epuizată.

Ultimul ei gând fu „Este în viață", şi apoi „Totul a fost o minciună".

CAPITOLUL 30

Pentru prima dată în mult timp, Frankie începu să se trezească din nou pe podeaua dormitorului. Nu ştia de ce reveniseră acum brutalele coşmaruri despre Vietnam. Poate din cauză că-l văzuse pe Rye. Sau poate noua traumă deşteptase vechea traumă. Tot ce ştia era că nu mai avea cum să pretindă că era bine şi să meargă mai departe. Nu şi de data asta.

Pilulele pe care i le dăduse mama ei ajutaseră la atenuarea durerii. Învățase că două somnifere înmuiau puțin coşmarurile şi o ajutau să adoarmă, dar când se trezea, se simțea letargică, neodihnită. Una din pilulele „ajutorul mamei" o înviora imediat, îi dădea poate chiar prea multă energie. Suficientă pentru a avea nevoie din nou de celelalte pentru a se calma destul ca să adoarmă. Devenise un ciclu, ca mişcările de flux şi reflux ale oceanului.

Încetă să-şi mai viziteze părinții, încetă să mai răspundă la telefon, încetă să le mai scrie scrisori prietenelor ei. Nu voia să le audă cuvintele de încurajare, şi nimeni nu voia să-i asculte disperarea.

Pentru a se ține ocupată, îşi luă schimburi în plus la spital. În cele mai multe nopți, stătea la spital cât de mult putea, amânând cât putea inevitabilul drum spre casă.

Ca acum.

Mult după ce i se terminase schimbul, Frankie era încă în uniformă, cu boneta pe cap, stând lângă patul unei femei în vârstă, în ultimul stadiu al cancerului de plămâni, acel moment oribil în care corpul aproape se oprea din funcționat, refuzând să se alimenteze, oprind orice fel de mișcare intenționată. Pacienta era groaznic de slabă, cu mâinile transformate în gheare, cu bărbia îndreptată în sus. Avea gura deschisă. Respirația îi era laborioasă, anunțând că timpul i se termina, dar se agăța cu încăpățânare de viață. Frankie ştia că patru dintre copiii ei şi nenumărații ei nepoți fuseseră în vizită în acea zi, şi tuturor li se spusese că sfârşitul era aproape, dar acum, la ora 23.21, Madge nu avea vizitatori, şi totuşi încă rezista. Fereastra de lângă pat era acoperită cu desene făcute cu creioane colorate. Flori proaspete parfumau aerul ce mirosea a dezinfectant al spitalului. Madge îşi aştepta fiul. Toată lumea ştia acest lucru. Soțul ei vorbise despre asta, în timp ce fiicele ei îşi dăduseră ochii peste cap. Toată lumea părea să creadă că Lester era „prea dus pentru a-şi lua rămas-bun de la mama lui".

Frankie aplică puțină vaselină pe buzele uscate şi decolorate ale lui Madge.

— Încă îl aştepți pe Les? o întrebă ea.

Niciun răspuns de la Madge, în afara unui şuierat ce vestea apropierea morții. Frankie luă cu blândețe mâna femeii şi o masă cu nişte loțiune.

Auzi uşa deschizându-se şi văzu un tânăr cu părul vâlvoi şi favoriți imenşi intrând în rezervă. Cea mai mare parte a gurii era ascunsă de o mustață, iar barba îi creştea în smocuri de-a lungul maxilarului. Purta un tricou murdar, inscripționat cu PRO ROE[38], şi o pereche de pantaloni largi,

[38] Referire la procesul Roe vs Wade (1973), proces celebru în ceea ce priveşte accesul la avorturi.

de culoare ruginie.

Dar ceea ce-i atrase atenția fu tatuajul de pe antebrațul lui. Cuvântul AEROPURTAT, deasupra unui cap de vultur pleşuv. Cunoştea acest însemn. Era de la Screaming Eagles.

Familia îl numise pe Lester un dependent de droguri şi un hoţ, şi spunea că făcea lumânări în ceva comunitate din Oregon. Nimeni nu pomenise despre faptul că era un veteran.

— Lester? spuse ea.

El dădu din cap, părând pierdut aşa, cum stătea în pragul uşii. Poate că era drogat. Sau doar distrus.

Frankie se duse la el, îl luă cu blândețe de braț şi-l conduse lângă pat.

— Te-a aşteptat.

— Hei, mamă.

Se întinse încet după mâna mamei lui şi i-o prinse într-a sa. Madge respiră şuierat.

Frankie se duse de cealaltă parte a patului, dându-se puțin în spate pentru a-i oferi intimitate.

Lester se aplecă.

— Îmi pare rău, mamă.

Madge şopti:

— Les, apoi respiră o ultimă dată şi alunecă în neființă.

Lester îşi ridică privirea, cu ochii închişi la culoare plini de lacrimi.

— Asta e tot?

Frankie dădu din cap.

— Te-a aşteptat.

El îşi şterse ochii şi-şi drese vocea.

— Ar fi trebuit să vin mai repede. Nu ştiu ce e în neregulă cu mine. Pur şi simplu... Vietnamul...

Frankie se apropie de pat.

— Da, ştiu, Am fost la Seventy-First, în munți, spuse ea. Din ’67 în ’69.

El se uită la ea.

— Deci suntem amândoi dintre morții vii.

Înainte ca Frankie să poată răspunde, el se întoarse de lângă pat şi ieşi din cameră, trântind uşa în urma lui.

Prezența lui – şi brusca sa absență – o lăsă pe Frankie simțindu-se neliniştită, agitată.

Fără a se mai deranja să-şi dea jos halatul sau să-şi schimbe pantofii, plecă din spital.

Suntem amândoi dintre morții vii.

El văzuse prin ea, văzuse ceea ce încerca atât de mult să ascundă.

Conducea peste podul Coronado, ascultând cum Janis cânta în gura mare *Piece of My Heart,* când întinse mâna pe scaunul pasagerului, căută în poşeta din macrame şi scoase de acolo pastilele pentru somn. Nu avea cum adormi în această seară, şi să rămână trează să-şi amintească era mai rău.

Se chinui să deschidă capacul la unul din semafoarele de pe insulă, şi înghiți o pastilă, strâmbându-se din cauza gustului.

Acasă, parcă şi ieşi din maşină, tremurând uşor pe picioare; înăuntru, telefonul suna. Ea îl ignoră.

Trebuia să mănânce ceva. Când mâncase ultima oară?

În schimb, îşi turnă ceva de băut şi mai luă un somnifer, sperând că două erau suficiente pentru a o trece peste noapte. Dacă nu, avea să mai ia una. Doar de data asta.

În primăvara aceea, Tony Orlando şi Dawn scoseseră melodia *Tie a Yellow Ribbon Rotind the Ole Oak Tree,* amintindu-i Americii că deşi războiul era gata, soldații încă se întorceau din captivitate, din Vietnam. Peste noapte, panglici galbene începură să apară pe trunchiurile copacilor peste tot în țară, mai ales în oraşe militare, precum San Diego şi Coronado. Bucăți de material galben fluturau în bătaia brizei, amintindu-le americanilor de prizonierii de

război în captivitate. Poveşti despre eroii care fuseseră împuşcaţi şi duşi în închisori pentru ani umpleau ziarele. Frankie nu avea unde să se ascundă de poveşti şi de amintirile pe care le trezeau acestea. Supravieţuia câte unei zile, pe rând, păstrând totul pentru sine, fără să spună prea multe. Primi o reţetă pentru medicamentele de care avea nevoie, lucra cât de mult era omeneşte posibil şi îşi vizita părinţii atunci când aceştia i-o cereau; vorbea la telefon în conversaţii scurte şi scumpe cu Barb şi Ethel, cele mai multe terminându-se cu încăpăţânatul (şi neadevăratul) „Sunt bine" al lui Frankie. Scrisorile pe care le scria prietenelor sale erau lungi şi pline de nimicuri, jumătăţi de adevăruri şi amăgiri, nu foarte diferite de scrisorile pe care le scrisese părinţilor ei din Vietnam.

În mai, părinţii o invitară să li se alăture pe nou-nouţul vas de croazieră *Royal Viking Sky,* pentru o lună pe mare. Frankie refuză cu uşurinţă şi respiră adânc când îi văzu plecaţi.

Acum nu mai trebuia să se prefacă pentru nimeni. Putea fi cât de singură şi de izolată dorea. În sfârşit, se gândi ea, putea jeli fără să o privească nimeni.

În ciuda celor mai bune intenţii ale sale, Frankie nu părea să fie capabilă să se retragă de pe marginea prăpastiei disperării. Solitudinea şi tăcerea i se imprimaseră atât de adânc în suflet, încât uneori i se părea dificil chiar şi să respire fără a lua o pastilă, ceea ce făcea adesea. Pe la sfârşitul lui mai, îşi reînnoise de două ori reţeta; era mai uşor de făcut în prezent de către o femeie şi cu siguranţă mult mai uşor pentru o asistentă.

În iunie, un front atmosferic neaşteptat lovi San Diego, aducând o inundaţie despre care prezentatorii de la televizor spuneau că venea din insulele hawaiiene. În mijlocul nopţii, Frankie fu chemată pe neaşteptate la serviciu. Deşi simţea o oarecare letargie din cauza somniferului luat seara, luă o

altă pastilă pentru a se trezi şi fu de acord să meargă. Fără a se mai deranja să facă duş, se îmbrăcă cu hainele din ziua precedentă şi se îndreptă spre maşină.

În timp ce conducea peste pod, ploaia cădea cu putere pe copertina decapotabilă a maşinii şi curgea în valuri pe parbriz, atât de tare, că ştergătoarele abia făceau faţă. La radio se vorbea despre audierile pe tema Watergate. Întâlniri secrete. Bla, bla, bla.

Nu auzea decât ploaia. Izbind cu putere. Aproape ca un muson.

— *Sânge care îi curgea pe bocanci, cineva ţipând „închideţi generatoarele”...*

Se agăţă cu putere de volan.

În parcarea spitalului, găsi un loc liber şi apoi alergă în clădirea puternic luminată şi se duse la vestiar. Dându-şi jos hainele ude, se îmbrăcă cu uniforma şi o pereche de tenişi. Îşi puse boneta chirurgicală, băgându-şi dedesubt coada lungă de păr negru, în timp ce se îndrepta prin holul aglomerat spre recepţie. Chiar şi în interiorul clădirii, putea auzi ploaia, izbindu-se de geamuri, lovind cu putere în acoperiş.

La oficiul asistentelor bău două căni de cafea, ştiind că era o alegere proastă când era atât de agitată deja.

Era ploaia, care îi amintea de Vietnam.

Ar fi trebuit să mănânce, dar gândul la mâncare o făcea să-i fie rău. De fiecare dată când închidea ochii, o asaltau imagini din Vietnam. Slavă Cerului că era un schimb liniştit! Tocmai după ce avusese acest gând, uşile duble de la capătul coridorului se deschiseră cu o izbitură. Înăuntru intrară doi şoferi de ambulanţă, împingând o targă în holul puternic luminat. *Sânge.*

— Plagă prin împuşcare! strigă cineva.

Pacientul fu împins pe lângă Frankie. Ea îl văzu ca în ceaţă – sânge curgând dintr-o rană de la piept, pielea palidă;

bărbatul țipa.

— Frankie!

Alergă în urma tărgii către sala de operații, dar se simțea amețită, scoasă din ritm de amintiri şi imagini, îi luă mai mult timp să se spele, şi pentru câteva secunde nu-şi putu aminti unde erau mănuşile.

Când se întoarse, o asistentă tăia deja jacheta însângerată a tânărului.

Lamele argintii tăiară materialul.

Şi apoi: pieptul lui gol. O rană de glonț, din care curgea sângele.

Elicoptere care se apropie. Chinook. Vup-vup-vup.

— Frankie. Frankie?

Cineva o scutură cu putere.

Îşi ridică privirea, dându-şi seama într-o secundă că nu era în Vietnam. Era la serviciu, în sala de operații doi.

— Ieşi din sala mea de operații, Frankie, strigă doctorul Vreminsky. Ginni. Te pregăteşti tu.

Frankie fu cuprinsă de ruşine.

— Dar...

— *Afară!* strigă el din nou.

Ea ieşi cu spatele din sală şi rămase în hol, simțindu-se pierdută.

Afurisita de ploaie.

Frankie se trezi pe podeaua dormitorului ei, cu capul bubuindu-i, cu gura uscată. Lumina soarelui de vară intra prin fereastră, făcând-o să o doară ochii. Amintirea ruşinii din noaptea precedentă o făcu să geamă cu glas tare. Se împletici până la noptieră, îşi luă pastilele şi înghiți una cu apă.

În drum spre baie, trecu pe lângă uşa închisă a camerei copilului. Nu intrase acolo de luni întregi, nici măcar pentru a face curățenie. Dacă ar fi avut energie, ar fi transformat-o, ar fi vopsit cu altă culoare pereții de un galben vesel, ar fi

dat mobilierul, dar nu era suficient de puternică nici măcar pentru a deschide uşa.

Făcu un duş fierbinte, îşi spălă şi uscă părul lung şi negru şi-l prinse apoi la spate într-o coadă de cal lejeră şi se îmbrăcă cu un tricou şi o pereche de blugi.

Sună telefonul.

Ea se uită la ceasul de pe perete. 12.20, într-o după-amiază de sâmbătă.

Barb.

Frankie ştia că prietena ei avea să sune până când Frankie ridica receptorul, aşa că îşi luă pălăria şi scaunul de plajă şi ieşi din casă.

Cărând scaunul peste drum, îl aşeză pe nisip.

Uitându-se la valurile albastre, strălucitoare, îşi aminti din nou de noaptea trecută, de felul în care îngheţase în sala de operaţii ca o recrută proaspăt coborâtă din avion.

Nu putea continua aşa. Trebuia să renunţe la pastile şi să-şi pună viaţa în ordine. Dar cum?

Îşi trase pălăria mai jos pe frunte şi scoase din buzunarul scaunului ochelarii de soare şi un exemplar uzat din *Pescăruşul Jonathan Livingston*[39]. Poate că pasărea îi putea oferi nişte sfaturi despre cum ar fi trebuit să-şi trăiască viaţa.

Plaja era un adevărat furnicar în această zi fierbinte de iunie. Copii care alergau peste tot, adolescenţi adunaţi în haite, mame care alergau după copii. Aceste sunete familiare o liniştiră, până când auzi un bărbat strigând:

— Joey, ieşi din apă! Aşteaptă-mă!

Frankie simţi cum pielea o furnică, în ciuda căldurii. Îşi ridică încet privirea pe sub borul lat al pălăriei de soare.

Rye stătea la marginea apei, cu faţa înspre ea, purtând o

---

[39] Nuvelă alegorică de Richard Bach (n. Red.).

pereche de pantaloni scurți şi un tricou decolorat al Marinei.

Soarele verii îi înnegrise pielea şi îi decolorase părul, care, acum că ea ştia că părăsise Marina, era suficient de lung. Se mişca într-un fel ciudat, şchiopătând, pentru a ține ritmul cu fiica lui – Joey – care chicotea şi încerca să sară peste valurile care veneau înspre mal.

Soția lui stătea pe o pătură, nu foarte departe, purtând o rochie înfloratăde vară, cu o mână deasupra ochilor, uitându-se la ei şi râzând din toată inima.

— Ai grijă, Jo-Jo!

Frankie se lăsă mai tare în scaunul ei, adunându-şi umerii, încercând să dispară, şi-şi trase pălăria mai jos peste ochi.

„Uită-te în altă parte!”

Dar nu putea.

Era rău pentru ea, poate chiar periculos, să-l privească pe Rye cu familia sa, dar nu se putea ridica, nu se putea opri din a se uita la el şi la felul lejer în care se purta cu fiica sa. Fusese o zi întocmai ca aceasta când Rye apăruse lângă ea în Kauai, spunând „Jur că nu sunt logodit”.

Dumnezeule, cât îl iubea!

O auzi pe soția lui – Melissa, numele ei era Melissa, Frankie ştia asta din articolele citite în ziar despre ei. Melissa strigă ceva, iar Joey şi Rye se duseră la ea, el şchiopătând. Erau suficient de aproape acum pentru ca Frankie să vadă că el avea dinții încleştați. Cicatrici urâte îi încercuiau încheieturile şi gleznele.

El îngenunche neîndemânatic în fața soției sale, strâmbându-se de durere.

„Ajută-l”, se gândi Frankie. „Melissa, ajută-l!” Dar soția lui rămase acolo, împachetând mâncarea într-un coş de picnic din nuiele.

Par nefericiți.

Nu.

El părea nefericit.

Gândul fu acolo înainte ca ea să se poată proteja cumva împotriva lui.

Şi, la urma urmei, el suferise.

— Opreşte-te, murmură Frankie.

Erau o familie, familia Walsh, şi fericirea lor – fericirea lui – nu avea nimic de-a face cu ea. Le ştia acum adevărata poveste, cum se cunoscuseră, cum se căsătoriseră, magazinul de obiecte casnice pe care părinţii ei îl aveau în Carlsbad, slujba de conducere care îl aştepta pe el după plecarea din Marină.

„Uită-te altundeva, Frankie!”

Era greşit. Era periculos.

Frankie se forţă în cele din urmă să se ridice. Le întoarse spatele, îşi plie scaunul şi plecă de pe plajă.

— La naiba, Melissa, mai încet!

Auzi vocea lui Rye în spatele ei şi îngheţă. Apoi scrâşni din dinţi şi continuă să meargă, peste peticul de verdeaţă şi apoi pe trotuar, peste Ocean Boulevard. Pe cealaltă parte, în ciuda bunelor sale intenţii, se întoarse încet şi se uită la ei pe sub borul pălăriei.

El cu soţia şi fiica lor plecau de pe plajă, îndreptându-se spre stradă.

Frankie trebuia să plece. Acum. Înainte să-l strige, îşi prinse scaunul mai bine sub braţ şi o luă hotărâtă pe stradă, în direcţia casei ei.

Pe drum încolo, se gândi „Nu te uita în spate, Frankie! Las-o baltă!” Dar el ştia că ea locuia pe Coronado sau cel puţin că aici crescuse. Însemna ceva faptul că-şi adusese familia aici, pe plaja de care ea vorbise atât de des?

Se opri la maşină, care era parcată pe aleea din faţa casei, şi se uită în spate.

Acum Rye deschidea portbagajul unui Camaro albastru-închis, metalizat, punând coşul de picnic înăuntru. Melissa

deschise portiera pasagerului şi o ajută pe Joey să urce pe bancheta din spate.

Rye închise portbagajul şi şchiopătă spre portiera şoferului.

Frankie deschise portiera maşinii ei, îşi aruncă lucrurile pe bancheta din spate şi se strecură pe locul şoferului. Îşi scoase cheile de după parasolar, porni motorul şi ieşi cu spatele în stradă. Încet, cu piciorul deasupra acceleraţiei, conduse în faţă, în direcţia semnului Stop de pe Ocean Boulevard.

Rye intră în Camaro. Motorul porni, mugind. Ea îl urmări. Îi urmări.

De-a lungul oraşului, în sus pe Orange Avenue, peste pod, dojenindu-se încontinuu. Nu era sănătos ceea ce făcea. Era stânjenitor. El nu o iubea. Era un mincinos.

Cu toate acestea, îi urmări, atrasă de nevoia obsesivă de a-i vedea viaţa.

Dacă era nefericit...

Nu. Asta era ceva la care nu se putea gândi.

În San Diego, Rye coti pe A Street, şi Frankie văzu imediat că era plină de familii ale Marinei. Pe multe verande atârnau steaguri americane şi de ramurile copacilor fluturau câteva panglici galbene singuratice. Majoritatea prizonierilor de război erau acasă, dar *Tie a Yellow Ribbon* era încă un hit la radio. În această după-amiază de vară, strada era plină de copii, căţei şi femei care mergeau una lângă alta, împingând cărucioare.

El opri în faţa unei căsuţe frumoase, în stil Craftsman. Curtea era plină de jucării împrăştiate şi patine cu rotile, şi haine de păpuşi. Iarba prost tunsă era maronie.

Frankie trase la marginea străzii, lăsând motorul pornit, ca şi cum şi-ar fi venit curând în fire, plecând de acolo.

Dar nu o făcu.

Melissa ieşi din maşină. Ţinând-o pe Joey de mână, se

duse la uşă şi intră, trăgând-o pe fetiță după ea şi lăsându-l pe Rye să care toate lucrurile.

Rye se mişcă încet în urma soției lui, în mod evident suferind din cauza durerii, şi cără coşul şi pătura. La mijlocul drumului către casă, se opri.

Frankie se lăsă în jos pe scaun.

— Nu voi mai face asta niciodată dacă nu se întoarce, îşi promise ea sieşi şi poate lui Dumnezeu.

Se uită pe furiş prin parbriz, îl văzu începând din nou să meargă chinuit, şchiopătând. Urcă încet scările, ținându-se cu mâna de balustradă.

La uşa din față, închisă, se opri din nou, ca şi cum nu ar fi vrut să intre, apoi deschise uşa şi intră în casă, înapoi la soția şi fiica lui.

Frankie se ridică din nou în poziție şezând, băgă Mustangul în viteză şi plecă. Trecând pe lângă casă, încetini, uitându-se la uşă, simțind un amestec toxic de dor şi ruşine.

Rye deschise uşa, ieşi în pridvor şi o văzu. Ea apăsă pe accelerație şi trecu în viteză pe lângă el.

„Idioato!”

La ce naiba se gândise? Când ajunse acasă, era încă tulburată. Un gin cu gheață nu făcu nimic pentru a-i uşura anxietatea. Continuă să se uite la telefon, gândindu-se că el avea să sune, dorindu-şi să o facă, nedorindu-şi să o facă. Ştiind că tot ce ar fi trebuit el să facă ar fi fost să sune la informații, pentru a-i afla numărul. După toți aceşti ani, încă era Frances McGrath, de pe Coronado Island.

Dar telefonul nu sună.

Înainte ca lumea să înceapă să se întunece, ea luă două somnifere şi se băgă în pat.

La ce oră sunase telefonul? Nu era sigură. Amețită, letargică, se ridică din pat şi se împletici până în bucătărie, unde ridică receptorul.

— Alo?

Afară era încă lumină. Ziua următoare sau aceeaşi zi?

— Frankie? Aici Geneva Stone.

Şefa ei. Rahat!

— Bună, spuse ea.

Îi era vocea îngreunată, lungea prea mult cuvintele?

— Trebuia să faci schimbul lui Marlene Foley în seara asta.

— Oh, da, spuse Frankie. Îmi pare rău, nu mă simt prea bine. Ar fi trebuit să sun să spun că sunt bolnavă.

Urmă o pauză lungă; în ea, Frankie auzi atât neplăcere, cât şi alarmă.

— Bine, Frankie. Voi găsi pe altcineva. Fă-te bine!

Frankie închise, nesigură dacă îşi luase la revedere atunci când auzi tonul de ocupat.

Se împletici până la canapea, prăbuşindu-se pe una dintre perne, îşi ridică picioarele şi se întinse.

A doua zi urma să se pună pe picioare. Fără alte pastile. Şi categoric fără să-l mai urmărească pe Rye. Nici măcar nu avea să se mai gândească la el.

Gata!

Frankie stătea în biroul directoarei asistentelor, cu spatele țeapăn, cu mâinile împreunate în poală.

— Aşadar, spuse doamna Stone, uitându-se țintă la Frankie. Ai înghețat în sala de operații. În timpul unei operații. Şi nu ai venit la serviciu pentru un schimb. Aşteptă puțin. Ai fost bolnavă.

— Da, doamnă. Dar...

Se opri. Ce putea spune?

— Ştiu ce probleme ai, spuse doamna Stone cu blândețe. Şi eu am pierdut un copil. Ca femeie, ca mamă, te înțeleg, dar... Făcu o pauză. Nu este primul tău incident în sala de operații, Frankie. Luna trecută...

— Ştiu.

— Poate că te-ai întors prea repede la serviciu.

— Am nevoie să muncesc, zise ea încet.

Doamna Stone dădu din cap.

— Iar eu am nevoie să pot conta pe asistentele mele.

Frankie inspiră chinuit. Viața ei se destrăma. Nu, exploda de-a dreptul. Fără munca ei, de ce se mai putea ține?

— Nu pot pierde asta.

— Nu pierzi, Frankie. Dar ai nevoie de o pauză.

— Voi fi mai atentă. Voi fi mai bună.

— Nu intrăm în dezbateri, spuse doamna Stone. Eşti în concediu, Frankie. Începând de acum.

Frankie se ridică în picioare, simțind că tremura.

— Îmi pare rău că v-am dezamăgit.

— Oh, dragă, nu sunt dezamăgită, sunt îngrijorată pentru tine.

— Mda.

Frankie era sătulă să tot audă acest lucru. Voia să spună mai mult, să-şi mai ceară scuze, dar tristul adevăr era că *ar fi trebuit* scoasă pe tuşă. Nu se putea conta pe ea.

Cum se presupunea că şi-ar fi putut pune viața în ordine, când aceasta se desfăcea mereu în bucăți?

Frankie dormi intermitent, neputându-şi-l scoate pe Rye din minte. O obsesie teribilă, periculoasă pusese stăpânire asupra ei. De fiecare dată când închidea ochii, se gândea la el, şi-l amintea, îl iubea. Din nou şi din nou, îl vedea stând în pridvor, uitându-se la ea. Cu cât îşi imagina mai mult acel moment, cu atât i se părea mai mult că el păruse trist când ea se îndepărtase. Sau se mințea singură? îşi construia un vis din aşchiile coşmarurilor?

La puțin după ora 18.00, telefonul sună şi ea se duse în bucătărie să răspundă.

— Alo? spuse ea, ridicând telefonul Princess de pe tejgheaua bucătăriei şi târând după ea cordonul lung, pentru a putea deschide frigiderul.

— Hei, Frankie, spuse Barb. Ai spus că mă suni de ziua mea.

Rahat!

— La mulți ani, Barb. Îmi pare rău. Am avut un schimb aglomerat aseară.

Se gândi să-şi toarne un pahar de vin, dar se răzgândi şi închise uşa frigiderului.

„Astăzi”, jurase ea. De astăzi avea să fie mai bine.

— Ai avut o zi de naştere bună?

— Da. Am întâlnit un tip.

— Un tip? Frankie trase cablul telefonului înapoi spre tejghea. Porni casetofonul – Roberta Flack – şi se aşează pe canapea, cu telefonul albastru-deschis lângă ea. Mai spune-mi! Chestiile importante.

— 34 de ani. Avocat la ACLU[40]. Divorțat. Are doi băieți – gemeni. Au cinci ani.

— Şi?

— Ne-am întâlnit stând la coadă pentru *Shaft in Africa*[41], dacă-ți vine să crezi. Am stat împreună şi după aceea am ieşit să bem ceva, şi, ei bine, de atunci nu ne-am mai oprit din vorbit.

— Uau! Ăsta e un record pentru tine, Barb. Trebuie să fie...

— Special, spuse Barb. Este, Frankie. Începusem să cred că pentru mine nu o să se întâmple, ştii? Că sunt prea... militantă, prea furioasă, prea de toate. Dar tipul ăsta – numele lui e Jere, apropo – lui îi plac tot felul de lucruri la mine. Spune că o mulțime de femei au curbe line. Lui îi plac părțile mele colțuroase.

---

[40] American Civil Liberties Union – organizație înființată în 1920, pentru apărarea drepturilor şi libertăților individuale.

[41] Film american din 1973.

— Uau, spuse Frankie din nou. Era pe cale să spună mai multe, de fapt să pună întrebări despre sex, când auzi soneria. O secundă, Barb. E cineva la uşă.

Ţinându-şi receptorul la ureche, duse telefonul cu ea până la uşă, pe care o deschise.

În prag era Rye, purtând ochelarii lui de aviator şi bereta Seawolves, trasă adânc peste ochi.

Ea începu să închidă uşa.

El puse un picior în prag, oprind-o.

— Te rog, spuse el.

Ea nu-şi putu muta privirea.

— Trebuie să închid, Barb.

— E totul în regulă?

— Sigur, spuse ea pe un ton egal, surprinsă de cât de calmă părea să fie. La mulţi ani din nou! Vorbim curând.

Frankie închise, ţinând telefonul în echilibru într-o mână.

— Nu ar trebui să fii aici.

— Tu nu ar fi trebuit să mă urmăreşti până acasă ieri.

— Ştiu.

— Te-am văzut pe plajă, zise el. Speram să te văd. De aceea am ales Coronado. Lângă Del. Mereu ai vorbit despre plaja asta.

— Da?

— Nu aici făceai surf cu Fin?

Ea înghiţi cu greu nodul din gât.

— De ce eşti aici?

— Ştiu de ce m-ai urmărit. Înseamnă că încă...

— Nu.

El îşi făcu loc să intre în casa ei, îi luă telefonul din mână şi-l aşeză pe tejghea. Ea se simţea ca un robot, plină de confuzie. Nu-l putea lăsa să stea, dar nu reuşea să formeze cuvintele pentru a-l face să plece.

El închise uşa în urma lui şi dintr-odată fu aproape de ea, la distanţă de o atingere, ocupând prea mult spaţiu în

sufrageria ei, aşa cum o făcea şi în inima sa.

— M-ai minţit, spuse ea, dar cuvintele nu fură la fel de tăioase pe cât intenţionase ea.

Sunau mai degrabă triste decât furioase.

— Frankie.

Felul în care îi rosti numele aduse atâtea amintiri, momente, promisiuni. Ea clătină din cap.

— Pleacă! *Te rog!*

— Nu vrei să plec.

— Nu vreau să rămâi.

— Nu e acelaşi lucru. Haide, Frankie! Ştiu că ştii că între noi a existat ceva real.

— Real şi onest nu înseamnă acelaşi lucru. Nu-i aşa?

El se întinse după ea. Frankie se feri, făcu un pas în spate, punând distanţă între ei. Avea nevoie de o băutură.

— Vrei să bei ceva? Doar un pahar. Apoi pleci.

El dădu aprobator din cap.

Ea se duse la dulăpiorul în care ţinea băutura, dându-şi seama că la un moment dat cumpărase whisky pentru el. Turnă în două pahare şi-i oferi unul.

— Afară, spuse, temându-se că înăuntru, atât de aproape, el avea să încerce să o sărute, iar ea avea să-i permită.

Se duse la uşa dinspre terasă şi ieşi în curtea din spate, observând schimbările pe care le făcuse Henry: un cauciuc atârnând de ramura unui copac, un loc pentru foc, în jurul căruia erau aşezate scaune Adirondack. O explozie de culoare de-a lungul gardului: trandafiri, bougainvillea, iasomie, gardenii. Când lăsase ea iarba să moară?

Rye şchiopătă până la locul pentru foc şi se aşează pe unul din scaune. Frankie se aşează vizavi de el.

— Spune-mi adevărul, zise ea.

El nu se prefăcu că nu înţelege, şi Frankie fu recunoscătoare pentru asta.

— M-am căsătorit cu Missy cu două luni înainte să plec

în primul tur. Ea...

— Stai! Missy?

— Melissa. Îi spun Missy.

„Ştiu cine eşti, domnişoară”[42], spusese tatăl lui Rye cu toți acei ani în urmă. Crezuse că era soția fiului lui.

— Continuă!

— Eram tânăr, prost. Am vrut să am pe cineva acasă, care să mă aştepte.

— Aşadar, a fost o minciună elaborată, logodna pe care se presupunea că ai rupt-o. Ai jurat că nu eşti logodit. Ai jurat.

— Şi nu eram.

— A ştiut Coyote adevărul? Şi ceilalți oameni ai tăi? Râdeau cu toții de mine?

— Nu. N-am purtat niciodată verigheta, nu am vorbit vreodată de soția mea. Nu ajunsesem de prea mult timp în Vietnam când mi-am dat seama că am făcut o prostie căsătorindu-mă. Mă gândeam că pot divorța odată ajuns acasă. Nu m-am simțit niciodată căsătorit... şi apoi te-am văzut în clubul ofițerilor, îți aduci aminte?

— Îmi aduc aminte.

— M-am îndrăgostit de tine fără să-mi dau seama ce fac. Nu semăna cu nimic din ce am simțit vreodată înainte. Poate că nu poți înțelege cum îți poate suci un bebeluş capul, făcându-te să faci ceva greşit, din motivul potrivit. Mi-am spus că voi învăța să o iubesc pe Missy şi apoi te-am întâlnit pe tine.

Frankie ştia ce voia să spună. Ea spusese acelaşi lucru despre Henry, dar nu se întâmplase, nu-i aşa? Intenția nu putea fi mai puternică decât inima.

— Ştiam că este greşit, dar nu ți-am putut spune adevărul şi nu ți-am putut da drumul. M-am gândit... că,

---

[42] Joc de cuvinte, în engleză missy înseamnă şi „domnişoară”.

după ce mă întorc acasă, voi găsi o cale să rezolv totul, să o las pe Missy şi să fiu cu tine. Apoi am fost doborât. Ani la rând, toată lumea a crezut că sunt mort. Au organizat o înmormântare pentru mine şi au îngropat un sicriu gol alături de mama. Şi, în cele din urmă, comandorul Stockdale a reuşit să trimită informaţii. După aceea, Missy a fost colacul meu de salvare. Mi-a scris cu religiozitate.

Ea îl credea. Era din cauză că îşi dorea asta sau pentru că era singură, sau pentru că *simţea* adevărul din cuvintele lui?

— Îmi dau seama că ai suferit, spuse ea încet. Piciorul tău.

— L-am rupt sărind din Huey.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu-mi prea aduc aminte.

Rye nu se uita la ea. Vocea i se gâtui, deveni distantă. Ea îşi imagină că auzea povestea pe care el o mai spusese de o duzină de ori deja.

— Mi-am revenit în fire când am lovit pământul. Am văzut elicopterul în flăcări deasupra mea, apropiindu-se de sol. Inspiră chinuit. Am aterizat rău şi am văzut cum osul îmi iese din pantaloni. Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că cineva m-a ridicat de jos. Charlie mi-a tăiat hainele, m-a târât gol şi m-a lăsat în mijlocul unei cărări pline de noroi. Îi puteam auzi strigând unii la alţii în păsărească lor. M-au lovit, m-au rostogolit, apoi m-au lovit din nou. Am încercat să mă târăsc, dar piciorul mă durea ca naiba deja. Şi sângeram întruna de la rana de glonţ din umăr. Mi-au spus că mi-a distrus articulaţia.

Frankie şi-l imagină întins în noroi, gol, cu trupul lovit şi învineţit. Rye rămase tăcut pentru un moment.

— Şi apoi... Hiltonul din Hanoi, zise el în cele din urmă. Patru ani şi trei luni într-o celulă. Cu cătuşe din fier la glezne. O altă respiraţie grea, un expirat prelung. Aveau

frânghia asta cu care îmi forțau corpul să se îndoaie. Mă țineau aşa ore în şir, pentru interogatorii. Săptămâni întregi. Şi apoi, într-o zi, când mă târau înapoi în celula mea, am auzit alți prizonieri. Voci de americani. A fost primul meu moment de speranță, înțelegi? în cele din urmă m-au mutat într-o altă celulă, una aproape de cea a comandorului Stockdale. Ceilalți prizonieri de război găsiseră un mod de a comunica. Vocea i se frânse. Nu mai eram singur. Făcu o pauză, adunându-se. Am vorbit, am făcut schimb de mesaje. Am auzit despre MeCain şi ceilalți. Am primit prima scrisoare de la Missy, care-mi spunea că nu renunțase niciodată la mine, şi eu... aveam nevoie de ea. Aveam nevoie să o ştiu acolo. Aşa că am încercat să uit de tine, mi-am spus că aşa era mai bine, m-am gândit că aveai să fii căsătorită la întoarcerea mea acasă.

— Dacă aş fi ştiut, ți-aş fi scris. Tatăl tău mi-a spus că ai fost ucis în misiune.

— Ai fost să-l vezi pe bătrânul meu? Ce desfătare! Se uită la ea. Am încercat să uit de tine, Frankie. Mi-am spus că am fost un ticălos şi că ți-am făcut rău şi că meritai mai mult. Mi-am spus că puteam învăța să o iubesc pe Missy. Din nou. Sau poate pentru prima oară. Dar te-am văzut în San Diego, pe pistă. O singură privire şi totul a revenit în forță. Te vreau *pe tine,* Frankie. Pe tine.

Se mişcă cu greutate, ridicându-se.

Ea se ridică în acelaşi timp, ca şi cum ar fi fost o planetă orbitând în jurul soarelui, atrasă de o forță fundamentală, care o făcea să-l urmeze.

— Mă vrei, Frankie?

Tristețea din vocea lui îi topi toată hotărârea. Îi luă mâna, simțind atingerea lui familiară.

— Ceea ce-mi ceri... ceea ce vrei de la mine... spuse ea, dorindu-şi acelaşi lucru. M-ar distruge asta. Ne-ar distruge pe noi. Ți-ar distruge familia.

— O voi părăsi pe Missy. Nu o pot nici măcar atinge fără să mă gândesc la tine. Ştie că ceva nu este în regulă. Nu suport să o sărut.

— Nu-mi cere asta, Rye. Nu pot...

— M-au lăsat la vatră, Frankie. Nu mai pot zbura.

Ea auzi pierderea din vocea lui, ştiind ce însemna zborul pentru el.

— Oh, Rye...

— Un sărut, spuse el.

— Un adio.

Nu avea să uite niciodată acest moment, felul în care el o privea, iubirea care dădea năvală din nou în sufletul ei, sufocând-o cu toate emoţiile pe care le pierduse în absenţa lui: speranţă, dragoste, pasiune, nevoie.

Îi şopti numele şi-l trase în braţe. La început, observă doar schimbările – era atât de slab, că simţea că i-ar putea rupe oasele cu pasiunea ei – şi, dincolo de mirosul parfumului lui, mai simţi ceva asemănător cu înălbitorul. Chiar şi felul în care o îmbrăţişa el acum era diferit, într-o parte, cumva, ca şi cum braţul stâng nu-i asculta întru totul comenzile.

În ochii lui, văzu aceeaşi trezire, revenirea la viaţă. Văzu, de asemenea, tot ceea ce i se întâmplase în captivitate, o cicatrice roşie care îi traversa tâmpla într-o linie întreruptă, pungile de sub ochi. Griul din părul lui blond, care le amintea de anii pierduţi.

La prima atingere a buzelor lui, ştiu că era condamnată, pierdută. Orice nume i-ar fi pus, o ştia şi nu se putea convinge să-i pese.

Deja renunţase la tot pentru acest bărbat, acest sentiment, şi ştia că ar face-o din nou, indiferent de costuri.

Îl iubea.

Era atât de simplu, atât de înspăimântător.

Când el o întrebă în şoaptă unde era dormitorul, ea ştiu

că ar fi trebuit să-l oprească, să-i spună să se întoarcă după divorț, dar nu o putu face.

El o adusese din nou la viață. Dumnezeu să o ajute.

CAPITOLUL 31

Îndrăgostită, Frankie învăță să mintă. Era una din cele două noi constante din viața ei: minciuna şi iubirea pentru Rye de-a lungul acelei veri lungi, leneşe.

Nu spusese nimănui că fusese suspendată din postul său de asistentă, aşa că avea ore întregi în care nimeni nu se aştepta să o vadă. Trăia frugal, din economiile făcute.

Viața ei alterna între două lumi – una plină de pasiune şi alta plină de vinovăție. Zi după zi, îşi promitea „Gata cu asta". Gata cu pastilele, gata cu Rye! El era un drog, la fel ca şi medicamentele.

Jura în fiecare zi că avea să-i spună să plece şi să nu se mai întoarcă decât după divorț, dar când apărea la uşa ei, purtând un zâmbet doar pentru ea, se simțea pierdută, şi oricât de bine se simțea să se piardă în brațele lui, plăcerea îi îngheța atunci când el îi părăsea patul. În fiecare zi îşi amintea de slăbiciunea ei, de lipsa de onestitate, de imoralitate, de obsesie. Din nou şi din nou. Noaptea, când era singură, agoniza la gândul că el era în pat, alături de soția lui, şi îşi imagina durerile pe care această aventură le-ar pricinui lui Joey. Dar, oricât de mult se disprețuia, nu se putea abține în prezența lui. Era precum cineva înfometat, căruia i se permitea să stea două ore pe zi într-o patiserie, şi în acele ore revenea la viață într-un mod miraculos, desfătându-se cu apetitul său.

— Rămâi peste noapte de data asta, pledă ea în cele din urmă, cu o urmă de implorare în voce.

Voia să spună „Alege-mă pe mine", dar ştia că el nu o putea face. El şi Melissa discutau cu un avocat; Rye îşi

căuta un loc unde să stea, dar nu putea face nimic ce ar fi stânjenit stabilirea custodiei pentru Joey. Îşi iubea cu disperare fetiţa.

— Ştii că nu pot, spuse el, mângâindu-i braţele goale, în timp ce erau întinşi în pat.

Ea nu se putu abţine să nu se uite la ceas. Ora trei după-amiaza. Simţi scânteia incipientă a panicii, înţepătura ascuţită a regretului. Regreta că el pleca sau că l-ar fi lăsat să rămână?

— Abia aştept să o întâlneşti pe Joey. Te va iubi, spuse el.

Frankie se lăsă consolată de acest gând.

— Sper. Şi vom avea şi noi copii, da?

— Desigur. Vreau o fată care să arate exact ca tine. Rye zâmbi. Joey vrea un frate sau o soră. O spune în mod constant.

— Te iubesc, zise ea, rostogolindu-se spre el.

Îi trasă cu buzele urma cicatricilor de pe umăr. Alte cicatrici, de arsuri, îi acopereau pieptul, reparate cu bucăţi de piele printre care creştea părul blond, ce începea să încărunţească. Se lipi de corpul lui subţire, presându-l.

— Îmi doresc să fi fost eu cea care-ţi scria scrisori.

— Şi eu, iubito. Ţin la Missy, dar... asta... curând nu va mai trebui să ne ascundem.

Mâinile lui se plimbară peste pielea ei goală. Dorinţa o făcu să se apropie de el, înteţindu-i respiraţia.

Se rostogoli pe spate, oferindu-i acces total la corpul ei. Săruturile lui treziră acea parte din ea care îi aparţinea doar lui.

La sfârşitul verii, Frankie era un ghem de nervi; toată aşteptarea, toată speranţa, faptul de a se ascunde mereu – toate o sfâşiau în bucăţi. Minţea pe toată lumea pe care o cunoştea şi ura acest lucru. Îşi scosese medalionul cu Sfântul Cristofor şi-l ascunsese, de teamă că avea să-i ardă pielea în timp ce dormea.

Avea nevoie de şi mai multe pastile pentru a dormi şi apoi de altele pentru a rămâne trează. Cu toate acestea, continuă aventura, aşteptând în fiecare zi momentul în care putea anunța adevărul prietenilor şi familiei ei, scăpând de această vinovăție grea, opresivă.

Evita să răspundă la telefon; îi era imposibil să le mintă pe Barb şi Ethel, dar nici nu le putea spune adevărul. Le suna înapoi atunci când ştia că sunt plecate sau închidea telefonul atunci când una dintre ele răspundea. Niciodată nu-şi imaginase că putea fi o astfel de femeie; iubirea pentru Rye o transformase într-o mincinoasă.

În fiecare noapte, singură în pat, se ruga ca *mâine* să îi spună el că totul era rezolvat, că puteau fi împreună, că se puteau plimba de mână la lumina zilei, că puteau petrece noaptea împreună.

În fiecare dimineață, simțea cum îi dispare încă o bucată din suflet.

În august, când primi telefonul plin de entuziasm al lui Barb, care o anunța că se căsătoreşte, prima reacție a lui Frankie fu o gelozie ascuțită, toxică, pentru suprimarea căreia avu nevoie de toată voința.

Acum era într-un parc din Chicago, într-o zi fierbinte de vară târzie, stând în fața celor câțiva oaspeți aşezați pe scaune pliante, bând deja şampanie.

Drumul spre altar fusese presărat cu petale roşii de trandafir. Ethel şi Frankie, ambele îmbrăcate în costume sport cu imprimeuri geometrice viu colorate şi sandale albe, stăteau lângă arcada decorată cu flori şi verdeață.

Alături de ele, sub arcadă, era mirele, într-un costum de sport din poliester. Băieții lui gemeni erau cavalerii săi de onoare. Un preot baptist aştepta, cu o Biblie în mână.

Un casetofon portabil, cu boxele nu prea grozave, cânta melodia lui Jim Croce, *Time în a Bottle,* în timp ce oaspeții se aşezau pe scaune. Ethel se legăna în ritmul muzicii,

cântând alături de casetofon.

La capătul culoarului, Barb aştepta nerăbdătoare; era îmbrăcată într-o rochie albă, largă, din jerseu, şi avea părul decorat cu flori. Se ţinea de braţul mamei sale.

Când ultimul dintre oaspeţi se aşează, Barb făcu un semn cu degetul mare în sus. Ethel se duse la casetofonul portabil şi schimbă muzica; din boxe începu să răsune *Here Comes the Bride.*

Barb şi mama ei înaintară încet pe culoarul dintre scaune, pe lângă mulţimea zâmbitoare formată din familii şi prieteni: câteva dintre rudele lui Barb din Georgia, câţiva dintre colegii ei de la Operation PUSH, colegii de la ACLU ai lui Jere şi soţul lui Ethel, Noah, cu fiica lor, Cecily. Barb zâmbea atât de larg, că lui Frankie i se păru că întreaga ei viaţă era stridentă şi plină de păcat.

„Iată", se gândi ea, „aşa arată dragostea". Felul în care Barb îşi sărută mama, ajutând-o să se aşeze pe un scaun din primul rând; felul în care Jere îşi privea mireasa.

Dragoste. Ceva ce trebuia strigat în gura mare, sărbătorit, nu cultivat în secret, în întuneric.

— Dragi oaspeţi, spuse preotul.

Muzica se opri.

Barb şi Jere se ţineau de mâini, uitându-se unul în ochii celuilalt. Vocea preotului spunea cuvintele pe care le auzise la alte nunţi, sau la televizor, sau în filme.

Lumi vechi. *Iubire. Onoare. Implicare.*

Oricât de mult şi-ar fi dorit Frankie să sărbătorească cu prietena ei, oricât de mult se bucura de noua iubire şi noua viaţă a lui Barb, simţea cum o ruşine toxică creşte în interiorul ei, dând laoparte oricare alte sentimente.

Închise ochii şi se imaginã sub arcadă, alături de Rye, cu Joey împrăştiind flori...

Îl auzi pe Jere spunând:

— De acum înainte, Barbara Sue, sunt aici pentru tine,

alături de tine. Pentru a-l parafraza pe Yeats, iubesc sufletul tău de pelerin şi iubesc tristeţile de pe faţa ta schimbătoare. Acum şi pentru totdeauna.

Îi puse inelul pe deget.

— Barbara Sue Johnson, spuse preotul, promiţi să-l iubeşti, să-l cinsteşti şi să-l asculţi pe Jeremiah Maine, câtă vreme veţi trăi amândoi?

— Da, spuse Barb, zâmbindu-i cu dragoste, în timp ce-i potrivea verigheta de aur pe deget.

— Poţi săruta mireasa, spuse preotul.

Jere o trase pe Barb în braţe. Ea se agăţă de el şi-l sărută. Când se despărţiră, amândoi râdeau.

Muzica se schimbă, trecând la *Lets Get It On.*

Ethel sări şi chiui. Frankie îşi dădu seama cu o secundă prea târziu că plângea. Ethel o cuprinse cu braţul.

— Se va întâmpla şi pentru tine, spuse ea.

Frankie îşi şterse lacrimile din ochi.

— Încă mă gândesc la... Avu nevoie de toată puterea voinţei pentru a termina: Rye.

Se uită la Ethel şi se gândi: „Spune-mi că este în regulă să-l iubesc. Scapă-mă de ruşine”.

— Uită-l, Frank! E un mincinos. Eşti prea bună pentru el.

— Dar... îl iubesc. Vreau să spun... el este sufletul meu pereche.

Ethel o privi atât de adânc, încât Frankie îi simţi privirea până în adâncul sufletului.

— Nu. Este *căsătorit,* Frank. Este tată. Te cunosc. Ştiu cât de mult ai ţinut la Jamie, dar nici nu te-ai *gândit* să te întâlneşti cu un bărbat căsătorit. Eşti o femeie bună. Onestă. Morală până la ridicol. Nu ai supravieţui unei aventuri.

Morală. Bună.

„Nu”, îşi dori ea să spună. „Nu mai sunt aşa.”

Frankie luă decizia în timpul recepţiei, în timp ce dansa

pe o muzică pe care nu o recunoştea, ţinând-o în braţe pe frumoasa fiică a lui Ethel.

Gata! Trebuie să se termine.

Voia *aşa ceva.* O nuntă, o familie, un copil.

Cum ar fi putut primi o aşa binecuvântare după o aventură? Dumnezeu, bunătatea şi iertarea cereau o schimbare, dacă voia izbăvire.

Fiecare moment pe care îl petrecu la petrecere o făcu pe Frankie să se simtă ca o mincinoasă. Bău prea mult şi era nesigură pe picioare atunci când Barb şi Jere plecară în luna de miere.

— Eşti bine? o întrebă Ethel, stând lângă ea, ţinând-o de mână şi uitându-se la ea cu ochii plini de dragoste şi îngrijorare.

Frankie nu mai putu suporta. Dintr-odată, nu mai voia să fie iubită de Ethel, nu mai voia ca acesteia să-i pese sau să o ţină de mână. Cum merita ea asemenea prietenii? Murmură o scuză, spuse că era obosită, sau prea beată, sau pur şi simplu tristă; nu-şi amintea cu exactitate cuvintele. Tot ce ştia era că trebuia să plece. Acum, înainte să cedeze în faţa prietenei ei.

Luă un taxi înapoi la hotel, îşi adună lucrurile şi se duse la aeroport, aşteptând ore întregi până la zborul ei, suficient de mult pentru a se trezi din beţie, ceea ce o făcu să se simtă şi mai rău.

Acasă, stătu în sufragerie, fumând o ţigară după alta, bând gin, dând cu nervozitate din picior, aşteptându-l pe Rye, hotărâtă să-i spună că se săturase. Nu mai putea trăi astfel.

Când el apăru în sfârşit, cu flori în mână, Frankie îl făcu să aştepte afară.

— Nu mai pot face asta, spuse ea. Mă sfâşie în bucăţi, Rye. Îmi pare rău. Nu mai pot fi cealaltă femeie. Este greşit.

Aşteptă răspunsul lui; când el nu spuse nimic, făcu un

pas în spate şi începu să închidă uşa.

Încet, în felul acela nou în care se mişca acum, el se lăsă într-un genunchi. Frankie putea să vadă cât de mult îl durea să facă acest lucru.

— Te căsătoreşti cu mine, Frankie?

Frankie izbucni în lacrimi, dându-şi seama abia acum cât de mult aşteptase acest lucru, cât de mult avusese nevoie de asta. *Asta* avea să repare totul, să-i spele toate păcatele.

— Da, şopti ea. Da.

El se ridică cu greu din nou în picioare; ea îl ajută.

— Ne vreau pe noi, spuse el cu vocea răguşită. Tu. Eu. Un copil.

— Slavă Domnului, spuse Frankie, trăgându-l în casă şi apoi înspre dormitor. Întregul ei corp tremura.

Totul avea să fie bine. În sfârşit.

El se aplecă înspre ea pentru un sărut. Ea îl întâlni mai devreme de jumătatea drumului.

Toamna sosi târziu pe Coronado Island anul acesta şi treptat, întâi cu schimbarea culorii frunzelor, apoi cu nevoia de pulovere seara şi cu golirea plajelor. Din nou, restaurantele de pe Orange Avenue erau pline cu localnici în loc de turişti. Autobuzele şcolare reveniseră pe rutele lor în prima săptămână din septembrie; pentru Frankie, aceste lucruri erau mereu vestitoarele toamnei.

În această zi rece de noiembrie târziu, aproape la zece luni după reîntoarcerea lui Rye din Vietnam, Frankie se îmbrăcă cu o rochie cu imprimeu, din tricot, îşi pieptănă părul lung cu cărare pe mijloc şi-l prinse apoi într-o coadă de cal, şi se duse la spital.

Ajunsă la biroul directoarei asistentelor, i se spuse să aştepte.

Frankie era pregătită pentru această întâlnire, mai mult decât pregătită. În cele două luni care trecuseră de la cererea în căsătorie, începuse să redevină ea însăşi.

Discutaseră despre verighete, despre planurile pentru luna de miere, despre o ceremonie pe plajă. Kauai pentru luna de miere, pentru încă o săptămână la hotelul Coco Palms. El era gata să intre în lumea ei, să vorbească cu părinții ei. Ea abia aştepta să le spună prietenelor şi familiei. Lui Barb şi lui Ethel. Oh, poate că la început nu avea să le convină, poate că urmau să-şi pună întrebări cu privire la moralitatea ei, dar nu avea de gând să le spună că ea şi Rye se culcaseră împreună înainte de divorțul lui. Avea să ducă singură ruşinea aceea.

— Frankie? Poți intra acum.

Frankie se ridică. Ținându-şi strâns poşeta, intră în birou şi se aşează pe scaunul indicat.

— Bună, doamnă Stone, spuse ea, adoptând o postură elegantă, aşa cum fusese învățată cu o viață în urmă, când lumea fusese mai blândă, diferită.

Cu spatele drept, bărbia sus, picioarele încrucişate la nivelul gleznelor. Ştia că arăta mai bine decât ultima dată când fusese aici. În această dimineață luase doar o pastilă pentru a-şi ridica nivelul energiei. În ultima lună începuse să le reducă.

— Am vrut să vă mulțumesc pentru suspendare, spuse ea. Ştiu că sună ciudat, dar ați avut dreptate. Eram depăşită. Aş fi putut face o greşeală în sala de operații şi nu aş fi putut trăi cu aşa ceva.

— Eşti una dintre cele mai bune asistente cu care am lucrat vreodată, spuse doamna Stone. Dar ultima dată când te-am chemat la serviciu, păreai să fii o alta.

Frankie speră că nu tresărise.

— Eram tocmai înainte de prima cafea. Mă mişcam încet. Asta e tot.

— Asta e tot?

— Asta e tot, minți ea.

— Cunosc durerea pricinuită de un avort. Iar soțul meu a

luptat în Coreea. Mi-a spus că unele experienţe ne rămân în corpuri şi în minţi. Poate că ai nevoie de ajutor pentru a depăşi anumite lucruri?

— Sunt bine. Serios.

— Chiar dacă nu ai avut o experienţă similară celor de pe câmpul de luptă, mi s-a spus că războiul poate da peste cap orice bărbat.

Orice bărbat.

— Sunt gata să revin la muncă, doamnă, spuse Frankie. Curând s-ar putea să am nişte veşti bune, care vor linişti pe toată lumea.

Doamna Stone o studie timp îndelungat.

— Bine, Frankie. De fapt, Karen Ellis a sunat astăzi că este bolnavă. Poţi să-i termini tu schimbul?

— Desigur. Încă am uniforma în vestiar. Frankie se ridică. Nu veţi regreta, doamnă Stone.

— Ai grijă să nu regret!

Frankie ieşi din birou plină de speranţă.

Acesta era primul ei pas spre recuperare. Avea să redevină ea însăşi cât de repede. Să se căsătorească cu Rye şi să poarte alb. De data asta nu o rochie cumpărată de-a gata. Cu Rye, voia totul: rochia, vălul, biserica, tortul.

O săptămână mai târziu, Frankie se uita la o selecţie de inele de logodnă în vitrina bijutierului.

— Pot să te ajut, domnişoară? o întrebă vânzătorul.

Frankie se uită la ceas. Schimbul ei de la spital începea curând.

— Nu, mulţumesc. Cred că logodnicul meu a fost reţinut, minţi ea.

Data viitoare avea să-l aducă pe Rye cu ea, să vadă ce fel de inel voia el şi să-i arate preferatele ei. Nu era nimic ciudat în faptul că acum se uita singură, nu?

Plecând din magazin, conduse până la centrul medical, care se ridica înalt şi alb pe cerul albastru, lipsit de nori, al

dimineții. Înăuntru, se schimbă în uniforma ei albastră-verzuie, îşi acoperi părul lung cu o bonetă şi se îndreptă spre etajul rezervat chirurgiei.

Asistă la o operație după alta, timp de câteva ore. La sfârşitul schimbului ei, verifică pacienții, apoi coborî la parter.

În hol, văzu un grup de bărbați în costume adunați în jurul recepției. Majoritatea lua notițe în carnețele.

Reporteri.

Probabil ceva localnică faimoasă născuse; ca Raquel Welch, care fusese de fapt Raquel Tejada pe vremea când fusese încoronată drept cea mai frumoasă la târgul regional din San Diego. Sau poate că murise vreun actor.

Frankie se îndreptă spre uşă. În timp ce trecea pe lângă grupul de reporteri, cineva spuse:

— Locotenent comandant Walsh.

Frankie se opri şi se întoarse. Făcându-şi loc printre reporteri, ajunse în primul rând tocmai când femeia de la recepție spunea:

— Respectăm intimitatea pacienților noştri. Ştiți asta. Nu puteți vorbi cu ei. Am sunat la securitate.

— Dar nu se întâmplă în fiecare zi ca un fost prizonier de război...

Frankie ocoli grupul de reporteri, se strecură pe sub birou şi ajunse lângă femeia din spatele recepției.

— Reporterii. Vor să vadă...

— Pe soția unui tip faimos. Prizonier de război. Walsh.

Soția lui.

— E bine?

Femeia ridică din umeri.

— În ce salon e?

— Zece-patru B.

Frankie se duse la lift şi apăsă nerăbdătoare pe buton. Abia când intră îşi dădu seama unde mergea.

Etajul al patrulea.

Ping! Uşile se deschiseră.

Înaintă lent pe hol, simțind dintr-odată că îi era greață; la ultima uşă, văzu numele pacientei şi se opri: Walsh, Melissa.

Frankie împinse uşa suficient de mult pentru a o vedea pe Melissa Walsh stând în pat, înconjurată de baloane, flori şi cutii cu bomboane. Pe un balon în formă de minge de fotbal scria: E BĂIAT!

Lângă patul ei se afla un coş pentru bebeluşi; prin laterala transparentă, Frankie văzu un bebeluş înfăşat în albastru.

Frankie se dădu înapoi în viteză, se lovi de ceva şi se întoarse. În fața ei stătea Rye.

— Frankie, spuse el, prea încet ca soția lui să audă. Am vrut să... Nu înseamnă...

Ea îl împinse laoparte şi ieşi alergând din spital; intră în maşină, trântind uşa.

Mâinile îi tremurau atât de tare, că scăpă cheile. Îşi deschise poşeta, scoase două pastile de Valium şi le înghiți fără apă, apoi se aplecă, încercând să-şi găsească cheile pe jos.

Cineva bătu cu putere în geamul maşinii. Nu se putea uita... dar trebuia să o facă.

Rye era acolo, arătând la fel de distrus pe cât se simțea ea.

— Îmi pare rău, strigă el.

Ea porni maşina, călcând cu putere pedala de accelerație.

Nu avea habar unde să meargă, ce să facă. Căzuse din nou pradă minciunilor lui. *Din nou.* Melissa rămăsese probabil însărcinată curând după întoarcerea lui. Cu Frankie, el folosise prezervative. Întotdeauna. Nu făcuse niciodată vreo greşeală.

În toate aceste luni, în timp ce el se culcase cu Frankie,

soția lui fusese însărcinată. Când el o ceruse de soție, Melissa era aproape de termen. El se pusese în genunchi, spusese „Căsătoreşte-te cu mine”, iar Frankie îl crezuse. Crezuse fiecare zâmbet, fiecare atingere, fiecare promisiune. Crezuse orbeşte, crezuse când el spusese „Curând, iubito! Curând le vom spune tuturor că suntem împreună”.

Dumnezeule!

Singura persoană pe care o ura mai mult decât pe Rye era ea însăşi.

Avea nevoie de o băutură.

Numai la asta se putea gândi. Nu putea merge acasă, la căsuța în al cărei dulap avea haine de-ale lui, unde el se lăsase în genunchi şi o ceruse în căsătorie.

Conduse pe lângă barul frecventat de personalul spitalului şi ajunse până în cartierul Gaslamp din San Diego, unde găsi un loc de parcare în fața unei taverne unde putea să fie anonimă. Se duse înăuntru şi găsi locul pe jumătate plin de clienți care păreau de-ai casei.

Se strecură pe unul din scaunele înalte de la bar.

— Gin cu gheață, ceru ea. Şi un pachet de Virginia Slims.

Când barmanul se întoarse cu băutura ei, Frankie abia îi aruncă o privire. Mâna îi tremură când se întinse după pahar.

E băiat! — gândul acesta o strivea ca o bilă de demolare, distrugând fiecare cărămidă fragilă cu care încercase să se reconstruiască.

— Merit asta, spuse ea.

— Poftim? întrebă barmanul.

— Nimic. Încă un pahar, te rog!

Luă al doilea pahar şi-l dădu pe gât, apoi mai comandă unul. Când bărbatul arătos de lângă ea o salută, ea îşi smulse poşeta şi ieşi din bar. În maşină, dădu muzica tare; din boxe se auzea *I Am a Woman.*

Conduse, ieşind din cartierul aglomerat.

Ar fi trebuit să încetinească; mergea prea repede.

Cântă alături de radio, dându-şi seama că plângea, în față se vedea podul. Acceleră, țâşnind în față; în fața ei, un stâlp din beton, în dreapta un perete gri, şi apoi nimic, doar apa. Viră de volan doar o jumătate de centimetru.

De nicăieri apăru un bărbat pe o bicicletă. Ea apăsă cu putere frâna, simțind cum maşina se învârte pe loc, fără să o mai poată controla; în lumina farurilor, văzu ghidonul bicicletei. Trase de volan, încercând să vireze. Prea târziu.

CAPITOLUL 32

Frankie se trezi într-un pat de spital. O durea tot corpul, mai ales brațul stâng, şi în spatele ochilor avea o durere îngrozitoare de cap. Timp de o fracțiune de secundă nu-şi putu aminti de ce era aici, şi apoi...

Bărbatul de pe bicicletă. Podul.

— Oh, Dumnezeule!

Auzi voci şi paşi care se apropiau, venind pe hol.

În cameră intră tatăl ei, arătând mohorât şi ruşinat. Furios. Lângă el era un polițist cu păr scurt, cărunt; butonii de aramă de pe uniforma kaki se întindeau peste un stomac generos, şi o cravată neagră, îngustă încerca să ascundă găurile prin care se vedea cămaşa de dedesubt.

— L-am ucis? întrebă Frankie, incapabilă să-şi ridice vocea dincolo de o şoaptă.

— Nu, spuse ofițerul. Dar ai fost aproape. I-ai făcut bicicleta praf. Aproape ai murit şi dumneata.

— Erai beată, Frankie, spuse tatăl ei, Ai fi putut muri. Cu vocea frângându-i-se, adăugă: îți imaginezi că ar fi trebuit să-i spun aşa ceva mamei tale? Un alt copil pierdut?

Frankie avea un nod atât de mare în gât, încât abia putea înghiți. Îşi dori să fi murit. Şi apoi, un gând îngrozitor: Asta dorise? Virase intenționat înspre zidul de beton, în loc să

vireze în cealaltă parte?

Tata se uită la polițist.

— Pot să o duc acasă, Phil?

Polițistul încuviință din cap.

— Da. Este acuzată de conducere sub influența alcoolului. Veți fi anunțați despre data punerii sub acuzare.

Frankie îşi coborî picioarele pe o parte a patului, încet; se simțea amețită. Tata se apropie, ajutând-o să meargă în josul holului, pe lângă colegele ei asistente, care se holbară la ea în timp ce trecea. Trebuie să fi ştiut ce se întâmplase, că aproape ucisese un om.

— Eşti sigur că bărbatul pe care era să-l omor este în regulă? Nu mă minți?

— Este bine, Frankie. Bill Brightman. Directorul liceului Coronado.

Afară, îi aştepta Mercedesul argintiu. Frankie refuză ajutorul tatălui său şi urcă singură în scaunul pasagerului.

Tata băgă cheia în contact şi porni motorul. Acesta se trezi la viață, dar maşina nu se mişcă.

După o tăcere lungă, el se întoarse spre ea.

— Vrei să mori, Frankie? Mama ta m-a întrebat asta.

— Nu ar fi trebuit să beau cel de-al treilea gin, zise ea. Mă voi strădui mai mult. Promit!

— Destul! spuse tatăl ei tăios, şi ea văzu totul pe fața lui: frica lui de a o pierde, durerea la pierderea lor comună, furia că ea nu părea să poată fi fiica pe care şi-o dorea el.

Ea se uită la el, ştiind că avea dreptate. În seara asta ar fi putut omorî un om. Ar fi putut muri ea însăşi. Poate că asta intenționase.

— Te iubesc, Frankie, spuse el cu o voce tristă. Ştiu că am avut problemele noastre, dar...

— Tată...

— Pari distrusă.

Frankie nu-i putu susține privirea îngrijorată.

— Am trăit aşa ani la rând, spuse ea. De când am fost în Florenţa.

Destul!

Singură în patul copilăriei ei, stătea trează, luptându-se cu nevoia ei (dependenţa – se gândise la asta în aceşti termeni?) pentru un somnifer, gândindu-se la vinovăţia ei copleşitoare, ca şi la noua şi înfiorătoarea teamă că îşi dorise să-şi curme viaţa.

Cine devenise?

O femeie de nimic, o fantomă. Fără iubire, fără copii.

Cum putea supravieţui? Fiecare dintre pierderile suferite o schimbase, dar acum vinovăţia şi ruşinea serii trecute o distruseseră.

Nu putea trăi aşa. Avea nevoie de ajutor.

Cine?

Cum?

„Ar trebui să vorbeşti cu cineva, să primeşti ajutor”, îi spusese Henry; simţea ca şi cum conversaţia aceea avusese loc cu o viaţă în urmă, când crezuse că atinsese fundul, dar nu fusese aşa de fapt. „Tratez câţiva veterani la cabinet... Ai coşmaruri, Frankie? Ţi-e greu să dormi?”

Cine altcineva ar înţelege felul în care se schimbase încet psihicul ei de la Vietnam încoace, cu excepţia colegilor ei veterani? încercase să obţină ajutor şi altă dată, demult, şi nu funcţionase. Asta nu însemna că trebuia să se oprească din a încerca. Ba dimpotrivă.

Dădu laoparte pătura şi se ridică din pat. Abia ţinându-se pe picioare, se duse la baie şi făcu un duş fierbinte; îşi uscă părul, apoi se îmbrăcă cu o pereche de blugi şi o helancă.

În bucătărie o găsi pe mama ei, care părea obosită.

— Frances, spuse ea, moale.

— Pot să iau maşina ta? o întrebă Frankie.

Mama se uită la ea ţintă, făcând-o pe Frankie să se simtă inconfortabil, dar orice cuvinte ar fi avut mama nevoie să

audă, ea nu le putea spune. Fără alte promisiuni. Amândouă ştiau că nu ar fi trebuit să conducă.

— Cheile sunt în poşetă. Când vii acasă?

— Nu ştiu.

— Vii acasă?

— Da.

Se apropie şi atinse umărul slab al mamei sale, lăsând mâna acolo câteva secunde. O femeie mai puternică ar fi spus nişte cuvinte care să însoţească atingerea, poate nişte scuze sau o promisiune; ea nu spuse nimic şi se duse în garaj, de unde scoase Cadillacul. Trecu podul Coronado cu o viteză redusă şi opri în faţa noului centru medical pentru veterani.

Găsi un loc în parcare şi rămase acolo, temându-se să mişte. În cele din urmă aruncă o privire în oglindă şi-şi văzu ochii învineţiţi. Scoase o pereche de ochelari de soare mari din poşetă, ieşi din maşină şi intră în clădire.

Înăuntru, se duse la recepţie, unde se afla o femeie voluminoasă, îmbrăcată cu o rochie din poliester cu model floral; în faţă avea o maşină de scris IBM Selectric, iar unghiile îngrijite băteau pe clapele acesteia.

— Doamnă? spuse Frankie.

Recepţionera se opri din tastat, dar nu-şi mişcă mâinile de pe claviatura maşinii, apoi îşi ridică privirea.

— Ai necazuri, dragă? Este soţul tău nervos?

Aparent, ochelarii de soare nu ofereau cine ştie ce camuflaj.

— Am auzit că oferiţi terapie pentru veteranii din Vietnam.

— Este o şedinţă de grup la 10.00. De ce?

— Unde este?

Femeia se încruntă, scoase un creion din părul ei voluminos, şi începu să bată ritmic cu el în birou.

— În josul holului. A doua uşă pe stânga. Dar este numai

pentru veteranii din Vietnam.

— Mulțumesc.

Frankie se duse în josul holului, pe lângă câțiva bărbați care stăteau pe scaune din plastic. Ajunsă la camera 107, văzu un fluturaş lipit de geamul texturat din jumătatea de sus a uşii. „VETERANI DIN VIETNAM, ÎMPĂRTĂŞIȚI-VĂ POVEŞTILE CU ALȚII. TERAPIA AJUTĂ.” Se aşeză, aşteptând, şi se uită la ceas. Întregul corp o durea, o durea capul, şi îi era greață, dar nu se mişcă. Încheietura de la mâna stângă îi pulsa. Se uită în jos şi văzu o vânătaie înflorind pe pielea ei palidă.

Uşa din fața ei se deschise la ora 9.55. Câțiva bărbați intrară.

Ea se opri, încercând să se calmeze, apoi se ridică, deschise uşa înspre o cameră mică, fără ferestre, în care câteva scaune pliante fuseseră plasate în cerc. Câteva erau deja ocupate de bărbați, majoritatea de vârsta lui Frankie sau mai tineri, cu părul lung, neîngrijit, favoriți mari şi mustăți. Câțiva mai în vârstă, cu părul cărunt, stăteau cu brațele încrucişate.

Alți bărbați stăteau lângă o masă, mâncând gogoşi şi turnându-şi cafea dintr-un termos înalt, argintiu.

Frankie se aşteptase să fie singura femeie, dar tot se simți inconfortabil când bărbații se întoarseră, unul câte unul, să o privească.

Unul din ei se apropie de ea. Purta o cămaşă în carouri şi blugi de cowboy, legați cu o curea cu o cataramă enormă. Părul lui lung atârna de o parte şi de alta a cărării. Buza de sus îi era aproape acoperită de o mustață uriaşă.

— Te pot ajuta, domnişorică? spuse el, zâmbind.

— Sunt aici pentru terapia de grup a veteranilor din Vietnam.

— E tare că vrei să-ți înțelegi bărbatul, dar asta este numai pentru veterani.

— Sunt veterană.

— Din Vietnam.

— Sunt veterană din Vietnam.

— Oh... eu... în Vietnam nu au fost femei.

— Greşit. Am fost asistentă. Am făcut două tururi. La Thirty-Sixth şi Seventy-One, spitale de evacuare. Dacă nu aţi văzut nicio femeie în Vietnam, aţi fost norocoşi. Înseamnă că nu aţi ajuns în spital.

El se încruntă.

— Oh. Bine. Ar trebui să discuţi cu celelalte tipe despre... orice. Adică, nu ai fost pe câmpul de luptă. Bărbaţii s-ar închide dacă ar fi o femeie în cameră.

— Vrei să-mi spui că nu pot rămâne? Am coşmaruri. Şi sunt... speriată. Nu mă vei ajuta?

— Nu e locul tău aici, domnişoară. Asta este pentru veteranii care au avut parte de acţiune în Vietnam.

Frankie ieşi din cameră, trântind uşa în urma ei. Se îndepărtă cu paşi mari pe hol, văzu un poster pe care scria: „CERE AJUTOR AICI" şi-l rupse de pe perete, călcându-l în picioare. *Mash* era un serial de mare succes anul acesta; cum puteau oamenii să mai creadă că în Vietnam nu fuseseră femei? Mai ales veteranii, pentru numele lui Dumnezeu?

Afară lăsă să-i scape un urlet de mânie pe care nu şi l-ar fi putut opri nici dacă ar fi vrut – şi nu vrusese. Se simţea bine să urle, în sfârşit.

Frankie nu avea unde să meargă. Nu avea pe nimeni cu care să vorbească. Ştia că ceva era teribil de în neregulă cu ea, dar nu ştia cum să repare acest lucru.

Le putea suna pe Barb sau pe Ethel, dar era patetic de câte ori le sunase deja. Şi după ce auzeau despre aventura cu Rye şi condusul beată pe podul Coronado, ar fi judecat-o la fel de aspru cum se judeca ea.

Dar totuşi, avea ceva de făcut.

Putea merge la bărbatul pe care aproape îl ucisese, pentru a-i cere scuze. Găsi un telefon cu plată şi ceru centralistei adresa lui Bill Brightman.

Locuia pe Coronado, într-o casă mică, în mijlocul insulei. Curtea perfect întreţinută era mărginită de flori roşii, vesele şi de un gard alb. O casă iubită.

Parcă lângă cutia poştală şi rămase acolo mult timp, incapabilă să iasă din maşină, incapabilă să plece. Când închidea ochii, revedea accidentul, cu încetinitorul, îi vedea faţa palidă şi îngrozită în lumina farurilor.

Uşa se deschise. Un bărbat de vârstă mijlocie, cu obrajii scofâlciţi şi păr negru ieşi din casă, îmbrăcat cu un costum de culoare maro. Într-o mână avea un ziar împăturit şi în cealaltă, o servietă uzată din piele.

Frankie deschise portiera maşinii şi ieşi afară. El se uită la ea, încruntându-se uşor.

Ea deschise poarta albă şi îndrăzni să păşească pe proprietatea lui; îşi scoase încet ochelarii de soare, dând la iveală ochii învineţiţi.

— Sunt Frances McGrath, spuse ea încet. Şoferul care aproape te-a lovit. Simţi cum lacrimile îi ard ochii, şi îi şterse cu mişcări grăbite. Acum nu era vorba despre durerea sau ruşinea ei. Era despre el. Îmi pare atât de rău, spuse ea.

— Adu-mi corespondenţa, spuse el, aprinzându-şi o ţigară.

Frankie dădu scurt din cap, se duse la căsuţa poştală, de unde scoase un teanc de reviste şi scrisori, şi le duse bărbatului. I le înmână în pridvor.

— Voi înlocui bicicleta.

— Bicicleta? Domnişoară, aproape m-ai terminat pe mine, spuse el.

Frankie nu-şi găsi vocea. Se mulţumi să dea din cap.

— Am o fiică. O soţie. O mamă. Un tată. Ştii ceva despre pierderea cuiva drag?

— Ştiu, spuse ea.

— Ţine minte asta! Data viitoare când urci beată la volan.

— Îmi pare rău, spuse ea din nou, ştiind că nu era suficient, dar ce altceva era?

El o privi un moment îndelungat, fără să spună nimic, apoi se întoarse şi-şi duse corespondenţa în casă, închizând uşa în urma lui.

Ea conduse înapoi la casa părinţilor ei şi parcă în garaj. În casă, o găsi pe mama ei aşezată la masa din bucătărie. Frankie aruncă cheile pe masă, între ele.

— M-am întors, spuse ea pe un ton sec.

— Mă sperii, Frances, spuse mama.

— Mda. Îmi pare rău.

— Du-te în camera ta! Odihneşte-te! Lucrurile arată mereu mai bine dimineaţa.

Frankie se întoarse încet.

— Serios?

În noaptea aceea, în dormitorul copilăriei ei, Frankie se trezi fără tragere de inimă, luptându-se la fiecare pas cu conştienţa. Nu voia să deschidă ochii şi să se trezească într-o lume în care era această versiune a sa. Distrusă. O femeie decăzută. O mincinoasă. Era atât de rău totul, o avalanşă de rău.

Se întinse spre noptieră, căutând cu mâna pastilele. Luă încă două. Când le luase ultima dată? Nu-şi aminti, dar nici nu-i păsa. Închise ochii, adormind din nou.

Aproape m-ai terminat pe mine.

Vrei să mori, Frankie?

E băiat!

Frankie auzi un scârţâit şi încercă să se ridice. Era imposibil. Ieşea şi aluneca înapoi în somn; auzi paşi pe hol. Sau poate că era inima ei, care bătea tot mai rar.

Probabil unul dintre părinţii ei, venit să vadă ce face. Închise din nou ochii şi auzi pe cineva şoptindu-i numele. Şi

apoi un râs înăbuşit.

Finley.

Îi auzi vocea acolo, dincolo de uşă. Îl putea auzi respirând în întuneric, putea simți mirosul cremei Bryl pe care şi-o punea în păr şi aroma gumei de mentă pe care o iubea atât de mult.

Haide, Frankie! Hai cu mine!

Erau din nou copii. *Vară.* Auzi camionul de înghețată afară, sunând din clopoțel, copiii râzând. Dădu deoparte păturile şi coborî pe podeaua rece din lemn, întrebându-se ce se întâmplase cu covorul.

Râsul lui Finley răsuna în fața ei. Urmă sunetul afară din casă. Îşi luă vechea placă de surf din garaj şi ieşi împleticindu-se în noaptea neagră de afară.

Nicio stea pe cer.

Nicio maşină mergând pe Ocean Boulevard. Nicio lumină vizibilă în case.

Traversă strada pustie şi păşi pe nisipul rece.

— Finley! Aşteaptă!

Încercă să-l prindă din urmă, dar picioarele ei nu voiau să coopereze. Se simțea îngreunată, epuizată.

Apa era atât de rece, încât resimți un şoc şi icni; alergă înspre valul care venea spre țărm, sări pe placa de surf şi vâsli înspre larg.

Trecu cu greutate peste valuri şi ajunse într-o zonă calmă, unde se întinse pe placă, respirând greu din cauza efortului. Tremura din cauza frigului şi era confuză.

— Fin?

El nu-i răspunse. Se auzea doar sunetul valurilor care se loveau de țărm sau de placa ei.

Voia să se ridice şi să se uite după Finley, dar era prea slăbită.

Câte pastile luase?

Frigul o îmbrățişă, amorțind-o.

De aceea venise aici? O şansă de a nu simți nimic... închise ochii.

Nu ar fi trebuit să fie aici. Trebuia să se întoarcă.

Dar era atât de obosită. Până în fundul sufletului. S-ar fi putut rostogoli, scufundându-se în apa rece, dispărând.

Lumini roşii care clipeau.

Sosesc răniții.

O sirenă asurzitoare.

Frankie clipi, trezindu-se. Era în ambulanță, cu tatăl ei alături. Din hainele şi părul lui picura apă.

În minte îi reveni tot ce făcuse, cu o viteză care o îngrețoşă. Ruşinea o făcu să se simtă mică, mică. Nu dorise decât să dispară, nu... altceva.

— Nu am încercat să... Nu am vrut... Nu putea spune cuvintele. A fost un vis. Am crezut că Finley era aici. L-am urmat.

— Sunt pastilele alea, spuse el cu o voce pe care ea abia o recunoscu. Mama ta nu ar fi trebuit să ți le dea niciodată. Ai luat prea multe.

— Nu le voi mai lua.

— Este prea târziu pentru asta, Frankie. Ne este teamă.

De ce vei face.

— Ai încercat să te sinucizi.

— Nu. Doar am...

Ce? încercase să se sinucidă?

— Te-am fi putut pierde.

Voia să-l contrazică, să-i spună că nu aveau să o piardă niciodată, că era *bine,* dar nu reuşea să spună cuvintele, nu putea să meargă mai departe.

— De ce sunt în ambulanță? Sunt bine acum. Voi fi bine. Promit!

Tata părea să se simtă inconfortabil, stânjenit. Mai rău, părea să fie speriat.

— Tată?

Ambulanța se opri. Infirmierul sări jos şi deschise uşa din spate. Frankie văzu cuvintele SPITALUL DE PSIHIATRIE.

Clătină din cap, încercă să se ridice, dar descoperi că avea încheieturile şi gleznele legate de pat.

— Nu, te rog!

— 36 de ore, spuse tata. Intervalul obligatoriu pentru internare după o tentativă de suicid. Au promis că te ajută.

Frankie simți că era ridicată cu targa. Jos din ambulanță, auzi roțile izbind pavajul.

Tatăl ei plângea. Acest lucru o sperie mai mult decât orice altceva în viața ei.

— Tati. Nu. Te rog!

Următorul lucru pe care îl văzu fură luminile albe, strălucitoare, şi o echipă de oameni în alb.

— Nu am încercat să mă sinucid, strigă ea, luptându-se să se elibereze.

Unul din infirmieri scoase o seringă hipodermică.

Ultimul lucru de care îşi aminti era că țipa.

CAPITOLUL 33

Lumină orbitoare.

Unde sunt?

Îmi ridic capul şi mă uit în jur; capul îmi este greu. Capul altcuiva pe gâtul meu. Poate sunt paralizată. Cineva spune un cuvânt – dezintoxicare – într-un fel ciudat, prelung. Şi apoi ceva despre medicamente...

Aud zgomote care nu au niciun sens. Nu le pot categorisi, izola, recunoaşte.

Albine care zumzăie. Bocanci care se lovesc de pământ. Nu.

Nu sunt în 'Nam. Unde sunt? Țipete.

Este vocea mea?

Nu.

Da.

Este prea greu să gândesc. Capul îmi bubuie. Închid ochii. Orice e acolo, nu vreau să-l văd.

Întuneric.

Linişte.

— Frankie. Frankie McGrath, poţi răspunde?

Frankie îşi auzi numele şi încercă să răspundă, dar gura părea să-i fie plină de vată, iar capul încă o durea îngrozitor.

— Frankie.

Dură o eternitate să-şi deschidă pleoapele. Urmă ridicarea capului: nu-şi putea vedea decât mâinile. Urme roşii îi încercuiau încheieturile.

Reuşi încet să-şi focalizeze privirea. Îl văzu stând într-o parte, sfidând gravitaţia. Poate capul ei era prea înclinat. Nu vedea cu un ochi.

Nu. Părul îi căzuse peste faţă, obturându-i vederea. Ridică încet o mână, simţind cum tremură, şi-şi dădu laoparte părul de pe faţă.

El era în faţa ei.

„Henry."

Simţi un val de ruşine, apoi unul de uşurare.

— O să te scot de aici de îndată ce pot, în regulă?

Frankie nu-şi putu face vocea să se ridice dincolo de o şoaptă.

„Mulţumesc" fu prea mult. Reuşi să scoată un „Muuuul" prelung.

El îşi puse mâna peste a ei.

Ea se uită în jos, dorindu-şi să-i poată simţi atingerea.

Frankie avea un atac de cord. Deveni conştientă de durere brusc, un fulger orbitor de durere în piept.

Se ridică, respirând greu.

O durere îi pulsa în spatele ochilor. Stele mici şi albe îi dansau în câmpul vizual drept.

Durerea din piept se transformă într-una constantă,

bubuitoare. Transpira, tremurând.

Unde era?

„În cămin”, fu primul ei gând.

Un singur pat, destul de jos, pături şi cearşafuri ieftine. O comodă cu trei sertare. Fără oglindă. Un dulap.

Îşi trecu picioarele peste marginea patului şi-şi văzu picioarele subțiri, goale şi şosetele împrumutate.

Durere de cap.

O drogaseră? Se simțea ca şi cum ar fi funcționat cu încetinitorul.

Se ridică şi ameți imediat, simțind cum i se face greață. Numără până la zece şi senzația dispăru.

Cu ce era îmbrăcată? Pantaloni scurți tăiați, sosete şi un tricou prea mare. Al cui?

Se duse la uşă, aşteptându-se pe jumătate să fie închisă.

Spitalul de Psihiatrie.

Acolo era. Acum îşi amintea: oceanul, drumul cu ambulanța, tatăl ei plângând.

Deschise uşa. Dincolo de ea se afla un hol similar cu cel al şcolii primare la care fusese: fluturaşi pe pereți, linoleum pe jos, ferestre care lăsau să intre prea multă lumină, făcând-o să clipească. Curcani şi pelerini făcuți din hârtie decorau pereții.

Mişcându-se cu prudență, îşi trecu degetele pe suprafața lambriurilor, doar pentru a-şi ține echilibrul. Durerea de cap era rea şi părea să devină şi mai rea.

Trecu pe lângă ceea ce semăna cu o sală de clasă, în care oamenii stăteau în cerc, vorbind.

— Atunci am ajuns la fund, spunea unul dintre ei.

— Frances McGrath?

Ridică privirea şi văzu o tânără venind înspre ea. Un bărbat trecu pe lângă ele, mormăind ceva pentru sine.

— Du-te înapoi în cameră, Cletus, spuse femeia.

Tânăra era frumoasă, cu ochi mari şi o cascadă de păr

şaten. Purta o rochie ce-i ajungea până la glezne şi sandale din piele întoarsă, maro. Şase sau şapte brăţări de mărgele din lemn îi înconjurau încheieturile mâinilor.

— Sunt Jill Landis, una dintre consilierele de aici. Conduc şedinţele de grup.

O luă pe Frankie de mână şi o conduse pe hol, trecând pe lângă o serie de uşi închise şi de zona recepţiei, unde se vedea un banner pe care scria: „ASTĂZI ESTE ZIUA!”

— Directorul te aşteaptă. Cum te simţi?

— Mă doare capul, spuse Frankie. Slăbită.

— Desigur.

Tânăra se opri şi-i dădu lui Frankie două aspirine şi un pahar cu apă.

Frankie uită să-i mulţumească, doar luă aspirinele şi le înghiţi cu apă.

Jill se opri în faţa unei uşi închise şi o strânse pe Frankie de mână.

— Te programez pentru o şedinţă de grup la 14.00. O astfel de sesiune ajută mai mult decât crezi, Frankie. Mai ales în cazul veteranilor.

— Grup? Şedinţă? Nu vreau...

— Doar vorbim, Frankie. Şi este obligatorie.

Bătu la uşă.

— Intraţi!

Jill deschise uşa.

— Ne vedem mai târziu, Frankie.

Frankie înaintă, făcând câte un pas după altul. În picioare avea şosete. Unde îi erau pantofii?

Uşa se închise în spatele ei.

— Hei, Frankie.

Se uită în sus tocmai la timp pentru a-l vedea pe Henry deschizându-şi braţele pentru o îmbrăţişare. O cuprinse în braţe, o îmbrăţişare atât uluitoare, cât şi familiară. Frankie se uită la el.

— M-ai salvat.

El îi dădu o şuviţă de păr în spatele urechii.

— Încă nu. Şi nu va fi uşor. Îi dădu drumul. Îţi aminteşti ce s-a întâmplat?

— O parte, spuse ea încet.

Imaginile acelea oribile erau acolo, aşteptând-o: fuga în ocean, sperând să dispară, frigul, dinţii care îi clănţăneau... tatăl ei trăgând-o jos de pe placă şi ducând-o în ambulanţă, ţipetele ei, plânsul, imobilizarea la pat...

Se uită în jur, prin biroul lui. Una din ferestre dădea înspre un fel de parc, o zonă verde plină cu mese pentru picnic. Sub fereastră se afla un credenţ ieftin din lemn, pe care erau aşezate fotografii înrămate şi o plantă în ghiveci.

— Unde mă aflu?

— Internată în centrul pentru tratarea dependenţei de alcool şi droguri. S-a deschis acum vreo şase luni, îţi aminteşti? Eu conduc centrul şi consult pacienţi de două ori pe săptămână. Nu voi fi terapeutul tău principal, din motive evidente, dar am vrut să-ţi uşurez drumul înspre terapie.

— Ce motive evidente?

— Te-am iubit.

— La trecut. Mda.

Îşi feri privirea, incapabilă să se uite la el, amintindu-şi că era aici din cauza unei tentative de sinucidere. *Sinucidere.* Nu putea procesa acest cuvânt teribil.

— Cum m-ai scos?

— M-a sunat mama ta. Te-a internat aici pentru opt săptămâni. Pentru început.

— Uau. Mama abordează direct o problemă. Asta e ceva nou.

Frankie îşi presă tâmplele dureroase cu degetele.

— Apropo, durerea ta e unul din simptomele sevrajului. Ai putea avea parte şi de altele: anxietate, dureri în piept, transpiraţii, tremor. Pentru un timp, s-ar putea ca şi

abilitățile tale cognitive să sufere.

— Nu zău. Frankie oftă. Sevraj. Aşa că, pe lângă toate celelalte, sunt oficial o dependentă de alcool şi droguri. Ura!

— Pastilele galbene pe care le luai? Diazepam. Numite popular Valium, dar sunt sigur că ştii asta. Cei de la Rolling Stones le-au spus „micile ajutoare ale mamei". Se duse la birou, scoase o revistă şi o deschise la o reclamă deasupra căreia scria mare „ACUM POATE FACE FAȚĂ", în care era prezentată o femeie cu un şorț, zâmbind larg în timp ce dădea cu aspiratorul. Doctorii le prescriu ca pe bomboane femeilor, de ani buni.

— Mi-am pierdut licența de asistentă?

— O vei pierde. Cel puțin pentru un timp, dar nu asta este cea mai mare grijă a ta acum. El o luă de mână şi o conduse spre canapeaua uzată. Stai jos!

Frankie se uită la canapea, şi puțin din vechea Frankie se trezi la viață, făcând-o să râdă.

— Glumeşti.

— Sunt psihiatru, spuse el, zâmbindu-i înapoi. Te va face să te simți mai confortabil vorbind.

— Nu ştiu dacă vreau să mă simt confortabil vorbind.

— Nu te-ai simțit destul timp inconfortabil, fără să vorbeşti?

— Mă doare capul. Nu e corect să mă iei aşa.

Se aşează, stând cu spatele drept. Mâinile îi tremurau.

— Ai o țigară? Nu cred că pot sta aici, explorându-mi adâncurile mâloase, fără *ceva* ajutor.

El găsi o țigară, o brichetă, şi trase lângă ea o scrumieră, apoi îşi puse scaunul lângă canapea.

Frankie se ridică. Se temea, era agitată. Se duse la credenț, studie fotografiile expuse acolo. Viața lui Henry, în imagini. Acest lucru o făcu să-şi dea seama că nu mai făcuse o fotografie de ani întregi. Ridică fotografia înrămată cu el şi o femeie cu păr lung, şaten, care începea să

încărunțească, şi ochelari rotunzi, cu lentile trandafirii.

— E Natalie, spuse el. Suntem logodiți. Ea mă iubeşte.

Simțise Frankie un oarecare accent pe *ea?*

Simți atât fericire pentru el, cât şi o înțepătură de durere pentru ea însăşi. Dacă s-ar fi căsătorit cu el, ar mai fi ajuns să stea aici, cu capul bubuindu-i din cauza sevrajului?

Henry zâmbi.

— Este învățătoare şi poetă. Dar putem vorbi despre mine mai târziu. Acum vreau să te faci bine, Frankie. Colegul meu, doctorul Alden, lucrează cu veterani din Vietnam. Avem mult prea mulți pacienți din armată, mai ales dintre cei întorşi acasă după război.

Ea se apropie din nou de el şi se aşează pe canapeaua aceea ridicolă.

— Nimănui nu-i pasă de femei.

Frankie îşi aprinse țigara, trase fumul în piept, apoi expiră.

— De ce spui asta?

— M-am dus la Asociația Veteranilor să caut ajutor. De două ori. M-au ignorat de fiecare dată, mi-au spus că nu sunt de fapt veterană.

— De ce te-ai dus acolo pentru ajutor?

Frankie se încruntă.

— Nu ştiu. Doar...

— Doar ce? o întrebă Henry cu blândețe.

Ea îi simți privirea scrutătoare. Nu era o întrebare inocentă. Frankie abia şi-o pusese ei înseşi. Nu răspunsese niciodată cu voce tare nimănui. Nu voia cu adevărat să răspundă nici acum. Dar dăduse de necazuri, se dezintegra, pierdea bucăți din ea însăşi. Avea nevoie să ceară ajutorul cuiva, să îşi spună adevărul.

— Păi... Am avut o perioadă grea. Aproape că am ucis un om pentru că am condus beată. Apoi bebeluşul, avortul... Rye care s-a întors acasă şi m-a mințit. Aventura noastră. Şi

acum îmi pierd licența de asistentă. Nu a mai rămas nimic din mine.

— Asta e numai la suprafață, Frankie. Ai avut ani la rând coşmaruri şi probleme cu somnul. Obişnuiai să ţipi în somn, spuse el. Înainte de bebeluş, de avort... înainte de Rye.

Frankie dădu din cap.

— Şi cum rămâne cu puseele iraționale de furie? Iritabilitatea? Anxietatea?

Frankie nu se putea uita la el.

— Vietnam, spuse el. De aceea te-ai dus la Asociația Veteranilor. Ştii că Vietnamul e începutul. Ai amintiri despre timpul acela, amintiri care te fac să ți se pară că eşti din nou acolo?

— Vrei să spui ca...

— Ca un flashback într-un film.

Frankie fu uluită. Se gândise că doar ei i se întâmpla asta, că era nebună.

— Cum de ştii asta?

— Îți aminteşti de petrecerea de 4 Iulie?

Ea nu-i putu răspunde.

Poartă numele de tulburare de stres posttraumatic. E un pic controversată, încă nu a fost adăugată în manualul tulburărilor psihice încă, dar vedem simptome similare în cazul celorlalți veterani. Ceea ce trăieşti tu este un răspuns familiar la traumă.

— Dar eu nu am fost direct pe câmpul de luptă.

— Frankie, ai fost asistentă de chirurgie în munți, în mijlocul frontului.

Ea dădu din cap.

— Şi crezi că nu ai avut parte de lupte?

— Dar... Rye... el a fost prizonier de război. A fost torturat. Ţinut în întuneric ani. El este bine.

Henry se aplecă în față.

— Traumele legate de război nu fac parte dintr-un sport de competiție. Nici nu funcționează pe modelul mărimii universale. Prizonierii de război sunt un grup special. Ei s-au întors acasă într-o lume diferită de a ta. Au fost tratați cu toții ca veteranii celui de Al Doilea Război Mondial. Ca eroi. Este greu de evaluat efectul asupra psihicului unei persoane.

Frankie se gândi la toate acele panglici galbene atârnate de crengile copacilor în ’73. Nu fuseseră acolo când se întorsese ea acasă. La naiba, se organizaseră parade pentru prizonierii de război. Niciunul nu fusese scuipat sau numit ucigaş de copii sau iubitor de război.

— Şi cei mai mulți au fost piloți, aşa că experiența lor legată de război este diferită de a soldaților sau de a marinarilor de la sol. În captivitate, s-au coalizat, au păstrat rangurile, au comunicat în secret, şi toate acestea le-au întărit legăturile. Nu înțelegem încă foarte bine tulburarea de stres posttraumatic, dar ştim că este o experiență foarte personală. Cum sunt prietenele tale asistente?

— Nu prea vorbim despre asta.

— Războiul pe care nimeni nu vrea să şi-l amintească.

— Mda.

— Am vorbit cu Barb săptămâna asta, spuse el. Mi-a zis de luptele din apropiere de Pleiku. Se aplecă spre ea. Nimic din ce simți nu este greşit sau anormal. Nu contează ce au trăit sau nu prietenele tale. Ai voie să fii afectată într-un mod unic de experiența ta din timpul războiului. Mai ales tu, cineva suficient de idealist să se ofere voluntar. Nu ai de ce să-ți fie ruşine, Frankie! *Ruşine.*

Cuvântul acela o lovi pe Frankie tare. Se lăsase cuprinsă de ruşine; poate că totul începuse când fusese scuipată la aeroport, sau când mama ei îi ceruse să nu vorbească despre război, sau poate la auzul ştirilor despre atrocitățile comise. Aproape toți civilii pe care îi întâlnise de la

întoarcerea ei acasă, inclusiv propria familie, îi transmisese, subtil sau direct, mesajul că ceea ce făcuse în Vietnam fusese ruşinos. Că făcuse parte din ceva greşit. Încercase să nu creadă acest lucru; dar poate că o făcuse. Se dusese la război ca o patriotă şi revenise ca paria.

— Cum ajung înapoi aşa cum eram?

— Nu ai cum să te întorci, Frankie. Trebuie să găseşti un mod de a merge înainte, de a deveni o nouă persoană. Este o luptă pierdută să încerci să redevii ceea ce ai fost la 21 de ani. Dacă asta ai încercat să faci, nu este de mirare că ai dificultăți. Fata naivă, idealistă, care s-a dus voluntară la război, a dispărut. Într-un fel foarte real, a murit acolo.

Frankie se uită la mâinile ei.

A *murit acolo.*

Aceste cuvinte rezonau puternic în mintea ei. Dureau. Stând aici, acum, îşi dădea seama că o ştiuse, că simțise acest lucru. Jelise pentru inocența pe care şi-o pierduse în Vietnam.

— Acum ia-mă de mână, spuse el, trăgând-o în picioare. Te voi prezenta doctorului Alden.

Doctorul Alden era un bărbat tăcut, palid, cu un gât subțire şi fruntea plină de riduri şi ochi blânzi. Prezența lui avea ceva foarte reconfortant.

În biroul său, în care erau expuse duzini întregi de fotografii pline de inspirație, o făcuse să se aşeze într-un fotoliu confortabil şi începuse să-i pună întrebări. Ea dorise să vorbească despre Rye, despre inima ei sfâşiată, despre ruşinea şi furia ei, dar doctorul Alden avea o altă idee.

— Amintiri, spuse el. Despre Vietnam. Să începem de acolo!

La început îi fusese dificil să-şi spună povestea cu voce tare, dar odată ce spuse „îmi amintesc de prima oară când am văzut o amputație...” digul se sparse, iar amintirile ei veniră în valuri. Ea îşi dădu seama de puterea pe care o

câştigaseră, fiind ascunse atâta timp.

Sesiune după sesiune, zi după zi, ea se expuse pe sine, îşi expuse trecutul, deschizându-şi cele mai profunde răni. Vorbi despre bebeluşul care murise în braţele ei, suferind de arsuri din cauza napalmului, despre soldaţii morţi pe târgi, în noroiul însângerat, despre băieţii abia ieşiţi din adolescenţă, care o prindeau de mână, despre sirenele asurzitoare de alarmă, despre operaţiile din clădirea Quonset, la lumina lanternelor, pe podea, în timpul unui atac cu mortiere, despre Mai, fetiţa pe care încă o mai visa uneori. Vorbi despre suferinţele groaznice ale poporului vietnamez. Amintirile întunecate făcură treptat loc altora, reprimate, de asemenea, până când fuseseră aproape uitate. Ca acelea despre soldaţii care aveau grijă unii de alţii. Atât de mulţi dintre ei refuzau tratamentul până când nu erau consultaţi camarazii lor. Încercaseră să se sprijine unii pe alţii, literalmente, când răni oribile le scoteau maţele afară. La sfârşitul primei săptămâni, în care avusese parte de o combinaţie rigidă de şedinţe de grup şi individuale, Frankie era stoarsă din punct de vedere emoţional. Doctorul Alden îi dăduse un jurnal în care să-şi noteze sentimentele, şi ea începuse, încet, să scrie despre ruşinea de a fi aici şi despre cât de mult îl ura pe Rye şi pe ea însăşi. La sfârşitul săptămânii, umplea deja câteva pagini pe zi.

În a treia ei sâmbătă aici, în ziua de vizită, se plimba de pe un hol pe altul, prea tensionată pentru a vorbi cu ceilalţi câţiva pacienţi, prea agitată pentru a sta prea mult în loc, fumând ţigară după ţigară, încercând să ignore durerea de cap care îi bubuia în spatele ochilor.

Acum era lângă automatul de gustări, cumpărând încă o cola (ultima ei dependenţă), când numele ei se auzi din difuzoare: „Vizitatori pentru Frankie McGrath”.

Nesigură dacă era gata să vadă pe cineva, se îndreptă spre zona rezervată vizitatorilor, o cameră din apropierea

intrării. Aceasta era zugrăvită într-o nuanță deschisă, liniştitoare, de albastru şi avea pe pereți fotografii cu curcubeie, oceane şi cascade. Pe o masă din colț se găseau jucării şi puzzle-uri pentru copii. Un poster cu *Desiderata,* de culoarea ceaiului, oferea sfaturi de viață. „Treci cu placiditate prin zgomot şi grabă, şi aminteşte-ți de pacea pe care o poți găsi în tăcere."

Se aşează pe unul din scaunele goale, bătând cu piciorul în podea. Durerea de cap se diminuase, dar era încă acolo; îşi simțea gura uscată. Transpirația îi umezea pielea.

Fără îndoială că părinții ei se îndreptau acum încoace, simțindu-se inconfortabil într-un astfel de loc. Ce aveau să-i spună? Dacă serviciul ei militar îi făcuse să se simtă ruşinați, ce aveau să spună despre dependență? Despre condusul în stare de ebrietate? Despre pierderea licenței de asistentă? Despre toate eşecurile ei? Ce avea să le spună ea lor?

De după colț apăru Barb, părând agitată. Când o văzu pe Frankie, țâşni înainte şi o prinse în brațe.

— M-ai speriat al dracului de tare.

Barb o ținu pe Frankie de mână şi o conduse afară, în zona verde plină de mese şi scaune pentru picnic, unde familiile stăteau adunate împreună, discutând.

Frankie se aşează la una din mese. Barb se aşează vizavi de ea.

— Ce dracu, Frankie?

— Rye, spuse ea simplu.

Barb păru confuză.

— Rye?

— El... a venit la mine într-o seară, şi... nu, nu ăsta-i începutul. L-am văzut pe plajă, cu familia... pare că a trecut o veşnicie de atunci. L-am urmărit, ca o femeie nebună. Apoi el a venit la mine, şi...

— Şi tu Lai crezut din nou? Barb se aplecă în față. Tu?

— Am crezut că mă iubeşte.

— L-aş putea ucide pe ticălos.

— Mda, m-am gândit şi eu la asta. L-am urât – pe el şi pe mine – atât de mult, că... asta m-a distrus. Asta e tot ce pot spune. Când am ajuns aici, am visat să-l confrunt. Am crezut că am nevoie să aud „am mințit” şi „îmi pare rău”. Dar nu am. Ştiu ce a făcut el, şi ştiu ce am făcut eu. Nimic din toate astea nu e drăguț, dar nu el e problema. Doctorul şi grupul meu de terapie mă ajută să înțeleg asta. Ar fi trebuit să vorbesc despre lucruri cu mult timp în urmă, ar fi trebuit să vă spun vouă... Frankie inspiră adânc şi se uită la prietena ei. Întregul corp îi tremura, se simțea fragil. Vulnerabil. Ar fi trebuit să vă spun că îmi este greu, că amintirile din Vietnam mă copleşesc, să fiu deschisă cu voi, dar voi păreați amândouă atât de bine. Am crezut că doar eu sunt aşa, că eram prea slabă sau stricată, cumva.

— Crezi că, dacă nu spun nimic despre ’Nam, nu mă gândesc la asta? spuse Barb.

— De unde să fi ştiut? N-ați vorbit aproape niciodată despre asta. Făcu o pauză, inspiră din nou adânc, şi auzi vocea doctorului Alden spunând: „începe cumva, Frankie. Vorbeşte”. Nu ştiu de ce nu pot uita unele lucruri, de ce îmi aduc mereu aminte, în timp ce alții le dau deoparte.

— Şi eu îmi aduc aminte, spuse Barb. Uneori am încă coşmaruri...

— Ai?

Barb încuviință din cap.

— Alerte de bombe cu napalm. Îmi aduc aminte de o noapte de la Thirty-Sixth. Un băiat din oraşul meu natal...

Frankie o ținu de mână pe cea mai bună prietenă a ei şi îi ascultă poveştile, durerea, care erau similare cu ale ei. Vorbiră ore întregi, până când noaptea se lăsă uşor în jurul lor; pe cer apărură stelele. Frankie nu ştiuse niciodată până atunci cum puteau vindeca cuvintele, cum puteau iniția cel

puțin vindecarea.

— Erai o adevărată vedetă în sala de operații, spuse Barb în cele din urmă. Ştii asta, da? Mulți bărbați s-au întors acasă datorită ție, Frankie.

Frankie trase aer în piept, expiră.

— Ştiu.

— Ce urmează acum?

— Iau câte o zi, pe rând, spuse Frankie.

Sincer vorbind, încă nu era pregătită să se gândească la viitor, habar nu avea dacă putea crede în ideea vindecării totale. Nu era bine, nu era nici pe departe bine, şi asta era ceva în legătură cu care nu avea să mai mintă vreodată.

Dar.

„Voi fi", se gândi ea. Putea simți cum în ea se adună forța, ca lumina soarelui la distanță, începând să o încălzească. Dacă nu se abătea de la curs, făcea toți pașii, credea în ea însăşi, se putea vindeca, putea deveni o versiune mai bună a ei.

„într-o zi", se gândi.

CAPITOLUL 34

Era remarcabilă viteza cu care se calma o lume turbulentă. La începutul lui 1974, cu războiul terminat şi Nixon îndepărtat de la preşedinție, țara părea să respire uşurată. Lupta pentru drepturi continua, desigur; drepturile civile şi drepturile femeilor reprezentau o bătălie continuă, iar revoltele de la Stonewall puseseră în discuție şi drepturile homosexualilor. Scopul era egalitatea, dar nu prin metode de tipul scrie-o-pancartă-şi-mărşăluieşte, ca până atunci. Veteranii din Vietnam dispăruseră în peisaj, ascunzându-se la vedere într-o mulțime care fie îi desconsidera fățiş, fie nu-i lua deloc în considerare. Hipioții se schimbaseră şi ei; absolviseră universitățile, îşi

părăsiseră comunele şi-şi tăiaseră părul, începând să-şi caute slujbe. Chiar şi muzica se schimbase. Dispăruse muzica furioasă, plină de proteste, din timpul războiului. Acum toată lumea cânta melodiile lui John Denver, Linda Ronstadt şi Elton John. Formația Beatles se despărțise. Janis şi Jimi[43] erau morți.

Frankie lupta pentru propria metamorfoză. Venise la centrul medical împotriva voinței ei, sau poate nu chiar aşa. Inconştientă, mai bine zis.

În februarie, deşi se simțea mai puternică, era conştientă de faptul că putea recădea într-o secundă, ajungând din nou în genunchi. Uneori i se părea copleşitor să se gândească la viața ei de acum înainte. Atât de mult din ceea ce-i umpluse ultimii ani era întunecat – amintiri, iubire, coşmaruri. Nu ştia cine era fără durere sau fără nevoia de a o ascunde.

Dar faptul că nu mai consuma droguri şi terapia îi oferiseră uneltele necesare vindecării. Câte o zi, pe rând. Pentru prima dată în ani, era uneori capabilă să-şi imagineze un viitor care nu includea durere sau prefăcătorie. Nu mai credea în „a merge mai departe cu orice preț” şi ştia că încercarea de a uita trauma nu făcea decât să le ofere amintirilor dureroase un sol prielnic. Acceptase pierderea licenței de asistentă şi spera ca într-o zi să o poată recupera, dar nu se baza pe acest viitor.

Încă avea coşmaruri, încă se trezea uneori pe podeaua camerei ei ca de cămin, mai ales după o sesiune de terapie mai intensă. Încă ducea dorul persoanelor dispărute din viața ei sau pe care le pierduse, dar, aşa cum îi aminteau adesea Henry şi doctorul Alden, regretele erau o pierdere de timp. „Dar dacă” o condusese pe un drum plin de probleme.

---

[43] Janis Joplin şi Jimi Hendrix.

Acum învăța în fiecare zi cum să navigheze prin viață, cum să înainteze, pas cu pas.

În mod surprinzător, dintre toate durerile şi regretele ei, cele care o făcuseră să bea prea mult, să ajungă dependentă de pastile şi să-şi piardă licența de asistentă, Rye fusese cel mai uşor de exorcizat.

Îşi începuse tratamentul devastată de alegerea de a avea o aventură cu un bărbat căsătorit şi distrusă de încrederea ei în el şi-n iubirea lui. Învățase că fusese slabă, o păcătoasă, dar, dincolo de orice, crezuse cu adevărat că Rye o iubea. Iubirea îi oferise cumva posibilitatea de a-şi proiecta oribila alegere într-o lumină mai puțin neplăcută.

Până în ziua în care doctorul Alden o întrebase:

— Când ți-a spus Rye prima dată că te iubeşte?

Întrebarea o făcuse pe Frankie să se ridice de pe canapea. Îi spusese Rye vreodată că o iubeşte?

Căutase printre amintiri; găsise doar asta: „Mă tem că te voi iubi până la moarte".

Atunci, i se păruse romantic, epic. Acum, vedea sentimentul aşa cum fusese de fapt. Partea întunecată a iubirii. Ce spusese el, de, fapt fusese: „Nu vreau să te iubesc".

Pentru el nu fusese niciodată dragoste adevărată. Da, apăruse în Kauai să o seducă, gândindu-se că ea avea să plece din armată în câteva săptămâni, aşa că aventura lor putea fi o mică distracție înainte de plecarea ei. Ea crezuse în fiecare moment petrecut împreună cu el.

Cel mai rău, minciunile lui expuseseră în ea o imoralitate pe care Frankie nu ar fi crezut-o posibilă înainte de el. Începuse prin a crede că fusese proastă şi ajunsese să descopere că fusese doar o ființă umană. De acum înainte, avea să fie mereu conştientă de fragilitatea din ea şi, indiferent de cât de puternică ar fi devenit, trebuia să se păzească pentru totdeauna.

— Mă tem că nu mai cred în iubire, îi spusese odată doctorului Alden.

— Dar o mulțime de oameni te iubesc, Frankie, nu-i aşa? replicase acesta.

Ea închisese ochii, gândindu-se la cele mai bune momente din viața ei – tatăl ei care îi spunea Alună şi o ridica în aer, mama care o ținea strâns în brațe când plângea, Finley învățând-o să facă surf, împărtăşindu-i secretele, ținând-o de mână. Jamie, care o învățase să creadă în ea, să încerce. *Nu te teme, MeGraM* Şi Barb, şi Ethel, mereu acolo pentru ea.

— Mda, spuse ea încet, şi lăsă aceste amintiri să-i devină scut, putere, speranță.

În final, cel mai dificil aspect al recuperării ei nu fusese Rye. Nu fuseseră nici pastilele. Lucrul cu care încă se mai lupta era Vietnamul. Acelea erau coşmarurile care o bântuiau. Vorbea despre asta cu doctorul, îi spunea poveştile şi spera într-un fel de rezolvare şi, deşi vorbitul o ajuta, ştia că doctorul Alden nu o înțelegea. Nu cu adevărat. Vedea cum el se strâmba uneori la câte o amintire, tresărind când auzea cuvinte precum *napalm.* Acele momente îi aminteau că el nu fusese niciodată în război, şi nimeni care nu fusese cu adevărat în rahat nu putea înțelege pe deplin.

Şi ea ştia că, odată ieşită din centrul medical, unde se simțea în siguranță, avea să fie aruncată într-o lume în care veteranii din Vietnam trebuiau să fie invizibili, mai ales femeile.

Acum însă, indiferent de cum se simțea sau cum o vedea lumea, ori dacă era pregătită sau nu, era timpul să plece de aici. Stătuse oricum prea mult timp, îşi extinsese perioada inițială, şi Henry îi spusese, cu multă blândețe, că ocupa locul altcuiva care avea nevoie de salvare.

— Eşti pregătită, zise Henry, de dincolo de birou.

Frankie se ridică. Nu se simțea pregătită. După orice

metodă sau măsură, eşuase la revenirea în lume, după Vietnam.

— Aşa spuneţi tu şi doctorul Alden.

Se duse la biblioteca lui şi luă o fotografie a nepotului lui, Arturo, în uniformă.

— Uită-te la zâmbetul ăsta, spuse ea. „Seamănă atât de bine cu al lui Finley."

— A învăţat disciplină, asta-i sigur, spuse Henry. Sora mea spune că nu l-a putut niciodată convinge să-şi facă patul sau să-şi pună hainele la loc, înainte de Annapolis, şi acum le face pe toate.

— Nu-i nimic în neregulă cu puţină disciplină, zise Frankie.

Luă o altă fotografie înrămată, cu Henry şi logodnica lui, Natalie, cu care avea să se căsătorească curând, undeva în pădure. Erau perechea perfectă; îşi petreceau weekendurile făcând drumeţii şi mergând cu cortul, şi nu ratau niciun eveniment politic.

— Mă vei invita la nunta ta hipiotă?

— Desigur. Pleci din centru, Frankie. Nu înseamnă că nu ne mai vedem. Suntem prieteni. Mă poţi suna *întotdeauna.*

Ea se întoarse să se uite la el. Henry era aşezat în fotoliul lui de piele, cu părul cărunt prins la spate într-o coadă de cal.

— Mulţumesc, spuse ea. Pentru tot. Şi îmi...

— Dragostea înseamnă că nu trebuie niciodată să-ţi ceri scuze.

Frankie râse.

— Ce grămadă de rahat! Dar, pe de altă parte, nu sunt expertă în dragoste.

— Ştii ce-i dragostea, Frankie.

El veni spre ea şi o prinse într-o îmbrăţişare.

Ea se ţinu mai strâns decât ar fi trebuit, dar în ultimele luni el devenise colacul ei de salvare, ancora ei, confidentul

ei. Nu doctorul ei, ci prietenul, la fel de important ca Barb şi Ethel.

— Îmi va fi dor de tine, spuse ea.

El îi atinse faţa.

— Nu mai veni aici aşa cum ai făcut-o prima dată, bine? Cere ajutor atunci când ai nevoie! Contează pe oamenii care te iubesc şi, cel mai important, bazează-te pe tine! Câte o zi, pe rând. Caută-ţi un sponsor! Găseşte-ţi o pasiune! Te descurci. Făcu o pauză, dar nu-şi mută privirea de la ea. Meriţi să fii iubită, Frankie. În felul acela, pentru totdeauna. Nu uita asta!

Frankie se uită la el un moment îndelungat. Îi putea spune din nou totul, cum învăţase să îşi înţeleagă propria slăbiciune şi propria putere, cum ajunsese să creadă că Rye nu era doar un mincinos, ci o persoană egoistă şi crudă. Dar nimic nu mai conta acum; Rye nu mai conta. Dacă l-ar fi văzut pe stradă, ar fi trecut pe lângă el fără nimic altceva decât un fior de tristeţe, iar Henry ştia toate astea.

— A fost o zi norocoasă cea în care te-am întâlnit, Henry Acevedo.

— A fost norocoasă şi pentru mine, Frankie.

Ea se aplecă şi-şi luă de jos geanta veche, ponosită, pe care i-o împachetase mama ei cu luni în urmă, când lumea lui Frankie se prăbuşise.

În josul holului, o văzu pe Jill Landis, care conducea o şedinţă de grup: opt oameni noi stăteau într-un semicerc în faţa terapeutei.

Un tânăr cu părul lung şi umerii căzuţi spunea ceva despre heroină.

Frankie se opri, prinse privirea lui Jill şi-i făcu cu mâna. *La revedere!*

Aici, ca şi în Vietnam, oamenii veneau, stăteau un timp, erau schimbaţi într-un mod fundamental şi mergeau mai departe. Unii reuşeau să se descurce în lumea de afară, alţii,

nu. Era rău mai ales în cazul veteranilor din Vietnam. Statisticile privitoare la ratele lor de sinucidere deveneau alarmante.

Frankie nu se mai întoarse în camera ei, temându-se vag că, odată acolo, avea să găsească un motiv să nu plece. Ieşi prin uşile din faţă, afară, în ziua rece.

Văzu Cadillacul negru al mamei ei, parcat sub un copac de jacaranda.

Portiera din partea şoferului se deschise. Apoi cea a pasagerului. Tata şi mama ieşiră din maşină, stând de o parte şi de alta a acesteia, uitându-se la ea.

Chiar şi de departe, le văzu bucuria. Şi anxietatea.

Le dăduse atât de multe motive de îngrijorare în doar câţiva ani. Vietnamul. Trauma. Avortul. Rye. Condusul în stare de ebrietate. Pastilele. Ştia cât de greu fusese totul pentru doi oameni pentru care reputaţia lor în comunitate era vitală. Nu avea habar ce le spuseseră prietenilor lor de această dată. Poate că internarea pentru dependenţa de alcool şi droguri fusese transformată într-o expediţie de numărare a pinguinilor în Antarctica.

Oricum, nu avea de gând să întrebe. Descoperindu-şi propriile eşecuri, era mai puţin înclinată să-i judece pe alţii.

Poate că părinţii ei nu o înţelegeau şi cu siguranţă că nu-i aprobaseră majoritatea alegerilor, dar erau aici.

„Ştii ce este dragostea, Frankie."

Frankie traversă parcarea.

— Frances, spuse mama la apropierea ei. Între ele avu loc un schimb emoţionant, împărtăşirea emoţiilor dintre mamă şi fiică. Arăţi bine, spuse mama. Prea slabă.

— Şi tu, zise Frankie, intrând în îmbrăţişarea mamei ei, care o strânse în felul acela nou, puternic.

Ca şi Frankie, şi mama descoperise cât de capricioasă putea fi viaţa.

Când mama îi dădu în cele din urmă drumul – cu lacrimi

în ochi –, Frankie se întoarse şi se uită la tatăl ei, peste plafonul negru lucios al Cadillacului.

Îl îmbătrânise, ştia, îl învăţase că succesul şi banii nu puteau proteja o familie de pierderi sau greutăţi. Zidurile din jurul casei nu reprezentau o garanţie a siguranţei, nu într-o lume care era în continuă schimbare. El se schimbase cu vremurile, într-un fel, îşi lăsase favoriţii să crească şi schimbase costumele lui, la comandă cu cămăşi şi pantaloni tricotaţi, dar nu se putea nega precauţia cu care se uita la fiica lui. Ea şi-l aminti cărând-o afară din apă, în noaptea aceea. Amintirea lacrimilor lui avea să rămână mereu cu ea. Ceea ce învăţase el în acea noapte despre ea, despre ei nu avea să se şteargă niciodată. Ştia că o parte din el urma să se îngrijoreze mereu pentru ea. El şi mama ei făceau parte dintr-o generaţie mai tăcută. Nu credeau în cuvinte la fel de mult pe cât credeau în optimism şi muncă grea.

— Eu cred că arăţi excelent, Frankie, spuse el.

— Mulţumesc, tată.

Deschise portiera din spate, îşi aruncă pe banchetă geanta de călătorie şi se strecură lângă ea.

Când tata porni motorul, vocea lui Perry Como se auzi din boxe, dizolvând timpul.

Dintr-odată Frankie avea din nou zece ani, stând pe bancheta din spate a maşinii, alunecând la fiecare viraj, lovindu-se de fratele ei.

— Geanta aia mai miroase puţin a mucegai, spuse mama. Nu văd cum e posibil.

— Sezonul musonului, spuse Frankie, uitându-se la geanta neagră care călătorise în jurul lumii cu ea. Totul era ud. Nimic nu se usca vreodată.

— Trebuie să fi fost... neplăcut, zise mama.

Prima conversaţie adevărată pe care o avuseseră vreodată despre Vietnam.

Frankie nu se putu abţine să nu zâmbească, încercau,

sperau să se schimbe în moduri semnificative, dar cu paşi mici.

— Da, mamă, spuse ea, zâmbind. A fost neplăcut.

Opriră în spatele căsuţei mici de lângă plajă, cu fântâna ei desuetă în faţă şi cu steagul american fluturând la uşa garajului.

— Ai putea sta cu noi, spuse tata pe un ton morocănos.

Frankie îi înţelese îngrijorarea. Nimeni nu voia să lase un dependent singur prea mult timp, dar avea nevoie să fie pe picioarele ei. Sau să cadă. Şi dacă cădea, trebuia să se ridice din nou.

— Voi fi bine aici, tată.

Văzu felul în care se încruntară ei. Dădură din cap. El se întinse şi o luă pe mama de mână.

Frankie încuviinţă din cap, îşi luă geanta, ieşi din maşină şi rămase acolo un moment.

Mama ieşi din maşină şi o îmbrăţişă pe Frankie.

— Nu mă mai speria din nou, şopti ea.

Frankie simţi un val de iubire pentru mama ei. Se gândi dintr-odată la ce însemna pierderea unui copil. Când Frankie fusese mică, o deranjase impasibilitatea mamei ei, calmul ei neperturbat. Dar acum Frankie ştia mai bine. Supravieţuia! câte o zi, pe rând, oricum puteai.

A doua zi, Frankie avea să înceapă traiul de la o zi la alta: să găsească un loc de întâlnire a Alcoolicilor Anonimi şi să-şi caute un sponsor. Apoi să-i trimită domnului Brightman un cec pentru o bicicletă nouă – primul ei pas în lungul proces de recuperare. Nu avea să încerce să-şi recâştige licenţa decât după ce era sigură că era bine.

Mama puse o mână pe obrazul lui Frankie şi o privi adânc în ochi.

— Sunt atât de mândră de tine, Frances!

— Mulţumesc, mamă.

Dându-i drumul mamei ei, Frankie se întoarse şi se

îndreptă spre casă. Actele – pe numele lui Frankie – erau pe tejghea. Fără îndoială că tatăl ei le pusese acolo pentru a-i reaminti că acolo era locul ei, pe Coronado.

Se duse în dormitor, lăsă geanta să cadă pe podea, unde aterizã cu un bufnet şi alunecă pe parchetul de lemn.

Se duse apoi în camera copilului. Când deschisese ultima oară uşa?

O deschise acum şi rămase în prag, uitându-se la camera galbenă. Pentru prima dată, se lăsă să-şi amintească tot, aici, în această cameră pe care o umpluse odată cu speranţă.

O versiune diferită a ei. O lume diferită.

Stând acolo, lăsând durerea să intre, amintindu-şi de întreaga sa viaţă, îşi dădu dintr-odată seama că era tânără. Nu avea încă nici măcar 29 de ani.

Luase unele dintre cele mai impulsive decizii ale vieţii ei înainte să aibă habar de consecinţe. Unele îi fuseseră aruncate în braţe, unele fuseseră aşteptate, altele veniseră pe neaşteptate. Se hotărâse să devină asistentă când avea 17 ani. Se alăturase corpului de asistente al Armatei şi plecase la război la 21. Plecase în Virginia cu prietenele ei, fugind de acasă, şi revenise atunci când mama ei avusese nevoie de îngrijiri.

În dragoste, fusese prudentă ani la rând şi apoi prea impulsivă. Privind retrospectiv, totul părea să fi fost la întâmplare. Unele decizii bune, altele rele.

Unele experienţe nu le-ar fi dat pentru nimic în lume. Ceea ce învăţase despre ea în Vietnam şi prieteniile legate acolo nu se puteau şterge.

Dar acum era momentul să înceapă să-şi caute propria viaţă.

Vara, 1974

Aerul mirosea a copilărie: a mare, a nisip încălzit de soare, şi a lămâi.

Pe Ocean Boulevard, Frankie îşi puse o mână la ochi şi se uită în largul Pacificului albastru. Îşi imagină o pereche de copii cu părul negru şi ochi albaştri, alergând pe nisip, cu plăci de surf în mâini; copii care credeau că au tot timpul din lume pentru a creşte, care nu ştiau ce înseamnă să fii distrus, sau speriat, sau pierdut.

„Hei, Fin. Mi-e dor de tine."

Se plimba pe trotuar, în drum spre casă după întâlnirea Alcoolicilor Anonimi, având plaja lungă şi albă în partea ei stângă. Un petic de verdeață acoperea o dună. La distanță, spre orizont, se vedeau ambarcațiuni plutind. În această zi fierbinte de august, plaja era plină de turişti şi de localnici. Pe deasupra trecu mugind un avion, probabil un pilot de la noua şcoală de pilotaj din Miramar. Motorul era suficient de gălăgios pentru a zgudui pământul. Ştia că nimănui din Coronado nu-i păsa; ei numeau acest zgomot sunetul libertății.

La poarta casei părinților ei, Frankie se opri, se întări pentru ceea ce era sigură că avea să fie o bătălie şi deschise poarta.

Avusese nevoie de luni întregi de muncă grea pentru a ajunge aici şi încă era numai la început. Adesea, când începea să-şi contemple viitorul, se panica, se simțea slabă, se gândea: „Nu pot face asta", în acele zile dificile, fie se mai ducea la o a doua – sau a treia – întâlnire, fie îşi suna sponsorul şi găsea suficientă putere pentru a mai face un pas. Câte o zi, pe rând.

Astăzi, curtea era plină de culorile verii. Tata era pe terasă, fumând o țigară.

Frankie închise poarta în urma ei şi trecu pe lângă piscină, oprindu-se în fața lui.

Se luptă cu impulsul de a spune că-i pare rău. Din nou. I-o spusese de o duzină de ori în ultimele câteva luni şi ştia cât de inconfortabil se simțea el.

La început, sperase că scuzele ei aveau să fie un început, primul pas spre reparare, poate, o vindecare care putea veni numai prin conversații. Tânjea să-i spună că o rănise şi să înțeleagă de ce fusese el atât de rece şi indiferent cu privire la serviciul ei în Vietnam.

Dar nu fusese să fie. El nu era interesat să discute despre acest lucru. Voia să pretindă că războiul nu sfâşiase niciodată familia asta. Doctorul Alden o învățase să accepte acest lucru, să-l accepte pe el. Asta însemna familia. Uneori durerile nu se vindecau chiar de tot. Asta era viața.

— Trebuie să vorbesc cu voi, spuse ea.

— Nu sună prea bine.

Frankie zâmbi.

— Ştiu cât vă place să vorbiți.

Îi luă mâna şi i-o strânse. Tata i-o strânse şi el.

Mama ieşi pe terasă, cu un pahar cu ceai cu gheață în mână.

— Fata noastră vrea să vorbească cu noi, spuse tata.

— Nu sună prea bine.

Măcar erau consecvenți.

Frankie îşi conduse părinții în sufragerie, unde o canapea şi patru fotolii erau adunate în jurul unui şemineu uriaş din piatră.

Frankie se aşează într-unul dintre fotolii.

Părinții se aşezară împreună pe canapea. Frankie o văzu pe mama ei luându-l pe tata de mână. Se gândi – în mod curios – la noaptea aceea de demult, când se îmbrăcase cu atâta grijă pentru petrecerea de bun-rămas a lui Finley, într-o rochie de mătase de culoarea levănțicii, cu părul ridicat la o înălțime neverosimilă. Făcuse totul pentru a-i face pe aceşti doi oameni mândri de ea. De aceea durea atât de tare faptul că tatăl ei ignora ceea ce făcuse ea în Vietnam. Dar acelea fuseseră nevoile unui copil. Acum era o femeie.

— Vă iubesc pe amândoi, spuse ea.

Acesta era punctul de pornire şi final în viaţă: iubirea. Călătoria era tot ce se întâmpla între aceste două puncte.

Mama păli vizibil.

— Frances...

— Nu te teme, zise Frankie, mai mult pentru sine decât pentru mama ei, care îşi imagina, în mod evident, ce era mai rău. Trase adânc aer în piept şi-l expiră. În ultimele luni, am avut o mulţime de timp să mă gândesc. Am muncit din greu să ajung să fiu cinstită cu mine însămi şi să-mi văd viaţa cu claritate, şi poate încă nu am ajuns acolo, poate nimeni nu reuşeşte decât când este prea târziu, dar am văzut suficient. Trebuie să descopăr cine sunt eu cu adevărat şi cine vreau să fiu.

— Îţi vei recăpăta licenţa de asistentă. Henry spune că-ţi va scrie o recomandare. Trebuie doar să începi procesul, spuse mama.

— Şi ţi-ai recăpătat permisul de conducere.

— Ştiu asta. Sper din toată inima că voi putea fi din nou asistentă, dar am un plan pentru cazul cel mai rău, în care nu-mi recuperez licenţa.

— Ce încerci să ne spui, Frankie? o întrebă tata.

— Vreau să mă mut, spuse ea.

— Poftim? zise mama. De ce? Ai aici tot ce ai nevoie.

— Te poţi descurca singură? o întrebă tata. Fără licenţa de asistentă?

Frankie se întrebase acelaşi lucru. Nu plătise niciodată chirie, nu-şi căutase niciodată o locuinţă, nu locuise singură. Din casa părinţilor ei plecase direct în baraca din Vietnam. Ultima dată când îşi pierduse capul, Barb şi Ethel o salvaseră şi-i oferiseră un loc unde să trăiască. În timp ce era la recuperare, tatăl ei angajase un avocat şi reuşise să îi recupereze permisul de conducere. Nu avusese niciodată propriul card de credit.

— Nu ştiu unde mă duc sau ce caut, dar ştii prin ce? Este

în regulă. Se presupune că este greu să-ți croieşti drumul în lume, să-ți părăseşti familia.

— Oh, spuse mama, părând rănită.

— Am nevoie de linişte, spuse Frankie. Totul a fost zgomotos de la Vietnam încoace. Încă dinainte, poate, de la moartea lui Finley. Am nevoie să locuiesc undeva unde nu aud decât frunzele care foşnesc şi vântul care bate şi poate un coiot urlând la lună, unde mă pot concentra asupra mea, ca să mă fac bine. Puternică. Vreau să am un animal, poate un câine. Sau un cal. Făcu o pauză. Vreau doar să pot respira cu uşurință. Mulțumită vouă, am căsuța. Aş vrea să o vând şi să folosesc banii aceia pentru a începe într-un alt loc.

Părinții ei se uitară la ea timp îndelungat.

— Ne vom îngrijora, zise mama în cele din urmă.

Frankie o iubi pentru asta.

— Nu-i ca şi cum aş pleca la război, spuse ea zâmbind. Mă voi întoarce. Şi voi veți veni în vizită, oriunde voi ajunge.

Într-o zi fierbinte de la sfârşit de august, Frankie îşi umplu Mustangul reparat şi intră din nou în căsuță, lăsând cheile pe masă. Se uită în jur, la camera goală. Spera că locul avea să fie cumpărat de o familie tânără, care să-şi crească copiii aici, lăsându-i să alerge liberi, aşa cum fuseseră ea şi Finley, şi spera că aveau să iubească leagănul făcut dintr-un cauciuc, pe care îl făcuse Henry, şi să îşi sărbătorească zilele de naştere pe plajă.

În cele din urmă, ieşi din casă, închizând uşa în urma ei pentru ultima oară.

Afară, Barb stătea sprijinită de Mustangul lui Frankie, cu brațele încrucişate. În fața ei se afla pancarta pe care scria: „DE VÂNZARE”, împlântată în peluză.

— Hei, spuse ea.

Frankie izbucni în râs.

— Cine te-a sunat? Mama? Henry? Sunt înconjurată de

trădători.

— Aham. Doar nu credeai că te las să pleci singură în căutarea noii tale vieți, nu?

— Eşti căsătorită. Ai copii vitregi. Nu trebuie să vii şi să-mi umpli mie viața goală cu a ta, să ştii.

Barb îşi dădu ochii peste cap.

— Eşti cea mai bună prietenă a mea, Frankie, spuse ea. Asta este tot. Ethel a vrut să vină, dar este însărcinată din nou. Trebuie să stea la pat. A spus să-ți transmit că spiritul ei mare şi gras este aici.

Pe lângă ele trecu un camion de înghețată, sunând din clopoțel. Copiii din vecini aveau să urmeze, curând. Frankie se întoarse şi-şi duse o mână la ochi; timp de o fracțiune de secundă, avu din nou zece ani, alergând alături de fratele ei mai mare, încercând să țină pasul, amândoi învăluiți de lumina soarelui din amintirea ei.

Frankie râse şi o îmbrățişă pe Barb, apoi sări pe scaunul şoferului şi porni maşina. Muzica porni tare: *Hooked on a Feeling.*

Câteva străzi mai încolo, Frankie ridică piciorul de pe pedala de accelerație.

Părinții ei erau la poartă, ținându-se de talie, cu mâinile în aer, făcându-i semne. Cât timp stătuseră acolo, sperând să o vadă plecând din oraş? îşi luaseră rămas-bun de o duzină de ori şi într-o duzină de feluri în ultima lună.

Frankie le făcu cu mâna şi claxonă, luându-şi rămas-bun – de la părinții ei, de la Coronado, de la copilărie şi de la Finley. Mustangul trecu prin oraş şi peste pod, pe lângă ambarcațiunile ancorate în port. Frankie văzu în oglinda retrovizoare frumusețea de carte poştală a Coronado Island.

Fără nicio destinație în minte, Frankie şi Barb conduseră spre nord, ascultând Creedence, Vanilia Fudge, Cream, Janis, Beatles, Animals, Dylan, The Doors.

Muzica din Vietnam.

Muzica generației lor.

La Dana Point, Frankie urcă pe Autostrada 1 şi rămase pe linia coastei, cu nesfârşitul Pacific în stânga, în Long Beach avusese loc un accident, aşa că o luă pe un alt drum şi apoi pe altul, ieşind de pe autostrăzi acolo unde i se părea că e bine.

Lăsă complexa rețea de drumuri a Californiei să-i conducă voința; se lăsă aleasă de drumuri. Cu noua limită de viteză, de 90 de kilometri pe oră, trebuia să-şi verifice constant vitezometrul.

Conduse prin cartierele Los Angelesului, cu pereții plini de graffiti, cu găştile sale şi gardurile din lanțuri, şi ajunse pe Sunset Strip, o lume de lumină, panouri publicitare uriaşe şi cluburi de muzică.

Conduseră pe minunata California Coast, petrecură câteva nopți în Santa Ynez Valley, uitându-se la dealurile aurii din depărtare, şi Frankie spuse:

— Îmi plac spațiile deschise, dar am nevoie de mai mult; poate de câțiva cai, de asemenea.

— Spre nord, răspunse Barb.

Aşa luau hotărârile; pe loc, în funcție de cotiturile drumului.

În Carmel, ceața de după-amiază era prea groasă; în San Francisco, erau prea mulți oameni. Sălbăticia din Mendocino i se păru primitoare, dar arborii gigantici de sequoia o făceau să se simtă cumva constrânsă.

Aşa că, spre nord.

În Oregon, verdele era vibrant şi aerul curat, dar tot erau prea mulți oameni, chiar dacă oraşele erau rare, cu distanțe mari între ele.

Trecură pe lângă aglomeratul Seattle, ascultând la radio rapoarte despre studente dispărute, şi o luară înspre est, printre nesfârşitele lanuri de grâu din jumătatea estică a statului Washington, care lui Frankie i se părură

singuratice, dezolante.

Montana.

Când ajunseră în oraşul Missoula, cântând despre timpul din sticlă, cerul era de un albastru vibrant, care explica porecla de „regiunea marelui cer”. La câțiva kilometri de oraş, priveliştea era uluitoare: câmpuri pline de fân care se întindeau până la munții acoperiți de zăpadă din depărtare, cu râul Clark Fork, lat şi albastru, şerpuind printre ele.

DE VÂNZARE. 10 HECTARE.

Ea şi Barb văzură semnul în acelaşi timp.

Era prins de un stâlp înclinat, părând să fie acolo de mult timp. În spatele lui, un câmp verde, nesfârşit, râul care alerga pe lângă el, un gard şubred din sârmă ghimpată, care avea nevoie de reparații, un drum de pământ care ducea la un pâlc de copaci înalți.

Frankie se uită la Barb.

— E frumos.

— Şi departe, spuse Barb.

— Aici se poate respira, zise Frankie.

Se întoarse spre drumul de pământ şi-l urmă până la pâlcul de copaci, ieşind apoi dintre aceştia. Dincolo de copaci se întindea un alt câmp verde viu, cu munții ridicându-se în spate, pe cerul albastru.

Frankie se uită prin parbrizul murdar la casa cu acoperiş ascuțit, cu un pridvor de jur-împrejur, la țarcul îngrădit pentru cai, la hambarul mare, odată roşu, care avea nevoie de un acoperiş nou. Mai erau câteva anexe, unele prăbuşite, altele abia ținându-se pe picioare.

— E al naibii de mult de muncă aici, spuse Barb.

— Din fericire, ştiu cum să repar lucruri, răspunse Frankie, zâmbind. Eu şi prietenele mele am petrecut aproape doi ani reconstruind o baracă.

— E la mama dracului.

— Uită-te pe hartă! Missoula nu e departe. Spitale şi o

universitate. Este mai aproape de Chicago decât de San Diego. Ştiu că pot găsi aici un loc unde se adună Alcoolicii Anonimi şi un sponsor.

— Te-ai hotărât deja.

Frankie închise radioul.

Linişte.

Se uită la Barb, zâmbind.

— M-am hotărât.

CAPITOLUL 35

Montana de Vest, septembrie 1982

Invitaţia sosi într-un plic alb, pătat, care purta ştampila oficiului poştal din Washington, D.C., şi care fusese trimis în 28 august. Cineva scrisese pe spate NOTEAZĂ DATA.

Sunteţi invitată la reuniunea personalului spitalului de evacuare Thirty-Sixth, urmată de dezvelirea noului monument al veteranilor din Vietnam în Washington D.C., în 13 noiembrie 1982.

Prima sa reacţie o surprinse pe Frankie. Furie.

Acum, un monument memorial pentru bărbaţii care muriseră?

Acum? La mai mult de un deceniu după ce fuseseră îngropaţi fără nicio ceremonie şi uitaţi de compatrioţii lor americani?

Oricât de greu muncise Frankie în ultimii opt ani, oricât de dedicată scopurilor sale fusese, nu scăpase niciodată complet de ruşinea pe care compatrioţii săi o făcuseră să o simtă pentru tururile făcute în Vietnam şi nici de furia faţă de felul în care guvernul ei tratase veteranii care se întorseseră cu trupurile sau minţile distruse. Mai rău de atât, la sfârşitul anilor ’70 stătuse în sufrageria ei şi se uitase la televizor cum un veteran afirma că agentul portocaliu îl îmbolnăvise – pe el şi pe mulţi alţii – de cancer.

„Am murit în Vietnam; doar că nu am ştiut atunci”, spusese el. Nu la mult timp după aceea, lumea aflase că erbicidul respectiv dusese, de asemenea, la avorturi şi la malformaţii congenitale. Probabil că tot el cauzase avortul lui Frankie.

Propriul guvern îi făcuse asta. Poate că, dacă politicienii din Washington D.C. Ar fi construit acest monument ca o scuză cerută întregii ei generaţii care servise în război şi familiilor, s-ar fi simţit diferit; dar aşa, nu. Guvernul nu făcuse nicio mişcare pentru a-i onora pe veteranii din Vietnam. Veteranii înşişi trebuiseră să realizeze acest lucru. Cei care rămăseseră să-i onoreze pe cei care căzuseră.

O auzi pe Donna apropiindu-se în spatele ei, apoi oprindu-se.

Donna lucrase aici la fermă pentru mai mult de şapte ani. Frankie îşi amintea încă de ziua rece în care Donna sosise la uşa din faţă, cu părul negru, artificial, zburlit în toate direcţiile, cu pielea palidă din cauza alcoolismului, cu vocea abia mai ridicată de o şoaptă. „Sunt asistentă”, spusese ea. „Cu Chi, ’68. Am primit numele tău de la Asociaţia Veteranilor. Nu pot...”

„Dormi”, îşi aminti Frankie că spusese. Asta fusese tot. Suficient. O luase pe Donna de mână şi o condusese înăuntru. Stătuseră pe nişte scaune pliante, în faţa focului, şi vorbiseră. O sesiune de terapie, cum spusese Jill, de la centru. „Uneori ajută să simţi că nu eşti singur.” Ea şi Donna fuseseră acolo una pentru cealaltă, ajutându-se reciproc să rămână în picioare. Donna o impulsionase pe Frankie să lupte pentru recăpătarea licenţei medicale, iar lupta aceea se dovedise a fi vindecătoare. Până când îşi reprimise licenţa de asistentă, Frankie se simţea suficient de puternică să încerce din nou.

Acela fusese începutul fermei. Ea şi Donna îşi uniseră forţele, folosind banii primiţi pentru casa de pe Coronado pentru a face îmbunătăţiri.

În Missoula, amândouă se angajaseră ca asistente la spitalul local.

După orele de serviciu, Frankie se ducea la orele de la universitate, țintind spre o diplomă în Psihologie clinică; un an mai târziu, Donna făcu la fel. Atunci când nu învățau pentru a deveni consiliere sau nu erau la spital, în schimb, remodelau casa şi reparau anexele, participând în mod regulat la întâlnirile AA.

În acea primă vară, prietenii şi familia lui Frankie veniseră să ajute. Tata şi mama, Barb şi Jere şi băieții lor tot mai mari, Ethel şi Noah cu cei doi copii ai lor, Henry şi Natalie şi fiii lor gălăgioşi. Ocupaseră dormitoarele şi montaseră corturi în curtea înierbată.

Munceau împreună ziua, iar seara se adunau în jurul unui foc de tabără, vorbind şi râzând, şi depănând amintiri.

De îndată ce-şi primiseră diplomele, Frankie şi Donna lăsaseră fluturaşi în cel mai apropiat birou al Administrației Veteranilor, pe care scria: „Pentru femeile din Vietnam: am trecut şi noi prin asta acolo. Putem face față şi aici. Veniți alături de noi”.

Un an mai târziu, Janet apăruse la uşă, cu fața înnegrită de vânătăi, cu râsul prea ascuțit pentru a fi altceva decât un substitut pentru plâns. Janet rămăsese cu ele aproape un an.

De atunci încolo, ferma pe care o numiseră Cel Mai Bun Ultim Loc devenise un refugiu pentru femeile care serviseră în Vietnam. Veneau, stăteau cât timp aveau nevoie, şi plecau mai departe. Fiecare lăsa câte o urmă, o cărare pentru femeile care urmau. Lăsau la plecare artă şi vopsele. Andrele şi gheme de lână, poveşti, amintiri şi instrumente muzicale. Lucrau în timpul zilei – bătând cuie, vopsind pereți, hrănind caii, îngrijind grădina. Orice era nevoie. Învățau să respire, apoi să vorbească şi apoi, dacă erau norocoase, să spere. Frankie le învăța despre puterea

vindecătoare a cuvintelor şi despre bucuria de a găsi liniştea. Scopul era pacea sau cel puțin începutul acesteia. Dar niciodată nu era uşor.

Darul neaşteptat adus de ajutorul oferit altor femei fu că Frankie îşi găsi din nou pasiunea, mândria. Iubea cu putere acest loc, iubea viața pe care şi-o făurise în sălbăticie, iubea femeile care veneau la ea pentru ajutor şi ajutau, la rândul lor. Se trezea în fiecare dimineață cu speranță. Şi în fiecare vară, prietenii şi familia ei veneau să petreacă aici o parte cât mai mare din vacanță. Şi pentru ei, ferma devenise un refugiu.

— Grupul e pregătit.

Frankie dădu din cap, uitându-se la brățara argintie pe care încă o purta, pentru maiorul prizonier de război care nu se mai întorsese niciodată acasă.

Donna veni lângă ea. În anii în care lucraseră împreună, ambele femei deveniseră mai puternice fizic, după construitul gardurilor şi căratul baloturilor de fân şi înşeuatul cailor. Ambele se îmbrăcau în mod obişnuit cu blugi Levi s, cizme de cowboy şi cămăşi din flanel; în această parte din Montana nu se purtau costume cu umeri falşi.

— Se discută mult despre monument, spuse Donna. Au loc o mulțime de reuniuni.

— Mda, replică Frankie.

— Sunt multe la care să ne gândim.

Stătură una lângă alta, uitându-se afară prin fereastra bucătăriei, la câmpurile îmbrăcate de toamnă. Fiecare ştia ce gândeşte cealaltă; vorbiseră suficient de mult despre asta.

Luându-şi cana de cafea, Frankie ieşi din bucătărie, auzind-o în spatele ei pe Donna, care punea nişte boabe de fasole la înmuiat.

Afară, lumea era plină de culorile toamnei; munții din depărtare aveau deja vârfurile acoperite de zăpadă. Sezonul de schi avea să înceapă devreme anul acesta. Albastrul

strălucitor al râului Clark Fork se vedea printre câmpuri, curgând bolborosit peste pietrele lustruite, scoțând sunete similare râsului unor copii.

Cel Mai Bun Ultim Loc adăpostea acum o casă albă, cu trei dormitoare şi două băi. Mobila era toată cumpărată la mâna a doua sau primită de la mama cu ani în urmă, după vânzarea căsuței.

Aici, femeile îşi pictau durerea şi lăsau în urmă imagini pe pereți, un fel de graffiti. Un perete – Frankie îi spunea „peretele eroilor" – era plin de fotografiile femeilor care serviseră, cele care fuseseră pe la fermă, şi altele, prietenele lor. Pe scândurile de pin erau prinse sute de fotografii. În centru se afla fotografia cu Frankie, Barb şi Ethel, stând în fața clubului ofițerilor de la Thirty-Sixth. Deasupra fotografiilor, Frankie scrisese mare, cu vopsea neagră: „FEMEILE DIN UMBRĂ".

Trei barăci renovate erau mobilate cu paturi suprapuse şi mese de scris. O a patra fusese transformată într-o baie comună, cu duşuri şi toalete.

Hambarul era încă în lucru, dar acoperişul era solid, şi înăuntru stăteau şapte cai.

Frankie învățase cât de benefică era pentru aceste femei îngrijirea cailor şi călăria.

Pe culoarul central al hambarului fuseseră aranjate într-un semicerc şase scaune pliante. În această dimineață răcoroasă, patru dintre ele erau ocupate de femei. Frankie îşi luă scaunul, îl trase mai aproape şi se aşeză.

Femeile se uitară la ea; una într-un fel prudent, ezitant, una cu furie, una cu ceea ce părea aproape dezinteres şi cea de-a patra deja plângea.

— Am primit o invitație la o reuniune a personalului de la Thirty-Sixth, spuse Frankie. Este legată de dezvelirea monumentului veteranilor din Vietnam. Presupun că şi unele dintre voi ați primit invitații similare.

— Ha! făcu Gwyn. Arăta bătrână, fără să fie de fapt; era doar epuizată, cu buzele subțiate şi ochii negri plini de mânie. Ca şi cum *vreau* să-mi amintesc, spuse ea tăios. Îmi petrec jumătate din timp încercând să uit.

— Eu voi merge, spuse femeia care plângea, Liz. Să-mi arăt respectul. Monumentul acesta contează, Gwyn.

— Prea puțin, prea târziu, zise Marcy, care se aplecă în față pe scaunul ei, sprijinindu-şi coatele pe coapse.

Era prima ei zi plină la fermă şi încă nu credea nimic.

— Am terminat-o cu Vietnamul, Liz, spuse Gwyn. Toată lumea îmi spune mereu să uit. Să o las baltă. Şi acum ar trebui să o iau la fugă înapoi? Nu. Nu eu. Nu merg nicăieri.

— Vei dezamăgi persoanele alături de care ai servit, spuse Ramona.

— Şi ce e nou? zise Gwyn. Am dezamăgit cam pe toată lumea de când m-am întors acasă.

Frankie auzise aceste cuvinte de la fiecare femeie care trecuse pragul fermei, încercând să se refacă după război. Ştia ce au nevoie să audă.

— Ştii, mie nu mi-a fost frică să merg la război, deşi ar fi trebuit să-mi fie. Mă tem să mă duc la dezvelirea monumentului, deşi nu ar trebui să mă tem. Oamenii ne-au făcut să credem că am făcut ceva rău, ruşinos, nu-i aşa? Am fost uitate; toți veteranii din Vietnam au fost uitați, dar mai ales femeile.

Femeile dădură aprobator din cap.

Frankie se uită la ele, recunoscându-le rănile emoționale şi simțindu-le durerea.

— Obişnuiam să mă întreb dacă aş face-o din nou, dacă m-aş înrola din nou. Mai exista în mine vreo urmă din fata aceea idealistă, care voia să facă o diferență? Se uită în jur. Şi aş face-o. Într-un fel, anii războiului au fost cei mai buni din viața mea.

— Şi cei mai răi, spuse Gwyn.

Frankie se uită la Gwyn, văzu furia femeii, şi-o aminti.

— Şi cei mai răi, acceptă ea. Ai dreptate, Gwyn, nu cred că teama de a nu dezamăgi lumea este un motiv pentru a merge la memorial. Cele mai multe dintre noi am luat mult prea multe decizii bazate pe alte persoane. Trebuie să facem ceea ce trebuie *noi* să facem. Dar am fost reduse la tăcere prea mult, am fost invizibile prea mulți ani.

— Totul este despre bărbați, spuse Gwyn. Ți-am spus că am încercat să merg la o şedință de terapie de grup pentru veteranii din Vietnam, în Dallas? Mereu e la fel. „Locul tău nu e aici. Eşti femeie. În Vietnam nu au fost femei."

Celelalte femei din cerc dădură din cap.

— Noi nu avem un monument, adăugă Gwyn.

— Dar împărțim aceeaşi durere, nu-i aşa? spuse Frankie. Majoritatea am avut de-a face cu războiul timp de un deceniu, iar unele chiar mai mult. Am răzbit. Ştiu cum veştile despre agentul portocaliu au adus totul înapoi, spuse Frankie.

Era un subiect care revenea constant în cadrul cercului.

— Am avut patru avorturi, spuse Liz, cu lacrimi în ochi. Un bebeluş m-ar fi salvat poate, ne-ar fi salvat pe toate. Şi în tot acest timp, au împrăştiat porcăria aia, omorându-ne încet.

— Uneori cred că moartea ar fi mai uşoară decât o asemenea viață, spuse Gwyn. Probabil că vom face toate cancer.

Frankie se uită la fiecare femeie în parte, văzu diferitele lor grade de durere.

— Cine de aici s-a gândit la suicid? întrebă ea.

O întrebare tabu, pe care o punea fiecărui grup nou de femei.

Gwyn spuse:

— M-am gândit că ar fi o uşurare să... dispar.

— E un lucru curajos ce spui, Gwyn, dar ştim că eşti

curajoasă. Toate sunteți. Şi sunteți puternice.

— Obişnuiam să fiu, zise Liz.

— Eşti aici, răspunse Frankie. În sălbăticia din Montana, stând într-un hambar care miroase a bălegar şi spunând cele mai îngrozitoare şi intime secrete unor străine. Inspiră adânc. Dar nu suntem străine, de fapt, nu-i aşa? Suntem femeile care s-au dus la război – asistentele din Vietnam – şi multe dintre noi ne simțim reduse la tăcere acasă. Nu mai ştim cine suntem, cine am vrut să fim. Dar eu sunt dovada vie că lucrurile se pot îmbunătăți. Puteți fi mai bine. Totul începe aici. Pe aceste scaune, amintindu-ne nouă şi celorlalți că nu suntem singure.

În Washington D.C., în dimineața zilei de 13 noiembrie 1982, Frankie se trezi cu mult înaintea zorilor. Abia dormise peste noapte. Dacă încă ar fi băut, şi-ar fi turnat ceva tare. Aproape că îşi dori să mai fi fumat încă; avea nevoie să facă ceva cu mâinile. Se trezi dimineață la 5.00 şi-şi scoase geanta de voiaj din dulapul camerei ei ieftine de motel. Ar fi putut aduce cu ea o valiză nouă în această călătorie, dar geanta de voiaj i se păruse potrivită. Fusese cu ea de la început, în Vietnam. I se părea corect să fie şi la sfârşit.

Geanta aterizează pe podeaua acoperită de covor cu un sunet înfundat. Frankie aprinse veioza de lângă pat, îngenunche în pata de lumină şi-şi desfăcu geanta.

Mirosurile o asaltară: transpirație şi noroi, şi sânge, şi fum, şi peşte. Vietnam.

Nu bea apa de aici. Sunt nouă. Nu zău.

Ăştia suntem noi, le-o tragem înapoi.

Deasupra lucrurilor sale se afla o fotografie făcută cu Polaroidul în clubul ofițerilor. În ea, Ethel, Barb şi Frankie purtau pantaloni scurți, tricouri şi bocanci. Jamie avea un braț în jurul taliei lui Frankie şi ridica o bere, toastând. Mai era o fotografie cu ea dansând cu Jamie, amândoi transpirați şi râzând, şi o alta cu bărbații jucând volei în

lumina soarelui, în timp ce femeile îi priveau, şi una cu Hap cântând la chitară.

Uită-te la toate zâmbetele acelea!

Vremuri bune. Avuseseră parte şi de vremuri bune.

Frankie îşi scoase vechea pălărie şi simţi un val de nostalgie gândindu-se la toate locurile în care o purtase, la toate momentele în care trebuise să o ţină cu mâna, ca să nu-i zboare de pe cap din cauza curentului provocat de elice. Era decorată cu o duzină de insigne şi trese, amintiri de la pacienţii care i le dăruiseră, atât din plutoane, cât şi din escadroane, chiar şi o insignă cu o faţă zâmbitoare, sau una cu simbolul păcii. Oare când scrisese pe borul pălăriei: „FACEŢI DRAGOSTE, NU RĂZBOI”? Nu-şi amintea.

Purtase pălăria asta în expediţiile medicale din satele vietnameze şi în zborurile de alimentare în Long Binh, pe plajă, şi chiar în concediul din Kauai. O purtase atunci când le dăduse copiilor din orfelinate bomboane şi când stătuse în partea din spate a camioanelor, hurducându-se pe drumurile din pământ roşu şi stropindu-se prin bălţile de noroi.

Şi avea să o poarte şi în această zi.

Nu mai voia să ascundă această amintire preţioasă în dulap, încercând să uite femeia care o purtase. Nu mai voia să se ascundă deloc.

Îşi scoase plăcuţele de identificare, le ţinu în mână pentru prima dată în ani, surprinsă de cât de uşoare erau, de fapt. În mintea ei, prinseseră greutate. Se gândi la toate acele plăcuţe de identificare însângerate pe care le ţinuse în mână în viaţa ei, căutând numele vreunui rănit, grupa sa de sânge sau religia.

Unele femei purtaseră mărgele în anii ’60; altele purtaseră plăcuţe de identificare.

Scoase teancul de fotografii din Vietnam pe care le adusese cu ea, amintindu-şi de noaptea aceea la fermă, cu

ani în urmă, când mama ei îi ceruse să i le arate, când stătuseră afară, lângă foc, cu o puzderie de stele deasupra capului, şi se uitaseră la fotografiile decolorate cu asistente şi doctori, soldaţi, copii vietnamezi conducând bivoli de apă pe malurile râurilor, jungle verzi, plaje albe, bărbaţi în vârstă pe câmpuri de orez. Mama nu spusese multe, dar stătuse acolo, ascultând ore întregi.

Frankie scoase ultimul ei jurnal. Începuse să ţină un jurnal atunci când fusese internată, la imboldul lui Henry. Prima ei propoziţie, plină de furie, scrisă cu atât de mulţi ani în urmă, cu o cariocă neagră, era „Cum am ajuns aici? Mi-e atât de ruşine".

În anii de atunci încoace, scrisese sute de pagini. Iniţial fuseseră cronici ale durerii ei, apoi ale recuperării şi, în cele din urmă, ale reinventării ei în Montana, pe pământul pe care se regăsise pe sine, îşi găsise chemarea, pasiunea. Nu avea copii, şi acum credea că nici nu avea să aibă vreodată, dar îşi avea ferma şi femeile care veneau acolo. Avea prieteni şi familie şi un scop. Avea viaţa plină şi bună pe care ea şi fratele ei o visaseră odată.

Deschise prima pagină goală, puse data şi scrise:

Nu pot să mă opresc din a mă gândi la Finley astăzi. Bineînţeles.

Mama şi tata au ales să nu vină la dezvelirea monumentului.

Îmi doresc să fi fost aici, am nevoie de ei aici, dar înţeleg. Uneori durerea este prea mare pentru a fi dezvăluită în public.

Noi, cei din generaţia mea, am fost ultimii care au crezut. Am avut încredere că părinţii noştri ne-au învăţat despre bine şi rău, corect şi greşit, mitul american al egalităţii, dreptăţii şi onoarei.

Mă întreb dacă vreo generaţie le va mai crede. Oamenii vor spune că războiul a fost cel care ne-a distrus vieţile şi a

dezgolit minciuna frumoasă despre care am învățat. Şi au dreptate. Dar se înşală.

A fost mult mai mult. Este greu să vezi clar când lumea e furioasă şi divizată, iar tu eşti minţit.

Doamne, aş vrea să...

Se auzi o bătaie la uşă. Frankie nu era surprinsă. Cine putea dormi? Se ridică, se duse la uşă şi o deschise.

În faţa ei stăteau Barb şi Ethel, dedesubtul unei lumini slabe. O reclamă de neon din parcarea din spatele lor anunţa că nu mai sunt locuri libere.

— Miroase ca-n Vietnam, spuse Ethel. Aş fi vrut să mă laşi să plătesc pentru nişte camere mai frumoase.

— E afurisita de geantă, zise Barb.

— Trebuie să am grijă de bani zilele astea, spuse Frankie.

Cele trei ieşiră din cameră, fiecare purtând hainele în care dormiseră, şi coborâră scările la piscina în formă de rinichi, care trebuia curăţată. Luminile din apă creau o strălucire, la fel şi cele câteva lumini din exteriorul motelului. Reclama de neon zumzăia încet.

— Şase dolari şi ai parte de piscină, spuse Barb, aşezându-se într-un şezlong care scârţâia.

— Pentru şapte, s-ar putea să o şi cureţe, zise Ethel, aşezându-se lângă ea.

— Aş prefera să spele aşternuturile, răspunse Barb.

— Nu vă mai tot plângeţi! Suntem aici, nu-i aşa? spuse Frankie, întinzându-se pe şezlongul dintre ele.

— Noaptea trecută, am visat despre prima noastră noapte la Seventy-First, spuse Barb, aprinzându-şi o ţigară.

— Nu m-am mai gândit la asta de ani buni.

Ethel spuse:

— Pentru mine, a fost primul schimb cu napalm şi agent portocaliu la un orfelinat.

Frankie se uită la apa din piscina murdară, înconjurată cu un lanţ. Avusese şi ea aceste coşmaruri, care o treziseră,

făcându-i inima să pompeze cu putere, dar visase şi despre schiatul pe apă pe râul Saigon, despre urletul lui Coyote, despre dansurile cu prietenele ei, pe muzica celor de la The Doors. Se surprinsese gândindu-se la Rye – pentru prima dată în ani – şi descoperi că nu mai exista nicio parte din ea căreia să-i pese de el; nu mai rămăsese decât o umbră slabă de regret.

— Azi va fi o nebunie, spuse Ethel. O mulţime uriaşă.

— Sperăm, zise Barb.

Toate se gândiseră la asta, toate se temeau.

Dezvelirea unui monument dedicat războiului – şi luptătorilor – de care nimeni nu părea dornic să-şi amintească.

— Suntem aici, spuse Frankie. Pentru mine este suficient.

Într-un fel, deşi ajunsese atât de departe, Frankie se temea că vena fragilităţii din ea avea să sângereze din nou la confruntarea cu Vietnamul şi cu tot ceea ce pierduse acolo.

În dimineaţa aceasta se uită la reflexia ei în oglindă, îmbrăcată în uniformă, şi văzu versiunea ei mai tânără întorcându-i privirea. Îşi puse la guler insigna care arăta că aparţinea corpului medical.

În faţa motelului, în plină zi, se întâlni cu Ethel şi Barb; soţii şi copiii lor aveau să se întâlnească cu ele la monument. Acesta, începutul, era doar pentru cele trei prietene.

Fiecare purta uniforma, pălăria de soare şi bocancii. Barb zâmbi.

— Nu-mi spune că în Vietnam nu au fost femei.

Peste oraş se aşternuse un văl de nori albi. Aerul mirosea a rece, anunţând apropierea iernii.

Veteranii din Vietnam se adunară pe strada delimitată de cordoane; mii de bărbaţi, îmbrăcaţi în uniforme, jachete de piele cu emblemele unităţilor pe mâneci, şi blugi rupţi. Erau veterani în scaune cu rotile sau cu cârje unii orbi, ajutaţi de

prietenii lor. Mii şi mii de veterani din Vietnam, adunaţi pentru prima oară în mai mult de un deceniu. Domnea un sentiment de bucurie, de reuniune. Bărbaţii se loveau unii pe alţii pe umeri, râzând, îmbrăţişându-se.

Cineva cu un megafon strigă:

— Fraţilor! Să ne arătăm respectul!

Iar mulţimea începu să se organizeze într-un şir de paradă.

Frankie, Ethel şi Barb se alăturară oceanului de bărbaţi.

Cineva începu să cânte *America the Beautiful* şi alţii se alăturară, întâi ezitant, apoi cu curaj. Vocile deveneau tot mai puternice odată cu cântecul. „Şi încoronează-ţi binele cu frăţie, de la o mare sclipitoare la alta." Frankie îşi auzi prietenele şi pe ceilalţi veterani cântând lângă ea. Spectatorii aplaudau de pe trotuare; maşinile claxonau.

În timp ce se apropiau de Naţional Mall, veteranii tăcură, toţi deodată, fără ca nimeni să deranjeze tăcerea bruscă. Nu se mai auzeau cântece. Nu se mai auzeau oameni vorbind. Nimeni nu-şi dregea vocea. Mergeau toţi împreună, umăr lângă umăr, aceşti bărbaţi care luptaseră într-un război urât şi se întorseseră acasă, primiţi cu animozitate, şi care încă nu ştiau ce să simtă faţă de experienţele prin care trecuseră. Elicopterele zburau în formaţie pe deasupra. Din câte putea vedea Frankie, ele trei erau singurele femei, deşi căutaseră prin mulţime alte asistente, sau pe Donut Dollies, sau alte femei militare alături de care serviseră.

Pe Mall, un steag american flutura în briza rece, deasupra unui trio de maşini roşii de pompieri.

Suporterii umpluseră zona verde, se aliniaseră de-a lungul străzii, aşteptând parada de veterani: copii pe umerii părinţilor, familii adunate împreună, mame ţinând fotografiile înrămate ale fiilor pierduţi, câini care lătrau, bebeluşi plângând. Deasupra, cinci avioane; unul se depărtă de celelalte. Formaţia pilotului dispărut.

Bun-venitul acasă pe care aceşti veterani nu-l primiseră niciodată.

Veteranii se dispersară în mulțimea care aştepta, alăturându-se familiilor sau adunându-se alături de prietenii cu care nu se întâlniseră de ani buni.

— Hai cu mine, spuse Barb, trăgând-o pe Frankie de mână.

Frankie scutură din cap.

— Mergeți voi, fetelor! Mergeți la familiile voastre! Ne întâlnim mai târziu.

— Vrei să fii singură? o întrebă Ethel.

Frankie îşi opri răspunsul instinctiv. „Sunt singură."

— Mergeți, mai spuse ea o dată, încet.

Frankie se duse singură în față, prin mulțime.

Şi iată-l: zidul. Granit negru, strălucitor, ridicându-se din iarba verde; suprafața lucioasă reflecta mişcările din jur. Gărzi de onoare erau staționate la intervale fixe de-a lungul zidului.

Frankie fu copleşită la vederea lui. Chiar şi de aici, putea vedea semnele de pe piatră. Mai mult de 58 000 de nume.

O generație de bărbați.

Şi opt femei. Toate, asistente. Numele celor căzuți.

Undeva la distanță, cineva făcu o probă de microfon, scoțând un sunet ascuțit, care atrase atenția mulțimii.

Se auzi vocea unui bărbat.

— Nimeni nu poate pune la îndoială sacrificiul şi serviciul celor care au căzut la datorie... Stând în fața acestui monument, vedem reflectată într-o oglindă neagră şansa de a renunța la durere, la jale, la resentimente, la amărăciune, la vină...

Discursul continuă, cu vorbitorul pomenind despre lumea în care se întorseseră veteranii şi despre ruşinea resimțită acum de americanii care nu-şi primiseră cum se cuvine soldații întorşi acasă. În cele din urmă, bărbatul spuse

cuvintele pe care Frankie şi ceilalţi veterani le aşteptaseră atâţia ani:

— Bun-venit acasă şi mulţumim!

Soldatul de lângă Frankie începu să plângă.

Veteranii cântară *God Bless America.* Familiile şi vizitatorii li se alăturară.

La sfârşitul cântecului, în timp ce ultimele note răsunau peste Mall, vorbitorul spuse:

— Doamnelor şi domnilor, monumentul veteranilor din Vietnam este acum dezvelit.

Din mulţime erupseră urale şi aplauze asurzitoare.

Altcineva urcă pe podium. Un veteran îmbătrânit, cărunt, cu uniforma pătată.

— Mulţumim că v-aţi amintit în cele din urmă de noi.

Reporterii şi cameramanii se strecurară prin mulţime, căutând declaraţii pentru ştirile de seară. Frankie se lăsă purtată în faţă, peste iarba călcată în picioare, către zid. Văzu femei ţinând în mâini fotografii înrămate ale bărbaţilor pe care îi pierduseră, un adolescent purtând uniforma prea mare a tatălui său. În timp ce se apropia de oglinda neagră de granit, îşi văzu propria reflexie – o femeie slabă, cu părul lung, cu uniformă şi pălărie – suprapusă peste numele celor căzuţi. Se uită la zidul negru, văzu bărbaţi în uniformă stând în faţa lui, în timp ce femeile îngenuncheau, cu copiii şi părinţii alături.

— Frances.

Se întoarse şi îşi văzu părinţii venind spre ea.

— Aţi venit, zise ea, copleşită de emoţie.

Mama ei ţinea la piept o fotografie înrămată a lui Finley. Tata se ţinea strâns de cealaltă mână a ei.

— Am vrut să-i văd numele, spuse mama încet. Fiul meu. El m-ar fi vrut aici.

Cei trei se îndreptară ca unul înspre zid, căutând nume şi date.

Era acolo.

Finley O. McGrath.

Frankie se întinse şi atinse piatra; spre surprinderea ei, era caldă. Trasă literele care compuneau numele fratelui ei, amintindu-şi de sunetul râsului lui, de felul în care o tachina, de poveştile pe care i le citea înainte de culcare. „Voi fi un mare romancier american. Uite, Frankie, ăsta e valul tău! Vâsleşte repede! Hai că te descurci!”

— Hei, Fin, spuse ea.

Se simțea bine gândindu-se la el aşa cum fusese. Nu doar ca la cineva căzut în război, ci ca la un frate iubit. Pentru prea mulți ani, nu se gândise decât la moartea lui; acum, la zid, îşi aminti de viața lui.

O auzi pe mama ei plângând, şi sunetul acela reținut aduse lacrimi şi în ochii lui Frankie, începtoşându-i privirea.

— E aici, spuse Frankie. Îi simt prezența.

— Îl simt mereu, zise mama ei cu o voce plină de tristețe.

Lângă ea, tata stătea rigid, cu fălcile încleştate, temându-se chiar şi aici să-şi arate durerea.

— Doamnă?

Frankie simți cum cineva o bate pe umăr, spunând din nou:

— Doamnă?

Se întoarse.

Bărbatul care o bătuse pe umăr avea probabil vârsta ei, cu favoriți lungi şi o barbă încâlcită. Purta o uniformă ruptă şi pătată. Îşi scoase pălăria, care avea emblema unității 101.

— Doamnă, ai fost asistentă acolo?

Frankie aproape că întrebă de unde ştia; apoi îşi aminti că era îmbrăcată cu uniforma, pălăria şi că purta insigna corpului medical al armatei.

— Am fost, spuse ea, studiindu-l pe bărbatul din fața ei.

Îi ținuse mâna într-a ei, sau scrisese o scrisoare pentru el, ori făcuse o fotografie cu el, sau îi adusese un pahar cu apă?

Dacă da, nu-şi amintea. Simți cum tatăl ei se apropie de ea cu un pas.

— Frankie, vrei...

Frankie ridică mâna, cerând tăcere. Măcar o dată, tatăl ei o ascultă. Soldatul se întinse şi o prinse de mână, uitându-se în ochii ei.

În acel moment, pe Mall, cu zidul strălucind în spatele lor, cei doi împărtăşiră totul – oroarea, durerea, jalea, mândria, vinovăția, camaraderia. Ea se gândi „Suntem aici, împreună, pentru prima dată de la război".

— Mulțumesc, doamnă, spuse el, iar ea dădu din cap şi-i lăsă mâna.

Frankie simți privirea tatălui ei ațintită asupra sa. Se întoarse, se uită la el, văzu lacrimile din ochii lui.

— Finley a iubit ceea ce a făcut, tată. Ne-am scris mereu scrisori. Acolo s-a regăsit. Nu trebuie să te simți vinovat.

— Crezi că mă simt vinovat că mi-am îndemnat fiul să meargă la război? Mă simt. Este un lucru cu care trebuie să trăiesc. Înghiți cu greu. Dar mă simt mai vinovat pentru felul în care mi-am tratat fiica atunci când s-a întors acasă.

Frankie trase adânc aer în piept. Cât timp aşteptase să audă aceste cuvinte de la el?

— Eşti o eroină, Frankie, nu-i aşa?

Lacrimile îi înceţoşară privirea.

— Nu ştiu cât de eroină, tată, dar mi-am servit țara.

— Te iubesc, Alună, spuse el cu vocea răguşită. Şi îmi pare rău.

Alună. Dumnezeule, nu-i spusese aşa de ani întregi!

Frankie îl văzu plângând şi-şi dori să fi avut cuvintele perfecte pe care să i le spună, dar nu-i veni nimic în minte. Aşa era viața, presupuse ea; totul era greşit până când devenea dintr-odată bine, şi nu ştiai să reacționezi în niciunul din cazuri. Dar ştia cum arată iubirea şi se simți plină.

— Nu ştiu despre eroism, spuse ea. Dar am văzut destule exemple. Şi, continuă ea inspirând adânc, sunt mândră de faptul că am servit, tată. Mi-a luat mult timp să pot spune asta. Sunt mândră, chiar dacă acest război nu ar fi trebuit să aibă loc, chiar dacă s-a dus naibii.

Tatăl ei dădu din cap. Frankie putea vedea că voia mai mult de la ea, iertare, poate, dar aveau suficient timp pentru asta.

Acum, momentul acesta era *al ei.* Amintirile ei.

Îşi lăsă părinţii stând în faţa numelui lui Finley şi se plimbă de-a lungul zidului, căutând anii 1967-1969, văzând florile, albumele şi fotografiile depuse la baza zidului de granit. Văzu o mamă cu medalie stând lângă o pereche de adolescenţi confuzi care încercau să-şi reconstruiască tatăl pierdut din literele săpate în granit.

Urmă lista de nume, căutându-l pe Jameson Callahan.

— McGrath.

Frankie se opri.

El stătea în faţa ei. Înalt, cu părul gri, cu o cicatrice de-a lungul feţei şi cu piciorul pantalonului strâns în jurul protezei.

— Jamie.

El o trase în braţe, şoptindu-i numele din nou, la ureche.

Faptul de a fi numită din nou McGrath, auzindu-i vocea, simţindu-i respiraţia pe gât, o trimise înapoi la clubul ofiţerilor, cu perdeaua lui tremurătoare din mărgele, cu muzica celor de la Beatles, cu Jamie întrebând-o dacă dansează.

— Jamie, şopti ea, cum...

El băgă mâna în buzunar şi scoase o mică piatră gri, pe care scria: „Luptă. McGrath”.

Piatra pe care o primise de la copilul vietnamez în orfelinat şi pe care o strecurase în geanta lui Jamie.

— A fost un iad acolo, şi a fost şi mai rău când am ajuns

acasă, spuse el încet, dar m-ai făcut să rezist, McGrath. Amintirea ta m-a făcut să rezist.

— Te-am văzut murind.

— Am murit de multe ori, spuse el. Au continuat să mă aducă înapoi. Am fost într-o formă foarte rea mult timp. Rănile mele... Dumnezeule, uită-te la mine!

— Eşti la fel de frumos ca întotdeauna, spuse Frankie, incapabilă să-şi ia privirea de la el.

— Fosta mea soție nu ar fi de acord.

— Nu eşti...

— Este o poveste lungă şi tristă, cu un final fericit pentru amândoi. Am rămas cu ea ani întregi. Am mai avut un copil. O fetiță. Are nouă ani şi e ca argintul viu. Se uită la ea. Numele ei este Frances.

Frankie nu ştiu cum să răspundă; era greu şi să respire.

— Dar tu? spuse el, încercând să zâmbească. Căsătorită? Copii?

— Nu, spuse Frankie. Nu m-am căsătorit niciodată. Nu am copii.

— Îmi pare rău, rosti el blând; dintre toți oamenii, el ştia cel mai bine cât de mult îşi dorise Frankie o astfel de viață.

— E în regulă. Sunt fericită.

Frankie se uită la el. Văzu pe fața lui prin ce trecuse: cicatricea de pe maxilar, pielea adunată de lângă o ureche, tristețea din ochi. Părul lui blond era lung acum, împletit cu gri, o amintire a faptului că odată fuseseră tineri împreună, dar nu mai erau, că aveau amândoi cicatrici. Răni care rămâneau, vizibile sau nu.

— Dumnezeule, ce dor mi-a fost de tine, spuse el cu vocea răguşită.

— Şi mie mi-a fost dor, spuse Frankie. Ai fi putut să mă găseşti.

— Nu eram pregătit. A fost greu. Vindecarea a durat.

— Mda, spuse Frankie. Şi pentru mine la fel.

— Dar suntem aici acum, zise el. Tu şi cu mine, McGrath. În sfârşit.

Îi zâmbi într-un fel care o făcu să se simtă tânără din nou. Pentru o clipă, timpul dispăru; erau din nou Frankie şi Jamie, plimbându-se prin tabără, susţinându-se unul pe altul, împărtăşindu-şi viețile, râzând şi plângând împreună, iubindu-se unul pe altul.

Simți cum în ochi i se adună lacrimile, le simți curgându-i pe față în timp ce stătea acolo, înconjurată de veteranii din Vietnam, cu zidul negru de granit înceţoşându-se în spatele lor.

Jamie se apropie împiedicat de ea; ea se întinse, susținându-l.

— Te-am prins, spuse, cuvintele ei fiind ecoul cuvintelor lui de demult.

Erau atât de multe cuvinte pe care voia să i le spună, cuvinte pe care le păstrase în amintire, la care visase, dar avea să fie timp suficient pentru asta, timp pentru ei. Acum, aici, era suficient că erau împreună, ținându-se de mâini. Mai mult decât suficient.

Miraculos.

După toți aceşti ani, după atâta durere, regret şi pierderi, erau aici, ea şi Jamie, şi alte câteva mii. Chinuiți, şchiopătând şi în scaune cu rotile, unii dintre ei, dar aici. *Noi toți.* Din nou împreună. Într-un grup, la picioarele zidului pe care erau trecute numele celor căzuți.

Împreună. Toți, supraviețuitori.

Fuseseră reduşi la tăcere, uitați prea mult timp, mai ales femeile.

Amintirea ta m-a făcut să rezist.

Şi acesta era adevărul: amintirea conta. Ştia acum acest lucru; nu îți puteai întoarce privirea de la război sau de la trecut, nu aveai cum să mergi înainte cu orice preț, prin durere.

Frankie avea să găsească un mod de a povesti lumii despre surorile ei – femeile alături de care servise. Pentru asistentele care muriseră, pentru copiii lor, pentru femeile care aveau să vină în anii următori.

Totul începea aici. Acum. Prin cuvintele spuse, prin faptul că se adunaseră aici în lumina soarelui, împreună, cerând onestitate şi adevăr. Mândrindu-se.

Femeile aveau o poveste de spus, chiar dacă lumea nu era încă pregătită să o audă, şi povestea lor începea cu trei cuvinte simple.

„Am fost acolo."

NOTA AUTOAREI

Această carte a fost obiectul unei munci pline de iubire şi a avut nevoie de ani până să fie gata. Prima dată m-am gândit la ea în *1997,* dar ca tânără scriitoare, nu am fost pregătită să atac un subiect atât de important şi complex. Nu simțeam că am abilitățile sau maturitatea necesare pentru a-mi atinge viziunea. Mi-a luat câteva decenii să pot reveni la epoca războiului din Vietnam.

Am fost tânără, în şcoala primară sau gimnazială pentru cea mai mare parte a războiului, dar mi-l amintesc cu claritate: protestele, tonul tot mai sumbru al ştirilor de seară, arcul poveştilor spuse de mass-media, tot mai mulți tineri murind şi, cel mai mult, cum erau tratați veteranii – mulți dintre ei, prieteni ai tatălui meu – la întoarcerea acasă. Toate acestea m-au marcat pe termen lung.

M-am simțit incredibil de inspirată citind poveştile spuse de către femeile care au servit în Vietnam. M-am întristat dându-mi seama că poveştile pline de eroism ale acestor femei au fost prea des uitate sau trecute cu vederea. Nu s-a făcut suficient pentru a păstra în amintirea colectivă sacrificiul lor. Încă este dificil de aflat numărul exact al

femeilor care au servit în Vietnam. Conform datelor deținute de Vietnam Womeris Memorial Foundation, în Vietnam au fost staționate aproximativ 10 000 de femei în timpul războiului. Cele mai multe au fost asistente în Armată, Forțele Aeriene sau Forțele Navale, dar au fost şi femei care au servit ca doctori, personal medical, ca personal pentru controlul traficului aerian sau spionaj militar. Femei civile au ajuns de asemenea în Vietnam drept corespondente pentru ştiri sau voluntare pentru Crucea Roşie, Donut Dollies, USO, Serviciile Speciale, American Friends Service Committee, Catholic Relief Services şi alte organizații umanitare.

Stând de vorbă cu aceste femei remarcabile, ascultându-le poveştile, citind descrierea experiențelor lor din Vietnam şi apoi a felului în care au fost tratate la întoarcerea în Statele Unite, a fost o adevărată revelație. Multe dintre aceste femei şi-au adus aminte cu claritate cum li s-a spus adesea că: „în Vietnam nu au fost femei". Mă simt onorată să le spun povestea.

MULŢUMIRI

Scrierea acestei cărți nu ar fi fost posibilă dacă nu aş fi avut parte de ajutorul, ghidajul, onestitatea şi sprijinul căpitanului Diane Carison Evans, fostă asistentă în Armată, care a servit în zonele de front din Vietnam. Ca fondatoare a Vietnam Womens Memorial Foundation, şi-a dedicat o mare parte a vieții de după război pentru a păstra amintirea surorilor ei veterane, care au servit în război. Povestea ei, spusă în *Healing Wounds,* scrisă de Bob Welch, aruncă o privire uimitoare şi revelatoare asupra modului în care îşi vede ea experiența din timpul războiului şi a fost un mare ajutor în scrierea romanului de față. Diana, recunoştința mea nu are margini. Eşti o adevărată inspirație!

Aş vrea să mulţumesc, de asemenea, colonelului în rezervă Douglas Moore, pilot de elicopter Dust Off, care a primit Crucea pentru servicii deosebite în timpul războiului din Vietnam. Douglas a zburat în 1847 de misiuni, a evacuat aproape 3 000 de răniţi şi a fost inclus în galeria de onoare Dust Off în 2004. Mulţumesc pentru timpul pe care l-ai petrecut citind şi criticând prima versiune a acestei cărţi şi pentru răspunsurile date întrebărilor mele nesfârşite.

Mulţumesc lui Debby Alexander Moore, directoarea serviciilor speciale de recreere ale armatei, care a fost în Vietnam între 1968 şi 1970, pentru ajutorul şi amintirile sale.

Mulţumesc dr. Beth Parks, care a servit ca asistentă la Chirurgie la Seventh Surgical (MASH) şi Twelfth Evacuation Hospitals, la Cu Chi, în Vietnam, în 1966-1967. Dr. Parks este acum o profesoară pensionată şi o aventurieră, scriitoare şi fotografă. A citit manuscrisul într-un timp-record şi a adăugat experienţa şi expertiza ei acolo unde a fost nevoie. Sunt etern recunoscătoare pentru ajutor.

Pentru cei care ar vrea să citească mai mult despre femeile remarcabile care au servit în Vietnam şi despre întoarcerea lor acasă, pot recomanda câteva resurse bibliografice remarcabile: *Healing Wounds,* Diane Carison Evans, cu Bob Welch, Permuted Press, 2020; *American Daughter Gone to War,* Winnie Smith, William Morrow, 1992; *Home Before Morning,* Lynda Van Devanter, University of Massachusetts Press, 2001 (publicată iniţial în 1983); *Women în Vietnam: The Oral History,* Ron Steinman, TV Books, 2000; *A Piece of My Heart,* Keith Walker, Presidio Press, 1986.

Vedeţi, de asemenea: *After the Hero's Welcome,* Dorothy H. MeDaniel, WND Books, 2014; *The League of Wives,* Heath Hardage Lee, St. Martins Press, 2019; *În Love and War,* Jim şi Sybil Stockdale, Naval Institute Press, 1990; şi *The*

Turning: A History of Vietnam Veterans Against the War, Andrew E. Hunt, New York University Press, 1999.

În scrierea acestui roman, am încercat să respect cât mai mult istoria. Inițial, am inventat oraşe şi spitale de evacuare fictive, pentru a avea libertate maximă de a spune această poveste, dar cititorii mei veterani din Vietnam mi-au spus că ar trebui să păstrez numele locurilor. De aceea, spitalele şi oraşele menționate în carte sunt reale; logistica, descrierile şi axele temporale au fost modificate în câteva locuri, pentru a-mi sprijini narațiunea. Orice eroare sau greşeală sunt, desigur, ale mele.

Aş vrea să-i mulțumesc lui Jackie Dolat pentru amintirile ei legate de Alcoolicii Anonimi şi programele de reabilitare din sudul Californiei, în anii 1970.

Sunt recunoscătoare pentru numărul mare de persoane care lucrează alături de mine pentru a mă face o scriitoare mai bună. Le sunt recunoscătoare în mod special primilor mei cititori, care îmi spun ce cred cu onestitatea lor directă (şi uneori gălăgioasă): Jill Marie Landis, Megan Chance, Ann Patty şi Kim Fisk. Şi, ca întotdeauna, mulțumiri lui Jennifer Enderlin, a cărei pasiune pentru editare şi atenție la redactare înseamnă enorm pentru mine. Criticile ei constructive au făcut această carte ceea ce este acum. Mulțumesc minunatei echipe de la St. Martins; ador să lucrez cu voi. Mulțumesc Andrea Cirillo, Rebecca Scherer şi echipei de la agenția Jane Rotrosen; am fost parteneri în această aventură nebunească a publicării pentru mai mult de două decenii, şi nu-mi imaginez viața fără voi.

Ca întotdeauna, mulțumesc familiei pentru sprijinul şi încurajările constante, mai ales soțului meu, Ben, care călătoreşte cu mine, mă ascultă şi înțelege că uneori, deşi stăm la aceeaşi masă, gândurile mele sunt undeva foarte, foarte departe. Mamei mele: amintirile despre tine în anii războiului sunt de neşters; mulțumesc că ai crezut cu atâta

tărie în ceea ce era corect. Şi tatălui meu, mulțumesc pentru spiritul aventuros şi pentru că mi-ai deschis ochii la lumea de dincolo de curtea noastră din spate. Lui Debbie Edwards John, mulțumesc pentru tot ceea ce faci.

Fiului meu, Tucker: sunt mândră de tine şi te ador; lui Mackenzie, Logan, Lucas, Katie, Kaylee şi Braden: fie să iubiți istoria, să o citiți şi să învățați din ea. Voi sunteți viitorul.

În cele din urmă, aş vrea să menționez o persoană pe care nu am întâlnit-o niciodată: colonelul Robert John Welch, pilot al Forțelor Aeriene, care a fost doborât şi ucis în Vietnam în 16 ianuarie 1967. Nu s-a întors niciodată acasă. Am primit brățara sa de prizonier de război în timp ce eram în şcoala gimnazială şi am purtat-o timp de mulți, mulți ani. Gândurile şi rugăciunile mele au fost alături de familia sa în toți aceşti ani.